UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Pars IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

Visual Library

rique in recognitionem ſupremi dominii Dei.

2939 Non ſolvere decimas propriè non'eſt ſacrilegium, quia non eſt violatio rei ſacræ; nam decima eſt uſus rei temporalis ex juſtitia debitæ; contrahit tamen ultra malitiam injuſtitiæ, malitiam irreligioſitatis, ſeu irreverentiæ contra Deum; quia, ut advertit D. Thomas 2.2.q.87. ſolutio decimarum eſt præcepta, & fit ob duos titulos, nimirum in ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & in recognitionem ſupremi dominii Dei; ac proinde qui eas non ſolvit, duas malitias contrahit, injuſtitiæ contra juſtitiam commutativam, & irreligioſitatis contra Religionem.

Maſtrius *diſp.* 12. *q.* 2. *art.* 4. Leander *de prec. Eccl. tr.* 6. Clericatus *cap.* 113.

PARS QUARTA

De Sacramentis.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

SACRAMENTUM

2940 Ex Divo Auguſtino: *Eſt ſignum rei ſacræ, ſeu forma viſibilis inviſibilis gratiæ*, ſed magis complete definitur à Scoto: *Signum ſenſibile gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitum, ex inſtitutione divina efficaciter ſignificans, ordinatum ad ſalutem hominis viatoris.*

2941 Dicitur, *gratiam, vel effectum ejus gratuitum*; ob Sacramentum Euchariſtiæ, quod ob prolationem formæ ſupra materiam panis, & vini, non cauſat gratiam inhærentem, ſed effectum gratuitum, nempe gratiam per ſe ſubſiſtentem, qui eſt ipſe Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini; gratia verò inhærens non cauſatur, niſi poſtea, quando effectus gratuitus, videlicet Chriſtus ſub ſpeciebus recipitur, *num.* 2930.

2942 Dicitur, *ex inſtitutione Divina*; quia Sacramenta novæ legis non cauſant gratiam ex opere operantis, ſed ex opere operato; idque ex inſtitutione Chriſti, ad differentiam Sacramentorum veteris legis, quæ non cauſabant gratiam, niſi ex opere operantis, nempe ex diſpoſitione operantis per contritionem; & ſolùm ex ſe cauſabant quamdam ſanctitatem legalem externam, nempe idoneitatem ad hoc, vel illud faciendum, ſine qua reputabantur immundi; figurativam tamen noſtræ veræ ſanctitatis, & gratiæ. Exceptâ Circumciſione, quæ non cauſabat gratiam, & delebat originale peccatum ex vi, & efficacia ſua, ſed intuitu profeſſionis fidei, & Chriſti venturi, per quod Circumciſio differt à Sacramentis novæ legis; quia hæc cauſant gratiam independenter ab omni figura, nec ex merito, aut diſpoſitione operantis; ſed ex vi, & efficacia propria, & ex meritis exhibitis paſſionis Chriſti.

2943 Sacramentalia, *ſunt ceremoniæ quædam ab Eccleſia inſtitutæ ad ornatum, & ſolemnem ritum Sacramentorum.* Talia ſunt: *Oratio Dominica, aſperſio aquæ benedictæ, largitio*

gitio eleemoſynæ, benedictio Epiſcopi, &c. Hæc à Sacramẽtis differunt, quia venialia remittunt non ex natura ſua, & ex opere operato, quia pro illis nullibi conſtat de inſtitutione Chriſti, ſed ex opere operantis, quatenùs ex impetratione Eccleſiæ excitant in nobis motum internum virtutis pœnitentiæ venialium; qui motus internus ſufficit, quod ſit pœnitentia formalis, vel virtualis, vel qui referat uſum ſacramentalium ad talem finem; ita Scotus *in 4. diſt. 21. q. 1. litt. E.* Quique effectus non eſt infallibilis, quia non eſt fundatus in aliqua promiſſione, ſed impetrationis; qua ratione pluribus orationibus, & cæremoniis utitur in benedictione aquæ, &c. ita Maſtrius.

2944 Et quamvis martyrium conferat primam gratiam ex opere operato ex promiſſione Chriſti: *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo* Item: *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam*: Non eſt tamen Sacramentum; quia non eſt à Deo inſtitutum in ſignum commune gratiæ, nec eſt actio quædam ſacra ad Dei cultum ordinata, ſed paſſio, quæ ex ſpeciali privilegio Chriſti habet gratiam conferre patienti.

2945 Inſtitutor igitur Sacramentorum eſt Chriſtus, ut Deus tanquam cauſa principalis ut homo tanquam inſtrumentalis, ſeu miniſterialis; quia ſicut Deus ſolus ut cauſa principalis poteſt producere gratiam; ita ſolus Deus poteſt ſignum inſtituere, quod illam ſignificet.

2946 Dicitur *efficaciter ſignificans*; quia Sacramentum non eſt ſignum ſpeculativum ſignificans id, quod cauſatum ſupponitur, ut fumus ſignificat ignem; ſed ſignum practicum efficax, quatenùs efficaciter cauſat gratiam, quam ſignificat, ſi non ponatur obex ex parte recipientis. Cauſat autem gratiam, vel phyſicè, ut vult D. Thom. vel moraliter, ut docet Scotus: de quo Scholaſtici.

DE MATERIA, FORMA ET INTENTIONE.

2947 SAcramenta ſunt quædam com[illegible] ſita moralia, ac proinde ad ſi[illegible] litudinem compoſiti phyſici, conſtan[illegible] tanquam materia, & verbis, aut aliqu[illegible] æquivalente, tanquam forma; inſuper [illegible] tione miniſtri. Res dicuntur materia, [illegible] ſunt indifferentes, & paſſivè ſe habe[illegible] hoc, vel illud ſignificandum; verba [illegible] tur forma, quia res ad hoc ſignifican[illegible] terminant; ſic in Baptiſmo aqua, quæ [illegible] differens ad hanc, vel illam ablution[illegible] gnificandam, eſt materia; verba autem [illegible] *te baptizo*; nam determinant ad ſignific[illegible] dam abſolutionem ſpiritualem.

2948 Materia, & forma ſunt partes eſſen[illegible] tiales Sacramenti, intentio verò Miniſtri e[illegible] conditio ſine qua non ita ut ſine ea Sacra[illegible] mentum ſit invalidum; quia Sacrament[illegible] debet exerceri modo humano, ac[illegible] bet eſſe volitum. Intentio Miniſtri [illegible] ſe actualis, aut virtualis, quam vide [illegible]

2949 In recipiente adulto requiritur [illegible] tentio, quæ ſufficit, quod ſit habitua[illegible] ſic in Miniſtro; quia plus requiritur [illegible] dum, quàm ad recipiendum; unde [illegible] pienda ſufficit, ut aliquando intende[illegible] nunquam revocaverit, ſeu ut non inte[illegible] repugnare Sacramento, quod recip[illegible] ſtrius cum aliis: *vide propoſit. 28. ab A[illegible] dam.*

2950 Materiæ, & formæ Sacrament[illegible] fuerunt omnes à Chriſto inſtitutæ [illegible] ſingulæ in particulari; & in ſpecie; [illegible] namque fuerunt à Chriſto inſtitutæ in ge[illegible] determinandæ in particulari, & in ſpecie [illegible] Apoſtolis, vel Eccleſia, quæ in [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...parat rem ſenſibilem, & verba apta ad ...mendam ſignificationem illam, ad quam ...mendam fuerunt Sacramenta illa à Chriſto inſtituta; ita Doctores com. Maſtrius *diſp.* ...*n.* 16 Gonet. *de Sacram. in man. tract.* 2. ...*&* *tr.* 6. *cap.* 3. Gobat *tom.* 1, *tr.* 8. *n.* 51. ...*tom.* 3. *num.* 166.

...51 Si circa materiam, aut formam fiat ...tio ſubſtantialis, Sacramentum eſt invalidum, quia materia, & forma fuerunt à Chriſto inſtituta. Validum verò eſt, licèt ...pliciter illicitum, ſi mutatio ſit accidentalis. ...tatio tunc dicitur ſubſtantialis, quando ...dum communem uſum, & exiſtimationem non manet eadem res in ſubſtantia, ...eadem ſignificatio in verbis. Hinc invalidum eſt Sacramentum ex defectu materiæ, ...ſecretur materia cruda, aut ſi quis baptizet aqua artificiali; quia ſecundum communem uſum, & exiſtimationem, nec illa eſt ..., ſed vulgò, *paſta*, nec iſta eſt aqua elementaris; validum eſt, ſi panis ſit ater, non ..., & aqua ſit calida; quia eſt mutatio ...talis: *vide tom.* 3. *num.* 166.

[illegible] Invalidum eſt ex parte formæ, ſi ...veniat verborum interruptio, ut moraliter non connectantur: vel ſi forma proferatur diviſim à pluribus, v. gr. unus dicat: *Ego* ..., alius: *In nomine patris*, *&c.* quia ...duæ formæ, & ſenſus falſus; validum verò, ſi dicat: *Ego te baptizo in nomine* ... *qui te creavit*, *&c.* quia mutatio eſt ...talis; ita Maſtr.

...55 Item ad valorem Sacramenti requiritur ...ſimultas, quæ (ut advertit Scotus *in* 4. ...*q.* 3. *litt. B.*) ſufficit, quòd ſit moralis, ...Sacramentum eſt compoſitum morale, ...quanta in actibus humanis, tanta ..., quanta judicio prudenti ſufficit ad ...dum verborum ſignificationem. Non poteſt autem certa regula tradi; ſed propinquitas temporis debet eſſe major, vel minor, juxta varias Sacramentorum conditiones.

2954 In confectione *Euchariſtiæ*, materia debet eſſe Præſens, quia hoc indicant pronomina demonſtrativa, *Hoc*, Hic. In Sacramento *Pœnitentiæ* admitti poteſt major diſtantia temporis inter accuſationem, & abſolutionem, quia eſt actus judicii, in quo accuſatio præcedit ſententiam, Sic in *matrimonio* multò majus tempus intercedere poteſt inter conſenſum unius, & alterius conjugis, quantum ſufficit, ut unus cenſeatur moraliter permanere, ut in cæteris contractibus. Denique *in Baptiſmo, Confirmatione, Ordine, & Unctione*; talis conjunctio requiritur, ut dum Miniſter verba profert, cenſeatur moraliter lavare, &c, ad quod ſufficit, quòd materia, & forma ſint ſimul quo ad aliquas ſui partes, nempè ut non finiatur, v. gr. ablutio priuſquam incipiant verba, vel ut non finiantur verba, priuſquam incipiat ablutio; ita Maſtrius.

MINISTER SACRAMENTORUM

2955 Debet eſſe in gratia: ſi ſit in mortali, illicitè, & ſacrilegè conficit, ſed validè: pro Euchariſtia conficienda, & recipienda debet præmittere confeſſionem; pro aliis Sacramentis exercendis ſufficit contritio putata: *v. tom.* 3. *num.* 279.

2956 Si Sacramentum conficiat ex pravo fine, ſacrilegium committit, ſed validè conficit, ſi habeat intentionem faciendi, quod Eccleſia intendit.

2957 Sacrilegium committit, ſi adminiſtrationem Sacramenti ſimulet, etiam ſi metus gravis id urgeat, ſive ſimulatio ſit formalis, facta ſcilicet cum intentione decipiendi,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſive materialis, facta ſinè intentione decipiendi, ſed alio fine. Quia talis ſimulatio eſt gravis irreverentia facta Deo, & Sacramentis, quoniam fingit ſe diſpenſare merita Chriſti, ac proinde illudit Chriſto; & propterea ſimulatio in Sacramentis eſt ab intrinſeco mala, & hac ratione non excuſat metus gravis.

2958 Suadetur, ex *cap. De homine, de celebr. Miſſar.* ubi Innoc. III. damnat factum cujuſdam Sacerdotis, qui ex quo reperiebatur indignus, & adſtrictus ad celebrandum, ad ſatisfaciendum populo, finxit celebrare, & ſuppreſſis verbis conſecrationis, non conſecravit, ſed panem, & vinum purum ſumpſit; factum, inquam, damnat his verbis:

(Cum ergo falſa ſint abjicienda remedia, quæ veris ſunt periculis graviora, licèt is, qui pro ſui criminis conſcientia reputavit ſe indignum, peccet graviter, ſi ſe ingerit irreverenter ad illud; graviùs tamen videtur offendere, qui ſic fraudulenter illud præſumpſerit ſimulare; cum ille in ſolius miſericordis Dei manum incidat, iſte verò non ſolùm Deo (cui non veretur illudere) ſed populo, quem decipit, ſe adſtringat.)

2959 Hinc reſolves. 1. Si hæreticus minaretur mortem Sacerdoti, niſi totum panem in platea venditioni expoſitum conſecraret, non liceret Sacerdoti proferre verba conſecrationis ſinè intentione conſecrandi. 2. Si pœnitens abſolutione indignus minaretur mortem Confeſſario, niſi diſtinctè verba abſolutionis proferat, non poſſet ea proferre ſinè intentione abſolvendi: ità Cardenas *d.* 21. qui *n.* 63. addit, quòd talis Confeſſarius, ad mortem vitandam, poſſet tunc dicere verba abſolutionis: *Ego te abſolvo*, cum intentione abſolvendi à cenſuris, pronunciando ſubmiſſa voce *à cenſuris*, & reticendo *à peccatis*; quia hoc pacto non eſt forma ſacramentalis.

2960 Concedit autem, quod Confeſſarius, qui pœnitentem abſolutione indignum reperit, quatenus, v. gr. eſt in occaſione proxima peccati, quam non vult relinquere, ... prodat apud adſtantes pœnitentis ... tem, poſſit obmurmurando recitare *Pater noſter, &c.* quia ea non eſt in rigore ... Sacramenti; nam omnino materialiter ... bet ad Sacramentum, nec ſunt verba ... tionis; unde propriè eſt medium ... dam fractionem ſigilli, ad quod Confeſſarius de jure divino tenetur; & deceptio ... tium, quæ ſequitur, non intenditur, ... mittitur; ità ille: *vide in propoſit.* 29. ab ... *XI. damn.*

2961 Non licet à malo miniſtro ... lerato, ſed ab Eccleſia interdicto, Sacramenta petere, niſi in articulo mortis, ... alius Sacerdos. Item nec licet ea petere ... lo miniſtro tolerato, quem tibi ... eſſe in mortali, niſi ſit expoſitus, ... cumbat ex officio miniſtrare, v. gr. ... rochus, vel urgeat neceſſitas; quia ... ad peccatum inducere, & cooperari ... dubio autem eſt præſumendus bonus: ... *num.* 371.

EFFECTUS SACRAMENTORUM.

2962 OMnia Sacramenta novæ ... conferunt gratiam habitualem, ſeu ſanctificantem, ſive primam, ... Baptiſmus, & Pœnitentia, ſive ſecundam, videlicet augmentum gratiæ præhabitæ, ... reliqua Sacramenta: ut autem hunc ... effectum conferant, requiritur, ut ... natur obex ex parte ſuſcipientis; ſuſcipiens enim adultus, debet eſſe diſpoſitus ad Baptiſmum, & pœnitentiam, ſaltem per ... nem; ad reliqua verò Sacramenta, per ... tiam; unde pro reliquis ſuſcipiendis debet ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[in] gratia. Hinc Baptiſmus, & Pœnitentia [di]cuntur *Sacramenta mortuorum*; reliqua [ver]ò dicuntur *Sacramenta vivorum*; nam Ba[ptiſ]mus, & Pœnitentia conferuntur homini [exiſt]enti in peccato, quod ſi eſt mortale, eſt [mors] animæ. Cætera autem conferuntur ho[mini ex]iſtenti in gratia, quæ eſt vita animæ: [vide n]um. 2930. & *tom. 3. num.* 12.

[2963] Ultra gratiam ſanctificantem com[mu]nem, Sacramenta cauſant gratias parti[culares] ab illa diſtinctas, quæ dicuntur gra[tiæ ſa]cramentales; & *ſunt particularia quæ[dam a]uxilia, quæ Deus opportuno tempore [dare] decrevit ſacramenta debite recipienti[bus].*

[2964] Et in ſpecie. Per Baptiſmum re[gene]ramur. Per Confirmationem robora[mur] ad fidem Chriſti conſtanter confiten[dam].

[Per] Euchariſtiam conferuntur ſubſidia ad [perſe]verandum in gratia, & tentationes vin[cend]as.

[Per] Pœnitentiam pœna æterna commu[tatur i]n temporalem. Per Extremam unctio[nem c]onferuntur auxilia ad reſiſtendum ten[tatio]nibus in mortis articulo occurrenti[bus].

[Per] Ordinem conferuntur auxilia ad dignè [exer]cendum Miniſteria Sacra. Et per Matri[moni]um auxilia ad ejus ſuſtinenda onera, & [prole]m rectè educandam.

[2965] Ultra effectum gratiæ, Baptiſmus, [Ord]o, & Confirmatio imprimunt characte[rem i]n anima, qui eſt indelebilis, non ſic re[liqua]; ac proinde priora tria ſunt irreiterabi[lia, n]ec non valeant ſinè ſacrilegio reiterari, re[liqu]a verò poſſunt reiterari.

[2966] Character, *eſt ſignum quoddam ſpi[ritu]ale, quod animæ imprimitur.* Eſt veluti ſi[gillu]m indelebile, quod ab anima per pecca[tum] non deletur; imò in ea permanet poſt mortem, ſive beata ſit, ad ſplendorem, ſive damnata, ad confuſionem: *vide tom.* 3.

NUMERUS, ET SUBJECTUM.

2967 SAcramenta novæ legis ſunt ſeptem: *Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium.* Eſt de fide, ex Trident. *ſeſſ. 7. can.* 1. Fuerunt inſtituta ſeptem per analogiam inter vitam corporalem, & ſpiritualem. Hinc 1. Generationi correſpondet: *Baptiſmus.* 2. Augmento: *Confirmatio* 3. Nutrimento: *Euchariſtia.* 4. Medicinæ poſt morbum: *Pœnitentia.* 5. Adjutorio ad tollendas reliquias morbi: *Extrema Unctio.* Reliqua duo ſpectant ad perfectionem Reipublicæ Chriſtianæ: *Ordo* námque ordinatur ad propagationem ſpiritualem: *Matrimonium* verò ad propagationem corporalem.

2968 Subjectum capax Sacramentorum eſt ſolus homo viator, quia pro ejus ſalute fuerunt à Chriſto Sacramenta inſtituta, ut ex definitione: *num.* 2940. *v. tom.* 4. *num.* 17.

Scotus *in* 4, *diſt.* 1. *q.* 2. *litt. F, diſt.* 3. *q.* 2. *litt. M, N, d.* 8. *q.* 1. *litt. H, d.* 26. *quæſt. un. litt. K, d.* 40. *quæſt. unic. litt. F, d.* 1. *quæſt.* 3. *litt. L, d.* 2. *q.* 1. *litt. F, d.* 1. *q.* 5. *litt. A, d* 2. *q.* 2. *litt. C, d.* 1. *q.* 5. *litt. A, d.* 6. *q.* 10. *litt. K, d.* 1. *q.* 3. *litt. D, d.* 2. *q.* 3. *litt. D, E,* Maſtrius *diſp.* 16. Joan. la Crux, *pag.* 180. Leander *de Sacrament. tract.* 1. Tambur. *tom.* 2. *lib.* 1 Buſemb. *lib.* 6. *tr.* 1. Clericatus *c.* 214.

CAPUT II.

DE BAPTISMO.

2969 BAptiſmus communiter definitur cum Mag. *Eſt ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta forma verborum*; melius

melius ex Catechiſmo Trid. *Eſt Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.*

2970 Eſt Sacramentum neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii, in re, aut ſaltem in voto, ſi non poſſit adhiberi in re.

Neceſſarium neceſſitate præcepti eſt illud, quod eſt neceſſarium, in quantùm præceptum eſt, & ad vitandum peccatum; hinc ab eo excuſat involuntarium. Neceſſarium verò neceſſitate medii eſt illud, quod habet influxum in ſalutem, ſine quo ſalus nullo modo obtineri poteſt, ità ut in tantùm ſit præceptum, quia medium neceſſarium; hinc ab eo involuntarium non excuſat, adeóq; infantes decedentes ſine baptiſmo non ſalvantur.

Sacramentum igitur baptiſmi eſt neceſſarium neceſſitate medii, & præcepti, ut conſtat ex Jo. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei.*

2971 Eſt triplex: *Fluminis, Flaminis, & Sanguinis.* Baptiſmus *Fluminis*, eſt baptiſmus per aquam jam definitus, qui eſt in re, & propriè baptiſmus. *Flaminis*, eſt dolor perfectus peccatorum, ſeu contritio cùm voto, ſeu propoſito recipiendi baptiſmum in re. *Sanguinis*, eſt martyrium. Uterq; ſupplet, & gerit vices baptiſmi fluminis, conferendo remiſſionem omnium peccatorum, tam actualium, quàm originalis, quando baptiſmus fluminis adhiberi non poteſt: *v. n.* 2944.

MATERIA, ET FORMA.

2972 M*ateria remota* baptiſmi eſt aqua elementaris ex fontibus, fluminibus, puteis, ſtagno, mari, etiam ſi per meatus ſulphuris tranſierit, &c. apta communi uſui ablutionis. Hinc non ſufficit ad valorem. 1. Aqua artificialis, nempè aqua roſacea, aut alia diſtillata. 2. Nec jus carnium, &c. ebullitione peracta, quia per ebullitionem [illegible] qua tranſit in ſubſtantiam cibi, ut [illegible] amplius aqua elementaris, ablutioni [illegible] communem uſum apta; hac ratione [illegible] nis frangit jejunium. 3. Nec nix, aut [illegible] aliquo modo liqueſiant, & fiant apta [illegible] luendum, quia tunc ſunt aquæ elemen[illegible]

Eadem ratione aqua ex ſale homi[illegible] ſoluta eſt materia valida, ſi ſit ex ſale [illegible] quia eſt aqua naturalis, quæ antea [illegible] gulata, ſicut aqua ex nive. Minimè, [illegible] ſale petræ; quia non eſt ſal ex aqua. N[illegible] ſtat autem valori, ſi ſit calida, colorata, [illegible] bida, quamdiù eſt vera aqua ad ablu[illegible] apta; quia ſunt pura accidentia, non [illegible] ſubſtantiam materiæ; ſecus ſi ſit [illegible] ut non amplius ſit aqua, cujuſmodi [illegible] vium *v. a n.* 75.

2973 Certum eſt, liquorem e [illegible] re. &c. ſalivam, & ſudorem non eſſe ma[illegible] riam aptam.

2974 *Materia proxima* eſt ablutio corporis, quæ debet eſſe ſenſibilis, ut aqua [illegible] tangat. Ablutio fieri poteſt tripliciter [illegible] *immerſionem* alicujus partis corporis [illegible] zandi in aquam: 2. *Per effuſionem* [illegible] corpus; ut in Eccleſia latina: 3. *Per a[illegible] nē.* Ordinariè loquẽdo aqua debet eſſe [illegible] dicta, & pars corporis abluenda debet [illegible] put, aut aliqua pars principalis; [illegible] mortale. In caſu verò neceſſitatis, [illegible] quælibet aqua, juxtà *n.* 2972. & quælibet [illegible] corporis.

2975 Si ablutio fiat in digito, pede, [illegible] capillis, aut ſi abluatur infans ſecund[illegible] cumdatus, aut ſi ablutio fiat per unam, [illegible] duas guttas aquæ, dubius eſt baptiſmus, [illegible] dubium eſt, an verè dicatur ablui corp[illegible] homo; ac proindè extra caſum neceſſ[illegible] eſt illicitus; imò ſic in caſu neceſſitatis [illegible] tus, eſt poſtea ſub conditione repeten[illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...et baptizatus, ego te baptizo, &c. v. à n. 75.

2976 In caſu neceſſitatis, ſeu quando infans eſt in periculo mortis, ſi antequā fuerit egreſſus, appareat ſolùm caput, poteſt baptizari in capite. Imò ſi infans videatur moriturus, etiam intrà uterum baptizari poterit, ſi obſtetrix ſit adeo perita, ut manu intra matris uterum illata, ſupra infantis corpus poſſit aquam perfundere; ità Arsdekin.

2977 Infans in periculo mortis, ſi non ſit aqua, non poteſt projici in puteum; quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona: at ſi factum, erit validè baptizatus.

2978 *Forma*, in Eccleſia latina ſunt hæc verba: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*: in Eccleſia græca: *Baptizetur ſervus Chriſti in nomine Patris, &c.* habetur ex verbis Chriſti, Matth. 28. Validus eſt, & tutus ſub hac forma: *Ego te abluo in nomine, &c. Ego te lavo, &c.* Validus ſub forma Dalmatina: *Ego te Chriſtizo.* *Ego te Chriſtianum facio*, ſi hæc verba ſignificent: *Ego te abluo*, vel *te baptizo*. Clericat. 115. n. 19.

2979 Invalidus eſt baptiſmus. 1. Sub hac forma: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, prætermiſſis illis: *Ego te baptizo*, quia non exprimitur actio abluendi: *v. propoſ.* 28. *ab Alex. VIII. damn.* 2. Sub hac forma: *Ego te baptizo in nominibus Patris, &c.* vel ſi dicatur: *in nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti*; quia non exprimitur unitas eſſentiæ, ſed multiplicantur nomina. 3. Sub hac: *Ego te baptizo in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, vel in nomine Chriſti*, quia eſt neceſſaria explicita expreſſio perſonarum. 4. Sub hac: *Ego te baptizo cùm Patre, cùm Filio, & cum Spiritu Sancto*; quia variatur ſignificatio per particula, *Cum*, ſignificat ſocietatem miniſterii. 5. Sub hac: *Ego te baptizo ex parte Patris, ex parte Filii, & ex parte Spiritus Sancti*; quia etiam variatur ſignificatio; nam baptizans exprimitur non tamquàm miniſter principalis, ſed tamquàm procurator.

2980 Dubius eſt Baptiſmus, & inde repetendus ſub hac forma. 1. Ego te baptizo in nomine genitoris, geniti, & procedentis ab utroque. 2. In Patre, Filio, & Spiritu Sancto. 3. In uno Deo Patre, Filio, & Spiritu Sancto. 4. In virtute Patris, &c. 5. Si omittatur ly, *Sancti*. Vel ſi omittatur ly, *In*. 6. Si perſonæ exprimantur ordine inverſo. Eſt certè invalidus etiam in caſu neceſſitatis per ſolos nutus ſine verbis, etiam per mutum.

2981 Baptiſmus ſub hac forma ab obſtetrice Sicula in neceſſitate factus: *Jo t' ingravatto in nome del Padre, e del Figlio, e dello Spirito Santo*; videtur validus; quia *ingravattare*, eſt verbum græcum, quod probabiliter cenſetur, quòd ſignificet *lavare*. At ritè Tambur. eum pronunciat invalidum; quia licèt ſignificatio probabiliter ſit talis, in Sicilia tamen ex communi uſu, & acceptione, verbum illud *ingravattare*, non ſignificat actum ablutionis, ſed totum aggregatum facti in repentina neceſſitate.

2982 Hæretici, qui convertuntur ad fidem, non ſunt ſub conditione rebaptizandi, niſi adſit dubium, an adhibita fuerit debita materia, aut forma. Imò nec ſuppleri ſolent cùm illis cæremoniæ, ad vitandum ſcandalum, ne rudes putent, baptiſmum ab hæreticis ſub debita materia, forma, & intentione collatum, eſſe invalidum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

MINISTER

2983 DEbet eſſe diſtinctus, quia idem non poteſt generare ſeipſum. Miniſter ſolemnitatis eſt ſacerdos ſolus, cui ex officio incumbit, nempe Parochus, & ex ejus commiſſione, aut defectu quilibet alius Sacerdos, qui in aliquo caſu poteſt eſſe Diaconus; extra caſum verò neceſſitatis, nulli alteri licet ſine mortali; validus autem eſſet baptiſmus.

2984 In caſu neceſſitatis, videlicet in probabili periculo, quòd quis moriatur ſine baptiſmo ni ſtatim baptizetur, validus ſimul, & licitus miniſter hujus Sacramenti eſt quilibet homo uſum rationis habens, debitam materiam, & formam adhibens, cum intentione faciendi id, quod Eccleſia intendit, ſive Sacerdos ſit, ſive Diaconus, ſive Subdiaconus, ſive Clericus, ſive Laicus, ſive vir, ſive fœmina, ſive fidelis, ſive infidelis ſive excommunicatus. Præfatum ordinem ſine rationabili cauſa pervertere eſt peccatum mortale, ſi adſit injuria gravis, ut ſi præſente & volente Paroho, baptizet ſimplex Sacerdos, aut præſente Sacerdote laicus veniale verò, ſi injuria ſit levis, ut ſi præſente viro laico baptizet fœmina. At nullum erit peccatum, ſi major ſit præſens, ſed non velit; vel ſi minor faciat ex inadvertentia conturbatione, quia eſt promptior, quæ in his caſibus repentinis contingere ſolent.

2985 Sic dato baptiſmo, ſi baptizatus vivat, ſolùm ſupplendæ ſunt à Parocho cæremoniæ, & ſolemnitates in publico baptiſmo ſolitæ ſi adſit certitudo, quód fuerint adhibitæ debita materia, forma & intentio; quæ ſi certò non conſtent, eſt reiterandus ſub conditione

Non licet recipere baptiſmum ab hæretico; imò adultus ab eo recipiens eſt irregu-
ris, & ad Ordines promoveri non poteſt
ex *cap. Qui in qualibet* 1. *q.* 7. *cap.*
q. 1. niſi baptizatus fuiſſet infans, aut
lo mortis; Hæreticus enim, & infidelis
Trid. *ſeſſ.* 7. *can.* 4. validè baptizat,
facere, quod facit Eccleſia. Clerica
115. *num.* 39. & 51.

Imò baptizatos à Calviniſtis eſſe
ptizatos ita vt non ſint iterum bap
etiam ſub conditione, habetur ex
Congreg. Conc. apud Fagnanum
cap. Quoniam 13. *conſtitut. n.* 24.

2986 Validus eſt baptiſmus, ſi
credat ſe baptizare maſculum,
mina; quia errat ſpeculativè, non
nam practicè ſuam intentionem
perſonam præſentem. Sicut validè
Confeſſarius pœnitentem, quem
ſculum, cum ſit fœmina.

2987 Hac ratione Fenech. *de forma*
num. 30. *cum pluribus addit.* quod
quo Epiſcopus ante ordinationem
juxtà ritum Pontificalis : *Se non*
dinare excommunicatum, irregular
cum alterius diœceſis ſine legitimis
&c. ſi quis ex his ad Ordines acceda
ordinatio, & non repetenda; quia
ticulari, & practicè ordinare inten
præſentem; adeòque proteſtation
eſſe ad terrorem, ut ſi quis talis
& non illicite ordinetur.

Id tanquam longè probabilius,
tis tenet Leander *tract.* 6. *de Ordine*
& probat his verbis: *Quod inde evid*
ligitur, quia poſt talem proteſtationem
ſolet ordinandos à quacumque excom
tione abſolvere, & ab omni irregular
penſare, ad effectum duntaxat ordin
ſuſcipiendi, ut habetur in Pontifica
abſolventes ad effectum præſentium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſum. Hæc Leander. Idem docet Tambur. tom. 1. lib. 5. cap. 3. §. 5. n. 26. Gobat. *tom.* 1. de ord. tract. 8. n. 704. Unde id eſt moraliter certum.

2988 Unus in neceſſitate poteſt per aſperſionem baptizare plures utendo hâc forma: *Ego vos baptizo, &c.* quia non mutatur ſubſtantia formæ, nec ſenſus; nam ly, *vos*, idem eſt, quod *te, & te*.

2989 Item validè duo ſimul baptizant, ſi uterque abluat, & formam proferat, ac independenter ab intentione alterius, ſicut in Miſſa Ordinationis omnes Sacerdotes conſecrant.

2990 Invalidè autem, ſi unus ſolùm abluat, alter ſolùm formam proferat; ut contingeret, ſi quis eſſet baptizandus, & non adeſſent, niſi duo, unus ſinè lingua, alter ſine manibus; quia tunc formam redditur falſa, cum non dicitur cum veritate baptizare, ab eo, qui ſolùm dicit: *Ego te baptizo*, abluo; non tamen ipſe, ſed alius abluit.

SUBJECTUM BAPTISMI

2991 E*St omnis homo natus. Monſtrum ex viro, & muliere genitum, eſt baptizandum, quia conſtat corpore, & anima rationali. Si conſtet, quod habeat duas animas, bis eſt baptizandus; tale eſt, ſi habeat duo capita, aut duo corpora diviſa. Si dubitetur, an duas habeat animas, ut ſi habeat duo capita cum uno pectore, aut duo pectora cum eodem capite, bis baptiſmus conferri debet; unus abſolutè in illa parte, in qua perfectius apparet caput; alius ſub conditione in altera parte: Si non es baptizatus, vel ſi es capax: Ego te baptizo, &c.* Hæc Fernech.

2992 Filii Chriſtianorum baptizari debent non expectato rationis uſu, etiam invitis parentibus, ſi id fortè contingat. Idem dico de filiis infidelium jam baptizatorum, qui, v. gr. appoſtataverunt à fide; quia ſicut Eccleſia poteſt ipſos parentes cogere pœnis ad ſervandam fidem; ità poteſt ab ipſis filios eripere, & baptizare.

2993 Filii verò infidelium nunquam baptizatorum, validè baptizantur, invitis parentibus, ſed illicitè, ſi parentes non ſint ſub dominio Principum Chriſtianorum, vel ſi ſolùm ſint tributarii, aut vaſſalli, ob periculum ſubverſionis. Tum quia per hoc, quòd ſint vaſſalli, non amittunt juriſdictionem, & poteſtatem dominativam in filios.

Licèt autem eos baptizare, ſi ipſi pueri poſt uſum rationis petant, aut ante uſum rationis ſint in periculo vitæ jam jam morituri; quia tunc ceſſat periculum ſubverſionis.

2994 Item licet eos baptizare invitis parentibus, ſi parentes ſint mancipia Chriſtianorum; quia tunc domini dominium habent, tam in parentes, quàm in filios, ut eos vendere poſſint, & ſeparare.

2995 Denique poſſunt invitis parentibus baptizari, ſi unus parentum ſit fidelis; quia proles ſequitur originem parentis Chriſtiani, cujus conditio eſt melior; ac proinde ratione originis ſit ſubditus Eccleſiæ.

DISPOSITIO SUBJECTI.

2996 IN infantibus ante uſum rationis, & in perpetuò amentibus à nativitate intentionem, & diſpoſitionem ſupplet Eccleſia, ob eorum incapacitatem; unde nulla in illis requiritur diſpoſitio moralis, tam ad validè, quàm ad fructuosè recipiendum baptiſmum.

2997 In adultis verò ſunt neceſſariæ tres diſpoſitiones: 1. eſt *Conſenſus internus*; quia

Deus neminem invitum vult ſuæ familiæ adſcribi: habetur ex Prov. 23. *Fili præbe mihi cor tuum*: 2. *Eſt fides*, juxta illud Matth. ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, &c.* quæ fides ante baptiſmum ſufficit, quòd ſit actualis: 3. diſpoſitio neceſſaria in adultis, qui cum originali mortale aliquod conjunctum habent, eſt *pœnitentia*, ſeu dolor peccatorum commiſſorum, qui ſufficit, quòd ſit attritio: habetur ex Actorum 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum.*

2998 Hæ tres diſpoſitiones ità ſe habent, ut ſola prima ſit neceſſaria ad baptiſmum validè ſuſcipiendum; reliquæ autem duæ ſolùm ſint neceſſariæ ad baptiſmum fructuosè ſuſcipiendum, nempe cum effectu gratiæ; unde ſi quis adultus ſine actu fidei, & doloris peccatorum commiſſorum baptiſmum ſuſciperet, validè eum ſuſciperet, quia characterem reciperet; non tamen fructuosè, quia non reciperet gratiam, & cæteros effectus ex illa pendentes; recedente verò fictione, nempe poſitis actu fidei, & doloris, gratiam, & cæteros effectus reciperet abſque reiteratione baptiſmi, ex vi præteriti baptiſmi; quia Sacramentum irreiterabile non debet carere ſuo fructu, recedente fictione recipientis: *v. num.* 3085.

2999 Ubi nota, quòd quando dicitur, quòd fictè recipiens baptiſmum, recedente fictione, gratiam acquirat, nomine, *fictionis*, non intelligitur defectus primæ diſpoſitionis, nempe conſenſus interni; quia ſic neque validè baptiſmum reciperet; ſed defectus actûs fidei, & doloris.

3000 Hinc qui vi, vel metu ductus baptiſmum ſuſcepit, validè ſuſcepit, ſi habuit intentionem illum verè ſuſcipiendi, quia metus non tollit intentionem, & voluntarium ſimpliciter.

3001 Validus eſt baptiſmus [illegible] amenti, aut dormienti, ſi ante, dum [illegible] lum rationis habuit, petiit, quia ſufficit [illegible] tio habitualis: *v. num.* 2449.

EFFECTUS BAPTISMI

3002 SUnt 1. gratia habitualis, [illegible] bitus charitatis; infunduntur [illegible] in ſuſceptione baptiſmi tres habitus [illegible] turales, Fides, Spes, & Charitas, [illegible] gratiam deletur peccatum originale, [illegible] omnibus actualibus ante baptiſmum [illegible] miſſis.

2. Eſt remiſſio totius pœnæ. Baptiſmus enim delet omnem culpam, & [illegible] de fide definitum in Concil. Florent. [illegible] *zatis non imponi ſatisfactionem pro [illegible] præteritis.*

3. Eſt character, quo figuratur [illegible] miliam Chriſti. Item conjungit [illegible] hominem cum Chriſto, tamquam [illegible] brum cum capite, eumque ſubjicit [illegible] ctioni Eccleſiæ.

Denique eſt janua omnium Sacramentorum: *vide tom. 3. num.* 19. [illegible] ptizatus non poſſit validè ad Ordines [illegible] moveri: *vide propoſit. 19. ab Alexand. [illegible] damn.*

PATRINI

3003 IN baptiſmo ſolemni requiritur [illegible] trinus. *Patrinus* dicitur non [illegible] qui puerum tenet in cæremoniis antece[illegible] bus baptiſmum, quia hic dicitur [illegible] in Catechiſmo, ſeu inſtructione, ſed [illegible] qui tenet puerum in fonte, dum baptizatur [illegible] qui tamen ſolet eſſe idem; qui non poteſt [illegible] ſe, niſi unus, mas, aut fœmina, aut ad [illegible] mum duo, mas, & fœmina, ex Trident. [illegible]

24. cap. 2. de reform. quibus incumbit cura inſtruendi puerum ſuper rebus fidei, licèt hæc obligatio non vigeat inter Catholicos, ubi ſunt plures & aptiores habent inſtructores.

3004 Maritus, & uxor poſſunt ſimul alienum filium levare de rigore præcepti, at non de honeſtate; quia caput, *quod autem* 30. *q.* 4. eſt conſilium, non præceptum. Clericatus *c.* 115. *n.* 60.

3005 Non poſſunt eſſe non baptizati, ſicut in confirmatione non confirmati, nec hæretici. Prohibetur ex jure Monachis ſeurinos. Parens non debet propriam prolem ſuſcipere, quia aliàs contraheret cognationem ſpiritualem cùm conjuge, ob quam non poſſet debitum petere. Niſi baptizet in caſu neceſſitatis; tunc enim non amittit jus petendi. Epiſcopus autem poteſt ſuo impedimento petendi debitum diſpenſare. Clericatus *cap.* 115. *num.* 61.

3006 Non licèt avo, vel aviæ ſuſcipere nepotem, vel neptem; quia continentur in prohibitione patris, & matris, *l. Juſta ff. de verbor. ſignific.* Clericatus *cap.* 115. *n.*

3007 Nec licèt Monachis, & Regularibus eſſe Patrinos; nam licèt prohibitio *cap. Non licet Abbati*; ſit expreſſa pro Monachis, eſt ſervanda à cæteris Regularibus; nam in Rituali habetur: *Ad hoc munus admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales, nec alii cujuſvis Ordinis Religioſi à ſæculo ſegregati.*

3008 In batiſmo privato non requiritur Patrinus, qui ſi adhibeatur, cognationem ſpiritualem non contrahet; quia jura de baptiſmo ſolemni loquuntur, adeóque non extendenda ad privatum.

3009 Inſuper nec cognationem ſpiritualem contrahunt Patrini in baptiſmo ſolemni tenentes puerum, in domo privatim ob vitæ periculum ab obſtetrice baptizatum. Sanchez *de matr. lib. 7. diſp.* 62. Tamb. *de baptiſ. c.* 1. §. 8. *n.* 3. quia jura loquuntur de baptiſmo ſolemni, vero, & abſoluto.

3010 Non contrahitur cognatio, niſi patrinus tangat baptizandum, aut confirmandum, in ipſo actu Baptiſmi, ſeu Confirmationis; quia jura requirunt, ut *teneat* in fonte baptizandum, dum baptizatur, &c. Unde non ſufficit ſola aſſiſtentia, aut reſponſio ad catechiſmum, vel quòd baptizatum è manu Sacerdotis recipiat poſt baptiſmum. Tamb. *to.* 2. *pag.* 13. §. 4. & *pag.* 18. *c.* 4. cùm com.

3011 Hinc Joſeph. de Auguſt. & Tamb. de *bapt.* dicunt, quòd ſi quis ſuſcipiat per Procuratorem, non contrahit cognationem, nec ipſe, nec procurator. Non ipſe; quia non ipſe tenet, cùm non tangat. Non Procurator; quia licèt teneat, non tenet nomine proprio. At Clericatus *c.* 115. *n.* 63. tenet, contrahi à mittente, non à procuratore; & ità decidiſſe Sac. Congreg. refert ex Coton. *lib. 2. contr.* 2. *nu.* 90. & ex Nicol. *elucubr. civil. tom.* 1. *pag.* 50.

3012 Non contrahitur cognatio, niſi à ſuſceptore baptizato, nec in Confirmatione, niſi à ſuſceptore confirmato; unde non contraheret Cathecumenus. Diana *part.* 10. *tract.* 16. *reſ.* 89.

3013 Patrinus ſuſcipiens filium infidelium, non contrahit cognationem cùm ejus parentibus infidelibus, niſi poſtquam venirent ad fidem, quo caſu eſſet attendenda cognatio. Clericatus *cit. n.* 57. cùm Silv.

Vide infra *de matrim. tit. Cognatio ſpiritualis.*

Scotus *in 4. diſt. 3. q. 1. litt. D, E, q. 2. litt. D, H, P. diſt. 18. q. un. litt. H, diſt. 4. q. 1. litt. A, q. 5. litt. H, diſt. 6. q. 2. litt. G, diſt. 6. q. 2. litt. A, C, diſt. 7. q. 1. litt. D, diſt. 5. q. 2. lit. A, C, D, E, F, G, diſt. 4. q. 4. lit. D, H, q. 5. litt. A, C, diſt. 6. q. 9.*

litt. M, diſt.6.q.7.litt. A, B; diſt.42.q.un.litt. I, diſt.4.q.6.litt.C, diſt.5.q.3.litt. A, diſt.3.q.2. litt.G, I, N, O, diſt.6.q.2.litt. A. Maſtrius *in theolog. mor. diſp.*17. Joan, la Crux, *pag.*97. Leand. *de Sacram.tom.*2. Tambur. *to.*2. *lib.*2. Buſenb. *lib,*6.*c.*1. Cleric. *c.*115.

CAPUT III.

DE CONFIRMATIONE.

3014 CONfirmatio, *eſt Sacramentum, quo homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Epiſcopo cum Chriſmate, & præſcripta forma verborum, ad fidei robur conſequendum.*

3015 *Materia remota,* eſt Chriſma confectum ex oleo olivarum, & balſamo, Balſamum eſſe de neceſſitate Sacramenti, eſt tutius. Chriſma verò debet eſſe ab Epiſcopo benedictum, aliàs Sacramentum eſſe nullum; quia ſic fuit à Chriſto pro materia inſtitutum Cardenas *diſp.*2.*n.*45.

3016 *Materia proxima,* eſt unctio facta in fronte in formam Crucis.

3017 Unctio fieri debet immediatè manu, vel digito Epiſcopi; unde non eſt tutum, ſi fiat inſtrumento.

3018 *Forma* ſunt verba: *Ego ſigno te ſigno Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis: In nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti. Amen.* Omnia præter *Amen* ſunt neceſſaria ad valorem.

3019 *In collatione hujus Sacramenti additur alapa, qua confirmatus percutitur, ut memor ſit ſe hoc Sacramentum recepiſſe, adeòque non audeat iterùm ad illud accedere, cùm non ſit iterabile. Et inſuper, ut intelligat, debere pati injurias pro Chriſtiana fide profitenda.* Hæc Fenech ex Tol.

3020 Non peccaret mortaliter Epiſcopus, ſi omitteret dare alapam. Clericatus *c.*116, *n.*25. cum Com.

3021 Non incurritur irregularitas per iterationem Confirmationis Clericatus c. 29. quia jura ſolùm loquuntur de iteratione baptiſmi; & ex *c. Qui* 15. *de ſent. excom. in* 6. irregularitas nulla incurritur, niſi expreſſa in jure.

3022 Miniſter hujus Sacramenti eſt ſolus Epiſcopus. Unde non ſufficit, ſi fiat à ſimplici Sacerdote ex commiſſione Epiſcopi; ſecus verò ex commiſſione Papæ; quia hoc conceſſit Greg. I. & pro Indis Greg. XIII. Quando autem Summi Pontifices è dubiis opinionibus eligunt unam, illam proponunt ſecundam, & reddunt certam. Sieri *n.*157.

3023 Quamvis ex jure non liceat Epiſcopo alienum ſubditum in ſua Diœceſi confirmare, conſuetudo tamen id licitum reddit; quia præſumitur conſenſus proprii Epiſcopi. Diana *p.*2. *tr.*17. *reſ.*17. & *p.*4. *tr.* 4. *reſ.*50. Clericatus *cit. n.*15.

3024 At non poteſt in aliena Diœceſi proprium ſubditum confirmare, niſi de licentia Epiſcopi loci; aliàs incurrit pœnam ſuſpenſionis, ex Trid. *ſeſſ.*6. *de refor.*

3025 Non peccat Epiſcopus, ſi ſine cauſa ad ſui arbitrium adminiſtrationem hujus Sacramenti per tres, aut quatuor annos retardet. Et poteſt quocumq; die, etiam feſta, miniſtrare, & tempore interdicti, ex c. *Quoniam: de ſent. excom. in* 6.

2026 *Subjectum,* eſt omnis homo baptizatus, ſive infans ſit, ſive adultus, Uſus eſt ut non conferatur pueris ante uſum rationis, ut recordentur ſe illud recepiſſe, ne recipiant iterùm.

3027 [Sed in hoc (ait Clericatus *cit. num.*26.) exuberat arbitrium Epiſcopi, qui ſecluſo ſcandalo, etiam puerum triennem rum poſſit confirmare abſq; peccato; ſemper in dubio debet inclinare ad favorē petentis Sacramentum, ne ob varias dilationes

diſcrimina contingat ipſum mori abſq; gra-
tia hujus Sacramenti. Jord. *ibid. n.* 46. 47. *&*
48. Coton, *ubi ſup. n.* 42. & quòd in articulo
mortis poſſunt ſtatim confirmari, ne dum a-
dulti, ſed etiam infantes; ac etiam perpetuò
amentes.]

3028 Imò conferri poſſe amentibus, ne
priventur effectu gratiæ hujus Sacramenti,
ſolidè docent alii.

3029 Suſcipiens debet eſſe in gratia,
ſaltem poni ſakem per contritionem puta-
tam; idem dic de Miniſtro conferente.

3030 Patrinus, unus tantùm eſſe debet, ex
... *plures, de conſecr. diſt.* 4. & Trid. ſo-
lum in baptiſmo conceſſit unum & unam,
... praxis. Clericatus *cit. n.* 30. *v. à nu.*
... *ad* 3013.

3031 *Effectus* hujus Sacramenti ſunt. 1.
Augmentum gratiæ habitualis. 2. Character,
... ſignatur ut miles intra militiam Chriſti,
... cum robore propugnandam; juxtà
... Melchiadis, ex Trid. *In baptiſmo re-*
generamur ad vitam, poſt baptiſmum confir-
mamur ad pugnam. 3. Eſt cognatio ſpiritua-
lis, ... in matr. *vide n.* 3004.

... *in* 4, *d.* 2. *q.* 1. *lit. C, diſt.* 7. *q.* 1. *litt. A,*
B, D, E, F, q. 4. *litt. A, diſt.* 42. *q. un. lit. K,* Ma-
... *in theolog. mor. diſt.* 17. *q.* 5. Joan. la
... *pag.* 115. Leand. *de Sacram. tr.* 3. Tamb.
... *lib.* 3. Baſenb. *lib.* 6. *c.* 2. Clericatus *cap.*
... Mendo.

DE EUCHARISTIA.

... FUsè actum eſt *in* 3. *tom. à n.* 187. *&*
hic à n. 2914.

CAPUT IV.

DE POENITENTIA.

... POEnitentia Chriſtiana dicitur ſe-
cunda tabula poſt naufragium, in
ordine ad baptiſmum, qui dicitur *prima ta-*
bula ad inveniendam ſalutem poſt commune
naufragium per peccatum originale: Pœni-
tentia verò eſt ſecunda tabula ad invenien-
dam ſalutem poſt naufragium particulare
per peccatũ mortale poſt baptiſmum com-
miſſum.

2034 Eſt duplex: *Virtus, & Sacramen-*
tum. Pœnitentia virtus, *eſt virtus, qua dole-*
mus de peccatis commiſſis, quatenùs ſunt of-
fenſa Dei; & eſt ipſa contritio. Pœnitentia Sa-
cramentum, *eſt Sacramentum reconciliatio-*
nis cùm Deo ex peccatis commiſſis poſt baptiſ-
mum, virtute clavium, ſeu abſolutionis ſacra-
mentalis.

3035 Eſt Sacramentum neceſſarium ne-
ceſſitate medii, & præcepti, ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.*
2. ità ut quis, poſtquàm mortale commiſerit,
ſalvari non poſſit, niſi per Sacramentum Pœ-
nitentiæ in re, vel in voto, eliciendo actum
contritionis: *v. prop.* 18. *ab Alex. VIII. damn.*

PARTES SACRAMENTI POE-NITENTIÆ

3036 SUnt *materia, forma, & ſatisfactio*;
materia, & forma ſunt partes eſ-
ſentiales; ſatisfactio integralis.

MATERIA

3037 ESt duplex, remota, & proxima:
Remota eſt peccatum; & eſt et-
iam duplex, neceſſaria, & ſufficiens: *Neceſſa-*
ria, eſt omne peccatum mortale poſt baptiſ-
mum commiſſum, non jam ritè confeſſum,
& abſolutum: *Sufficiens*, eſt omne peccatum
veniale, vel mortale, aliàs ritè confeſſum, &
abſolutum: *v. num.* 3048. *Materia proxima*,
ſunt tres actus pœnitentis: *Cordis contritio: O-*
ris confeſſio: & Operis ſatisfactio.

3038 Peccata dicuntur materia remota,
1. Quia ſunt materia, ſupra quàm cadit do-
lor, qui eſt materia proxima in ordine ad
formam abſolutionis, & Sacramentum. 2.
Quia peccata ſunt materia per formam ab-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

olutionis & Sacramentum Pœnitentiæ removendæ.

3039 Peccata ante baptiſmum commiſſa, nec poſſunt, nec debent eſſe materia Sacramenti Pœnitentiæ; quia ſpectant ad forum baptiſmi, ex Trid. *ſeſſ.14. c.1.* Commiſſa verò in inſtanti baptiſmi, ſunt Sacramenti Pœnitentiæ materia; quia ſunt peccata hominis baptizati.

3040 Peccata mortalia dubia, ſive dubio poſitivo, ſive negativo, de quo *in n.19.* ſunt neceſſariò aperienda in confeſſione, Volpi *de pœnit. reſ.145.n.5.* Diana *p.3.tr.4.reſ.107.* quia aliàs quis ſe exponeret periculo peccandi, & errandi circa integritatem confeſſionis; & ex Trid. *ſeſſ.14.c.5.* confitenda ſunt peccata, quorum conſcientiam habemus; de dubiis autem conſcientiam dubiam habemus, adeóque ea confiteri debemus.

3041 Hinc 1. qui dubitat, an commiſerit peccatum mortale, vel an commiſſum ſit mortale, aut veniale, tenetur illud confiteri. 2. Qui ſcit ſe peccaſſe mortaliter, ſed dubitat, an illud confeſſus ſit, tenetur confiteri; quia conſtat de peccato, & de obligatione confitendi, & dubium eſt, an ſit ei ſatisfactum: *v.n.47.*

3042 Secus eſt dicendum de judicio probabili; qui namque probabiliter judicat, ſe non peccaſſe mortaliter, aut peccatum commiſſum jam confeſſum eſſe, non tenetur illud confiteri, licèt aliquam formidinem de oppoſito habeat; ſed poteſt illi judicio probabili prudenter acquieſcere, juxtà dicta *à n.59.*

3043 Qui dubitat, an fecerit peccatum antea confeſſum ut certum, non tenetur iterùm confiteri ut dubium, etiamſi certò inveniat ſe non feciſſe.

3044 Qui integrè confeſſus eſt peccatum, de quo dubitabat, an eſſet mortale, vel veniale, ſi poſteà inveniat eſſe mortale, non tenetur denuò illud confiteri; quia jam integrè ſuum manifeſtavit peccatum, nec nova circumſtantia explicanda occurrit. Nec eſt neceſ... confeſſionis valorem, quòd pœniten... determinatè peccatum confeſſum eſſe ... tale, ut etiam de Confeſſario dicemus ... infrà *de caſ. reſ.*

3045 Qui confeſſus eſt peccatum dubi... ſi poſteà reperiat certò, aut probabiliter ... commiſiſſe, tenetur iterùm illud ut certum ... teri Dian. *p.3.tr.4.reſ.91.* quia peccatum ... explicandum, ut eſt in conſcientia pœnit... dictum autem peccatum nunc eſt in conſcien... tia pœnitentis, ut certum, quo pacto non ... ſubjectum clavibus, ſed ut dubium ...

3046 Leander verò *de pœnit. tr.5.* ... 27. tenet partem negativam; quia jam ... tens fuit à tali peccato directè abſolutus ... conditione implicita. *Si eſt peccatum,*

3047 Qui recordatur ſe peccaſſe mortali... ter in genere, at non de peccato in ſpecie, ... netur confiteri peccatum mortale in genere ... quia eſt materia ſufficiens, imò neceſſaria ... abſolutione. Quando poſteà ejus recordatur in ſpecie, tenetur iterùm in ſpecie confiteri ... quia tenemur confiteri ſpeciem, & numerum peccatorum, quod non eſt factum in confeſ... ſione prioris.

3048 Ex his materiæ neceſſariæ, & ſuffi... cienti: *de n.3037.* addi poteſt tertia ma... remota, nempè materia *neceſſaria, ſed non ſufficiens.* Et ſunt peccata mortalia dubia ... dicuntur materia neceſſaria, quia ſunt neceſ... ſario aperienda; non ſufficientia verò, quia ... la ſine additione materiæ certæ non ſufficiunt ad abſolutionem abſolutam.

3049 In caſu autem metaphyſico, ... quis non haberet materiam certam pr... tam, quàm adderet, tunc poſſet dari abſolutio conditionata; quia conſulitur ſaluti ... pœnitentis, & ſimul vitatur irreverentia Sa... cramenti, ut *in n.3054.*

3050 Q...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3050 Qui mendacium in confeſſione dicit circa mortalia, peccat mortaliter: venialiter, ſi circa venialia, aut circa ea, quæ confiteri non tenetur; *v. num.* 1785.

3051 Unde qui ſcienter dubia confitetur ut certa, vel è contra, peccat mortaliter, niſi id faciat bona fide, aut putans conſultius, & [illegible] ſe accuſare, aut ita confitendum eſſe.

3052 Item tenetur pœnitens Confeſſario interroganti fateri alicujus peccati conſuetudinem; quia Confeſſarius, cum exerceat munus judicis, habet jus ad cognoſcendam cauſam, & diſpoſitionem pœnitentis ex circumſtantiis, ad providendum: *vide prop.* 58. *ab Innoc. XI. damn.*

FORMA

3053 SUnt verba abſolutionis: verba ad valorem Sacramenti neceſſaria; & ſufficientia, ſunt: *Abſolvo te à peccatis tuis:* [illegible] tutius, Mendo *ver. Abſolvere num.* [illegible] relinqueret: *Ego. & in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; extra caſum neceſſitatis peccaret mortaliter. Præces autem tam [illegible] quàm poſt dictam formam adjunctæ, [illegible] ipſius formæ eſſentiam ſpectant, nec [illegible] Sacramenti adminiſtrationem ſunt [illegible], ex Trid *ſeſſ.* 14. *c.* 3. *v. num.* 1026.

3054 Valida eſt (quamvis illicita) forma, [illegible] aliis verbis, quæ tamen ſenſum non [illegible] formæ ordinariæ, nec actum judicii, [illegible] *tibi remitto*, vel *condono peccata tua:* [illegible] *remittuntur peccata tua: Nos abſolvimus te à peccatis tuis:* Si ly: *Nos.* denotet [illegible] perſonæ ſingularis abſolventis, [illegible] ſit Prælatus; ſecùs, ſi denotet plures [illegible] Clericatus *cap.* 123. *num.* 6. & 7. Ex [illegible] 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 4. & Diana *par.* 11. [illegible] *reſ.* 13. *vid. nu.* 2951. & *nu.* 3114.

Non eſt valida, ſi proferatur verbis deprecativis, ut *Abſolvat te deus, Oro deum, ut te abſolvat.* Clericatus *cit. num.* 9. ex Scoto *cit.* Quia Sacramentum pœnitentiæ eſt inſtitutũ per modum judicii, ubi ſententia non profertur deprecando, ſed jubendo. Et Chriſtus non dixit: *Pro quorum peccatis oraveritis*, ſed *Quorum peccata dimiſeritis, dimittentur.*

3055 Abſolutio extra caſum neceſſitatis debet eſſe abſoluta; cadere autem debet ſupra materiam certam, & determinatam. Unde ſupra peccatum dubium non poteſt ſine ſacrilegio dari abſolutio determinata; non enim dari poteſt ſententia certa pro delicto dubio. Tunc autem curare debet confeſſarius, ut pœnitens addat aliquod peccatum certum, etiam de aliàs confeſſis; & tunc det abſolutionem abſolutam, & certam. Quòd ſi pœnitens ſit tam ſanctus, ut nullum certum habeat, vel potiùs tam rudis, ut nullum certum dare neſciat, tunc ſub conditione, ſaltem mente retenta, abſolvat. Sine ulla materia dari non poteſt abſolutio ſine ſacrilegio: *v. num.* 3049.

Abſolutio ſub conditione de præterito, aut præſenti, v. gr. *Si doles, abſolvo te*; eſt valida, quia conditio ſupponitur poſita, & certa; ſed imprudens, niſi in caſu neceſſitatis, quo pœnitens non valet ſigna certa doloris præbere. At non eſt valida ſub conditione de futuro; quia effectus Sacramenti, nempè gratiæ, non poteſt manere ſuſpenſus, & pendens à contingenti, ſi pœnitens ſit diſpoſitus. Clericatus *cit. n.* 10. Ex Diana *part.* 11. *tr.* 4. *reſ.* 18.

Neque dari poteſt ad reincidentiam, quia peccata non ſunt mala pœnæ, ut cenſuræ, ſed mala culpæ; ideo ſemel remiſſa non redeunt: *v. num.* 73.

3056 Abſolutio à cenſuris poteſt dari ſub conditione de futuro, ſeu quoad reincidentiam. Et dari poteſt tam verbis, quàm ſcriptis; imò etiam invitis, ſi abſolvens id faciat

aucto-

auctoritate ordinaria; minimè ſi virtute Jubilæi, aut Bullæ Cruciatæ; tunc námque non datur, niſi pœnitentibus. Ità Clericatus *cit. n.* 14.

Per illa verba: *Abſolvo te ab omni vinculo excommunicationis, &c.* abſolvitur pœnitens ab omnibus cenſuris, tam in confeſſione expreſſis, quàm ab illis, quorum non recordatur, aut non habet notitiam, in quantum facultas Confeſſarii ſe extendit, & dummodo pœnitens habeat intentionem ſatisfaciendi, ſi tale ſit onus. Clericatus *cit. n.* 16. & 17.

Formam abſolutionis à cenſuris in foro exteriori, affert Clericatus *cap.* 123. *num.* 15. ut ſequitur.

(Quòd abſolvendus juret de parendo mandatis Eccleſiæ, vel de exequenda pœnitentia ſibi injuncta; quòd dicantur preces à Rituali Romano præſcriptæ cum levi flagellatione humeri nudati ipſius pœnitentis; quamvìs aliquando hæ cæremoniæ poſſint omitti, & ſufficiat dicere: *Ego abſolvo te à vinculo excommunicationis, quam ob talem cauſam incurriſti, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, Communioni fidelium. In nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti. Amen.* Coton. *ubi ſup. num.* 38.

FORMA ABSOLUTIONIS.

3057 *Miſereatur tui omnipotens Deus, & dimiſſis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen.*

Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & miſericors Dominus. Amen.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus te abſolvat, & ego auctoritate ipſius te abſolvo ab omni vinculo excommunicationis ſuſpenſionis, & interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges.

Ego te abſolvo à peccatis tuis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti, merita Beatæ Mariæ ſemper Virginis, & omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, & ma[...] ſuſtinueris, ſint tibi in remiſſionem pecca[...] rum, in augmentum gratiæ, & præmium [...] æternæ. Amen.

Si pœnitens non fuerit Clericus, omitt[...] verbum *Suſpenſionis.*

URGENTE PERICULO MORTIS.

Ego te abſolvo ab omnibus cenſuris, & pe[c]catis: In nomine Patris, & Filii, & Spiri[tus] Sancti. Amen.

CONTRITIO

3058 In communi, *eſt dolor, & deteſ[tatio] peccati commiſſi cum propoſito [...] dandi.* Eſt duplex, perfecta, quæ dicitur [abſo]lutè *Contritio,* & imperfecta, quæ dicitur [At]*tritio.* Perfecta, *eſt dolor de peccatis, qu[...] ſunt offenſa Dei ſummè dilecti, & ſ[...] mnia.* Imperfecta, ſeu attritio, *eſt dolor [...] catis propter turpitudinem peccati, [...] rem inferni, vel alterius mali.*

3059 Differunt ratione motivi, & ra[tio]ne effectus. Ratione motivi; quia Co[ntritio] fit ex motivo Charitatis erga Deum, [...] ex motivo objecti, nempe Dei ſumm[è dili]gendi. Attritio ex motivo Charitatis [...] ipſum, ſeu ex motivo timoris pœnæ, a[...] toris mali.

3060 Ratione effectus; quia Contr[itio per] ſe remittit peccata, & juſtificat extra [Sacra]mentum, in voto tamen Sacramenti [...] talis tenetur ſub mortali ſuo tempor[e confi]teri, attritio verò requirit Sacramentum [...] ità ut in nullo caſu, etiam in articulo [...] attritio quantumvis ſupernaturalis [...] ad juſtificationem, & remiſſionem p[eccati] mortalis ſinè Sacramento in re. Imo in a[rticu]lo mortis, ſi non poteſt quis habere [Sacra]mentum, tenetur ſub mortali confer[re]

3061 Attritio in Sacramento Pœnit[entiæ ...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...tur fieri contritio, & attritus contritus, ...formaliter, quia non variatur objectum, ...motivum, ſed effectivè, quatenus attritio ...Sacramento in re juſtificat, ſicut contritio ...Sacramento in voto.

3062 Non ſufficit attritio naturalis quan... honeſta, qualis eſt dolor de peccatis ...malum temporale, ver. gr. ob amiſſionem ...æ, ſanitatis, &c. Quia non eſt attritio ...tiva, & ſupernaturalis, cum nullum re... motivum ſupernaturale; ac proinde eſt ...proportionata fini ſalutis ſupernaturalis. ...ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 4. attritio, quæ ad Dei ...am in Sacramento Pœnitentiæ impetran... diſponit, debet eſſe donum Dei, & Spiri... Sancti impulſus, qualis non eſt attritio na... ex motivo purè humano, & naturali: ...*prop.* 57. *ab Innoc. XI. damn.*

3063 Sufficit verò, ſi ſit propter pœnas ...rales, v. gr. propter morbum, perſecu... &c. ut à Deo inflictas, vel infligen... propter peccata; quia tunc, cum adſit re... ad Deum, & motivum ſupernatura... dolor ſupernaturalis.

3064 Sufficit attritio ob timorem gehen... purgatorii; quia cum ſint pœnæ Dei, ...licet infliguntur à Deo authore ſuper... ob peccata, eorum timor, & dolor ...pernaturalis ex motivo ſupernaturali, ...tiones, *de num.* 90. Et colligitur ex Trid. ...tato, ubi dum dicit: *Et quamvis ſinè Sa... Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem ...cere peccatorem nequeat, tamen eum ad ...gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impe... diſponit*: non ſupponit gratiam ju... in peccatore cauſatam, ac proin... ſupponit contritionem, quia hæc per ...Sacramentum, & cum ſolo ejus voto ...cauſat: *v. prop.* 14. & 15. *ab Alex. VIII.* ...

3065 Dices, Fides ſupernaturalis cum Sa-cramento Pœnitentiæ in re, attritione ſeclu-ſa, non ſufficit ad juſtificationem; ergo attri-tio ſupernaturalis cum Sacramento in re, non ſufficit ad juſtificationem.

Reſp. diſparitatem eſſe; quia fide eſt, & certum contra Lutherum, fidem non ſuffice-re ad juſtificationem. Trid. *ſeſſ.* 6. *can.* 9. nec eſſe partem Sacramenti Pœnitentiæ: Et licèt non ſit definitum, attritionem ſupernatura-lem eſſe partem, certum tamen eſt eſſe par-tem, & materiam proximam, ex communi ſenſu Eccleſiæ, quod ſufficit: *vide nu.* 3064.

3066 Quòd autem contritio perfecta ho-minem reconciliet Deo, & gratiam cauſet ex-tra Sacramentum, cum ſolo ejus voto, habe-tur ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 4. charitati námque per-fectæ promittitur peccatorum remiſſio in Sa-cra Scrip. Proverb. 8. *Ego diligentes me diligo:* Zacchar. 1. *Convertimini ad me, & ego conver-tar ad vos.* Lucæ 7. *Remittuntur ei peccata peccata multa, quoniam dilexit multum.* Et 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem pecca-torum.*

In Confeſſione autem non ſufficit amor; ſed requiritur dolor explicitus; idque conce-ptu formali pœnitentiæ, quæ formaliter im-portat diſplicentiam de peccatis. Sufficit au-tem propoſitum virtuale, ex *n.* 3072. quia verus dolor peccatorum reconciliativus ani-mæ cum Deo, eſt incompoſſibilis cum pro-poſito peccandi; unde includit virtualiter propoſitum de non peccando.

3067 Sufficit attritio ob turpitudinem peccati, ex Trid. *cit. ſeſſ.* 14. *cap.* 4.

Turpitudo autem peccati eſt duplex, una naturaliter cognita: talis eſt turpitudo im-munditiei, quæ eſt in peccato carnis. Et tur-pitudo vilitatis, & indignitatis apud homines, quæ eſt in peccato furti, &c. Et dolor ob ta-lem turpitudinem non ſufficit; quia eſt natu-ralis: *v. prop.* 9. *ab Alex. VIII. damn.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alia eſt turpitudo ſupernaturaliter cognita, ſeu per fidem: talis eſt turpitudo peccati oppoſita alicui divinæ perfectioni [quæ non ſit Charitas] ſupernaturaliter cognitæ, ſeu per fidem; aut alicui virtuti mortali per legem divinam præceptæ, ut turpitudo inobedientiæ, ingraditudinis, &c. turpitudo contra juſtitiam, caſtitatem, &c. dolor ex tali turpitudine ſufficit; quia eſt ſupernaturalis, ſeu ex motivo ſupernaturali, nempè ob turpitunem ſupernaturaliter cognitam, Scotus *in 4. diſt.* 14. *q.* 2. *&* 4. Maſtr. Brancatus, & alii *hic de Sac. Pœnit.*

3068 Non ſufficit dolor quo quis doleat ſe non dolere peccatorum; quia hic non eſt dolor, ſed carentia doloris peccatorum Cum hoc tamen dolore ſolet regulariter eſſe conjunctus dolor, ne peccatis quamvis pœnitens eum non cognoſcat; & tunc eſt ſufficiens.

3069 Qui ſcienter ſine attritione abſolvitur, ſacrilegium committit, & tenetur confeſſionem repetere, ex defectu materiæ proximæ.

3070 Sufficit unus actus doloris de omnibus peccatis in genere etiam oblitis. Debet autem eſſe efficax, & univerſalis reſpectu omnium mortalium, in confuſo, & in genere.

Unde non ſufficit dolor purè particularis, ſed requiritur dolor, qui ſit univerſalis ſaltem virtualiter de omnibus peccatis commiſſis.

Dices: Poteſt dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, in quo tamen confeſſio non ſit de omnibus, ſed purè particularis alicujus peccati, ut conſtat de peccatis oblitis, & in caſibus in quibus licita eſt dimidiatio confeſſionis; igitur poteſt dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, in quo tamen dolor non ſit de omnibus, ſed purè particularis alicujus peccati in iiſdem caſibus.

Reſp. negando conſequentiam; diſparitas eſt, quia confeſſio omnium peccatorum reverà, & abſolute commiſſorum, non eſt ſemper in noſtra poteſtate, & humanitus poſſibilis; nam humana conditio eſt ſubjecta oblivioni, imò & accidentibus, quæ impediant confeſſionem omnium quæ memoriæ occurrent; dolor autem de omnibus peccatis commiſſis, in quovis caſu eſt humanitus poſſibilis, & in noſtra poteſtate, quia eſt actus ſpiritualis internus, qui poteſt in inſtanti elici ex *num.* 3077.

Hinc Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. loquendo de confeſſione, definit nos ſolùm teneri confiteri peccata omnia mortalia, quæ poſt diligens examen memoriæ occurrunt. In capite *tem* 4. *ejuſdem ſeſſ.* loquendo de dolore abſolute & abſque recenſita limitatione definit, quod contritio, quæ eſt primus actus pœnitentis, debet eſſe dolor de peccato commiſſo, & continere debet odium vitæ, ac peccatorum deteſtationem; & quia peccata mortalia oblita (ſi quæ ſint) ſunt vere peccata commiſſa, dolor debet ſaltem virtualiter ad illa ſe extendere ita ut ſi quis doleret de peccatis, quorum recordatur, haberet animum expreſſum nolendi dolere de mortalibus oblitis, ſi quæ ſunt, non haberet dolorem ſufficienten ad valorem Sacramenti; quia non haberet dolorem verum, & reconciliativum: *v. à num.* 3086.

Qui confitetur duo venialia tantùm, & dolet ſolùm de uno, v. gr. de mendacio, non de alio v. gr. de ſuſpicione, validè abſolvitur; quia ſicut peccatum illud, utpotè veniale, eſt ſolùm materia ſufficiens, non neceſſaria, & proindè taceri poterat; ita poteſt, quod confitetur, de eo non dolere & aliunde cum doleat de uno jam dat materiam remotam & proximam, quantùm ſufficit ad valorem Sacramenti,

Secùs eſſet, ſi confiteretur unum ſolùm veniale, & de eo non doleret, committeret enim ſacrelegium ob gravem injuriam Sacramenti

qu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tentia eſſet invalidum ex defectu partis eſ-ſentialis, nempe materiæ proximæ.

Idem locus eſſet dicendum de eo, qui con-fitetur duo mortalia, de uno tantùm dole-ret, non de alio; quia ex una parte, illud aliud eſt materia neceſſaria; adeóque ut ſit valida abſolutio, debet dari materia proxima, nem-pe dolor ſupra illud cadens: ex alia parte non poteſt remitti unum mortale ſinè alio.

3071 Qui tenetur confiteri extra Sacramen-tum, non tenetur præmittere peccatorum exa-men, ſed ſufficit, quòd doleat in confuſo.

3072 Pro valore Sacramenti, tam in attri-tione, quàm in contritione, ex Trident. *cit.* te-netur propoſitum de cætero non peccandi, alioquin non eſſet dolor efficax; ſufficit, quòd propoſitum ſit implicitum, & virtuale. Scot. *in 4. d.* 14. *q.* 4. §. *Ad primum argumentum* ... 17. *q. un. in ſolut. principalium, & alibi: v.* ... n. 3066. Leand. *tr.* 5. *diſp.* 7. *q.* 22.

3073 Cum propoſito ſufficienti non pec-candi, ſtare poteſt judicium probabile reinci-dendi; quia tale judicium eſt actus naturalis intellectus, & non liber. Communis.

3074 Non requiritur dolor ſenſibilis, ſed ſufficit intellectivus; quia eſt actus internus voluntatis, adeóque ſpiritualis.

3075 Talis dolor debet eſſe ſummus non intenſivè, ſed appretiativè; ità ut dolor de peccato ſit ſupra omnia deteſtabilia, nempe ſupra omnia mala pœnæ, etiam æternæ; unde debet magis deteſtari peccatum, quàm quod-cumque aliud malum.

3076 Hinc dolor ſummus intenſivè eſt il-le, qui dicitur ſummus quoad intenſionem, ſeu graduationem: Dolor ſummus appretia-tivè eſt ille, quo quis dolet, paratus potiùs omnia bona creata relinquere, & omnia mala pœnæ ſubire, quàm Deum offendere. Unde contingere poteſt, ut dolor mali temporalis, puta amiſſionis bonorum, mortis parentis, &c. ſit major intenſivè dolore peccati, hic autem ſit illo major, imò ſummus appretiativè, in quã-tum dolor mali temporalis eſt major ſecun-dùm graduationem qualitatis doloris, in qua graduatione conſiſtit intenſio doloris; cum quo adhuc ſtat, quòd dolor de peccato ſit ſũ-mus appretiativè, in quantum ità dolet de peccato, ut ſit promptus, quòd ſi ei daretur optio eligendi, potiùs ſubiret omnia mala pœnæ, quàm peccaret; & hoc pacto dolor di-citur ſummus in pretio, non in intenſione.

3077 Non eſt autem opus, nec expedit, ut fiat collatio explicita cum omnibus aliis malis, ſed ſufficit, quòd implicitè propo-natur deteſtatio peccati ſupra omnia dete-ſtabilia in confuſo; unde actus contritionis, aut attritionis, poteſt fieri in inſtanti, aut bre-viſſimo tempore; quia eſt actus internus ſpi-ritualis.

3078 Ad valorem Sacramenti non ſufficit dolor, qui abſolutionem ſequitur, aliàs con-feſſio non eſſet accuſatio, ſed ſimplex pecca-torum narratio. Non debet tamen neceſſariò præcedere, ſed ſufficit, ut eliciatur in ipſomet confeſſionis actu, vel facta confeſſione ante abſolutionem; quia bene ſalvatur, quòd con-feſſio ſit accuſatio, & quòd cum dolore ab-ſolutioni ſubjiciatur.

3079 Non eſt autem neceſſe, quòd dolor, ſeu attritio, ſit immediatè ante abſolutionem, vel confeſſionem; ſed ſufficit, ſi quis ſerò ex-aminans conſcientiam, actum doloris elice-ret; hic quidem ſi mane ad confeſſionem ac-cederet ſinè novo actu doloris, confeſſio eſſet valida. D. Thom. & Leand. *tr.* 5. *diſp.* 7. *q.* 6. Joſeph. de Aug. *de pœnit. n.* 22. habet: *Suf-ficit, quòd attritio ſit ante, quando homo ha-buit voluntatem confitendi, & examinandi conſcientiam, & nunquam retractavit talem actum, & univerſaliter, quoties attritio præceſſit, & fuit ordinata ad hoc Sacra-*

mentum, & virtualiter poteſt intelligi permanere uſque ad abſolutionem: v. num. 3118.

3080 Qui paulò ante confeſſus, & abſolutus, iterum confitetur aliquod peccatum, quod exciderat de mente, de quo antea explicitè, & formaliter non doluit, non indiget novo dolore; ſed in virtute prioris doloris virtualiter, & moraliter permanentis, poteſt abſolvi. Leand. *cit. q.* 5. Diana *par. 9. tract. 3. reſ.* 50. & 51. quia prior dolor, utpote qui fuit virtualiter extenſus ad peccata oblita, ità valet, ac ſi eſſet novus dolor de ſolis peccatis oblitis. Eadem ratione (ut etiam praxis docet) poteſt moribundus propter periculum inſtantis mortis abſolvi audito tantùm uno, vel altero peccato, & poſtea, ſi ſuperſtes maneat, auditis reliquis, ſecundò abſolvi ab illis ex vi prioris doloris moraliter permanentis: *vide tom. 3. num.* 287.

Qui igitur ante confeſſus, reconciliatur confitendo peccatum oblitum, licèt novum faciat Sacramentum, non tenetur novum dolorem elicere, niſi novum peccatum mortale commiſerit, aut longum tempus intercesserit; quia moraliter perſeverat dolor præteritus circa omnia peccata elicitus, ſicut dolor die heſterno elicitus ſufficit ad Sacramentum, quod die craſtino perficitur, ob eandem moralem, aut virtualem permanentiam. Unde hæc ſententia eſt mihi moraliter certa.

Scotus *in 4. diſt. 14. q. 2. litt. N, O, q. 4. litt. H, d. 15. q. 1. litt. G, d. 17. q. un. litt. X*, Maſtr. *in theolog. mor. diſp. 21. à q. 1. ad 7.* Leand. *tr. 5. à diſp. 1. ad 4.* Joan. la Crux, *pag.* 387. Bonac. *tom. 2. pag.* 154. Tamb. *in meth. conf. pag. 373. ad 373. ad* 378. Buſemb. *lib. 6. tr. 4. cap.* 1. Cardenas *diſp. 30. & 37.* Clericatus *cap.* 119.

QUÆRES.

3081 *An Sacramentum Pœnitentiæ poſ-ſit eſſe validum, & informe?*

QUoniam controverſia præſens eſt ex celebrioribus, quæ inter ſcholaſticos exagitari ſolet, fas ſit mihi, ut paululum formâ ſcholaſticâ utar.

Sciendum eſt igitur, Sacramentum Pœnitentiæ dici validum, quando conſtat omnibus ſuis partibus eſſentialibus cum intentione miniſtri: informe verò, non quia caret forma eſſentiali, ſic enim diceretur invalidum, quia caret effectu gratiæ, quæ eſt forma ſanctificans animam. Hoc præmiſſo,

3082 Dico implicare Sacramentum Pœnitentiæ validum quoad eſſentiam, & informe quoad effectum gratiæ. Eſt Scotus in 4. d. q. 5. §. *Contra iſtam opinionem in fine* Contra Divum Thomam.

Probatur 1. Sacramentum Pœnitentiæ validum eſt Sacramentum verum, & perfectum, conſtans ſcilicet omnibus ſuis partibus eſſentialibus cum intentione miniſtri; implicat, quòd Sacramentum Pœnitentiæ verum, & perfectum Sacramentum, & non cauſet gratiam, ergo implicat, quod ſit validum, & informe: minor patet; quia Sacramenta cauſant gratiam ex inſtitutione Chriſti, acceptatione, ac promiſſione Dei, qui eſt infallibilis veritatis.

3083 Confirmatur: Sacramentum habens omnes partes eſſentiales cum intentione miniſtri, eſt verum ſignum efficax practicum gratiæ: ſed implicat verum ſignum efficax practicum gratiæ ſinè ſignato, nempe gratia; ergo &c. minor patet, quia aliàs non eſſet efficax.

3084 Probatur 2. Nullus poteſt aſſignari caſus, in quo Sacramentum Pœnitentiæ ſit validum quoad eſſentiam, & informe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtum; ergo &c. Antecedens probatur ex ſolutione præcipuorum fundamentorum ſententiæ adverſæ.

3085 Dices 1. Sacramentum Baptiſmi poteſt eſſe validum, & informe ob defectum diſpoſitionis ſuſcipientis; ergo Sacramentum Pœnitentiæ poteſt eſſe Validum, & informe ob defectum diſpoſitionis, nempe doloris pœnitentis; antec. probatur de adulto fictè accedente ad baptiſmum, ſcilicet ſinè dolore, ſive fide; hic námque recipit baptiſmum validum quoad eſſentiam, & non gratiam, quam tamen recipit recedente fictione ex vi baptiſmi præteriti.

Reſp. hanc diſparitatem eſſe inter Sacramentum Pœnitentiæ, & inter alia Sacramenta imprimentia characterem, ut ſunt Baptiſmus, Ordo, & Confirmatio, quòd iſta non includant diſpoſitionem ſuſcipientis, ut partem eſſentialem; partes enim eſſentiales baptiſmi ſunt materia, & forma, nempe aqua, ſeu ablutio, & verba Sacerdotis cum ejus intentione; & pariter de Ordine, & Confirmatione; adeóque cum ſtare poſſit, quòd hæc habeant omnes partes eſſentiales ad validitatem requiſitas, & quòd non habeant diſpoſitiones neceſſarias ad fructum gratiæ, ſtare poteſt, quòd ſint valida, & informia: In Sacramento autem Pœnitentiæ diſpoſitio, nempe dolor, eſt pars eſſentialis, eſt enim materia proxima; adeóq; repugnat, quod ſit informe ex defectu diſpoſitionis, & quòd validum: *v. num.* 2997.

3086 Dices 2. Sacramentum Pœnitentiæ poteſt eſſe validum ex defectu doloris extenſive hoc pacto: poteſt dari caſus, quòd quis habens tantùm duo peccata mortalia diſparata, v. g. furti, & odii, invicibiliter oblitus odii, eliciat actum doloris tantùm de peccato furti ex peculiari motivo, & ſpeciali turpitudine illius peccati in ſpecie, illúdque confiteatur; ſed in hoc caſu ſacramentum eſt validum, & informe; ergo &c. minor probatur: eſt validum; quia jam adſunt omnes partes eſſentiales, jam námque adeſt ſufficiens dolor; quia ex Trident. non tenetur quis confiteri, niſi peccata, quæ memoriæ occurrunt: nec tenetur elicere dolorem, niſi de peccatis, quæ pariter memoriæ occurrunt. Eſſet autem informe, nempe ſinè effectu gratiæ, quia in caſu peccatum odii oblitum non eſſet remiſſum, non quidem directè, ut eſt certum: neque indirectè ex vi abſolutionis peccati furti confeſſi, quia nullum peccatum remitti poteſt ſinè ullo dolore formali, aut ſaltem virtuali ſupra ipſum cadente; in caſu autem nullo pacto caderet ſupra illud dolor, non formalis, ut ſupponitur, nec virtualis; quoniam dolor de peccato furti, cum ſupponatur habitus ex motivo peculiari, & ſpeciali turpitudine peccati furti, non poteſt virtualiter extendi ad peccatum odii diverſæ rationis, & ſpeciei; quia non poteſt comprehendi ſub illa ſpeciali turpitudine. Ex quo fit, quòd neque eſſet remiſſum peccatum furti confeſſum; nam (ut eſt certum) unum peccatum non poteſt remitti ſinè alio, & conſequenter dari poteſt Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe. Hic eſt caſus validior, qui à recentioribus oppoſitæ ſententiæ affertur.

3087 Reſp. admiſſo caſu, negando minorem; quia peccatum odii, ut invincibiliter oblitum, eſt indirectè abſolutum; dolor námque formalis de peccato furti virtualiter extenditur ad peccatum odii oblitum, quatenus ſuppoſita ſufficienti diligentia adhibita in conſcientiæ examine, cenſetur ille talis promptus ad eliciendum actum doloris, etiam circa peccatum odii oblitum, ſi menti occurreret; talis enim virtualis extenſio doloris ſpecialiter conſiſtit in ea promptitudine de eo dolendi, quando menti occurreret.

3088 Et licèt motivum doloris formalis

furti ſit propria ipſius turpitudo in ſpecie, hoc non impedit, quin etiam dolor poſſit ad aliud peccatum oblitum virtualiter extendi ſaltem ratione turpitudinis genericæ, quatenùs peccatum eſt, & offenſa Dei? eo ipſo, enim, quòd dolet de ſpecifica, dolet de generica; nam non poteſt dolere de ratione ſpecifica, non curando de genericæ qui autem dolet de peccato, ut ſic, & de offenſa Dei, ut ſic, dolet virtualiter de quolibet peccato invincibiliter oblito; quia quodlibet ſub ea ratione comprehenditur.

3089 Hac autem virtuali extenſione doloris deficiente, quatenùs ille talis allatã promptitudinem non haberet, nec de ratione generica peccati, & offenſæ curaret, deficeret quidem forma gratiæ, ſed ſimul deficeret Sacramenti validitas; quia deficeret dolor ſufficiens ad valorem, eſto ob invincibilem ignorantiam non peccaret; & ſic deficeret materia proxima neceſſaria, quæ eſt dolor reconciliativus cum Deo, qui ſaltem implicitè, & virtualiter deteſtationem omnium mortalium, etiam inculpabiliter oblitorum, includit.

3090 Confirmatur 1. Iſte talis, vel ita doleret de peccato furti, ut dolor eſſet reconciliativus cum Deo, ut ſcilicet iſte talis intenderet ſe reconciliare cũ Deo medio ſacramento; vel non: ſi ſecundum, ſacramentum eſſet quidem informe, ſed invalidum ob defectũ materiæ neceſſariæ: ſi primum, ſacramentum eſſet non ſolùm validum, ſed etiam formatum gratia; quia talis dolor reconciliativus cum Deo continet implicitè, & virtualiter deteſtationem omnium mortalium: ſicut liquet de actu perfectæ charitatis, qui virtualiter continet deteſtationem omnium peccatorum mortalium, quamvis homo eorum non recordetur; quia actus ille cum affectu ad mortale peccatũ ſtare non poteſt; & ita univerſaliter omnis amor efficax alicujus boni continet virtualiter, & implicitè deteſtationem mali contrarii; ſic pariter eſt de dolore reconciliativo cum Deo dicendum.

3091 Confirmatur 2. Niſi offendens efficiter deteſtetur offenſam amico illatam, & habeat firmum propoſitum eum ampliùs non offendendi, non poteſt dici, quod habeat verum, & ſincerum animum ſe reconciliandi cum amico, ſed ſimulatum, & fictum; ergo dolor reconciliativus peccatoris cum Deo includere debet efficacem deteſtationem offenſis commiſſis, & firmum propoſitum eum ampliùs non offendendi, ſed dolor deteſtativus virtualiter, ſe extendit ad omnem offenſam factam; ergo implicat eſſe dolorem reconciliativum, & ad omnia peccata, etiam oblita, non ſe extendere.

3092 Quòd dolor debeat eſſe reconciliativus, conſtat? quia quæſtio procedit ſuppoſita inimicitia hominis cum Deo, & de peccatis mortalibus non jam confeſſis, neque abſolutis, minimè de venialibus; quia venialia ſunt materia ſufficiens, non neceſſaria, ita ut ſi quis confiteretur unum ſine dolore advertenter, adhuc vi Sacramenti haberet effectum augmenti gratiæ: Unde Trid. ſeſſ. 14. cap. 3. de fructu Sacramenti Pœnitentiæ loquens ait: *Sanè verò res, & effectus hujus Sacramenti, quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo.* [illegible] dicitur Sacramentum reconciliationis: [illegible] *num.* 3034.

3093 Dices 3. Poteſt dari caſus, [illegible] quis omnia peccata confiteatur, & de omnibus verè doleat, habeat tamen affectum [illegible] unum mortale? ſed in hoc caſu ſacramentum eſt validum, cum adſit ſufficiens dolor, tamen informe, & abſque effectu gratiæ [illegible] allatum affectum? ergo, &c.

Reſp. Vel nomine *affectus* ad peccatum intelligitur inclinatio naturalis ad aliud [illegible]

...tum Sacramentum, & erit validum. & for-
...atum gratia; quia poteſt ſtare validitas Sa-
...menti pœnitentiæ, & effectus gratiæ, cum
...clinatione ad aliquod peccatum, imò cum
...obabili prævisione reincidentiæ; quia hi
...affectus naturales, primus appetitus ſenſiti-
...ſecundus intellectus. Vel intelligitur vo-
...luntas peccandi illo peccato, & ſic utique Sa-
...cramentum eſt informe; eſt tamen invalidum
...defectum materiæ neceſſariæ, nempe do-
...lo efficacis reconciliativi.

Implicat igitur, quòd ſacramentum pœni-
...tentiæ ſit informe, & validum.

...Quas rationes ſi attentè Lector perpendet,
...periet ſententiam Scoti eſſe probabilio-
...rem, & ſimul tutiorem, cum non exponat Sa-
...cramentum fruſtrationis periculo, ac proinde
...ſt conformem decreto Innoc. XI. de ſe-
...quenda opinione tutiori, quando agitur de Sa-
...cramenti valore: *v. n.* 75.

CONFESSIO

3094 *Eſt accuſatio de propriis peccatis coram Sacerdote legitimo ad eorum ... finem obtinendam per abſolutionem.*

3095 Qualitates, ſeu conditiones bonæ ...feſſionis ſunt ſexdecim, his contentæ ver-
...ſibus:

...Simplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
...atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda,
...Integra, ſecreta, lacrimabilis, accelerata,
...Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

1. *Simplex* veritatem aperiens ſinè hiſto-...riis, & rerum impertinentium admixtio-...ne.

2. *Humilis*, ſinè audacia, aut jactantia,

3. *Pura* cum animi puritate, & intentione ...conſequendi finem Sacramenti, non ob va-...nam gloriam, &c.

4. *Fidelis* referens certa pro certis, dubia pro dubiis ſinè mendacio.

5. *Frequens*, ut frequenter quis confiteatur.

6. *Nuda* non palliata coloribus, ſed clarè, & diſtinctè peccata explicentur ſinè diminutione, aut æquivocatione.

7. *Diſcreta*, ut peccata verbis honeſtis explicentur, & probus confeſſarius eligatur.

8. *Libens*, ut fiat ſpontè, non coactè.

9. *Verecunda*, cum pudore.

10. *Integra*, requiritur enim integritas materialis, videlicet, ut omnia mortalia, quæ memoriæ occurrunt non jam confeſſa, eorúmque numerus, & circumſtantiæ, quæ ſpeciem mutant, aperiantur: ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 5.

11. *Secreta*, ut non fiat coram aliis, niſi urgente neceſſitate, ut infra de dimidiatione: *v. n.* 2912. & 3154.

12. *Lacrimabilis* cum dolore ſaltem interiori.

13. *Accelerata*, ut commiſſo peccato, confeſſio non diu differatur. Commiſſo gravi peccato, præſertim carnis, non debet quidem quis diu confeſſionem differre, ne labatur in pejus; ſed indecens eſt, ſi ſtatim ad Sacramentum accedat, niſi neceſſitas urgeat; debet enim priùs, placata ſenſus rebellione, ſe diſponere per cognitionem, & dolorem patrati delicti, ut ſic quàmprimùm cum debita reverentia Sacramentum ſuſcipiat.

14. *Fortis*, cum animi conſtantia, ne ob pudorem, aut timorem, aliquod peccatum mortale omittat.

15. *Accuſans*, ut fiat per modum accuſationis, ſive excuſatione.

16. *Parere parata*, videlicet cum animo pœnitentiam implendi, & confeſſarii conſiliis ſtandi.

3096 Ex his conditionibus ſolæ tres ſunt neceſſariæ ad ſacramenti valorem, nempe

identitas, integritas, & dolor : *v. num.* 3040. & 3050.

EXAMEN.

3097 PRo integritate materiali eſt neceſſe ut præmittatur examen ſufficiens Diligentia in examine non debet eſſe ſumma, & ſcrupuloſa, ſed mediocris, & humana, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet etiam ſi putet major, & nova diligentia ſe plura reperturum. Scotus *in 4. d. 17. q. nu. litt. M. diſ. 9. q. nu. litt. B.*

3098 Ad tollendos ſcrupulos notanda eſt doctrina Sancii *in ſelectis diſ. 41. num. 18. quòd poſt mediocrem iſtam diligentiam adhibitam in conſcientiæ examine, non teneatur quis (etiam ſi non ſit ſcrupuloſus, ſed expertus) ulterius de anteacta vita cogitare, & ſi aliquid occurrat, quod putet non fuiſſe in confeſſione explicatum, poteſt ſibi perſuadere, cum cæteris id memoratum fuiſſe.* Hanc doctrinam communiter famoſam, & celebrem vocant Doctores, præſertim Diana *par. 3. tract. 4. reſ. 108.* Volpi *reſ. 146. num.* 11. Sa. Buſem.

3099 Hanc autem doctrinam Sancii amplector loquendo de cõfeſſionibus antiquis, & in vita præterita actis, atque etiam in confeſſionibus generalibus; quia aliàs utique gravis perturbatio, nõ confuſio mentis poſſet oriri, quam Deus non vult; minimè in confeſſionibus ordinariis, & regulariter; licèt enim poſt dictam diligentiam non ſit de anteacta vita cogitandum, regulariter tamen loquendo, ſi aliquod peccatũ occurrat, quod quis prudenter, & non ſcrupuloſè dubitat non eſſe confeſſum & maximè, quod certò ſcit ſe non eſſe confeſſum, tenetur illud confiteri, quia hoc ſecundum eſt certò cognitum, ut oblitum, & nos tenemur in confeſſione ſequenti exprimere peccata ob quamcumque cauſam oblita, quia cum fuerint abſoluta in directè, ſunt ſubjicienda clavibus [...] In dubio autem de confeſſionibus [...] aut generalibus, poteſt quis prudenter [...] babiliter judicare, ſe illud eſſe confeſſum [...] longa diſtantia temporis, aut multitudo [...] materiæ non permittit divinam me[...] Hac adhibita limitatione laudo digna [...] cii doctrina : *vide propoſ.* 11. *ab* [...] VII. *damn.*

3100 Præfata autem diligentia non [...] eſſe eadem in omnibus, ſed major vel [...] nor, conſiderata diſtantia inter [...] am confeſſionem, & pœnitentis condition[...] nempè ejus intelligentiam, & conſcien[...] nam longè minor requiritur in pers[...] moratis & qui frequenter confitentur [...] cerdotes, hi namque ictu oculi [...] pra diem præteritam, facilèter pecca[...] ſunt, reperiunt. & Et timorati, ſi [...] mortale ceciderint, haut meliùs [...] recordantur, quia ab eo tunc, quo [...] let eos mordere, & affligere conſcientia [...]

3101 In examine magna uti debet [...] rius prudentia ſi enim ipſe ſit doctus, [...] eum accedat pro confuſione pœnitent[...] ſine ſufficiente examine, melius eſt [...] terrogare, & juvare, ut numerum, [...] ciem peccatorum declaret, quam [...] ut diligentiùs ſe examinet; quia veri[...] creditur id illi fore minùs utile, & [...] cata declaraturum mediis confeſſarii [...] gationibus, quam ſi ipſe per ſe conſci[...] diſcuteret

3102 Idem ſæpè contingere poteſt [...] feſſionibus plurium annorum, ſi pœ[...] vitiis deditus, neſciat quò ſe vertere, [...] incipere

3103 Non tenetur quis cujuſvis me[...] peccata ſcribere ne memoria excidant [...] præceptum eſt de aperiendis peccatis [...] ſunt in memoria.

3104 Viri docti interrogari non ſolent, quia prudenter creditur eos exprimere, quidquid oportet.

INTEGRITAS CONFESSIONIS

3105 Eſt duplex, materialis, & formalis; *Materialis* habetur, quando pœnitens omnia peccata mortalia ſecundum ſpeciem, & numerum, prout memoriæ occurrunt, confitetur, ita ut nullum eorum remaneat aperiendum: *v. num.* 3142. *Formalis* est, quando pœnitens omnia peccata mortalia, quæ memoriæ occurrunt, confitetur, quantum hic, & nunc poteſt, ac tenetur, licet aliquod ex neceſſitate, aut impedimento omittat, cum voluntate illud poſtea aperiendi, neceſſitate, aut imperimento ceſſante. Sæpe quis ab integritate materiali excuſatur: *ut infra num.* 3113. numquam verò ab integritate formali: *ut in nu.* 3070. *v. tom.* 3. *à num.* 178. *ad* 292.

3106 Si quis habens mortalia, & venialia confiteatur uni mortalia, poſtea alteri apud quem bonam opinionem conſervare vult, omnia verecundia affectus confiteatur venialia, non peccat contra confeſſionis integritatem. Leander, Bonac. Arſdekin *tom.* 2. *pag.* 217. *num.* 13. quia venialia non ſunt materia neceſſaria: Et mortalia reſpectu poſterioris confeſſarii, cum ſupponantur ritè confeſſa, & abſoluta à priori, pariter non ſunt materia neceſſaria.

3107 Moribundus, ſeu in periculo mortis conſtitutus, qui loquelam amiſit, abſolutè poteſt abſolvi, ſi nutu, aut ſigno aliquo confeſſionem petat; vel dolorem de peccatis oſtendat; quia per tale ſignum dat materiam ſufficientem, nempè peccata in genere. Idem eſt, ſi ea ſigna in abſentia confeſſarii dederit, & poſtea ab aliis illi renuncientur.

3108 Si moribundus nullum ſignum dederit, aut dare poſſit, non eſſe abſolvendum tenent Dian. *p.* 3. *tr.* 3. *reſ.* 8. *p.* 9. *tr.* 6. *reſ.* 20. Buſem. & alii; quia nulla eſt data materia, nec explicitè, nec implicitè per aliquod ſignum ſenſibile. Nec Judex poteſt dare ſententiam reo, niſi accuſatio explicita, aut per ſigna ſenſibilia præcedat.

Dico tamen eſſe abſolvendum ſub conditione, ſi priùs probè, & Chriſtianè vixerit, & Sacramenta frequentaverit, Leander *de Pœnit. tr.* 5. *d.* 5. *q.* 46. Tamb. Volpi *reſ.* 149. *num.* 17. & quamplures alii, 1. Quia de hujuſmodi viro probo in articulo mortis conſtituto, prudenter dubitari poteſt, an prius confeſſionem petierit, & non fuerit auditus, aut aliquod ſignum externum dederit, quod non fuerit viſum; imò dubitari poteſt, an etiã de facto aliquod ſignum exrernum det, quod propter ejus viriũ imbecillitatẽ non videatur.

2 Quia ad recipienda Sacramenta Euchariſtiæ, & extremæ unctionis in articulo mortis, ſufficit, quòd per vitam Chriſtianam, quàm quis duxit, implicitè oſtenderit voluntatem ea recipiendi in articulo mortis.

3 Quia in dubiis, aut opinionibus circa neceſſaria ad ſalutem, tutior pars eſt amplectenda: ut patet ex *num.* 77. ſed in caſu agitur de re neceſſaria ad ſalutem, & adeſt dubium, aut opinio pro utraque parte; igitur tutior pars eſt eligenda, qualis eſt pars affirmativa. Eò maximè quia omne ceſſat periculum irreverentiæ Sacramenti, & ſacrilegii, dum abſolutio ſub conditione datur.

Ideò hanc opinionem (ut refert Diana *p.* 3. *cit.*) amplexus eſt in praxi Clemens VIII. qui videns quemdam è fabrica S. Petri cadentem ex remoto loco, ſtatim abſolutionem ſub conditione dedit, dicens: *Si es capax, ego te abſolvo à peccatis tuis,*

3109 Hac occaſione Clericatus *cap.* 128. *nu.* 4. caſum proponit, qui ſequitur:

[Quid dicendum, ſi quis petat Confeſſionem in articulo mortis, & ibi non adſit, niſi Sacerdos mutus: an talis Sacerdos audiens peccata, poſſit abſolvere nutibus, vel ſcribendo in pagina? *Ego te abſolvo*? Reſp. Doctores in hoc caſu timidè conſentire, ut ſic data abſolutio ſit forma valida Sacramenti; nam certum eſt, eam conſiſtere in verbis. Porrò ſtante caſu extremæ neceſſitatis, docent, melius eſſe, ut ſic mutus Sacerdos abſolvat, quàm ut ſe omninò retrahat; nam ſicut moribundus, qui ſupponitur dolere de peccatis, poteſt abſolvi, quamvis ſigna expreſſa non dederit, ſic videtur non reprobanda talis abſolutio. Diana *part.* 11. *tract.* 6. *reſ.* 14. Coton. *ubi ſupra n.* 2. & 3.]

QUÆRES.

3110 *An, ſi quis non poſſit peccatum aliquod mortale, aut circumſtantiam confiteri, ſine manifeſtatione complicis, poſſit, aut debeat illud tacere, non alio imminente damno, niſi ſola notitia, & infamia apud Confeſſarium?*

Affirmant, quòd aliis peccatis confeſſis, debeat illud tacere, cum propoſito illud poſtea aperiendi capta opportunitate alterius Confeſſarii. Diana *p.* 1. *tr.* 7. *reſ.* 49. Volpi *reſ.* 150. *n.* 7. & alii plures; quia præceptum de ſervanda fama proximi, cum ſit juris divini naturalis, fundatum in illo principio: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*: magis urget, quàm præceptum de integritate materiali confeſſionis, cum ſit juris divini poſitivi.

3111 Reſpondeo negativè, nimirum pœnitentem non debere illud peccatum tacere, ſed confiteri, ſi alius Confeſſarius, qui complicem ignoret, non adſit, & non poſſit aliter peccatum, vel circumſtantiam explicare, quin complicem manifeſtet. Scotus *in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *lit. L.* D. Bonav. D. Thomas, Antonius, & D. Bernardus, quos citat, ſequitur Leander *de pœnit. tract.* 5. *d.* 5. *q.* 61. *cum communiori.*

Probatur: Præceptum Chriſti de integritate materiali confeſſionis obligat pœnitentem ad manifeſtanda propria peccata, & ſubeundam apud Confeſſarium infamiam propriam, ſi quæ ſit: ergo à fortiori obligat ad eadem manifeſtanda, & ſubeundam apud Confeſſarium infamiam complicis, ſi quæ ſit. Sequitur ex diſparitate non aſſignabili, & à fortiori; quia magis quis tenetur ad propriam, quàm ad alienam famam tuendam. Tum quia peccator, per hoc, quòd peccat, cedit juri ſuo quoad famam apud Confeſſarium.

3112 Cæterùm nullam infamiam ſubire oſtenditur ad hominem. Ex Diana p. 5. tr. 5. *reſ.* 32. non infamat proximum, nec peccat mortaliter, qui adulterium ſecum uxoris communicat viro taciturno per modum conſultationis, aut injuriam ab alio illatam ad leniendum dolorem: ergo nec infamat complicem, nec peccat, qui proprium peccatum ſine manifeſtatione complicis confiteri non valens, illud communicat confeſſario per modum confeſſionis Sacramentalis, & ad vitam animæ conſervandam. Sequitur à fortiori, quia ambo ligantur ſigillo naturali, confeſſarius Sacramentali: *v. num.* 2750. & 2759.

DE DIMIDIATIONE CONFESSIONIS.

3113 Urgente gravi neceſſitate, poteſt licitè dimidiari Confeſſio, ut à Sacerdote in ordine ad celebrandum, & à laico in ordine ad communicandum, ... tionem, *de num.* 284. *in tom.* 3. Hæc autem neceſſitas, ſeu cauſa ab integritate materiali excuſans, non debet eſſe quæcumque, ſed ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…tionem, *de n. 285. ad 289. tom. 3.* ſed ſola …potentia phyſica, aut moralis, ita ut ex …parte urgeat neceſſitas celebrandi, aut …municandi, & ex alia adſit impotentia …fitendi.

IMPOTENTIA PHYSICA

3114 HAbetur, 1. Si immineat periculum mortis, & patiens non habe… tempus confitendi omnia, 2. Si immineat …do moribundorum, ut tempore pe…naufragii, ſubiti prælii, incendii, &c. …in his caſibus, poſſunt omnes ſimul di…uno peccato, quod minùs infamat, vel …tum alios [ſi aliter fieri non poſſit] di…in genere, *ſe eſſe peccatores*, abſolvi …hæc verba: *Ego vos abſolvo, &c.* 3. Si in…nimis fatigetur in dicendis peccatis, …poteſt dimidiare, & in poſterum relin…& eſt abſolvendus, ne morte præven…ne abſolutione decedat.

3115 Vir ignoti idiomatis non habens …Confeſſarii, qui illum intelligat, po…dimidiare confeſſionem, non ſolùm in… præcepto Divino, ſed etiam Eccleſi…, quia in eo caſu facit, quod moraliter …. Idem dic de muto, aut valde balbuti… linguæ, qui ſignis confitentur, quomo…lint; ita Leander *de Sacr. Pœnit. q. 56.* …*p. 3. tr. 4. reſ. 131. v. n. 2912.*

IMPOTENTIA MORALIS

HAbetur, quando non leviter, ſed prudenter timetur grave dam… temporale, vel ſpirituale proprium, vel …, *ut in tom. 3. 284. 289.*

3117 In his caſibus licita eſt dimidiatio …ſionis non ſolùm in articulo mortis, & …do obligat præceptum divinum, aut …ſiaſticum confitendi, ſed etiam quando …obligat, ſi non brevi, ſed longo tempore eſſet differenda confeſſio; quia diu privari fructu hujus Sacramenti, eſt notabile damnum: ita Leander, Diana, & alii.

3118 Circa peccata, quæ tacet, non requiritur contritio, ſed ſufficit attritio, & propoſitum confitendi illa ceſſante periculo, ſeu impotentia, quia per ſacramentum jam ab illis indirectè abſolvitur: *v. tom. 3. n. 288.*

3119 Non licet dimidiare confeſſionem ratione magni concurſus pœnitencium, & ſic dimidiatè confeſſos abſolvere; quia qui habet neceſſitatem confeſſionis valde longæ, poteſt, & debet ad aliam diem expeditiorem remitti. Tum quia id cederet in ſcandalum, & animarum perniciem; nam perditi poſſent diem magni concurſus eligere, ut ſic dimidiatè confiterentur, & abſolverentur, quando materia expoſceret ſpecialem confeſſarii curam, & medicinam, quam ob pœnitentium multitudinem adhibere non valet.

3120 Si autem occurrit neceſſitas confeſſionis adeo longæ, ut tunc perfici non poſſit, & ex alia parte non poſſit ille ſine ſcandalo, damno, aut infamia Miſſam, ſeu communionem omittere, tunc poteſt ille cum ſola contritione, & voto confeſſionis celebrare, aut communicare; vel ſi prudenter timet contritionem ſibi difficilem, poteſt attritus confiteri dimidiatè. Diana *p. 5. tr. 3. reſ. 75. tr. 13. reſ. 53* Similiter quando Parochus deferens Euchariſtiam ad infirmum, audiens brevem reconciliationem, advertit eum teneri ad longam Confeſſionem, quam ſine ſcandalo, & infamia tunc proſequi non poteſt, poteſt dimidiatè confeſſum abſolvere, communicare, & redire ad Confeſſionem: *v. propoſ. 59. ab Innoc. XI. damn.*

C A S U S.

3121 SAcerdos, aut laicus habens cum non reſervatis caſum reſervatum,

ſi urgeat neceſſitas celebrandi, aut communicandi, & ſolum adeſt confeſſarius valens à non reſervatis abſolvere, probabilius mihi eſt, quòd debeat confiteri inferiori, tam non reſervata, quàm reſervata; quia præceptum de præmittenda Confeſſione obligat ad integram, nedum formaliter, ſed etiam materialiter; à qua integritate materiali ſolùm excuſat neceſſitas cadens ſupra ipſam dimidiationem, non ſupra celebrationem, uti eſt in caſu; damnum namque, aut infamia non timetur ex Confeſſione reſervati, ſed ex omiſſione celebrationis. Et ſic abſolvitur ab omnibus peccatis, directè à non reſervatis, indirectè à reſervato, & non dimidiatur Confeſſio. Volpi *reſ.* 63. *num.* 11. *v. à num.* 3358.

3122 Peccatum dicitur *directè* abſolvi, quatenus aperitur Confeſſario habenti legitimam poteſtatem in illud, qui proinde illud directè abſolvit: *Indirectè*, quatenus abſolvitur ratione concomitantiæ cum peccato directè abſoluto: quod dupliciter contingere poteſt.

1. In peccatis oblitis, quæ, quando quis confitetur, dicuntur abſolvi indirectè, ex vi abſolutionis directè datæ ſupra peccata confeſſa, in quantum non poteſt remitti unum peccatum ſine alio, ſed gratia omnes expellit.

2. Quando quis urgente neceſſitate celebrandi, aut communicandi, confitetur Confeſſario inferiori plura peccata, quorum alia ſunt reſervata, alia non reſervata; tunc à reſervatis abſolvitur, non directè, quia ea non cadunt ſub poteſtate Confeſſarii, ſed indirectè ex vi abſolutionis directè datæ ſupra non reſervata, cum onere, ut poſtea accedat ad ſuperiorem, aut Confeſſarium, ut ab eo abſolvatur à reſervatis directè; cui ſolùm ſufficit, ut confiteatur ipſa reſervata, minimè alia, quia ab aliis jam fuit directè abſolutus.

3123 Si autem caſui ſit annexa excommunicatio reſervata, tunc Confeſſarius [illegible] poteſt pœnitentem abſolvere directè [illegible] catis non reſervatis, & indirectè à reſerv[illegible] at non poteſt abſolvere à cenſura reſerv[illegible] abſolutio enim à cenſuris eſt diſtincta [illegible] ſolutione à peccatis, unde ille à peccatis [illegible] ſolutus, remanet cenſura ligatus: quo [illegible] obſtante, poteſt confiteri uti ſupra [illegible] riori, & inde à peccatis abſolutus [illegible] lebrare, aut communicare. Dian, p. 3. tr. [illegible] *reſ.* 104. *p.* 5. *tr.* 13. *reſ.* 10. quia ille [illegible] diſpoſitus; nam abſolutio à peccatis, [illegible] fuſio gratiæ poteſt per accidens haben[illegible] nente cenſura, quoniam gratia non [illegible] compoſſibilis cum cenſura: qui caſus [illegible] tingit, ſi pœnitens oblitus cenſuræ reſerv[illegible] confitetur, & à Confeſſario inferiori [illegible] ræ inſcio, aut ignaro abſolvatur: [illegible] evenit ſcienter in caſu urgentis [illegible] celebrandi, aut communicandi, quia [illegible] ceptum Eccleſiaſticum cenſuram [illegible] non obligat cum tanto detrimento.

3124 Debet tamen Confeſſarius [illegible] neceſſitatis pœnitentem cenſura [illegible] ligatum à peccatis abſolvens, curare, [illegible] tequam abſolvatur, præmittat promiſſio[illegible] nem de comparendo coram ſuperiore [illegible] aut per alium, quamprimum poteſt, [illegible] do mandatis Eccleſiæ, & de ſatisfac[illegible] parte, ſi cenſura eſt ob caſum, quo [illegible] partis: quòd ſi poſtea ex ſua culpa [illegible] præſentet, aut compareat, tunc novi [illegible] ſitate celebrandi, aut communicandi [illegible] te, major cautio eſt exigenda, puta [illegible] tum; & ſi pertinax ſit in non compar[illegible] eſt ei neganda abſolutio, ut aliis, [illegible] emendatio deſperatur. Diana p. 3. tr. [illegible]

3125 Denique, ſi Sacerdos celebra[illegible] & laicus communicaturus habeat ſolum [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſum reſervatum, tunc neceſſe eſt, ut ſibi conſulat, & evadat in gratia per contritionem, & ſic communicet, aut celebret, Confeſſione non præmiſſa, quia tale reſervatum nullo modo poteſt abſolvi à Confeſſario inferiori; non directè, quia non cadit ſub poteſtate legitima Confeſſarii; nec indirectè, quia non apponitur aliud peccatum non reſervatum ex abſolutionis, cujus per concomitantiam abſolvatur. Volpi *cit. v. n.* 3360.

3126 Idem etiam venit dicendum extra caſum neceſſitatis communicandi, ſi Confeſſarius ignarus pœnitentem de caſu reſervato, quem eſſe reſervatum ignorat, ſine legitima facultate abſolvat: tunc namque, ſi pœnitens non ſubjicit Confeſſario inferiori aliud peccatum reſervatum, non remanet in abſolutus, ex defectu juriſdictionis Confeſſarii, licèt bona fides eum à ſacrilegio excuſet, ſi communicet: ſi verò unà cum reſervato ſubjicit Confeſſario aliud peccatum non reſervatum, tunc quidem remanet ab omnibus abſolutus, directè à non reſervato, indirectè à reſervato, cum onere tamen accedendi ad ſuperiorem pro reſervato, ſuperveniente notitia, quòd Confeſſarius prior non habebat facultatem ſuper illo.

DE CIRCUMSTANTIIS PECCATORUM.

Circumſtantia, *eſt accidens actui humano adjacens.* Circumſtantiæ ſunt ſeptem.

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Quæ ſunt neceſſariò in Confeſſione aperiendæ, ſi mutent ſpeciem.

QUIS

3128 Significat qualitatem peccantis, v. g. in peccato fornicationis, an ſit conjugatus, voto caſtitatis ligatus, &c.

3129 Religioſus profeſſus non tenetur exprimere circumſtantiam Religioſi, ſed voti, etiam ſi ſit Sacerdos; quia ſola virtus caſtitatis, & Religionis, tam à ſtatu Religioſo, quàm ab utroque voto intenditur. Nec explicare tenetur circumſtantiam voti ſolemnis; quia votum ſolemne, & ſimplex non variant ſpeciem, ſed differunt accidentaliter ſecundum magis, & minus. Pariter mulier hacens rem cum Religioſo Sacerdote, ſufficit, ſi dicat: *Habui rem cum habente votum caſtitatis.* Diana *p.* 3. *tr.* 4. *reſ.* 67.

3130 Conjugatus habens rem cum conjugata, tenetur utriuſque ſtatum exprimere; quia habetur in eo actu duplex malitia, & injuſtitia, quæ licèt ſit ejuſdem ſpeciei, & contra eamdem virtutem, eſt tamen explicanda, ut explicetur peccatum in individuo, quod factum eſt, quod aliàs non explicaretur. Tum quia frangere fidem, & cooperari, ut alter frangat fidem, ſunt diverſæ ſpeciei. Idem dic, ſi uterque ſit ligatus voto Caſtitatis: *v. num.* 2141. & 553.

Subditus injuria afficiens, aut percutiens ſuperiorem, non ſufficit, ſi dicat ſe percuſſiſſe, &c. Religioſum, ſed debet circumſtantiam ſuperioris aperire; quia addit malitiam ſpecialem contra obſervantiam ſuperiori debitam.

Si quis haberet rem cum muliere dormiente, deberet circumſtantiam aperire; quia inferret injuriam, nam dormiens eſt quaſi invita: *v. num.* 2143.

3131 Prælatus, ſeu ſuperior non tenetur in peccato fornicationis, aut alio peccato hominnis, circumſtantiam prælationis exprimere, niſi peccet cum publicitate, & ſcandalo; quia talis circumſtantia non mutat ſpeciem: excipe peccata ſuperioris, quæ ſcilicet ejus concernunt officium.

3132 Frigidus, & Eunuchus, ſi fornicetur,

tur, aperire tenetur circumſtantiam impotentiæ generandi; quia mutat ſpeciem contra naturam, nam ejus caret fine, ad quem eſt à natura ordinata. Diana *p. 3. tr. 4. reſ.* 139.

3133 Religioſus habens votum ſolemne caſtitatis, ſi faciat votum ſe non polluendi, & ſe polluat, non tenetur exprimere hoc votum. Leander, quia utrumque votum eamdem virtutem intendit, imò ſecundùm non eſt diſtinctum, ſed confirmatio primi.

QUID

3134 CIrcumſtantiam ſe tenentem ex parte materiæ, & objecti peccati: v. gr. in furto, an calix ſit conſecratus, in percuſſione, an percuſſus ſit Clericus, Pater, Mater, ſuperior.

3135 Qui plura vota de diverſis materiis ex ſe non præceptis emiſit, illa omnia violans, ſufficit, ſi dicat: *tot vota per tot vices fregi*: quia omnia ſunt ejuſdem ſpeciei. Si verò ſint de materiis ex ſe præceptis, tenetur illa exprimere, v. gr. fregi votum caſtitatis, non furandi, &c. Idem dic, ſi jejunium illius diei, ad quod tenetur ex voto, aut præcepto, fuiſſet injunctum pro pœnitentia ſacramentali; tunc namque illud frangens deberet exprimere votum, præceptum, & onus ſatisfactionis ſacramentalis ob malitias ſpecie diſtinctas, quas inde contraheret actus, ut infra dicemus de diſtinctione ſpecifica, & numerica, & *num.* 3193.

3136 Secus eſt dicendum, ſi actus ſit contra plura præcepta, aut contra votum pluries emiſſum. Unde ſi quis omittat ſacrum die Dominico, quo occurrit feſtum Sancti, ſufficit, ſi dicat ſe omiſiſſe ſacrum die feſto; idem dic de voto replicato, quia præcepta, & reſpectivè vota ſunt ejuſdem rationis, ac proinde actus non deſumit ex illis malitiam ſpecie diſtinctam, juxta dicta in *loc. cit.* ... *num.* 1850.

UBI

3137 LOcum peccati, v. gr. pol... Eccleſia: *v. à num.* 559. ... *Quibus auxiliis*, perſonam, qua uſus ... medio ad patrandum peccatum: v. gr. ... provocandam mulierem uſus eſt alia ... ere, quod addit malitiam ſcandali ... charitatem: *v. à num.* 328. *ad* 330. ... nem peccantis: v. gr. ſi quis furetur pec... am ad fornicandum. *Quomodo*, ... quo peccatum committitur: v. gr. ... habeat rem cum muliere adhibendo ... tiam. *Quando*, tempus, v. gr. ſi conſeſſ... tractavit inhoneſta cum muliere, qua... confitebatur.

3138 Circumſtantiæ, aliæ ſunt muta... ſpeciem, quæ ſcilicet faciunt peccatum op... poni ad virtutes, ſeu honeſtates ſpecie diſtin... ctas, ac proinde conſtituunt peccatum ... ſpecie diſtincta, ut in allatis exemplis, ... quibus fusè facta eſt mentio in propriis ... teriis, præſertim *in 6. præc. dec.*

3139 Aliæ ſunt aggravantes in ... tum, quæ ſcilicet materiam venialem ... ferunt in mortalem: ut mendacium ... vi damno proximi; quæ dicuntur aggrava... tes in infinitum, quia quaſi infinitè ... in gravitate diſtat à veniali: & hæ ſunt ... ſariò aperiendæ.

3140 Aliæ ſunt aggravantes, vel minuen... tes intra eamdem ſpeciem, quæ peccatum ... aliam ſpeciem non transferunt, ſed ... amdem ſpeciem augent, vel minuunt. ... ſtæ, aliæ ſunt parùm aggravantes, qua... tum eſt non eſſe neceſſariò aperiendas; ... ſunt *notabiliter aggravantes*, quæ ſcilicet ... ciunt unum peccatum mortale plu... mortalibus intra eamdem ſpeciem in g...

...æquivalere: ut eſt furtum mille aureo-
...m, reſpectu furti viginti aureorum. De
...

DIFFICULTAS.

...41 *A*Nſint neceſſariò in confeſſione a-
perienda.*

...ma opinio tenet, circumſtantias nota-
...ter aggravantes per ſe non eſſe neceſſariò
...ſ, ſed aliquando per accidens, ſi
...m propter talem circumſtantiam ha-
...neam cenſuram, vel reſervationem.
...tr.7.reſ.1.part.3.tr.4.reſ.95.p.5.
...reſ.56. Leander *de pœnit.tr.5, diſ.8, q.*
..., Toletus, Arſdekin *in to.2.pag.* 227.
...6. Maſtrius *diſ.* 21. *quæſt.* 7. *n.* 174.
... ferè 60. Doctoribus apud Dianam,
...orum.

...42 Ratio eſt; quia Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.*
... Can. 7. enumerans ea, quæ in Confeſſio-
...e neceſſitate exprimenda, nullam
...onem facit de circumſtantiis notabili-
...gravantibus, ſed obligationem reſtrin-
...numerum peccatorum, & ad circum-
...mutantes ſpeciem; in doctrinalibus
...quando ea recenſentur, quæ neceſſa-
..., ſi alia prætermittuntur, eo ipſo vir-
...declarantur non eſſe neceſſaria: eò
...quia, Conc. addit hæc verba: *Nil a-
... Eccleſia pœnitentibus exigitur.* Igitur
...apparet præceptum, & nulla obliga-
...cumſtantias notabiliter aggravantes a-
...

...quia opinio affirmativa eſt ſcrupu-
...mentum, valdè enim perturbaretur
...tia, & valdè durum eſſet, ſi teneretur
...re, in qua quantitate circumſtantia
...biliter aggravans, & in qua non; quo-
... non eſt major ratio, cur in furto quan-
... mille aureorum ſit notabiliter aggra-
... reſpectu furti viginti aureorum, & non
ſic furtum viginti aureorum reſpectu furti unius aurei; ſicut enim primum furtum eſt in quantitate æquivalente pluribus mortalibus, ita ſecundum.

Nec id requiritur, ut ſit regula Confeſſario in danda medicina, ut obliget ad reſtitutionem; quia confeſſarius per hoc præcisè, quòd audiat furtum eſſe mortale, obligat pœnitentem ad reſtitutionem.

Unde concludunt, eum, qui furatus eſt, v. g. mille, ſufficere, ſi dicat: *Commiſi furtum mortale.*

3143 Secunda opinio, cui adhæreo, affirmat eſſe neceſſariò aperiendas. Scotus *in* 4. *diſ.* 17. *q. un. de* 2. *art. lit. N*, his verbis: *Nec ſolùm peccata, ſed circumſtantias peccatorum notabiliter aggravantes includit dictum præceptum*; qui non poteſt explicari de circumſtantiis mutantibus ſpeciem tantùm, nam exemplum affert de perſeverantia, & diuturnitate peccati, quæ quidem non mutat ſpeciem, ſed ſolùm aggravat. Cajet. Sotus, Victoria, Ledeſma, Joan. la Cruz. & alii. Ratio eſt, quia multoties ſunt circumſtantiæ tales, quæ intra eandem ſpeciem ita aggravant peccatum, ut judicio prudenti majorem malitiam afferant, quàm ſi adderetur circumſtantia mutans ſpeciem, igitur ſi circumſtantia mutans ſpeciem eſt neceſſariò aperienda, ita circumſtantia præfato modo aggravans, quæ proindè dicitur notabiliter aggravans.

3144 Circumſtantia igitur notabiliter aggravans non eſt illa, quæ ſolùm facit unum mortale pluribus intra eamdem ſpeciem æquivalere; alioquin, qui fornicatur, non tantum deberet explicare copulam, ſed etiam oſcula, & tactus impudicos antecedentes, concomitantes, & conſequentes proximè peccato principali, ad quod ordinantur, connexa; quod ſecundum communem eſt falſum; *Sed eſt illa, quæ ita intra eamdem ſpeci-*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

em peccatum aggravat, ut judicio prudenti majorem malitiam afferat, quàm ſi adderetur circumſtantia mutans ſpeciem.

3145 Hac ratione eſt circumſtantia notabiliter aggravans, 1. In furto quantitas mille aureorum reſpectu viginti, 2. Exceſſiva diurnitas; v. gr. perdurare in odio, & voluntate occidendi inimicum plus quàm per tres menſes, de qua perſeverantia exemplificat Scotus *cit. v. tom. 3. num. 266.* 3. Talis eſt (per plures, qui tenent, gradus conſanguinitatis non differre ſpecie) circumſtantia copulæ cum matre, aut patre, 4. Talis reſpectu homicidii facti per ſcopletum, eſt occiſio hominis patrata cum exceſſiva ſævitia, v. gr. cum obtruncatione naſi, linguæ, manuum, &c. Quem quæſo (ſi non ſit fera) non horret notabiliter tam exceſſiva crudelitas, ut certò non judicet hanc eſſe circumſtantiam majorem gravitatem homicidio afferentem, quàm ſit alia circumſtantia mutans ſpeciem, putà quàm ſi occiſio per ſcopletum eſſet facta ad fornicandum?

Hæ quidem, & ſimiles circumſtantiæ notabiliter aggravantes, ſunt neceſſariò aperiendæ Confeſſario tam ut medico, quàm ut judici, quia validiori indigent medicina, qua curentur, & majori ſatisfactione, qua purgentur, exemplo deſumpto ex morbo, & delicto phyſico.

Neque hæc ſententia eſt ſcrupulorum fomentum, ſi pœnitens probum & doctum Confeſſarium conſulat; & ſi hæc teneatur regula, quòd *in dubio, an circumſtantia ſit notabiliter aggravans, cenſeatur non eſſe notabiliter aggravantem*; quia nemo eſt ſpoliandus libertate ob obligationem dubiam: *v. num. 41.*

De Circumſtantiis plura alia dicta ſunt in propriis materiis.

CONFESSIO ABSENTIS.

3146 NOn poteſt quis, nec licitè, … lidè, confiteri abſenti per … ras, aut nuncium, & ab eo abſolvi, … periatur in articulo mortis, aut impo… accedendum ad illum, quia v. g. de… carcere; &c. ita Scotus *in 4. d. 17. q.* … Z. quia Sacramenta expoſcunt ſub… præſens. Conſtat ex ipſa forma abſol… *Ego te abſolvo*, quæ non verificatur de … cto abſente, nam pronomen demonſtr… vum *Te* ſignificat ſubjectum præſens, … ctum eſt pariter de præſentia materiæ … cramento Euchariſtiæ, *n. 2955. & 29*…

3147 Nec obſtat, quòd matrimon… celebretur inter abſentes per procurat… quia contractus matrimonii (ut bene … tit la Cruz) in quo fundatur ratio Sacrame… ti, non eſt immutatus à Chriſto … contractus, ſed elevatus in lege gratiæ … tione Sacramenti; ac proinde, qu… tur in ratione contractus, ſicut … abſentes, ſalvatur etiam in ratione … menti: non ſic Sacramentum pœnit… quod in ratione Sacramenti fuit à Chriſto … ſtitutum, ut requirat præſentiam … ex ejus forma liquet.

Tum quia talis modus confitendi … per litteras, aut nuncium, eſt expoſi… viſſimis periculis, revelationis Confeſſ… ſcandali, & aliorum damni, quia … tus *cit. ex natura ſua eſt patulus*: … in grave præjudicium ipſius Sacrame…

Hinc Clemens VIII. anno 1602. … riam aſſertionem damnavit ad minus … ſam, temerariam, & ſcandaloſam, … ſub excommunicatione doceri, aut … deduci prohibuit.

3148 Eadem ratione invalida eſſe … lutio, ſi Confeſſarius præſentem …

...per litteras eum abſentem abſolveret.

3149 Arſdekin *tom.* 2. *pag.* 232. addit, *ſi aliquis per litteras, aut nuncium Sa... abſenti confeſſus fuiſſet, & poſtea ad ... in periculo mortis accurreret, & præ... ſine alia Confeſſione abſolveret, vali... abſolveret, ſicut ſi alii teſtentur, ... moribundum, Sacerdote abſente, ... contritionis ſigna, aut Confeſſionem ... poteſt Sacerdos ſuperveniens illum ... ſenſibus deſtitutum abſolvere.* Et Cle... VIII. *non ſimpliciter abſentis Confeſ... ſed ſimul ejuſdem abſentis abſolutio... damnavit*; ita ille, qui addit, Clemen... VIII. ſuper hoc caſum conſultum, ſic ...diſſe.

3150 Idem docet Maſtrius *diſp.* 21. *quæſt.* ... 70. in caſu neceſſitatis, non extra; ... infirmus Sacerdoti, cui peccata ſcri... occurrenti dicat: *Me accuſo de omnibus ... quæ ſcripſi.*

3151 Præſentia pœnitentis non eſt ne... quòd ſit omninò phyſica, ita ut pœ... ſtet ante pedes Confeſſarii; ſed ſufficit ..., quatenus ſtatim diſceſſit, eſt in eo... Templo, ad proſpectum Confeſſarii, ... parum diſtat: Et ſic, ſi Confeſſarius a... defectum ſubſtantialem circa for... commiſit, & pœnitens diſceſſit, vel ..., antequam Confeſſarius perficeret ..., & admiratio eſſet adſtantibus eum ..., poſſet illum ſic moraliter præſen... abſolvere. Clericatus *cap.* 123. *num.* 15. ...

3152 Abſolutio à cenſuris poteſt dari ...; quia poteſt dari extra Sacramen... niſi ſuperior facultatem abſolvendi ... cum clauſula *in Confeſſione Sa... cramentali.* Clericatus *c.* 123. *num.* 14. *v.* ... 3115.

CONFESSIO IN SCRIPTIS.

3153 NEmo, etiam ſi ſit impotens confiteri ore, ut mutus, &c. tenetur confiteri in ſcriptis, aut per interpretem, quia Confeſſio fuit à Chriſto inſtituta *ſecreta*, & hic modus confitendi eſt ex natura ſua patulus. Scotus *in* 4. *d.* 17. *qu. unic. litt. Y.* & Diana *p.* 5. *tr.* 6. *reſ.* 4. Affirmat de impotente confiteri ore, ſi poſſit ſcripto, Leander *de Pœnit. tr.* 5. *diſ.* 6. *q.* 17. Difficultas autem eſt, *an fieri poſſit in ſcriptis?*

3154 Et quidem in caſu neceſſitatis, quo quis ſit impotens confiteri, v. gr. quia mutus, ignotæ linguæ, &c. confiteri poteſt per nutus, interpretem, aut ſcriptum, dummodò Confeſſarius abſolvendo ſit præſens, quia quòd Confeſſio ſit ſecreta, & vocalis, non eſt de eſſentia Confeſſionis, ſed modus ſacramentalis, adeóque in caſu neceſſitatis poteſt eſſe publica: *ut in num.* 3114. habetur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 5.

3155 Extra caſum neceſſitatis abſolutè affirmat Leander *de pœnit. tr.* 5. *diſ.* 6. *q.* 14. & 15. quòd, ſi quis Sacerdoti præſenti tradat in ſcripto ſuam Confeſſionem tacitè legendam, & immediatè ante, aut poſt dicat: *De his omnibus peccatis ſcriptis me accuſo*, valida, & licita ſit confeſſio, quia implet præceptum Confeſſionis vocalis, dum voce fatetur peccata ibi ſcripta eſſe ſua; & cum aliunde de illis habeat dolorem, ponit, quod requiritur ad Confeſſionis integritatem.

3156 Arſdekin *in tom.* 2. *pag.* 282. & Moya hanc opinionem ſequuntur in caſu verecundiæ valde magnæ.

3157 Dico tamen, extra caſum neceſſitatis confeſſionem in ſcripto factam confeſſario præſenti eſſe graviter illicitā, & inde invalidā. Maſtrius *diſ.* 22. *q.* 7. *n.* 168. Faber, Brancatus, & alii Scotiſtæ, quia confeſſio vocalis eſt

de præcepto divino; conſtat *ex c. Quem pœnitet de Pœnit. diſt.* 1. *Præcepit enim Dominus mundandis, ut oſtenderent ora ſacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nutum, nec per ſcriptum manifeſtanda: dixit enim*: Ora mõſtrate, *erubeſcentia enim victa timore offenſi ſit venia criminis*: hinc ut inſinuat Scotus *cit. litt. Z.* erubeſcentia non excuſat, ſed ſola impotentia, quoniam erubeſcentia eſt à Chriſto intenta, & inde eſt magna pars pœnitentiæ.

Tum quia opinio affirmativa poteſt eſſe ſcandalum, & occaſio, ut confeſſio vocalis haud ampliùs, aut parùm præſertim à puellis uſitetur, quia cum non poſſit faciliter diſcerni, quanta verecundia requiratur, quælibet puella poſſet affectare, & præſumere ſuam verecundiam eſſe magnam, & excedentem, ac proinde à confeſſione vocali excuſari.

3158 A fortiori nec eſt licita, nec valida confeſſio, ſi quis Sacerdoti, qui fuit peccato præſens, dicat: *Me accuſo de peccato illo, quod tu ſcis me heri commiſiſſe*; quia hæc notitia non eſt ſacramentalis, nec fuit ordinata ad Sacramentum, ſed eſt extrajudicialis. Scotus *in* 4. *d.* 16. *q.* 1. *litt. E.*

3159 Confeſſarius autem nullo pacto poteſt dare abſolutionem in ſcriptis, ſed debet eam voce proferre: *v. num.* 3109.

CONFESSIO DE SOLIS CONFESSIS.

3160 Confeſſio de ſolis mortalibus aliàs confeſſis eſt valida, & fructuoſa: *Fructuoſa*, quia habet augmentum gratiæ: *Valida*, quia habet omnes partes; peccata enim confeſſa conſiderari poſſunt ut remiſſa, & ut commiſſa; unde abſolutio cadit ſupra illa ut commiſſa, quo pacto ſunt materia ſufficiens. Inſuper ſubſtant novæ materiæ proximæ, nempe novæ contritioni, confeſſioni, & ſatisfactioni; requiritur enim novus dolor.

CONFESSIO REITERANDA EST.

3161 Quoties eſt invalida; quod ex dup-
plici capite contingere poteſt:
1. Ex parte pœnitentis, 2. Ex parte confeſ-
ſarii.

EX PARTE POENITENTIS

3162 Eſt invalida, & reiteranda confeſ-
ſio, 1. Facta ſine dolore, ut
defectu alterius partis eſſentialis. Nec
ignorantia excuſat; quia eſt defectus
eſſentialis, nempe materiæ proximæ, 2.
qua quis voluntariè aliquod mortale
3. In qua quis accedit cum volunta
candi mortaliter; quia tunc non eſt
tus, non enim habet verum dolorem
poſitum ſe emendandi: talis eſt, qui
ſione proxima peccandi reperitur,
linquere poteſt, & non vult.

3163 In caſibus, in quibus
confitetur, peccat, ſeu indiſpoſitus ad Sacra-
mentum accedit, ſacrilegium committit.

3164 Rudis, qui ſine certo
groſſo modo mortalia indocto
confeſſus eſt, non tenetur, detecto
confeſſiones reiterare; Leander
5. *qu.* 71. Diana *p.* 3. *tract.* 4. *reſ.* 89.
erunt validæ, & fructuoſæ, quoniam
fuerunt directè abſoluta; non eſt
gatio iterùm ſubjiciendi clavibus pec
mel directè abſoluta.

3165 Hinc Diana in *ſum. ver.* Confeſſ-
us quoad Examen *num.* 38. ait: *Caveat*
pœnitentes perturbet circa validitatem
ritarum confeſſionum. Nam, ſi interroget
illos de numero, reſpondeant ſe nunquam
merum expreſſiſſe, cum id bona fide
relinquendos in bona fide, ait Marchant
niſi aliquod eſſentiale omiſiſſe conſtet
confeſſiones alioquin non integra

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…ſſent eſſe integræ formaliter ratione bonæ fi-…, & ſic ſufficientes.

3166 Non ſunt reiterandæ confeſſiones …bona fide factæ poſt confeſſionem invali-…, quia jam fuerunt validæ, & fructuoſæ …ne bonæ fidei; ſed ſolùm eſt reiteranda …, in qua fuit defectus, poſtquam memo-… occurrerit. Hinc qui culpabiliter morta-… tacuit, & poſtea in aliis confeſſionibus eſt … illius ſacrilegii, quando tandem ejus …, non tenetur ad has repeten-…

…OTA CELEBREM DOCTRINAM.

3167 QUando reiteratur confeſſio invalida cum Sacerdote, qui priorem … confeſſionem non audivit, neceſſe eſt … mortalia diſtinctè, & in particulari …, exprimendo peccatum, quod ta-…, & ſacrilegium, quod fecit.

Quando verò confeſſarius eſt idem, etiam … recordetur peccatorum, nec diſtinctè, … confuſè, nec pœnitentiæ impoſitæ, ſed …, quòd ſibi confeſſus fuerit, tunc ſuffi-… defectum commiſſum, nempe pec-…, quod tacuit, ſacrilegium, quod fe-… peccata nova, ſi ſint; de cæteris verò, … confeſſario auditis, ſe accuſare in ge-… *Item accuſo me de omnibus peccatis, … confeſſione invalida tibi aperui.* Quia … confeſſione pœnitens, licet invali-… diſtinctè ea declaravit, & confeſſarius … tentiam impoſuit. Ità Leander *tract.* 5. … *q.* 91. Dian. *part.* 5. *tract.* 14. *reſ.* 51. …canus, Lugo, & alii.

3168 Dico tamen melius cum D. Thoma …enda eſſe peccata diſtinctè, & in parti-…, niſi confeſſarius eorum recordetur … in confuſò, aut ſaltem niſi recorde-… in confuſo, & in communi ſtatus, ac vitæ … pœnitentis, quam tunc ducebat, aut pœnitentiæ à ſe impoſitæ; Maſtrius *diſput.* 21. *q.* 8. *n.* 198. Bonac. Navar. & alii: quia ſi hic non recordetur, non poteſt confeſſarius rectè fungi ſuo munere in medicina, & pœnitentia imponenda; benè verò ſi præfato modo recordetur.

3169 Hinc praxis eſt, ut confeſſarius, ſi pœnitenti ſibi confeſſo abſolutionem differat ad plures dies, vel quia confeſſio eſt longa, & non poteſt eodem die perfici; vel quia pœnitens eſt indiſpoſitus; tunc accedente termino dilationis, licèt non recordetur peccatorum confeſſorum diſtinctè, & in ſpecie, ſed ſolùm in confuſo, non exigat, ut confeſſio repetatur, ſed ut dolor eliciatur, & abſolvit; quia pœnitens jam ſatisfecit confeſſionis integritati materiali.

3170 Hac ratione, qui eidem confeſſario eſt confeſſus, hoc modo uti poterit in confeſſionibus repetendis, ſi prudenter timeat aut inveniat eas ex defectu veri doloris, propoſiti, aut ex aliquo capite fuiſſe invalidas, dicendo: *Accuſo me de omnibus illis peccatis, quæ tibi in aliis confeſſionibus confeſſus ſum.* Vide quantæ utilitatis ſit eumdem ſemper adire confeſſarium.

EX PARTE CONFESSARII

3171 INvalida, & reiteranda confeſſio eſt, 1. Si confeſſarius verba abſolutionis ſubſtantialiter vitiaverit, aut intentionem actualem, vel virtualem abſolvendi non habuerit, 2. Si careat juriſdictione, 3. Si ſit excommunicatus vitandus, quatenus eſt publicè denunciatus, vel notorius percuſſor Clerici; quia habet juriſdictionem impeditam. Valida autem eſt confeſſio, ſi confeſſarius excommunicatus vitandus, ſi in loco, ubi ignoratur, & communicari errore non habetur, nec creditur excommunicatus; inſuper ſi habeat titulum, quatenus eſt Parochus,

rochus, aut verè approbatus; quia in hoc caſu Eccleſia ſupplet juriſdictionem, qua ille caret. Leander *cit. q.* 78. & 79. & *com.* Non excuſat autem error particularis. Vide fuſè à *num.* 3256.

3172 Valida eſt, & non iteranda confeſſio bona fide facta cum Sacerdote valdè ignaro, quia ad valorem ſufficit notitia de peccato in communi, videlicet, quòd pœnitens habeat peccatum; ſacrilega tamen, & inde interanda eſt, ſi cum eo ſcienter, & ex malitia fiat; Leander *cit. qu.* 74. Diana *part.* 3. *tr.* 4. *reſ.* 121. Quilibet confeſſarius approbatus eſt cenſendus idoneus, niſi certò conſtet de oppoſito.

3173 Valida, non iteranda eſt confeſſio facta bona fide cum confeſſario, qui ob ſurditatem, ſomnum, aut diſtractionem, aliqua mortalia non intellexit ſine culpa pœnitentis, & ſolùm culpa erit in confeſſario: quòd ſi pœnitens id poſtea advertat, ſufficit, quòd repetat ea, quæ probabiliter judicat, aut ſcit non fuiſſe audita.

3174 Si verò neſcit, quod illud fuerit; ſi confeſſio eſt brevis, tenetur omnia repetere, quia de ſingulis poteſt prudenter dubitare; ſi longa, non tenetur omnia repetere; quia in tanta multitudine non poteſt de ſingulis prudenter dubitare, ſed ſolùm confiteri debet peccatum illud in communi, dicendo: *Me accuſo de peccato illo mortali, quod confeſſarius non audivit*: ſimiliter, ſi ſint aliqua non audita, quæ pariter determinatè diſcernere non poteſt.

3175 Probatur à pari, nam ex ſuperius dictis, qui ſcit ſe commiſiſſe aliquod mortale, & non recordatur quale fuerit, tenetur illud in communi, & in genere confiteri: ſimiliter, qui dubitat de aliquo mortali à ſe commiſſo, tenetur illud dubium confiteri; & demum, qui dubitat de aliquo peccato in communi, an illud confeſſus fuerit, [illegible] tur illud dubjum confiteri; igitur, qui [illegible] vel dubitat, aliquod, vel aliqua [illegible] non fuiſſe à confeſſario intellecta, [illegible] in communi, & in genere confiteri, [illegible] neſciat in particulari, qualia illa fuerint.

3176 Debet tamen tunc [illegible] materiam, quantum fieri poteſt, [illegible] cendo, *Scio, vel dubito, an confeſſ[illegible] dierit unum peccatum grave meum [illegible] quale fuerit; ſed tempore illo ſolebam [illegible] ri tales, vel tales ſpecies peccatum.* Diana [illegible] 4. *tr.* 4. *reſ.* 198. Leander *hic tr.* [illegible] *qu.* 86. Tamb. Lugo.

3177 Ad tollendos ſcrupulos, [illegible] deles, quòd ſi ob aliquem defectum [illegible] tum contigerit aliqua eorum confeſſio [illegible] lida ſine eorum culpa, in ſequenti [illegible] ne valida, peccata illa fuerunt [illegible] ſoluta.

DE SATISFACTIONE

3178 Satisfactio Sacramentalis, [illegible] *penſatio pœna temporalis* [illegible] *injuriam Deo illatam, conſiſtens in* [illegible] *& laborioſis à confeſſario taxatis.*

3179 Peccato enim mortali [illegible] det culpa, quæ eſt offenſa Dei, & [illegible] terna; per ſacramentum pœnitentiæ [illegible] tota culpa, ita ut peccator redeat in Dei [illegible] citiam; pœna verò non remittitur [illegible] commutatur de æterna in temporalem [illegible] faciendam in præſenti, vel in alia [illegible] Purgatorio. Hanc pœnam temporalem [illegible] factio ſacramentalis compenſat ultra [illegible] vires ex opere operato, ita ut majorem [illegible] nam compenſat jejunium à confeſſario [illegible] poſitum, quam voluntarie aſſumptum. [illegible] autem ſoli Deo eſt nota.

3180 Satisfactio in voto, videlicet [illegible] poſito eam adimplendi, eſt pars eſſentialis [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

menti pœnitentiæ, ſe tenens ex parte materiæ proximæ; in eſſe autem exhibito. ſeu in executione, eſt pars integralis. Scotus *in 4.d.16. qu.1. litt. E.*

3181 Hinc pœnitens pœnitentiam acceptare tenetur, ita ut qui nullam acceptare vellet, non poſſet abſolvi, quia non eſſet diſpoſitus, nec verum dolorem haberet: ita

3182 Plures tenent eum poſſe pœnitentiam non acceptare, & abſolvi, ſi dicat velle eam in Purgatorio ſolvere. Et quamvis id admittat Scotus *in 4.d.19.qu.un.litt.* In caſu, quo aliàs pœnitens recederet de... hic tamen caſus eſt metaphyſicus, qui ferè nunquam contigit, adeóque in eo non eſt à communi recedendum.

3183 Confeſſarius verò debet eſſe prudens in pœnitentia imponenda, quamvis enim propriè pro peccatis contra Deum, ut ... pro pœnitentia injungenda ſit oratio, pro peccatis contra proximum, ut avaritiæ eleemoſyna, Et pro peccatis contra ſeipſum, ut peccata carnis, jejunium. Confeſſarius tamen debet uti prudentia, ut pœnitentiam imponat moderatam, convenientem ..., & conditioni perſonæ, ac pœnitentis ...: hac ratione ſæpè ſæpiùs ſolent confeſſarii pro peccatis carnis non jejunia, ... orationes injungere, Imò ſi pœnitens rogat, ut aliam pœnitentiam mitiorem imponat, ... non ſit nimis rigidus confeſſarius, ſed ... immutet, ante oculos habens illud Matth. 12. *Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet.*

3184 Confeſſarium poſſe pœnitentiam imponere liberam per modum conſilii, non præcepti, tenent Diana, & Bonac. hìc.

3185 Probabiliùs tamen dico non poſſe. Mollinus *diſp.* 21.*quæſt.*12.*n.*281. Lugo, & alii, quia Conc, Trid. *ſeſſ.* 14.*c.* 8. præcipit; *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere, ne, ſi fortè peccatis conniveant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leviſſima quadam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.* Quæ verba non indicant conſilium, ſed præceptum.

3186 Hinc ex una parte confeſſarius graviter peccat, ſi ſine rationabili cauſa pro peccatis gravibus valde levem pœnitentiam imponat, v.gr. *quinque Ave.* Rationabilis cauſa levem imponendi, eſt extraordinaria contritio, ſi pœnitens lucraturus ſit Indulgentiam, aut Jubileum, quia ſatisfactio ſatis ultra habetur per Indulgentiam. Sequitur ex Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 8. *Eos fieri peccatorum participes, qui ſine juſta cauſa pro gravibus peccatis leves pœnitentias injungunt.* Nec compenſant illa verba, *Quidquid boni feceris, &c.* quia ſunt deprecativa. Buſemb. *lib.* 1.*tr.* 4.*c.* 3.*dub.* 4.*num.* 2. contra Dianam *p.*3.*tr.*4.*reſ.* 97. qui cum aliis affirmat.

3187 Optimum tamen conſilium eſt, quòd injungat pœnitenti, ut ipſe applicet merita, & ſatisfactiones paſſionis Chriſti. Utilis pœnitentia ſunt Pſalmi Pœnitentiales, litaniæ Virginis, aut Sanctorum, Pſalmus Miſerere: *v.pag.* 11.*prop.* 21. ab Alex. VIII. *damn.*

3188 Ex alia parte, pœnitens graviter peccat, ſi pœnitentiam pro peccato mortali impoſitam non adimpleat aut diù ex negligentia differat. Si confeſſarius præfixit tempus, v.gr. jejunium. Feria 6. communionem die Dominico, tunc implere debes: faciliter tamen poteſt à mortali excuſari dilatio ad paucos dies. Si non præfixit tempus. Diana *par.* 10.*tr.*12.*reſ.*42. Leander *hic tr.*5.*diſp.* 9.*qu.* 89. Eſcobar, Henriquez, Fernandez, & alii te-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nent poſſe, ſine mortali differri ad unum annum; quia ſicut confeſſio ab Eccleſia præcepta poteſt differri ad unum annum, ita ſatisfactio à confeſſario impoſita. Puto tamen adimplendam eſſe, quam primum commodè poteſt, ut de voto *à num.* 1841. *ad* 1847. Certum tamen eſt, quòd non teneatur quis pœnitentiam implere ante abſolutionem, aut communionem: *vide propoſ.* 16, *&* 17. ab Alex. VIII. *damn.*

3189 Non peccat graviter, ſi omittat pœnitentiam pro venialibus, aut mortalibus aliàs confeſſis impoſitam; nec ſi de impoſita pro mortalibus partem levem omittat: *v. num.* 425.

3190 Qui pœnitentiam adimplet in ſtatu peccati mortalis, non invalidat, aut illicitat confeſſionem præſentem; quia confeſſio præſens non vitiatur per mortale futurum. Item ſatisfacit præcepto, ſed non recipit tunc fructum, nempe effectum remiſſionis pœnæ; illum tamen recipit poſteà recedente fictione, quando ſcilicet evadit in gratia; quia ſatisfactio ſuum effectum dat ex opere operato, nempe ex ſacramento, quod eſt vivum; adeóque licèt ſatisfactio per mortale fuit mortificata, reviviſcit recedẽte peccato.

3191 Sit exemplum de operibus mortuis, & mortificatis: *Opera mortua* ſunt illa opera bona, quæ ſunt facta in peccato mortali, quod eſt mors animæ, & hæc quia fuerunt nata mortua, non reviviſcunt: *Opera mortificata* ſunt opera bona, quæ fuerunt facta in gratia, quæ eſt vita ſpiritualis animæ, quæ accedente peccato mortali, evadunt mortificata, quatenus ſtante ſocietate peccati mortalis non retinent rationem meriti ad vitam æternam; recedente verò mortali, & redeunte gratia per pœnitentiam, reviviſcunt in ratione meriti, ex eo quia fuerunt nata viva: hinc ſunt verſus.

Illa reviviſcunt, quæ mortificata fuere.
Vivere non poſſunt, quæ mortua [...]
fuère.

Opera autem bona, quæ fuerunt [...] mortua, licèt non ſint meritoria in ordine [ad] vitam æternam, nec per ſubſequentem [pœ]nitentiam reviviſcant, proſunt ad alios ef[fe]ctus, nimirùm ad obtinenda bona tempo[ra]lia, ad humiliationem, & ad vitanda gra[vio]ra tormenta in inferno, juxta verſus [...]

Quæ cum mortali bona ſiunt, dant [...]
terræ,
Cor faciunt humile, & minuunt tormen-
ta gehennæ.

3192 Poteſt pro pœnitentia impo[ni o]pus aliàs debitum ex præcepto, voto, [v.] gr. jejunium in Quadrageſima. Malder[us] 21. *quæſt.* 11. *num.* 272. Aretinus, Pon[tius,] alii Scotiſtæ, Lugo, Amicus, Averſa, & [...] plures, 1. Quia opus per præceptum [...]nem liberi, & meriti non amittit; [...] rationem ſatisfactionis, 2. Quia [...] præceptum poteſt elevari per claves [...] ctum ſatisfactionis ex opere operato; [...] licèt nemo poſſit per unicam ſolutionem duobus debitis ſatisfacere (quæ eſt [...]nionis negativæ) hoc eſt verum ex [...] minimè ex gratia, & benignitate cred[...] unam ſolutionem pro duobus debitis [...]entis, cujuſmodi eſt Deus; ex Trid. [ſeſſ.] 14. *cap.* 9. habetur: *Docet præterea* [...] *ſolùm pœnis, &c. ſed etiam temporalibus* [...] *gellis à Deo inflictis, & à nobis patienter* [...] *ratis apud Deum Patrem, per Chriſtum* [...] *ſunt ſatisfacere valeamus.* Et tamen De[us] [...]la dat in pœnam, juxta illud, *Propter* [...] *veniunt adverſa.* Tum quia id eſt ver[...] materia juſtitiæ; at extra materiam [...] duabus obligationibus ſatisfieri, nihil [...]re, ait Gobat. *to.* 3. *de voto n.* 241.

3193 Qui tamen tale opus, v. gr. je[...]

[illegible] Quadrageſimæ omitteret, deberet utriuſque præcepti circumſtantiam in confeſſione aperire, non præciſè quia contra duo præcepta peccaret, ſed quia contraheret duas malitias ſpecie diſtinctas, ab ipſis præceptis intentas; præceptum enim Eccleſiæ intendit obedientiam, ſeu temperantiam; præceptum verò confeſſarii ſatisfactionem, & [illegible]: *v. num.* 3135.

3194 Hæc dicta volo, quantum ad id, [illegible] poteſt; regulariter enim non debet imponi pro pœnitentia opus aliàs debitum. [illegible] nec pœnitens poteſt ſatisfacere per opus aliàs debitum, ſi confeſſarius id non expreſſit.

3195 Poteſt imponi pœnitentia applicanda pro animabus purgatorii; Tamb. *in* [illegible] *conf. pag.* 407. *num.* 16. Lugo, & alii, [illegible] pœnitentia habet rationem ſatisfactionis duplici capite, 1. Quantum eſt ex parte pœnitentis; & hæc prodeſt animabus, 2. Quantum eſt ex opere operato, & hæc prodeſt ſoli ipſi pœnitenti; nam eſt perſonalis ex inſtitutione Chriſti, & conſequenter pœnitens non fruſtratur ſatisfactione.

3196 Pœnitens tenetur per ſe ipſum pœnitentiam implere, ita ut nec auctoritate propria, nec Sacerdotis, poſſit eam alteri committere. Maſtrius *diſ.* 21. *qu.* 11. *num.* 287. [illegible] Lugo. Et quidem, quòd non poſſit id committere auctoritate propria, probatur, quia licèt alius poſſit pro eo ſatisfacere ex opere operantis, ipſe tamen, nec alius poteſt opus illud elevare ad vim ſatisfactionis ex opere operato; hoc namque ſpectat ad poteſtatem clavium, nempè ad ipſum confeſſarium; hac ratione non poteſt ipſe pœnitens pœnitentiam ſibi etiam in melius immutare: [illegible] prop. 15. ab Alex. VII. *damn.*

3197 Nec id poteſt auctoritate Sacerdotis, quia tres actus *contritio, confeſſio, & ſatisfactio* ſunt materia proxima, quatenus ſunt in pœnitente: conſtat ex Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus, nempè, contritio, confeſſio, ſatisfactio, qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem, ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur.*

3198 Præceptum igitur ſatisfactionis eſt perſonale, non minus quàm præceptum jejunii, audiendi Miſſam, &c. eò maximè quia pœnitens per pœnitentiam punitur, & curatur adeóque ille, & non alius debet medelam ſumere, & pœnam ſubire.

COMMUTATIO POENITENTIÆ

3199 POEnitentiam ab uno confeſſario impoſitam poteſt alius in benigniorem commutare; non ſolùm, ſi ſit purè vindicativa, & ſatisfactiva, ſed etiam ſi ſit medicinalis, & præſervativa; quia ſecundus confeſſarius ſe habet ut ſucceſſor prioris in eodem Tribunali, tam ut Judex, quàm ut medicus.

3200 Si poſterior confeſſarius non ſit æqualis, ſed inferior, poteſt pœnitentiam à ſuperiori impoſitam pro non reſervatis commutare; minimè, ſi pro reſervatis, quia ſicut in reſervata non habet juriſdictionem, ita non poteſt illis judicium efformare, imponendo pœnam; benè verò pro non reſervatis, quia quoad illa eſt æqualis.

3201 *Commutatio pœnitentiæ*, ſi fiat ab eodem confeſſario, fieri poteſt extra Confeſſionem, uſquequò habet notitiam confuſam peccatorum; quæ commutatio, & ſatisfactio erit ſacramentalis, quia confeſſarius ex peracto judicio virtualiter retinet poteſtatem pœnam mitigandi, & commutandi ad petitionem, & preces ipſius pœnitentis. Quòd ſi fit omni-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

omninò oblitus, poteſt pœnitens rememorare in confuſo. Imò ex pœnitentia data poteſt faciliter expertus confeſſarius ſtatum pœnitentis dignoſcere.

3202 Si autem fiat ab alio confeſſario, certum eſt, quòd fieri debeat in Confeſſione, aliàs ſatisfactio non eſſet ſacramentalis.

3203 Difficultas tamen eſt, *an in nova confeſſiõe poſſit pœnitentia commutari non auditis peccatis præteritis, ob quæ fuit impoſita?* Affirmant Diana *p.* 2. *tr.* 15. *reſ.* 53. Tamb. *in meth. conf. pag.* 408. *num.* 22. Nav. Tol. & alii; quia poſterior confeſſarius, cum ſit Judex, & medicus, poteſt de tota cauſa juxta præſentem pœnitentis diſpoſitionem judicare. Idem tenet Joſeph de Auguſt. de eo, qui eſt oblitus pœnitentiæ injunctæ, nimirum, quòd poſſit confeſſarius novam imponere juxta præſentem pœnitentis ſtatum.

3204 Dico probabiliùs, quòd non poſſit non auditis ſaltem in confuſo peccatis prioribus. Maſtrius *diſ.* 21. *q.* 11. *n.* 295. Filiuc. Lugo, & alii, quia judex non poteſt ferre ſententiam, niſi cognita cauſa; & in nova confeſſione, licèt cognoſcat cauſam præſentem, non cognoſcit cauſam præteritam; igitur non poteſt diſponere de ſententia præterita, niſi notitiam ſaltem in confuſo habeat cauſæ præteritæ. Poterit tamen aliquando confeſſarius expertus, ex ipſa pœnitentia præterita, cauſam præteritam in confuſo cognoſcere.

3205 Non placet Arſdekin *to.* 2. *pag.* 239. *nu.* 10. dicens, quod oblitus pœnitentiæ, aut factus impotens ad illam implendam, non teneatur ejus loco ad aliam; quia pœnitentia imponitur in ſatisfactionem, & eſt pars integralis ſacramenti, adeóque non tenet paritas de aliis præceptis, v. gr. Miſſæ, jejunii, & votis. Tenetur igitur aliam confeſſario petere: *v. à n.* 1841. *ad* 1847.

DE SIGILLO.

3206 Sigillum ſacramentale: *Eſt obliga-tio ſervandi ſecretum in omnibus, quæ in ordine ad abſolutionem ſacramenta-lem confeſſario aperiuntur.* Obligat [...] turali, Divino, & humano, & tam[...] in nullo caſu, etiam ſi ſalus propriæ vitæ [...] totius mundi inde penderet, liceat illud [...] gere, ſive directè, ſive indirectè.

3207 Ut peccata ſub ſigillo Sacram[...] cadant, requiritur, quòd pœnitens ea [...] erit per Confeſſionem Sacramentalem [...] pè animoſe accuſandi, & abſolutionem [...] cipiendi; ſecus, ſi ea aperiat alio fine, [...] ſi flexis genibus dicat: *Hoc tibi dico ſub ſigillo confeſſionis*: *v. n.* 2930. & *tom.* 1. *n.* [...]

3208 Sub ſigillo Sacramentali cadunt o-mnia peccata, etiam publica, & circumſtantiæ, etiam impertinentes, ignorantiæ tam ipſius pœnitentis, quàm complicis, [...] defectus naturales, etiam ignominiose manifeſtati, qui confeſſionem aliquo modo odioſam reddere poſſent. v. gr. quòd pœnitens ſit illegitimus, &c. quia ſigillum Sacramentale obligat ad occultandum omne id, quod confeſſionem odioſam reddere poſſit.

3209 *Aliæ verò conditiones ſeu qualitates pœnitentis, quæ non ſunt peccata, nec defectus morales, civiles, vel naturales, qui reddunt pœnitentem vilem, ſeu minoris æſtimationis, etiam ſi in confeſſione [...] ad confeſſionis ſigillum non obligant [...] gillo dicantur, & ſpecificentur, [...] ſumuntur dici, ut ſecreta naturalia, [...] reddunt Sacramentum odioſum.* Sic [...] *opera bona, & virtutes ipſius pœnitentis* [...] Maſtr. *diſ.* 21. *q.* 10. *n.* 253.

3210 Non violat ſigillum confeſſionis [...] ſi peccatum aliquod auditum referat, [...] men ut nullo modo veniri poſſit in [...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

perſonæ, nec aliqua communitas infamari. Circa hæc debet eſſe maximè cautus Confeſſarius, ut non loquatur de peccato proximi audito, nec in loco, ubi eſt auditus; quia adſtantes veniunt in notitiam perſonæ, quam forte aliàs audierunt, aut ſunt ſuſpicati.

3211 Violat ſigillum confeſſarius, ſi dicat in genere, Titium eſſe confeſſum mortale, aut veniale in ſpecie, v. gr. mendacium. Minime, ſi dicat in genere eſſe confeſſum veniale, aut eſſe benè confeſſum, Quia Confeſſio non fit niſi de peccatis, & abſolutio non datur, niſi pro peccatis.

3212 *Si pœnitens ob indiſpoſitionem non abſolutus petat cum aliis ſcedulam in teſtimonium factæ Confeſſionis, tenetur Confeſſarius illi tradere, aliàs indirectè Confeſſionem revelaret. At ſi ille merè fictè ad Confeſſionem acceſſit, nimirum ad vitandam infamiam, &c. & Confeſſarius eſſet certus, quòd non ad Communionem accederet, deberet ſcedulam negare, quia ex una parte Confeſſio non eſt ſacramentalis, ex num.* 2930. *ex alia cooperaretur ſimulationi ad communionem ſacrilegam*: ita ferè Arſdekin *tom.* 2. *pag.*236.*num.*7. *v. num.*1733.

3213 Violat ſigillum, ſi pœnitentiam pro mortali imponi ſolitam revelet, v. gr. Pſalmos pœnitentiales, coronam, &c.

3214 Non violat ſigillum, ſi revelet pœnitentiam pro veniali imponi ſolitam, puta unum Pater, & Ave; Clericatus *c.*125.*n.*8. Idem Diana *p.*5.*tr.* 11.*reſ.* 31.tenet, ſi unum Miſerere, aut quinque Pater, & Ave; quia non datur niſi Confeſſionem venialium.

3215 Violat verò, ſi dicat ſuperiori, in tali caſu à ſe ſæpè poſtulari facultatem pro reſervatis. Clericatus *cit. num.* 13.

3216 Qui *num.* 15. ritè tenet, violare ſigillum Confeſſarium, ſi dicat: *Non abſolvi Titium.*

(Niſi addatur cauſa, quæ excludat omnem manifeſtationem, ſeu ſuſpicionem peccati; puta quia materiam non repetit, vel tempus non habuit ſuam explendi Confeſſionem; quamvis etiam in his, & ſimilibus locutionibus ſit parcè os aperiendum, & cum magna cautela. Coton. *num* 29. & 30. Ubi etiam notat, non eſſe licitam dicere de publico peccatore, Confeſſus eſt mihi ſuum peccatum.)

3217 (Si contingat, Confeſſarium proprium peccatum confiteri non poſſe, niſi revelet alterius peccatum in Confeſſione auditum ſuum reticere tenetur; quia præceptum ſigilli Sacramentalis ſtrictiùs obligat, quàm præceptum confitendi omnia mortalia; hoc enim ſolùm eſt affirmativum, illud negativum.) Ita Arſdekin *tom.*2.*pag.*236.*num.*11. Id tamen longè priùs docuit Scotus *in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *lit. M. ver. Ad aliud dico.*

3218 Confeſſarium, qui in Confeſſione ex ſocio conſpirationis novit ſibi inſidias parari, poſſe ſe continere domi, divertere à ſilva, &c. quia id non eſt revelativum Confeſſionis, ſed indifferens ad peccatum confeſſum, vel non confeſſum, cum æquè potuiſſet haberi, ſi peccatum non eſſet confeſſum; tenent Scotus *in* 4.*d.*21.*qu.*2.*litt. M.* Tamb. *in meth.conf.p.*412.*cap.*6.*num.*5. Bonac. Fenech. Arſdekin *tom.*2.*pag.* 237. qui hanc addit rationem: *Quia fuga hæc per ſe nullum peccatum manifeſtat, ſed ſolam peccati Confeſſionem, quoniam peccatum ſocii illi antea cognitum habuerunt.* Leander *hic tr.*5.*diſ.*10. *qu.*68.& 69. Buſemb.*lib.*6.*tr.*4.*c.*3.*dub.*1.*n.* 5. addit: *Ad ſui ipſius gubernationem licere tali caſu ea ſcientia uti, videri probabilius, v. gr. abſtinendo à calice, in quo ſcitur eſſe venenum, deflectendo à ſilva, in qua paratam ſibi mortem ſciat ex unius latronis Confeſſione.* Docent Sylv. Henr. Coninch. Layman. & quam-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quamvis Lugo id negat in caſu, quo inde ex ſociis ſequatur damnum pœnitenti; etiam in hoc caſu concedit Coninch. cum aliis, quia damnum per accidens ſequitur: *v. tom. 3. num. 365.*

3219 Diana *verò part. 5. tr. 11. reſ. 46.* cum Riccardo, Nav. Suario, & Soto, rectè, & clarius rem diſtinguit: videlicet, ſi in caſibus prædictis, & ſimilibus, ex diverſione, & fuga Sacerdotis ob propriam vitam ſervandam, ſequeretur aliqua ſuſpectio apud alios de peccato confeſſo, aut periculum damni pœnitentis, tunc non poſſe Sacerdotem ſe divertere, etiam ſi ſit in mortali, ſed de contritione proviſum teneri ingredi ſilvam, vinum venenatum in Altari ſumere, & Deo ſe commendare; quia ſigillum ſacramentale ob bonum fidelium, & reverentiam Sacramenti, fortius obligat, quàm ſalus totius mundi; & multò magis, quàm propria vita ſervanda: quæ ſuſpicio faciliter contingeret; quia ſocii conſpirationis, videntes Sacerdotem poſt auditam Confeſſionem complicis, ſe divertere ab itinere certè aſſumpto, &c. jam ſuſpicarentur de delicto conſpirationis confeſſo, & poſſent in ſocium irruere; tunc enim diverſio, & fuga, licèt non ſit ex natura ſua manifeſtativa ſigilli, talis eſt hic & nunc ex circumſtantiis.

3220 Si autem contingat, quòd circumſtantiæ ſint tales, ut ex diverſione, & fuga, nulla directè aut indirectè oriatur ſuſpicio peccati confeſſi, v. gr. quatenus ſocii complicem confitentem non viderunt, &c. tunc Sacerdotem ob vitam ſervandam poſſe licitè ſe divertere.

3221 Confeſſarius nullo pacto uti poteſt notitia habita in Confeſſione pro externo aliorum regimine, adminiſtratione Sacramentorum, &c.

3222 Hinc non poteſt Sacerdos negare Euchariſtiam, matrimonium, [illegible] &c. ei, quem ex Confeſſione ſcit eſſe [illegible] gnum, impeditum, &c. Nec Abbas [illegible] chum, quem ex Confeſſione ſcit eſſe [illegible] cubinarium, è loco, aut Officio [illegible] poteſt. Ità Scotus *in 4. d. 21. q. 2.* [illegible] hoc notabile documentum affert.

3223 *Si dicas: non apponit remedium* [illegible] *ſalutem ovis ſuæ. Reſpondeo: conſulat* [illegible] *foro pœnitentiæ meliori modo, quo poterit* [illegible] *illum locum ſibi periculoſum dimittat* [illegible] *erit, non attentet eſſe Deum, ſed* [illegible] *cultos, ſibi ſecundum juſtitiam* [illegible] *Dei correctioni dimittat.*

3224 Hinc Clemens VIII. Decr. [illegible] 1591. die 26. Martii generaliter [illegible] hujuſmodi notitiæ uſum: *Tam* [illegible] *pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſ* [illegible] *poſtea ad ſuperioritatis gradum* [illegible] *moti, caveant diligentiſſimè, ne* [illegible] *quam de aliorum peccatis in Confeſſion*[illegible] *erunt, ad exteriorem gubernation*[illegible]

3225 Quo non obſtante Decr. [illegible] *in Meth. Conf. pag. 412. §. 2.* & [illegible] *Theol. mor. diſ. 21. q. 10. art. 2.* [illegible] neris diſtinguunt actus, 1. Qui ver[illegible] ca perſonam pœnitentis, ut eum [illegible] loco removere, ei ſuffragium, aut [illegible] nionem negare, &c. 2. Qui non [illegible] circa perſonam pœnitentis, ſed [illegible] trinſeci, v. gr. ſervo non tradere [illegible] cæ, ſuperiorem claudere fores, unde [illegible] ditum nocte exire, &c. Quæ [illegible] ctione, tenent in Decreto comp[illegible] actus primi, non ſecundi generis, [illegible] hos nihil in exteriori gubernatione [illegible] perſonas ſingulares decernitur: Et [illegible] rior utitur ob bonum, proprium vel [illegible] pœnitentis, vel communitatis, vel [illegible] innocentis, & ut ſcandalum vitetur, [illegible] men, ut nec directè, nec indirectè [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...denur, alioquin ſciens ex unius complicis Confeſſione, ſe fore occidendum, non poſſe ſe domi continere, etiam ſi inde nulla ſequeretur ſuſpicio peccati confeſſi: Ità illi, & Medina pro ſe citat D.Th. *hic qu.* 11. *art.* 1. & D.Bonav. *d.* 22. *part.* 2. *qu.* 1. & Scotum 4. *d.* 21. *qu.* 2. §. *ad argum.*

3226 Cæterum noviſſimè adeſt Decretum Inquiſ. Univ. Rom. de anno 1682. ...: *Ne quis publice, aut privatim doceat, aut defendat, licere uti ſcientia ex Confeſſione acquiſita cum gravamine pœnitentis, ... ſecluderetur quacumque ejus revelatione, & quamvis multo majus gravamen ... pœnitentis ex non uſu ſequeretur*, ... *etiam univerſis Sacramenti pœnitentiæ miniſtris, ut à tali doctrina in praxim ... prorſus abſtineat*, apud Arſdekin tom. 2. pag. 238. & Fenech de ſigillo.

3227 Pro externa igitur ſubditorum gubernatione, ſuperior ſuper peccato ex Confeſſione cognito ita ſe gerere debet, ut ſi ... illud audiviſſet, ac proinde ha... mente dictum Scoti: *Non attentet* ...

3228 Nec poteſt ſuperior ex notitia peccati ... Confeſſione habita, inquirere media ... ſciendum extra Confeſſionem, ad ... puniendi ſubditum, aut alium ... circa perſonam pœnitentis exercendi: quia ex hoc maximè odioſum redderetur Sacramentum pœnitentiæ, nedum ipſi pœnitenti, verùm etiam cæteris fidelibus, ſi ..., Confeſſarium ex notitia Confeſſionis ... ejus expiſcandi eamdem notitiam ... Confeſſionem, & inde actiones contra ... perſonas patrandi.

3229 Confeſſarius, non obſtante Confeſſione, poteſt uti notitia peccati, quam aliunde habet, dummodo eam nullo modo per ... Confeſſionis adjuvet, & abſit ſcandalum; quia non utitur notitia Sacramentali.

3230 Confeſſarius, ſi ex complicis Confeſſione ſciat pœnitentis peccatum, quod ipſe non confitetur, non poteſt ipſum de eo ſpeciatim interrogare, ſed ſolùm in genere, *an habeat aliud peccatum, quod confiteatur*; quòd ſi negat, eum tenetur abſolvere, ſi aliàs impeditum non inveniat.

3231 Si illud ſciat extra Confeſſionem, ex auditu fide digni, tenetur eum interrogare in ſpecie; quòd ſi negat, debet pariter eum abſolvere, quia putare poteſt illud cum alio Confeſſario eſſe confeſſum; vel relatorem deceptum eſſe; quia in pœnitentiæ foro credendum eſt pœnitenti, ſicuti contra ſe, ita & pro ſe. Si tamen illud certò conſtet Confeſſario, quatenus v. gr. furantem, blaſphemantem, &c. vidit, & certò ſciat non eſſe cum alio confeſſum, tunc ſi neget, eum abſolvere non debet, utpote indiſpoſitum. Arſdekin *tom.* 2. *p.* 237.

3232 Nullo pacto licet Confeſſario loqui cum pœnitente de peccatis in Confeſſione auditis; quia ruborem affert, & reddit odioſam Confeſſionem; licet autem de ipſius pœnitentis licentia; quàm concedere cenſetur, ſi ipſe prior de illis loqui incipiat.

3233 Si Confeſſarius in Confeſſione gravem errorem commiſit, qui pendeat in futurum, v. gr. quia bona fide conſuluit contractum, quem poſtea uſurarium reperit, tenetur petere à pœnitente licentiam loquendi de materia confeſſionis præteritæ ad ſalutem animæ illius pertinente. Si pœnitens neget, probabilius eſt, quòd poſſit de peccato, & reloqui, ac errorem corrigere, 1. Quia tunc *Propriè non loquitur extra Confeſſionem, ſed perficit eam, quæ inchoata, & imperfecta erat,* 2. *Quia in caſu mali conſilii, nil loquitur de Confeſſione præterita, ſed ſuum conſi-*

lium malè datum revocat. Arſdekin *tom.* 2. *pag.* 236. *num.* 13. & Fenech. Quòd ſi pœnitens audire non velit, debet Confeſſarius eum monere, quòd ſit in malo ſtatu, denegando licentiam, & recuſando audire.

3234 Si pœnitens, ob aliquem bonum finem, v. gr. ad conſilium à doctori petendum, ad malum aliquod avertendum, &c. licentiam det Confeſſario, de proprio peccato, aut alia re Confeſſionis cum alio loquendi, poteſt Confeſſarius ſine fractione ſigilli, cum eo loqui, ſed non cum altero, ad quem licentia non fuit conceſſa; quia id, quod pœnitens poteſt facere per ſe, poteſt per alium facere; nec Confeſſio odioſa redditur: licentia autem debet eſſe expreſſa, & nullo modo ſufficit præſumpta; quia talis præſumptio eſt odioſa, aut periculoſa; imò tunc peccatum manifeſtare debet, de quo conſilium petit, non peccatorem.

3235 Dixi, *ob aliquem bonum finem*; quia, ut ritè advertit Scot. *in* 4. *d.* 21. *qu.* 2. *lit. L.* jus ſigilli Sacramentalis non eſt tantùm ipſius confitentis, ſed etiam totius communitatis fidelium, quæ aliàs maximè perturbaretur, & ipſius Sacramenti, cui ipſe pœnitens renunciare non poteſt; ac proinde non poteſt pœnitens ex lubricitate, & levitate licentiam Confeſſario dare de re ad Confeſſionem pertinente loquendi, nec Confeſſarius ea uti debet ſine magna Sacramenti irreverentia.

3236 Ille verò, cui Confeſſarius peccatum de pœnitentis licentia manifeſtavit, ob conſilium, aut aliam cauſam ad abſolutionem Sacramentalem ſpectantem, ad ſigillum Sacramentale tenetur, quia eſt notitia ex Confeſſione orta, & ad confeſſionem ordinata. Arſdekin *cit. pag.* 237. *nu.* 15.

3237 Ad ſigillum Sacramentale tenetur ultra Confeſſarium; interpres ille, quem Confeſſarius ſuper re Confeſſionis con[...] luit, laicus, qui Sacerdotem ſe fingens [...] feſſionem excepit, aut qui caſu [...] tum confitentis audivit; item ille, cui [...] feſſarius ſacrilegè revelavit peccatum [...] Scotus *in* 4. *d.* 21. *qu.* 2. *lit. N. L.* [...] vertit, præfatos præter Confeſſarium [...] ſigillo Sacramentali, ita ut ſacrilegium [...] tra Sacramenti reverentiam committant [...] de eo peccato loquantur, quatenus [...] notitia ex Sacramento pervenit; non [...] cum eodem rigore, quia non [...] pœnis Canonicis, quibus ipſi Confeſſarii ſubduntur; quæ *in cap. omnis, utriusque ſexus de pœnit. & remiſ.* ſunt depoſitio [...] perpetua pœnitentia in arcto Monaſterio luenda.

3238 Pœnitens non tenetur ad ſigillum ſacramentale; tenetur verò ad ſecretum naturale, quoad ea, ex quorum manifeſtatione ſequeretur gravis infamia ſui, aut Confeſſarii. Omnino *vide caſum n.* 253.

CAPUT V.

De Miniſterio Sacr. Pœnit.

3239 Miniſter hujus Sacramenti [...] lus Sacerdos. In eo, ut [...] abſolvat, requiritur intentio, poteſtas ordinis, & juriſdictionis. Poteſtas ordinis dicitur poteſtas remota, poteſtas verò juriſdictionis poteſtas proxima, quatenus Sacerdos vi ordinationis accepit à Chriſto poteſtatem ad abſolvendum, ſed non [...] ſubditos. Unde juriſdictio Confeſſarii [...] *jus in ſubditos ad exercendam poteſtatem abſolvendi, quam ex vi ordinis Sacerdotalis* [...] Hinc abſolutio à Sacerdote data ſine juriſdictione, eſt nulla, ex Trid. *ſeſſ.* 14. [...] Quia Sacramentum pœnitentiæ eſt actus judicii, qui, ſi exerceatur in non ſubditos, eſt nullus: *v. n.* 3285.

3240 Hinc fit, quòd ſimplex Sacerdos [illegible] approbatus non poſſit valide abſolvere [illegible] venialibus, aut mortalibus aliàs Confeſſis; [illegible] Maſtrius *diſ. 21. qu. 8. num.* 202. Faber, [illegible], & Scotiſtæ; quia licèt materia ſit [illegible], abſolutio eſt ſententia, & actus judi- [illegible] in non ſubditum eſt nullus. Unde op- [illegible] opinionis uſus fuit prohibitus ab In- [illegible] XI. *ut in n.* 2935.

3241 Juriſdictio eſt triplex, ordinaria, [illegible], & ex conceſſione juris.

Ordinaria, habetur ratione officii; eam [illegible] Summus Pontifex in omnes Chriſti [illegible] Epiſcopus, & ejus Vicarius in omnes [illegible] diœceſim pertinentes. Parochus in [illegible] Parochianos; & Prælati Regulares in [illegible] ſubditos, tales ſunt Generales, Provin- [illegible], Priores, & Guardiani, qui quidem a- [illegible] approbatione non indigent, ut ſuorum [illegible] Confeſſiones excipiant; quia [illegible] jure communi, quàm ex ſtatutis no- [illegible] Ordinis, ſunt proprii Sacerdotes.

[illegible] Parochus relicta Parochia indiget appro- [illegible]; Sieri *de Pœnit. num.* 757. *cum com.* [illegible] ceſſat Officium Parochiale, ratio- [illegible] competit poteſtas ordinaria.

3242 *Delegata*, quæ non ex vi officii, [illegible] conceſſione ordinarii Sacerdoti com- [illegible].

3243 Parochus, aut obtinens benefici- [illegible] cui eſt annexa cura animarum, non in- [illegible] alia approbatione; bene verò, ſi offi- [illegible], vel beneficium relinquat. Arſdekin. [illegible] 2. pag. 207. *num.* 2.

3244 *Ex conceſſione juris*, competit ha- [illegible] jus, vel privilegium eligendi pro [illegible] Confeſſarium non approbatum. Tales [illegible] Cardinales, & Epiſcopi.

[illegible] Item Prælati Religionum, videlicet Ge- [illegible], Provinciales, Commiſſarii, Viſita- [illegible], Superiores locales, Commiſſarii, & Procuratores Curiæ Romanæ, & Vicarii Conventuum in Capite, qui gubernant in Capite, hoc eſt, qui gubernant in abſentia, aut morte ſuperioris localis. Melphi *in comm. cap.* 7. *ſtat.* 1. *q.* 1. & 7. Præfati Confeſſarium eligere poſſunt non ſolum in Conventu, ſed etiam extra, ſicut etiam extra poſſunt ſuorum ſubditorum confeſſiones audire; quia privilegium eſt perſonale, non locale. De Epiſcopis alio modo diſcurrit Diana *par.* 3. *tract.* 2. *reſ.* 3. contra Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tr.* 9. *diff.* 15. *n.* 4.

Parochi, aut qui beneficium Curatum habent, non poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario; quia non ſunt Prælati: *v. propoſ.* 16. *ab Alex. VII. damn.* & *n.* 3275.

3245 In articulo mortis quilibet ſimplex Sacerdos, non approbatus, imo excommunicatus vitandus, hæreticus, &c. ſi non ſit alius promptus, poteſt quoslibet fideles à quibuſvis caſibus, & cenſuris etiam reſervatis abſolvere, ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 7. quia in articulo mortis nulla eſt reſervatio, & Trid. nullum excipit Sacerdotem, ſed amplè loquitur: *Verumtamen piè admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes, à quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſunt.*

Hinc pro tali caſu, & Eccleſia dat juriſdictionem, & tollit omne impedimentum Canonicum ex parte Sacerdotis: *vide tom.* 3. *num.* 171.

3246 Quamplures Doctores, Diana, Lugo, Poncius, Faber, & alii apud Maſtrium *diſp.* 21. *q.* 8. *n.* 203. ritè ſub articulo mortis etiam comprehendunt periculum probabile mortis, cum hoc ſolo diſcrimine, ut in periculo mortis Sacerdos abſolvere poſſit directè à quibus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

à quibusvis peccatis, etiam reſervatis; à cenſuris verò reſervatis non niſi ſub conditione, ut periculo elapſo coram Superiore ſe præſentet, nedum pro ſatisfactione, & ut ſtet ejus mandatis, ſed etiam pro abſolutione: *v. num.* 3355. & 3359.

3247 *Articulus mortis*, propriè eſt tempus illud, quo mors certò inſtat de proximo, & eſt inevitabilis.

3248 *Periculum probabile mortis*, eſt illud, in quo non inſtat certò, ſed ex ſæpè contingentibus probabiliter timetur mors; tale eſt in eis, qui prælium, aut periculoſam, & longam navigationem proximè ſunt aggreſſuri: *v. n.* 3357.

JURISDICTIO DELEGATA

3249 NOn confertur, niſi aliquo ſigno externo; quia Sacramentum eſt ſignum ſenſibile externum. Sufficit tamen quodcumque, quod reverà, & judicio prudenti, in talibus circumſtantiis indicet intentionem conferentis juriſdictionem.

3250 Unde non eſt neceſſe, quòd fiat per litteras; adeóque qui fuit ab Ordinario oretenùs deſignatus Confeſſarius, validè abſolvit, antequam expediantur litteræ, niſi Ordinarius expreſſerit, ſe nolle juriſdictionem conferre, niſi expeditis litteris. Diana *par.* 1, *tr.* 14. *reſol.* 41. Sieri *de pœnit. n.* 699. Leander *de pœnit. diſp.* 11. *q.* 80.

3251 Item Ordinarius, ſi videns Sacerdotem non deſignatum audientem confeſſiones in circumſtantiis, in quibus poſſet commodè impedire, & non impediat, cenſetur juriſdictionem illi conferre; in ordine tamen ad confeſſionem illam, minimè ad alias in futurum. Sieri *cit. num.* 693. ex Gobat. *tract.* 7. *num.* 8. & Leandro *cit. q.* 94. Nam. (ut doctè ponderat) (ſumus in materia, in qua judicium prudentum facit [illegible] onem.

3252 Et convincit à pari; nam [illegible] ſententia omnium, ut teſtatur Nav. [illegible] 22. *num.* 58, eſt ſufficiens ſignum [illegible] voluntatum celebrantium ſponſ[illegible] trahentibus parentibus, filii ſileant, [illegible] lè, ſi vellent, reclamare poſſent; [illegible] ſufficiens ſignum externum con[illegible] piſcopi, qui cum poſſit impedire, [illegible]

Idem tenet in iiſdem circumſt[illegible] piſcopus non videat, ſed certò ſciat, [illegible] dem ſit ratio.

3253 Hic tamen Confeſſarius [illegible] confeſſionis mortaliter peccavit, [illegible] pit confeſſionem excipere ſine juri[illegible] Adeóque pœnitens, detecto errore, [illegible] peccata illa priora repetere; & [illegible] illis ſe accuſare in genere, ſi hoc [illegible] dem confeſſione, & cum eodem [illegible] rio, dicendo: *Me accuſo de omnibus* [illegible] *quæ jam manifeſtavi.*

3254 Non ſufficit ad conferend[illegible] dictionem ratihabitio de futuro, [illegible] quòd Sacerdos prudenter credat [illegible] ratihabiturum confeſſionem; quia [illegible] *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. ad valorem hujus [illegible] requiritur juriſdictio actualis, quam [illegible] ratihabitio de futuro; quia hæc non [illegible] erit.

3255 Sufficit autem ratihabitio de [illegible] ſenti. Leander *cit. q.* 94. Sieri *cit. num.* [illegible] cum Com. Quæ non ſufficit, ſi ſit pure [illegible] ſeu præſumpta, quatenùs ſi ordinarius [illegible] actu concederes; quia voluntas non [illegible] in incognitum, ſed requiritur, [illegible] quòd ſit aliqua circumſtantia, ceu ſigno [illegible] ſicè, aut moraliter externata: talis eſt [illegible] bus *n.* 3251. & 3252. expreſſis. Item, [illegible] dinarius ſigna complacentiæ, & gaudi[illegible] talibus confeſſionibus expreſſerit, & [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[illegible] licentia tacita externata. Sieri *cit. num.* [illegible]

[illegible] Hinc rectè ſubdit Sieri *cit. n. 694.* cum [illegible] (Quod ſi Sacerdos petat ab Epiſco- [illegible] licentiam audiendi confeſſiones, & nulla [illegible] denegandi hanc facultatem, at- [illegible] Epiſcopus taceat, habetur tunc licen- [illegible] concesſa; & rectè quidem diſcur- [illegible] caſus talis ſit, ut verè non ſit ratio [illegible] licentiam, & Epiſcopus, ſi ve- [illegible] facilè denegare, nec illud ſilenti- [illegible] poteſt ad prudentem denogatio- [illegible] ; poſitis enim his conditionibus [illegible] eſt ſignum externum conceſſio- [illegible] hic valet, Qui tacet, conſentire [illegible].)

ERROR COMMUNIS

[illegible] CUm titulo colorato, ſeu putativo, à legitimo Superiore collato dat [illegible] ionem. Hæc ſententia eſt mora- [illegible], quam docent communiter Ju- [illegible], & Theologi. Diana *par. 8. tr. 1.* [illegible] Cardenas *diſert. 2, cap. 6. art. 5.* Si- [illegible] *num.* 700. Leander *de pœnit. diſp. 11. q.* [illegible] innumeri ad ipſos. Ex jure civili, *l.* [illegible], *ff. de offic. Prætoris.* Et ex Jure [illegible], *cap. Infamis 3. q. 7.* his verbis: [illegible] *dum putaretur liber, ex delegati-* [illegible] *ſententiam daret, quamvis poſteà in ſer-* [illegible] *depulſus ſit, ſententia ab eo dicta, rei* [illegible] *firmitatem tenet.* [Ubi (ſubdit Car- [illegible]) decernitur, quòd quamvis ſervus ſit [illegible] juriſdictionis, ſi tamen communiter [illegible] eſſe ſervus; & ex delegatione ex- [illegible] juriſdictionem, geſta per ipſum va- [illegible], non quia habuerit verum titulum ad [illegible] juriſdictionis, ſed quia Princeps [illegible] utilitatem publicam illa valida fa- [illegible].]

3257 Error igitur communis cum titulo dat juriſdictionem ob bonum commune, ad favorem fidelium, ad vitanda gravia incommoda, quæ aliàs ſequerentur, eò maximè, quia aliàs innumeræ animæ perirent.

3258 Hinc validè abſolvit Sacerdos, ſi adſit titulus coloratus, & error communis; peccat tamen, ſi ſciat nullitatem ſui tituli.

3259 Error communis cum titulo colorato tunc habetur, quando Sacerdoti fuit à legitimo Superiore collatus titulus requiſitus ad actum, v. gr. titulus Parochi, Confeſſarii, &c. ſed vel nulliter, in quantum erat incapax ob aliquem occultum defectum, & impedimentum, putà quia ſimoniacus, &c. vel in quantum titulum amiſit: talis autem incapacitas, aut amiſſio communiter ignoratur, ſed communiter putant fideles, eum verum habere titulum.

3260 Error communis ſine titulo tunc habetur, quando Sacerdoti non fuit à Superiore legitimo collatus titulus requiſitus ad actum, ſed ipſe illum fingit, aut ignoranter credit, & dicit habere; talis autem fictio, & carentia tituli communiter ignoratur. Id contingit in Sacerdote, qui cum falſa licentia confeſſiones audit, aut cum falſis Bullis pro Parocho ſe gerit, ſed communi populi errore legitimus habetur.

3261 Errorem communem ſine titulo non conferre juriſdictionem, ſed requiri titulum putativum à legitimo Superiore collatum, tenent Nugnus *q. 8. art. 5. dub. 1. diff. 1. pag. 436.* Lugo *de juſt. tom. 2. diſp. 37. num. 23.* & quàmplures apud Leandrum *de pœnit. diſp. 11. q. 102.* Verricelli *tr. 2. q. 25. num. 3.* & Cardenas *diſſert. 2. c. 6. art. 5. n. 151.*

3262 Eſt tamen verè, & certò probabilis ſententia docens, quòd error communis ſine titulo juriſdictionem conferat. Diana *p. 4. tr. 4.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

*tr. 4.reſ.*122.Baſilius Pontius *de matrim.lib.* 5.*c.*20.Verricelli *cit.num.*15.Sieri *de pœnit. n.*701.Leander,& Cardenas *cit.*ac quàmplures alii apud ipſos. Ratio eſt, quia etiam in hoc caſu ſequerentur eadem incommoda, quæ ſequerentur, quando adeſt error communis cum titulo colorato.

3263 Ex præmiſſis doctrinis Sieri *cit. à n.* 702. has colligit ſequelas.

(Sequitur primò, quòd quamvis ego putem, & cum graviſſimis Theologis probaverim, *in tract. de fide:* Deum nunquam permiſſurum, ut Romanus Pontifex incidat in hæreſim occultam, juxtà illud Chriſti Domini: *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua*: vel ſi fortaſſis incidat Pontifex in hæreſim occultam, Deum detecturum eſſe Eccleſiæ; nihilominùs ſi Pontifex incideret in occultam hæreſim, deſineret eſſe Pontifex, ut docet communis contra aliquos; ſed juriſdictio ab ipſo collata, quia adeſt error communis, tituluſque coloratus, validè eſſet collata, ſupplente Eccleſia defectum. Tancredi *tom.* 4.*tr.* 1.*q.* 39.

3264 Secundò, quòd ſi mortuo Epiſcopo, vel revocato Vicario Generali, communiter ignoretur mors Epiſcopi, vel revocatio Vicarii, valent acta ipſius ex juriſdictione, quam tradit Eccleſia, ratione erroris communis, & tituli colorati. Leſſius *lib.* 2.*cap.* 29.*dub.* 8. & communis.

3265 Tertiò, quòd ſi Parochus, vel jure, vel ab homine, privatus eſt titulo Parochiali; validè abſolvit, ſi defectus communiter ignoretur, quia ſtante errore communi, & titulo colorato, ſupplet Eccleſia. Sic communiter Doctores.

3266 Quartò, quòd cum innumeræ animæ petirent, ſi Eccleſia, ſtante errore communi, non ſuppleret juriſdictionem caſu, quo abeſſet titulus coloratus; ideò dicendum eſt, quod poſito ſolo errore communi [illegible] ſia ſuppleat. Hæc illatio eſt commu[illegible] maximè inter Recentiores: ſex[illegible] citat Diana *part.* 2.*tr.* 16.*reſ.* 45. & [illegible] *tr.* 1.*reſol.* 94. & *par.* 11.*tr.* 2.*reſ.* [illegible]

3267 Quintò, quòd ſi Confeſ[illegible] excommunicatus denunciatus, [illegible] communiter ignoretur, habet [illegible] ſia tunc juriſdictionem ratione erro[illegible] munis.

3268 Hinc, ſi excommunicatus [illegible] ciatus audiat confeſſionem, ubi non [illegible] nunciatus, vel tantum temporis [illegible] ut communiter ignoretur ejus excom[illegible] catio, validè abſolvit, ſupplente Eccle[illegible] communem errorem. Dominicus So[illegible] 4.*diſt.* 1.*q.* 5.*art.* 6.Navar. *in ſumm.* [illegible] Cajet. *in ſumm. ver. Abſolutionis* [illegible] *menta*, Petrus à Soto *de confeſſ.* [illegible] communiter.

3269 Sextò, valere abſolutionem [illegible] ab approbato ad annum, etiam [illegible] ſi tamen id communiter ignoretur [illegible] munis; quamvis ipſe Confeſſarius [illegible] peccet abſolvendo.

3270 Septimò, valere abſolutionem [illegible] tute Bullæ, etiam Bulla revocata, [illegible] tio communiter ignoretur; ſupplente Eccleſia ob errorem communem [illegible] *lib.* 6.*cap.* 6.*num.* 12.

3271 Octavò, quòd ſi Epiſcopus [illegible] dederit licentiam audiendi confeſſion[illegible] lent abſolutiones, ſi fictio illa comm[illegible] ignoretur. Sanch. *de matr. lib.* 3. [illegible] contra Petrum de Ledeſma *de matr.* [illegible] *art.* 5.*punct.* 3.*dub.* 3.

3272 Nonò, quòd cum, ſtante [illegible] communi, ſuppleat Eccleſia confe[illegible] riſdictionem, ſi poſt communem [illegible] incipiat in populo dubitatio de juriſ[illegible] Sacerdotis, debet indagari veritas, [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

... debitâ diligentia, ſi adhuc dubium rema... validæ ſunt abſolutiones, quia præva... poſſeſſio acquiſita ex præcedenti errore ...muni. Tamb. *lib.* 4. *§.* 7.)

3273 Denique certum eſt, quòd error ...rs, etiam cum titulo colorato, juriſ... ...nem non conferat.

CONSUETUDO COMMUNIS DAT JURISDICTIONEM.

3274 SEnſus autem non eſt, quòd proprie ipſa conſuetudo det juriſdi..., ſed quòd ſit evidens ſignum col... juriſdictionis ab Eccleſia, ſeu Superio..., inquantum Superior videns, & po... impedire, ne juriſdictio illa exerceatur, ...; quod non impediat, conſentire vi..., & juriſdictionem conferre. Verri... *tr.* 2. *q.* 25, *n.* 7. Cardenas *diſert.* 2, *cap.* ... *n.* 6. Sieri *de pœnit. à num.* 713. & Do... communiter apud ipſos docentes, hoc ...: vide dicta de conſuetudine *à n.* ... *ad* 256.

3275 Ex vi conſuetudinis, Sieri *cit. à n.* ... plura infert, & maximè quatuor.

...: Imperatores, Reges, eorumque ... poſſe eligere in Confeſſarium quem... Sacerdotem. Angles, Vaſquez, Hur..., Suarez, & alii.

3276 Secundò: Magnos Principes poſſe ... in Confeſſarium quemcumque ap.... Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 9. *n.* ... Soto.

3277 Tertiò: Sacellanum Imperatoris ... juriſdictionem ad abſolvendam Im.... Mendo *in epit. verb. Confeſſari...* *n.* 15.

3278 Quartò: Cardinales poſſe ſibi e... Confeſſarium non approbatum ab E... Delugo, Diana, Paſqualigus. Imò ... eligere pro tota ſua familia in Confeſſarium Sacerdotem non approbatum. Paſqualigus, & Thomas Hurtadus, addentibus Delugo, Buſemb. Leander, Mercero, Naldo, & aliis, poſſe Cardinales dare licentiam alicui ex ſuis familiaribus, ut eligat in Confeſſarium aliquem determinatum Sacerdotem, etiam non approbatum ab Epiſcopo; qui poterit familiarem Cardinalis abſolvere extra domum Cardinalis. Hæc omnia fieri poſſe innuit conſuetudo, quæ oſtendit, Cardinales eſſe Ordinarios propriæ familiæ. Attamen conſuetudo non approbat, quòd Cardinales, ratione dignitatis, poſſint excipere ubique confeſſiones, ut teſtatur communis opinio contra Thomam Hurtadum.)

DIFFICULTAS EST,

3279 *AN Eccleſia ſuppleat, ſeu det juriſdictionem Confeſſario abſolventi ex opinione verè & practicè probabili circa juriſdictionem?*

Quid in hac re ſit dicendum, & ego ſentiam, ſatis liquet ex dictis *à n.* 82. *ad* 100. Pro majori autem ubertate, ac lumine, non erit abs re, quid ſpecialiùs Doctores dicant referre.

Certum moraliter eſſe, quòd Eccleſia ſuppleat, & det juriſdictionem Confeſſario abſolventi ex opinione verè, & practicè probabili circa juriſdictionem, etiam ſi talis opinio coram Deo ſit falſa, docet Verricelli *tr.* 2. *q.* 25. *diſert.* 2. *cap.* 6. *art.* 6. Filliuc. Caſtropal. Diana, & quàm plures alii apud ipſos; cujus ſententiæ certitudinem moralem fundant in conſuetudine, hoc ſyllogiſmo: certum eſt, quòd conſuetudo det juriſdictionem; certum eſt adeſſe conſuetudinem abſolvendi ex opinione verè, & practicè probabili circa juriſdictionem; ergo certum eſt,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quòd ex tali conſuetudine Confeſſarii habeant juriſdictionem abſolvendi ex opinione verè, & practicè probabili.

3280 Pro majori ſic diſcurrit Cardenas *cit.n.161.* (Nam certum eſt in jure, quòd *conſuetudo dat juriſdictionem* Ex *cap. Cum contingat, de foro compet.* ubi ſic ſtatuitur : *Niſi fortè hi, quibus delinquentes ipſi deſerviunt, ex indulgentia, vel conſuetudine ſpeciali juriſdictionem hujuſmodi valeant ſibi vendicare.* Et Gloſſa *ibi adjuncta verb. Vel conſuetudine:*ait: *Nota, quòd conſuetudo dat juriſdictionem, & ex cap. Romana, de ſentent. excommun.in 6.* prohibens juriſdictionem quibuſdam abſolvendi à cenſuris, ſubjungit Pontifex : *Salva contraria ſuper hoc conſuetudine, ſi quam habent.* Ubi Gloſſa repetit eadem verba ſupra relata, quòd *conſuetudo dat juriſdictionem.* Idem conſtat *ex cap. Romana, de foro compet. in 6.* Gloſſ. ibid. *verb. Conſuetudine.& cap. Ut litigantes, de officio Ordinarii, & cap. Dudum, §. Scilicet, de electione, & cap. Cum quidam, de except, in 6.* illis verbis: *De re per Eccleſiaſticum Iudicem judicata, in caſu, quod ad eum pertinet cognitio, de conſuetudine, vel de jure, &c.* Ubi Gloſſa repetit eadem verba, quæ ſupra. *Et cap. Duo ſimul, de officio Ordinarii,* dicitur : *Cum ſit in Canonibus definitum, Primates, vel Patriarchas nihil juris præ cæteris habere, niſi quantum Sacri Canones concedunt, vel priſca illis conſuetudo contulit ab antiquo.* Conſtat etiam ex Concil. Trid. *ſeſſ. 22. in decr. de reform. cap. 3.* illis verbis : *Si alicui ex prædictis dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis, de jure ſeu CONSUETUDINE juriſdictio, adminiſtratio, vel officium non competat, &c.* Ex quibus verbis patet, juriſdictionem competere ex conſuetudine.)

3281 Pro minori, ſic ait: (Quòd autem detur talis conſuetudo, negari non poteſt, quia eam affirmant communiter D[illegible] quorum communis opinio in quibus[illegible] cti facit certitudinem moralem, ut [illegible] *in 1. par. criſ. theol. diſp. 12. cap.* [illegible] (ultra experientiam, qua omnes [illegible] practicari apud Sapientes.) P. Suarez [illegible] *in 3. par. diſp. 27. ſect. 4. num. 7.* [illegible] *matur ex univerſali Eccleſiæ conſuet*[illegible] *quæ eſt ſufficiens ſignum juriſdiction*[illegible] *prædictum eſt. Eſt autem univerſalis* [illegible] *uſus, ut Sacerdotes ſecurè utantur* [illegible] *juriſdictione* (probabili) *in adminiſtr*[illegible] *hujus Sacramenti.* Et quamvis P. Suarez dixerit, hunc diſcurrendi modum eſſe [illegible]babilem; non tamen dixit, eſſe ſolùm [illegible]bilem conſuetudinem Eccleſiæ, [illegible] tradit ut indubitabilem.

Lugo Card. *diſp. 19. de pœnit. ſect.* [illegible] 31. agens de hac conſuetudine [illegible] cum juriſdictione probabili, ita [illegible] *eſt PRAXIS omnium fidelium* [illegible] *cleſia.* Et idem repetit *num.* 33. & 34.

3282 Denique pro conſequenti [illegible] (Audiendus eſt Bonacina *tom. 2.* [illegible] *cram. pœnit. q. 7. punct. 5. §. 4. num.* [illegible] ait.) Ex quo infertur, eum, qui ſequitur [illegible]nionem probabilem Doctorum ſenten[illegible] ipſum habere juriſdictionem abſolvendi [illegible] reſervatis, ſeu privilegium abſolvendi [illegible] eſſe revocatum, validè agere, quæ ag[illegible] ipſa juriſdictionem haberet, & privi[illegible] nondum eſſet revocatum, etiam ſi for[illegible] nio illa probabilis à parte rei non fu[illegible] ſed falſis realiter nitatur fundament[illegible] Eccleſia ſupplet juriſdictionem; alioqu[illegible] querentur eadem incommoda : quæ [illegible]rentur, Eccleſia non ſupplente juriſdictio[illegible]nem, quando adeſt error communis, [illegible] tulus coloratus. Et hoc eodem modo [illegible] muniter loquuntur Theologi [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſuppoſitò non loquerentur Authores, ſi non eſſet in praxi receptum. Quid autem eſt error communis, niſi conſuetudo?

3283 Eamdem ſententiam tenet Leander ... in tr. de pœnit. diſp. 11. q. 103. hac ... ratione; quòd non minùs potens ſit ... opinio, quam error populi communis ad dandam juriſdictionem.

3284 Certum tamen omnino eſt, quòd ... non ſuppleat, ſeu det juriſdictionem Confeſſario abſolventi ex opinione ... probabili, ut conſtat ex dictis à nu.

DE APPROBATIONE.

3285 Approbatio, quamvis ex vulgari ... uſu loquendi confundi ſoleat cum ... dictione, propriè, & revera ab illa diſtinguitur; nam Approbatio, *eſt judicium ... de idoneitate Sacerdotis ad Confeſſiones excipiendas*, ſeu, *cui poſſit conferri ... ad Confeſſiones excipiendas*; quod ... ſtare poteſt abſque juriſdictione, ... Epiſcopus non obſtante judicio de idoneitate Sacerdotis, eum non deputaret ad ... Confeſſiones. Item Confeſſarius ... ab Epiſcopo non habet juriſdictionem ad abſolvendum à caſibus Bullæ ..., eam tamen habet per Bullam Cruciatæ, approbatione ſuppoſita, ut infra de ... à num. 3239.

3286 Quoad approbationem, eſt Decretum ... ſeſſ. 23. de refor. c. 15. *Decernit ... Synodus, num etiam Regularem poſſe ... ſæcularium etiam Sacerdotum ... ad id idoneum reputari, niſi aut ... beneficium, aut ab Epiſcopis per ... , ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut ... idoneus judicetur, & approbatione, quæ ... , obtineat.*

3287 Confeſſarius Regularis pro confeſſionibus ſæcularium, ultrà approbationem Epiſcopi, requirit approbationem ſui Prælati Religionis, nempè Generalis, vel Provincialis: Ex *Clem. cap. Dudum, de ſepult.* adeóq; qui approbatione Epiſcopi ſine ſui ſuperioris approbatione utitur, illicitè confeſſiones excipit, ſed validè, quia Trid. pro valore nullam aliam approbationem requirit, niſi Epiſcopi.

3288 Approbatio *ad Beneplacitum*, non expirat per mortem concedentis, aut ejus amotionem ab officio; quia ejus beneplacitum, & voluntas, eo ipſo, quòd non fuerit revocata, moraliter perſeverare cenſetur. Tambur. *tom. 2. pag. 31. n. 8.* Diana *p. 6. tr. 6. reſ.* 48.

3289 Confeſſarius, ſive ſæcularis, ſive Regularis, injuſtè reprobatus, non poteſt validè confeſſiones excipere; quia Trident. ad valorem ſacramenti approbationem Epiſcopi requirit, quam injuſtè reprobatus non habet.

Eadem ratione approbatus cum limitatione ad tempus, ſexum, aut locum, non poteſt validè terminos limitationis excedere; unde licèt ſtatus Religioſus ſuppleat defectum ætatis ab Epiſcopis pro mulieribus requiri, ſolitæ, approbatus tamen ſolum pro viris, non poteſt validè mulierum cõfeſſiones audire; præſertim poſt Bullam Clem. X. ubi *v. §. 3. & §. 4. n. 3292, & 3293. v. prop. 13. & prop. 36. ab Alex. VII. damn.*

Quamvis enim de hujuſmodi limitationibus ad favorem Confeſſariorum Regularium plura ſcripſerint, Villalobos *tom. 1. tr. 9. diff. 53. n. 2.* Leander *de pœnit. tr. 5. diſp. 11. à q. 83. ad q. 91.* & quàmplures apud eos fundati in pluribus locis Canonicis, præſertim illo *Clē. Dudum, de ſepult.* ubi fr. tribus Prædicatoribus, & Minoribus à ſuo ſuperiore Epiſcopo præſentatis, & ab illo injuſtè non approbatis, eo ipſo Pontifex approbationem concedit, his

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

his verbis: *Si verò iidem Prælati fratribus ad audiendas confeſſiones, ut præmittitur, electis ejuſmodi licentiã exhibere recuſaverint: Nos ex nunc ipſis, ut confeſſiones ſibi confiteri volentium libere, licitèque audire valeant, gratiosè concedimus, de plenitudine poteſtatis Apoſtolicæ*, apud Arsdekin *tom.2.pag.*152.

3290 Modò tamen extat Bulla Clem. X. quæ *Epiſcopis, & Regularibus*, in materia Prædicationis, & Confeſſionis, omnino eſſe debet unica Regula prorſus ſervanda. Ubi præſertim attende verba Bullæ: *de* ¶. 3. & 5. Bulla eſt, ut ſequitur.

CLEMENS EPISCOPUS.

§. 1. [SUperna, &c. Nos attendentes, quòd aliàs diverſis temporibus prædictæ dubitationes, & controverſiæ nonnullis Prædeceſſorum Noſtrorum Summorum Pontificum Conſtitutionibus, earumque Declarationibus definitæ fuerint: Ejuſmodi definitiones in unum collectas, ut magis, magiſque diſſenſionum tollantur ſemina, & inpoſterum firmior in Agro Dominico Pax Chriſti floreat; pro ſummo, quo fungimur, Apoſtolatus officio, novis Apoſtolicis litteris muniendas duximus, & roborandas: Itaque conſilio nonnullorum Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum, pietate, doctrina, & prudentia præſtantium, & matura deliberatione noſtra, atque ex certa ſcientia; hac generali & perpetuo valitura Conſtitutione decernimus, ac declaramus.

3291 ¶. 2. Regulares, qui in Eccleſiis ſui Ordinis prædicare voluerint, teneri ab Epiſcopo Diæceſano benedictionem petere: Prædicare tamen poſſe, quamvis illam non obtinuerint: Quòd ſi Epiſcopus benedictionem nedum non conceſſerit, ſed etiam [illegible] tradixerit, nec in prædictis quidem Ec[illegible] ſiis licere Regularibus prædicare: [illegible] contravenientes, ab illo tanquam Sedis [illegible] poſtolicæ Delegato, cenſuris, aliiſque [illegible] nis Eccleſiaſticis in vim Conſtitutionis [illegible] rec. Gregor XV. Prædeceſſoris noſtri [illegible] pientis, Inſcrutabili Dei providentia [illegible] ceri; & puniri poſſe. Epiſcopum tamen [illegible] que juſta, & rationabili cauſa contra [illegible] non debere: Et hujuſmodi benedictionem [illegible] teneri etiam Regulares petere, ſi [illegible] cumque Oratoriis ſui Ordinis ſermones [illegible] coram populo, vel in Eccleſiis, aut [illegible] Monaſteriorum Sanctimonialium, [illegible] juriſdictioni ſubjectarum, licèt clauſura [illegible] & nullus ſæcularis ibi interſit, habere [illegible] erint. Poſſe autem Epiſcopum licentiam [illegible] conceſſurum Regularibus in Eccleſiis, [illegible] ſuorum Ordinum non ſunt, prædicare [illegible] lentibus illos, quamvis, ab Univerſitatibus [illegible] aut à Magiſtratibus laicis nominatos, [illegible] Epiſcopi Anteceſſores per tempus [illegible] rabile hanc licentiam abſque examine [illegible] cedere conſueverint, quoad doctrinam [illegible] minare: Si ita ipſius arbitrio, quod [illegible] ratum, & diſcretum eſſe debet, videbitur [illegible] rit: Et licentiam prædicandi ſemel [illegible] conceſſam ob rationabiles cauſas, [illegible] cultas, prædicationem tamen concernentes [illegible] ſuſpendere: Non poſſe tamen Epiſcopum [illegible] generatim prohibere Regularibus, [illegible] Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicent.

3292 §. 3. Ad hæc Religioſos ab Epiſco[illegible] po ad confeſſiones ſæcularium in ſua [illegible] ceſi audiendas approbatos, non poſſe [illegible] Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani [illegible] probatione audire, quamvis pœnitentes [illegible] diti ſint ejus Epiſcopi, à quo ipſi Religioſi [illegible] jam fuerant approbati. Et generaliter [illegible]

tantur ab Epiſcopo ad perſonarum ſæcularium confeſſiones audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum: Sed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione: atque approbatos pro audiendis confeſſionibus Monialium unius Monaſterii, minimè poſſe audire confeſſiones Monialium alterius Monaſterii. Itidemque Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium confeſſiones pro una vice audiendas, haud poſſe ex ea deputatione in vim approbationis hujusmodi illarum confeſſiones audire. Sed toties ab Epiſcopo eſſe approbandos, quoties casus deputationis contigerit. Cæterum in Monaſteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxtà Regularia inſtituta vivitur, poſſe tam Prælatos Regulares, quàm Confeſſores Regulares eorundem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum, audire confeſſiones illorum ſæcularium qui inibi ſunt verè de familia, & continui commenſales, non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt. Illos autem Religioſos qui ad confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint ab Epiſcopis, generaliter quoque, & indiſtinctè abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum, in Diœceſi eorum admittendos.

3293 §. 4. Quoad cæteros verò, qui non adeo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, & admittere; ſemel autem ſimpliciter approbatos poſſe in Diœceſi Epiſcopi approbantis quovis anni tempore, etiam Paſchali, & quorumcumque etiam infirmorum confeſſiones audire, abſque ulla Parochorum, vel ipſius Epiſcopi licentia. De qua tamen confeſſione teneri dictos Religioſos eorundem infirmorum Parochum illicò certiorem reddere. Et hoc poſſe illis ab Epiſcopo ſub pœna ſuſpenſionis à facultate audiendi confeſſiones præcipi: Sufficere tamen, ut certioratio hujuſmodi fiat ſaltem per ſcripturam, apud ipſum infirmum relinquendam.

3294 §. 5. Et eos, qui dictis Religioſis ſimpliciter approbatis Paſchali tempore confeſſi fuerint, conſtitutioni, quæ incipit, Omnis utriuſq; ſexus, quoad confeſſionem dumtaxat ſatisfeciſſe cenſendos. Regulares verò ad ejuſmodi confeſſiones audiendas prævio examine ſimpliciter, & abſque ulla temporis præfinitione ab ipſomet Epiſcopo, ſecus autem ſi ab ejus Vicario, aut ab Anteceſſoribus Epiſcopis, approbatos, non poſſe ab eodem, qui ſic approbavit, iterum examinari; aut ab eiſdem confeſſionibus audiendis ſuſpendi, ſeu licentias illis conceſſas revocari, niſi nova ſuperveniente cauſa, quæ ipſas confeſſiones concernat. De qua tamen haud neceſſarium eſſe, ut in actis conſtet; nec eam teneri Epiſcopum ipſis Regularibus ſignificare; ſed Sedi Apoſtolicæ dumtaxat, ubi eam ſibi aperiri poſtulaverit. Porrò ſi Regulares cum ſcandalo, aut alias inhoneſte vivant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Epiſcopi judicio videantur à confeſſionibus ſuſpendendi, in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe volumus, cum præcipua Miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas ſit vitæ integritas, ac morum honeſtas; utique eam cauſam ad Confeſſionis miniſterium pertinere; ac proinde nihil obſtare, quo minus ob eam poſſit Epiſcopus Regulares à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à confeſſionibus audiendis. Attamen confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſoribus adimi ab Epi-

ſcopo inconſulta Sede Apoſtolica nullatenùs poſſe. Ex facultatibus per Mare Magnum, aliave privilegia Regularibus cujuſcumque Ordinis, Inſtituti, aut Societatis, etiam JESU, conceſſis, factam eis non eſſe poteſtatem abſolvendi in caſibus ab Epiſcopo ſibi reſervatis. Et per Confirmationes dictorum privilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtolica poſt Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixiſſe privilegia priùs ab eodem Concilio, aut deindè Apoſtolicis etiam Decretis ſublata, atque extincta, ſi quæ habebant, abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis.

3295 §. 6. Et habentes facultatem abſolvendi ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, non ideò à caſibus Epiſcopo reſervatis poſſe abſolvere. Poſſe autem Regularem Confeſſorem in ea Diœceſi, in qua eſt approbatus, confluentes ex alia Diœceſi à peccatis in ipſa reſervatis, non autem in illa, ubi idem Confeſſor eſt approbatus, abſolvere, niſi eoſdem pœnitentes noverit in fraudem reſervationis ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinenda migraſſe. Vigore ſupradictorum privilegiorum, nequaquam licere Regularibus, etiam ſatisfacta parte, abſolvere pœnitentes à cenſuris quoad externum, & judiciale forum, & abſolutos ab eis in foro pœnitentiali, utique non cenſeri abſolutos in exteriori judicio, & contentioſo. Quinimò cenſuris Eccleſiaſticis irretitos, & denunciatos ab Epiſcopis, cogi poſſe, gerere ſe pro talibus, etiamſi à Regularibus fuerint abſoluti. Quoties exhibitis aliquibus Regularium Apoſtolicis privilegiis coram Epiſcopo, ab eo judicetur ipſa non ſuffragari caſui, de quo agitur: Si dictorum privilegiorum verba obſcura ſint, & ambigua, non eſſe ad Metropolitanum provocandum, ſed cum ejus ſit interpretari, cujus eſt condere, dictorum privilegiorum interpretationem Sedis Apoſtolicæ judicio, prout aliàs Conſtitutione Prædeceſſoris noſtri fel. rec. Clementis IV. ſtatutum fuerat, exequendum.

3296 §. 7. Decernentes ſic, & non aliter &c. irritum quoque, & inane, quidquid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, atque quorumvis Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, etiam JESU, ac cujuſvis alterius Inſtituti, etiam neceſſariò, & individuo exprimendi, Monaſteriorum, Conventuum, Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque tam Sæcularium, quàm Regularium locorum, nec non illorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, Indultis, & privilegiis etiam in corpore juris clauſis, aut ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis: Conſervatorum deputationibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus Epiſcopi deferre minimè teneantur, & quibuſvis aliis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis, conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis,

quibus

...ſibus omnibus, etiam ſi pro illorum ſuffi-
...derogatione de illis, eorumque totis ...tenoribus, & formis, ſpecialis, ſpecifica, ex-...preſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, ...autem per clauſulas generales idem im-...portantes; mentio, ſeu quævis alia expreſſio ...habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad ...obſervanda foret, tenore hujuſmodi, ac ſi ...verbo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & ...forma in illis tradita obſervata, inſerti fo-...rent, præſentibus pro plenè, & ſufficienter ...expreſſis, & inſertis habentes, illis quoad ...quæ eiſdem præſentibus adverſantur, il-...lis alias in ſuo robore permanſuris, harum ...ſerie ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæ-...teriſque contrariis quibuſcumque, &c. Da-...tum Romæ apud Sanctam Mariam Majo-...rem, Anno Incarnationis Dominicæ milleſi-...mo quingenteſimo ſeptuageſimo, Undecimo ...Kalendas Julii, Pontificatus Noſtri Anno ...primo. Hæc Bulla.

3297 Verè de familia, & continui com-...menſales dicuntur Oblati, Donati, ſeu Ter-...tiarii, atque etiam ſæculares, qui Religio-...ſis inſerviunt, & inſuper intra eorum Mo-...naſteriorum ſepta habitant, vivunt, ac dor-...miunt, atque ſub eorum Prælatorum obedi-...entia degunt, non ratione voti, ſed ratione ...ſtipendii; hi namque gaudent privilegiis Re-...gularium; quibus inſerviunt, etiam ſi ...non ſtipendiati ſint; adeóque Confeſ-...ſarii Regulares poſſunt eorum Confeſſio-...nes audire ex ſola approbatione Prælati Re-...gularis, ſine approbatione Ordinarii loci. ...Quo privilegio non gaudent illi ſæculares, ...qui Regularium inſerviunt; ſed cum ſæcula-...ribus cæteris extra Monaſteria habitant, & ...dormiunt. Turanus *tit. de Confeſſorib. num.* 12. ...pag. 117.

3298 Confeſſarii approbati pro fratribus ...non cenſentur approbati pro Novitiis. Mel-phi *in cap. 6. ſtat. 7. q. 10*, Quod probat ex Decretis Clem. VIII. pro Novitiis, ubi dicitur: *Magiſtro ſoli Novitiorum confeſſiones audiendi cura committatur.* Et injungitur, ut eis Confeſſarii extraordinarii bis, aut ſemel in anno deputentur. Et ex noſtris ſtatutis, quæ prohibent, Novitios aliis à Magiſtro confiteri; unde concludit Melphi, eorum confeſſiones factas alteri à Magiſtro, eſſe invalidas. Eſt contra Bord. *reſ. 4. num.* 11 qui tenet eſſe validas, putans Decreta Clem. VIII. pro Novitiis non obligare ſub culpa.

Certum eſt, quòd ſi Novitius frui nolens Regularium facultate confiteretur cum Confeſſario ab Ordinario approbato pro ſæcularibus, valida eſſet confeſſio. Melphi *cit.*

Confeſſiones juvenum profeſſorum factæ cum Confeſſariis approbatis pro fratribus, aliis à Magiſtris, ſunt validæ. Melphi *cit.* niſi Provincialis in approbatione juvenes profeſſos ſub cura Magiſtrorum degentes expreſsè excluſerit.

DE CASIBUS RESERVATIS.

3299 Licèt ignorantia cenſuræ, irregularitatis ex delicto, &c. excuſet à cenſura, irregularitate, &c. ignorantia reſervationis non excuſat à reſervatione, quia reſervatio non eſt pœna, ſed medicina; eſt enim limitatio poteſtatis confeſſariorum ad bonum regimen, & ob bonum publicum facta, ut ſcilicet fideles ab iis peccatis committendis abſterreantur, dum vident ea non poſſe ab ordinariis Confeſſariis abſolvi. Tum quia reſervatio eſt reſtrictio juriſdictionis, quæ tota pendet à voluntate ſuperioris; adeóque non oportet, ut eam ſciat Reus, ſed Confeſſarius.

3300 Reſervatio non eſt facienda, ſicut neq; excommunicatio major eſt ferenda pro veniali-

venialibus, aut mortalibus jam confeſſis, ſed pro mortalibus gravioribus; ita Doctores communiter: vide Tamb. *tom.* 2. *pag.* 40. *de caſ. reſ. cap.* 2. *num.* 3. Leandrum *de pœnit. tr.* 5. *diſp.* 11. *q.* 6. Maſtrium *in theol. mor. diſp.* 21. *q.* 9. *num.* 224. Ratio communis eſt, 1. Quia venialia, & mortalia confeſſa ſunt materia libera adeóque eorum reſervatio eſſet inutilis. 2. Quia reſervatio eſt ab Eccleſia inſtituta ad coercenda delicta atrocia; conſtat ex Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7.

(Magnoperè verò ad Chriſtiani populi diſciplinam pertinere Sanctiſſimis Patribus noſtris viſum eſt, ut atrociora quædam, & graviora crimina, non à quibuſvis, ſed à Summis dumtaxat Sacerdotibus abſolverentur; unde meritò Pont. Max. pro ſuprema poteſtate ſibi in Eccleſia univerſali tradita, cauſas aliquas criminum graviorum ſuo potuerunt peculiari judicio reſervare. Neque dubitandum eſt, quin hoc idem Epiſcopis omnibus in ſua cujuſque Diœceſi, in ædificationem tamen, non in deſtructionem, liceat pro illis in ſubditos tradita ſupra reliquos inferiores Sacerdotes authoritate, præſertim quoad illa, quibus excommunicationis cenſura annexa eſt:) *v. n.* 151. 1999.

3301 Hinc Clemens VIII. pro caſibus reſervandis pro Religioſis edidit Decretum tenoris ſequentis.

(Sanctiſſimus D. N. jam pridem accuratè perpendit, & re ipſa comperit, quòd reſervatio facultatis abſolvendi Religioſos pœnitentes à peccatis quibuſdam gravioribus, niſi ſuperiores admodùm prudenter, ac moderatè illa utantur, nonnullos infirmiores, qui interdum ſuperiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidant, adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedii deſperationem.

Quocirca, ut huic malo ſanctitas ſua [...] portunè provideret, decrevit, ut [...] Regularium ſuperioribus peccatorum [...] lutiones ſibi reſervet, exceptis iis, qu[...] quuntur, aut omnibus, aut eorum [...] prout ſubditorum utilitati expedire [...] mino judicaverit.

1. Veneficia, incantationes, ſortil[...]
2. Apoſtaſia à Religione, ſive ha[...] miſſo, ſive retento, quando [...] nerit, ut extrà ſepta Monaſterii [...] Conventus fiat egreſſio.
3. Nocturna, & furtiva è Monaſterio ſeu Conventu egreſſio, etiam [...] mo apoſtatandi facta.
4. Proprietas contra votum paupertatis quæ ſit peccatum mortale.
5. Juramentum falſum in judicio [...] lari, ſeu legitimo.
6. Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum [...] fetum, etiam effectu non ſecuto.
7 Falſificatio manus; aut ſigilli [...] um Monaſterii, aut Conventus.
8. Furtum de rebus Monaſterii [...] ventus, in ea quantitate, quæ [...] catum mortale.
9. Lapſus carnis opere conſummato.
10. Occiſio, aut vulneratio, ſeu [...] percuſſio cujuſcumque perſonæ.
11. Malitioſum impedimentum, [...] tardatio, aut apertio litterarum [...] rioribus ad inferiores, & ab in[...] bus ad ſuperiores.

Si quod aliud peccatum grave pro [...] gionis conſervatione, aut pro con[...] puritate reſervandum videtur, id [...] fiat, quàm Generalis Capituli in toto [...] ne, aut Provincialis in Provincia, [...] diſcuſſione, & conſenſu. Superiores [...] gulis domibus deputent duos, tres, [...]

es Confeſſarios , pro ſubditorum numero majori, vel minori, &c. qui à non reſervatis abſolvant, & quibus etiam reſervatorum abſolutio committatur , quando caſus occurrerit, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 26. Maji 1593.)

3302 Præfatum Decretum confirmavit Clem. VIII. per Decr. S. Congr. Conc. die 21. Sep. 1624. addens quod ſequitur :

Sanctitas ſua deinceps declaravit , ut ſi hujuſmodi Regularium Confeſſarii caſus aliquos reſervati facultatem petentibus, ſuperior dare noluerit, poſſint nihilominùs Confeſſarii illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate , abſolvere. p. tr. 3. *num.* 282.

3303 Facultas reſervandi caſus in Religionibus, competit Superioribus auctoritatem quaſi Epiſcopalem habentibus , nempè Generalibus , Provincialibus , & Abbatibus ; in mea Religione adeſt ſtatutum Capituli Gener. Aſſiſii de anno 1526. (Ordinatur & mandatur auctoritate Apoſtolica, & Capituli Generalis , quòd nullus Guardianus poſſit ſibi reſervare caſum aliquem Miniſter Provincialis id poterit.) *tr. De Prælatis pag.* 291, *n.* 8. & *tom.* 1. *q.* 21. *ar.* 2. *num.* 3432.

reſervationem imprudenter , & immoderatè factam, invalidam, ait eſſe Vaſquez , Trid. Prælati reſervare poſſunt ſolum in ſalutem, non in deſtructionem. Veritamen dico, eſſe graviter illicitam , juxtà 1. *tom. num.* 5. & 6. adeoque moderatam , ſed validam ; quia nec Trid. nec Clem. VIII. utitur particula irritativa. Tamb. pag. 48.

3304 Prudentiam autem in excommunicatione infligenda, ultrà Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 3. relatum *in* 2. *tom. num.* 5. Scotus *in* 4. *diſtinct.* 19. *q.* 1. *lit.* L, his verbis : *Et ſic exc uduntur quadam pericula, quæ proveniunt ex pronitate quo undā fatuorum ad excommunicandum ; frequens ſiquidem eſt hujus gladii percuſſio, qui tamen raro ab Apoſtolis invenitur extractus. In omnibus enim epiſtolis Pauli, non invenies, quòd excommunicaverit , niſi tribus vicibus : Primò , prima ad Corinth.* 5. *&c. Idem in prima ad Thim. &c. Idem ad Gal.* 1. *&c.*

3305 Peccata, ut ſint reſervata , debent eſſe conſumata ; unde non ſufficit, ſi ſint attentata , niſi in reſervatione exprimatur.

3306 Pueri ante annum 14. pubertatis , licèt eximantur à cenſuris (de quo infrà) non eximuntur à reſervatione; quia reſervatio eſt reſtrictio juriſdictionis facta Confeſſario , quæ quidem eſt valdè utilis pueris , ut à gravioribus peccatis deterreantur. Tamb. *tom.* 2. *pag.* 40. *num.* 5.

3307 Vagi, & peregrini, ſi diſcedant è loco, ubi peccatum non eſt reſervatum , & accedant ad alium locum , ubi eſt reſervatum , non poſſunt ab eo abſolvi ; quia vagi , & peregrini , qui ſcilicet nullibi degunt cum animo majori anni parte permanendi, ubique ſortiuntur forum : eadem ratione , ſi bona fide diſcedant è loco, ubi peccatum eſt reſervatum , & accedant ad locum , ubi non eſt reſervatum , poſſunt ibi à Confeſſario communi ab eo abſolvi , niſi eò acceſſerint in fraudem reſervationis , ut in Bulla Clem. X. §. 6. *n.* 3297.

3308. Eadem ratione , ſi quis peccatum commiſſum herì , quando erat reſervatum , confiteatur hodie , quando non eſt reſervatum, quatenus ſuperior hodie reſervationem abſtulit, poteſt ab eo abſolvi à Confeſſario communi: è contra, ſi peccatum commiſſum herì , quando non erat reſervatum, confiteatur hodie, quando factum eſt reſervatum, nō poteſt ab eo à Confeſſario communi abſolvi,

quia in primo caſu hodie non eſt Confeſſarii communis reſtricta juriſdictio, bene verò in ſecundo caſu. Tamb. *tom. 2. pag. 40. nu. 9.* Diana *par. 10. tr. 15. reſ. 39.* contra Paſqualium, qui etiam affirmat in 2. caſu, ex eo quia *lex de novo aliquid diſponens, non trahitur ad præterita, ſed ſolùm ad futura.*

3309 Qui confitetur habenti poteſtatem ſuper reſervatis, ſi inculpabiliter oblitus ſit reſervatorum, poteſt poſtea, quando memoriæ occurrunt, ab eis à quolibet Confeſſario communi directè abſolvi, quia jam eſt ablata reſervatio, ob intentionem virtualem, aut interpretativam pœnitentis; nam pœnitens, dum petit abſolvi, virtualiter petit, in quantum indiget, & ipſe Confeſſarius intendit abſolvere in quantum poteſt, & pœnitens indiget, ut patet per illa verba: *In quantum poſſum, & tu indiges*; tunc igitur tollitur omnis reſervatio, & cenſura. Maſtrius *diſp. 21. q. 9. n. 235.* Poncius, Diana, & communior.

3310 Idem dic de eo, qui tempore Jubilæi eſt confeſſus, inculpabiliter alicujus reſervati oblitus, etiam ſi poſtea intra tempus Jubilæi omnia opera præſcripta non impleverit, & inde Indulgentiam non ſit lucratus, modò, dum confeſſus eſt, verum animum Jubilæum lucrandi habuerit: poteſt, inquam, poſt Jubilæi tempus, quando recordatur, directè ſuper eo à communi Confeſſario abſolvi, ut infra de Jubilæo.

3311 Confeſſarium, ſi poſt debitum examen dubitet, an pœnitens lapſus ſit in mortale reſervatum, dubio juris, aut facti, ſive dubium ſit poſitivum, ſive negativum, judicare debere in favorem pœnitentis, quòd non ſit reſervatum, & abſolvere, tenent Maſtrius *diſp. 21. q. 9. nu. 234.* Tamb. *tom. 1. de conſc. pag. 21. ver. Caſus,* Leander *de pœnit. tr. 5. diſp. 12. q. 11.* Arſdekin. *tom. 2. pag. 208. n. 11.* rationem habes *in n.* 53. & 56. ... 19. & 23. Freira vult, debere abſolu... ſuſpendere, uſquequo conſ...

3312 Quòd ſi poſtea pœnitens ... gnoſcat commiſiſſe peccatum reſerv... Maſtrius, & Leander *q. 12. cit.* ... nent, quòd non ſit obligatus reco... bentem facultatem; idque ex præſum... luntate ſuperioris, quòd non velit ... onem in dubio, niſi exprimat. At ... dico cum aliis, quòd ſit obligatus, ... eſt de peccato dubio, poſtea cognit... *in nu.* 3045. Tum quia ignorans ... reſervatum, licet bona fide abſolv... gnito errore, tenetur accedere. ... Confeſſarius, ſi veniat in notitiam ... tenetur pœnitentem, licentia petita, ... re de errore commiſſo; quia ... abſolvendo; *v. n.* 3233. *& de ſcan.* ... *& in prop. 17. & 20. ab Alexan. VIII* ... Plura vide *à n.* 3121.

3313 Reſervatio cum ſit odioſa, ... gne interpretanda; unde reſtring... peccata certo reſervata, non ad ... dubium ſit juris, ſive facti.

Nec obſtat Decr. Clem. VIII. ... 1601. quod in reſervatione comp... caſus cœnæ dubios; nam fuit ... per aliud Decr. ejuſdem de anno 160... omiſit particulas illas: *Clarè, vel* ... *tentis.* Verricelli *tr. 8. q. 16.* & com...

DE POTESTATE EPISCOPO... IN RESERVATA

3314 ADeſt Decretum Trid. *ſeſſ.* ... *reform. c. 6.* ut ſequitur:

[Liceat Epiſcopis in irregularitati... nibus, & ſuſpenſionibus, ex delictis ... provenientibus, excepta ea, quæ ... homicidio voluntario, & exceptis ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſulis ad forum contentioſum, diſpenſare, in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos, in diœceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum, in foro conſcientiæ gratis abſolvere, impoſita pœnitentia ſalutari. Idem in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantum, non eorum Vicariis, ſit permiſſum.]

3315 Hujus igitur Decreti virtute poſſunt Epiſcopi ab hæreſi occulta abſolvere; imò facere poſſunt extra Sacramentum Pœnitentiæ; imò & in abſentia, quia eſt abſolutio à cenſura, ut in *num.* 3152. nam particula, *in foro conſcientiæ*, ſolùm importat, quod abſolutio non proſit in foro externo, ſi contingat hæreſim in judicium deduci. Diana *par.* 1. *tr.* 5. *reſ.* 2. Ita ut, ſi caſus fiat publicus, ſic abſolutus, ad vitandum ſcandalum, & ad non inferendum præjudicium ſuperiori, debeat in publico ſe gerere tanquam excommunicatum; poſſit tamen privatim, ſecretò, & ſine ſcandalo ſe gerere ut non excommunicatum, Miſſam audire, Sacramenta recipere, cum aliis loqui, præſumendo ſe eſſe abſolutum: *v. n.* 3466. Data abſolutione cenſuræ, poteſt quis à crimine hæreſis, à quolibet ſimplici Confeſſario abſolvi; quia ablata cenſura remota, cadit reſervatio caſus: *vide tom.* 2. *n.* 189 *ad* 192.

3316 Inſuper hæreſis abſolutionem poteſt in caſu particulari occurrente, ſuo Vicario Generali committere. Diana *par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 92. Jo. de Caſtillo *tract.* 10. *de cenſuris diſp.* 4. *ſect.* 4. *pag.* 186. nam per verba illa, *in quibuſcumque caſibus per ſe, aut Vicarium* ſpecialiter & peralia: *& in hæreſis crimine eis tantum, non eorum Vicariis ſit permiſſum*; ſenſus eſt, quòd in aliis caſibus, præter hæreſim, poſſit Epiſcopus ſpecialiter deputare ſuum Vicarium quoad omnes caſus contingentes, ea ratione, quòd qui poteſtatem ordinariam habet [uti eſt Epiſcopus] poteſt eam alteri generaliter delegare; in caſu verò hæreſis non poſſit facultatem abſolvendi delegare ſuo Vicario ad omnes caſus hæreſis contingentes: At non inde ſequitur, quòd non poſſit eam illi delegare in caſu particulari hic, & nunc occurrente; ſicut enim in caſu particulari hæreſis hic, & nunc occurrente poteſt Epiſcopus alteri à Vicario committere, ut abſolvat, cur non poteſt ſuo Vicario? Tunc igitur Vicarius Generalis abſolvet, non ut Vicarius Generalis, ſeu ut ſpecialiter deputatus generaliter ad omnes caſus hæreſis contingentes; ſed ut particularis, ſeu ut ſpecialiter deputatus ſpecialiter ad caſum particularem hic, & nunc occurrentem.

3317 In Decreto eſt ſermo de occultis: *Occultum* eſt, quod non eſt notoriè divulgatum, & poteſt aliqua tergiverſatione celari. Ex Sanchez.

Occultum non eſt, quod notum majori parti Viciniæ, Parochiæ, aut Monaſterii, dum modò ibi ſint ſaltem decem perſonæ. Fagundez ait, non eſſe publicum in magna Civitate, ſi ſit notum ſeptem, vel octo perſonis. Et Donatus *tom.* 1. *par.* 2. *pag.* 67. ſi ſit notum octo, vel decem perſonis.

3318 Crimen commiſſum in domo, aut familia, non eſt per ſe publicum; quia domus privata non eſt univerſitas, ſeu communitas. Donatus *cit.* niſi ex circumſtantiis prudenter judicetur fore faciliter evulgandum, puta ſi ibi reperti ſint exteri plures loquaces, &c.

3319 Occultum in una Provincia, poſſe ibi tanquam occultum abſolvi, quamvis in alia ſit publicum, docet Avila *p.* 2. *cap.* 7. *diſ.* 11. *concluſ.* 3. cum Salmanticenſibus, contra

Rrr 2 Suarium;

Suarium; quia tale crimen reverà in eo loco eſt occultum. Quam ſententiam ſequitur Jo. de Caſtillo *tr. 10. de cenſuris dub. 4. ſect. 2.* & Leander *de cenſuris tr. 2. diſp. 17. q. 57.* maximè, ſi delictum ſit publicum in loco tam diſtanti, ut non ſit ſpes, ut faciliter ad locum illum, ubi eſt occultum, deferatur.

3320 Dicitur, *deductum ad forum contentioſum*; quando eſt deductum in judicium, & reus eſt citatus. Quòd ſi poſtea non probetur, manet occultum ex defectu probationis in judicio, & poteſt ab Epiſcopo abſolvi.

Si Judicium ſit finitum, & reus punitus, poſſe ab Epiſcopo abſolvi, docent Bardi *in ſelecta lib. 7. quæſt. 14. n. 7.* & Leander *de cenſuris tract. 2. diſp. 17. quæſt. 56.* quia Trident. dum talem facul. excludit, loquitur, dum delictum eſt deductum ad forum contentioſum, & eſt in fieri fori, minimè peracto judicio; quia peracto judicio, jam ſalvatur finis Tridentini, quod eſt, ne quis declinet à foro, ſed ſatisfaciat Judici. At probabilius mihi eſt non poſſe. Bonac. *de cenſur. diſp. 1. q. 3. pun. 2. & diſp. 7. q. 5. pun. 1.* quia tunc delictum eſt factum publicum publicitate juris.

3321 Capitulum Sede vacante poteſt id, quod poteſt Epiſcopus, quia ei ſuccedit in tota juriſdictione ordinaria; unde poteſt virtute ejuſdem Decreti Trid. alteri committere abſolutionem hæreſis; debet autem hæreſis deferri Capitulo ſine expreſſione perſonæ abſolvendæ, ne aliter fiat publica, & abſolvi non poſſit. Diana, & Tamb.

3322 Hæc ſatis dicta ſunt virtute Decreti Trid.

DIFFICULTAS CELEBRIS EST,

3323 *AN hodie, ſtante Bulla Cœnæ, poſſint Epiſcopi abſolvere in foro conſcientiæ à caſibus occultis in Bulla Cœnæ contentis, maximè ab hæreſi?*

3324 Pro aliis caſibus reſervatis ... Bullam Cœnæ vigere facultatem Trid. ... riter doctrinas *à n. 3315.* haſtenus ... militare, non eſt dubium.

3325 Pro caſibus igitur in Bulla C... contentis, duæ ſunt ſententiæ.

Prima affirmat. Leander *de cenſuris* ... *diſp. 17. qu. 45. & 46.* Tamb. ... *cap. 1. pag. 49. §. 8. n. 12.* Joan. de C... *de cenſuris tr. 10. dub. 5. nu. 65. pag.* ... Donatus *tom. 1. par. 1. tr. 15. qu. 16.* ... Melphi *in com. cap. 2. ſtat. 14. pag. 11.* ... Fagundez, & innumeri alii apud ipſos ... propoſ. damn. Arſdekin, & Fenech.

Ratio eſt, quia poteſtas, quam ... Epiſcopi abſolvendi à caſibus occultis ... hæreſis, reſervatis in Bulla Cœnæ, ... revocatio dubia; igitur non ſunt ... anda; nemo enim eſt ſpoliandus ... per ſuperveniens dubium: Et in ... or eſt conditio poſſidentis.

Major liquet; quia talis poteſtas ... petit ex jure communi antiquo, & Tri... tini.

Minor ſuadetur; nam vitanda ... ctio juris, quando commodè fieri po... ciliatio, maximè loquendo de Trid. ... decreta ſunt tantæ exiſtimationis ... tifices, ut quotidie eorum obſervan... cipiant, & viridem eſſe velint; Bulla ... Cœnæ, cum non exprimat caſus ... de quibus expreſsè loquitur, conceſſ... dentini facta Epiſcopis, poteſt ... publicis, pro quibus ipſum Trid. ...

3326 Item per clauſulam gener... intelligitur revocatum alicujus Con... neralis Decretum, niſi de eo fiat ... expreſſa mentio, ex *cap. Ex parte, de* ... *Monach.* & ibi Gloſſa *ver. Nulla ment...* *Nonnulli, de reſcript.* & ibi Gloſ. *ver.* ... *rint mentionem*; quod maximè ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...dent. ob ejus ſpecialem gravitatem.

Denique per Bullam Cœnæ revocantur ...egia [ut liquet ex verbis] non jus com... ...maxime Tridentini; & ità docuerunt ...nes, Enriquez, Penna, Medina, Gallus, ... qui fuerunt in Concilio, quos refert ... à Cruz, *de Sacram. Pœnit. q. 5. dub. 4.* ...

3327 Præmiſſa verò ratio æque probat de ... hæreſis occultæ; quia Bulla Cœnæ non ... ſpecialem reſervationem pro hæreſi.

... accedit praxis, & conſuetudo, qua ... Bullæ, caſus Cœnæ occulti [excepta ... hæreſi] abſolvuntur toties, quoties, ... caſus occulti dicuntur evadere ...pales; conſuetudo autem dat juriſdi... v. à n. 3274.

3328 Non obſtant Declarationes Ponti..., & S. Congr. quæ in contrarium refe... pro hæreſi occulta; quia aliquæ ex... loquuntur de virtute Bullæ Cruciatæ; ... non conſtant authenticè, ut conſtare de..., ex n. 219. Non debet autem cadere ... Tridentini per voces.

3329 Imò in contrarium Leander *cit.* ad... authoritatem Card. Caraffe, à quo no... S. Congr. ſibi Comitolus eſſe reſpon... affirmat, nil videlicet per Bullam Cœnæ ...tum eſſe, aut hoc tempore derogari ... Epiſcoporum privilegiis: Quod ... Pium V. refert Vivaldus cum a... Leander.

3330 Nec demum obſtat propoſitio ter... damnata ab Alex. VII. relata, quia ibi ... propoſitio hypothetica, quòd.

...tentia aſſerens Bullam Cœnæ ſolum pro... abſolutionem hæreſis, & aliorum cri... quando publica ſunt, & id non deroga... facultati Tridentini, in qua de occultis cri... ſermo eſt, anno 1629. 18. Junii in Con... S. Congr. Eminentiſſ. Card. viſa, & to...

In qua propoſitione ly, *Viſa, & tolerata eſt*, damnatur; quia hoc eſt prædicatum, & totum id, quod antecedit, eſt ſubjectum propoſitionis damnatæ.

Hæc ſunt motiva primæ ſententiæ affirmativæ pro Epiſcopis.

3331 Secunda ſententia, quam amplectendam dico, negat de omnibus in Bulla Cœnæ contentis, & maximè hæreſi. Diana. *p. 1. tr. 5. reſ. 2. par. 3. tract. 6. reſol. 92. par. 4. tr. 14. reſol. 239. & par. 7. tr. 2. reſol. 23.* Volpi *reſ.* 21. Fagnanus *lib.* 1. *Decr. cap. Quoniam* 13. *de conſtitut.* Del Bene *de Inquiſit. par. 1. dub.* 55. Suarez, Toletus, Villalobos, & alii apud ipſos.

Conſtat ex ipſa Bulla Cœnæ, quæ poſtquam 20. excommunicationes contra 20. caſus fulminat, immediatè dictas cenſuras reſervat his verbis.

3332 [Cæterum à prædictis ſententiis nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo, cautione præſtita, abſolvi poſſit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum, quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia majori dignitate præditis, &c. Nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana Excellentia fulgentibus, per nos, & dictam Sedem, ac cujuſvis Concilii Decreta, &c. conceſſorum, aut concedendorum.

3333 Quòd ſi fortè aliqui contra tenorem præſentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, abſolutionis beneficiorum impendere de facto præſumpſerint, eos excommunicationis ſententia innodamus.

3334 Non obſtantibus privilegiis, indul-

 gentiis,

gentiis, indultis, &c. ex quavis cauſa, etiam per viam contractûs, aut remunerationis, &c. ac cum quibuſcumque clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis conceſſis.)

3335 Et quia nullum Concilium facultatem à dictis reſervatis abſolvendi Epiſcopis conceſſit, niſi Tridentinum *cit.* ideo ejus facultatem Bulla Cœnæ revocat, aliàs ſuperflua eſſent verba illa: *Ac cujuſvis Concilii Decreta.*

Ac proindè non obſtant textus *n.* 3326. relati; quia in revocatione per Bullam Cœnæ fit mentio Tridentini in ſpecie per verba æquipollentia; quoties enim derogatio Pontificia verificari non poteſt, niſi aliquo Concilio individuali derogato, derogatio, quæ ſecundum terminos generalis apparet, cenſetùr ſpecifica, & individua, ex *l. 2. ff. de liber. & poſth.* Diana *par. 7. tr. 2. reſ.* 23.

3336 His accedit Declaratio S. Congreg. Univerſ. Inquiſ. Rom. quem refert Prothonotarius Apoſt. Piaſecii *in praxi Epiſcopal. par. 2. c. 1. n. 4.* ſupra Bullam Cœnæ, & eſt ſub his verbis.

An Epiſcopus, & Inquiſitores poſſint hodie ex c. 6. ſeſſ. 24. abſolvere lapſos in hæreſim, non obſtante Bullâ Cœnæ Domini, Congregatio cenſuit eam Bullam derogare Decreto cap. 6. Del Bene *de Inquiſ. par. 1. dub. 5. num. 16. pag.* 193. eam refert, & ſub his verbis.

Congregatio cenſuit huic Decreto Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de refor. non tantùm in crimine hæreſis, ſed in omnibus caſibus comprehenſis in Bulla Cœnæ Domini Pii V. eſſe derogatum.

Et Pegna *in 3. par. direct. q. 92. Inquiſ. com.* 114. *verſ. Equidem:*

Equidem in Supremo Inquiſit. Prætorio S. & ſe, nec debere Epiſcopum ampliùs virtute Concilii Gen. Rom. Inquiſ. ſæpè pronunciatum eſt, nec poſſe abſolvere occultos hæreticos in foro conſcientiæ ſive quia per Bullam Cœnæ Tridentino derogatum; ſive quia Pii V. & [illegible] XIII. ita declararunt.

3337 His de cauſis ortum habuit [illegible] natio Alex. VII. qui damnavit quidem [illegible] poſitionem hypotheticam, ſed non [illegible] cathegoricam, quæ eſt ejus ſubjectum [illegible] naverit: Damnavit namque (quòd ſententia [illegible] aſſerens, Bullam Cœnæ prohibere abſoluti[illegible] onem criminum in ea contentorum, [illegible] quando publica ſunt, ac proindè non [illegible] gari decretro Concilii, fuerit viſa, & [illegible] rata) igitur ejus contradictoria, quæ [illegible] ſententia fuerit tolerata, & falſa; ergo [illegible] ipſam damnationem dicta ſententia [illegible] tolerata, ſed contradicta ab ipſa [illegible] Cœnæ, adeóque eſt falſa.

3338 Conveniunt autem ferè [illegible] utriuſque ſententiæ, quòd poſſit Epiſcopus diſpenſare in irregularitate ex [illegible] proveniente; quia in Trid. *cit.* ſolùm [illegible] ritas ex homicidio voluntario excipitur [illegible] in conceſſione exceptio firmat [illegible] nem aliarum. Nec ex negatione [illegible] abſolvendi ab hæreſi infertur negatio [illegible] diſpenſandi in irregularitate; quia [illegible] lam Cœnæ abſolutio à cenſura reſervata [illegible] minimè diſpenſatio ab irregularitate [illegible] hac nulla fit mentio.

Item ſunt res diverſæ, & à ſeparatis [illegible] illatio, ex *l. Papian. exul. ff. de minor.* [illegible] ceſſorium ſequitur ſuum principale [illegible] tioſis, minimè in odioſis, & quando [illegible] acceſſorium naturale, ſed ex jure [illegible] humano. Alberghinus *in manual.* [illegible] 52. cum Bordon, Caſtrogal. & Fagun. [illegible] Maſtrium, qui *diſp. 13. n. 187.* cum Bon[illegible] gat; quia *cui prohibetur majus prohibetur* [illegible] *nus*, ex *cap. Cum illorum de ſent. excom.* [illegible] habetur, Epiſcopos non poſſe diſpenſare [illegible] iis caſibus, in quibus eſt prohibita abſolutio [illegible]

3339 C[illegible]

3339 Conveniunt etiam communiter, quod abſolvens à caſibus Bullæ Cœnæ ſit excommunicatus, ſed quòd talis excommunicatio non ſit reſervata.. Volpi *reſ.20.num.* & conſtat ex ipſa Bulla, ut *in num.* 3333. ſit tamen non ſit reſervata, ubi Bulla Cœnæ reſervata Papæ. Ex Decreto S.Congr. ſub Clem. VIII. 9. Januarii 1691 de quo ibid.

QUÆRES I.

3340 *Quid agere debeat hæreticus occultus ſi periculum infamiæ, aut gravis ſcandali urgeat neceſſitas celebrandi, aut communicandi;*

Reſpon. debere uti remedio expoſito à num. 3121. *ad num.* 1325. Volpi *ibi* & Diana *par.* 7. *tract.* 2. *reſ.* 25. & *par.* 1. *tr.* 5. *reſ.* 4.

QUÆRES II.

3341 *An Inquiſitores poſſint in foro conſcientiæ abſolvere ab hæreſi occulta?*

Reſp. Inquiſitores in Regnis Hiſpaniæ, & Siciliæ, poſſunt abſolvere ab hæreſi non ſolum foro judiciali, & externo, ſed etiam foro interno conſcientiæ. Minimè alii Inquiſitores. Dian. *p.* 2. *tr.* 5. *reſ.* 4. *par.* 8. *tr.* 7. *reſ.* 70. Pereiras, Acugna, Villalobos, Carena *par.* 2. *tit.* 2. §. 7. *num.* 61. & quàm plures apud ipſos, & poſt propoſ. damn Piſtachi. *ſuperſtit. par.* 1. *cap.* 29. *n.* 5 *pag.* 200. quorum alii hanc facultatem Inquiſitoribus Hiſpaniæ, & Siciliæ, competere dicunt ex ſpeciali privilegio, alii ex uſu, & conſuetudine, et tacita permiſſione, ac benignitate S. Sedis, & quidem rationabili; quia cum ſint diſtantes ab Urbe; privarentur hæretici occulti apto remedio, retardarentur venire ad fidem, & cogerentur accedere Romam, quod eſt remedium non ſuave, ſed rigoroſum.

3342 Dicta firmat Carena *cit. num.* 61. ex Maximo *in praxi S. Off. par.* 10. *aſſert* 108. dicens, ita fuiſſe deciſum à Supremo Tribunali Urbis.

Et quidem plura eſſe à S.Sede conceſſa Inquiſitoribus Hiſpaniæ, quæ non ſunt aliis conceſſa, liquidò conſtat, ut ex tom. 2. Adde Inquiſitores in materiis fidei eſſe delegatos S. Sedis.

3343 Hæc facultas abſolvendi in foro conſcientiæ ab hæreſi occulta, competit non ſolùm toti Conſiſtorio, ſed cuilibet Inquiſitori ſeorſim, ita ut quilibet poſſit talem facultatem cuilibet Confeſſario in caſu occurrente ſpecialiter committere. Nec ad talem facultatem exercendam, aut committendam requiritur in Inquiſitore Ordo Sacerdotalis; quia hæc facultas eſt conceſſa Inquiſitori, non annexa Ordini, ſeu in ordine ad Confeſſionem Sacramentalem, ſed annexa Officio. Diana *par.* 1. *tract.* 5. *reſ.* 3. Joann. de Dicaſtillo *tr.* 10. *de cenſuris dub.* 12. Freiras, Villal. & alii apud ipſum.

QUÆRES III.

3344 *Quid agere debeant impediti?*

IMPEDITUS

3345 PErſonaliter adire Pontificem, non tenetur mittere pro abſolutione per nuncium, aut litteras; ita abſolutè tenet Donatus *to.* 1. *par.* 2. *pag.* 69. *num.* 11. Tamb. *to.* 1. *pag.* 61. *num.* 9. Mendo *in epit. ver. Reſervati caſus num.* 40. Leander *de cenſuris tract.* 2. *diſp.* 17. *q.* 60. quia jura ſolùm exigunt perſonam.

3346 Cæterùm pro occultis puto recurrendum eſſe ad ſacram pœnitentiariam per epiſtolas, in caſibus ad illam ſpectantibus, ſi commodè fieri poſſit, & neceſſitas aliqua non impediat; quia ad hoc eſt Sacramentum

Pœniten-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Pœnitentiaria ex benignitate Apoſtolica inſtituta, ad quam (maximè in noſtris regionibus) facilis eſt recurſus, & nullum eſt infamiæ periculum: *v. inſtructionem.*

3347 Certum tamen eſt, quòd non teneatur accipere Bullam Cruciatæ; quia eſt remedium extraordinarium.

Impeditus igitur adire Papam, impedimento perpetuo, aut longi temporis, poteſt ab Epiſcopo directè abſolvi pro utroque foro ab omnibus caſibus publicis reſervatis Papæ à jure, aut ab homine, etiam in Cœna Domini, & hæreſis. Donatus *cit.* Tamb. *cit. pag.* 62. Leander *cit. q.* 59. Bellizarius *de Monialibus cap. 9. n.* 26. & com. *cap. Si quis ſuadente, cap. Ea noſcitur, cap. Mulieres cap. de Monialib. tit. 39. de ſent. excommun. in lib.* 5. quæ jura licèt loquantur de cenſura ob percuſſionem Clerici, publicam, & enormem, militant tamen in cæteris cenſuris, & caſibus; quia eadem eſt ratio legitimi impedimenti, & benignitatis Apoſtolicæ, ne animæ periclitentur. Cui accedit praxis.

3348 Impediti ire Romam, recenſentur, *in lib. 5. tit. de ſent. excom. in cap.* 58. *Quamvis incidens*, his verbis (niſi imminente mortis articulo, infirmitate, inimicitia, aut inopia, puerili, vel ſenili ætate, ſeu alia corporis impotentia, ſive quolibet impedimento Canonico retrahatur, quominus Romanum Pontificem poſſit adire, vel niſi juris beneficio à labore hujuſmodi excuſetur.)

Item ibi *in cap. 13. Ea noſcitur, Mulieres, ſenes, valetudinarii, ſeu membrorum deſtitutionibus impediti, licèt ad Apoſt. Sedem non veniant, ab Epiſcopis valeant fidelium communioni reſtitui, ſatisfacto juxta facultates his, quibus per eos conſtiterit injurias irrogatas.*

Impedimenta igitur legitima ſunt.

1. ***Articulus mortis***, de quo infrà.
2. *Infirmitas longa*, licèt non periculoſa, ut podagra, &c.
3. *Inimicitia*, qua grave damnum ſibi aut ſuis prudenter timet, ſi ab...
4. *Paupertas*, quia nemo tenetur ... re mendicando.
5. *Ætas puerilis*, ſeu impuberis, ... nilis.
6. *Fragilitas ſexus*, ſic ſunt impeditæ ... lieres omnes maximè Moniales.
7. *Debilitas virium*, ſic viri debiles ... labores itineris ſuſtinere non ...
8. *Aſtrictus alteri*, ſic qui ſui juris non ... ut ſervus, aut filius familias, qui ſi... ne præjudicio domini, aut patris ... pam adire non poſſunt.
9. *Cura animarum, aut temporis* ... *nium*, quando rationabiliter ... ſubditi damnum patiantur. Sic ... prio labore tenetur alere ... familiam. Sic qui habet officium ... cium; quod iter impediat, quod ... linqui ſine detrimento non ...
10. Quodlibet aliud impedimentum ... gitimum prudentis judicio, quod ... impediat, ut detentio in carcere ...

3349 Si impedimentum eſt perpetuum ... abſolvuntur ſine onere comparendi ... porale, cum onere comparendi, ... dunt in aliam ſimilem excommunicationem ... Ex *c. Eos, qui de ſent. excom. c. Statuimus* ... 5. *& c. 11. de cætero, tit. 39. de ſent.* ...

Excipitur impuber, qui factus pubes ... tenetur Papam adire, ſed adhuc ... tatem poteſt ab Epiſcopo abſolvi ... ra in impubertate contracta. Leander ... *q. 59. ex cap. Quamvis, &c. Pueri*, ... *excom.*

3350 Cæteri, elapſo impedimento ... nentur ſe præſentare Papæ, quàm ... commodè poſſunt, prudentis arbitrio ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

circumſtantiis perſonæ, loci, temporis, proviſionis faciendæ, &c. taliter, ut non ad-... probabilis negligentia, aut fraus.

3351 Sufficit, ſi ſe præſentent per procuratorem, ſi Papa ſit contentus, & non velit ...è perſonam; quia jura, dum exigunt ...onam, benignè concedunt, ut impeditus ...tur mittere procuratorem, ſed ut ...impeditus poſſit per ſeipſum, aut procuratorem. Leander *cit. q.* 67. Excipitur caſus ...ſſionis Clerici, pro quo *cap. Quod de ... de ſent. excom.* exigit taxativè perſonam. Præſentatio tunc fit, non ad obtinendam ...tionem, cum jam ſit directè, & plenè ...tus; ſed ad obediendum mandato Pa-... ultrà ſatisfactionem partis, hoc aliud, ...tem ſatisfactionis, exigit. Sanchez a-... Leandrum *cit. q.* 66.

3352 Præfatos impeditos ire Romam, ſi ...etiam impediti adire Epiſcopum, poſſe à ...iſſis caſibus publicis abſolvi in foro ...ſcientiæ à Parocho, aut alio legitimo Confeſſario, & in horum defectu à quolibet ...ote, affirmant Caſtropalaus, & plures ...Leand. *cit. q.* 62. quatenùs eadem eſt ra-... quæ fuit conceſſa Epiſcopis dicta facul-... Sed rectiùs negant Leander *cit.* & Diana ... *7. reſ.* 10. quia jura in dictis impedi-... ſolùm ad Epiſcopum concedunt re-... non ad Parochos, & Confeſſarios in-... Excipitur caſus neceſſitatis, quo in-... confeſſio, aut communio, de quo in... *num.* 3354. *ad* 3361.

3353 Impeditos adire Epiſcopum pro ca-... reſervatis, pariter poſſe abſolvi ab ..., affirmant Tamb. *tom.* 2. *lib.* 5. *c.* ... *2. num.* 35. Caſtropal. Amendolia, & ... foro conſcientiæ, & cum iiſdem one-... quatenùs non obligat ſtrictiùs Epiſco-... quam Summus Pontifex.

At rectiùs negant Maſtrius *diſp.* 21. *n.* 232. & de Lugo; quia jura id concedunt Epiſcopis in caſibus Pontificiis propter diſtantiam, & acceſſum difficilem, quod non eſt in ordine ad Epiſcopos, qui maximè faciliter poſſunt pœnitentiarios in locis Diœceſis deputare; hinc Concil. Trident. tantùm mortis articulum excipit.

IN ARTICULO MORTIS,

3354 Seu in probabili periculo ejus Confeſſarius inferior, imò quilibet Sacerdos poteſt ab omnibus caſibus, & excommunicationibus reſervatis, etiam ob hæreſim directè abſolvere (minimè à ſuſpenſione, & interdicto. De Lugo *de pœnit. dub.* 20. *num.* 203. ex Decreto Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 7. *num.* 3245 relato) ex Decr. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7.

3355 Hoc tamen eſt diſcrimen inter peccatum, & cenſuram, ut ſi peccatum non habeat annexam cenſuram, abſolutus à peccato reſervato in articulo mortis, ſi convaleſcat, non tenetur ſe repræſentare Superiori; quia onus comparendi, quod jura in illo articulo imponunt, ſolùm eſt pro cenſuris reſervatis; exceptio autem firmat regulam in contrarium. Maſtrius *diſp.* 21. *num.* 232. & com.

Si verò ſit ei annexa cenſura, cujuſmodi ſunt caſus reſervati Pontifici, tenetur ſe præſentare, elapſo mortis periculo (& ſub hoc onere abſolvitur) ut ſatisfactionem præſtet, etiam ut in foro externo abſolvatur; nam abſolutio à cenſura à privato Sacerdote, quamvis fuerit directè data, ob Triden. *cit.* ſolùm tamen fuit data, & valet pro foro interno conſcientiæ, ac proindè foro externo Superioris præjudicare non poteſt, ut dictum eſt *in n.* 3315.

Quòd ſi elapſo periculo Superiori, putà Papæ, aut Epiſcopo reſpectivè, non ſe præſentet

cum commodè poteſt, ipſo jure in cenſuram reincidit, ex *cap. Eos, qui de ſent. excom. in 6. lib. 5. tit. 11.* & ex Decr. S. Congr. *nu.* 3415. relato.

3356 Quando verò quis abſolvitur à reſervatis virtute Bullæ Cruciatæ, Jubilæi, aut privilegiorum Regularium, in caſibus, pro quibus illa ſe extendunt, tunc elapſo periculo non tenetur pro foro conſcientiæ pro cenſura ſe præſentare; idque ratione privilegii, quod ſupplet comparitionem; privilegiatus enim ſtat loco Superioris, & ſolùm requirit ſatisfactionem partis, ſi ſit pars læſa: *v. num.* 3367.

3357 Periculum mortis eſt in fœmina primò paritura, aut quæ eſt experta partum difficilem; unde hæc poteſt ab inferiori abſolvi, ſtatim ac dolorum ſentit initia. Item in bannitis, qui ubicumque impunè poſſunt occidi, & in iis, qui periculoſum iter, aut periculoſam navigationem de proximo ſunt aggreſſuri. Ii, quibus timetur de proximo amiſſio perpetuò uſus rationis, aut loquelæ. Qui ſerviunt infectis peſte, qui incidunt in morbum, qui ut morbum ſolet mortem afferre. Damnati ad triremes, ſi de proximo periculoſam navigationem ſint habituri: *v. num.* 3246. *ad* 3248.

IN URGENTI NECESSITATE.

3358 Urgens neceſſitas eſt, cum quis nec eſt impeditus perpetuò, aut longo tempore, nec in articulo, ſeu probabili periculo mortis; eſt tamen in talibus circumſtantiis, ut inſtet confeſſio, aut communio, & non habeat promptum Superiorem, ſed Confeſſarium inferiorem. Talis eſt caſus in puella, aut juvene ſimul cum parentibus Euchariſtiam ſumpturis, qui ſine infamia, aut periculo notabilis damni, non poſſunt ſe retrahere. Et in ſimili

3359 In urgenti igitur neceſſitate, poteſt Confeſſarius inferior à caſibus omnibus reſervatis, etiam hæreſis, abſolvere; indirectè tamen, ita ut pœnitens debeat cum reſervatis non reſervata adjungere, & tunc ab his directè abſolvitur, indirectè ab illis, adeoque tenetur poſtea ſe præſentare Superiori, habenti authoritatem pro reſervatis, ſolum ad obediendum, verum etiam ut in foro conſcientiæ abſolvatur, tam à cenſuris, quam à caſibus; ratio eſt, quia caſus illi fuerunt ſolùm indirectè abſoluti; nam Confeſſarius inferior non habebat juriſdictionem ſuper illis, ut *à n.* 3121. ad differentiam caſus impedimenti, & articuli mortis, in quibus Epiſcopus, & reſpectivè Sacerdos in foro conſcientiæ directè à reſervatis abſolvunt, quatenus Eccleſia tunc dat illis juriſdictionem ex juribus adductis.

3360 Licet autem hæc ſit communis ſententia, quam ſequor, Diana *pr.* 11. *tr.* 8. *reſ.* 49. probabilem putat ſententiam Caſtillo; nimirum in caſu neceſſitatis poſſe Confeſſarium inferiorem directè pœnitentem à caſu reſervato abſolvere, ita ut ceſſante neceſſitate non teneatur ſuperiorem adire pro peccato, ut ab eo in foro conſcientiæ abſolvatur, ut dictum eſt de articulo mortis; idque non quia Confeſſarius inferior poſſit tunc reſervata abſolvere, ſed quia in tali neceſſitate, caſus illi reſervati non ſunt, ſed ex rationabiliter credita voluntate Superioris, quòd nolit pro tali neceſſitate caſus reſervare; & ritè, quia ex jure Trid. *ſeſſ.* 14. reſervatio facienda eſt in ædificationem, minimè in deſtructionem animarum; in deſtructionem autem eſſet, ſi in caſu neceſſitatis, quo puellæ, v. gr. inſtaret communio, cum infamiam, aut notabile damnum, quod

timet

...neret, & ad communionem ob caſum re-ſervatum non poſſet accedere.

3361 At à communi ſententia recedere ...o, maximè ob Decr. S.Congr. 7. Decem-...1646. infrà adducendum *n.* 3415.

CONDITIONES TRES

3362 REquiruntur, ut quis abſolvatur non quidem pro peccatis, ſed ...cenſuris reſervatis, in caſu impedimen-...tum, & periculi mortis, nempè pro-...de comparendo, modo dicto, de ſtan-...mandatis Eccleſiæ, & de ſatisfacienda ..., ſi quæ ſit læſa. Cum verò quis abſolvi-...urgenti neceſſitate, requiritur promiſ-...comparendi etiam pro ipſis peccatis ...tis, ob dicta *numer.* 3359. *vide* ...n. 3352.

3363 Quæ onera Confeſſarius ſub morta-... injungere, antequam abſolvat; ...materia gravis per Sacros Canones ..., ita ut ſi ſcienter omittat monere, ... mortaliter, licèt validè abſolvat; ...nc pœnitens ad illa tenetur.

3364 Pro cenſuris reſervatis extra Bullam ...foro Sacramenti, ſufficit ſeria pro-...ramentum vero ſolùm exigitur pro ...terno. Idem dic de fidejuſſione. ... tom. 1. *pag.* 65. *n.* 16. & *pag.* 402.

3365 Pro cenſuris verò reſervatis in Bulla ..., & pro delicto dantium cauſam in-..., quando in periculo mortis conce-...Sacramentum Pœnitentiæ, requi-...mentum. Diana *par.* 5. *tr.* 9. *reſ.* 23. ...requiri ſub mortali. Fidei juſſio ...ſolùm requiritur pro foro externo.

3366 A pueris non eſt exigendum jura-...tum, ex *n.* 3349. quia non præſumitur ... ratiónis ad dignitatem jura-menti requiſitum. Certè morituro, aut ha-benti impedimentum perpetuum, non eſt imponendum juramentum; eſſet fruſtrane-um, & inutile

3367 Per ſatisfactionem intelligitur re-ſtitutio pecuniæ, honoris, vel famæ, quæ parti læſæ debetur. Non venit tamen pœ-na pecuniaria, quæ fortè debetur fiſco, Ec-cleſiæ, vel Notario; quia non ſunt pars læſa.

3368 Quia autem non in omnibus caſi-bus habetur læſio partis, non in omnibus eſt exigenda ſatisfactio; hinc in multis caſibus ut in caſu hæreſis, exigitur ſola emendatio, & propterea ſolùm requiritur promiſſio de comparendo coram Superiore, & de ſtando mandatis Eccleſiæ.

3369 Quando impotentia ad ſatisfacien-dum non ſolùm eſt præſens, ſed moraliter certò prævidetur ſemper futura, non eſt exi-genda promiſſio de ſatisfaciendo, quia eſſet fruſtranea; bene verò, quando ſit ſpes po-tentiæ.

3370 Impotentia ſatisfactionis contin-gere poteſt. 1. Ob impotentiam ipſius rei. 2. Ob dubium, quod vertitur de qualitate ſa-tisfactionis, quodque reſolvi non poteſt. 3. Ob obſtinationem partis læſæ, quæ non eſt contenta ſatisfactione rationabili ſibi obla-ta. Aut ob quid ſimile. Ita Tamb. *tom.* 2. *pag.* 65. *n.* 15.

3371 In percuſſione Religioſi pars læſa eſt ipſe Religioſus. Tambur. *tom.* 2. *pag.* 65. *n.* 14. Verricelli. *tract.* 8. *quæſt.* 20. Lean-der; contra alios, qui volunt, quod ſit Re-ligio, ſeu Prælatus; ratio eſt, quia ipſe eſt percuſſus. Tum quia aliàs pars læſa etiam eſ-ſet Eccleſia, & Pontifex excommunicans; hinc percutiens ſatisfacere tenetur pro utro-que foro ipſi Religioſo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DE POTESTATE REGULARIUM IN RESERVATA.

QUÆRES I.

3372 *An Prælati Regulares poſſint abſolvere ſuos ſubditos à caſibus reſervatis in Cœna Domini, etiam hæreſis?*

CErtum eſt, Prælatos Regulares poſſe ſuos ſubditos, & Novitios abſolvere ab omnibus caſibus, ſive ab homine, ſive à jure, reſervatis Papæ extra Bullam Cœnæ, ut conſtat ex ſequentibus juribus, & privilegiis. Hoc præmiſſo, pro reſolutione quæſiti, duæ ſunt ſententiæ.

3373 Prima ſententia negat etiam de occultis, maximè hæreſis. Bordonus *to. 2. reſ. 3. q. 2.* Sigiſmundus, Vecchius, & alii apud ipſum. Diana *par. 1. tr. 5. reſ. 6. p. 3. tr. 2. reſ. 122. p. 6. tr. 7. reſ. 63. par. 8. tract. 7. reſ. 50.* ubi *in par. 3. cit.* quoad alios caſus ab hæreſi non vult eſſe Judex, ſed quoad hæreſim expreſsè negat. Ratio eſt, quia Bulla Cœnæ revocat omnia privilegia, etiam titulo oneroſo, & per viam remunerationis conceſſa, *ut in n. 3334.*

3374 Cui maximè pro hæreſi addunt tria Decreta: Primum S. Congr. Epiſc. & Regul. 17. Novemb. 1528. Juſſu Urb. VIII. Secundum ejuſdem S. Congr. 7. Decemb. 1646. Tertium eſt Decretum S. Inquiſit. Rom. ſub Innoc. X. 23. Maji 1652. confirmatum ſub Alexand. VII. 1656. & publicatum Panormi per Edictum DD. Inquiſitorum 15. Febr. 1657.

3375 Secundo ſententia affirmat, Prælatos Regulares abſolvere poſſe ſuos ſubditos ab omnibus caſibus reſervatis in Bulla Cœnæ Domini, & reſpectivè diſpenſandi, exceptis quinque: Videlicet [1. Schiſma, 2. Hæreſis cum relapſu, 3. Falſificatio literarum Apoſtolicarum, 4. Delatio prohibitorum ad Infideles, & 5. Conſpiratio in Romanum Pontificem.]

3376 Item excepta diſpenſatione per irregularitate orta, 1. *Ex homicidio voluntario* [ſupple tu] injuſto, non caſuali, ſed ex propoſito patrato, 2. *Ex Bigamia* [ſupple tu] vera, & interpretativa, minimè ſimilitudinaria; in hac enim diſpenſare poſſunt; quia eſt irregularitas ex delicto & in ea etiam poſſunt Epiſcopi cum ſuis ſubditis diſpenſare, *ex cap. Sanè Sacris de Cler. conjugatis, & cap. Qui Clerici, vel voventes.* Vide infra de irregularitate; & *Mutilatione* pariter voluntaria, & injuſta, ex propoſito patrata.

3377 Hanc ſententiam tuetur, Suarez *de Religione tom. 4. tract. 9. lib. 2. cap.* [illegible] Coriolanus *de caſibus reſerv. par. 1. ſect.* *1. art. 23. numer. 6.* Peyr. *de Privil. Regul. ad Conſtitut.* Sixti IV. §. 5. *à num. 6.* [illegible] *ad Conſtitut.* Sixti IV. *numer. 35.* [illegible] *Theol. moral. de cenſuris part. 2.* [illegible] *2. quæſt. 26.* Toranus *à pag. 22. ad 35.* [illegible] dolia *tom. 2. in addit. de anno 165*[illegible] retractat à ſententia negativa, quam [illegible] ri editione tenebat. Hasbertus *in ſum.* [illegible] *gul. ver. Abſolutio, quoad fratres,* [illegible] Rodriquez, Port. Villalob. Bannes, [illegible] apud Melphi *in Comment. cap. 2.* [illegible] Inſuper ſtatuta noſtri Ordinis *cap. 7.* [illegible] 1. Et unus pro mille Doctiſſimus D[illegible] *tom. 1. part. 1. tr. 13. q. 17. & tom. 2.* [illegible] *qu. 17. & 18.* Qui ſatis doctè, & ſolidè [ut ſolet] rem tractat, ac reſolvit: In[illegible] ſolùm id docet, & reſolvit de hæreſi, [illegible] iam de relapſu in hæreſim, ex Privil. Gre[g.] XIII. 18. Martii 1588. quo conceditur [illegible]

...erali ſocietatis ſuos ſubditos abſolvere ab ...ſu, & relapſu in hæreſim.

3378 Ratio efficax eſt: Nemo eſt ſpolian... pace certo per ſuperveniens dubium; ...autem eſt, Prælatos Regulares ha...ps abſolvendi, & reſpectivè diſpen...ſuos ſubditos à reſervatis, quæ in Bul...Cœnæ Domini continentur, etiam ab hæ...revocatio verò eſt dubia, imò potius ...nullam adeſſe; adeóque non ſunt ...jure ſpoliandi, ſed poſſunt eos à ...ſſis caſibus abſolvere, & reſpectivè ...ſare.

3379 Diſcurſus firmius probari non po...quàm ex ipſis juribus, à quibus pendet. ...dem pro certitudine juris.

...mò, eſt Privilegium MarisMagni Con...à Sixto IV. Prædicatoribus Bulla 7. ...tom. 1. Bullarii, & Minoribus de anno ...Bulla 6. *in tom.* 1. & fuſiùs in Bullario ...*pag.* 153. in quo privilegio fundatur ...; quo conceditur Generalibus, Pro...alibus, cuſtodibus cuſtodias & Guardi...ſub ſe habentibus, & Prælatis locali...facultas abſolvendi, & reſpectivè di...ſandi ſuos ſubditos, & alios fratres ad ...declinantes ab omnibus exceſſibus, & à ...bus excommunicationis, ſuſpenſionis, ...interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis, & ſæ...ibus ſententiis, cenſuris, & pœnis, ...cauſa à jure, vel ab homine latis, ...per ſententiam particularem, ſatisfa...tione, exceptis quatuor: Hæreſis cum ..., Schiſma, Falſificatio litterarum ...ſtolicarum, & Delatio prohibitorum ad ...ideles; *v. n.* 3432.

3380 Inſuper conceditur iiſdem facultas ...ſandi in omni irregularitate, ex qua...cauſa orta, etiam ſi celebraſſent in locis ...Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſitis, aut cenſuris ligati Ordines ſuſcepiſſent, vel cum eis celebraſſent, præter quàm homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum.

3381 Item facultas diſpenſandi irregularitatem ex defectu natalium ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio illicito coitu, cum facultate tam hujuſmodi irregulares, quàm defectum natalium patientes promovendi ad Ordines Sacros, eoſque eligendi, atque aſſumendi ad Religionis Officia.

3382 Nomine homicidii voluntarii venire illicitum in quinto præcepto Decalogi prohibitum, docent Rodr. *in comp. reſ.* 52. *n.* 24. & Bord. cum aliis *tom.* 2. *reſ.* 13. *n.* 14. Unde concludunt, poſſe Prælatos in utroque foro cum ſuis ſubditis diſpenſare tam ad Ordines, quàm ad Prælaturas in irregularitate orta ex defectu lenitatis ſeu ex homicidio juſto.

3383 Item concedit eis eamdem poteſtatem abſolvendi, & diſpenſandi erga Novitios, ſive poſt, ſive ante ingreſſum, pro quibus addit.

[ita tamen, quòd ſi aliqui ex hujuſmodi ſententiis eiſdem propter debitum ſint aſtricti, ſatisfaciant, ut tenentur. Volumus autem, quòd poſtquam fuerint abſoluti, hujuſmodi volentes aggregari collegio ſupradicto, niſi mox Ordinem intraverint [etiam ſi ſuper hoc induciæ eis à Prælatis ejuſdem Ordinis concedantur] eo ipſo in priſtinas ſententias, à quibus eos totaliter abſolvi contigerit, relabantur.]

3384 Ut quis Religionem ingrediatur, requiritur, ut debito ſatisfaciat, ſi debitum fuit ab ipſo voluntariè contractum, & ſit ſpes ſatisfaciendi; ſecus, ſi in voluntariè, aut non ſit ſpes ſatisfactionis. Mendo in Epit. *ver. Regulares num.* 35.

3385 Inſuper concedit, ut ipſi Prælati poſſint à fratribus, quos pro tempore habuerint in Confeſſarios, pariter à præmiſſis abſolvi, & diſpenſari.

3386 Denique præfatam quatuor caſuum exceptionem his ponit verbis:

(Et propterea ne, qui ſunt deſtinandi, perſæpe revocetur in dubium, &c. Declaramus hæreticos relapſos, Schiſmaticos, & qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem Apoſtolicam deſtinandos; in reliquis verò omnibus; etiam Simoniæ pravitate qualitercumque irretitis, poſſe per illos, quibus inibi conceditur, abſolutionis, & diſpenſationis beneficium, & gratiam juxta caſuum exigentiam impartiri.)

3387 In quo privilegio ſatis exprimitur hæreſis, quia exceptio firmat regulam in contrarium; hæreſis autem cum relapſu non eſt pura hæreſis formalis, ſed tunc habetur, quando quis reincidit in eamdem hæreſim, quam priùs in Sacro Tribunali de vehementi abjuraverat. Carena *part. 2. tit. 2. §. 5.*

3388 Prætereà hoc privilegium, cum nullam faciat diſtinctionem de caſibus publicis, & occultis, nec de foro interno conſcientiæ, videtur comprehendere etiam publicos, & pro utroque foro. Rodr. *in comp. reſ. 3. num. 2.* Bord. *tom. 2. reſ. 13. num. 14.* Peyr. *in conſt. 6.* Julii II. *num. 21.* Cruz, œ Diana apud ipſum. Et liquet ex cauſa motiva privilegii his verbis.

(Ut dicti Ordinis Profeſſoribus omnis vagandi tollatur occaſio, & ad Sedem Apoſtolicam recurrendi ſubtrahatur pro poſſe neceſſitas, &c.)

Non autem tolleretur *pro poſſe* neceſſitas recurrendi Romam, ſi tenerentur eò recurrere pro foro externo.

3389 Abſolutio verò quoad hæreſim ſolùm dari poteſt pro foro interno conſcientiæ; quia pro foro externo Inquiſitoribus competit ob privilegium à Paulo V. & ... and. VII. illis conceſſum, *de quo infra num.* 3410.

3390 Et quia fuit dubitatum, an ... privilegium fuerit revocatum per Bullam Cœnæ, Julius, II. die 27. Febr. 15... Thomæ de Vio Cajetano Magiſtro Generali Ordinis Prædicatorum reſpondit per Bullam 16. quam refert Rodr. in Bullario *pag.* ... *ut ſequitur.*

(Julius II. &c. Thomæ de Vio, &c. ... ni Nobis feciſti, quòd licèt fel. rec. ... Papa IV. &c. extendendo declaraverit, ... quibus caſibus ad Sedem Apoſtolicam ... rendum eſſet pro abſolutione, & diſpenſatione cenſurarum, & irregularitatum perſonis Ordinis Prædicatorum, ... propter clauſulas derogatorias poſitas in Bulla, quæ ſingulis anni in Cœna Domini publicatur, dubitas facultatem illam Ordini prædicto adeptam, &c. Et proinde ſupplicatis humiliter, ut in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui Religioſorum quieti quantum cum Deo poſſumus, libenter conſulimus, volentes occaſiones tollere vagandi, attendenteſque, quòd multa in prædicta declaratione conceſſa ſint, quæ in Bulla prædicta continentur, ejuſdemque Sedis auctoritate decernimus, quòd illi, quibus in prædicta declaratione conceſſa eſt poteſtas abſolvendi, & diſpenſandi, licitè poſſint perpetuis temporibus abſolvere, & diſpenſare in omnibus, & ſingulis, ac ſi prædicta Bulla in Cœna Domini non eſſet facta, nec fieret. Præterquam à conſpiratione in Rom. Pontificem, & ab illis, propter quæ prædictus ...

[Succ]eſſor noſter declarando voluit ad eam[d]em S. Sedem etiam recurrendum, &c. Non [ob]ſtantibus quibuſcumque Apoſtolicis or[din]ationibus, revocationibus, &c.)

3391 Ubi conſtat, Julium II. pro ſolis [quin]que caſibus, *num.* 3375. relatis, velle, [ut ſo]lùm ad S. Sedem recurrendum.

3392 Inſuper Paulus III. 18. Octobr. 1549. [per] Bullam 48. in Bullario *tom.* 1. *licet debi*[*tum*], idem privilegium conceſſit Præpoſito [Gen]erali Societatis, ut per ſe, vel per alios [ſuos] ſubditos ab omnibus caſibus ab[ſolv]ere, & ſuper irregularitatibus, & pœnis [diſpe]nſare, exceptis caſibus à Sixto IV. exce[pt]is, his verbis:

[Et] ne ſæpè in dubium revocetur, qui ſint [ca]ſus ad eam prædictam deſtinandi, declaratio[nem] in ea parte fel. rec. Sixti Papæ IV. præ[dece]ſſoris noſtri in Bulla, quam Mare Ma[gnum] vocant, confirmamus.)

3393 Secundò eſt privilegium B. Pii V. [Mon]achis Caſſinenſibus 15. Julii 1571. per [Bullam] 129. Incip. *Dum ad Congregationem* [*Caſſin*]*enſem in tom.* 2. Bullarii. Quod Priv. [am]pliſſimum, nam etiam caſus publicos [in u]troque foro complectitur, & nullum [excip]it, niſi homicidium voluntarium inju[ſtum], & mutilationem commiſſam poſt in[greſſum] in Religionem.

3394 Quibus privilegiis gaudent per [commu]nicationem omnes alii Regulares, [tam] Mendicantes, quàm non Mendicantes, [& Mon]achales; Regulares enim ex pluri[bus ju]ribus apud Rodr. *in comp. reſ.* 116. [com]municant in omnibus privilegiis con[ceſſis], ut concedendis, tam Mendicantibus, [quàm] non Mendicantibus. Vide infra de In[dulgentiis].

3395 Tertiò eſt Privilegium Greg. XIII. [...] Martii 1684. quo conceſſit Patri Generali Societatis Jeſu, ut poſſit per ſe, aut ſuos deputatos, ſuos ſubditos ab omnibus exceſſibus, etiam ab hæreſi, & ejus relapſu abſolvere, quo privilegio per multum tempus uſa eſt Societas licet tandem hanc facultatem à ſe abdicaverit P. Generalis, teſte Tamb. *tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 11. *§.* 1. *num.* 12. abdicatio autem, aut non uſus privilegii uni Ordini conceſſo, non præjudicat aliis Ordinibus Communicantibus. Turianus *de Privil. ex Panorm. in cap. Cum acceſſiſſent*: *v. num.* 3441.

3396 Ecce jus certum Prælatorum Regularium in ſuos ſubditos.

3397 Quòd autem ejus revocatio nedum ſit dubia, ſed potiùs conſtet nullam adeſſe firmiter ſuadetur ex ſolutione oppoſitorum.

Et quidem Bulla Cœnæ non revocat recenſita privilegia. Primò; quia ex *n.* 3325. vitanda eſt correctio juris, quando commodè fieri poteſt conciliatio; Bulla autem Cœnæ non exprimit Prælatos Regulares erga ſubditos, ſed ritè poteſt intelligi de abſolutione, & de privilegiis, quoad ſæculares. Quod maximè ſuadetur; quia Summi Pontifices, etiam moderni, ut patet in Bulla Cœnæ Clemen. X. *in tom.* 6. Bullarii Conſt. 341. *in §.* 27. præcipiunt Ordinariis locorum, ut eam (in Eccleſiis ſuis, dum in eis major populi multitudo ad divina convenerit, ſolemniter publicent, & ad Chriſti fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.)

Inſuper *in §.* 28. præcipiunt, ut locorum Ordinarii, Eccleſiarum Rectores, (ac Præsbiteri ſæculares, & quorumvis Ordinum Regulares, ad audiendas peccatorum Confeſſiones quavis auctoritate deputari, tranſumptum præſentium litterarum

rum penes ſe habeant, eáſque diligenter legere, & percipere ſtudeant.) In quibus verbis non exprimuntur Prælati Regulares in ordine ad ſubditos, ſed potiùs Confeſſarii in ordine ad ſæculares.

Ac proinde hæc propoſitio, quòd Prælati Regulares poſſint abſolvere ſæculares ab hæreſi occulta, fuit damnata ab Alex. VII. *ut in prop. 4.*

Inde opinio, quam tenebat Crouſers apud Dianam *p. 6. tr. 6. reſ. 54.* quòd Regulares poſſint ſæculares abſolvere ab hæreſi occulta, omninò cadit: ut maximè patebit infrà à *num. 3459.*

3398 Secundò; quia motivum, quo Summi Pontifices ea privilegia conceſſerunt, fuit ad tollendas occaſiones vagandi, ut eorum quies, & inde diſciplina Regularis ſervetur, ut conſtat ex ipſis verbis *num. 3388.* Quod motivum ſemper viget, & à Summis Pontificibus intenditur, eſtque deſumptum ex jure communi Canonico, *cap. Cum ſingula de Præb. in 6. cap. Ut periculoſa, ne Clerici, vel Monachi in 6. & cap. Cum illorum, de ſent. Excomm. ¶. ſi Clauſtrales.*

3399 Tertiò; quia omne tollit dubium Conſt. Julii II. *de num. 3390.* qui declaravit, quòd non obſtante publicatione Bullæ Cœnæ, quæ ſingulis annis fit, poſſint Prælati Regulares, quibus per privilegia conceſſum eſt ſuos ſubditos in perpetuum abſolvere ab omnibus caſibus in ea contentis, exceptis quinque, *ac ſi prædicta Bulla non eſſet facta, nec fieret.*

3400 Non obſtant Bullæ derogativæ plurium privilegiorum Regularium. Tales ſunt Bulla 9. Greg. XIII. *In tanta* 1. Martii 1573. Bulla 115. Clem. VIII. *Quæcumque* 7. Decemb. 1604. Bulla 106. Urb. VIII. *In ſpecula Militantis* 19. Junii 1630. & Bulla 7. Clem. X. *Superna* ... nii 1570.

3401 Pro Bulla Greg. XIII. *In tanta* ...
ponendum eſt, quòd B. Pius V. per ...
Bullam à præmiſſis diſtinctam, quæ ...
& incipit, *Etſi Mendicantium Ordi...*
Maji 1567. refert viginti ſex gra...
Epiſcopis ſolita inferri Regularibus ...
plura privilegia ibi Regularibus ...
contra Epiſcopos, quorum aliqua ...
tra diſpoſitionem Trid. ut eſt illud, ...
Regulares in propriis Eccleſiis ...
dinum, contradicente Epiſcopo, ...
poſſint; quod eſt contra Trid. *ſeſſ. 24.* ...
Item, quòd Lectores Theologiæ ...
perioribus ad munus Confeſſionis ...
um admiſſi, ab Epiſcopis non exami...
quod eſt contra Trid. *ſeſſ. 23. de reform.* ...
Et ſimilia.

Ex quo factum eſt (ut ipſe Greg. XIII. ...
præfata Bulla narrat) quòd plures ...
(altercationes, & lites inter prædi...
rum Ordinarios, & fratrum ipſorum ...
nes) hac de cauſa revocat prædi...
lam privilegii Pii V. & alias ejuſdem ...
tum ad ea, in quibus præjudicium ...
Epiſcopis contra Trid. diſpoſitionem ...
ſtas autem Prælatorum Relugarium ...
ſubditos quoad abſolutionem nullum ...
judicium affert Epiſcopis, nec eſt ...
Tridentini diſpoſitionem; unde ...
remanere videntur duo privilegia ...
pro Caſſinenſibus *de num. 3393.* E...
dicatoribus in Bulla 152. *incip. Exp...*
21. Julii 1571. in Bullario. Hinc ...
mè utuntur Peyr. Tamb. Donatus, & ...
dolia *num. 3377. citati.*

3402 At ſi meum judicium velis ...
quod in veritate ſentio; dico intent...
gorii XIII. non ſolùm fuiſſe tollere ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

inter Epiſcopos, & Regulares, verùm etiam privilegiorum diverſitatem; B. enim Pius V. conceſſit privilegia à ſuis prædeceſſoribus diſtincta, unde alia privilegia, quæ illis conceſſit, Gregorius XIII. non revocavit, ſed reduxit ad unam legem, & normam, quam illius prædeceſſores ſtatuerunt. Patet ex verbis ipſius Bullæ Greg. XIII.

3403 (Nos hac tanta varietate cognita, præſentibus, & futuris diſcriminibus occurrere volentes, &c. ſtatuimus, & ordinamus, de prædictis, & aliis omnibus litteris, constitutionibus, quæ ab eodem prædeceſſore (ſupple tu Pio V.) eiſdem de rebus, quorumcumque Regularium, etiam mendicantium Ordinibus, & Congregationibus, quomodolibet emanarunt, ac omnibus, & quibuſcumque in eis contentis, eam prorſus diſpoſitionem, atque deciſionem ſubjecta materia futuram eſſe, quæ ſive ex veteri, ſive ex Sacri dicti Concilii decretis, ſive aliàs legitimè antè dictarum litterarum, & conſtitutionum editionem erat, & ſi non emanaſſent, futura fuiſſet, ad eam diſpoſitionem, & deciſionem, ſuumque pristinum, & integrum ſtatum, ac terminum illa omnia reducimus.)

3404 Ex quo firmiter concluditur, intactam, imò confirmatam remanere diſpoſitionem Sixti IV. cum Declaratione Julii II. & Confirmatione Pauli III. ante B. Pium V. emanatam, in qua quinque caſus *num.* 3375. continentur, & alii tres, quoad irregularitatis diſpenſationem: *ut in num.* 3376.

3405 Bulla Clement. VIII. *Quæcumque*, non facit ad rem, ſed ſolùm dat formam, qua Ordines Regulares debeant erigere Confraternitates ſæculares, & quomodo illis communicantur Indulgentiæ, ac indulta: Et deveniendo ad electionem Confeſſariorum, *in* §. 9. præſcribit, ut Confeſſarii ipſorum Confratrum ſæcularium debeant eſſe approbati, tam à ſuis ſuperioribus, quàm à locorum Ordinariis: Nec eos poſſint abſolvere à caſibus Bullæ Cœnæ, & à reſervatis Epiſcopis reſpectivè. Peyr. in Conſt. 6. Pii V. *num.* 42.

3406 Bulla Urb. VIII. *In ſpecula militantis Eccleſiæ*, ſolùm declarat, Privilegium Bullæ Cruciatæ, quoad electionem Confeſſarii, quo gaudent Laici, & Clerici ſæculares, ut ab eo abſolvantur ab omnibus caſibus reſervatis, etiam Papæ, etiam in Cœna Domini (Hæreſi excepta) in foro tantùm conſcientiæ, non in foro externo; hoc inquam privilegium non ſuffragari Regularibus, & Monialibus, ſed eos, *Quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem, ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ, quoad ſibi reſervata ſubjecti ſint, perpetuò declaramus.* Vide à n. 1443.

Ubi (ut vides) Regularibus, & Monialibus non interdicitur abſolutè abſolutio à reſervatis ſuis ſuperioribus, & Papæ, ſed in virtute privilegii Cruciatæ, nam eo abſolvebantur à reſervatis ſuis ſuperioribus, & Papæ independenter ab illorum voluntate, quod (ut ipſa Bulla exprimit) cedit *in maximum ſtatus, & Regularis obſervantiæ præjudicium.* Unde ibi nullo pacto læditur, ſed potiùs firmatur, & fovetur ordinaria Regularium Prælatorum poteſtas, qualis eſt illa à Summis Pontificibus, maximè à Sixto IV. Julio II. & Paulo III. conceſſa.

3407 Bulla Clem. X. *Superna*, nullo pacto loquitur de caſibus Cœnæ, nec de ſuperioribus Regularibus in ſubditos, *ut patet à num* 3292.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Idem liquet de Bulla Greg. XV. 5. Febr. 1621. *Inſcrutabili*, & de Decretis S. Congr. annexis, ubi plura derogantur privilegia: ut in Bullario.

3408 Conſtat igitur pro certo, Bullas derogativas privilegiorum non inficere aſſertionem ſecundæ ſententiæ: *v. num.* 3494.

3409 Adde Pium IV. per Bullam 94. *In Principis Apoſtolorum*, 17. Febr. 1564. terminato jam Concilio Trid. revocaſſe omnia Regularium privilegia in his ſolùm, quæ Decretis Concilii Tridentini adverſantur. Et ipſum Concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. confirmavit quoad reliqua omnia Regularium privilegia his verbis.

[In cæteris omnibus præfatorum Ordinum privilegia, & facultates, quæ ipſorum perſonas, loca, & jura concernunt, firma ſint, & illæſa.]

3410 Inſuper plures Summi Pontifices poſt Tridentinum confirmavere Regularium privilegia, quatenus Tridentino non adverſantur. Et maximè Greg. XIII. apud Bullarium Rodr. *pag.* 451. per Bullam *Ex benigna* 21. Martii 1575. confirmavit omnia privilegia Fratrum Minorum de Obſerv. Monialium S. Claræ, & Tertii Ordinis de Pœnitentia. Ita pariter Clemens VIII. *cit. in n.* 3439. Et demum Paulus V. per Bullam *Injuncti Nobis* 1. Decem. 1609. apud Lantuſcam in Theatro *ver. Privil. in omnibus, in quibus* Sacri Concilii Tridentini Decretis, *ac conſtitutionibus, & litteris Apoſtolicis*, ac Decretis Clementis VIII. *non adverſantur.*

3411 Præmiſſa autem privilegia, à Sixto IV. Julio II. & Paulo III. conceſſa, recenſitis Decretis, & Conſtitutionibus non adverſari, conſtabit ea pervolventi. Imo eſſe conformia Sacris Canonibus *ſupra n.* 3398. relatis, ne Religioſi vagent.

3412 Catalogum privilegiorum Regularibus à Concilio Trid. revocatorum [...] Portellius ver. Trid. Conc. & Hieron. [...] *reſ.* 116. *n.* 15. Et ibi reperies privilegia [...] dicta non eſſe revocata; imo Concilium [...] immutaſſe pro Prælatis Regularibus [...] proprios ſubditos quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ. Leander *cum multis de Sacr. Pœnit. tr.* 5. *diſ.* 11. *q.* 45.

3413 Tandem non obſtant Decreta [...] contrarium adducta, *num.* 3374.

Et quidem Decretum S. Congr. Epiſc. & Regul. de 17. Novemb. 1628. approbatum [...] Urb. VIII. quod territus refert Diana [...] *tr.* 7. *reſ.* 50. & Donatus *tom.* 2. *p.* 3. [...] *q.* 17. *n.* 6. cenſuit extincta eſſe privilegia, quæ Regulares habebant, abſolvendi à [...] ſibus Ordinario loci reſervatis, & à caſibus in Bulla Cœnæ contentis, adeóque *Regulares nec intra, nec extra Italiam poſſe* [...] *quam abſolvere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ contentis, aut Ordinario loci reſervatis.*

3414 Decretum eſt, ut ſequitur.

[Sacra Congregatio S.R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita, cenſuit, [...] firmationes privilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtolica poſt Sac. Conc. Trid. obtinuerunt, nequaquam revixiſſe [...] prius ab eodem Concilio, ac deinde [...] ipſius Congregationis decretis ſublata [...] extincta, ſi quæ habebant, abſolvendi [...] ſibus Ordinario loci reſervatis. Quem[...] dum nec indulta abſolvendi à caſibus [...] tentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini [...] gi conſuevit, utpotè ſublata per annuam [...] us Bullæ publicationem, vires, aut robur [...] quiſiviſſe ex ſubſequentibus privilegiorum confirmationibus. Ac proinde Regulares [...] juſvis Ordinis, Congregationis, Societatis & Inſtituti, etiam neceſſario exprimendi [...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…cis, nec extrà Italiã in vim privilegiorum, aut confirmationum ejuſmodi, quas vel habeant, obtinuerũt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſolvere ab eiſdem caſibus, in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reſervatis. Ac ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas, atque irritas fuiſſe, ac fore. Ab aliis verò caſibus, & cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſervatis: ſiquidem Regulares habent à Sede Apoſtolica abſolvendi facultatem, illam extra Italiam minime ſublatam iiſdem Sacræ Congregationis decretis, hac de re editis juſſu ſanct. memor. Clem. VIII.

Quam Sac. Congregat. ſententiam Sanctitatis ſuæ ad ſe relatam approbavit, mandavitque ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari: Romæ 17. Novembris 1628. F. A. Cardinalis S. Honuphr. Loco † Sigilli P. Fagnanus Secretarius.]

3415 Quod Decretum non eſt novum, ſed confirmativum aliorum ſimilium juſſu Clem. VIII. & Pauli V. quæ referuntur in Decreto reſponſali ejuſdem S. Congr. de die … Decembr. 1646. ad Cardinalem Filamarinum, quod referunt Donatus *tom. 1.* & … *cit.* tenoris ſequentis.

Emin. Sign. Queſta Sacra Congregatione hà più volte dichiarato con ordini eſpreſſi di Clem. VIII. di Gen. e Novembr. 1602. di Paolo V. di Gen. 1617. e di Urb. VIII. di Novembr. 1628. Che tutte le facoltà d'aſſolvere dà caſi reſervati; ò reſervandi dagli ordinarii, ò vero compreſi, ò da comprenderſi nella Bolla in Cena Domini implicitè, vel explicitè, & altri reſervati ſolamente alla Santa Sede nel medemo decreto di Novembre 1602. conceſſa à ſecolari, ò Regolari, ſi ſono ſtate annullate, & eſtinte, così dal Sac. Conc. di Trento, come dalle ſudette deliberationi, &c. Onde venendo rappreſentato alla Santità di noſtro Signore da Voſtra Eminenza, &c. che in coteſta Città, e ſua Dioceſe alcuni Confeſſori Secolari, e Regolari, ſenza giuſtificare con quali facoltà, aſſolvono de fatto dalle cenſure, e caſi ſudetti, &c. queſti Emin. miei Signori di commiſſione eſpreſſa di ſua Beatitudine me hanno impoſto di ſcriverle, che &c. faccia intendere à tutti, e Confeſſori di coſti, ſiano quantoſivoglia privilegiati, & eſſenti, che onninamente ſi conformino con i ſudetti decreti, e non ardiſcano di controvenire ſotto qualſivoglia preteſto, ò caſo, etiam di preciſa neceſſità, fuorche in articulo mortis, con reincedenza, ſi convaluerint.]

3416 Ubi [ut vides] in præmiſſis omnibus Decretis nulla ſit mentio de ſuperioribus Regularibus in ordine ad proprios ſubditos, ſed ſolùm de ipſis Confeſſariis regularibus; adeóque intelligi debent in ordine ad ſæculares, minime in ordine ad Regulares, & ità ſentiunt Donatus, & Peyr. citati, & quamplures apud ipſos. Ut enim inquit Donatus; *Odia ſunt reſtringenda, & in odioſis non comprehenduntur Regulares, niſi in ſpecie exprimantur.*

3417 Imo ità fuiſſe declaratum à S. C. Reg. facto verbo cum SS. Clem. VIII. refert. Peyr. *cit.* ex Peregrino, & Naldo.

3418 Et quidem ſatis colligitur ex ipſis decretis; nam indiſcriminatim, & unitim loquuntur de Reſervatis Ordinario, & de reſervatis Papæ in Bulla Cœnæ; quod non haberet locum quoad primam partem, ſi loquerentur de ſuperioribus Regularibus in ordine ad ſuos ſubditos; nam iſti non ſubjacent caſibus reſervatis Ordinis locorum. Tum quia iiſdem, quibus prohibent abſolutionem à reſervatis Ordinario, prohibent abſolutionem à reſervatis Cœnæ; unde ſolùm loquuntur de ipſis Confeſſariis in ordine ad ſæculares.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3419 Decretum SS. Inquiſit. ſub Innoc. X. 23. Maji 1652. non eſt ad rem; quia ſolùm loquitur quoad ſæculares, & virtute Jubilæi, ut conſtat ex ipſo edicto Inquiſit. Siciliæ, quod fuit publicatum Panormi die 15. Febr. 1657. in quo Decreto nulla fit mentio de Prælatis Regularibus quoad ſuos ſubditos, & de Privilegiorum virtute.

3420 Nec obſtat Privilegium conceſſum Inquiſitoribus à Paulo V. 1. Sept. 1606. per Bullam, *Romanus Pontifex*, & ab Alex. VII. 8. Julii 1660. per Bullam, *Licet alias*, relatum *in tom. 2. n.* 249. Quia per illud ſolùm expreſsè revocatur privilegium Provincialium juridicè procedendi contra ſuos ſubditos in cauſis hæreſis, & ſuſpectionis hæreſis, proceſſus formando, teſtes examinando, & reos caſtigando; quod habebant à Leone X. per Bullam *Exponi nobis* 15. Octob. 1516. in Bullario Rodr. à Paulo III. per Bullam *Romani Pontificis* 25. Aprilis 1546. Et à Pio IV. per Bullam *Paſtoris Æterni* 1. Aprilis 1562. *ibid.* & nulla fit mentio de poteſtate abſolvendi in foro interno conſcientiæ, quæ quidem eſt omnino diſtincta à poteſtate juridicè procedendi, quæ utique ſolis competit Inquiſitoribus.

3421 Hæc ſunt Decreta omnia, quæ in oppoſitum poſſunt adduci. Si quod aliquid referatur, vel non apparet, vel non eſt promulgatum, vel non conſtat authenticè.

3422 Deinde non obſtat Stylus Curiæ, ſeu S. Pœnitentiariæ, ſi quis ſit, abſolvendi Religioſos, & reſpectivè cum eis diſpenſandi ſuper aliquo ex præmiſſis caſibus. Donatus *tom. 1. part. 1. tr. 13. qu.* 17. *num.* 26. quia id vel fit ad majorem cautelam, ut ait Donatus: vel quia recurrens poteſtatem ſui Prælati ignorat. Tum quia ſtylus Curiæ conſiſtit in hoc, quòd ſi aliqui Regulares ad illam recurrant abſolvat, & diſpenſet; at inde non ſequitur, quòd non ſit in Prælatis Regula[...] Poteſtas ad hujuſmodi abſolutiones, [...] ſpenſationes, ſicut nec id ſequeretur, [...] Regularis ad Epiſcopum recurreret, [...] ſcopus abſolveret, ac diſpenſaret; [...] que enim utitur jure ſuo. Lege Po[...] *ver. diſpenſare num.* 18. majora doce[...]

3423 Non erit autem abs re hic re[...] quæ habet Melphi *de Pœnis cap.* 18. [...] tomo Typis dato Romæ 1649.

[Majorem, & ampliorem fac[...] diſpenſandi, & abſolvendi, habe[...] Regulares, quàm ſæculares [ſupple[...] ſuos ſubditos] & ita mihi ſemel [...] Dominum Coccinum, & Rotæ De[...] & Sacræ Pœnitentiæ Regentem, [...] buſdam caſibus, qui è partibus [...] miſſi fuerant, reſpondit ipſe præ[...] quòd vos ad Sacram Pœnitentiar[...] giatis; cum in veſtris privilegi[...] Pœnitentiaria facultatem habea[...] facto eſt.]

3424 Ex quibus [ajunt ſectatores [...] dæ ſententiæ] evidenter conclu[...] tum jus Prælatorum Regularium [...] ditos eſſe certum, revocationem [...] dum eſſe dubiam, ſed potiùs cla[...] nullam adeſſe, ac proinde aſſertio[...] cundæ ſententiæ remanere mo[...] tam.

PLURA DE PRÆLATIS REGUL[...] BUS QUOAD SUBDITOS [...] RESERVATA.

3425 IDem dicunt relati Doctores [...] latis Regularibus in ordine a[...] ales ſibi ſubjectas, etiam diverſæ Re[...] tam ſecundi, quàm Tertii Ordinis, [...] liter, & ſub profeſſione trium voto[...] ſtantialium viventes, ex Privil. Sixti I[...]

...Sacri Prædicatorum, & Minorum Fratrum Ordines 26. Julii 1479. ubi eis concedit communicationem omnium privilegiorum, quatenus earum ſexui non contradicunt. Iiſdem privilegiis fruuntur Tertiarii, & Oblati cum ipſis fratribus clauſtraliter viventes, ex Conſt. 22. *Dum intra*, edita in Conc. Lateran. *ſeſſ.* 11. à Leone X. 1. Martii 1518. §. 21. *v. n.* 3581.

3426 Item iiſdem fruuntur Tertiariæ non clauſtraliter, ſed in domibus ſuis viventes, etiam ſi ſint viduæ; quæ tamen Tertiariarum Regulam ſervant, & faciunt ſolùm votum caſtitatis ex Ordinarii licentia. Non eſt autem neceſſe, quòd emittant alia duo vota; atque ex Conc. Lateran. *cit.* Unde ſunt verè Religioſæ. Harum tamen Confeſſarii eſſe debent ab Ordinario loci approbati: ex Decretis Congreg. 20. Decemb. 1566. & 31. Jan. 1620. apud Lantuſcam, *ver. Tertiariæ*, & Peyr. in Conſtit. 4. Sixti IV. §. 7.

3427 Moniales S. P. Dominici communicant cum privilegiis aliorum Ordinum [exceptis odioſis, & eorum ſexui repugnantibus] etiam ſi Fratrum Ordinis Minorum, vel Ordinariorum locorum regimini earum cuſtodia, ulteriorum ſit commiſſum, docet Donatus, *tom.* 3. *tr.* 2. *q.* 18. & 19. Idem dic de Clariſſis.

3428 Prælati Regulares poteſtatem à prædictis caſibus abſolvendi, & ſuper eis reſpective diſpenſandi, poſſunt alteri generaliter delegare; quia eſt poteſtas Ordinaria.

3429 Juriſdictio enim delegata eſt, quæ competit ex particulari ſuperioris commiſſione, quæque ſequitur perſonam; & hæc expirat morte concedentis, niſi cauſa ſit incœpta, aut ſit data à Summo Pontifice, vel Principe Supremo ad univerſitatem cauſarum. Ordinaria verò eſt, quæ competit ex lege generali, & perpetua, quæque ſequitur officium, non perſonam, qualis eſt præfata juriſdictio Prælati Regularis, & hæc non expirat morte concedentis.

3430 In Confeſſariis, ut à prædictis reſervatis abſolvant, non ſufficit ſimplex approbatio in Confeſſario, ſed requiritur ulterius generalis, aut ſpecialis deputatio ad illos, ut liquet ex privilegiis.

3431 Prælati Regulares ſuos ſubditos abſolvere poſſunt, ac diſpenſare, & pariter ab iiſdem abſolvi & diſpenſari, non ſolùm in loco ſuæ juriſdictionis, ſed etiam extra. Melphi in Conſt. *cap.* 7. *ſtat.* 1.

3432 Quantum ad Guardianos, affirmant poſſe à reſervatis Papæ abſolvere, & abſolvi, Port. *ver. Prælatus*, & Rodr. *in comp. reſ.* 3.

Dico veriùs non poſſe; Melphi *cap.* 7. *ſtat.* 1. *pag.* 504. quia quamvis poſſent, quantum eſt ex vi privilegii, quatenus eos comprehendit *ex num.* 3379. non poſſunt tamen ex jure particulari noſtræ Religionis, quæ in Capitulo Generali tale privilegium quoad Guardianos non acceptavit, fundata in Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 7. *ubi ad Chriſtiani populi diſciplinam pertinere viſum eſt, ut graviora crimina non à quibuſvis, ſed à ſummis duntaxat Sacerdotibus abſolverentur.* Idem ibi eſt conceſſum Epiſcopis in ſuis Diœceſibus, & inde authoritatem quaſi Epiſcopalem habentibus, cujuſmodi ſunt Provinciales, minime Guardiani; hæc de cauſa *in ſtat. cap.* 7. §. 2. per tria Capitula Generalia habetur.

[Decernimus, & ſancimus, ut in illis caſibus, quos per ſtatuta Generalia, aut per conſtitutiones Apoſtolicas reſervatos eſſe, aut reſervari contigerit; nemo abſolvere quemquam præſumat ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda; niſi à Generali, vel Provinciali Prælato abſolvendi facultatem accipiat.]

 3433 Hinc

3433 Hinc in noſtra Religione Guardiani licèt ſint ipſo jure confeſſarii, facultatem ſuper reſervatis Papæ, aut Provinciali non habent, niſi ab ipſo Provinciali obtineant. In cæteris verò Religionibus conſulat unuſquiſque propria ſtatuta: *v. n.* 3303.

3434 Illud certum eſt, Guardianum non poſſe approbare Confeſſarios pro aliis, ſed id ſolùm ad Generales, Provinciales, aut Cuſtodes cuſtodias habentes ſpectare: *v. num.* 3379.

3435 In Ordine noſtro reſervatur Provincialibus gravis percuſſio. At in noſtris ſtatutis conceditur, ut poſſit ab ea, etiam in foro externo, abſolvere (ſi non ſit atrox, aut ſubditi in Prælatum) Guardianus, vel eo abſente per diem naturalem Vicarius, ſi Miniſtri præſentia intra triduum haberi non poſſit.

Poteſtatem ad diſpenſandum quoad alia, quæ ad Sacram Pœnit. non ſpectant, vide in comp. Rodr. *reſ.* 52. & Melphi *in comment. c.* 2. *ſtat.* 14. *§.* 5. qui fusè agit de pœnis contra malè promotos ad Ordines.

MONIALES

3436 NOn exemptas ſubdi caſibus reſervatis ab Epiſcopo, non eſt dubium; quia ſunt ejus ſubditæ.

Exemptæ verò ſubduntur caſibus reſervatis proprio Prælato Regulari. Unde Ordinarius pro his non poteſt alios reſervare caſus, niſi illos, qui ad clauſuram ſpectant, quia moniales exemptæ, ſolùm quoad clauſuram ſunt ordinario ſubjectæ. Idem dic de puellis, quæ intra Monaſteria exempta cum educandis morantur, & habitant, quia ratione loci, ſunt liberæ ab Ordinarii juriſdictione: *v. nu.* 1450. *&* 3297. Donatus *tom.* 3. *tr.* 5. *qu.* 33. *num.* 2. & facta ab Ordinario reſervatione alicujus caſus ad clauſuram ſpectantis, certum eſt non poſſe Prælatum Regularem ... illo ſuam ſubditam abſolvere.

Denique diſpoſitio, & reſtrictio ... Clem. VIII. ſuper caſuum reſervatione ... ta *num.* 3301. ſolùm locum habet pro ... alibus Prælatis Regularibus ſubjectis, ... mè pro ſubjectis Ordinario; quia ... Regularibus eſt directa. Pelliz. *c.* 10 ...

NOVITIOS

3437 NOn comprehendi (ait ... cramento Pœnit. *nu.* 7? ...) reſervationibus Religionis; quia ... non ſunt ſubditi: ſic communis ... regrinum, & Layman. *lib.* 4. *tract.* 5 ... & quamvis ex quodam vivæ voc... Pauli V. 5. Auguſti 1609. conceſſum ... ſuperioribus Regularibus, ut poſſent ... vare peccata etiam Novitiorum, ... privilegium non viget, quia à Clem. VIII. revocata fuere omnia ... vocis.)

QUÆRES I.

3438 *An Prælati regulares poſſint ... ſubditos abſolvere ab excommunicatione ... tra abortum procurantes* à Sixto V. ... *Inſuper ab Excommunicatione*, ... *ne, contra ſimoniacè promotos ad ... eodem Sixto fulminatas?*

VIdetur quòd non, quia Sixtus V. ... ſervavit Romano Pontifici, ... comprehendendo in reſervatione ... periores Regulares in ordine ad ſubditos ...

Reſpondeo poſſe. Rodr. *in comp.* ... *num.* 7. Port. *ver. Prælatus num.* 1? ... quo ſi es curioſus, ſcias, quòd Sixtus ... Bullam 77. *Effrenatam*: 29. Octobris ... tulit excommunicationem latæ ſententiæ ... contra procurantes abortum fœtus, ſive animati, ſive inanimati, effectu ſecuto, ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

..a cooperantes ad illum conſilio, favore, ..onte, aut alio modo; quam cenſuram ..ervavit ſoli Romano Pontifici, comprehendendo etiam ſuperiores Regulares in ordine ad ſuos ſubditos. Greg. verò XIV. per ..llam 8. *Sedes Apoſtolica* 31. Maji 1591. ..eravit rigorem Bullæ Sixti, & proinde ..uſit cenſuram contra procurantes abor.. fœtus inanimis, & eam reliquit contra ..ocurantes abortum fœtus animati; con..ſit tamen Epiſcopis, ut poſſint in foro ..ſcientiæ ab hujuſmodi peccato, & cen..ra abſolvere per confeſſarios ſive ſæcula.., ſive regulares ad id deputatos; at id non ..ceſſit ſuperioribus Regularibus, unde ..od hoc non fuit revalidatum privilegi.. à Sixto V, extinctum.

3439 Poſtea verò recenſita privilegia fu..nt innovata, & in priſtinum reſtituta à ..m. VIII. qui per Bullam 51. *Ratio Paſto..lis Officii*, 20. Decembr. 1597.

..erta ſcientia confirmavit, & in priſtinum ſtatum reſtituit omnia privilegia trium ..dinum S. Franciſci utriuſque ſexus; tam ..pria, quàm per communicationem inter ..e cum aliis Ordinibus mendicantibus, & ..n mendicantibus, per ſuos prædeceſſores ..ntifices eis conceſſa; *in his omnibus, in ..bus decretis*, Concilii Tridentini non ad..verſantur. Confirmatio autem ex certa ſcien.. (ut Rodr. *in comp. reſ.* 3. *num.* 8.) revali..dat invalidum, & revocatum, habetque vim ..novationis, *cap.* 1. *de tranſact. cap. quoties*, ..de ſu. Ex quo concludit Rodr. *cit.* Superi..ores regulares poſſe hodie ſuos ſubditos utriuſque ſexus de hoc peccato, & cenſura ab..ſolvere etiam in foro externo. Bord. *tom.* 2. ..r. 13. *num.* 19.

3440 Super irregularitate ex abortu fœ..tus animati diſpenſare non poſſunt; quia ..tur homicidio voluntario injuſto, adeó que eſt exceptuata à Sixto IV. *ut in n.* 33 0.

3441 Bor. autem *cit. num.* 14. Rodr. *in comp. reſ.* 52. *num.* 25. Port. & Belliz. *tr.* 9. *c.* 3. tenent poſſe Prælatos regulares cum ſuis ſubditis pro utroque foro diſpenſare etiam in tribus irregularitatibus à Sixto IV. exceptis, videlicet homicidii voluntarii injuſti, bigamiæ, & mutilationis membrorum; idque in virtute Privilegii Pauli III. Per Bullam 12. *Exponi nobis*: 12. Martii 1545. apud Bullarium Rodr. *pag.* 376. Generali, Abbatibus, Prioribus, & Præſidentibus Ordinis S. Benedicti Valliſoleti conceſſo, & per communicationem cæteris Prælatis Regularibus, Generali, Provincialibus, & Guardianis, conceſſit, ut ſequitur.

(Nos igitur, qui ſingulorum ſalutem paterno zelamus affectu, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis quòd ſtante immemorabili conſuetudine hujuſmodi, etiam de cætero perpetuis futuris temporibus ſingulis annis prima die Lunæ Quadrageſimæ hujuſmodi omnes, & ſingulas utriuſque ſexûs perſonas ordinis, & congregationis prædictorum religioſas, ac eidem ordini, & Congregationi oblatas, ſeu donatas, nec non Eremitas, ſub cura veſtra exiſtentes intra ſepta veſtrorum, ſeu ipſorum pro tempore abſolvendorum Monaſteriorum, ſeu aliorum regularium locorum, ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, ſententiis, cenſuris, & pœnis per eos pro tempore quomodolibet incurſis, etiam in caſibus dictæ ſedi quomodolibet reſervatis, exceptis contentis in bulla, quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi, abſolvere, & cum eis ſuper quibuſvis irregularitatibus per eos pro tempore quavis occaſione, vel cauſa contractis diſpenſare, prout hactenus, ut præfertur, conſuevistis, dicta authoritate valeatis, plenam, & liberam eadem authoritate tenore præſentium concedimus facultatem.)

Quod

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quod privilegium nullam irregularitatem excipit; nec ei opponitur (ait Peliz.*cit.*) exceptio facta à Sixto; quia uſus privilegii Sixti eſt pro toto anno, Pauli verò eſt limitatus ad unam ſolam diem anni, & ideo eſt conceſſus amplior, eo fine, *ut majori cum animi hilaritate, & ſerenitate Altiſſimo famulari poſſint*: hanc ſententiam probabilem, & tutam in praxi vocat Diana *p. 4. tr. 2. reſ. 63.*

3442 Inſuper Sixtus V. per Bullam 91. *Sanctum* 5. Januar. 1588. tulit cenſuram ſuſpenſionis contra malè promotos ad ordines, & ſic promoventes contra Decreta Conc. Trident. per ſaltum, ſine titulo, furtivè, ante ætatem, &c. & ultra ſuſpenſionem, tulit excommunicationem contra ſimoniacè promotos, & promoventes ad ordines etiam minores, aut ad tonſuram; quas cenſuras pariter reſervavit Romano Pontifici, comprehendendo etiam ſuperiores Regulares in ordine ad ſubditos.

3443 Quem rigorem moderavit Clem. VIII. per Bullam 40. *Romanum Pontificem* 28. Febr. 1595. quatenus Bullam Sixti, & ejus pœnas reduxit ad terminos Sacrorum Canonum, ad Decreta Trid. & ad Conſt. 7. Pii II. *Cum ex Sacrorum Ordinum*, 17. Novembr. 1461. qua ſtatuitur, ut qui extra tempora, aut ante legitimam ætatem, vel abſque dimiſſoriis, *ad aliquem ex ſacris ordinibus ſe fecerint promoveri, à ſuorum Ordinum executione ipſo jure ſuſpenſi ſint, & ſi hujuſmodi ſuſpenſione durante, in eis Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrant*, & nulli reſervat. Decreta Trident. de hac materia ſunt *ſeſſ. 7. de refor. cap. 10. ſeſſ. 21. de refor. c. 1. & 2. ſeſſ. 23. de refor. à cap. 3. ad 17.* ubi vide ſuſpenſiones, quæ reſervantur.

3444 Licèt autem Clemens VIII. cenſuras & pœnas, quoad alios defectus [illegible] raverit, ſuſpenſionem, & excommunicatio[illegible] nem contra ſimoniacè ordinantes, & [illegible] dinatos à Sixto inflictas voluit in ſuo [illegible] permanere.

3445 Quia tamen idem Clemens [illegible] poſtea anno 1597. privilegia antiqua [illegible] dictum eſt *in num. 3439.* innovavit [illegible] ut Prælati Regulares poſſint hodie [illegible] ditos à dictis cenſuris abſolvere, [illegible] ortu dictum eſt, & multò magis [illegible] commiſſa in collatione officii, [illegible] Rodr. *cit.* & Port. *ver. Prælati poſſunt* [illegible] *ſolvendum.*

QUÆRES [illegible]

3446 *An Religioſi poſſint conſimilibus* [illegible] *ſervatis abſolvi extra Ordinem?*

RESP. poſſe, 1. In articulo, [illegible] probabili mortis, 2. In caſu [illegible] puta ſi reperirentur in terris infidelium, [illegible] urgeret neceſſitas celebrandi, & C[illegible] us proprius non adeſſet.

3447 Itinerantes confiteri poſſunt [illegible] doti extra ordinem de licentia ſui [illegible] quam licentiam in noſtra Religione [illegible] teſt Guardianus ex conceſſione Cap[illegible] neralis *in ſtat. cap. 7. §. 1. n. 5.* ubi [illegible] dicitur: *Niſi eligendi confeſſarium* [illegible] *habuerint à ſuperioribus facultatem.* [illegible] ne autem ſuperioris, & Prælati [illegible] dianum, certum eſt ex iiſdem *ſtat.* [illegible] ſervari in praxi, docet Melphi [illegible] *1. nu. q. 6.* qui ritè ponderat, grave [illegible] ligioſus, ubi Provincialis non eſt, [illegible] hanc à Provinciali petere teneretur.

3448 Hæc licentia ſufficit, [illegible] lis, aut tacita, ſeu præſumpta; [illegible] citè continetur in ipſa licentia [illegible] Melphi *cit.*

3449

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3449 Religioſus autem itinerans non poteſt eligere Sacerdotem ſimplicem, niſi ad id habeat ſpecialem licentiam ſui ſuperioris, qui eundem poteſt pro ſuis ſubditis ſacerdotem ſimplicem extraneum approbare. Vel niſi adſit extraneus approbatus; quia tunc poteſt eligere ſimplicem ex præſumpta licentia ſui ſuperioris. His ſecluſis caſibus, Sacerdos extraneus, ſi ſit ſæcularis, debet eſſe approbatus ab Ordinario loci; ſi Regularis, ſaltem, ſi ſit approbatus à proprio Prælato Religionis; quia Trid. in Decr. requirente approbationem Epiſcopi, non incluſit Religioſos, ut advertit Tamb. *tom. 2. pag. 33. nu.* 5. Port. *ver. Confeſſor. num.* 14.

3450 Nec poteſt ab extraneo abſolvi à reſervatis, niſi habeat expreſſam licentiam à Provinciali pro illis; vel niſi habeat ab eo facultatem paſſivam, ut abſolvatur ab illis. In caſu autem neceſſitatis pro reſervatis procede juxta regulas generales *de num.* 3371.

3451 Hinc Port. *cit.* infert, quòd ſi duo Religioſi Sacerdotes ſimplices itinerent, non poſſunt ad invicem confiteri, niſi expreſſam habuerint licentiam ſui Superioris; quam licentiam fatetur eis ex Epikeja dare poſſe Guardianum, ſi diſcedant è Conventu, ubi non eſt Provincialis.

3452 Port. *cit. n.* 13. refert Priv. Martini V. Fratribus S. Hieron. *ut exiſtentes extra Conventum poſſint eligere Confeſſorem ſæcularem, vel Regularem, qui eos abſolvat in omnibus caſibus, à quibus abſolvi poſſunt exiſtentes in Monaſterio.* Non conceditur autem abſolutio à reſervatis Prælatis Ordinis.

3453 In noſtra Religione Confeſſio Religioſi Reformati facta cum Confeſſario Obſervanti, aut econversò, eſt valida, ſi Confeſſarius ſit à Generali approbatus; quia Obſervantes, & Reformati formant unum corpus ſub uno capite; unde diverſas conſtituunt Provincias ejuſdem Religionis.

3454 Invalida eſt, ſi Confeſſarius ſit approbatus à ſuo ſolo Provinciali (niſi Religioſus pœnitens ſit hoſpes, aut itinerans) quia Religioſi unius Provincialis non ſunt ſubditi alterius Provincialis; & quia juriſdictio non extenditur in non ſubditos, facultas delegata, quam habet Confeſſarius ab uno Provinciali, non extenditur in ſubditos alterius.

Eadem ratione Confeſſarius unius Provinciæ, ſi ad aliam accedat, non poteſt ibi confeſſiones excipere, ſed illius Provincialis approbatione indiget.

3455 Valida autem eſt, ſi Provincialis Reformatus pro ſuis Confeſſarium Obſervantem approbet, & econversò: Provincialis enim poteſt (ſpectato jure communi) Sacerdoti extero, tam Religioſo, quàm ſæculari, concedere, ut ſui Religioſi Confeſſiones excipiat, quia reſpectu ſuorum ſubditorum habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Sieri *de Sacr. Pœnit. num.* 773. & Melphi. *in com. cap.* 7. *ſtat.* 1. *qui q.* 10. in fine ſubdit:

3456 (Excipio caſum fortuitum, cujuſmodi eſſet, ſi quis ex familia S. Franciſci, vel S. Petri in Monte aureo, ob negotia ad Aracœlitanum Conventum accederet, & ibi celebrare vellet, vel quid ſimile; tunc dico, licitè, & validè confiteri. Hoc enim in praxi videmus fieri ex utraque parte. Lege Candidum 2. *part. diſquiſ.* 24. *art.* 57. *dub.* 3. qui docet, poſſe ex privilegio hoſpites etiam alterius Provinciæ confiteri, & abſolvi à reſervatis, ſi Confeſſarii talem facultatem habeant.)

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DE POTESTATE CONFESSARIORUM REGULARIUM QUOAD SÆCULARES, ET EXTEROS.

3457 CErtum eſt in jure communi, cui accedit conſuetudo, non dari caſus reſervatos Epiſcopis, ſed illos ſolos eis reſervari, quos ipſi in propriis reſpectivè diœceſibus ſibi reſervant. Vidal. *pag.* 52. cum com. Hoc præmiſſo.

3458 Dico eos abſolvere poſſe in foro interno conſcientiæ ab omnibus caſibus, & cenſuris reſervatis Papæ, exceptis contentis in Bulla Cœnæ, & intra Italiam, extra Urbem exceptis aliis ſex, de quibus infra *nu.* 3473. inſuper exceptis caſibus reſervatis Epiſcopis in ſuis reſpectivè diœceſibus. Peyr. *tom.* 1. *de ſubdito. In Appendice q.* 4. *cap.* 10. *pag.* 174. *Item in tom. Privil. in conſt.* 6. Julii II. *& in conſtit.* 6. Pii V. Donatus *tom.* 1. *part.* 2. *tr.* 4. *qu.* 33. *&* 34. Rodr. *in comp. reſ.* 3. *à n.*36. Port. *ver. Confeſſor. n.* 22. Vidal. *pag.* 64. Jo. la Cruz. *de Privil. lib.* 2. *cap.* 7. *dub.* 1. *& com. v. n.* 3492.

3459 Conſtat ex privilegio Societatis, in quo quidem communicant omnes, Regulares, conceſſo à Paulo III. per Bullam 7. *cum inter cunctas*, 3. Junii 1545. apud Bullar. Rodr. *pag.* 370. his verbis.

[Nec non illis ex vobis, qui præsbiteri fuerint, quorumcumque utriuſque ſexus Chriſti fidelium ad vos undecumque accedentium Confeſſiones audiendi, & confeſſionibus diligenter auditis, ipſos, & eorum ſingulos ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, & à quibuſvis ex ipſis caſibus reſultantibus ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis [exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi] abſolvendi, ac eis commiſſis Pœnitentiam ſalutarem injungendi: nec non vota quæcumque per eos pro tempore emiſſa [ultra marinis, visitationis liminum Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum de Urbe, ac S. Jacobi in Compoſtella, nec non Religionis, & caſtitatis dumtaxat exceptis] in alia pietatis opera commutandi &c. plenam, & liberam facultatem, authoritate Apoſtolica beneplacito concedimus.

Non obſtantibus quibuſvis conſtitutionibus, &c. & litteris Apoſtolicis contra Sixtum IV. in Capitulo: *Et ſi Domini*, & alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac Nos, & ſedem prædictam, etiam conſiſtorialiter editis, &c. quibus, &c. expreſsè derogamus] *v. n.* 3597.

3460 Præmiſſæ particulæ: *audiendi confeſſionibus*: intelligendæ ſunt ſecundum juris diſpoſitionem, videlicet, ut abſolutio à peccatis fiat in Sacramentali Confeſſione, à cenſuris verò fieri poſſit extra illam ... modo citandus,

3461 Et quia in præmiſſo Privilegio nulla fit limitatio, Rodr. *in comp. reſ.* ... concludit; poſſe Regulares abſolvere ſæculares, & exteros utriuſque ſexus ab omnibus caſibus etiam Papæ reſervatis, occultis & publicis; nec non à quibuſvis cenſuris tam à jure, quàm ab homine, etiam ſpecialiter & nominatim latis, dummodo parti ſatisfiat, aut detur ſufficiens cautio de ſatisfaciendo, *ut à n.*3364. & pro utroque foro confirmat ex quadam Declar. Pii V. de ...

3462 Hæc autem doctrina Rodr. ... tum ad excommunicatos nominatim ... quantum ad utrumque forum, non ...

Et quidem nominatim ab Epiſcopo excommunicatos non poſſe abſolvi, ... quia regulariter hujuſmodi excommunicati ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nes Epiſcopi ſibi ipſis reſervant, ut videri poteſt in formulis; & à reſervatis Epiſcopis Regulares non valent abſolvere ex tot Bullis Pontificiis, & Decretis relatis 3407. & 3413. maximè ex Bulla Clem. X. *Superna num.* 3295 §. 6. Hinc damnata fuit ab Alex. VII. ſitio affirmativa: *ut in prop.* 12.

3463 Quia regula illa, *majori conceſſo, intelligitur quoque conceſſum, quod minùs eſt*; non habet locum, quando minus eſt ſeparatum à majori, in majori non continetur, & ſemper prohibetur.

3464 Præterea adeſt Bulla 115. Clem. VIII. *Quæcumque* 7. Decemb. 1604. *quæ in* §. 9. loquendo de confeſſariis Regularibus ſæculares habet:

Ac ab aliis etiam caſibus, tam à Nobis, quàm à prædicto noſtro in Urbe Vicario, & locorum ordinariis reſpectivè reſervatis, & pro tempore reſervandis, & etiam à quavis excommunicatione ab homine lata abſolvere, & ſuper irregularitatibus, tam ex aliquo delicto provenientibus, quàm occaſione contractis, cum aliquo diſpenſare prætextu dictorum privilegiorum nullo modo poſſint.) Tamb. *tom. 2. de caſibus reſer. cap.* ait quòd, ſi rationabilis ſit cauſa, putà Epiſcopus nimis diſtet, aut licentiam negat, tunc nominatim excommunicatus poſſit pro foro interno abſolvi, ſi ſit diſpoſitus, & per ipſum non ſtet, ut pro foro externo à ſuo ordinario abſolvatur. Ita ille.

3465 Item falſum eſt, quòd abſolutio à cenſuris poſſit à Regularibus dari etiam pro utroque foro. Ex ipſis namque verbis Privilegii Pauli III. *Confeſſionibus auditis: & pœnitentiam ſalutarem injungendi*: ſatis conſtat poteſtatem amplam abſolvendi eſſe datam ſolùm pro foro interno conſcientiæ, & nolle Pontificem hujuſmodi delinquentes à judicio externo, & pœna juridica liberare.

Cui accedit praxis, & obſervantia.

3466 Nec juvat Declaratio Pii V. qua Rodr. id probat; quia puto eam comprehendi in revocatione facta à Greg. XIII. *In tanta* ut liquet ex dictis *à num.* 3401. *ad* 3404. & ritè, quia abſolutio pro foro externo, quoad alienos ſubditos, præjudicat poteſtati Ordinarii proprii, & Judicis, ad quem ſpectat cauſæ cognitio; non ſic abſolutio ſolùm pro foro interno conſcientiæ, hæc namque (ut advertit Donatus) non ligat manum Judicis; non enim impedit proceſſum, nec ratardat actum juſtitiæ, nec tollit jus tertii; quia quoad forum judiciale non cenſetur abſolutus, ut dictum eſt *nu.* 3315. hinc abſolutus in foro conſcientiæ, eſt abſolutus coram Deo, non coram Eccleſia.

3467 Id ſolùm verum eſt, quod docet Diana *p. 1. tr. 11. quæſt. 26.* cum multis, *quod Judex contra ita abſolutum per Bullam (ſupple tu: vel per privilegia) non tenetur procedere, undè ſi velit eſſe benignus poteſt acceptare hanc abſolutionem etiam pro foro exteriori, & repellere accuſationem fiſcalis accuſantis illum, vel in ferenda ſententia temperare rigorem, & pœnam.*

7468 Corroboratur mea aſſertio ex aliis ampliſſimis Privilegiis Jubilæi, & Bullæ Cruciatæ, in quibus quidem datur ampla facultas abſolvendi ab omnibus caſibus, & cenſuris à jure, vel ab homine, occultis, aut publicis, Sedi Apoſtolicæ, aut Epiſcopis reſervatis, in ſolo tamen foro conſcientiæ; ut maximè liquet in ampliſſimo Jubilæo contra Turcas edito à Clement. X. §. 9. 1672. *Inter graviſſimas*; & Declar. Urb. VIII. relata pro Bulla Cruciatæ *in n.* 3406.

3469 Deniq; omne tollit dubium Clem. X. per Bullam, *Superna* §. 6. quam refero *in n.* 3295. Omninò vide ibi, ubi noſtra aſſertio præcipitur, & irritum declaratur, oppoſitum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3470 Pro foro igitur interno conſcientiæ, & excluſis excommunicationibus ab homine latis, firma, & valida ſunt noſtra Privilegia quoad ſæculares, & exteros; atque in ſuo robore remanet Privilegium Pauli III. quod nunquam fuiſſe revocatum, imo fuiſſe confirmatum; conſtabit perlegenti Bullas, & Decreta, tam revocativa, quàm confirmativa Privilegiorum: *à num.* 3400. *ad num.* 3422.

Imò ſemper fuiſſe in uſu, ut tradunt Doctores *cit.* & Peyr. *in conſt.* 6. Julii II. *numer.* 21.

3471 Non obſtat Decretum S. C. Epiſc. & Regul. juſſu Clem. VIII. editum 9. Jan. 1601. quod præcipit cuilibet Confeſſario ſæculari, aut Regulari extra urbem, intra Italiam degenti, ut nullus ſub prætextu privilegiorum audeat abſolvere ex caſibus in Bulla Cœnæ contentis; *Vel aliàs quomodocumque Sedi Apoſtolicæ reſervatis.*

Non obſtat, inquam; quia prædictum Decr. ob dubia, & difficultates à Regularibus inde expoſita, fuit anno ſequente 26. Novembris 1602. moderatum per aliud Decr. ejuſdem S. Congr. juſſu ejuſdem Clem. VIII. editum, ut ſequitur: apud Peyr. *tom.* 1. *cit. pag* 175. & Donatum *tom.* 2. *tr.* 11. *q.* 17.

3472 [Cùm autem dubia quædam, ac difficultates, circa ejuſdem Decreti interpretationem, atque obſervationem, emerſiſſent, eadem S. Congr. ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitativè locus relinquatur, & ut clariùs appareat, in quibus caſibus vigore ejuſdem decreti reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio ſpeciali mandato ejuſdem S. D. N. Clementis Papæ VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo, ſuper ea re habito, ipſum Decretum ita moderatur, & declarat, videlicet, ſub ejuſdem prohibitione illos tantùm in poſterum comprehendi caſus, quo in Bulla die Cœnæ Domini ... conſueta continentur.

3473 Ac præterea, 1. Violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Bullæ Gre... XIV. 2. Violationis clauſuræ Monialium ... malum finem, 3. Provocantium, & ... tium in duello, juxta Decr. Conc. Tri... Conſt. Greg. XIII. incip. *Ad tollendum* ... Injicientium violentas manus in Cleri... juxta Canonem; *Si quis ſuadente diabolo* ... *quæſt.* 4. ac juris diſpoſitionem, 5. Simoniæ ... relatis ſcienter contractæ, 6. Atque ... confitentiæ beneficialis. Item omnes ca... quos Ordinarii locorum ſibi reſerva... vel in poſterum reſervabunt.

In quibus omnibus jam enumerati... bus dumtaxat, & ſublata etiam penitus ... litatis audiendi Confeſſiones, ... Congr. vult, & mandat, dictum Decretum ... ſua firmitate, & priſtino robore perma...

Ac præterea declarat, eos qui ... dotes, tam ſæculares, quàm Regulares ... aliquo ex privilegiis, indultis, & ... bus in ſupradicto Decreto expreſſ... fuerint, poſſe juxta eorum privileg... ta, & facultates, uſu ante idem Decretum ... receptas, & quæ ſub aliis revoca... non comprehenduntur, tantùm, & ... liis abſolvere à caſibus in præſenti ... tione non comprehenſis, &c.]

3474 Ex quo Decreto firmiter ... tur Privilegium Pauli III. remanet ... robore, in quo quidem erat ante ... Decretum de anno 1601. quoad ... ſus Papæ reſervatos, exceptis ... Bulla Cœnæ, reſervatis Epiſcopis, ... dumtaxat ſex relatis. Conſtat tam ... ptione in Decreto facta, quoniam ... firmat regulam in contrarium; qu... ſitiva confirmatione poteſtatis qu... caſus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3475 Hoc tamen diſcrimen eſt omninò obſervandum, ut à 20. caſibus reſervatis in Bulla Cœnæ Regulares abſolvere non poſſint nec intra, nec extra Italiam; quia reſervatio Bullæ Cœnæ eſt facta pro toto orbe Chriſtiano. Idem dic de caſibus reſervatis Epiſcopis, ut conſtat ex Bulla Clem. VIII. *relatam num.* 3405. lata pro toto Orbe Chriſtiano, et Decr. Urb. VIII. 17. Nov. 2628. relata num. 3414. *& in prop.* 12. damnata ab Alex. VII. A reliquis vero ſex caſibus à Clem. VIII. reſervatis, relatis in *num.* 3473. non poſſe intra Italiam, & extra Urbem, poſſe verò in Urbe & extra Italiam, ut declarat ipſum Decretum Clem. Item in ſuburbiis Urbis. Bord. *tom.* 6. *num.* 12. quia in favorabilibus termini ſunt amplianda, unde nomine Civitatis veniunt Suburbia.

3476 Idem docent Bord. *cit. num.* 13. & *p.* 3. *tr.* 2. *reſ.* 13. in Inſulis Siciliæ, Sardiniæ, & Corſicæ; quia Geographi, & Hiſtoriographi has inſulas non connumerant cum terris Italiæ; & Pontifex, quando edit conſtitutionem pro Italia, & vult inſulas comprehendere, eas exprimit ſimilibus verbis: *etiam quoad inſulas coadjacentes*, quod non habet Decr. Clementis. Oppoſitum tenet *Mendus* apud illos, dicens, in relatis inſulis Decretum Clementis practicari: *v. tom.* 2. *num.* 292.

3477 Ex dictis colliges, Confeſſarios Regulares abſolvere poſſe à caſibus Sancti Officii, ſatisfacta parte, modo *dicto in tom.* 2. *nu.* 641. *ad* 644. niſi contineant hæreſim formalem externam, nec contineantur in Bulla Cœnæ, nec ſint intra Italiam de aliis ſex: aut Epiſcopis ſint reſervati. Mendo *in Epit. ver. Regulares num.* 28.

3478 Demum Peliz. *de Monialibus cap.* 5. *num.* 19. docet Confeſſarios Regulares etiam intra Italiam poſſe abſolvere Moniales non ſubditas à quinque caſibus à Clem. VIII. reſervatis, quatenus prohibitio abſolutionis eſt facta ſolùm reſpectu pœnitentium ſæcularium, minimè Regularium. At hoc non probo, quia prohibitio eſt facta reſpectu pœnitentium exterorum abſolutè, ut patet ex verbis Decr. de anno 1601. *in num.* 3471.

Vide *to.* 2. *à num.* 291.

3479 Obiter hic refero privilegium Pauli III. per Bullam 48. *licet debitum* 18. Octobris 1549. conceſſum Generali Societatis Jeſu, & per communicationem, Generalibus aliorum Ordinum, ut ſequitur.

§. 33. (Et ut cum aliquos ex fratribus, ſeu Sociis Societatis hujuſmodi in Saracenorum, & Paganorum, aliorumque infidelium terras, & Provincias aliàs remotiſſimas, à quibus non poteſt adiri Sedes Apoſtolica, miſerit; poſſit eis auctoritate noſtra facultatem concedere, ut Chriſtianos ibidem commorantes, Confeſſione peccatorum ſuorum audita, & pœnitentia ſalutari injuncta, eos, & eorum quemlibet ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini reſervatis, & conſequentibus cenſuris, & pœnis abſolvere.

§. 34. Et cum iis, qui ab infidelitate convertentur tantùm, & in locis remotiſſimis, qui priùs in gradibus non licitis, tamen lege divina non prohibitis, matrimonium contraxerant, ut in iiſdem manere poſſint; diſpenſare.

§. 35. Ac in locis prædictis remotiſſimis, quæcumque Eccleſias, Hoſpitalia, & alia pia loca, prout expediens fuerit, erigere, ac nunc, & pro tempore erecta reformare, ſi alicujus præjudicio, & veſtes Sacerdotales, pallas, corporalia, calices, altaria, cœmeteria (ſi Epiſcopus, qui ea faciat, Catholicus ibi non adſit) benedicere, ac profanatas Eccleſias reconciliare poſſint. Et quæcum-

que ſtatuta, & ordinationes, deſuper neceſſaria facere, illaque, poſtquam facta fuerint, mutare, alterare, ac illis addere, & detrahere.

§. 36. Ac Præpoſito Provinciali in illis longinquis partibus reſidente decedente, interim dum alius per Generalem Præpoſitum mittitur, loco Præpoſiti ſic decedentis, alium eligere libere, & licitè valeant.

§. 37. Et quia in numeroſis populis illarum Regionum, tanta eſt Sacerdotum raritas, ut unus plurium curam populorum ſuſcipere debeat, ut bis eodem die Miſſam celebrare diverſis in locis valeant.)

3480 Ubi nota, Privilegium abſolutionis de §. 33. non revocari per Bullam 115. Clement. VIII. *Quecumque*, 7. Decemb. 1604. relata *num.* 3464. quia Bulla Clem. expreſsè loquitur de locis fidelium, & orbis Chriſtiani, ubi ſunt Epiſcopi Catholici.

3481 Similiter Innoc. IV. apud Bullar. Rodr. Bulla 20. conceſſit Sacerdotibus Ordinis Minorum, ut in terris infidelium Chriſtianorum ibi commorantium Confeſſiones audire, & à peccatis, atque cenſuris abſolvere poſſint.

DE POTESTATE IN CENSURAM RESERVATAM OB VIOLATIONEM CLAUSURÆ.

3482 Clauſura violatur per ingreſſum mulierum, aut virorum in Monaſteria Monialium, vel mulierum in Monaſteria virorum, & per egreſſum Monialium è ſuis Monaſteriis.

QUOAD INGRESSUM

3483 Tres ſunt cenſuræ, videlicet excommunicationes latæ ſententiæ in jure fulminatæ.

Prima eſt Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. & Monialibus cap.* 5. contra viros, & mulieres cujuſvis conditionis, ſine ſuperioris [illegible] in ſcriptis ingredientes Monaſteria Monialium.

3484 Secunda eſt Greg. XIII. per B[illegible] 28. *Ubi Gratiæ* 24. Junii 1575.

3485 Tertia eſt lata à Clem. VIII. per Decretum de anno 1602. relatum *num.* [illegible] contra violantes clauſuram Monial[illegible] malum finem. Et de hac non debet [illegible] mo; quia cum ſit reſervata Rom. P[illegible] extra Urbem, & intra Italiam, cum [illegible] one privilegiorum, certum eſt, Confeſ[illegible] Regulares extra Urbem, & intra Italiam [illegible] poſſe ab ea ſæculares abſolvere.

Pelliz. de Monialibus *cap.* 5. *num.* [illegible] cet hanc cenſuram, & reſervationem Clem. VIII. non afficere Moniales, ſed ſolum [illegible] ingredientes ad malum finem; qui [illegible] Monialis ſe habet paſſivè, & potius [illegible] minus, minimè ut ſubjectum.

3486 Prima igitur cenſura Tridentin[illegible] curritur, etiam ſi ingreſſus non ſit ad mal[illegible] finem, nec prætextu licentiarum, [illegible] reſervata; unde poteſt abſolvi [illegible] ſimplici Confeſſario, qui tamen [illegible] ad Monialium Confeſſiones excipien[illegible] putatus; quod ſemper in hac re [illegible] nendum ex Bulla Clem. X. *num.* 349[illegible]

3487 Secunda cenſura Greg. XIII. [illegible] ritur, etiam ſi ingreſſus non ſit ad mal[illegible] nem ab omnibus mulieribus cujuſvis [illegible] tionis, & ætatis, uſum rationis habentibus, ingredientibus Monaſtera virorum, [illegible] mnibus viris, & mulieribus cujuſvis [illegible] tionis, ingredientibus Monaſteria Mo[illegible] um. Item à Superioribus utriuſque [illegible] & pariter à cuſtodibus clauſuræ, [illegible] portionari, & rotariæ admittentes, [illegible] mittentes, ingreſſum ſub prætextu [illegible] rum Sedis Apoſtolicæ, Legatorum, [illegible] rum Prælatorum.

Item à ſingulis Religioſis, & Monialibus ... ſuperioribus, quàm privatis, qui illos ... adinittere ſub prætextu licentia- ... locum ordinariorum.

3488 Hinc ſuperiores, & cuſtodes clau- ... incurrunt, ſive poſitivè, ſive negativè ... currant, nimirum tam admittendo, quàm ... ittendo, & non impediendo, cum poſ- ... Perſonæ verò privatæ incurrunt, ſolùm ... ſitivè concurrant admittendo, niſi veni- ... nomine *Conventus*; tunc autem veniunt ... *Conventus*, quando omnes congre- ... unum cum ſuperiore conſentiunt in ... greſſum, & tunc incurrunt, etiam ſi negati- ... concurrant permittendo ingreſſum.

3489 Talis autem cenſura in vim Bullæ Greg. non incurritur ab ingredientibus, ad- ... entibus, aut permittentibus, niſi ingreſ- ... virorum, & mulierum in Monaſte- ... Monialium, quàm mulierum in Mona- ... virorum, fiat ſub prætextu licentiarum; ... reſervata Romano Pontifici.

3490 Inſuper adeſt etiam excommuni- ... reſervata Romano Pontifici lata à Pio V. per Bullam 20. 24. Octob. 1566. quæ in- ... *Regularium perſonarum*, contra mulie- ... ingredi audentes Monaſteria virorum ... prætextu licentiarum.

3491 Deinde Pius V. per aliam Bullam declaratoriam præcedentis die 16. Julii 1570. ... incip. *Decet Romanum Pontificem*, de- ... ravit in præfata Bulla fuiſſe ſuæ intentio- ... comprehendere mulieres ingredientes Monaſteria virorum etiam ſine prætextu licentiarum.

3492 Ex quibus Bullis Greg. & Pii plura ... ſolvuntur. Primò: Excommunicatio eſt re- ſervata Romano Pontifici. Unde ſi eſt occul- ... poteſt abſolvi ab Epiſcopo virtute Decr. Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 6. minimè ... eſt publica: *ut in num.* 3314. Poſſe tamen abſolvi à Confeſſariis regularibus, etiam ſi ſit publica, aut deducta ad forum contenti- oſum, in foro tantùm interno conſcientiæ, docet Donatus cum multis *t. 1. par. 2. tr. 4. qu.* 33. & 34. Peyr. *in conſt.* 6. Pii V. *p.* 203. *num.* 41. *item conſt.* 6. Julii II. & *t. 2. de ſubdito*, quia dictæ Bullæ in reſervatione non comprehen- dunt Privilegia Regularium. Et hic caſus in- greſſus mulierum intra Monaſteria virorum, & virorum, ac mulierum intra Monaſteria Monialium, non comprehenditur in caſibus 20. Bullæ Cœnæ, nec in ſex Clem. VIII. in Decreto de anno 1602. quod Decretum eſt attendendum, quia eſt moderativum diſpo- ſitionum præcedentium in oppoſitum, *ut pa- tet in num.* 3471. & 3472. Vide *à nu.* 3459. *ad* 3465.

3493 Imò idem docet Donatus *cit. qu.* 34. de ingreſſu mulierum in Monaſteria vi- rorum ad malum finem, videlicet ad explen- dam libidinem; ob eamdem rationem, quia ſolus caſus violationis clauſuræ Monialium ad malum finem comprehenditur in ſex ca- bus Clem. VIII.

3494 Secundò. Pœnam inhabilitatis, & privationis Officiorum, fulminatam à Gre- gor. XIII. *in* §. 3. & à Pio V. unà cum ſuſ- penſione à Divinis *in* §. 4. non eſſe reſerva- tam, ait Rodr. *tom.* 1. *qu.* 24. *art.* 17. nam ut conſtat legenti, reſervatio eſt facta ſolùm pro excommunicatione, unde concludit poſſe ab ea abſolvere pro utroque foro, quoad ſuos ſubditos, Epiſcopos, & Prælatos Regulares. Ita Rodr.

3495 Tertiò, ſi ſit ſermo de ingreſſu mu- lierum intra Monaſteria virorum, prædictæ omnes pœnæ incurruntur, etiam ſi ingreſſus fiat ſine prætextu licentiarum, ut conſtat ex Bulla declaratoria Pii V. *Decet Romanum Pontificem*, *in num.* 3491.

3496 Si autem ſit ſermo de ingreſſu viro-

rum

rum, aut mulierum intra Monaſteria Monialium, non incurruntur pœnæ niſi ingreſſus fiat ſub prætextu licentiarum. Pelliz. *de Monialibus c. 5. n. 92.* cum multis; quia jura expreſsè apponunt prætextum licentiarum, ut conſtat legenti Bullam Greg. XIII. *Ubi Gratiæ, de n.* 3483. quæ de tali ingreſſu diſponit.

Et declaratio Pii V. quòd Pœnæ incurrantur, etiam ſi ingreſſus fiat ſine licentiarum prætextu, ſolùm, & expreſsè loquitur de ingreſſu mulierum in Monaſteria virorum. Hic faciunt rationes aliæ legales *de 2. tom. à num.* 422. *ad* 425.

3497 Nec id ſit tibi, cum donato *tom. 3. tr. 5. qu. 2. num.* 10. mirum; nam jura in tantùm apponunt prætextum licentiarum, quia prætextus licentiarum erat cauſa moleſtiæ, & ſcandali; nam ſub hoc prætextu mulieres prætendebant ingredi Monaſteria virorum impunes, & ſic majori cum facilitate, & audacia, non ſic quæ ſine licentia; & vulgò dicitur, quòd ſit magis moleſtus, & timendus inimicus occultus, quàm publicus.

3498 Cæterùm Filliucius cum aliis apud Pelliz. *cit.* & Donatus *tom. 3. tr. 5. q. 2.* tenent, dictas pœnas incurri, etiam ſi ingreſſus fiat ſine licentiarum prætextu; pro quo adducit ſtylum curiæ. Stylus autem curiæ facit legem quando lex eſt obſcura, minimè, quando eſt clara, ut in caſu. Unde ſtando in jure requiritur licentiarum prætextus.

3499 Idem confirmavit Paulus V. per Bullam 52. *incip. Facultatum* 1. Sept. 1608. & per Bullam 74. *Monialium Statui*, 10. Julii 1612. per quas Bullas, quoad ingreſſum mulierum in Monaſteria Monialium, Paulus V. omninò confirmat Bullam Greg. XIII. *Ubi Gratiæ*, relatam *n.* 3484. & apponit licentiarum prætextum, ac proinde de hac Bulla Pauli V. eſt eodem modo diſcurrendum.

3500 Idem denique confirmavit Urban. VIII. per Bullã 30. 27. Oct. 1624. [illegible]

(Sacroſanctum, &c.

§. 1. Cum itaq; plures licentiæ Monaſteria Monialium ingrediendi diverſis [illegible] bus ſæcularibus, &c. à Nobis, & diverſis [illegible] manis Pontificibus, &c. conceſſæ fuerint [illegible]

§. 2. Nos omnem dubitandi materiam quæ ſuper modo, conſenſum hujuſmodi præſtandi forſan oriri poſſet, è medio [illegible] volentes &c. declaramus, conſenſum [illegible] rum Monialium de cætero per eaſdem [illegible] niales Capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, & præſtari debere; [illegible] centiæ hujuſmodi mulieribus, quibus [illegible] ceſſæ fuerint, nullatenus ſuffragentur.

§. 3. Et quæ Sanctimonialium Monaſteria vigore licentiarum prædictarum [illegible] ſenſu capitulariter, ut præfertur, [illegible] gredi præſumpſerint, ſententias, [illegible] pœnas contra clauſuras Monaſteriorum Monialium violantes inflictas ſe noverint [illegible] ſuras.)

Quid clariùs?

3501 De ingreſſu Confeſſarii [illegible] à *num* 1453. *v. n.* 1419. A regularibus [illegible] denda eſt Bulla Alex. VII. 19. Octob. [illegible] quæ diſponit ſuper ingreſſu ſuperiorum [illegible] Confeſſariorum, atque ſuper commoratione confeſſariorum propè Monaſteria [illegible] ut ſequitur.

3502 (Felici Sacrarum Virginum [illegible] &c. Præſentibus perpetuò valituris [illegible] ut in poſterum intra fines Italiæ, & [illegible] rum adjacentium Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuſcumque aliis Superioribus Regularibus, quibus aliquo [illegible] ra, & regimen Monaſteriorum Sanctimonialium quovis modo incumbit, intra ſepta earundem Monaſteriorum nullatenus [illegible] liceat, niſi ex cauſa viſitationis localis [illegible] ſemel tantùm in anno, ita ut in eo anno [illegible]

quoties ex memoratis ſuperioribus viſitaverit, alius ſuperior à viſitatione hujuſmodi ſe omninò abſtineat. Quòd ſi ob clauſuram, quæ à Sancta Tridentina Synodo, etiam in Monaſteriis exemptis, curæ, & vigilantiæ Epiſcopi in primis committitur, aut ob aliã urgentem, ac neceſſariam cauſam oportuerit Superiorem Regularem eodem anno pluries ingredi ſepta Monaſterii, tunc non aliter ingrediatur, quàm cum præſentia Epiſ. Diœceſani, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ ſæcularis boni exempli, ac maturæ ætatis, ab ipſo Epiſcopo ad hoc ſpecialiter deputatæ. Viſitet autem ſuperior Regularis inferiorem clauſuram per ſe ipſum, non autem per alium, etiã ſi fuerit legitimè impeditus; quo caſu differatur viſitatio in aliud tempus, quo ceſſaverit impedimentum, & viſitationem celeriter, & eadem die, debita tamen cum diligentia abſolvat, nec ante ortum Solis eam incipiat, nec ad occaſum protrahat, neq; ipſe viſitator, neq; ejus Socii ullam ſumant in Monaſterio refectionem. Porrò ſi viſitet Generalis, poſſit ſecum habere duos Socios ſui Ordinis; ſi alius à Generali, unum tantùm, excluſis omnibus aliis etiam ratione Officii. Qui quidem Socii aſſumantur exemplares, & maturæ ætatis, & in actu viſitationis à viſitatore numquam ſeparentur, ſed eum aſpicere, & ab ipſo aſpici ſemper poſſint. Ac præterea viſitatori aſſiſtant quatuor Moniales ex ſuperioribus Monaſterii, quæ ſimiliter viſitatione durante nunquam ſeparentur à viſitatore, & ſocio. Reliquæ vero Moniales, & quæcumq; aliæ mulieres, & puellæ ſæculares in Monaſterio degentes, niſi legitimo detineantur impedimento, conveniant omnes in Choro, antequam viſitator ingrediatur interiorem clauſuram, & in eo permaneant durante viſitatione, & quouſque idem viſitator cum Sociis è Monaſterio exierit. Ideóq; curet viſitator, ut tempeſtivè admoneatur Abbatiſſa, ſeu Monaſterii Præfecta, de præſtituta die, & hora viſitationis; Viſitatio verò perſonalis fiat ad crates, & omninò extra clauſuram Monaſterii, & per ipſummet ſuperiorem dumtaxat, ut ſupra dictum eſt de viſitatione interioris clauſuræ. Ad hæc Confeſſor Sanctimonialium tam ordinarius, quàm extraordinarius minimè ingrediatur ſepta Monaſterii, niſi ad Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis miniſtranda Monialibus, vel aliis perſonis infirmis, ibi degentibus, nec non ad commendandam animam Agonizantium; nec umquam ingrediatur, niſi cum Socio, qui ſit probatæ vitæ, & maturæ ætatis, ſemperque maneat in ea parte Monaſterii, qua Confeſſorem videre, & ab ipſo videri ſemper poſſit. Inſuper diſtrictè præcipimus memoratis Superioribus Regularibus, ut infra terminum duorum menſium à publicatione præſentis conſtitutionis computandorum, revocent ad clauſtra Confeſſores, eorumq; Socios, Concionatores, & alios quoſcumq; Regulares, apud Monaſteria Sanctimonialium, vel aſſiduè, vel ad tempus quocumq; titulo pernoctare ſolitos: Nevè permittant eoſdem, ſeu alios Regulares, intrà, ſeu propè ſepta Monaſteriorum hujuſmodi habitare, vel commorari, quin etiam infrà eumdem terminum quaſcumq; Cellas, Manſiones, ſeu Cubicula propè Monaſteria prædicta ad uſum memoratorum Regularium exiſtentia, ſi clauſuræ Monaſteriorum earundem Monialium contigua ſint, eidem clauſuræ includi, vel dirui omninò faciant; ſi verò ſint extra ſepta, vendi, pretiumq; in Monaſterii utilitatem converti, nec in poſterũ alia ſimilia aptari, ædificari, aut emi permittant. Quòd ſi infra dictũ terminũ ſuperiores Regulares præmiſſa cum effectu non adimpleverint, teneatur ordinarius loci, tanquã Sedis A-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

poſtolicæ Delegatus, illa adimplere, & omnino exequi, etiam invocato, ſi opus fuerit brachii ſæcularis auxilio. Verumtamen ſi Monaſterium Regularium virorum, quibus Moniales ſunt ſubjectæ, ſit intra dicta Mœnia, vel è converſo, habeantur, vel conducantur, ſi commode fieri poſſit, manſiones ad uſum Confeſſoris, quæ non ſint conjunctæ, ſeu contiguæ ipſi Monaſterio Monialium, ſed ab eo penitus disjunctæ, non ſolùm per parietes, ſed etiam per tecta: ſin autem utrumqueMonaſterium ſit intraMœnia, & unum ab altero, Epiſcopi judicio, multum diſtans, tunc habeantur, vel conducantur hujuſmodi manſiones, ut ſupra, diſtinctæ, & ſeparatæ à Monaſterio Monialium in diſtantia ab ipſo Epiſcopo recognoſcenda, & approbanda, ità tamen, ut in manſionibus Confeſſoris, ſive intra, ſive extra mœnia conſtitutis, excepto ipſo Confeſſore cum ſuo Socio, alii Regulares, etiam ſi ſuperiores ſint, minime pernoctent. Si quis verò prædictorum Regularium aliquid contra præſentium tenorem facere, vel moliri præſumpſerit, aut adimplere neglexerit, ipſo facto pœnam excommunicationis, & privationis omnium officiorum, quæ obtinet, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda, vociſque activæ, & paſſivæ, abſque alia declaratione incurrat. Et nihilominus nullis privilegiis, & exemptionibus tueri ſe poſſit, quominus ab Epiſcopo loci, tamquam ab hoc Sedis Apoſtolicæ Delegato, quoties, & quando opus fuerit, corrigi, & puniri valeat.]

3503 In meo Ordine Minorum de Obſervantia extat ſtatutum Cap. Gen. de anno 1664. Quòd in comitatu ſuperiorum, quacumque de cauſa ingrediantur, ſemper ſit Vicarius, ſeu Confeſſarius Monialium, ſub pœnis in eiſdem ſtatutis contentis] Unde in ingreſſu Provincialis ſocius debet eſſe Con-
feſſarius Monaſteri, debet enim eſſe ...

QUOAD EGRESSUM.

3504 DAt regulam, & prohib...
Bonifacius VIII. *in cap. ...*
ſtatu Regularium in 6. apud Donat...
3. tr. 3. qu. 2. num. 18. & tr. 4. q. 1...

3505 [Periculoſo, & deteſtabili quo-
dam Monialium ſtatui, quæ honeſta...
tis habenis, & Monachali modeſtia, ...
que verecundia impudenter abjectis, ...
ſua Monaſteria nonnunquam per ...
ſæcularium perſonarum dis...
præſenti conſtitutione, &c. Sancimus, ...
verſas, & ſingulas Moniales præſentes ...
futuras, &c. ſub perpetua in ſuis Mo...
riis debere de cætero permanere clauſ...
quòd nulli earum, &c. valeat quaca...
ratione, vel cauſa, niſi fortè tanto, ...
morbo evidenter earum aliquam ...
conſtaret, quòd non poſſet cum ...
gravi periculo, ſeu ſcandalo com...
Monaſteria ipſa deinceps egredien...
tas.]

3506 Inſuper concedit textus, ...
Abbatiſſa ſeu prioriſſa teneatur præſta...
magium, vel fidelitatis juramentum ...
quod feudum, quod Monaſterium ...
ab aliquo Principe, ſeu Domino ...
tunc, ſi non valeat illud præſtare per ...
ratorem, poſſit exire de Monaſterio ...
honeſta, & decenti ſocietate, & hom...
ſeu juramentum fidelitatis Principi ...
& eo præſtito teneatur ad Monaſter...
veſtigio reverti.

3507 Eamdem conſt. Bonifacii VIII. ...
Periculoſo, expreſsè approbavit Conc. ...
ſeſſ. 25. de Regularibus cap. 5. & conf...
vit Pius V. per Bullam 8. *Circa Paſt...*
29. Maji 1566.

3508 ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3508 Inſuper idem Pius V. 8. Febr. 1570. [illegible] Bullam, priorem declaravit, ut [illegible].

[illegible] Decori, & honeſtati omnium Sancti[illegible] [illegible], &c.

§. 1. Sanè periculo, & ſcandalo plena res [illegible] Sanctimoniales aliquando parentes, [illegible], ſorores, aut alios agnatos, vel co[illegible] nec non Monaſteria, & alias filiatio[illegible] nuncupata, etiam eis ſubjecta viſitandi, [illegible] infirmitatis cauſas, aliove prætextu à [illegible] teriis exire, & per ſæcularium perſo[illegible] domos diſcurrere, & vagari, quo ve[illegible] eximium quoque honeſtatis, & [illegible] decus in diſcrimen committunt.

§. 2. Unde nos malo huic, &c. ſalubriter [illegible] volentes, inhærentes etiam decre[illegible] Conc. Trid. &c. ac aliis noſtris litteris, [illegible] volumus, ſancimus, & ordinamus nulli [illegible] ſarum, Prioriſſarum, aliarum Moni[illegible], &c. etiam infirmitatis, ſeu alioram [illegible] ſteriorum, etiam eis ſubjectorum, [illegible] norum, parentum, aliarumve con[illegible] orum viſitandorum, aliave occa[illegible], & prætextu, niſi ex cauſa magni in[illegible], vel infirmitatis, lepræ, aut epidi[illegible], quæ tamen infirmitas, præter alios or[illegible] ſuperiores, quibus cura Monaſterio[illegible] incumberet, etiam per Epiſcopum, [illegible] loci ordinarium, etiam ſi prædicta [illegible] libera ab Epiſcoporum, & ordinario[illegible] juriſdictione exempta eſſe reperiantur, [illegible], & expreſsè in ſcriptis approbata ſit, [illegible] Monaſteriis præfatis exire; ſed nec in præ[illegible] caſibus extra illa, niſi ad neceſſarium [illegible], ſtare licere.

[illegible] autem, quam ut præfertur, egredi[illegible], ſeu licentiam exeundi quomodo[illegible] que concedentes, nec non comitantes, [illegible] receptatrices perſonas; ſive laicas, [illegible] ſæculares, vel Eccleſiaſticas, conſangui-neas, vel non, excommunicationis majoris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubjacere, à quo, præterquam à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolvi nequeant.

Et inſuper tam egreſſas, quàm præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujuſmodi concedentes, dignitatibus, officiis, adminiſtrationibus per eas, & eos tunc obtentis privamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia impoſterum obtinenda inhabiles.

3509 Nomine epidemiæ venit peſtis. Pelliz. *c. 5. n. 32. v. à n.* 1515. per receptatrices, & comitantes intelliguntur perſonæ illæ, quæ ſuo comitatu, aut receptione cooperantur egreſſui Monialium, aut ſunt cauſa, ne redeant ad Monaſterium; minimè illæ, quæ urbanitatis, amicitiæ, aut conſanguinitatis præcisè cauſa Monialem illicitè egreſſam receperint, aut comitarentur. Pelliz. *de Monialib. c. 5. n. 26.*

3510 Pius ergo V. apponit excommunicationem reſervatam Romano Pontifici, & pœnam inhabilitatis, & privationis officiorum non reſervatam; unde de hac diſcurre, ut *in num.* 3494.

Quantum ad excommunicationem.

3511 Dico, ab ea abſolvere poſſe Epiſcopum, ſi ſit occulta, ut *in num.* 3492.

DIFFICULTAS EST, SI SIT PUBLICA.

IN qua re, Pelliz. *de Monialib. c. 5. n. 28. & cap. 9. nn. 26.* affirmat; quia Moniales ſunt perpetuo impeditæ, & ſi pro abſolutione deberent adire Papam, cogerentur ad impoſſibile; cum teneantur ad perpetuam clauſuram: at impoſſibilium non eſt obligatio.

3512 Reſp. non poſſe Epiſcopum ab

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hac excommunicatione, ſi ſit publica, abſolvere. Donatus *tom.* 3. *tr.* 4. *q.* 8. Ratio, quæ me movet eſt; quia Pius V. quando hanc cenſuram contra Moniales fulminavit, & eam ſoli Romano Pontifici reſervavit, omnem alium pro abſolutione excludendo, jam ſciebat. Moniales eſſe impeditas perpetua clauſura, ad quam ex juribus antiquioribus tenebantur; ſi igitur hoc non obſtante, tali rigore reſervationis contra Moniales uſus eſt, argumentum evidens eſt [ni dicere velimus, Pium V. voluiſſe edere legem deridendam] quòd Summus Pontifex velit, occurrente caſu egreſſionis, Moniales pro abſolutione adire Romanum Pontificem, non quidem perſonaliter, quod eſt impoſſibile, & præter intentum Summi Paſtoris, ſed per litteras, nuncium, aut procuratorem; quod omnino vult, quia vult in tali caſu eſſe conſultum, requiſitum, & certioratum, ut poſſit una cum abſolutione, & medicina, debita pœna, & correctione ab hujuſmodi exceſſu Moniales coercere.

3513 Ratio autem perpetui impedimenti favet Monialibus, ut poſſint ab Epiſcopo abſolvi, juxta dicta ſuperius, ſolùm in aliis caſibus, in quibus abſolutio reſervatur generaliter pro omnibus fidelibus, inter quos tantum per incluſionem tanquam ſpecies in genere veniunt Moniales; minimè in caſibus, in quibus cenſura reſervata ſpecialiter, & explicitè eſt lata contra Moniales, qualis eſt cenſura à Pio V. lata contra Moniales egredientes, & alia Greg. XIII. lata contra Moniales admittentes, aut permittentes ingreſſum virorum, aut mulierum intra earum Monaſteria, ut *in num.* 3484. *& in n.* 3487. in Bulla Greg. §. 3. & 4. Idque ob præfatam rationem, aliàs Pontifex edidiſſet legem, & reſervationem deridendam; quod non eſt excogitandum.

Hinc Fagnanus *in lib.* 1. *Decr. cap. Quoniam* 13. *de conſtit. n.* 30. ait, ex Bulla ... ademptam eſſe facultatem Epiſcopis com... petentem in vim dicti *c.* 6. abſolvendi Moniales ſecretò delinquentes in materia clauſuræ.

3514 Idem ob eamdem rationem ... excommunicatione Romano Pontifici reſervata, lata à Gregor. XIII. & Pio V, ſpecialiter, & expreſsè contra mulieres ingredientes Monaſteria virorum, aut Monialium, ... ſuperius dicta. Hæ quidem licèt in Jure ... nonico ſuper relato cenſeantur impeditæ, ... hoc eas juvat in caſu legis reſervantis ... contra omnes, inter quos mulieres ... tanquam ſpecies in genere continentur, ... nimè in caſu legis ſpecialiter, & expreſsè contra mulieres latæ; adeóque tenentur a... dire Romam per litteras, aut nuncium.

3515 Cui non obſtat dictum, quòd per... ſonaliter impeditus adire Pontificem pro ab... ſolutione, non tenetur adire per litteras, aut nuncium, quia hoc eſt verum regulariter, minime in caſibus extraordinariis, ... quibus vel Pontifex expreſsè ſe declarat, ... evidẽter ex ejus lege colligitur, quod velit hujuſmodi impediti recurrant ad ipſum ... abſolutione: hujuſmodi ſunt caſus, ... bus expreſsè, & ſpecialiter Pontifex ... excommunicationem ſibi reſervatam ... mulieres, & Moniales. Tunc igitur ... res, & Moniales adire debent Pontificem pro abſolutione, modo, quo poſſunt, ... quidem perſonaliter, ſed per litteras, ... nuncium.

Verum tamen eſt, poſſe eas Regulares ... Monialibus approbatos abſolvere, ... caſibus publicis, in foro tamen conſcientiæ, juxta dicta *in n.* 3492.

3516 Corroborantur dicta; quia Jus ... nonicum, *cap.* 6. *Mulieres*, *& cap.* ...

Mon...

Montalb. in lib. 5. tit. 39. de ſentent. ex-
... loquitur expreſsè de cenſura ob per-
... Clerici, aut Monialium; in hoc,
... caſu concedit, quòd poſſint ab E-
... abſolvi, & ſolùm Doctores ex pari-
... tionis, quatenus pro omni caſu ſunt
... illud extendunt ad reliquos caſus:
... autem hujuſmodi extenſionem,
... plus æquo, & ultra claram mentem
... Pontificis, ut extenſio dicti juris fiat
... caſus, & cum excluſione omnis
... recurſus pro abſolutione ad Papam,
... illis caſibus, in quibus evidenter
... Papam velle, ut recurratur ad
..., ut in recenſitis caſibus conſtat: *v.*
...14. & 3525.

QUÆRES.

...17 *Monialis quædam egreſſa eſt è pro- ... Monaſterio, & ingreſſa in aliud Mona- ... contiguum urbanitatis, ſeu curioſi- ... cauſa. An incurrerit excommunicatio- ... contra egredientes. & ingredientes la- ...*

... *de Montalib. cap. 5. nu. 57.* & Bor- ... ibi affirmant; quia Monialis non ... ad clauſuram in communi, ſed ad ... proprii Monaſterii; unde licet ... tranſeat de clauſura ad clauſuram, ... perpetuo ſervandam eſt obligata, ...

...18 Solùm diſſentiunt in hoc quòd Pel- ... eſſe duo peccata, & duas excom- ... tiones incurri, quatenus ſunt duo ... egreſſus videlicet, & ingreſſus.

...19 Bord, verò vult eſſe unum, & unam ... municationem incurri ob egreſſum, ... Bullæ Pii V. dum excommunicat ... Moniales illicitè egredientes, terminum à ... reſpicit, non ad quem; non reſpicit, in- quam, locum, ad quem ingreditur, cum e- nim caſus accidere ſoleat, ut Moniales egre- diantur ad vagandum, lex non comprehen- dit hunc caſum extraordinarium ingreſſus ad aliud Monaſterium contiguum: *Et lex ad ea, quæ rarò accidunt, non aptatur, l. Nam ad ea, ff. de legib.*

3520 Si autem cupis ſcire, quid hac in re ſentiam: Duos actus in præſenti caſu conſi- derandos puto, egreſſum videlicet de pro- prio Monaſterio, & ingreſſum in aliud; quod parum refert, ſi ſit ejuſdem, vel alte- rius Ordinis, cum id materialiter ſe habeat.

QUANTUM AD INGRESSUM,

3521 Dico eam incurriſſe excommuni- cationem non reſervatam Tri- dentini. Inſuper excommunicationem Greg. XIII. & Pii V. reſervatam Romano Ponti- fici. Ab hac autem poſſe ab Epiſcopo abſol- vi, etiam ſi ſit publica.

Ratio primæ partis eſt, quia Trid. *cit. n.* 3483. comprehendit omnes cujuſvis gene- ris, conditionis, & ſexus, adeóque Monia- les. Poteſt tamen hæc cenſura à quovis Con- feſſario pro Monialibus approbato abſolvi; quia non eſt reſervata, ut *in n.* 3486.

3522 Ratio ſecundæ partis eſt; quia Mo- niales ingredientes in aliud Monaſterium Monialium, comprehenduntur in Bulla Gre- gor. XIII. *Ubi Gratia*, relata *nu.* 3487. non quidem explicitè, ſed implicitè.

Non, inquam, explicitè, quia Bulla ex- plicitè loquitur, & cenſuram fulminat con- tra mulieres ſæculares cujuſvis conditionis, quæ prætextu licentiarum prætendebant in- gredi Monaſteria Monialium, & earum li- centias revocat.

Confirmatur; quia hæ licentiæ non con- cedebantur Monialibus, ſed ſæcularibus; nec Moniales id prætendebant, ſed ſæculares,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

unde de mulieribus ſæcularibus reverà Bulla loquitur; quod maximè convincitur ex Bullis Pauli V. *Facultatum num.* 3499. *Monialium ſtatui*, & Urb. VIII. *Sacroſanctum num.* 3500, quæ confirmant Bullam Greg. & pariter expreſsè loquuntur de mulieribus ſæcularibus, ut conſtat Bullas legenti.

3523. Comprehenduntur autem in Bulla Gregor. implicitè, quia contra Moniales militat idem finis, & eadem ratio legis contra mulieres ſæculares latæ, imò potiori jure. Nec talis extenſio legis ad Moniales videatur dura Bordonio apud Pelliz. *cit. nu.* 3519. Quia Bulla Pii V. *Regularium perſonarum*, *de n.* 3490. & alia ejuſdem *Decet Romanum Pontificem, de num.* 3491. expreſsè comprehendit mulieres ingredientes Monaſteria virorum, & in odioſis nomine mulieris non veniunt Moniales, ſed ſæculares, ſicut nomine virorum non veniunt Clerici, nec nomine Clerici Regulares, niſi per aliquam particulam exprimantur; & hoc non obſtante, docet Bord. cum communi, in Bullis relatis Pii contra mulieres ingredientes Monaſteria virorum, comprehendi implicitè Monialem ob identitatem finis, cum verè ſit mulier, & expoſita periculis non minùs, quàm quælibet mulier ſæcularis; qui eſt finis legis.

Ita pariter dicere debet, quòd Moniales è ſuo Monaſterio in aliud Monaſterium Monialium ingredientes urbanitatis, aut curioſitatis cauſa, comprehendantur implicitè in Bulla Greg. XIII. *Ubi gratiæ*, contra mulieres lata; quia ſunt verè mulieres, & potiori jure per hujuſmodi earum ingreſſum ſcandala ſequuntur, & Sanctimonialium quies, tam unde egrediuntur, quàm quò ingrediuntur, perturbatur, qui eſt finis legis, ut conſtat ex verbis ipſius Bullæ Greg. *Et Canonis periculoſo, de num.* 3505.

3524 Ratio tertiæ partis eſt; quia lex Greg. XIII. non eſt lata ſpecialiter contra Moniales ingredientes, ſed generaliter contra mulieres, ut *in num.* 3487. … comprehenduntur Moniales tanquam ſpecies in genere, & implicitè, adeòque … vat Jus Canonicum, *cap. de Monial.* … reputantur perpetuò impeditæ, … Epiſcopo abſolvibiles, etiam ſi caſus … blicus.

3525 Non ſic Abbatiſſæ admittentes aut permittentes, & cæteræ Moniales … mittentes hujuſmodi ingreſſum; hæ … ſi caſus eſt occultus; abſolvi poſſunt … copo, minimè, ſi eſt publicus, quia … la Gregor. eſt ſpecialiter, & expreſſè … tra ipſas; unde recurrunt dicta *n.* … (ut vides) uno modo diſcurrimus de Monialibus ingredientibus, & alio de Monialibus admittentibus, aut permittentibus … modi ingreſſum; quoniam Bulla … do de illis diſcurrit, ut conſtabit … *num.* 3487.

3526 Poſſe autem præfatas admittentes aut permittentes abſolvi in foro conſcientiæ à Regularibus pro Monialibus approbatis, ſequitur ex dictis *num.* 3515.

QUANTUM AD EGRESSUM

3527 RESp. cum diſtinctione, … Monialis iſta eſt ita egreſſa … ſuo Monaſterio ad Monaſterium … ut tranſierit per aliquam viam mediam … cèt brevem, ſæcularibus communem … ut non tranſierit per talem viam, … duo illa Monaſteria ſunt immediatè … gua nulla interpoſita via.

3528 Si primum, proculdubio … in excommunicationem Pii V. *Decori …* *neſtati*, relatam *in nu.* 3508. ut … dicendis *num.* 3530. Eò maximè, quia … hibetur egreſſus, etiam ſi fiat ad …

... Monaſterium ſubjectum; ubi ſupponi-
... tranſitus per vias intermedias ſæculari-
... communes, ut conſtat ex fine, & narrati-
... Bullæ. Ac proinde de ea diſcurre, ut *à nu.*
... ad 3515. v. num. 3536.

3529 Si ſecundum (ſtando in jure com-
... & ad expreſſa in recenſitis Bullis) vi-
...

Quòd habeatur fractio clauſuræ materia-
... nominè formalis, ſeu perfecta, & prout
... requirunt ad incurrendam cenſuram;
... enim videtur *locus ille, quia janua*
... continetur, ad quem ſæcularibus non
... acceſſus. Donatus *tom. 3. tr. 3. q. 1. n. 5.*
... *verb. Monaſterium n. 3*, adeóq; viola-
... formalis, ſeu perfecta clauſuræ per egreſ-
... videtur *egreſſus è loco, qui janua clauſa*
... ur, ad locum, ad quem ſæcularibus
... acceſſus. Cujuſmodi non eſt egreſſus
... ad Monaſterium immediatè conti-
..., ſed eſt de clauſura ad clauſuram.

3530 Præfatæ duæ definitiones videntur
... ex Bulla Gregor. XIII. *Deo ſacris*,
... Decemb. 1572. & ex conſt. 8. ubi
... habetur.

Declaramus præterea, nullis Moniali-
... etiam Tertiariis, licere habere oſtium,
... quod ex Monaſterio introiri poſſit in i-
... Monialium Eccleſiam exteriorem, in
... ſæcularibus ad Miſſas, & Divina offi-
... patere ſolet acceſſus, ſed omninò muro
... claudendum: neque itidem licere Moniali-
... etiam Tertiariis egredi à janua Monaſte-
... quæ eſt pro clauſura ipſius Monaſterii, et-
... ad claudendum aliam ulteriorem janu-
... quâ patere ſolet aditus ſæcularibus veni-
..., vel ad rotam, vel ad crates, ſeu loca
... quis deſtinata, quæ vulgò parlatoria
..., vel ad pulſandum ipſam januam
..., quæ loca, cum ſaltem pro cauſis
... patere ſoleant ſæcularibus, extra
clauſuram cenſeri debent, etiam pro tempo-
re, quo clauſa ſunt.]

Idem videtur ex ipſis juribus tam capitis *Periculoſo*, & Tridentini, quàm ipſius Pii V. *Decori, & honeſtati*, excommunicationem infligentis, relatis *n.* 3508 ubi prohibetur egreſſus Monialium è Monaſterio, expreſsè aſſignando pro fine, ne per talem egreſſum per ſæcularium domos diſcurrant, & vagent, cum honeſtatis, & pudicitiæ virginalis periculo. Quod clarè conſtabit ipſa jura legenti; adeóque recenſita jura non videntur diſponere de præſenti caſu, ſingularis namque eſt, & extraordinarius.

3531 Dico tamen, recenſitam Monialem, quæ eſt è proprio Moneſterio egreſſa in aliud Monaſterium immediatè contiguum, incurriſſe excommunicationem reſervatam B. Pii V. Ratio deſumitur ex identitate finis legis, ut diſcurrenti patet. Et ex Regula: (Lex etiam exorbitans, & pœnalis extenditur ad caſus ſimiles, quando aliàs redderetur eluſoria) *in cap. ſtatuimus, de regul.* Fagnanus *in lib. 3. pag. 421. num. 41.*

3532 Suadetur ex ſimili *in num.* 3523 omninò recolendo.

3533 Non obſtat regula vulgata, quòd *in pœnalibus non ſit facienda extenſio ex identitate rationis.*

Primò, quia hæc regula eſt deſumpta ex regula 15. juris in 6. *Odia reſtringi, & favores convenit ampliari*; quando autem agitur de puniendis delictis, materia dicitur favorabilis, & expediens Reipublicæ, *l. Ita vulneratus, ff. ad leg. Aquilin.* adeóque fieri debet extenſio. Fagnanus *in lib. 3. Decr. cap. Immun. 10. de immun. Eccleſ. n. 13.*

Secundò, quia dicta regula limitatur hac alia regula: *Ubicumque ratio legis eſt generalior dicto, ſeu diſpoſito, tunc ad latitudinem rationis extenditur ipſa diſpoſitio textus,*

l. re-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

l. regula, §. *final.* Abbas hic *n. 9. verſ. Et ſatis poſſet dici.* Fagnanus *cit. num.* 12.

Dicta militant in re noſtra; nam agitur de puniendo delicto egreſſus Monialium, quæ punitio maximoperè expedit publico bono Reipublicæ: Et ratio legis prohibentis, & punientis, nempè diſcurſus, & vagatio extra propriam clauſuram, eſt generalior diſpoſito, taliter ut comprehendat diſcurſum, & vagationem in Monaſterium immediatè contiguum.

3534 Firmatur reſolutio facto noviſſimo, & diſpoſitione Sac. Congr. Epiſc. & Regul. Factum contigit Panormi, ubi Moniales unius Monaſterii, occaſione fracti parietis, qui earum Monaſterium ab alio dividebat, è proprio egrediebantur in aliud Monialium immediatè contiguum, & è converſo. Pro quo facto Sac. Congr. per duo Decreta de die 3. Octob. 1698. & 18. Septembris 1699. & per tres epiſtolas de die 21. Auguſti 1699. & 4. Septembris 1699. & 18. ejuſdem menſis, & anni, Illuſtriſſ. ac Reverendiſſimo Archiepiſcopo Panormitano directa. quæ in Archivio M. C. Archiepiſcopalis conſervantur, facultatem eidem Archiepiſcopo commiſit recenſitas Moniales (ſalutari pœnitentia injuncta) abſolvendi à cenſuris violatæ clauſuræ Sedi Apoſtolicæ reſervatis. Qui ſunt proprii termini decretorum, & epiſtolarum: quæ originalia præ manibus habui, & propriis oculis per legi.

3535 Ex quibus duo concluduntur. 1. Recenſitas Moniales incurriſſe excommunicationem Papæ reſervatam. 2. Ab ea, ſi eſt publica, non poſſe Epiſcopum abſolvere.

3536 Et colligitur 1. potiori jure excommunicationem reſervatam incurrere, ſi fracto pariete intermedio, è proprio Monaſterio egrediantur in domum exterorum immediatè contiguam, etiam ſi id facian[t] mo eam domum cum Monaſterio [...] randi; ſi id abſque legitima Superi[...] centia agant: *v. n.* 3528.

3537 2. Clauſuram adæquat[e] [...] quòd *ſit locus ille, qui janua cla[...] netur, ad quem exteris non pa[...] ſus.* Sic namque comprehendunt[ur] [...] ales alterius Monaſterii, etiam imm[...] contigui, quæ quidem reſpectu alter[...] exteræ.

3538 3. Monialem, quæ egre[...] proprio Monaſterio in aliud immedi[...] tiguum, duas incurriſſe excommun[...] reſervatas; quia duo ſunt actus, eg[...] delicet, & ingreſſus, ut *in num.* 351[...] tum ad abſolutionem excommun[...] ob ingreſſum, diſcurre, ut *à n.* 3524 [...] Quantum autem ad abſolutionem [...] municationis quoad egreſſum, [...] *num. 3511. ad 3516.*

QUÆRES II.

3539 *An recenſita Monialis p[...] vi à cenſura per egreſſum virtute [...] ciatæ?*

RESpon. non poſſe. Quia pr[...] Cruciatæ, quantum ad artic[...] gendi Confeſſarium, & abſolvend[i] [...] bus reſervatis, non ſuffragari Reg[...] & Monialibus, declaraverunt pl[...] Pontifices; Pius V. conſt. 132. *E[...]* 22. Julii 1571. Clemens VIII. co[...] *Romani Pontificis* 23. Novemb. 1[...] Urb. VIII. conſtit. 105. *In ſpecula* [...] 1630. ut infrà de Bulla, ita ut [...] affirmare potiùs temeritatem ſap[...] probabilitatem; unde non video [...] pacto poſt propoſitionem primam [...] noc. XI. damnatam, poſſit quis hanc [...] onem ſequi.

354[...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3540 Nec juvat dicere, quòd Moniales ... uti privilegio Bullæ de licentia ſui ... ſuperioris, quia earum Superior vel eſt Epiſ... ..., vel Prælatus Regularis; iſti autem ... quidem cedere juri ſuo, & dare li... ...entiam utendi Bulla pro reſervatis, ſed pro ... reſervatis ſibi, minimè pro reſervatis Papæ; ... tum Papa vult quoad ſibi reſervata eas ... Sedi Apoſtolicæ, per hæc verba: *Or... ... diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & ... Apoſtolicæ quoad ſibi reſervata ſubje... ...ſint.*

3541 Pelliz. *de Monialibus cap. 7. num.* ..., prædictam Declarationem Clem. ... & aliorum Pontificum comprehendere ...iales ſubjectas Prælatis Regularibus, ... ſubjectas immediatè Sedi Apoſtoli... ... ſive Ordinario loci; quia reſpectu harum ... finis prohibitionis, videlicet, quòd ... Confeſſarii virtute Bullæ pro reſer... ... *aliquando in ſpeciale vergit Religionis ...mentum.* Nam cùm hæ ſint exemptæ à ... Prælatorum Regularium, talis ele... ... Confeſſarii non poſt cedere in damnum ... Religionis. Tum quia alius finis eſt, ut ...iales quoad Sacramentum Pœnitentiæ ... *diſpoſitioni ſuorum Prælatorum*; ... autem poſſunt quoad hoc ſubjici ... ſui Ordinis, ſi ſunt ab eorum juriſ... ... exemptæ? ita Pelliz.

3542 Dico autem pro certo, prædictam ...tionem comprehendere etiam Mo... ... Prælatis Regularibus exemptas: con... ... verbis ipſius Bullæ Clem. VIII. ab ipſo ... relatis.

... Conceſſionem S. Cruciatæ, & aliorum ... particularium, quantum ad præ... ... articulum eligendi Confeſſorem, & ... à caſibus reſervatis, cum fratri... & ſororibus Monialibus Ordinis præ... ... ſupple tu B. Mariæ de Monte Carme-lo) ac aliorum quorumcumque Ordinum, &c. ubilibet locum minimè habere, nec cenſeri, ſed noſtræ intentionis exiſtere, quòd iidem fratres, & Moniales, quantùm ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti ſint, Apoſtolicâ auctoritate tenore præſentium declaramus, eiſdem tamen Prælatis, ut in uſu hujuſmodi poteſtatis, ſe cum ſubditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.)

3543 Inſuper Urb. VIII. *cit.* idem confirmat, dicens, quòd talis electio, & abſolutio virtute Bullæ *cedit in maximum ſtatus, & Regularis obſervantiæ præjudicium.* Item *in detrimentum eorum Regularis diſciplinæ.* Ubi ut vides, Clem. & Urb. loquuntur intranſitivè, minimè tranſitivè, nimirum, quòd talis electio facta à fratribus, cedit in detrimentum obſervantiæ, & diſciplinæ Regularis Religionis fratrum, facta verò à Monialibus, in detrimentum obſervantiæ, & Religionis Monialium; Moniales enim, v. gr. Clariſſæ, ſunt verè Religioſæ, & verè in ſe Religionem, & Ordinem conſtituunt; ſolùm dicuntur ejuſdem, aut diverſi Ordinis relatè ad Religionem virorum.

3544 Confirmatur 1. Quia Clem. & Urb. eodem modo id declarant, & prohibent quoad Fratres, & quoad Moniales; igitur ſi loquendo quoad fratres, ſumunt finem illum damni obſervantiæ, & diſciplinæ Regularis intranſitivè, ita loquendo quoad Moniales. 2. Quia non minoris, ſed majoris conſiderationis eſt diſciplina, & Obſervantia Regularis ipſorum Monaſteriorum Monialium, quàm Religioſorum virorum; unde pro ea ſervanda Pontifices intranſitivè loquuntur, ac proindè abſolutè, ſive Moniales ſint ſubjectæ Regularibus, ſive Ordinario.

3545 Corroboratur ex *n.* 3540. ex Urb. VIII.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

VIII. qui quoad excluſionem Cruciatæ vult Moniales etiam, Sedi Apoſtolicæ quoad ſibi reſervata ſubjici.

Non ceſſat igitur pro Monialibus Ordinario ſubjectis primus finis.

3546 Secundus finis, quod ſint ſubjectæ *diſpoſitioni ſuorum Prælatorum*, etiam verificatur de Monialibus immediatè ſubjectis Ordinariis; quia Ordinarii, & Epiſcopi ſunt verè, imo magis principaliter Prælati. Et *ubi lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, l. de pretio 10. ff. de publ. in l. rem*; maximè cum idem finis Obſervantiæ, & diſciplinæ Regularis ſervandæ militet pro cunctis Monialibus, ſive Prælatis Regularibus, ſive Ordinariis immediatè ſubjectis.

3547 Confirmatur; quia aliud eſt dicere, quòd Moniales quorumcumque Ordinum ſubjectæ ſint *diſpoſitioni ſuorum Prælatorum*; & aliud *Prælatorum ſui Ordinis*. Primum dicunt Clem. & Urb. minimè ſecundum, quod Pelliz.

CATALOGUS CENSURARUM, ET CASUUM RESERVATORUM SUSPENSIONES.

3548 1. Contra ſuſcipientes Ordines ſacros ſub titulo ficto patrimonii, vel beneficii, vel extra tempora ab Eccleſia præſcripta, vel ante legitimam ætatem, vel abſque litteris dimiſſoriis. Trid. *ſeſſ. 21. de refor. cap. 2. ſeſſ. 23.*

2. Suſcipientes duos ſacros Ordines eodem die, aut duobus diebus continuis, & immediatis; qui ſuſpenditur ab exercitio poſterioris; quæ ſuſpenſio eſt Papæ reſervata.

3. Suſcipientes Ordinem ſuperiorem per ſaltum non recepto inferiori, v. gr. Sacerdotium non recepto Diaconatu. Trid. *ſeſſ. 23. cap. 14.*

4. Contra Clericum, qui vacante ſede Epiſcopali Ordinem ſacrum recipit cum dimiſſoriis capituli, niſi occaſione beneficii recepti, aut recipiendi arctatus fuerit. Capitulum contraveniens interdicto ſubjacet, & ſic ordinati ſunt ipſo facto ſuſpenſi ab Ordinibus ſuſceptis ad beneplacitum Epiſcopi. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 10.*

5. Contra Sacerdotem ſæcularem, aut regularem, qui conjungit in matrimonio, aut benedicit ſubditos alterius Parochi ſine licentia Parochi, vel Ordinarii. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 1. de reform.*

6. Contra Epiſcopum, qui Ordines, vel primam tonſuram confert extraneo abſque dimiſſoriis proprii Epiſcopi, aut Ordinationes habet in aliena diœceſi abſque licentia Ordinarii. Trid. *ſeſſ. 23. de refor.*

7. Contra Religioſos introducentes mulieres intra Monaſteria: ſunt ſuſpenſi à divinis Officiis, ex Bulla B. Pii V. & Greg. XIII. Ubi ipſæ fœminæ ingredientes Monaſteria virorum, aut è converſo, ſub prætextu quocumque tatum, excommunicantur ipſo facto.

EXCOMMUNICATIONES Reſervatæ Papæ extra Bullam Cœnæ.

3549 1. Perſeverantes in excommunicatione delegati. Papæ per annum.

2. Communicantes in divinis ſcienter cum excommunicatis à Papa: dummodo communicans ſit Clericus, & excommunicatus ſit nominatim denunciatus.

3. Incendiarii nominatim per ſententiam Eccleſiæ publicati.

4. Illi, qui gravant in perſonis aut bonis

... qui ſententiam excommunicationis, ſu-... aut interdicti in aliquem tule-... ſi in eo per ſpacium duorum menſium ...verint.

... Illi, qui poſt abſolutionem à priori ex-...catione reſervata Papæ, ſub con-... comparendi coram Papa, aut ſatisfa-... parti læſæ, talem conditionem elapſo ... negligunt.

... Religioſi, qui Sacramentum Extremæ ...tionis, aut Euchariſtiæ per modum via-... vel matrimonia ſolemnizant ſine ſpecia-... Parochi; vel abſolvunt excommu-... Canone, præterquam in caſibus in ... conceſſis.

... Confeſſarii, qui diſpenſant in votis ul-...rinis, S. Petri, & Pauli, & S. Jacobi in ...poſtella, caſtitatis, & Religionis, atque ... reſervatis Papæ abſolvunt ſine pri-..., & conceſſione.

... Lacerantes, & exenterantes corpora ...torum, ut conſerventur, vel ut de-...tur, ut oſſa poſſint in alia loca trans-...

... Dantes, vel recipientes aliquid per mo-..., & conditionis ob ingreſſum Re-...

... Spoliantes Eccleſiam cum fractura ..., aut feneſtrarum, poſtquàm fue-... ſententiam Eccleſiæ nominatim de-...

... Moniales profeſſæ, ſi è Monaſterio ...tur, niſi cauſa magni incendii, aut ..., aut peſtis per Superiorem, & Epiſco-... probata; item eas comitantes, & reci-...

... Ingredientes Monaſteria monialium ... neceſſitate, & debita licentia. Et mulie-... ingredientes Monaſteria virorum ſub ... facultatum.

... Clerici, vel laici quacumque arte uſurpantes bona, res, jura, fructus, reddi-tus, aut juriſdictiones alicujus Eccleſiæ, vel beneficii ſæcularis, montium pietatis, aut aliorum piorum locorum; vel impedientes, ne percipiantur ab eis, ad quos de jure ſpectant.

14. Prædicatores, qui aliquid prædicant contrarium, aut diſſonum Sacræ Scripturæ. Qui tempus præfixum futurorum malorum, vel adventus Antichriſti, aut certum Judicii diem prædicunt. Qui futura quaſi ſpecialiter revelata dicunt, aut alienas, atque inanes divinationes aſſeverant, ex Leone X. in Concil. Lateranen.

15. Religioſi, aut Clerici ſæculares, qui aliquem inducunt ad vovendum, jurandum, aut promittendum, ut apud eorum Eccleſias ſepulturam eligat, vel jam electam ampliùs non mutet, *Clement. cupientes, & cap. 1. Bonif. VIII. de ſepulturis.*

16. Illi, qui contra piam ſententiam de Immaculata B. M. V. Conceptione, ejuſque feſtum, aut cultum, aliquid quovis modo, publicè, vel privatim, voce, vel ſcripto loqui, concionari, tractare, diſputare auſi fuerint, vel argumenta contra eam afferendo, & inſoluta relinquendo. Alex. VII. in Bulla *Solicitudo*, die 8. Decembris 1661.

CASUS 20. RESERVATI in Bulla Cœnæ Domini.

3550 1. Hæretici cujuſcumque ſectæ, eorumdem receptatores, fautores, defenſores, eorumdem libros hæreſim continentes, vel de Religione tractantes ſcienter legentes, retinentes, imprimentes defendentes, & ſchiſmatici: *vid. tom. 2. n. 286. à n. 281. & à n. 318.*

2. Appellantes ab Ordinationibus, ſeu mandatis Romani Pontificis, ad futurum concilium, eorumque fautores.

 3. Pira-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3. Piratæ, Curſarii, ac latrunculi maritimi diſcurrentes mare Romani Pontificis, præcipuè à Monte Argentario uſque ad Terracinam, ac eorum fautores, receptatores, & defenſores.

4. Naufragorum Chriſtianorum cujuſcumque generis bona, etam in littoribus inventa ſurripientes.

5. Imponentes nova pedagia, & gabellas, vel eas augentes, præterquam in caſibus à jure, ſeu ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia permiſſis.

6. Falſificantes litteras Apoſtolicas, aut falsò fabricantes.

7. Deferentes arma, aut alia uſui bellico idonea ad Turcas, & alios Chriſtiani nominis inimicos, vel hæreticos, per Sanctæ Sedis ſententiam expreſsè, & nominatim declaratos. Vel ad Chriſtianæ Reipub. aut Catholicæ Religionis ſtatum pertinentia in ejuſdem damnum illis annunciantes.

8. Impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam convehunt.

9. Ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel ab ea recedentes, ſua, vel aliorum opera lædentes, vel ſine juriſdictione vexantes in Curia Romana commorantes.

10. Romipetas, & peregrinos, etiam in Urbe morantes, vel recedentes, lædentes, & in his dantes auxilium, conſilium, vel favorem.

11. Interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios; aut eos à ſuis Diœceſibus, Territoriis, Terris, ſeu Dominiis ejicientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel favorem.

12. Occidentes, quovis modo percu[illegible]tes, aut bonis ſpoliantes, per ſe, vel per a[illegible]lios, eos, qui pro negotiis ſuis ad Ro[illegible]nam Curiam recurrunt, aut comm[illegible] Advocatos, Procuratores, Agentes, [illegible]tores, vel Judices ſuper dictis cauſis [illegible]tos.

13. Appellantes à gravamine, vel [illegible] executione litterarum Apoſtolicarum [illegible]cam poteſtatem,

14. Executionem litterarum Apoſtolica[illegible]rum, aut aliarum expeditionum impedien[illegible]tes, & prohibentes ad gratias impetran[illegible] accedentes.

15. Judices ſæculares, qui Eccleſiaſti[illegible]cas perſonas trahunt ad ſua tribunalia, [illegible] que Eccleſiaſticam libertatem tollunt, [illegible] in aliquo perturbant: *vid. tom. 1. a num.* 719.

16. Impedientes Prælatos, ne ſua juriſdi[illegible]ctione utantur, quique illorum, & Delega[illegible]torum judicia eludentes, ad Curiam ſæcu[illegible]larem recurrunt, aut contra illos [illegible] atque in his præſtantes auxilium.

17. Uſurpantes jurisdictiones; [illegible] redditus, & proventus ad Sedem Apoſtoli[illegible]cam, & quaſcumque Eccleſiaſticas [illegible]ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum [illegible] aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum [illegible]tinentes, vel ea ſequeſtrantes: *vid.* [illegible] 704.

18. Imponentes decimas, & alia [illegible] perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſiis, Mona[illegible]riis, aut eorum fructibus: *v. ann.* 74[illegible] *num.* 791.

19. Judices, & quilibet miniſtri [illegible] executores ſæculares, quomodolibet [illegible]terponentes in cauſis capitalibus, ſeu cri[illegible]nalibus, contra perſonas Eccleſiaſticas [illegible]

20. Occupantes, invadentes, aut [illegible]nentes bona, aut terras Eccleſiæ Ro[illegible]

mediatè, vel mediatè ſubjecta, & illis jurisdictionem uſurpantes.

Hi caſus ſunt deſumpti ex ipſa Bulla Cœnæ, ut in *Bullario tom.* 4. & 6.

ALII SEX CASUS EXTRA Urbem, & intra Italiam Summo Pontifici reſervati.

3551 1. Violatio immunitatis Eccleſiaſticæ circa confugientes ad Eccleſias: *v. tom.* 1. *à n.* 609.

2. Violatio clauſuræ Monialium ad malum finem: *v. ànum.* 3482.

3. Injectio manus violentæ in Clericum.

4. Provocatio, & pugna in duello: *v. to.* 1. *num.* 2130.

5. Simonia realis ſcienter contracta: *vid. tom.* 1. *à num.* 1201.

6. Confidentia beneficialis: *vide tom.* 1. *num.* 1164.

PRÆFATI CASUS HIS CONTINENTUR VERSIBUS.

Caſus 20. Bullæ Cœnæ.

3552 1. HÆretici. 2. A Papa appellans. 3. Cum fure. 4. Pirata.

5. Augens vectigal. 6. Aut Breve falſificans.

7. Hoſtibus arma ferens. 8. Victum quive movet Urbe.

9. Quos Papa. 10. Aut pietas,

11. Aut ſua cauſa ciet.

12. Præſulibus gravis. 13. Ad laïcum ſpectantia ſacrum.

14. Sit reus. 15. Aut Judex, qui trahit acta ſacrum.

16. Prælati. 17. Eccleſiæve uſurpans jura.

18. Onus; & qui his ſtatuit.

19. Capitis noïcit eoſque reos.

20. Sedis Apoſtolicæ terras quique occupat atrox.

Hos omnes Domini Cœnæ Anathema ligat.

ALII SEX CASUS.

3553 1. JUra ſacri violata loci. 2. Vel ſepta ſacrarum Virginum. 3. It in Clerum cum violenta manus.

4. Simonia fide. 5. Aut facto producta.

6. Duellum.

Hos intra Italiam, nonniſi Papa levat.

EXPOSITIO.

3554 1. IN 3. caſu Bullæ Cœnæ non comprehenduntur, qui furantur in fluminibus, aut in alio mari, ſed in mari Pontificis. Nec qui ad alia pergentes, ſemel ex accidenti alterius navis bona deprædantur; ſed qui ex profeſſo ibi rapinis dant operam, licet actu nihil furentur. Nec Catholici infideles perſequentes, & rapientes. Nec ſi inter ſpoliatos, & ſpoliantes ſit bellum; quia tunc non dicuntur piratæ, ſed repreſſalia facientes.

2. In 4. non comprehenduntur, ſi bona non ſunt Catholicorum. Si quis capit cum ſuæ vitæ periculo, & aliter periiſſent. Si ab hoſtibus incendio, aut vi demerguntur. Vel ſi bona naufragantium ab alio capta, ab eo dono, aut furto quis accipiat.

3. In 5. comprehenduntur novæ gabellæ, non antiquæ, niſi quoad novum augmentum. Item impoſitæ à non habentibus auctoritatem imponendi. Eam habent Papa, Concilium generale, Imperator, Rex; eam non habent Civitates, & alii Principes, alterius Supremi Principis juriſdictioni ſubjecti, niſi habeant miſtum imperium.

4. In 6. incurritur, ſi in litteris originalibus, aut authenticis Sedis Apoſtolicæ, aliquid

etiam minimum addat, mutet, aut deleat, quod verborum ſenſum mutet. Non incurritur, ſi litteræ expiraverint, aut ſi error grammaticalis corrigatur.

5. In 7. non comprehenduntur, qui vendunt ſine delatione, ut ſi Chriſtiani in ſis partibus degentes illis vendant, aut exiſtentes in propriis locis, v. gr. Liburni, vendant Turcis ad ſe venientibus.

6. In 10. comprehenduntur illi, qui Romam petunt, vel ibi commorantur devotionis, ſeu peregrinationis cauſa.

7. In 17. non comprehenduntur, qui tales fructus mobiles furantur, ſicut alii fures, quia hi non dicuntur ſequeſtrare, nec uſurpare, quod eſt quædam appropriationis ſpecies, ſed furari. Nec qui bona perſonæ Eccleſiaſticæ uſurpant, illi provenientia, non ratione Eccleſiæ, Monaſterii, aut beneficii Eccleſiaſtici, ſed ratione patrimonii, aut alterius tituli temporalis, & non Eccleſiaſtici; nec quando beneficia vacant.

Hæc ex ſumma Dianæ, Toleto, & Mendo *ver. Bulla Cœnæ.* Pro ſex caſibus Clem. VIII.

3555 Religioſi gaudent immunitate confugiendo ad proprias Eccleſias ob delictum etiam in ejuſdem Eccleſiæ Monaſterio commiſſum; & Superiores, ac alii extrahentes incurrunt cenſuram, ſi eos extrahant ad infligendam pœnam in foro externo debitam delicto intra idem Monaſterium commiſſo. Non incurrunt autem, ſi extrahant ad correctionem. Patet ex dict. *à num.* 681; *ad* 684.

3556 Quibus accedit deciſio Sac. Congr. Immunit. in AEſina apud Matthæucci *tom.* 2. *ver. Immunit. Eccl. num.* 30.

(Expoſuit Sac. Congregationi ſuper Immunitate Eccleſiaſtica, & controverſiis juriſdictionalibus, Fr. Carolus de Montecchio Ord. Minorum Obſervantiæ Reformatorum S. Franciſci, ſe extractum fuiſſe de mandato Patris Provincialis ab Eccleſia Conventus AEſini, in quo morabatur, inſtando propterea declarari incidiſſe in excommunicationem, tam ipſum Provincialem, quàm ſe tres executores: Et eadem Sac. Congregatio auditis rationibus à P. Procuratore Generali Ordinis allati, inter quas adductum fuit, prædictum Fratrem Carolum extractum fuiſſe ad correctionem, & ob id ad domum alienæ translatum, cenſuit, Provincialem, atque Fratres profeſſos non incurriſſe. Romæ hac die 19. Aprilis 1701.)

EXPLICATUR EXCOMMUNICATIO PERCUSSORIS CLERICI.

3557 PErcuſſorem Clerici, aut Monachi excommunicat Innoc. II. in *ſi quis ſuadente* 17. q. 4. his verbis: *Si quis ſuadente diabolo in Clericum, vel Monachum manus violentas injecerit, anathematis vinculo ſubjaceat, & nullus Epiſcoporum præſumat eum abſolvere*; comprehenduntur mares, fœminæ, mandantes, conſulentes, qui id poſitivè, efficaciter cooperantes, effectu ſecuto.

3558 Nomine *Clerici*, veniunt Clerici ſaltem prima tonſura initiati, habitum & tonſuram geſtantes, etiam ſi ſint excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, aut verbaliter degradati. Item Clericus conjugatus, ſi cum una, & virgine contraxit, & habitum ac tonſuram deferat. Hi quoque gaudent privilegio Canonis: *ſi quis.*

3559 Privilegium Canonis amittit Clericus. 1. Bigamus *verè*, quatenus cum duabus contraxit, vel *interpretativè*, quatenus cum una corrupta, *lib.* 1. *in* 6. *tit. de bigam.*

..., & habitu, & tonſura dimiſſis, ter monitus ...reaſſumpſit. *cap. Cum contingit 2. de ſent. ...* 3. Qui ſine habitu, & tonſura enormi... ſe immiſcet, craſſando, latrocinia com...mittendo, ſeditiones, aut bella commoven...do, &c. v. *n.* 737. *&* 787.

3560 Nomine *Monachi*, includuntur Religioſi profeſſi, & Moniales, Converſi, & Converſæ, *cap. Cum illorum, & cap. de Monachis lib. 5. tit. 39. de ſent. excomm.* Novi...tii utriuſque ſexus, etiam ſi ſint admiſſi ante ...annum 15. dummodo non ſint infantes, ſed ...uſum rationis habeant, & hi dicuntur *Obla...ti, can. Religioſos, de ſent. excom. in* 6. Tertia...rii Mendicantium, ſi habitum geſtent, & in ...communitate vivant Mulieres Tertiariæ in ...propriis domibus viventes, vitam cœlibem ...ducentes, juxtà formam *num.* 748. præſcri...ptam Conſt. Leonis X. *Dum intra*.

Eremitæ collegialiter viventes, ſub obedi...entia Epiſcopi, aut alicujus Prælati viventes. ...*in cap. Qui verè 16. q. 2.* & ex uſu cum ...tacita voluntate Pontificis. Et quamvis pro...feſſionem non emittant, eorum eſt ſimilitu...dinaria Religio, ad ſimilitudinem ſcilicet ...aliarum Eremitarum.

Omnes illi, qui habitu Religioſo aſſum...pto Monialium ſervitiis ſunt mancipati, & ...pro illis eleemoſynas quærunt, dummodò vi...vant propè Monaſterium, earum more. Item ...illi, qui habitu Clericali incedentes, inſer...viunt Congregationi Presbyterorum, qui ...collegialiter modo Religioſo ſub certo Su...periore vivunt.

Denique equites S. Joannis Hieroſolymi...tani, quia ſunt verè Religioſi. De reliquis e...queſtribus dic, ut in *num.* 746.

3561 *Per injectionem violentam manu...um*, intelligitur *omnis actio exterior injurio...ſa perſonam Eccleſiaſticam violenter tangens ſive immediatè ſive mediatè*, v. g. ſi veſtem tangat. Hinc ſi quis improperia in Clericum dicat, aut lapidem projiciat, ſed lapis eum nō tangat, excommunicationem non incurret.

3562 Item nomine *manus*, venit quodlibet inſtrumentum, quo fit actio phyſica injurioſa, nempe pes, &c. & ponitur *manus*, quatenùs eſt inſtrumentum magis ſolitum ad tales injurias.

Ad hanc igitur excommunicationem incurrendam, tria copulativè requiruntur, factum conſummatum, violentia, & injuria. Injuria ſemper eſt annexa actioni phyſicæ, violentæ, & nocivæ.

3563 Maſtrius ex noſtro Aſſeſano ſummatim, & ſatis actiones, in quibus quis excommunicationem incurrat, vel non incurrat, refert; & quidem incurrit, qui Clericum conſpuit; pulvere, luto, vel aqua conſpergit, veſtem lacerat, aliquid per vim, & injuriam de ejus corpore eripit, pileum, v. gr. pallium, ita ut actio ſit graviter injurioſa; ſi manu, vel pede, aut baculo eum percutiat. Si manus violentas injiciat in equum, cui ille inſidet, ſiſtendo per frænum; quia licèt talis actio ſit levis reſpectu corporis, eſt gravis reſpectu honoris; ſi eum perſequatur, ut in flumen, vel foſſam incidat, aut equo decidat. Si in carcere violenter detineat, aut in loco, unde ſine dedecore exire non poſſit.

3564 Incurrit, qui aliqua ex his injuriis phyſicis offendit Clericum mortuum. Pignatelli *tom. 6. conſul. 5. num.* 3. Sperellus *deciſ. 45. n. 56.* contra Henriquez; quia Canon eſt favorabilis ſtatui Clericali; & ideo extendendus. Idem potiori jure dic de Clerico dormiente: At non incurrere, qui veſtes illi non adhærentes laceraret, ſequitur ex *num.* 3561.

Incurrit, qui manu ſiniſtra ad collum Clerici injecta, altera manu ſupra pugionem appoſita; aut qui una manu eo per pectus, aut

Capu-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Capucium apprehenſo, alteram in forma pugni tenens eum minatur: *Si non eſſes Clericus, te percuterem.* Eſt enim actio phyſica, violenta, & injurioſa. Sperellus *deciſ.* 45. *num.* 36.

3565 Incurrit, qui venenum Clerico præbet, ſtatim ac ille bibit. Lezana *tom.3.ver. Clericus num.* 5. Sperellus *dec.* 20. etiamſi mors non ſequatur, quia propinatio veneni eſt actio exterior phyſica, violenta, & nociva, ac inde injurioſa; & ſecuto hauſtu, habetur effectus ſecutus ſufficiens ad cenſuram (nam (rectè ponderat Matthæucci *tom.* 1. *ver. Excom. Canonis num.* 29.

In caſu veneni propinati, duplex conſideratur effectus; alter eſt ipſa propinatio, ob quam indubiè non incurreretur cenſura, niſi ea conſummata eſſet, & ſic niſi Clericus venenum biberet; alter eſt effectus veneni, nimirùm mors, & iſte effectus nullatenus eſt neceſſarius ad incurrendam cenſuram, ſicut non eſt neceſsè ad effectum, ut mandans eam incurrat, quod Clerici mors, vel corporalis læſio ſequatur, ſed ſat eſt, quòd mandatarius ſclopum explodens, Clericum cum pulvere, vel aliqua materia attingat, quia ſemper verificatur, quòd violentas manus injecerit in Clericum, per actionem nimirùm juſtitiæ repugnantem, ipſam Clerici perſonam cum injuria, & temerè tangentem.)

Quòd ſi mors ſequatur, tunc erit factum enorme, & homicidium.

3566 Non incurrit ipſe Clericus, qui ſe ipſum injurioſè percutiat; quia jus de perſona diſtincta loquitur. Maſtrius contra aliquos.

Nec alius, qui cauſa diſciplinæ, & correctionis, Clericum percutit, ut Pater, Superior, Præceptor, Senex, aut aliquis propinquus. Conſtat ex *Authentica presbyteros* 1. *cap. de Epiſcopo, ex cap.* 1. *de ſent.* [illegible] *& in c. cum voluntate.*

Nec qui clam crumenam Clerico [illegible] dit, aut veſtem tollit; quia non eſt [illegible] lenta, ſed fraudulenta.

Nec qui percutit ad defendendum [illegible] ſuos, aut ſuas res, vel honorem, cum [illegible] ramine inculpatæ tutelæ.

Nec ſi percuſſio ſit jocoſa, vel caſu [illegible] quando janitor, vel apparitor turba [illegible] percutit Clericum.

Nec ſi percuſſio fiat ex ſubito, & [illegible] nè deliberato animi motu; vel ſi inju [illegible] cio prudenti non ſit talis, ut [illegible] mortale.

Nec ſi ipſe Clericus percuſſioni [illegible] mittat, aut conſentiat, ſi percuſſio [illegible] injurioſa, v. gr. ſi fiat joco, vel ſi ve [illegible] terius manibus diſciplinam pati; ſi [illegible] injurioſa, percutiens eſt excommun [illegible] etiamſi Clericus percuſſioni conſen [illegible] injuria ſtatui Clericali irrogatur, cu [illegible] cus cedere non poteſt: *v. à num.* 209 [illegible] *& à* 2115.

Nec qui ratione officii vi extrahit [illegible] cleſia Clericum divina Officia turban [illegible] aut ibi indecentia patrantem. Gloſſ [illegible] *Celebrationem*; quia præſumitur [illegible] non injuriâ manus injicere.

Pari ratione non incurrit, qui [illegible] Clericum injuſtè ſuam domum occ [illegible] tem, ſi alio modo repellere non poſſ [illegible] utitur jure ſuo; adeóque non comm [illegible] juriam.

Nec mulier, quæ percutit Cleric [illegible] per honeſtate, non puris verbis, ſed [illegible] am inſultantem, ſi alio modo repelle [illegible] poſſit: *v. num.* 2094.

Nec qui percutit Clericum in fragra [illegible] mine cum uxore, matre, ſorore, vel [illegible] pertam, ex *cap. Si verò*, ut in *n.* 2096. [illegible]

...atum, ſi percutiat non ſtatim, ſed inter... tempore, quo dolor ſedari poſſet. Vel ...opera clam expectet, ut in fragranti ...um percutiat ; vel ſi eum cum aliis ...guineis peccantem reperiat ; quia ...cit. ita diſponit.

Nec pueri ante annum 14. pubertatis pu...ſe percutientes: ut infrà *de excommun.* ...

Nec qui percutit Clericum degradatum ...datione reali, & actuali: infrà de degra...tione.

Nec demum incurrit Summus Pontifex , ...ricum percutiat; quia ſubjectum cenſu...debet eſſe ſubditus illi, qui fert cenſuram; ...mus autem Pontifex nullum Superio...agnoſcit, & ideo nullam cenſuram in...re poteſt. Tum quia cenſura eſt de jure ...mo poſitivo, & Summus Pontifex eſt ...omne jus humanum poſitivum.

PERCUSSIO DIVIDITUR

...7 Communiter à Doctoribus in levem , mediocrem , & enor...

3568 Levis eſt, *quæ fit ſine relictione ve...*, ut quæ fit palma, pugno, pede, ba..., vel lapide veſtigium non relinquen...

3569 Mediocris eſt, *quæ fit cum relictio...ſtigii, ſine tamen mutilatione , notabili ...guinis effuſione, aut lethali vulnere.* Ut ſi ...ſit, quod dens, aut capillorum copia e...itur, veſtes effringantur, ſi ſtercore vul...fœdetur, & ſimilia.

3570 Enormis eſt, *quæ fit cum mutilatio..., aut cum notabili ſanguinis effuſione , quæ ...ſi fit e naribus, vel cum lethali vulnere, vel ...ſi ſit levis, fit autem, & atrox ratione ...ratæ perſonæ* Levis namque erit , ſi ala... percutiatur Clericus; enormis verò , ſi Epiſcopus Abbas, Provincialis. Levis erit , ſi ſanguis effluat è naribus ; quia ſunt organum nimis facile ad emittendum ex leviſſima cauſa ſanguinem : *vide num.* 571.

3571 Recenſita diviſio percuſſionis in triplicem , eſt arbitraria facta à Doctoribus , ſed judicio quidem prudenti.

3572 In jure autem, ex conſt. 2. Joannis XXII. apud Confectio pag. 19. duplex diſtinguitur, levis ſcilicet, ſeu modica, & gravis, ſeu enormis ; quæ conſtitutio , quia valdè juvat, affertur, & eſt, ut ſequitur.

(Perlectis litteris veſtris circa abſolutionem excommunicatorum, vos in eis dubitare perſpeximus, quæ eſſet modica, aut levis injuria, circa quam, ſicut talis loquitur, abſolvendi vobis contulimus poteſtatem. At quod cum ſit facti potiùs, quàm juris quæſtio , vobis prout poſſumus, reſpondemus : illam videlicet modicam percuſſionem, aut impulſionem, pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad livorem mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effuſionem ſanguinis non excedit, nec tam leviſſimi ictus, aut pugni percuſſione ſanguis exiret , tranſire in atrocem injuriam profitemur, ut propter hoc ſit ab abſolutione talium abſtinendum: ut tamen non ſolùm ipſum factum, imò etiam facti qualitas, percutiendi modus, aut injuriandi, circa hoc diligentiùs attendatur; & ipſius facti circumſtantia, loci videlicet, & etiam perſonæ, quæ ſit levis, vel modica, gravis, aut enormis injuria, manifeſtius cognoſcatur. Loci quidem, ut in theatro , vel in foro, coram Rege, Prælato, vel Judice, in Eccleſia, coram multis in alio loco publico alicui injuria conferatur, Perſonæ, veluti ſi Magiſter, vel Judex, aut etiam Magiſtratus, aut Prælatus, Pater, aut Patruus, vel aliquis in dignitate, vel perſonatu conſtitutus, ab inferio-

ri, vel humili contra naturam juris patiatur, per hæc quidem graves videantur injuriæ; & quæ ſint leves, aut modicæ, tanquam ex oppoſito cognoſcantur. Sanè quia negotii natura non patiatur, ut ad plenum omnia diſſerantur; judicium autem talis enormis injuriæ veſtro duximus arbitrio comittendum, ut poteſtatem veſtram, cum ad hæc proceſſeritis, temperetis, ut citrà metas hujuſmodi potiùs, quàm ultra eas circa abſolutionem talium procedatur: ne injuriantes de vicina abſolutione confiſi, de facili in atroces prorumpant percuſſiones, vel injurias: & ſententias Canonis jam periculoſiùs contemnentes, in excommunicationis ſententias proclivius prolabantur. Tolerabilius eſt enim aliquos, qui per vos etiam poſſunt abſolvi, nobis, vel ſuperiori abſolvendos relinquere, quàm contra ſtatuta Canonum imagine quadam abſolutionis [quod non fit ſine grandi periculo] quemquam relinquere innodatum: cum umbra quædam videatur in opere, veritas autem non ſubeat in effectu, &c.]

3573 Ex his colliges, percuſſionem dici levem, non in ſe, ſed in comparatione ad mediocrem, & enormem; unde in ſe debet eſſe peccatum mortale, quia excommunicatio non incurritur ob veniale. Nec ſufficit, quod mortalis ſit quoad actum internum, ſed requiritur, quòd talis ſit etiam quoad actum externum; quia Eccleſia non judicat de internis; hinc ſi quis animum internum haberet cum violentia, & injuria percutiendi Clericum, in effectu tamen abſque extrinſeca violentia, & injuria leviter illius pectus tangeret, non incurreret cenſuram; quia actio externa non eſſet mortalis in ſe, ſed ſolùm quoad actum odii internum.

3574 In dubio, an percuſſio ſit levis, vel gravis, eſt cenſenda gravis. Clericatus *cap.* 27. *n.* 14. Ex extrav. Pii II. apud Nav. *cap.* 27. *n.* 91. ſequitur ex conſt. Joan. XXII. *num.* 3572. & ex *n.* 3564.

3575 Percuſſor Clerici eſt vitandus, ... que eo, quòd talis denuncietur, per ... lùm, quòd ſit notorius percuſſor Cleri... ut nulla valeat tergiverſatione celari. Ex trav. Martini V.

QUANTUM AD ABSOLUTIONEM EPISCOPUS

3576 POteſt à percuſſione levi abſolvere ex *cap. Pervenit, de ſent. excomm.*

3577 Poteſt à mediocri, & ab enormi abſolvere, ſi fuerit occulta, ex Decr. Trid. ... 24. *de refor. c.* 6. ut *in n.* 3314. & ... ſi perſona excommunicata ſit ex ... tis, uti ſunt Moniales, &c. juxta ... *num.* 3345.

PRÆLATUS REGULARIS

3578 POteſt ſuos ſubditos, & ... abſolvere, nedum à percuſſione levi, aut mediocri, ex *cap. Monach.* ... *rum, §. Si clauſtrales, & cap. Cum ...* *ſent. excommun.* ſed etiam ab enormi ... vilegiis *à numer.* 3575. relatis Lezan. ... 1. *cap.* 18. *num.* 3. Laym. *in theolog.* ... 4. *tr.* 9. *cap.* 7. *n.* 10. Tamb. *de jure ...* 2. *diſp.* 14. *q.* 10. *n.* 6. Sorbo *ver.* ... *ordinaria quoad fratres.*

Quia in relatis privilegiis, maximè ... in quo fuit petitio, qui eſſent exceſſus enormes, pro quibus ſit ad Sedem Apoſtolicam ... rendum, ſolùm quinque ſunt excepti, ut in *nu.* 3386. & 3390. inter quos ... percuſſio enormis; exceptio autem ... regulam in contrarium.

3579 Firmiter ſuadetur; quia in ... tione facultatis reſervandi caſus ... Clem. VIII. Prælatis Regularibus c...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...ditos, ſub *n.* 10. conceditur reſervabilis: *...ſio, aut vulneratio, ſeu gravis percuſſio ...cumque perſonæ.* Quæ conceſſio ſuppo... facultatem abſolvendi, nullus namque ... non poteſt ſibi reſervare caſum, quem ... poteſt abſolvere: *v. num.* 3301.

(Quod (ut rectè ponderat Matthæucci ... *tr. Excom. Canonis n.* 55.) magis li... verbis, quæ Urb. VIII. confirmans ... Clem. VIII. addidit: *Sanctitas ſua ... declaravit, ut ſi hujuſmodi Regula... Confeſſariis caſus alicujus reſervati fa... petentibus, Superior dare noluerit, ... nihilominùs Confeſſarii illa vice pœni... Regulares, etiam non obtenta à Superi... facultate, abſolvere.* Ubi ad rem notetur, ... *facultatem petentibus Superior dare ...*: Pontificem ſupponere, Superiores ... ipſos, vel alios, quibus id commiſe... poſſe proprios ſubditos à præfatis ab... [v. *n.* 3302.

3580 Qui autem ſint hi Superiores, di... *n.* 3379. 3432. & 3303.

Quantum ad ſatisfactionem: *v. n.* 3371.

3581 De Monialibus exemptis, rectè ait ... *cit. num.* 60. (Moniales exem... invicem percutientes, abſolvuntur à ... Prælatis Regularibus, vel aliis de præfa... commiſſione; etenim privilegia Re... data, eorumdem Monialibus com... ut obſervat Pignatell. *tom.* 7. ... 80, *num.* 4. Piaſec. *prax. par.* 2. *cap.* 3. ... *n.* 1. & expreſsè in Bulla Aurea Sixtus ... indulget: *Ut moniales, & Tertii Ordinis ..., exiſtentes ſub cura Fratrum Prædi... & Minorum reſpectivè, poſſint, & ... liberè, & licitè uti in omnibus, & per ... privilegiis, immunitatibus, gratiis, ... concessionibus, facultatibus, & in... ſpiritualibus, & temporalibus præfatis ... Prædicatorum, & Minorum conceſſis, quatenus earum ſexui, & ſtatui non contradicant;* & pro Monialibus S. Claræ repetit Leo X. *Conſt. cum ſicut*, & Gregor. XIII. *Conſt. ex benigna Sedis*, & Sixt. V. *Conſt. etſi Mendicantium*, confirmantes privilegia Fratrum Minorum de Obſervantia, & Monialium Sanctæ Claræ, ac Tertii Ordinis Sancti Franciſci, etiam per modum communicationis, & extenſionis inter ſe, & cum aliis Ordinibus.

3582 Si in aliquo Conventu ſint tantùm Prælatus, & unus Sacerdos ſubditus, qui invicem ſe percuſſerint; tunc ſi percuſſio eſt occulta, poteſt Prælatus illum Sacerdotem abſolvere, eumque eligere, & abſolvi; vel è converſo, poteſt illi facultatem committere, ut ipſe ſuperior abſolvatur, ſicque abſolutus ſubditum abſolvere. Port. *in reſp. mor.* quia tunc, cum percuſſio ſit occulta, Prælatus non eſt vitandus, ſed toleratus; adeóque habet juriſdictionem, & inde poteſt eam exercere, & delegare.

3583 Si verò percuſſio ſit publica, ut nulla poſſit tergiverſatione celari, videtur, quòd non; quia tunc, cum ſit vitandus, & inde careat juriſdictione, nec poſſet abſolvere, nec eam delegare.

Attamen Diana *to* 5. *tr.* 2. *reſ.* 26. Paſſerinus, Lezzana *verb. Clericus n.* 17. Port. *cit.* & alii cum Tamb. docent, quòd tunc, licet non poſſit ſibi eligere ſubditum pariter publicè excommunicatum, quatenus hic, cum ſit vitandus, non eſt capax juriſdictionis; poteſt tamen eligere alium Sacerdotem, & ab illo abſolvi; quia tunc, licèt ſit privatus juriſdictione, illa electio non eſt actus juriſdictionis, ſed ſolùm deſignatio perſonæ, cui Papa ex vi juris, aut privilegii dat juriſdictionem.

3584 Si ſubditus ſit laicus, aut Superior non ſit talis, qui poteſtatem Ordinariam habeat abſolvendi, adeóque non poſſit eam ali-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

teri delegare, ut in *n.* 3302. 3379. & 3432. tunc recurrere debent pro abſolutione ad Superiorem Provincialem.

QUÆRES I.

3585 *A quo ſit abſolvendus Religioſus, qui Religioſum alterius Ordinis, aut Clericum ſæcularem percuſſit?*

PAſſer. *de elect. cap.* 26. *num.* 67. Rodr. & alii apud ipſos tenent, Prælatos Regulares abſolvere poſſe ſuos ſubditos à cenſura Canones ob percuſſionem, etiam enormem alterius Religioſi, ſive proprii, ſive alterius Ordinis, ſive etiam Clericorum ſæcularium; hac moti ratione, quia privilegia Prælatorum Regularium abſolvendi ab hujuſmodi cenſura, relata *à numer.* 3379. *ad* 3392. maximè privil. Bonifacii IX. Ordini Prædicatorum, hanc dant facultatem abſque limitatione.

3586 Dico tamen, Religioſum Clericum ſæcularem percutientem, non à proprio Superiori Regulari debere abſolvi, ſed ab Epiſcopo, ex *cap. Religioſo in* 6. ſub eodem titulo, vel à Sede Apoſtolica, ex ſtylo Curiæ, vel à Superiori Regulari de licentia Epiſcopi loci.

3587 Religioſus verò percutiens Religioſi alterius Ordinis, debet ab ambobus eorum Prælatis abſolvi, ex eadem Decretali, his verbis: *Si verò clauſtralis aliquis in Religioſam perſonam alterius clauſtri manus injecerit violentas, per Abbatem proprium, & ejus, qui paſſus eſt injuriam, abſolvatur.* Quam decretalem Cabaſ. *n.* 9. & Engel. *n.* 122. ex Molina apud Matthæucci *cit. nu.* 58. explicant, ut abſolutio, & executio pœnæ fiat per Superiorem percuſſoris, tanquam per Judicem Ordinarium, cum præſcientia, & conſenſu Superioris offenſi, tanquam actoris ſuper injuria ſui Religioſi, niſi Superior offenſi integrum negotium Superiori percuſſoris commiſerit, aut injuriam remiſerit.

Quod ſi Religioſi illi ad invicem, & mutuò ſe percuſſerint, poterit quilibet Superior ſuum ſubditum abſolvere; quia injuria compenſatur. Alarius *pag.* 626. *num.* 9.

QUÆRES II.

3588 *An Regulares poſſint abſolvere ſæculares, & exteros à percuſſione levi Clericorum?*

POſſe, tenent Diana *par.* 9. *tr.* 4. *r.* [illegible] Verricelli *tr.* 8. *q.* 15. cum aliis [illegible] ios; quia licèt Regulares non poſſint abſolvere ſæculares à caſibus ipſis ſpecialiter reſervatis, à caſibus ſcilicet, quos ipſi [illegible] priis reſpectivè diœceſibus ſibi reſervant, abſolvere poſſint à caſibus ex jure communi reſervatis Epiſcopis, ſeu à quibus [illegible] communi conceditur Epiſcopis facultas abſolvendi; talis eſt percuſſio levis, quæ proinde hodie [ait Verricelli *cit. num.* [illegible] non eſt excommunicatio Papalis, ſed Epiſcopalis, Epiſcopis competens, non ex jure ſpeciali, ſed ex jure communi, & ordinario, ex *cap. Pervenit*, ut in *num.* [illegible] *num.* 3429.

3589 Nec obſtare dicunt Decr. Clem. VIII. de anno 1602. relatum *nu.* [illegible] prohibetur cuilibet Confeſſario tam ſæculari, quàm Regulari, ſub prætextu privilegiorum abſolutio: *Injicientium violentas manus in Clericos*, juxta Canonem, *Si quis ſuadente diabolo* 17. *q.* 4. *ac juris diſpoſitionem*; quia talis reſervatio eſt facta juxta [illegible] ſpoſitionem, jus autem commune, [illegible] *venit*; percuſſionem levem committit Epiſcopo; adeóque reſtrinxit Canonem *Si quis ſuadente*; ubi habetur reſervatio Papæ [illegible] percuſſionem mediocrem, vel enormem; proinde Confeſſarios Regulares intra Italiam, & extra Urbem, ſolùm à mediocri

...entem, non poſſe ſæculares abſolvere; quia hæc ſola in reſervatione Clem. VIII. comprehenditur, minime percuſſio levis.

3590 Dico tamen, Regulares non poſſe intra Italiam, & extra Urbem ſæculares abſolvere à percuſſione levi, niſi ab Epiſcopo facultatem obtineant abſolvendi caſus ipſi reſervatos. Miranda *in man. Prælatorum tom. 1. q. 4. art. 1.* Leone *de cenſur.* apud ...anam cit. & alii. Ratio eſt, quia Decretum Clem. VIII. abſolutè reſervat percuſſionem violentam, non diſtinguens de occulta, aut publica, nec de levi, aut mediocri, vel enormi; & ubi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Nec Canon: *Si quis ſuadente*, diſtinguit de levi, &c. ut patet in *n. 3557.*

3591 Neque verba Decreti reſervantis, *juris diſpoſitionem*, favent Confeſſariis Regularibus; quia jus, *cap. Pervenit* [ad quod verba referuntur] abſolutionem à percuſſione levi concedit Epiſcopis, minime Confeſſariis Regularibus, aut ſæcularibus; ...iter Decretum Clem. VIII, per dicta verba, eandem facultatem confirmat Epiſcopis, ſed expreſsè prohibet cunctis Confeſſariis tam ſæcularibus, quàm Regularibus intra Italiam, & extra Urbem. Et ex hoc ...quod non poſſint à percuſſione levi exteros, & ſæculares abſolvere.

3592 Qui tamen poterunt à percuſſione ...ſæculares, & exteros abſolvere, ſi facultatem ſupra caſus Epiſcopo reſervatos ab ipſo Epiſcopo obtineant, quam facultatem Epiſcopos poſſe illis delegare, non eſt dubium, quia eſt poteſtas ordinaria; & tunc Confeſſarii ſæculares, aut Regulares à percuſſione levi abſolvunt, minime virtute privilegiorum, ſed ex delegatione, & commiſſione Epiſcopi.

De privilegio Canonis, fusè agunt Privi... *à pag. 22. ad 34.* Peyr. *tom. 2. pag. mihi* 381 Matthæucci *tom. 1. à pag. 311.* Clericatus *cap. 27.*

CASUS 8. RESERVATI
Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo Archiepiſc. Panormitano.

3593 1. Raptores virginum, prolem ſuffocantes, nefandum ſodomiæ ſcelus, non modò exercentes, ſed etiam ſemel committentes.

2. Paganis viris, vel mulieribus, aut beſtiis abutentes.

3. Qui Sanctimoniales, vel aliàs mulieres intra Monaſterium comorantes, turpiter alloquuntur, iiſdemque per ſe, vel per alios ſcribunt, vel turpiter quid intendunt, aut tractant.

4. Sortilegium operantes, & magicas artes, veneficia, ſuperſtitioneſque exercentes, & quolibet ſacramento, vel ſacramentali, aut re ſacra ad id abutentes.

5. Litterarum, ac ſigilli Archiepiſcopalis, & ejus Curiæ falſarii, & qui litteras, & ſcripturas Archivii, vel furto abripiunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integre legi nequeant: *v. n. 3554. n. 4.*

6. Notarii, qui legata ad pias cauſas facta non denunciant.

7. Clerici ad quoslibet Ordines per ſaltum, vel furtive promoti: vide infra *de Irregul. tom. 3. n. 37. & 91.*

8. Bonorum Eccleſiaſticorum invaſores.

EXPLICATIO.

3594 *Prolem ſuffocantes*, dicuntur perſonæ illæ, quæ in lecto, periculum advertentes, & non curantes, prolem opprimunt; vel quæ prolem ex adulterio, v. gr. natam, ut occultent, ſuffocant.

3595 Non ſufficit ad reſervationem, ſi raptus

ptus ſit viduæ, aut defloratæ. Conditiones raptus: *vide num.* 2158. pro ſodomia: *vide à n.* 2175. *ad* 2178.

3596 Nomine *Pagani*, non veniunt hæretici, ſed non baptizati, ut Furcæ, &c.

3597 Qui ſemel ſortilegium committit, incidit in reſervationem; quia verè dicitur ſortilegium operans. Non ſic ſemel, aut iterùm magicas artes, veneficia, & ſuperſtitutiones operans; quia reſervatio hic requirit exercitium; duo autem, vel tres actus non faciunt exercitium; nam exercitium dicit frequentiam. Tamb. *tom.* 2. *pag.* 46. *num.* 33.

3598 In 6. caſu non comprehenditur legatum factum ad ſatisfactionem rei ablatæ, aut furti; at peccant mortaliter in hac Diœceſi Notarii illud non denunciantes, ex præcepto Synod. Panor. de anno 1679. *num.* 243. ubi fit diſtinctio inter legata ad pias cauſas, & legata ad ſatisfactionem rei ablatæ, aut furti; & ideo pro utriſque eſt peccatum, ſed pro prioribus reſervatio.

3599 Pro 8. caſu invaſio propriè eſt bonorum ſtabilium; nam mobilium, dicitur furtum, ut *in n.* 3554. *n.* 7. ubi vide, quæ ſint bona Eccleſiaſtica.

3600 In Diœceſibus, ubi in peccato carnis cum Confeſſario reſervatur peccatum complicis, nomine *peccati carnis*, venit, non ſolùm copula conſumata) niſi exprimatur) ſed quodlibet peccatum mortale externum carnis, nempè tactus impudici, &c. Item nomine *complicis*, venit perſona illa, quæ cum Confeſſario peccavit: hæc quidem non poteſt ab eodem validè abſolvi; bene verò ab alio Confeſſario, quia reſpectu ejuſdem Confeſſarii, peccatum complicis eſt in tali diœceſi reſervatum, minimè reſpectu alterius Confeſſarii; nam reſpectu alterius Confeſſarii perſona illa non dicitur complex in peccato carnis: *v. tom.* 2. *num.* 608.

CASUS RESERVATI

In Ordine Minorum Regularis Obſervantiæ S. P. Franciſci

Miniſtris Generalibus, & Provincialibus.

Pro Obſervantibus ſunt 15.

3601 1. NOmen Dei, aut Domini Noſtri JeſuChriſti, aut Deiparæ Virginis Mariæ blaſphemantes.

2. Rebus ſacris abutentes,

3. Quidquam in Religionis detrimentum, extra Religionem patefacientes.

4. Diſcordias Patrum, vel depoſitiones Prælatorum manifeſtantes.

5. Calumniam in judicio cuiquam imponentes, vel ad id faciendum inducentes.

6. Falsò, ac ſcienter, quempiam accuſantes, & accuſantem revelantes.

7. Falſum teſtimonium deponentes, vel deponendum procurantes, aut alium quomodolibet infamantes.

8. Jurati veritatem negantes, & falſum affirmantes.

9. Ter debitè moniti obedire renuentes.

10. Conſumatum carnis peccatum quodcumque admittentes.

11. Denarios contra Regulam recipientes tenentes, vel aſſervantes.

12. Rei ſacræ, vel notabilis furtum perpetrantes.

13. Religionis bona extra Ordinem dono dantes.

14. Fratribus, vel ſæcularibus vendentes, aut quovis alio modo alienantes.

15. Generalis, vel Provincialis, aut eorum Secretariorum litteras, tum miſſas, tum recipiendas, impedientes, frangentes, falſificantes, vel quomodolibet intercipientes.

16. Sigillum Ordinis, vel cujuſvis ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

... Prælati, aut perſonæ notabilis, falſifi-
...antes.

17. Libellum famoſum facientes, fieri ...curantes, inducentes, conſulentes, pro-...entes, vel publicantes.

18. Graviter quempiam percutientes, aut ...ntra Prælatum machinantes.

19. Carnes, cum Eccleſiæ præcepto, vel ...egulæ vetitum fuerit, comedentes, niſi ſcri-...m facultatem ob neceſſitatem à Superio-...rum ei impetraverint.

PRO REFORMATIS 13.

3602 1. VEneficii, incanteſimi, è ſortilegii.

2. Diſobedienza contumace, quando ...la terza monitione per un giorno natu-...le, il ſubdito perſevera nella diſubbidi-...enza.

3. Percuſſione grave d'un altro Religio-...ò Chierico ſecolare.

4. Manifeſtatione di coſe, che infamino ...Religione, ò Frate particolare.

5. Peccato di carne volontario compito.

6. Proprietà di peccato mortale.

7. Furto di coſe notabili, ò replicato.

8. Falſa accuſa con infamia dell'accuſa-...to, ò dar memoriale falſo in qualche Tribu-...nale.

9. Falſo teſtimonio in giuditio.

10. Falſificatione di mano, ò ſugello de ...periori, ò di perſona notabile, ò del Con-...vento.

11. Malitioſo impedimento, ritardatione, ...apertura di lettere de Superiori à ſubditi, ...ò de ſubditi à Superiori.

12. Far libelli famoſi, conſigliare, ò in-...durre, che ſi faccino, quando ſi giunge à ſe-...gno, che ſiano eſpoſti, buttati, ò in qualſi-...voglia modo publicati.

13. Procurare, agiutare, conſigliare aborto ...animato, ancorche non ſia ſeguito l'effetto.

Vide dicta ſupra Decr. Clem. VIII. *à nu.* 3302.

Super quo dubitatum fuit,

An in Decreto Clem. Papæ VIII. de anno *1593. 16.* Maji ſuper qualitate caſuum ab eorumdem Regularium Superioribus reſervandorum edito, cenſuræ etiam comprehenderentur; ita ut iiſdem Superioribus abſque Capituli Generalis, aut Provincialis conſenſu, aliquibus peccatis in Decreto hujuſmodi non contentis, excommunicationem annectere, ejuſdemque abſolutionem ſibi reſervare liceat?

S. Congr. Card. negotiis Regularium præpoſita, Illuſtriſſimo Bandino referente, cenſuras in ſupradicto Decreto comprehendi cenſuit. Romæ 7. Julii 1617.

CONFESSARII SCIENTIA.

3603 COnfeſſarius, ut validè abſolvat, requiritur, & ſufficit, quòd cognoſcat peccata ſaltem ſub ratione confuſa peccati, & ſciat formam Buſem. *lib. 6. tract. 4. c. 2. dub. 4. n. 3.* quia ſic habet partes eſſentiales ſacramenti.

3604 Ut autem licitè abſolvat, ejus ſcientia debet eſſe tanta, ut ſciat diſcernere, an peccata, quæ communiter patrantur, ſint mortalia, vel venialia, unum, aut plura; circumſtantias mutantes ſpeciem in peccatis communiter occurrentibus; nam de aliis etiam doctiores ſæpè dubitant. Leander hic *diſp. 11. q. 106.* qui cum multis *q. 109.* ait, non requiri, quòd Confeſſarius de omnibus, quæ audit à pœnitente, judicet, an ſint peccata gravia, vel levia; imò neque, an ſint, vel non ſint peccata, ſed de communibus, reliqua verò audiat, & intelligat, ac poſteà abſolvat, cum debita intentione; quia ſi non tenetur omnia peccata cognoſcere, minimè tenebitur determinatum judicium de omnibus ferre.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3605 Item ſcire debet ſpectantia ad reſtitutionem, requiſita in pœnitente, ut ſit rectè diſpoſitus, & remedia peccatis opportuna, inſuper caſus reſervatos, cenſuras, & irregularitates.

3606 *Confeſſarii Regulares*, ex ſuis privilegiis, extra Italiam, & intra Urbem abſolvere poſſunt toties, quoties, ab omnibus caſibus Pontificiis, exceptis caſibus 20. reſervatis in Bulla Cœnæ Domini, & caſibus reſervatis Epiſcopis pro ſingulis reſpectivè diœceſibus. Iidem verò intra Italiam, & extra Urbem, abſolvere pariter poſſunt toties, quoties, ab omnibus caſibus Pontificiis, exceptis caſibus Epiſcopis reſervatis, caſibus 20. reſervatis in bulla Cœnæ Domini, & inſuper aliis ſex caſibus Pontificiis, qui poſt præfatos 20. referuntur. Unde Confeſſarii Regulares ſolùm horum, & caſuum in propria Religione reſervatorum debent memoriam tenere. Inſuper abſolvere non poſſunt nominatim excommunicato per ſententiam ab homine, niſi virtute Bullæ Cruciatæ, & ſatisfacta parte: *vide propoſit. 12. ab Alex. VII. damn.*

3607 *Confeſſarii autem ſeculares*, ultrà præmiſſas, debent quàmplurium aliarum cenſurarum reſervatarum memoriam tenere, quapropter omnium catalogum pro Confeſſariorum commodo appoſui.

3608 In caſibus difficilioribus, ſufficit, quòd ſciat dubitare; & tunc, ſi ſit periculum errandi, v.gr. circa impedimenta matrimonii, reſtitutionem, cenſuram reſervatam, &c. debet abſolutionem differre, uſquequò libros conſulat, aut doctiores.

3609 Sacerdos notabiliter in ſcientia deficiens, mortaliter peccat, ſi ad audiendas Confeſſiones ſe exponat. Major autem, aut minor ſcientia requiritur, & ſufficit, juxtà locorum, & pœnitentium diverſitatem, juxtà illud Iſaiæ 24. *Erit ſicut populus, ſic ſacerdos.* Sæpè pœnitentes docti poſſunt Confeſſarios juvare: *vide num.* 278. 26[illegible] & 3312.

CONFESSARII PRUDENTI[A]

3610 DEbita prudentia Confeſſari[illegible] tetur, ſi accuratè ſ[illegible] menti conditionem attendet. Eſt hoc [illegible] mentum *ſecunda tabula poſt naufragium*, deóque Tribunal pœnitentiæ, ſed miſeri[cor]diæ, & portus ſalutis. Eſt ipſe *Judex*, [illegible] ter, & medicus, atque pacis mediato[r] [illegible] Deum, & hominem. Quamvis igitur [illegible] Confeſſarii per ſe ſit audire, non interr[ogare] pœnitentem, ſæpè attentà pœnitent[illegible] ditione eum interrogare tenetur.

3611 Et quidem non eſt opus [illegible] *re pœnitentes*, ſi ſint docti, aut licèt [illegible] docti, ſunt tamen ſatis inſtructi [illegible] cum ſuis circumſtantiis aperienda [illegible] quos advertit non bene examinatos [illegible] jutorio indigere; idque humano mo[do] [illegible] pœnitentes nimiùm vexet.

3612 Pro qua re ſciendum eſt, [illegible] integritate confeſſionis exprimend[illegible] numerum certum, & determinatum [illegible] catorum mortalium, quando conſtat; [illegible] do verò non conſtat, ſufficit exprimere [nu]merum probabilem, aut veriſimilem, [illegible] do particulas, *plus, minuſve*, vel circa [illegible] verba ſe extendunt ad parvam ſumm[am] [illegible] dicio prudenti reſpectivè ad numer[illegible] adduntur: v.gr. in numero denario a[illegible] vel tria, in centenario ad decem; & [illegible] confeſſus eſt, ſe peccaſſe circa decies [illegible] ſteà recordetur peccaſſe per aliis tres [illegible] non tenetur hæc tria confiteri; tene[tur] [illegible] ſi plurium recordetur.

3613 Qui verò bona fide confeſſ[illegible] peccaſſe vigeſies, & poſteà invenit, [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſolùm decies, non tenetur talem numerum exprimere; nam in numero majori continetur minor, & ſic confeſſio eſt integra.

3614 Quando non poteſt haberi numerus probabilis, dicenda eſt frequentia in die, hebdomada, menſe, vel anno, quantum humanitus fieri poteſt; quòd ſi neque hoc fieri poſſit, ſufficit dicere conſuetudinem, & tempus peccandi.

3615 Hoc modo audiri debet concubinarius, qui diù concubinam domi retinuit, & meretrix, debent enim explicare numerum fornicationum, quot in die, ſeptimana, menſe, vel anno ſi non poſſunt ſine periculo magni erroris, ſufficit, quòd exprimant tempus, per quod in malo perſeverant.

3616 Caveat, ne ſimplices interroget de peccatis fortè illis ignotis, ne ſic eos ad peccandum doceat. Interrogationes in materia luxuriæ, maximè cum mulieribus, ſint paucæ & cautæ, ne nimium ruborem afferat, imò pœnitentem doceat, aut in aliquod periculum delectationis ſe, vel pœnitentem ponat; quòd ſi id timeat, potiùs patiatur, ut aliquid integritati materiali deſit. Buſemb. *lib.6. tr.* 4. *cap.* 1. *dub.* 6.

3617 Pœnitentes, dum confitentur, *non interrumpat*, ſed ſolùm quando advertit eos hæſitare, aut confundi, ſuggerat, ac adjuvet, & ſtatim ſiſtat. Nunquam vultum aſperum, aut geſtum aliquem horroris oſtendat; nunquam inter confitendum reprehendat, ſed verbis dulcibus ad confitendum alliciat: confeſſione verò completa, tunc, ut oportet, moneat, reprehendat, & corrigat; ita tamen, ut in reprehendendo iram non oſtendat, ſed amorem; aliud nomen non ſit in ore, niſi *filius*, *filia*; ſic ore charitatis pleno dignoſcere faciet pœnitenti malitiam peccati, offenſam Dei, damnum animæ, & corporis, pericula, inquietitudines, &c. ut ita pœnitentem non confundat, ſed lucretur.

3618 Confeſſarius *advertens pœnitentem ignorantiâ alicujus mali gravis laborare*; ſi orta aliquâ dubietate pœnitens eum interrogat, tenetur veritatem aperire, quia ſilentium eſſet erroris approbatio. Si verò pœnitens eum non interroget; ſi Confeſſarius advertat, ignorantiam eſſe vincibilem, & culpabilem, tenetur eum monere, quia eſt indiſpoſitus, & in malo ſtatu, ac proindè non abſolvendus, niſi velit deſiſtere, & malum reparare.

3619 Si verò advertit ignorantiam eſſe invincibilem, quatenùs, v. gr. bonâ fide rem alterius detinet, matrimonium cum impedimento dirimente contraxit, &c. tunc ſi prævideat, ſeu prudenter timeat admonitionem non profuturam, nempè pœnitentem non reſtituturum, aut adhuc cum conjuge manſurum, &c. eum monere non debet quia monitio caret fine, imò eſt occaſio majoris mali; quoniam per monitionem ille, qui priùs erat in ſtatu peccati materialis ſine offenſa Dei, conſtituitur in peccato formali cum offenſa Dei. Hinc Sanct. Auguſt. relatus *in cap. Si quis de pœnit. diſt.* 7. inquit: *Si ſcirem tibi non prodeſſe, non te monerem, non terrerem*. Idem dic, ſi ex monitione timeat aliquod magnum dãnum, aut ſcandalum ſecuturum, v. gr. ex conjugum ſeparatione filiorum periculum, parentum hoſtilitates, &c. Maſtrius *diſp.* 21. *q.* 8. *n.* 716. Lugo, Villal. Diana, Tamb. *tom.* 2. *in meth. confeſſ. lib.* 3. *cap.* 4. ubi addit, quòd in tali caſu, ſi pœnitens ſciat peccatum in contrahendo matrimonium commiſſum, neſciat verò invaliditatem, de peccato abſolvat, at invaliditatem non oſtendat.

3620 *Confeſſarii Principum, & Prælatorũ*, ſi ſciant eos non ſatisfacere proprio officio, v. gr.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

v. gr. circa collationem beneficiorum, electionem miniſtrorum, gubernationem ſubditorum, circa eleëmoſynas ex bonis Eccleſiaſticis faciendas, &c. tenetur eoſdem de ſua obligatione monere, aliàs erunt eorum peccatorum participes, & unus alterum ad inferna trahet; quia raro eorum ignorantia eſt invincibilis, & raro id evenit ſine damno communi, & ſine ſcandalo ſubditorum putantium ſimilia licere.

3621 *Confeſſarius* [ait Gobat. *tom.* 3. *de voto n.* 373.] *tenetur ex charitate ſequi opiniones probabiles, quando ſectando ſeveriores, conjicit pœnitentem in periculum peccati formalis.*

3622. Parochus, ſi ex Confeſſione pœnitentis dignoſcat impedimentum dirimens, & matrimonium ſit contractum, gerere ſe debet *ut in n.* 3618. & 3619.

Si non ſit contractum, debet illum monere, & ſi opus fuerit, terrere, ne contrahat: at ſi perſiſtat in contrahendo, non poteſt illum à matrimonio repellere, ſicut nec poteſt ab Euchariſtia. Imò nec poteſt illum poſt Confeſſionem monere, abſque eo, quòd priùs ab illo licentiam petat, & obtineat. Ant. à Spir. Sanct. *de Sacr. Pœnit. tract.* 5. *diſ.* 15. *ſect.* 6. *num.* 1557. cum Bonac. idque ratione ſigilli Sacramentalis, *ex num.* 3206. & 3222.

3623 Si ipſe ſolus impedimentum occultum ſciat extra Confeſſionem, non poteſt ad matrimonium procedere, ſed tenetur illud Ordinario manifeſtare. Ant. à Spir. Sanct. *de Matr. tract.* 11. *diſ.* 4. *ſect.* 14. *nu.* 212. quia bonum Sacramenti prævalet juri particulari ſecreti naturalis; *ut in tom.* 2. *à num.* 68.

QUÆRES I.

3624 *Petrus, qui bona fide contraxit cum impedimento dirimenti, quod etiam in ſua conjugii ignorat, fecit votum cum juram... de non reddendo debitum uxori: ac... in Confeſſione ad Parochum pro tali voto ... parochus ſcit impedimentum dirimens, ... modo ſe gerere debeat?*

RESp. Si Parochus prudenter putet, ... ex manifeſtatione impedimenti ... ſperetur profectus, ſed potius damn... non tenetur illud aperire, juxta *num.* 36... Quia pœnitens non petit, an habeat imp... dimentum (tunc enim utique teneretur ... ſitivè reſpondere, *ut in num.* 3618.) ... confitetur peccatum in faciendo voto ... re alteri debita, aut de eo ex conſcien... erronea violato. Unde tunc ſe generali... ſicut cum eo, qui operatur ex conſcien... erronea, & inde dicere votum non ... imò à peccato in eo emittedo abſolvere ... tunc mentitur; quia ſtante conſcientia ... neâ, ſic vovendo peccavit, nec votum ... vare tenetur.

QUÆRES. II.

3625 *Dum duo ſponſi accedunt cum ... pa, & comitatu ad Eccleſiam ad matrimoni... um contrahendum, alter eorum reco... impedimenti dirimentis. Quid ſit ag... beat, ut ſe retrahat ſine infamia, & ...*

REſpon. Si impedimentum non afferat ... famiam, aut ſcandalum, ut ſi ... tis ex copula licita, &c. tunc debe... ſponſus illud manifeſtare, & inde ſe ... re, uſquequo de remedio provide... penitùs deſiſtendo, vel diſpenſatione ... tendo.

3626 Si impedimentum afferat infa... aut ſcandalum, ut ſi ſit affinitatis ex ... illicita, &c. tunc debet requirere Pa... pro Confeſſione, occaſione reconcil...

eiaperire impedimentum; Parochus au- … poteſt ſponſum monere, ut ſtatim vove- … caſtitatem, quo peracto, de licentia … entis, dicat, eos non poſſe contrahe- … quia ſponſus ille habet impedimentum … quo indiget diſpenſari, & neſciebat.

3627 Quod votum debet verè emitti, a- … Parochus mendacium proferret, quod … veniale, nullâ ratione cohoneſtari … cùm ſit ab intrinſeco malum: Poteſt … emitti ad breve tempus, ut ſic Spon- … ſi nolit, aut non poſſit pro diſpenſa- … impedimenti dirimentis recurrere, … voti tempore elapſo, cum alio con- … here.

PRUDENTIA CUM MONIALIBUS

Eſſe debet eximia. Sit confeſſarius deputatus pro omnibus indiffe- … donaria à particularibus haud recipiat, … loquatur, niſi quæ ad confeſſio- … & ſalutarem animæ inſtructionem … non ſit aſper, nec indiſcretus in … morum reformationem, minimè to- … ſimul, ſed paulatim procuret, ne to- … perdat, & ovem amittat.

3629 Monere tenetur Monialem de con- … erronea contra ſe ipſam, etiam ſi ſit … aliqua regulari obſervantia, quam er- … putat obligare ſub mortali; quia ſi ſunt … peccata, quæ committuntur ſcien- … quanto magis, quæ ignoranter? Et cum … de mulieribus, valdè juvat attende- … doctrinam, & dictum D. Thomæ *in n.* 151.

3630 Quando autem conſcientia erronea … ſuper obſervantia Regulari, debet qui- … monere, quòd ejus omiſſio non ſit mor- … ſed debet ſimul firmis motivis enixè ta- … obſervantiam ſuadere; ita ut monitio ſit … peccatum mortale vitandum, minimè ad … obſervantiam omittendam.

3631 Prompta habeat remedia contra ſcrupulos, & valida motiva ad oſtendenda mundi mala, ac ſuavitatem Religionis, & jugi Chriſti, in comparatione ad jugum mundi.

3632. In occaſione proxima utatur conſideratione offenſæ Dei, quatuor Noviſſimorum, maximè mortis, vitæ, ac pœnæ æternæ; atque etiam motivis politicis, famæ, honoris, cum reflexione ad honeſtatem natalium, & ad pœnam, atque inquietudinem animi, & corporis, quæ in ſimilibus experitur

3633 Sit eruditus ſuper propriis Monialium Regulis, & obſervantiis, ut firma ſint ejus reſponſa, & conſilia, in mente habens, contrarietatem reſponſionum, & conſiliorum ſcandalum parere Monialibus.

3634 Denique omnino ab opinionibus laxis ſe abſtineat, æquitati tamen ſe accommodet.

PRUDENTIA IN OCCASIONE PROXIMA.

3635 Occaſio peccandi, eſt duplex, remota, & proxima: *Occaſio proxima* eſt illa, in qua homo poſitus, circumſtantiis experitur, quòd ſæpe ſæpius, & frequenter cadat in novum peccatum. *Occaſio remota* eſt illa, quæ attentis circumſtantiis non eſt frequenter, licèt ſit raro, cum peccato conjuncta. Unde maximè ſunt attendendæ circumſtantiæ perſonæ, loci, firmitatis doloris, &c. hinc ſæpe eadem occaſio carnis, ſeu converſatio mulieris, quæ juveni eſt proxima, ſeni, aut juveni timorato, qui peccatum abhoret, eſt remota,

3636 *Occaſio proxima*, propriè dicit duo, videlicet occaſionem extrinſecam, & periculum formale proximum peccandi; quæ duo ſeparari poſſunt, nam poteſt eſſe occaſio ex-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

trinſeca ſine periculo proximo, ut in ſene, &c. & periculum proximum ſine occaſione extrinſeca ut in juvene conſueto ad ſe polluendum, ubi ſine occaſione extrinſeca eſt periculum proximum peccandi, ortum ex habitu pravo intrinſeco.

3637 *Periculum formale proximum* eſt illud, quod circumſtantiis attentis, ita inclinat, & movet ad peccandum, ut in perſona ſimilis conditionis ſoleat eſſe frequenter cum peccato conjunctum. Periculum verò materiale ſeu remotũ, eſt illud, quod non eſt hujuſmodi. Periculum formale aliud eſt extrinſecum ortum ex occaſione extrinſeca, aliud intrinſecum ortum ex prava conditione ipſius hominis.

3638 Occaſio proxima, licèt ſit frequentior in peccatis carnis, in quolibet tamen peccato mortali poteſt contingere.

3639 *Concubinarius eſt*, qui mulierem, cum qua frequenter peccare ſolet, domi retinet, vel extra pro ſe expoſitam.

3640 Qui eſt in occaſione remota, poteſt abſolvi, alioquin [ut inquit Apoſt. 1. *ad Cor. 6.*] *debueramus omnes exire de mundo*; nam etiam in ipſa ſolitudine, & in artibus licitis adeſt occaſio remota peccandi, poſſunt tamen bene exerceri.

3641 Qui eſt in occaſione proxima involuntaria, quatenus non eſt in ſui poteſtate eam repellere, poteſt abſolvi, dummodo concurrant quatuor *in nu.* 3652. expoſita. Ratio eſt; quia occaſio peccandi in ſe non eſt peccatum, niſi ſit voluntaria; & qui in ea eſt, potiùs dicitur eam pati, quàm in eam ſe committere. Talis occaſio involuntaria contingere poteſt in filio familiæ cum famula domini, inter fratres, ſorores, filios, & filias familiæ, & ſimiles conjunctos, qui non ſunt ſui juris, habitantes in eadem domo ſub cura parentis, avi, patrui, &c. item in ſerva reſpectu domini. Confeſſarius ſervam [illegible] gat ut totis viribus reſiſtat, & non [illegible] reciprocantiam amoris. Dominus tamen [illegible] ſolvi non poteſt, quia in eo occaſio [illegible] luntaria, & libera; imo ſerva, ſi dominus [illegible] ſe emendet, poteſt licitè fugere, aut [illegible] num compellere, ut eam alteri vendat [illegible] iſtis tamen debet ſe gerere confeſſarius [illegible] cum recidivis, differendo aliquando [illegible] tionem, & difficilem ſe oſtendendo, [illegible] abſolvit.

3642 Qui eſt in occaſione proxima [illegible] luntaria, quam ſcilicet liberè poteſt [illegible] lere, & non vult, abſolvi non poteſt, [illegible] ſemel, quia eſt indiſpoſitus ob defectum [illegible] doloris, & propoſiti; imò eſt in [illegible] peccato mortali, juxta illud, *Qui amat pe*[illegible] *culum, peribit in illo*, quia occaſio pro[illegible] voluntaria, & periculum formale pro[illegible] voluntarium, ſi aſſumatur, eſt pecca[illegible] juſdem ſpeciei cum actu, ad quem [illegible] qui enim in illam, ſeu in illud liberè [illegible] cit, habet judicium probabile prudens, [illegible] peccabit, adeóque virtualiter vult pec[illegible] Unde licèt, ſi ſequatur actus principalis [illegible] gr. fornicatio, non ſit opus circumſtantiam periculi in confeſſione aperire, ſed [illegible] actum principalem exprimere; ſi tamen [illegible] ſequatur, opus eſt exprimere, ſe [illegible] in periculum proximum, ſeu occaſionem proximam talis peccati. Eadem ratione [illegible] mini licet quærere directè occaſionem [illegible] ximam peccandi pro aliquo bono ſpirituali aut tẽporali. *v. prop. 61. & 63.* ab In. XI. [illegible]

3643. Eum, qui eſt in occaſione [illegible] voluntaria peccandi, ſeu concubinarium [illegible] poſſe ſemel, & iterum abſolvi, [illegible] domo concubinam ejiciat, dummodo [illegible] ter proponat ejicere, tenent Leander [illegible] *diſ. 7. qu.* 35. & quamplures [illegible] ſicut qui tenetur reſtituere rem, qua[illegible]

…ſet, poteſt ſemel, & iterùm abſolvi.

3644 Dico tamen, eum qui habet occaſi…em proximam, nempe extra propriam …arum, poſſe ſemel, & iterum abſolvi, …ummodo firmiter promittat occaſionem …pellere, & in eam amplius ſe non commit…re. Moneo tamen confeſſarium, ut poſt op…portunas monitiones, proteſtetur *ſe eum pro …rtè abſoluturum*; hoc namque medio in…dum uſus ſum, & expertus ſum fructum; …enitens namque terretur, dum videt ſibi …negationem abſolutionis comminari.

3645 Ille verò, qui retinet occaſionem …ximam voluntariam, nempè mulierem in …opria domo, nec ſemel debet abſolvi, niſi …ſi illam ejiciat. Paludanus, D. Anton. Sil…veſter, & alii; *quia cum fœmina ſemper eſſe, & …non cognoſcere fœminam, nonne plùs eſt quàm …mortuum ſuſcitare?* ait Bernardus *ſer. 64. in …Cant.* Quam ſecuritatem ſalutis poteſt præ…ſumere homo, dum detinet leonem in ſinu?

3646 Quòd ſi ceſſàverit periculum for…male, & proximum de novo peccandi, tam …tempore, quàm mente, v.g. propter ſenectu…tem, infirmitatem, cognationem de novo or…tam, &c. aut quia propoſitum amplius non …peccandi fuit ita intenſum, & ſolidum, ut re…vera vir, & mulier ſint emendati, & ſimul …habitent ut frater, & ſoror, idque diuturni …temporis experientiâ conſtet; tunc vir nec te…netur mulierem è domo ejicere, nec ab ab…ſolutione impeditur, etiam ſi interdum, raró …men, peccaverint; dummodo non adſit …ſcandalum viciniæ, quatenus concubinatus …ſit occultus, vel ſi publicus, ex teſtimonio …tamen Parochi, aut aliâ viâ conſtet de emen…datione, & quòd vivant ut frater, & ſoror, Leander *cit. q. 40. 41. & 43. cum aliis*; quia …tunc occaſio de proxima facta eſt remota, & …periculum de formali, & proximo, factum …eſt materiale, & remotum, ut conſtat *ex nn. 1635. & 1636.*

Nec locus præcisè ſumptus eſt occaſio proxima, alioquin in omni loco eſſet occaſio proxima. Cardenas *diſ. 40. cap. 4. art. 2. num. 63. cap. 5. artic. 78. cap. 7. artic. 1. num. 126.*

3647 Hic facit exemplum, quod adducit Cardenas *diſ. 40. cap. 2. nu. 19.* Sint duo homines, unus quorum ingrediatur domum, in qua conſuevit peccare, cum propoſito tepido, & remiſſo, quòd non ſit peccaturus, alter ex cauſa neceſſaria ingrediatur in ſimilem occaſionem, munitus tamen ſolido timore Dei, intenſiſſimo propoſito non peccandi, ac ferventi oratione, atque experientia, quòd ſic aliquando munitus, fuerit firmus in ſervando propoſito; tunc primus ſe conſtituit in periculo formali, non ſic ſecundus.

3648 Bertaldus *in direct. 9. pr. dec. in fine n. 3.* ait, *quòd mulier habitans in domo, ubi peccat, ſi non reincidat frequenter, ſed raró, puta ter, aut quater in anno ſecundum Graffium, aut ſemel in menſe ſecundum Cœleſtinum in comp. Theol. moral. abſolvi poſſit, dummodo abſit ſcandalum; quia talis cohabitatio raró ad peccatum inducens, non eſt amplius occaſio proxima, quoniam poſſet vir ille ita cum alia muliere extra peccare, abſque eo, quòd eſſet occaſio proxima, aut impediretur abſolvi.*

3649 Imò in regulis prudentiæ in confeſſione, 3. regula, ait ex quodam Caſiſta: *Quòd ille, qui expertus eſt, quòd non eſt in tali occaſione per tres vices repertus, quin una vice ceciderit, eam cenſere debeat occaſionem proximam*: ita ferè ille.

3650 Cæterùm hic caſus emendationis, ex firmo propoſito in occaſione proxima mulieris in propria domo, eſt quidem poſſibilis, ſed rarus, & ſingularis, ut inter corvos corvus albus; unicum remedium eſt vel matrimonium, ſi illud inire poſſint, vel ſeparatio, quoniã in materia carnis victoria non habe-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tur, niſi per fugam. Unde nunquam confeſſarius in occaſione proxima voluntaria debet huic propoſito quantumvis intenſo ſe fidere, & abſolvere, ſi concubinarius potens concubinam è domo ejicere, in propoſito ſuo nolit ejicere; quia ex regulariter contingentibus tale propoſitum non ſolet executioni mandari. Videri poteſt Cardenas *diſ.* 40. *c.* 4. *art.* 2. *&c.* 5. *art.* 2.

3651 Ab occaſione proxima extrinſeca repellenda non excuſat cauſa aliqua utilis, aut honeſta; *ut conſtat ex num.* 1050. imò nulla alia cauſa eſt ſufficiens, niſi ſola impoſſibilitas phyſica, aut moralis; quia hæc reddit occaſionem extrinſecam involuntariam. Impoſſibilitas phyſica eſt in iis, qui non ſunt ſui juris.

3652 Difficultas eſt in diſcernendo, quando adſit *impoſſibilitas moralis*: pro quare ita diſcurrit Cardenas *cit. c.* 5. 6. *&* 7.

Ad impoſſibilitatem moralem conſtituendam requiritur cauſa neceſſaria, ſeu urgens, quæ ſuperet vires fragilitatis humanæ; talis cenſetur, ſi ex ſeparatione ſequatur valdè grave detrimentum in vita, fama, aut bonis: ita Doctores communiter: Bertaldus *de Peccatis in regulis prudentiæ in confeſſione*, 3. *Regula*, præſertim Leander *hic tr.* 5. *diſ.* 7. *qu.* 36. 38. (qui tamen *in qu.* 39. plus æquo ſe extendit circa gravitatem detrimenti:) quia tunc non dicitur velle occaſionem extrinſecam, ſed pati, & permittere, ut damnum evitet.

3653 Iſte autem, qui non poteſt repellere occaſionem extrinſecam, tenetur vitare periculum formale peccandi per actus proprios, nimirum, 1. Per verum, & firmum dolorem de præteritis, 2. Per intenſum, & ſolidum propoſitum ſolus cum ſola non alloquendi; imò totis viribus mulieris aſpectum vitandi: inſuper, quòd ſi caſu, aut aliqua cauſa, occaſio occurret, Dei gratiâ non peccabit, 3. Per verum propoſitum, & promiſſionem ſeparationis, quando erit poſſibilis, ceſſante impoſſibilitate morali, 4. Per ferventem orationem pro divino auxilio, & frequentiam ſacramentorum, maximè confeſſionis cum eodem confeſſario; à quo medio vitandi periculum formale per actus proprios nulla cauſa ſufficit ad excuſandum, etiamſi periculum vitæ, quia præfata media ſemper firma deteſtatio peccati, propoſitum conſtans, & imploratio divini auxilii, &c. ſunt in poteſtate cujuslibet hominis, adeòque ad illa quilibet homo tenetur, etiam cum periculo vitæ; nam quilibet homo tenetur ad vitandum peccatum mortale, etiam cum periculo vitæ.

3654 Non ſufficit propoſitum remiſſum, & tepidum, quia non eſt ſufficiens ad vitandum, aut ſaltem extenuandum periculum formale peccandi; ſed requiritur valdè intenſum, & conſtans.

3655 *Sit exemplum*: Puella poſt diuturnum tempus concubinatûs, conſcientiæ morſibus mota accedit ad confeſſarium, exponens impoſſibilitatem moralem exeundi ex ea domo, ſeu neceſſitatem moralem ibi permanendi, quia aliàs, utpotè omni ſpe humana deſtituta, aut fame periret, aut in majus malum, nempè in publicum meretricium caderet; confeſſarius cognita impoſſibilitate morali occaſionem extrinſecam repellendi, eam monuit, ut periculum formale vitaret, aut ſaltem extenuaret per actus proprios, & reſiſtendo, uti ſupra: reſpondit mulier ſe non poſſe elicere firmum, & verum propoſitum reſiſtendi libidini complicis, quatenus reſiſtendo incurrit eandem impoſſibilitatem moralem, quoniam certò cognoſcit, quòd tunc è domo expelleretur, & ita eadem mala incurreret.

3656

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3656 In hoc caſu confeſſarius non poteſt [ill]am puellam abſolvere, niſi è domo illa ejiciatur; quia impoſſibilitas moralis excuſat à repellenda occaſione extrinſeca, at non excuſat à propoſito firmo repellendi periculum formale per proprios actus, ob rationem [ill]atam, adeóque in hoc caſu impoſſibilitas moralis dicti propoſiti eſt vincenda per remotionem occaſionis extrinſecæ.

3657 Iſta igitur puella non poteſt abſolvi, nec deobligari à repellenda occaſione extrinſeca, quia non habet efficax, & conſtans propoſitum vincendi periculum formale per proprios actus, & reſiſtendi conſtanter, non obſtante, quòd ſit è domo expellenda: ita ferè diſcurrit Cardenas *cit.* Quidem tandem ad paritatem de concubinario, qui ob impoſſibilitatem moralem excuſatur ab expellenda muliere, *in cap. 7. art. 3. num.* 148. reſpondens, ait. *Diverſa itaque eſt ratio in concubinario, qui urgentiſſimâ neceſſitate coactus retinet fœminam: iſte enim poteſt per propoſitum efficax, & implorationem divini auxilii extenuare periculum peccandi: hæc autem fœmina non poteſt illud extenuare propoſitum, & alia media, niſi expellenda ſit à domo, ut ſupponit hypotheſis.*

3658 Caſus contingere poteſt, ut occaſio proxima ſit voluntaria viro, ſed involuntaria mulieri. Voluntaria viro, in quantum ipſe libere petit, & quærit. Involuntaria mulieri, in quantum ob ſui pulchritudinem experta eſt, quod etiam in aliis domibus eandem occaſionem eſt paſſa, nec alium modum vivendi ſine eodem periculo habet, aliunde ipſa non quærit virum, ſed paſſivè ſe habet, & patitur: Et conſequenter, quòd ipſa poſſit abſolvi, quatuor præmiſſis conditionibus. Vide in prop. 61. ab Alex VII. *dam.* & *in prop.* 42. ab Innoc. XI. *damn.*

CIRCA OCCASIONEM PROXIMAM, QUAM QUIS PATITUR.

3659 PLura congerit Sieri in ſuo opuſculo de Sacr. Pœnit. in editione de ann. 1698. ut ſequitur.

„ *Quamvis quis fuerit in occaſione proxima peccandi mortaliter, eſt tamen diſpoſitus, ſi eam nolit, ſed patiatur, dummodo adhibeat alia remedia neceſſaria ad vitandos relapſus.*

„ HAnc propoſitionem concedit communis ſenſus Theologorum. Et ratio eſt, quia in tantum, qui voluntariè verſatur in occaſione proxima, quam potens tollere non vult tollere, non eſt diſpoſitus ad abſolutionem Sacramentalem, quia habet actualem voluntatem peccandi, adeóque caret propoſito ſufficienti: Quòd autem habeat voluntatem actualem peccandi, patet, tum quia vult cauſam, ex qua ſequitur peccatum, unde cenſetur velle peccatum; tum etiam quia non vult adimplere id, ad quod tenetur ſub peccato; tenetur autem ſub peccato ad removendam occaſionem proximam peccati. At hæc non militant in eo, qui patitur occaſionem proximam peccandi, quia non vult cauſam peccati, adeóque non cenſetur velle peccatum; nec voluntariè omittit adimplere id, ad quod tenetur, quia non tenetur ad id, quod moraliter non poteſt præſtare. Doctrinam hujus rationis brevibus complexus eſt Sanctus Baſilius *in conſtit. Monaſtic. cap.* 4. *fol.* 489. ubi dicit in hujuſmodi caſibus hominem non amare periculum, ſed illud invitum ſubire. Videatur etiam Div. Thomas 2. 2. *q.* 10. *art.* 9. *in corpore.* Ex hac ratione apparet, cauſam excuſantem ad non removendam occaſionem proximam peccandi, talem debere eſſe, ut reddat remoti-

,, onem moraliter impoſſibilem, adeóq; non
,, ſufficere ad non fugiendam occaſionem
,, proximam peccandi cauſam aliquam uti-
,, lem, aut honeſtam: quod adeò verum eſt, ut
,, oppoſita ſententia damnata fuerit ab Inno-
,, centio XI. Et quidem meritò, quia Cha-
,, ritas propria dictat, quòd nulla utilitas ſit
,, præferenda periculo proximo peccandi.
,, Nec ulla ratio honeſtatis poteſt cohoneſta-
,, re perſeverantiã in periculo proximo pec-
,, candi, adeò ut magnum bonum non ſolùm
,, temporale, ſed nec etiam ſpirituale poſſit
,, reddere licitum, quærere directè occaſio-
,, nem proximam peccandi, ut idem Pontifex
,, declaravit, damnans oppoſitam ſententi-
,, am. Addo nec ſufficere quamcumque ne-
,, ceſſitatem permanendi in occaſione proxi-
,, ma peccandi ad hoc, ut aliquis teneatur il-
,, lam non removere. Eſt ergo requiſita talis
,, neceſſitas, ut reddat moraliter impoſſibile
,, tollere occaſionem proximam: Hæc autem
,, neceſſitas eſſet gravis infamia, magnum
,, damnum, atq; incomodum graviſſimũ, ſive
,, in tẽporalibus, ſive in ſpiritualibus; hæc e-
,, nim mala ingerunt moralẽ impoſſibilitatẽ.
,, Ex dictis ſequitur primò, poſſe abſolvi
,, Chirurgum, quando ſine ſuo gravi detri-
,, mento, vel infamia, non poteſt omittere
,, exercitium ſuæ artis, quamvis in medendis
,, fœminis experiatur voluntarias pollutio-
,, nes, dummodò adhibeat alia remedia, quæ
,, videri poſſunt neceſſaria ad evitanda pec-
,, cata. Idem judicium fero de viris fundenti-
,, bus chriſteres mulieribus. Sanchez *lib. 9. de*
,, *matr. diſp.* 45. *& alii.*
,, Sequitur ſecundò: Confeſſarium etiam
,, non Parochum, eſſe diſpoſitum ad abſolu-
,, tionem Sacramentalem, etiam ſi nolit re-
,, cedere ab officio audiendi confeſſionem,
,, quamvis in tali exercitio experiatur fre-
,, quentes delectationes moroſas, aut volun-
,, tarias polluziones, ſi abſtinendò à confeſſi-
,, onali patiatur gravem infamiam, aut no-
,, bile detrimentum, & damnum in bonis
,, fortunæ, adhibeatque alia congruentia
,, media. Toletus, Caſtropal. & alii.
,, Infertur tertiò, cum Navarro *in ſumma*
,, *cap. 3. n.* 21. Delugo, *diſp. 14. de pœn. n.*
,, 152. Suario *de pœn. diſ. 32. ſect. 2.* Regin-
,, do *tom. 1. lib.* 8. *num.* 19. Graffiis *p. 1. lib.*
,, *cap.* 27. *n.* 23. Coriolano *de caſibus reſer-*
,, *vatis fol.* 76. Lopez *p. 1. inſtruct. cap.* [illegible]
,, aliis communiter, Filios familias, non tene-
,, ri domum Patris deſerere, quando in ea [illegible]
,, ſet talis occaſio peccandi, quam ipſe [illegible]
,, re non poteſt, quia in hoc non eſt ſui juris,
,, dummodò verè pœniteat, & aliqua [illegible]
,, geat emendatio, feratque propoſitum [illegible]
,, hibendi alia media.
,, Infertur quartò, Adoleſcentem [illegible]
,, peccantem cum filia domini, vel [illegible]
,, la, ſi nequeat ſine notabili damno occaſio-
,, nem removere, eſſe diſpoſitum, [illegible]
,, in occaſione permaneat, quia [illegible]
,, vult, ſed eam ſubit invitus. Tancredi [illegible]
,, *Sacr. pœn. diſp. 3. q.* 14.
,, Infertur quintò, Mercatores, [illegible]
,, atque aliorum officiorum perſonas, [illegible]
,, teneri deſerere Officia propria, quamvis in
,, illis exercendis experiantur proximas oc-
,, caſiones peccandi, ſi dicta officia nequeant
,, deſerere ſine notabili damno, [illegible]
,, non haberent aliunde, ex quo viverent. [illegible]
,, ſtro Pal. *tr. 2. diſp. 2. punct.* 9. §. 3. [illegible]
,, rus, Graffiis, & alii communiter.
,, Infertur ſextò, cum Thoma Hurtado
,, *tr. 1. cap. 7. reſol.* 5. citante plures alios, [illegible]
,, tharœdos, Magiſtros ſcholarum, & [illegible]
,, abſolvi poſſe, quamvis nolint ſua mune-
,, ria omittere, & quamvis in illis [illegible]
,, antur occaſiones proximas peccandi, [illegible]
,, ad ea exercenda compellat urgens [illegible]

rius. Spectat autem ad prudentem Confeſſarium benè attendere in caſu particulari, an verè ſubeunda eſſent gravia iſta damna, & incommoda, ſi Pœnitens hujuſmodi occaſionem tollat: Sæpè enim non eſt prudens in pœnitente timor dicti mali ſubeundi, quia eſt nimis facilis falli, dum credendo facilè eſt.

Infertur ſeptimò, cum communi: Adoleſcentem non teneri, vel ſuprà tabulam cubare, nè dormiat in lectulo cum ſorore, quamvis expertus ſit pluries peccaſſe; eſt enim graviſſimum incommodum, ſupra tabulam, vel humi dormire; tenetur tamen remedia proportionata præſtare: & ex eadem ratione optimè dixit Tancred. *tr. de Sacramento pœn. diſp. 3. quæſt.* 14. poſſe abſolvi adoleſcentem, qui cum alio adoleſcente in lecto ſolet habere tactus impudicos, etiam ſi non proponat deſerere lectum, ſi deberet humi cubare, & alia remedia præſtet.

Infertur octavò: eſſe abſolvendam Concubinam, vel Concubinarium, ſi noliat à cohabitatione ſeparari, ob metum cadentem in conſtantem virum; ob metum in-ſtantem mortis, mutilationis, amiſſionis notabilis famæ, honoris; eſt enim neceſſitas urgens, quæ cogit. Thomas Hurtadus, & Æmpio Leander *tr. 5. de pœn. diſp. 7. qu.* 74. Adhibere tamen debet alia remedia efficacia, quæ abſque iſto gravi incommodo adhiberi poteſt.

Infertur nonò: poſſe abſolvi, qui non domo ejicit fœminam, cum qua ſolitus fuit peccare, ſi graviſſimum damnum in re familiari, ac pecunia deberet pati. Ovedeus *t. 2. tr. 6. contr. 3. num.* 163. dummodò cohabitatio ſit ad breve tempus, ut notat Caſtro Pal. *tr. 2. diſp. 2. punct. 9. §. 3.*

Infertur decimò: eſſe diſpoſitum ad ab-
„ ſolutionem Sacramentalem illum, qui cum
„ conſanguineâ, vel alia fœmina habitante
„ in diverſa domo, habet frequentes tactus
„ inhoneſtos, quamvis nolit abſtinere ab in-
„ greſſu illius domi ob gravem infamiam,
„ quam ſubiret, niſi ingrederetur. Navarr. *in*
„ *ſum. in cap.* 3. dummodò tamen adhibeat
„ alia remedia.

„ An autem, ſi poſtquàm adhibita ſunt alia
„ remedia, & pœnitens ſæpiùs abſolutus in
„ eadem relapſus ſit peccata ſine ulla emen-
„ datione, poſſit abſolvi, quamvis nolit o-
„ mittere illam occaſionem; eſt graviſſima
„ difficultas, atq; ea tota pendet ab illa quæ-
„ ſtione, an in tali caſu teneatur pœnitens
„ ſubire illud grave damnum, ut tollat occa-
„ ſionem proximam. Non teneri ad hoc, a-
„ deóq; poſſe in prædicto caſu abſolvi, docet
„ cum Vivaldo, & aliis, Cardinalis Delugo
„ *de pœn. diſp.* 14. *n.* 156. Ratio his Doctori-
„ bus eſt, quia ſi primâ vice non tenebatur,
„ neque deindè tenetur; nam cùm occaſio
„ proxima non ſit peccatum, ſed diſpoſitio
„ ad peccatum, poteſt cohoneſtari ex illo
„ graviſſimo damno, quod ex remotione oc-
„ caſionis ſubire deberet; & ut approbans
„ hanc ſententiam, ait Gobat. *in quint. tr.* 5.
„ *c.* 32. in tali caſu ille occaſionē proximam
„ patitur, non vult, ſed permittit peccatum, ſe
„ exponendo periculo cū propoſito reſiſten-
„ di, quoad poterit. Quod adeò firmum eſt
„ Cardinali Delugo, approbantibus Dicaſtil-
„ lo, & Gobat, ut dixerit, Petrum conſtitutum
„ in periculo proximo peccandi, quod aver-
„ tere nequit, niſi incurrat extremam pau-
„ pertatem, & calamitatem, ſi haberet reve-
„ lationem, quòd ſit tentationi ſuccubiturus,
„ non teneri illam occaſionem removere;
„ adeóque poſſe abſolvi, ſi animum habeat
„ utendi omnibus aliis mediis, quæ confeſſa-
„ rius prudens injunget. At oppoſitum docet

,, Suarez *de pœn. diſp.* 32. *ſect.* 2. cui aſſentior
,, quia ſi adhibitis omnibus aliis mediis, per-
,, ſeverans in illa occaſione proxima, non
,, experitur ullam emendationem, videtur,
,, quòd remotio talis occaſionis ſit unicum
,, medium ad vitanda peccata, adeòque adſit
,, obligatio tollendi tale periculum; nec ab
,, hac obligatione eximitur ratione damni,
,, quod paſſurus erit, juxta illud, *ſi oculus tu-*
,, *us, vel pes tuus ſcandalizat te, eripe eum*;
,, & quidem debet homo, juxta Chriſti Do-
,, mini præceptum, amittere potiùs omnia
,, bona mortalia, ne animæ ſuæ detrimentum
,, patiatur. A fortiori dabunt hanc doctrinam
,, Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *n.* 112. Lopez *in*
,, *inſtructorio cap.* 8. Cajet. & Corradus, qui
,, omnes docent, etiam ſi nulla alia media
,, fuerint inutiliter adhibita, adhuc non ob-
,, ſtante quocumque damno teneri homi-
,, nem deſerere occaſionem proximam. Ad
,, argumentum pro oppoſita ſententia re-
,, ſpondetur: Non teneri hominem, ante ad-
,, hibita alia media, ſubire illud grave dam-
,, num ex remotione occaſionis; quia hæc
,, remotio non apparet unicè neceſſaria ad
,, evitanda peccata; apparet tamen unicè
,, neceſſaria, ſi poſt quàm adhibita ſunt alia
,, media, hæc videntur inſufficientia ad im-
,, pediendos relapſus: Unde non eſt mirum,
,, ſi antequam adhibita fuerint alia media,
,, homo ſit diſpoſitus ad Sacramentalem ab-
,, ſolutionem, non verò poſt adhibita inutili-
,, ter alia media; nam in primo caſu cum re-
,, motio occaſionis non fuerit unicum medi-
,, um, non tenebatur homo ad illud ſuſcipi-
,, endum cum notabili incommodo: in ſe-
,, cundo caſu, cùm cenſeatur unicum medi-
,, um, tenetur ad illud etiam cum notabili
,, incommodo; adeòque, ſi illud adhibere
,, renuat, non eſt diſpoſitus ad Sacramenta-
,, lem abſolutionem.

,, Ubi obiter moneo Confeſſarios, ut curi-
,, no curent, quòd illi, quorum conſcientias
,, dirigunt, vivant cautè in uſu opinionum
,, etiam probabiliorum; poteſt enim accidere
,, caſus, quòd aliqua opinio conſiderata præ-
,, ciſa à circumſtantiis, appareat tuta & ...
,, hic, & nunc non ſit tuta in praxi, vel ...
,, quòd in praxi ſit tractiva alicujus inconve-
,, nientis, adeòque illa eadem virtus, ...
,, prohibet illud inconveniens, prohibet
,, etiam hic, & nunc uſum illius opinionis.
,, Vel poteſt accidere, quòd uſus alicujus o-
,, pinionis in praxi impediat aliquod medi-
,, um unicum ad obſervantiam alicujus vir-
,, tutis, ad quam tenemur ex præcepto, ...
,, quidem virtus obligat, ne deducatur in pra-
,, xim illa ſententia. Vel poteſt accidere ...
,, quòd uſus alicujus opinionis ſit cum peri-
,, culo ruinæ animæ; hujuſmodi ſententia-
,, rum uſum, & reverentia erga Deum, & a-
,, mor propriæ ſalutis æternæ impediunt. ...
,, G. qui probabiliter credit, ſe committere
,, peccatum, ſi tali, vel tali occaſioni ...
,, nat, nequit ſe illi occaſioni committere, ...
,, cèt etiam probabiliter judicet, ...
,, traturum peccatum; nam hoc ...
,, judicium poteſt eſſe fallax, ac ...
,, qui eo duceretur, traheretur ad ...
,, ruinæ, ut meritò, ac rectè diſcurrunt ...
,, muniter ſcholaſtici contra paucos.

Hæc Sieri.

3660 In recenſitis tamen corollariis [maximè quoad praxim] attendendum, ... ſit vera impoſſibilitas moralis, & non ... tur: Et ubi ea eſt vera, ſi verè ... tuor remedia adhibeantur, & non ... quod cõtingere poteſt in pluribus. ... plum in corollario decimo, ubi ... practicam impoſſibilitatem moralem ... inquam moralis impoſſibilitas eſt ... abſtinendũ ab ingreſſu diverſæ domi...

...lier, cum qua frequentes tactus inhone-... eſt expertus? Sæpè quis occupationis ſu-... venientis cauſa, ſolet diu deſiſtere ab ac-... domûs mulieris, quam frequentare ...det, abſque ulla impoſſibilitate mo-... & abſque eo, quòd inde gravis in-... oriatur: hoc igitur idem, quod pra-... necesſitate; cur non poteſt practica-... ?

3661 Inſuper Cardenas *diſert. 40. num.* ... ait, cadere ſub damnatione Innoc. ...p. 62. opinionem (quam non pauci do-... nempè *licitum eſſe non fugere occaſio-... proximam cum jactura divitiarum, ſeu ... fortunæ*: Non enim limitat ad ur-... necesſitatem moralem concubina-...; neque ad impoſſibilitatem moralem. ... iſta cauſa, quàm afferunt, ut concubi-... non teneatur expellere occaſionem ...manam, manet intra terminos ſolius utili-..., atque in terminis comprehenſis ſub ...natione.)

3662 In quolibet ergo caſu occaſionis ...mæ, quam quis patitur, non eſt danda ... abſolutio, niſi impoſſibilitas moralis ..., & quatuor remedia verè ab eo adhi-..., *juxta dicta à num. 3652. ad 3667.* ... eſt attendendum, ne fiat pallia-..., & paſſio obcœcet. Et favet monitum i-... P. Sierì in fine, De occaſione proxima ...voluntaria agit Ant, à Spir. Sanct. de Sacr. ... *tr. 5. diſ. 3. à n. 127. ad 183.*

Q U Æ R E S I.

3663 *Sacerdos, qui eſt in occaſione proxi-..., quatenus retinet domi concubinam ſacris ... veſtibus in Sacriſtia confitetur, & ... Confeſſario, ſe ejecturum concubi-... An Confeſſarius debeat illum abſolvere?*

RESP. Nec debere, nec poſſe, maximè, ... facta interrogatione, reperiat idem aliis vicibus promiſiſſe, & non ſervâſſe promiſſum. Ratio eſt; quia ex una parte negando abſolutionem, impedit periculum nullitatis ſacramenti, & ſacrilegii ob periculum indiſpoſitionis Sacerdotis, quæ quidem ſtantibus circumſtantiis rationabiliter præſumitur. Ex alia parte non facit injuriam Sacerdoti; quia poteſt ſibi providere per veram contritionem, *v. t. 3. à n. 279.*

Q U Æ R E S II.

3664 *An Confeſſarius poſſit permittere pœnitenti, qui concubinam dimiſit, ut ad ejus domum accedat ad viſendos filios, quas ex ipſa genuit?*

AFfirmat Sancius *in ſelectis diſp. 10. num. 9.* ſi non ſit periculum reincidentiæ, nec ſcandalum, in quantum conſtet de emendatione.

Sed rectiùs Clericatus *cap. 122. num. 33.* cum Diana docet, non debere acceſſum permittere ſine neceſſitate, & tunc non niſi cum probis ſociis: *v. num. 3646.*

PRUDENTIA CUM RECIDIVIS

3665 RECidivitas, ſeu conſuetudo peccati, propriè diſtinguitur ab occaſione proxima; quia occaſio proxima *ex num. 1044.* ultra periculum formale peccandi dicit occaſionem extrinſecam, conſuetudo verò eſt frequens reincidentia in idem peccatum, ſine emendationis apparentia, orta ex intrinſeca fragilitate; hinc conſuetudinarius, & recidivus dicitur juvenis, qui frequenter ſe polluit, nullam emendationem oſtendens; hic quidem non tenetur ad occaſionem repellendam, quia occaſio eſt ipſa fragilitas carnis juveni intrinſeca, & involuntaria; tenetur ad periculum formale vitandum, aut ſaltem extenuandum per actus proprios ſupernaturales.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3666 Nomine autem conſuetudinarii, & recidivi, quoad prudentiam confeſſarii, veniunt etiam illi, qui ſunt in occaſione proxima extrinſeca involuntaria, ob impoſſibilitatem phyſicam, aut moralem eam repellendi. Bertaldus *in Reg. prud. cit.* & Tamb. *tom. 2. in meth. Confeſ. lib. 3. c. 3. §. 4.*

3667 Item, *aliud eſt* [ait Cardenas] *negare conſuetudinario abſolutionem, donec auferat conſuetudinem; & aliud per unam, vel alteram hebdomadam abſolutionem differre, ut vim ſibi inferat contra conſuetudinem*: his præmiſſis.

3668 Dico, 1. Confeſſarius, ſi vel ex præviis monitionibus, vel ex proprio remorſu videt in conſuetudinario aliquam emendationem, quatenus non cum tanta frequentia, ſed rariùs cadit, debet illum abſolvere; Tamb. & Bertaldus *cit.* quia tunc pœnitens eſt diſpoſitus, & ſtante aliquâ emendatione, habet jus ad abſolutionem; & denegatio, aut dilatio abſolutionis, poſſet eum deſperare, ut caderet in pejus. Hinc

3669 Dico, 2. Confeſſarius deſperans de emendatione conſuetudinarii, ſi prudenter diſcernit eum non habere verum propoſitum non peccandi, ſed remiſſum, aut oretenus, debet abſolutionem denegare, aut differre, donec reperiat eum diſpoſitum cum firmo propoſito non peccandi. Si verò in eo diſcernat verum propoſitum non peccandi, poteſt liberè eum abſolvere, ſed etiam poteſt abſolutionem differre. Cardenas *diſ. 39. cap. 5.*

Aſſertio tres habet partes: ratio primæ, quia tunc pœnitens non eſt diſpoſitus, cùm ei deficiat verum propoſitum.

3670 Ratio 2. Quia tunc pœnitens eſt verè diſpoſitus, adeòque poteſt confeſſarius illum abſolvere, juxta illud Trid. *ſeſſ. 14. cap. 2. Pœnitentes per Sacerdotum ſententiam non ſemel ſed toties, quoties ad pœnitentiæ Tribunal confugerint, poſſe ab admiſſis peccatis liberari*; & D. Hieron. *Epiſt. 46. ad Ruſticum: Non ſolùm ſepties, ſed ſeptuagies ſeptiès delinquenti, ſi convertatur ad pœnitentiam, peccata condonantur*: *v. num. 3073.*

3671 Ratio 3. quia confeſſarius non ſolùm eſt judex, ſed etiam medicus; & quia dilatio abſolutionis eſt validum remedium ad curandum, aut ſaltem extenuendum morbum conſuetudinis peccati, ideò poteſt confeſſarius illud adhibere, quando prudenter expediens judicaverit. *Ad hoc autem* [monuit Cardenas *cit. cap. 2. n. 12.*] *magna requiritur prudentia in confeſſario; nam remedia, quæ aliquibus proſunt, aliis poſſunt nocere ob diverſas infirmorum diſpoſitiones.* Id etiam inſinuat Conc. Later. *in cap. omnis utriuſque ſexûs*, dicens; *Sacerdos autem ſit diſcretus, & cautus, ut more periti medici ſuperinfundat vinum, & oleum vulneribus ſauciati.*

Confeſſarius igitur ſit medicus, non carnifex, & ejus finis ſit ovem lucrari, non perdere: *v. prop. 60.* ab Innoc. XI. *damn.* & n. 3052.

PRUDENTIA CUM MERETRICIBUS.

3672 TAmb. *in meth. Conf. lib. 3. cap. ... §. 5.* cum Bauei, & Nav. ... tè tenet, meretricem in lupanari exiſtentem poſſe abſolvi concurrentibus tribus, videlicet, 1. juſtâ causâ permanendi in eo loco, quatenùs hic, & nunc alium non habet, ... tamen ut omni conatu curet alio abire, 2. verâ deteſtatione peccati, 3. conſtanti propoſito Dei auxilio non peccādi in ea occaſione.

3673 Dico: ſi hujuſmodi meretrix ... dat ad confeſſarium ſpontè, ex vera ... dine, & cum eximio dolore, tunc poteſt abſolvi concurrentibus dictis tribus, ... ut à *num. 3652.*

ſi verò accedat tempore Paſchali, ut ſa-
tisfaciat præcepto, non debere ſtatim abſol-
vi, ſed differendam eſſe abſolutionem juxta
prudentiam confeſſarii, attentâ ejus frequen-
tiâ ad peccandum; quia tunc poteſt pruden-
ter dubitare, an propoſitum ſit efficax, &
ſufficiens. Eximitur ſemper caſus, quo iſta ex-
traordinarium dolorem, & propoſitum ha-
beret, ut confeſſarius prudenter diſcerneret,
eam à Deo efficaciter tactam, & victam: tunc
enim expediens eſt, ut ſtatim abſolvat,
admonitionibus confirmet; & ſacramentorum
frequentiâ muniat.

CAPUT VI.

De Peccatis.

PECCATUM PHILOSOPHICUM.

3674 CElebris, ſed non ſatìs clara eſt di-
viſio peccati actualis *in philoſo-
phicum, & theologicum*: quamplurium autem
quæſtionum confuſione ſeclusâ,
Hæc quidem diviſio ſolùm habet locum
in actibus ab intrinſeco malis, ut perjurio,
homicidio, odio Dei, &c. hoc præmiſſo.

3675 Dico: *Peccatum Philoſophicum*, &
Theologicum, non diſtingui niſi penes di-
verſas conſiderationes; idem enim peccatum
v. gr. homicidium innocentis, dicitur *philo-
ſophicum* conſideratum, ut contrariatur na-
turæ rationali, ſeu rationi: dicitur *Theologi-
cum* conſideratum, ut offenſa Dei, & contra-
rium legi æternæ: conſideratio enim ratio-
nis, & virtutis moralis naturalis eſt philoſo-
phi, conſideratio verò Dei, ejuſque legis æ-
ternæ eſt Theologi: Hinc homicidium inno-
centis conſideratum, ut contrarium princi-
pio naturali: *Quod tibi non vis, alteri ne fe-
ceris*, dicitur peccatum philoſophicum; con-
ſideratum verò, ut contrarium legi æternæ,
Theologicum.

Reverà tamen, & ex natura rei idem pec-
catum, nempè idem homicidium innocentis
eſt philoſophicum, & theologicum, quia eo
ipſo, quòd adverſatur rationi naturali indiſ-
penſabiliter, adverſatur Deo, ejuſque legi
æternæ, adeóque eſt offenſa Dei, & pecca-
tum Theologicum. Unde non datur pecca-
tum philoſophicum re ipsâ, & in praxi à
Theologico ſeparatum; non enim dari po-
teſt homo legis naturalis invincibiliter igna-
rus.

3676 Lex namque æterna interior Dei ex
num. 142. non conſiſtit in imperio libero ad
extra, ſed in judicio intellectûs repræſentan-
tis bonum, & malum naturale, & in actu vo-
luntatis divinæ reprobativo, & diſplicentiæ
circa malum, approbativo, & complacentiæ
circa bonum, explicato per verbum indica-
tivum, *Nolo* malum, v. gr. homicidium, *Volo*
bonum, v. g. dilectionem proximi.

3677 Quæ lex (ut vides) eſt naturalis, &
neceſſaria, eſtque lex propriè dicta, & obli-
gatoria, quia actum divinæ voluntatis in-
cludit. Quæque lex nobis innoteſcit, & in-
timatur independenter à revelatione, & lo-
cutione libera extrinſeca, ſed per lumen na-
turale, eo tempore, quo homines uſum ra-
tionis accipiunt, ita ut uſus rationis ſit dictæ
legis notificatio, & intimatio; hinc per hu-
juſmodi legem incipiunt diſcernere inter
bonum, & malum, adeóque ex eo tempore
lex naturalis incipit obligare. Quare, ſi non
ſuperveniſſet lex externa Dei per revelatio-
nem, & locutionem liberam factam Moyſi,
prohibens homicidium, & præcipiens dile-
ctionem, adhuc obligati eſſemus ad non oc-
cidendum, ſed diligendum; hujuſmodi nam-
que locutio, ſeu imperium liberum, non eſt
aliud, niſi externatio legis æternæ naturalis
interioris.

3678 Quòd autem detur hujuſmodi lex

naturalis intimata nobis per uſum rationis, & naturæ lumen, independenter ad omnem promulgationem externam, ſuadet Regius Pſaltes in Pſal. 4. qui, cùm interrogaſſet: *Quis oſtendit nobis bona?* ut ſcilicet ea ſequamur, reſpondet: *Signatum eſt ſuper nos lumen vultûs tui Domine.* Hinc Paulus ad Rom. 2. *Gentes naturaliter ea, quæ legis ſunt, faciunt, & ſibi ipſi ſunt lex, & oſtendunt opus legis inſcriptum in cordibus ſuis.* Et tandem Cicero, 1. de legibus, legem naturalem definit, quòd ſit *Ratio ſumma inſita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda ſunt, prohibetque contraria.*

3679 Inſuper ultra lumen naturæ legem æternam cunctis hominibus intimans, & Deum eſſe demonſtrans (Dei namque exiſtentia eſt naturaliter cognoſcibilis) dantur divina auxilia ſufficientia, ut non detur in praxi ignorantia invincibilis Dei, & legis naturalis æternæ.

3680 Firmiter demonſtratur ex ſeria, & ſincera Dei voluntate, quâ teſte Apoſtolo, 1. ad Tim. 2. *Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Super quo præclarum eſt teſtimonium D. Clementis Rom. *lib. 2. conſtit. Apoſt. c. 59. Ex ore Domini noſtri Jeſu Chriſti audivimus, & perfectè ſcientes didicimus, quæ ſit voluntas Dei, bona placens, & perfecta per Jeſum Chriſtum nobis demonſtrata, ut nullus intereat, ſed univerſi homines unanimi ſententia credentes ei, & unanimem laudem ferentes in eum vivant in æternum.*

3681 Ex quo fit, ut nullum hominem Deus deſtituerit mediis ſufficientibus, & neceſſariis ad ſui, & fidei cognitionem. Et quidem ſuâ univerſali, & mirabili providentiâ, teſte Joan. c. 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.*

Hinc Theologi docent, nullum ex infidelibus eſſe, quem Deus per ſe ipſum, [illegible] Angelum cuſtodem non illuminaverit; [illegible] explicitè, prædicatores mittendo; vel [illegible]nè ſuggerendo fidem; ſive implicitè, [illegible]rando, quòd ſecta, in qua verſatur, [illegible] ac proinde veram inquirat; quod quidem [illegible]ſertum ſuadetur, tam ex recenſito teſtimonio Joannis, quàm ex diligenti Angelorum cuſtodia; quoniam ſicut Angelus tentator [illegible] ſemel fideles vexat circa myſteria fidei, [illegible] credibile eſt, quòd Angelus Cuſtos [illegible]mel infidelibus inſpiret, quòd ſecta, [illegible] verſantur, ſit falſa.

3682 Prætereà efficacibus, & præclarioribus mediis munire volens (ut ait Paulus ad Corinth. 5.) *Pro omnibus mortuus eſt Chriſtus: ut & qui vivunt, jam non ſibi vivant ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt, & ſurrexit*: adeóque nullus hominum eſt ex [illegible]bus, & infidelibus gentilibus, & atheiſtis, [illegible] influxum à Jeſu Chriſto non accipiat. V[illegible] *in prop. 4. 5. & 6.* ab Alex. VIII. *damn.*

3683 Hinc colliges, in actibus ab [illegible] ſeco malis malitiæ philoſophicæ eſſe [illegible]liter annexam malitiam theologicam, [illegible] offenſam Dei, & peccatum mortale, [illegible] reſpondet pœna æterna, à cujus incurſu [illegible]rantia non excuſat; quia pœna æterna [illegible] pœna extraordinaria, ut cenſura, &c. [illegible]dinaria, & quaſi naturalis, annexa culpæ [illegible]thali; adeóque qui libere, & advertenter conſentit in malitiam moralem [illegible] gravem, tacitè conſentit in pœnam æternam, quoniam nedum philoſophicè, ſed [illegible] theologicè peccat, cùm offendat Deum.

3684 Hâc ratione, qui in legem [illegible] contra eam graviter deliquerunt, [illegible] mortali, & theologico peccaverunt; & [illegible] eo deceſſerunt, damnati ſunt, ut in [illegible] contingere potuit.

3685 Totam rem mirè firmat, & [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…Apoſt. ad Rom. *cap.* 2. dicens: *Quicunq; …ſine lege peccaverunt, ſine lege peribunt:* …(inquit Lyranus) legem ſcriptam non …, quales fuerunt Gentiles, ſine lege …peribunt, quia habuerunt legem na…bonum, & malum oſtendentem; i… Gentiles operantes contra dictamen illi… legis, merebantur puniri, & viventes ſe…ipſam, præmiari. Unde concludit A… *Cum enim gentes, qui legem non habent,* …Moſaicam, *naturaliter ea, quæ legis ſunt faciunt*; ſcilicet ex naturali dictamine …*ejuſmodi legem non habentes*, ſcilicet …, *ipſi ſibi ſunt lex*, ideſt ratio natura… …eſt principalior pars hominis, propter …dicitur totus homo, ipſa quidem eſt eis …quia lex ſcripta divina, vel humana, eſt à …naturali derivata, quantum ad agibilia; …prima principia agibilium ſunt impreſ… intellectui practico, ex quibus derivantur …quaſi quædam Concluſiones.

3686 Proinde Apoſt. *c.* 5. ut removeret …quamdam, quæ fieri poſſet, …peccatum, utpotè quod definitur *tranſ…legis divinæ*, non fuerit ante legem …, inquit: *Uſque ad legem enim pecca…erat in mundo*; quia licet antea non erat …ſcripta, erat lex naturalis inſerta menti… humanis. *Peccatum autem* (proſequitur …) *non imputabatur, cùm lex*, ſcilicet …, *non eſſet*. Non quia Deus non impu…illud in offenſam, & ad pœnam; ſed …tam creverat Gentium malitia, & …, quòd lex naturalis fuerat ob…, in tantum, ut ejus tranſgreſſionem …non reputabant peccatum, ſed pecca… aquam bibebant, & ſine rubore etiam …committebant; unde in Geneſis 6. …: *Videns autem Deus, quòd multa ma… hominum eſſet in terra & cuncta cogita… cordis intenta eſſet ad malum omni tempo… re, pœnituit eum, quòd hominem feciſſet in terra.* Et Geneſis *cap.* 19. *Delebimus enim locum iſtum, eo quòd increverit clamor eorum coram Domino, qui miſit nos, ut perdamus illos.* Unde Sancti Patres dicunt, hanc, ſcilicet offuſcationem legis naturalis, fuiſſe unam ex cauſis, ut Deus legem ſcriptam dederit.

3687 Reverà tamen ante legem ſcriptam fuit peccatum; quia fuit lex naturalis, cujus tranſgreſſio eſt peccatum. Conſtat ulteriùs ex pœna, nam ait Apoſt. ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors*, in pœnam; propter peccatum enim Deus ante legem ſcriptam punivit aquis diluvii totam carnem & igne Sodomorum Urbes. Hinc teſte eodem Apoſt. ad Eph. *c.* 5. *propter hæc enim*, ſcilicet fornicationem, immunditiam, & avaritiam, *venit ira Dei in filios diffidentiæ.*

3688 Hinc meritò ab Alex. VIII. die 24. Auguſti 1690. damnata fuit propoſitio ſequens:

Peccatum philoſophicum, ſeu morale, eſt actus humanus diſconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi; theologicum verò, & mortale, eſt tranſgreſſio libera divinæ legis. Philoſophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, eſt grave peccatum, ſed non eſt offenſa Dei, neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei neque æterna pœna dignum.

3689 Exinde excluditur primò error eorum, qui conceptus formales peccati Philoſophici, & Theologici, ſolùm metaphyſicè (& ut meliùs dicam) ſecundùm diverſa connotata, & varias conſiderationes diſtinctos in re, & practicè ſeparantes, inſuper ignorantiam Dei invincibilem practicè, imò reguláriter admittentes, dixerunt, Americаnos, Romanos, & Gentiles, qui vitam adulteriis, ſtupris, furtis, & homicidiis plenam du

xerunt

xerunt, non peccaſſe peccato theologico, quia Deum non cognoverunt; ſed ſolùm peccato philoſophico, in quantum præmiſſa delicta ſolùm contraria rationi naturali cognoverunt; ac proinde non commiſiſſe offenſam Dei, nec fuiſſe æternâ pœnâ dignos.

3690 Secundò excluditur error eorum, qui Moliniſtarum errores ſectantes, & latam viam peccandi licentiæ aperire volentes, præciſiones objectivas, imò & formales, practicas, ac phyſicas chymetizavere, dicentes animas unitas, tentationibus carnis urgentibus, non debere curare, quid agant ſenſus; ſed in Dei amore, & unione perſiſtere; & ſi tunc ſenſus in libidines, etiam viri cum muliere prorumpant, non peccari Theologicè; quia nec offenſam Dei, nec Deum actu cognoſcunt. Quæ major fatuitas? Prætendunt ſiſtere in unione, & amore Dei, & ſimul illum non cognoſcere. Stulte: Si Deum non cognoſcis, quid amas? Idolum.

3691 Ad peccatum igitur theologicum, non requiritur, quòd fiat ex intentione expreſſa contrariandi Deum, ſeu legem naturalem æternam; quia hoc adderet rationem contemptûs formalis: ſed quòd actu cognoſcatur eſſe contrariũ Deo, ſeu legi naturali æternæ. Adeóque peccatum philoſophicum, ſeu actus ab intrinſeco malus, ſi ſit voluntarius, quatenùs ſcilicet cognitus eſſe contra rationem, adhuc eſt volitus, neceſſariò eſt offenſa Dei; quia eſt contra legem æternam, & inde contra ejus legiſlatorem, qui eſt Deus.

PECCATUM THEOLOGICUM

3692 Actuale ex D. Auguſt. *Eſt dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam*; per Scotum, *eſt carentia rectitudinis debitæ ineſſe actui.* Quæ definitio licèt propriè competat peccato commiſſionis, ex ea tamen hauriri poteſt definitio peccati omiſſionis, quòd ſit *non dictum, ... ctum, vel non concupitum contra legem ... nam.*

3693 Clariùs: *Peccatum commiſſionis ...* quo fit id, quod prohibetur: *Peccatum ... ſionis eſt*, quo omittitur id, quod præcipitur.

3694 *Peccata ſpiritualia* ſunt, quæ ... ſumantur per potentias ſpirituales, ut ſuperbia, ira, &c. *Carnalia* ſunt, quæ conſummantur per potentias carnales, ut furtum, homicidium, fornicatio, &c. Item peccatum ... dividitur in peccatum *cordis, oris, & operis*, quatenùs tripliciter peccari poteſt, cogitatione, *verbo, & opere.*

3695 *Peccatum habituale* eſt macula relicta in anima ex peccato actuali mortali permanente.

3696 *Peccatum originale* eſt carentia juſtitiæ originalis transfuſa ab Adamo per virtutem ſeminalem in poſteros.

3697 *Vulnera peccati originalis* ſunt quatuor, *Ignorantia, malitia, concupiſcentia, & infirmitas.* Quæ vulneratio orta eſt ex diſſolutione illius ordinis, & armoniæ, quæ ex juſtitiæ originalis habebatur, ut corpus animæ, ſenſus rationi, & ratio Deo plenè ſubjiceretur. *Ejus pœna* eſt excluſio à viſione ...

3698 Et quamvis hæc quatuor vulnera ſint præcipuè effectus peccati originalis, ſunt etiam effectus peccati actualis, perſonalis mortalis; nam per illud ratio hebetatur, obſcuratur in agendis, voluntas inclinatur ad malum, induratur ad bonum, infirmatur ad tentationes vincendas, & ad bonum ... aggrediendum; denique potentia appetitiva & ſenſus magis fervent ad malum.

PECCATUM MORTALE, ET VENIALE

3669 Differunt, quia *Mortale* privat hominem gratiâ ſanctificante, ...

... Deo inimicum, & dignum pœnâ æter-... *Veniale* verò non eſt hujuſmodi, ſed ſo-... impedit, ne homo in ferventiores actus ..., & charitatis prorumpat. Quæ diffe-... eſt à poſteriori, & ab effectibus. A pri-... autem per Scotum *in 2. d. 21. quæſt. 1. litt.* ... Peccatum mortale à veniali differt per ... quòd mortale eſt *privatio rectitudinis ... ad Deum beatificè conſequendum*: Ve-... *eſt privatio rectitudinis non neceſſariæ, ... ad Deum beatificè conſequendum*. ... veniale dicitur dignum veniâ.

3700 Peccatum aliud eſt mortale, vel ve-... ex genere ſuo, ſeu ex objecto, aliud per ... ex circumſtantiis adjunctis. Morta-... genere ſuo eſt illud, quod eſt contra le-... graviter obligantem: Veniale ex gene-... eſt illud, quod eſt contra legem levi-... obligantem.

3701 Unde per hoc, quòd aliquis actus ... contra conſilium, non ſequitur, quòd ſit ...: conſtat ex 1. *ad Cor. 7. De Virgi-... præceptum Domini non habeo, conſilium ...*, hinc qui nubunt, neque venialiter .... De ratione igitur peccati ſive mor-... ſive venialis eſt, quòd ſit contra legem: ... Apoſt. ad Rom. 4. *Ubi non eſt lex, neq; ... varicatio: & ibidem, c. 7. Non cognovi ... catum, niſi per legem.*

3702 Legem graviter obligare, vel levi-... cognoſcitur, vel ex modo loquendi Scri-..., ſi pœnam æternam, v. gr. commine-... non: vel ex declaratione Eccleſiæ: ... communi ſenſu Doctorum. Sit exem-...: Apoſt. enim ad Galatas 5. poſtquam ... peccata contra præcepta decalogi, ... ſubdit: *Qui talia agunt, Regnum ... conſequentur.* Loquendo autem de ... otioſo, &c. ad Eph. 5. non commina-... mortem, ſed ſolùm ait: *Quæ ad rem non ...*

Lex igitur intendit obligationem, conſilium verò perfectionem,

MORTALE, ET VENIALE PER ACCIDENS.

3703 QUando dicitur mortale fieri veniale per accidens, & econversò, non eſt ſenſus, quòd actus, qui eſt mortalis, fiat venialis, aut econversò; ſed quòd materia, quæ ex genere ſuo eſſet mortalis, aut venialis, ratione circumſtantiæ adjunctæ ſit venialis, aut mortalis. In hoc ſenſu.

3704 Peccatum ex genere ſuo mortale fieri poteſt veniale, 1. *Ex imperfectione actûs*, ſcilicet ex defectu plenæ advertentiæ, aut libertatis, de quo fusè modò: qui defectus poteſt univerſaliter dari in qualibet materia.

3705 2. *Ex parvitate materiæ.* Parva materia *eſt illa, quæ ſuppoſita gravitate finis, judicio prudenti parum conducit ad dictum finem à Legiſlatore intentum.* Hinc, quia judicio prudenti labor unius horæ parum conducit ad finem vacandi Deo die feſto, multũ verò labor ſex horarum; ideò ille erit materia parva, & venialis, iſte magna, & mortalis.

3706 Parvitas materiæ à mortali excuſans non datur in omnibus materiis; non enim datur in materia infidelitatis, in ſimonia de jure divino, in juramento falſo aſſertorio, in materia luxuriæ, ut fuſiùs dictũ eſt in propriis locis. Parvitas materiæ non datur in illis materiis, in quibus ex ratione per ſe prima objecti oritur notabilis oppoſitio ad virtutẽ, quæ circa illud verſantur, ut in allatis exẽplis, v. gr. in actu hæreſis contra fidẽ; datur verò in illis materiis, in quibus ex ratione per ſe prima objecti oritur oppoſitio ad virtutem, neq; gravis, neq; levis, ſed talis eſt ratione per ſe ſecunda. Sic furtũ opponitur contra juſtitiam ratione dãni proximi, quod non eſt grave, aut

leve ex ratione per ſe prima damni proximi, ſed ratione quantitatis rei, aut conditionis perſonæ.

3707 Peccatum ex genere ſuo veniale fieri poteſt mortale per accidens, 1. *ratione conſcientiæ erroneæ, de qua in num. 9.*

3708 2. *Ratione contemptus, aut inobedientiæ formalis. Contemptus formalis.* Habetur, 1. quando præceptum violatur, eò quia contemnitur præcipiens formaliter, ut ſuperior eſt; ſeu quando præceptum violas, eò quia ipſi, aut ſuperiori ſubjici renuis: & hoc eſt peccatum ſuperbiæ conſumatæ, 2. Quando non vis obedire præcepto, aut ſuperiori, quia præceptum eſt, vel quia ſuperior eſt; & hoc eſt peccatum inobedientiæ formalis.

3709 Qui peccat contemptu formali, duo peccata committit in confeſſione exprimenda, unum contra virtutem, cujus eſt præceptum, alterum contra obedientiam, vel contra Religionem, ſi Deum præcipientem contemnat.

3710 Qui contemnit contemptu materiali præceptum humanum leve, aut grave in materia levi, venialiter peccat; mortaliter autem, ſi ſic contemnat præceptum divinum. Contemptum materialem in præſenti voco, quo quis præceptum violat, ex eo quia contemnat præcipientem ſumptum non formaliter, ut ſuperior eſt, ſed materialiter ut talis homo eſt, v. gr. quia eſt indiſcretus, imprudens, indoctus, indignus, &c. ratio eſt, quia in 1. caſu contemptus dicitur non abſolutus, ſed ſecundùm quid, quo contemnitur homo talis, non poteſtas, ac proinde injuria non redundat in Deum, *à quo eſt omnis poteſtas*; in 2. caſu injuria fit Deo, qui etiam quoad eſſe Dei eſt ſummâ reverentiâ dignus.

3711 Item non peccas mortaliter, ſi rem levem parvipendas, non quia præcepta eſt, & relatè ad præcipientem formaliter, ſed ... ira, aut quia res levis eſt. Idem eſt, ſi parvipendas rem levem præceptam præcepto ... ex eo quia præciſè res levis eſt; ſi ... tes vile præceptum Divinum, aliàs ... blaſphemiam committeres, & ſacrilegium ... *v. n.* 2070.

INOBEDIENTIA FORMALIS

3712 Eſt vitium inclinans ad non faciendum, quod jubetur, ex eo ... liter, quòd jubetur. *Materialis* eſt, quæ ... nat ad non faciendum, quod jubetur. *Inobedientia formalis* importat malitiam ſpecificam inobedientiæ in confeſſione exprimendam. *Inobedientia verò materialis*, ... cumſtantia generalis incluſa in omni peccato, ac proinde non involvit malitiam inobedientiæ, nec eſt in confeſſione exprimenda, niſi præſuppponat præceptum ... ſpecialiter obedientiam intendens ... furatur, regulariter ſolùm committit malitiam furti, minimè inobedientiæ, niſi ... ſit ulteriùs prohibitum ſub præcepto ... li obedientiæ.

3713 Præceptum formale obedientiæ ... betur, quando ſuperior præcipit: *In virtute ſanctæ obedientiæ, In nomine Chriſti*, ... forma; & tunc teneris obedire ſub ... quia intendit obligare quantùm poteſt ... veniali, vel nullo, ſi alia forma utatur ... ſem. *lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 4.

3714 Declaratur: ut præceptum ſuperioris obliget ſub mortali, duo ſimul requiruntur juxta dicta de lege, *n.* 149. ... perioris intentio, quâ intendat ſub ... obligare, & gravitas materiæ; nam ... ſuperior ſub veniali obligare in materia ... vi. Gravitas autem in materia conſiſtere poteſt vel ſecundùm ſe, vel ratione ſinis, ... cumſtantiarum; hinc quamvis non poſſit ... perior præceptum ſub mortali obligare ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...re in materia omnino levi, poteſt tamẽ, ...tia, quæ eſt in ſe levis, ſit gravis ex ..., & circumſtantiis, ut dictum eſt in *tom.* ... 12. Unde præceptum formale obedien... ſcilicet in virtute ſanctæ obedien... &c. ſupponere debet in materia gravita... ſecundùm ſe, aut ratione finis, & cir...ſtantiarum.

...715 Hoc præmiſſo. Quando gravitas ...pti, & intentionis ſuperioris non con... tunc eſt deſumenda ex gravitate formæ ...orum.

Gravitas formæ verborum habetur, ſi ...ceptum imponatur, non verbis commu... *Præcipimus, injungimus, mandamus,* ..., *& ſimilibus:* ſed verbis ſpecialibus, ...tute S. *Obedientiæ, in nomine Chriſti,* ...teſtatione *divini judicii, ſub pœna ma...litionis æternæ, &c. ut à n.* 173. Donatus ..., *tract.* 17. *qu.* 12. 13. *&* 14.

...716 *Inobedientia formalis*, ſemper in... malitiam gravem, etiam ſi materia ſit ..., quia involvit contemptum ſuperio... præceptoris ut talis. Inobedientia ma... ſuppoſito præcepto obedientiam in..., eſt gravis, vel levis juxta gravita... vel levitatem materiæ, & juxta dicta ... 3710.

...717 Religioſus ex vi voti obedientiæ ...netur ad obedientiam formalem, ſed ...ialem; quia non vovet obedientiam ...alem, & ſub motivo obedientiæ, ſed ...entiam materialem, videlicet execu... rei, quæ præcipitur, ex quocumque ...tivo præcipiatur: hinc à mortali excuſa... in levitate materiæ, *v. à n.* 2057. *ad* 2071.

... RATIONE PERICULI PROXIMI.

...718 DE eo actum eſt *à num.* 3637.

QUÆRES I.

3717 *An, qui concupiſcit mulierem, cujus ſtatum ignorat, aut mulierem in communi, peccet peccato ſtupri, adulterii, vel ſacrilegii.*

NEgat Tamb. *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. §. 4. *n.* 13. quia non poteſt aſſignari, cujus ſit ſpeciei. Vult autem, quòd debeat in confeſſione aperire, ſe concupiviſſe mulierem, cujus ſtatum ignorat, vel mulierem in communi; quia aliàs non exprimeret peccatum, quod patravit.

3720 Reſpondeo: ſic concupiſcens, vel ita ſtatum fœminæ ignorat, ut neque de ejus conditione dubitet, an ſit conjugata, vel Deo dicata: & tunc malitiam ſimplicis fornicationis contrahit; quia aliæ ſpecies, cùm non ſint cognitæ, ſunt involuntariæ. Vel ita ignorat, ut licèt non certè ſciat, dubitet tamen prudenter, an ſit conjugata; & tunc contrahit malitiam adulterii, quia ejus periculo ſe exponit, & eſt paratus ad illam ſpeciem: *v. num.* 26.

3721 Eâdem ratione mortaliter peccat, qui elicit actum in dubio, an ſit peccatum grave, vel leve, niſi rationabiliter deponat dubium.

QUÆRES II.

3722 *An operans cum ſola conſideratione actuali malitiæ in genere, nil de gravitate, aut levitate cogitans, vel dubitans, peccet mortaliter, aut venialiter?*

PEccare mortaliter, affirmant Maſtrius *in Theol. mor. diſ.* 15. *q.* 1. *art.* 2. *nu.* 12. & Bonac. 1. quia operans aliquid cum cognitione malitiæ in genere, vult virtualiter illud agere, etiam ſi ſit mortale, 2. Quia aliàs rudes in graviſſimis peccatis, & furtis regulariter à mortali excuſarentur, quia regulariter, dum peccant, ſolùm in genere appre-

 hendunt

hendunt, quòd malè agant, minimè quòd graviter, & mortaliter malè agant.

3723 Peccare ſolùm venialiter, tenent Arriaga *de actibus hum.* Nav. Buſem. & plures apud eos, 1. Quia talis malitia ſic apprehenſa, eſt imperfecta in genere moris, adeóque non poteſt actus contrahere ex illa malitiam gravem, ſed levem, 2. Quia gravitas nullo pacto eſt cognita; igitur non eſt voluntaria, & inde contrahi non poteſt, 3. Quia aliàs, ſi quando quis profert mendacium leve, cogitaret ſolùm in genere actum eſſe malum, & nullo pacto cogitaret eſſe leve, peccaret mortaliter, ex diſparitate non aſſignanda; quod eſt valdè durum.

3724 Falſum autem eſt, quòd operans cum tali cogitatione cenſeatur virtualiter velle actum, etiam ſi eſſet mortalis, quia intentio virtualis ſupponit actualem præteritam, in aliquo uno medio permanentem, quæ nulla ſupponitur. Nec ſi operans eſt obligatus ad diligentiam ad inquirendum, an actus ſit mortalis, vel non; quia de gravitate nulla ſupponitur in mente cogitatio, dubietas, aut ſuſpicio; ac proinde inadvertentia, & oblivio eſt invincibilis. Nec ſequitur, quòd inde rudes in graviſſimis peccatis, & furtis regulariter à mortali excuſarentur; quia regulariter, licèt non advertant diſtinctè ad quantitatem furti, & damni v. gr. ſatis explicitè advertunt ad gravitatem in confuſo; quod ſufficit, ut graviter peccent.

QUÆRES. III.

3725 *An hic actus, quo quis dicat: Volo committere omnia venialia, ſit peccatum mortale?*

RESp. eſſe mortale non ex genere ſuo, ſed per accidens ratione periculi probabilis peccandi mortaliter, cui ſe exponit, juxta illud Eccleſ. 19. *Qui ſpernit modica, paulatim decidet*, & D. Greg. III. paſt. admon. *Qui minima peccata devitare negligit, ... tu juſtitiæ, non quidem repente, ſed partim totus cadit.* Maſtrius *diſ.* 15. *n.* 30. ... na contra Caſtrop.

4. RATIONE SCANDALI, AUT FINIS.

De quo actum eſt à pag. 42.

AD PECCATUM MORTALE REQUIRITUR

3726 ULtra materiæ gravitatem, ... ut perfectè voluntarium, ... tum ſcilicet cum deliberatione intellectus, ideſt cum plena advertentia malitiæ ... & cum pleno voluntatis conſenſu; ... alterius defectu excuſetur quis à culpa mortali: debet, inquam, eſſe actus humanus, voluntarius, hoc eſt procedens ab homine liberè cum prævia cognitione objecti; ... homo debet eſſe liber libertate ... differentiæ ut ita agat, aut omittat, ... non agere, aut non omittere; juxta ... *Eccli.* 31. *Beatus vir, qui potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus, facere mala, & non fecit.* Alioquin actus ab eo procedens ... *actus hominis*, quatenus ab homine ... deret; ſed non *humanus*, quia ... libero etiam fieri poteſt à bruto, ... 2. & 8. ab Alex. VIII. *damn.*

3727 Plena advertentia tunc habetur, quando intellectus per firmum, & ... judicium, cum libero, & expedito ... rum ſenſuum uſu de malitia objecti ... rat, de ea expendendo ſingula.

Advertentia imperfecta contingere ... vel propter hominis ad ſingula ... tarditatem, qui licèt advertat rem ... lam, imperfectè tamen, & veluti ... ſo advertit. Vel quia ſit impeditus ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſenſuum internorum; ut contingere ſolet in ſomno, ubi aliquandò habetur expreſſa cognitio malitiæ gravis, & tamen non ſufficit ad libertatem, in quantum non ſufficit ad libertatem conſenſus, quæ plenam advertentiam ſupponere debet, & hæc importat expeditum internorum ſenſuum uſum. Similiter, ſi ſenſus interni non ſint omnino, ſed aliquantulum impediti, & ligati, ut contingit in illis, qui ſunt ſtatim è ſomno excitati; tunc cognitio malitiæ, etiam gravis, dicetur ſemiplena, in quantum non eſt ſufficiens ad plenam libertatem conſenſûs requiſitam ad mortale.

3728 Plenus conſenſus eſt plena, & perfecta voluntatis libera approbatio, plenam advertentiam præſupponens, ad differentiam ſemipleni conſenſûs, qui eſt imperfecta voluntatis approbatio, in quantum voluntas objectum non amplectitur toto (ut ità dicam) actu, ſed imperfectè, & ex ſubreptione quadam.

Hinc voluntatis conſenſus ex duplici capite poteſt eſſe imperfectus, 1. ex defectu advertentiæ ex parte intellectûs, 2. ex defectu plenius conſenſûs ex parte voluntatis: ratio primi; quia cum ſemiplena advertentia non poteſt ſtare perfectus conſenſus: ratio ſecundi; quia cum plena advertentia compati poteſt ſemiplenus conſenſus.

3729 In voluntate autem tres reperiri ſolent motus, & 1. motus primò primus, qui omnem uſum rationis, & malitiæ advertentiam prævenit, ac proinde nullo pacto eſt liber; vel (juxta mea principia) eſto aliquam imperfectiſſimam cognitionem ſupponat, eſt tamen ità celer, ut non ſit in hominis poteſtate eum cohibere, in quantum vehementiſſima paſſio ſenſitiva, aut diſtractio, ità rationem perturbat, ut non ſit locus libertati, 2. Eſt motus ſecundò primus, qui advertentiam imperfectam ſupponit, locum ſemiplenæ libertati relinquit, ità ut ſimpliciter impediri poſſit; & evenire ſolet ob diſtractionem, aut paſſionem aliquam ſenſitivam; nam ſicut, quando hæ ſunt perfectæ, libertatem impediunt, ità quando ſunt imperfectæ, illam diminuunt. 3. Motus perfectus, & deliberatus, qui tunc habetur, quando conſenſus eſt plenè liber, præſupponens rationem expendentem ſingula, quæ malitiam concernunt.

3730 Motus primò primus nullum eſt peccatum, ſe etiam ſi objectum ſit in graviter malum. Et ſic omnino à peccato excuſantur vehementiſſimi motus iræ, concupiſcentiæ, & ſenſualitatis. Motus ſecundò primus eſt peccatum veniale. Motus tandem deliberatus eſt peccatum mortale, ſi materia ſit gravis.

3731 Difficultas tamen non levis eſt ad dignoſcendum, quandonam ſit, vel non ſit in actu plena advertentia, & deliberatio, plenusque, ac perfectus voluntatis conſenſus. Et quamvis ex dictis non mediocris haberi poſſit notitia, ut tamen pleniùs rem expendam, conjecturas, & ſigna valdè utilia, quæ communiter à Doctoribus recenſentur, afferam.

3732 Signa igitur imperfectæ advertentiæ ſunt, 1. remiſsè, & (ut ità dicam) ad ſimilitudinem ſemidormientis rei malitiam apprehendiſti, 2. Si poſtea meliùs conſiderans, judicas te id non fuiſſe facturum, ſi ità apprehendiſſes, 3. Si vehementi paſſione, apprehenſione, vel diſtractione laboraſti, vel turbatus fuiſti, ità ut ferè neſcires, quid ageres: ità Buſem.

3733 Signa imperfecti conſenſus ſunt. Primò, ſi quando actionem aliàs graviter malam quis fecit, non fuit plenè ſui compos, ſed quaſi ſemidormiēs, diſtractus, &c. ità ut judicet, ſe id non fuiſſe facturum, ſi plenè vigilaſſet. Imò addit Maſt. *in Th. mor. diſp. 15. de pec.*

quòd, ſi quis poſt factum dubitet, an id fecerit in ſomno, vel in vigilia: dum eſſet ſui compos, vel non, &c. non eſt leve indicium, id feciſſe ſine plena advertentia, & ſine pleno conſenſu; nam quæ cum plena advertentia fiunt, faciliùs ſic facta cognoſcuntur, quia plena advertentia præterita liberam permittit homini de ſuis actibus cognitionem, niſi fortè temporis mora aliquam induxerit oblivionem.

3734 Secundò, ſi quis dubitet, an plenè conſenſerit. Si ſit vir timoratæ conſcientiæ peccatum mortale abhorrens, eique diſſentire ſolitus, præſumendus eſt, non plenè conſenſiſſe, licèt aliquam in repellendis tentationibus negligentiam admiſerit. Secus eſt judicandum de viro perdito, tentationibus ſuccumbere ſolito. Ratio utriuſque eſt; quia ex juris peritis valida præſumptio, & probabilitas ex conſuetis deſumitur.

3735 Tertiò, ſi quis valdè timidè, & ſuſpensè, ſe proceſſiſſe meminit, 4 Si comperias te fuiſſe ſub tali diſpoſitione, talibuſque circumſtantiis, ut faciliter potuiſſes peccatum exequi, non tamen ſis executus; imò cùm tui plenè compos es, præ viribus reſpuis, præſumere potes te non plenè conſenſiſſe; quia non ità faciliter affectus deliberatus mutatur, Hinc (ut advertit Tamb. *cap. 1. de Peccatis*, §. 3. *n.* 28.) quando motus pravus tempore imperceptibili inſurgit, & paulò poſt, ut advertis, curas expellere, eſt ſignum nullius, aut certè dumtaxat imperfecti conſensûs præſtiti. Dixi: *ut advertis*: Quia ſi non advertis, poterit motus pravus, utpotè delectatio moroſa, aut alius motus per notabile tempus abſque peccato durare; licèt non ſit veriſimile, quòd intra notabile tempus advertentia malitiæ gravis non ſuppetat.

3736 Quintò denique, ſi quis ſoleat ità eſſe affectus, ut animum firmum, & ſæpè repetitum non committendi mortale habeat, præſumere poteſt non plenè conſenſiſſe pec[illegible]cato, 1. Quia hìc non conſentit facilè. 2. Quia quando aliquid eſt multoties o[illegible]bitum, ſi poſteà plenè ametur, faciliùs & ſine difficultate cognoſcitur.

3737 Quælibet ex conjecturis præ[illegible] facit judicium probabile, quo tuti eſſe p[illegible]ſumus, non fuiſſe plenum conſenſum, & proinde nec peccatum mortale. Quæ conjecturæ ſunt firmiter menti dandæ pro ſ[illegible]tate conſcientiæ.

3738 Colliges, quod ſi in actu, ſeu objecto ſint plures malitiæ ſpecie diſtinctæ, ſi tamen advertas tantùm ad unam, illam contrahis, non aliam: v. gr. ſi quis cognoſcit fœminam, ignoret tamen eſſe conjugatam, malitiam fornicationis contrahit, non adulterii, quia illa, non hæc fuit cognita, & [illegible] voluntaria.

3739 A peccato excuſant, 1. Impotentia ſive phyſica, ſive moralis; quia ad impoſſibile nemo tenetur: *v. tom.* 2. 2. Violentia abſoluta; quia tollit voluntarium: *v. num.* [illegible] 3. Eâdem ratione excuſat ignorantia invincibilis ſive juris, ſive facti. De qua *in tom.* [illegible] metu, quando excuſet, dictum eſt [illegible] 31. *v. prop.* 2. ab Alex. VIII. *damn.*

DISTINCTIO SPECIFICA PECCATORUM

3740 Deſumitur per oppoſitionem ad diverſas virtutes, vel ad diverſas honeſtates ejuſdem virtutis, ſeu per diverſum modum tendendi contra eandem virtutem. Exemplum primi ſit in fornicatione, & adulterio, quæ diſtinguuntur ſpecie; quia fornicatio opponitur virtuti caſtitatis, adulterium verò ſuperaddit malitiam injuſtitiæ, quia opponitur caſtitati, & juſtitiæ, ob injuriam [illegible]

…æ infertur alteri conjugi, qui eſt dominus …poris conjugis.

Exemplum ſecundi ſit in furto, & rapina, …æ opponuntur eidem virtuti juſtitiæ, & …men diſtinguuntur ſpecie; quia rapina ſu…addit maliciæ injuſtitiæ furti injuriam vi…ntiæ, quæ eſt diverſus modus tendendi …ntra eandem virtutem juſtitiæ, & impor…at oppoſitionem ad diverſam honeſtatem e…dem virtutis, quæ diverſitas modi tenden… potius relinquitur diſcernenda prudentis …bitrio. Aliud exemplum clarius eſt in di…verſitate modi tendendi per exceſſum, & per …defectum contra eandem virtutem: *ut in n.* …36. & 1086.

…STINCTIO NUMERICA PECCATORUM

…41 NOn deſumitur à diſtinctione numerica præceptorum, ſicut neq; …diſtinctio ſpecifica peccatorum abſolutè de…ſumitur ex diverſitate præceptorum. Diana …p. 1. tr. 7. reſ. 21. Leander *hic tr.* 5. *diſ.* 8. §. 8. …qu. 5. contra Nav. nam præceptum non fu…randi, & præceptum non concupiſcendi rem …alienam, ſunt diverſa, & tamen furtum, & …deſiderium furandi ſunt ejuſdem ſpeciei. I…tem homicidium eſt unum numero, & ſpe…cie peccatum, & tamen eſt contra duo præ…cepta divinum, & humanum.

3742 Dixi: *abſolutè*, quia ſæpè ex præce…ptorum diverſitate etiam peccatorum diver…ſitas ſpecifica à poſteriori colligitur, & tunc …habetur, quando præcepta intendunt virtu…tes diverſas, ſive materia ſit diverſa, ſive ea…dem: ſic fractio jejunii præcepto Eccleſiaſti…co præſcripti, & ſimul à confeſſario in ſatis…factionem injuncti, duplicem malitiam ſpe…cie diſtinctam contrahit, contra temperanti…am, & pœnitentiam: quia præceptum Eccle…ſiaſticum habet ut motivum formale temperantiam; præceptum verò confeſſarii, ſatisfactionem ſacramentalem pœnitentiæ.

3743 Quando verò præcepta, licèt diverſa, ſunt circa eandem materiam, & idem motivum formale, tunc unicum ſpecie erit peccatum: hinc qui die Dominico, quo aliud feſtum occurrit, ſacrum omittit, vel die quadrageſimæ, quo vigilia contingit, jejunium frangit, unum ſpecie, & numero peccatum committit: quia utrumque præceptum eandem virtutem, & honeſtatem intendit, nempè Religionem, & Dei cultum in auditione ſacri, & temperantiam in jejunio.

3744 Eadem ratione, in ſententia mihi probabiliori, quòd *Franciſcani* non habeant niſi tria eſſentialia, cætera verò ſint purè præcepta; Franciſcanus in Quadrageſima die veneris: quo vigilia occurrit, jejunium frangens, unum numero, & ſpecie peccatum committit, non obſtante, quòd tria tranſgrediatur præcepta: ſecus eſt dicendum in ſententia, quæ eos tenet eſſe obligatos ex voto ad jejunium, quia votum Religionem intendit.

3745 Item *Diſtinctio numerica peccatorum non deſumitur ex diſtinctione numerica objectorum.* Leander *hic tr.* 5. *diſ.* 8. §. 3. *à qu.* 19. Tamb. & alii. Ratio eſt, quia gratìs admiſſo, quòd ex diſtinctione numerica peccatorum dentur in eodem actu plures malitiæ numero diſtinctæ (quod negant Filliuc, Suarez. & alii) adhuc inde non ſequitur, quòd conſtituantur plura peccata numero diſtincta; nam peccatum non eſt unum numero ex ſola malitia morali, ſed etiam ex ipſa entitate individuali actûs; adeóque licèt plures numero ſint malitiæ, ſi unicus eſt actus, qui eſt earum ſubjectum, unicum erit peccatum: ſicut in phyſicis, ſi plures eſſent albedines in eodem ſubjecto, unum eſſet album, non plura; concreta enim accidenta-

lia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

lia multiplicantur numero ad multiplicationem numericam ſubjectorum, non formarum, Tum quia Trid. *ſeſſ.* 14 *c.* 5. *& can.* 7. nos obligat ad exprimendum in confeſſione ſpeciem, & numerum peccatorum; minimè, ad numerum malitiarum.

3746 Hinc reſolves: unum numero peccatum committere, nec teneri ad explicandum numerum perſonarum, 1. Eum, qui unicâ exploſione bombardæ plures occidit, 2. Qui unico actu plures mulieres concupiſcit, 3. Qui unico actu detractationis plures læſit, 4. Qui unico actu malo pluribus ſcandalum dedit, 5. Qui unico actu bona multorum ſurripuit, 6. Qui ſimul circa plura ſub juramento mentitur.

3747 Dices: Qui unico actu plures baptizat: *ut in nu.* 2988. plura numero baptiſmata perficit; igitur, qui unico actu plures homines occidit, aut unico actu plures mulieres concupiſcit, plura numero peccata committit.

Reſp. diſparitatem eſſe, quia *ex nu.* 2991. homo eſt ſubjectum baptiſmi; & ideò, ſi unico actu baptizentur plures homines, tot numero erunt baptiſmata, quot homines, ob recenſitam rationem; quia concreta accidentalia multiplicantur numero ad multiplicationem numericam ſubjectorum: reſpectu autem actûs occiſionis, & actûs concupiſcentiæ, homo, & mulier non eſt ſubjectum, ſed terminus, & objectum, & quia ex oſtenſis ab objecto actus ſpeciem ſumit, non numerum, ideò, qui unico actu plures occidit homines, aut unico actu plures concupiſcit mulieres, non tot numero peccata committit.

3748 In his tamen caſibus, & ſimilibus non ſufficit dicere: *uno actu commiſi homicidium, ſemel concupivi conjugatam, &c.* quia ſic non fatetur peccatum, quod commiſit; ſed debet in plurali dicere: *ſemel occidi plures, ſemel concupivi plures conjugatas.*

3749 Item adverti debet, an numerus ſubjectorũ ſit excedens, ut notabiliter aggravet; quia tunc eſt aperiendus, juxta dicta

3750 Inſuper qui unico voluntatis actu ſtatuit omittere divinum officium per menſem, aut annum, vel jejunium per totam quadrageſimam, non committit tot numero peccata, quot ſunt dies, ſed unum; unde ſufficit, ſi dicat: *Habui voluntatem omittendi unius anni officium, frangendi jejunium per multum tempus, &c.* In caſu autem, quo dictum actum voluntatis executioni mandaret non recitando, non jejunando, ſingulis diebus, tunc quolibet die unum novum peccatum patraret, ratione omiſſionis externæ officii, & actûs externi fractionis jejunii.

Ratio eſt, 1. Quia ſingulis diebus recitare poſſet, & jejunare, 2. Quia actus illi externi ſunt actus diſparati omninò conſummati, & completi, quorum unus ſecundùm æſtimationem moralem prudentum non facit unitatem moralem cum alio; ſicut enim unius diei recitatio non ordinatur ad aliam, ita una omiſſio recitationis quoad unum diem non ordinatur ad aliam.

1751 E contra, qui eodem die omittit recitare plures horas, unum numero peccatum committit, & non tenetur numerum horarum exprimere; quia in officio unius diei una hora ordinatur ad aliam; adeoque omnes conſtant unum officium diurnum. Lander *cit.* his præmiſſis.

3752 Dico 1. *Diſtinctio numerica peccatorum deſumitur ex diſtinctione numerica actuum voluntatis moraliter interruptorum.* Ratio eſt, quia peccata ſunt concreta accidentalia, quæ multiplicantur numero ad multiplicationem ſubjectorum; & cùm

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

... ſubjectum malitiæ formalis peccati ... actus voluntatis, ſequitur, quòd ad multi-plicationem numericã actuũ voluntatis, ejuſ-modi ſunt actus moraliter interrupti, multi-plicantur numero peccata, tam illa, quæ ſo-la conſumantur interiùs in voluntate, quàm illa, quæ conſumantur exteriùs per a-lias potentias; quoniam nullus haberi poteſt actus bonus, vel malus, niſi ab ipſa volunta-te elicitivè, vel imperativè procedat.

3753 Difficultas eſt in aſſignando, *quan-do actus voluntatis interni moraliter in-terrumpi cenſeantur*. Canus vult non inter-rumpi, niſi per actum contrarium; & ſic vo-lens fornicari Bertam, ſi ab hac voluntate ceſſet per aliquam diſtractionem, aut ſom-num, v. gr. nodis, & poſteà, quando adver-tit, eandem voluntatem amplectatur, non tenetur has renovationes explicare, quia cenſentur moraliter unus actus, & ſolùm ſunt plures numero materialiter, & phyſicè.

3754 Filliuc. addit, interrumpi etiam per liberam ceſſationem ab illo.

Diana addit, interrumpi etiam per quam-cumque ceſſationem involuntariam, nempè ſomnum, &c.

Maſtr. inquit, actus voluntatis tunc cenſe-ri moraliter interruptos, quando nec forma-liter, nec virtualiter perſeverant in aliquo effectu.

Tamb. aſſerit, actus voluntatis phyſicè interruptos ob diſtractionem, negotia, ſom-num, &c. accipere unitatem moralem à per-manentia habituali malæ cogitationis, rati-one cujus permanentiæ animus illius pecca-toris ſemper eſt affectus, & promptus ad co-gitationes illas malas; niſi interruptio phy-ſica ſit tanta, ut non cenſeatur adeſſe dicta permanentia, ſed evanuiſſe: ut ſi habenti voluntatem occidendi inimicum ſuperve-niat plurium menſium, aut mortalis infir-mitas, ſi poſteà voluntatem occidendi reaſ-ſumat, diſtinctus actus cenſetur, & cum pri-ori non continuatus.

3755 In harum opinionum varietate il-lud certum eſt, actus voluntatis moraliter in-terrumpi per retractationem, ſeu volunta-tem contrariam.

3756 Dico 2. *Diſtinctio numerica pecca-torum etiam deſumitur ex diſtinctione nume-rica actuum externorum moraliter interru-ptorum.* Ratio eſt eadem, quia actus externi moraliter interrupti ſunt plures numero moraliter diſtincti actus, ac proindè numero diſtincta peccata.

3757 *Explicatur aſſertio*: actus externi ſunt duplicis generis, *Ordinati* ſcilicet, aut *Diſparato*,

ACTUS ORDINATI

3758 AD unum numero actum, ſeu fi-nem principalem: ut ſi quis, ad hoc ut inimicum occidat, ut puellam obti-neat, per plures menſes parat inſidias, adhi-bet media, &c. omnes illi actus non ſunt peccata diſtincta ab ipſo actu finali, ſed unum peccatum, quia unitatem numericam ſu-munt ab ipſo actu finali; unde effectu ſecu-to, ſufficit dicere, ſemel fornicatus ſum, homicidium commiſi. Solùm adverti debet, an aliquis ex illis actibus contineat malitiam ſpecificam, à malitia actus finalis diſtinctam, v. gr. malitiam ſcandali, &c. ut de circum-ſtantiis dictum eſt, quia tunc talis actus eſt ſpecialiter aperiendus, utpotè mutans ſpe-ciem.

3759 Hinc colliges 1. oſcula, tactus, ver-ba impudica, & alios actus copulam præ-cedentes, comitantes, & conſequentes, unũ numero peccatum integrare cum actu prin-cipali, nempè cum copula, quæ ſola eſt ex-pli-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

plicanda; quia omnes hujuſmodi actus ordinantur ad unum actum principalem, ut diſpoſitiones, partes, complementa, aut appendices operis.

3760 2. Qui obtinuit finem, non tenetur actum voluntatis, & decretum illud procurandi exprimere, niſi fuerit moraliter interruptus; ſed ſufficit, ipſum peccatum conſummatum fateri, v. gr. copulam. Si autem finem non ſit aſſecutus, ſufficit, ſi dicat, ſe procuraſſe homicidium, puellæ copulam, &c.

ACTUS DISPARATI

3761 Sunt, quorum unus non dependet ab alio, ut ſi quis nunc blaſphemat, aut concupiſcit puellam, & hinc ad horam iterum blaſphemat, aut concupiſcit puellam, independenter tamen à primo actu.

3762 De iſtis loquendo, ſi fiant eodem impetu, & calore, ſeu ſi poſteriores fiant ex vi prioris, cenſentur moraliter continuati, & conſtant unum numero peccatum. Si verò non fiant eodem impetu, & calore, ſeu ſi poſteriores non dependeant à priori, cenſentur moraliter interrupti, & plura numero peccata; tales regulariter cenſentur, ſi multum intermediet temporis, v. gr. ſi inter unam, & aliam blaſphemiam intermediet hora: Tunc ſi adſit dubium, debet exprimi tempus.

3763 Hinc reſolves, unum numero peccatum committere eum, qui uno impetu, & eodem calore pluries, etiam aliqua interruptione phyſica intercedente, inimicum percutiat, blaſphemet, pejeret, detractet; & Confeſſarium, qui in mortali ſucceſſivè plures confeſſiones audit, unam poſt aliam.

3764 Econtra, qui plures ſucceſſivè occidit, vel eâdem nocte plures fornicationes habuit, etiam cum eadem muliere, voluntate continuatâ per totam noctem fornicandi, debet numerum occiſionum, & fornicationum exprimere, quia tot numero peccata committit. Similiter Sacerdos in Natalis Domini tres Miſſas in mortali celebrans tria ſacrilegia committit. *Dian. p.* ... *tr. 1. reſ. 2.* Leander hic *tract. 5. diſp.* ... *quæſt. 9. 10. & alibi.*

3765 Quorum ratio eſt, quia cum actio habet terminum definitum, & ... tum, in quo completur, & terminatur, multiplicatâ actione, multiplicantur numero peccata; minimè, quando non habet terminum definitum. Prioris generis, ſecundùm prudentem, & communem hominum exiſtimationem, eſt plures fornicationes ſucceſſivè habere ſub uno voluntatis impetu ..., aut tres Miſſas die Natalis in mortali celebrare, quia ſunt actus omnino conſummati, non facientes inter ſe unitatem moralem. Poſterioris verò generis ſunt auditiones plurium confeſſionum; quia ſunt ... Confeſſario per modum unius, & judicialiter moraliter exiſtimantur uniri.

Tum quia confeſſiones plurium ... untur [ut ita dicam] uno impetu, & calore, unâ nempe aſſiſtentiâ, ac proinde cenſentur actiones moraliter unitæ.

De fornicationibus ſpecialiter patet, quia una copula eſt terminus complexus, & conſummatus; nam non eſt via ad aliam, ſed potiùs impedimentum; hinc alia non procedit à priori, ſed à perverſa voluntate peccatoris.

3766 Ex dictis concluditur regula univerſalis, hoc eſt diſtinctionem numericam peccatorum deſumendam eſſe ex diſtinctione numerica actuum moraliter interruptorum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAPUT VII.

De ſeptem vitiis Capitalibus.

3767 1. S*Uperbia eſt appetitus inordinatus propriæ excellentiæ.* Quatuor ſunt ejus ſpecies. 1. Cùm quis exiſtimat habere ſe bona gratiæ, naturæ, & fortunæ. 2. Cùm cognoſcit habere à Deo ea bona, ſed ex ſuo merito, & juſtitia. Utraque eſt ex genere ſuo mortalis, & non excuſatur, niſi ob inconſiderationem. 3. Cùm cæteris deſpectis, appetit videri, quod habet; quæ eſt mortalis, ſi aliorum deſpectus ſit notabilis. 4. Cùm jactat ſe habere, quod non habet, de ... modò.

3768 *Jactantia*, eſt mortalis, vel venialis juxta qualitatem rei, de qua quis ſe jactat: ... jactantia de bono, etiam ſi ſit de re falſa, ... ſe venialis, mortalis verò per accidens, ſi fiat cum notabili contemptu, aut ... aliorum, ut fuit jactantia *Phariſæi* ... 18. 2. Jactantia de peccato commiſſo ... mortalis, ſi peccatum eſt mortale. Non ... quis explicare ſpeciem peccati, de ... ſe jactavit, niſi cum jactantia interveniat gaudium, aut complacentia de illo. Le... hic *n. 5. diſp. 8. §. 3. q. 22.* Diana *par. ... reſ.* 161, ſed ſufficit dicere: *Laudavi ... aut glorificatus ſum de peccato mortali*; ... tota malitia jactantiæ conſiſtit, quòd ad ... apud homines captandam aſſumit ... medio peccatum, ad quem finem ... liter ſe habet, quòd peccatum ſit ..., vel illud.

3769 Narrare peccatum commiſſum non ... jactantiam, aut approbationem, ſed ex ... ratione ſimplicis relationis, eſt venialis: vide *num.* 2286

3770 *Filiæ ſuperbiæ*, ſunt vanagloria, præſumptio, & ambitio.

3771 *Vanagloria*, eſt cupiditas inanis gloriæ: eſt ex genere ſuo venialis. Poteſt fieri mortalis per accidens, uti jactantia: *v. nu.* 2706.

3772 *Præſumptio*, eſt appetitus aggrediendi aliquid ſupra vires. Regulariter eſt venialis.

3773 *Ambitio*, eſt inordinatus appetitus dignitatis, & honoris non debiti; vel debito majoris. Eſt ex genere ſuo venialis; fit mortalis, vel ratione materiæ, ut ſi ambias officium, quo notabiliter es indignus; vel ex circumſtantiis, ut ſi modo, vel medio mortaliter malo, puta per ſimoniam; vel ratione damni, quod proximo infertur, vel ſi ſit cum notabili aliorum contemptu.

Moderatè appetere, & acceptare honorem convenientem, & ob honeſtum finem, atque etiam juxta rationis taxam firmiter impedimentis reſiſtere, & pericula aggredi, quæ ejus conſuetudinem impediunt, non eſt actus ſuperbiæ, aut ambitionis, ſed magnanimitatis.

3774 2. *Avaritia eſt inordinatus divitiarum appetitus.* Eſt ex genere ſuo venialis; fit mortalis, ſi ejus causâ tranſgrediatur quis in materia gravi divina præcepta.

3775 3. *Luxuria eſt inordinatus appetitus venereorum.* Eſt ex genere ſuo mortalis: De ea *in 6. præc. Dec.*

3776 4. *Ira eſt appetitus inordinatus vindictæ.* Eſt ex genere ſuo mortalis: de ea *à nu.* 295.

3777 5 *Gula eſt inordinatus appetitus cibi, & potus.* Eſt venialis ex genere ſuo; fit mortalis. 1. Si fiat in tanto exceſſu, ut quis violet jejunia Eccleſiæ. 2. Si gula fiat notabiliter ineptus ad functiones, ad quas ſub mortali tenetur. 3. Si inde graviter, & advertenter ſuæ ſaluti noceat.

3778 In hac materia fuit damnata ab Innoc. XI. ſequens propoſitio 8. *Comedere*,

& bibere uſque ad ſatietatem ob ſolam voluptatem non eſt peccatum, modo non obſit valetudini; quia licitè poteſt appetitus naturalis ſuis actibus frui.

3779 Quæ propoſitio tria puncta continet, quæ ſeorſim, & ſingillatim ſunt ex genere ſuo venialia, & multò magis ſimul unita.

3780 Et 1. Peccatum eſt, *comedere, & bibere uſque ad ſatietatem*, videlicet *immoderatè*; quia comeſtio, & potus ſunt ordinata à natura ad vitam conſervandam; adeóque id, quod eſt illi ſuperfluum, à recta ratione deviat, & inde eſt peccatum.

2. Eadem ratione peccatum eſt, ſi id fiat ob ſolam voluptatem, quia qui ſic comedit, comedit more brutali, pervertendo ordinem à natura inſtitutum, ut in ſimili dixi *n.* 2280. Non peccat autem, qui moderatè comedit ob voluptatem, eam ſaltem virtualiter ordinando ad neceſſariam vitæ ſuſtentationem; quia tunc non habet voluptatem pro fine principali, & unico, ſed pro fine ſubordinato, vel pro medio ad finem principalem ſuſtentationis conſequendum, juxta illud, *quod ſapit, nutrit*; & ſic non pervertit naturæ ordinem. Ità ferè diſcurrit Cardenas *diſp.* 6. *prop.* 8. qui addit, quòd comedens ob voluptatem, ſi moderatè comedat, virtualiter pro fine principali ſuſtentationem intendit, quia ſuperfluo cibo non utitur, ſed neceſſario ad ſuſtentationem, adeóque non ob ſolam voluptatem comedit.

3781 3. Quamvis *licitè poſſit appetitus naturalis ſuis actibus frui*, id eſt verum, ſi fruatur, ac complaceat moderatè, & non pervertendo ordinem, & finem, ad quem actus eſt à natura inſtitutus. Quoniam [ut ait D. Thom.] *Omnia delectabilia habent pro regula neceſſitatem congruentiæ*; ac proinde aſſumi debent ſecundum finem proprium, ad quem ſunt à natura ordinata [illegible] *concentus muſicalis*, eſt ordinatus ad [illegible] tiam, aut naturam applicationibus [illegible] tam ſublevandam. *Odorifera* ad [illegible] fortationem, aut tetri odoris vitationem [illegible] adeóque appetitus naturalis hominis [illegible] moderatè, aut ob ſolam voluptatem, [illegible] lectationem ſinè peccato veniali [illegible] poteſt.

3782 *Ebrietas* eſt, qua quis violenter [illegible] modo innaturali ob voluptatem, [illegible] viem ſcienter ſe uſu rationis privat. Eſt [illegible] nere ſuo mortalis; quia eſt gravis Dei [illegible] ejus imaginem ſic deturpare. Et [illegible] Leſſius cum aliis apud Arsdekin *tom.* [illegible] 149. *quæſt.* 12. putet, licitum eſſe inebriare [illegible] alium per modum neceſſariæ medicinæ, [illegible] ad impediendum grave malum, v. g. [illegible] cidium, ad quod patrandum erat [illegible] minatus; veriùs puto cum Arsdekin [illegible] cere, quia ebrietas formalis eſt ab [illegible] co mala, cum privet hominem [illegible] turali uſu rationis, & reddat ſimilem [illegible] Malum autem poteſt alia via impediri [illegible] potionem ſomniferam, quia ſomnus [illegible] turalis.

6. INVIDIA: *vide num.* 315

3783 7. ACcidia, ex D. Thom. [illegible] *dium ſpiritualium* [illegible] de importat quoddam tædium bene [illegible] di, juxta illud Pſal. 118. *Dormitavit* [illegible] *mea præ tædio.* Eſt ex genere ſuo [illegible] opere conſummato. Venialiter peccat, [illegible] tædio, & faſtidio ſe afficit ſuper jejunio, [illegible] auditione ſacri, &c. non quia bona [illegible] utilia animæ, ſed ob incommodum [illegible] illa tamen, ſi ſint præcepta, in [illegible] implet. Maſtrius *diſp.* 15. *num.* 144.

CAPUT VIII.

De Indulgentiis.

3784 INdulgentia, *eſt remiſſio pœnæ temporalis extra ſacramentum per applicationem ſatisfactionis Chriſti, & Sanctorum, virtute clavium: v. n. 3179.*

3785 Indulgentia alia eſt *plenaria*, quæ remittit totam pœnam Purgatorii, quia ſatisfacit pro tota pœna temporali peccatis præteritis debita.

Hinc non poteſt quis unico actu plures Indulgentias plenarias lucrari, quia cum per unam tota remittatur pœna, per alias nil obtinetur; ſed tunc omnes ſimul ad integrum effectum concurrunt. Gobat. *tom. 2. par. 1. n. 13. num.* 209.

Alia eſt partialis unius anni, ſeptem annorum, &c. pro qua ſciendum eſt, quòd antiquitus ſecundùm Canones aliquibus peccatis gravioribus imponebatur pœna, v. gr. jejunium, aut aliud, facienda per tot annos, quadragenas dierum, &c. ſingulis diebus, hebdomadibus, &c. Hoc ſuppoſito, quando conceditur Indulgentia partialis unius anni, centum annorum, plurium quadragenarum, &c. per id non deſignantur totidem anni, aut dies de pœnis Purgatorii, ſed totidem anni, aut dies de pœnitentiis per ſacros Canones injunctis; adeóque Indulgentia centum annorum tantum tollit durationis Purgatorii, quantum tolleret pœnitentia centum annorum per ſacros Canones impoſita; quanta autem hæc ſit, nemini notum eſt, niſi Deo.

3786 Ad Indulgentiam lucrandam, ſufficit intentio virtualis. Diana *par. 4. tr. 4. reſ.* 22. Leander *de ſacr. tr. 5. diſp.* 14. *q.* 37. & alii apud Arsdekin *tom.* 2 *pag.* 241. *nu.* 13. tenent, quòd ille, qui Indulgentiam ignorat, adhuc illam lucretur, ſi opus injunctum exequatur, ob intentionem implicitam, qua ſi ſciret, vellet lucrari. Quolibet mane in Præparatione Miſſæ proteſtari ſoleo, me intendere lucrari, tam pro me, quàm pro defunctis, Indulgentias omnes, quas, mediante eo ſacrificio, lucrari poſſum.

3787 Per Indulgentiam remittitur pœnitentia ſatisfactiora à Confeſſario impoſita, ſed non pœnitentia medicinalis; & tunc non tollitur præceptum per ejus abrogationem, ſed per materiæ ſubtractionem.

3788 Indulgentia non remittit culpam, neque pœnam peccato veniali debitam, non remiſſa culpa; quia pœna non poteſt remitti, non remiſſa culpa.

3789 Qui eſt conſecutus Indulgentiam, debet eſſe in gratia, ſaltem dum ultimum opus facit. In Indulgentia pro defunctis, requiritur, quòd ipſe defunctus, & non operans ſit in gratia, quia Indulgentia habet valorem ex opere operato, & ille, non iſte, eſt eam conſecuturus.

3790 In Indulgentiis attendenda ſunt opera injuncta, & conditiones, quia *tantùm valent, quantùm verba ſonant*; & licèt poſſit dari parvitas materiæ, conſultius eſt exactè opera injuncta exequi.

Quando apponitur, quòd *ſit confeſſus, & contritus*; attendi debent verba: ſi enim ex illis colligatur, Pontificem velle ſtatum gratiæ, tunc non erit neceſſaria confeſſio, ſi quis cognoſcat ſe in gratia; erit autem neceſſaria, ſi exigatur tanquam conditio.

3791 Indulgentia conceſſa alicui Eccleſiæ, ſi Eccleſia paulatim, aut ſimul tota deſtruatur, & ſic paulatim, aut mox reædificetur, remanet Indulgentia; quia Indulgentia non datur loco ſimpliciter, ſed Eccleſiæ, quæ eſt moraliter eadem. Et pariter Eccleſia, ſi de uno in alium locum reædificetur Su-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

perioris auctoritate, ſuas ſecum fert Indulgentias, ſi eundem ſervet titulum, & Patronum. Quòd ſi non reædificetur, etiamſi id fiat poſt longum tempus, Indulgentias amittit. Gobat. *tom. 2 tr. 4. par. 2. c. 6. num.* 320. Diana *par. 6. tr. 7. reſ.* 32.

3792 Indulgentiæ debent executioni dari gratis, nam à Summis Pontificibus in Brevibus ſolet apponi clauſula irritativa: *Præſentes nullæ ſint, ſi aliquid pro ſcriptura, præſentatione, publicatione, aut executione detur, vel ſponte oblatum recipiatur.* Quod latè advertit Diana *par. 5. tr. 13. reſol.* 71. ubi refert mandata Regis Catholici pro obſervantia.

QUÆRES.

3793 *An translato feſto, transferatur quoque Indulgentia?*

Reſp. transferri, ſi transferatur feſtum non ſolùm quoad officium, verùm etiam quoad forum, hoc eſt quoad abſtinentiam à ſervilibus. Si Indulgentia ſit conceſſa, non affixa determinatæ diei talis menſis, ſed pro die Feſto Sancti. Non transferri verò, ſi feſtum transferatur ſolùm quoad officium. Gobat. *tom. 2. tr. 4. par. 2. cap. 7. à n.* 323. Diana *par. 6. tr. 7. reſ.* 31. Lezana, & alii apud ipſos.

Ratio deſumitur ex intentione Legiſlatoris, nempè Summi Pontificis; Indulgentia namque, ut conſtat ex Bulla 14. Clem. IV. & ex 54. Pii V. datur in uſum, & devotionem populi, atque in feſti ſolemnitatem: Populus autem non attendit ad officium, ſed ad id, quod eſt publicum, nempè ad feſti ſolemnitatem quoad forum, cui maximè confert Indulgentia. Ex quo fit, quòd translato feſto non ſolùm quoad officium, ſed etiam quoad forum, transferatur Indulgentia, ſi talis translatio non fiat voluntariè, ſed juxta Rubricas, & ritum Eccleſiæ: non transferatur verò Indulgentia, ſi feſtum transferatur ſolùm quoad officium.

3794 Et quamvis ſit privilegium, ſeu declaratio Pontificum, ut in feſtis Principalium Sanctorum Religionum, quòd Indulgentia transferatur unà cum feſto, ut præſertim Greg. XIII. apud Peyr. & Gobat. conceſſit pro feſto S. Franciſci de Paula.

Modò non eſt recedendum à dictis; quia tunc temporis hujuſmodi feſta non erant ſolùm quoad officium, verùm etiam quoad forum, ſeu cum abſtinentia à ſervilibus; non ſic modò poſt Urb. VIII. qui numerum feſtorum quoad forum reſtrinxit, & moderavit.

Ac proindè ſervanda ſunt Decreta ſacr. Congreg. Rituum de die 30. Septembr. 1679. & 10. Junii 1690. relata in Rubricis particularibus noſtri Breviarii *tit.* 10. *n.* 10. quibus diſponitur, quòd translato feſto, minimè transfertur ipſa Indulgentia.

INDULGENTIA PORTIUNCULÆ

3795 Die 2. Auguſti in Eccleſiis Religionis Seraphicæ applicari non poteſt pro defunctis. Ita eſt noviſſimè declaratum, & conceſſum por Breve Innoc. XI. anno 1687.

3796 Item in Eccleſia Sanctæ Mariæ Angelorum propè Aſſiſium non ſuſpenditur per annum Sanctum ex Brevi Innoc. X. Julii 1650. Clem. X. 12. Novembris 1674. & Innoc. XII. 21. Auguſti 1699. In aliis verò Eccleſiis, & locis Ordinis, ſuſpenditur pro vivis, minimè pro Defunctis: vide *n.* 3835.

3797 Inſuper in recenſita Eccleſia Sanctæ Mariæ Angelorũ propè Aſſiſium eſt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...rtu quolibet anni die, per Breve Innocent. XII ſub die 28. Auguſti 1695. tenoris ſe-...quentis.

INNOCENTIUS PAPA XII.

Ad perpetuam rei memoriam.

REdemptoris, & Domini noſtri JeſuChriſti vices, licèt immeriti, gerentes in terris, cœleſtium munerum theſauros, quorum diſpenſationem humilitati noſtræ commiſit Deus, fideli, prudentique liberalitate ...enter erogamus, ſicut pia ſublimium Principum præclaris in Eccleſiam Dei meritis ...gentium, ac Religioſorum virorum pro..., alienæque ſaluti laudabiliter incumbentium vota poſtulant, & Nos ad augendam, fovendamque fidelium pietatem pro...m in Domino arbitramur. Itaque ſpi...uali Chriſti fidelium ad Eccleſiam Sanctæ ...ariæ Angelorum nuncupat. Domus Fratrum Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia nuncupatorum propè, & extrà muros Civitatis Aſſiſien. Aſſiduè (ut accepimus) ...niverſis Chriſtiani Orbis partibus devotionis cauſa confluentium conſolationi, atque animarum ſaluti, quantum cum Domino poſſumus, benignè conſulere, necnon dilecti filii Bonaventuræ Poerii MiniſtriGeneralis dicti Ordinis ſupplicationibus, etiam ...tius Ordinis prædicti nomine, Nobis ſuper hoc humiliter porrectis, quibus piæ, ...que enixæ plurium orthodoxorum Principum preces in idipſum tendentes acceſſere, ...benignum aſſenſum præbere cupientes, ac ...omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus utriuſque ſexûs Chriſti fidelibus ad Eccleſiam ſupradictam, ...pramittitur, confluentibus, qui illam ...ere pœnitentes, & confeſſi, ac Sacrâ Communione refecti, in quocunque anni die devotè viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut earundem præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorsùs fides ubique locorum habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 8. Aug. 1695. Pontificatûs Noſtri Anno quinto.

J. F. Card. Albanus.

3798 Eamdem Indulgentiam quotidianam conceſſit viſitantibus Eccleſiam S. P. Franciſci Conventualium Civitatis Aſſiſii Innocent. XII. *per Breve Comm ſſæ nobis.*

QUÆRRS I.

3799 *An Indulgentia Portiunculæ in aliis Eccleſiis Ordinis, poſſit pro eo die lucrifieri toties, quoties?*

CErtum eſt, quòd ſtando in jure, non apparet talis extenſio; nam Indulgentia illa lucrifit toties, quoties, quæ eſt conceſſa perpetua ſimpliciter abſq; præfixione diei; quæ verò eſt affixa diei, non lucrifit, niſi ſemel eodem die, ut ſtatuitur in Decr. Innoc. XI. de Apocryphis Indulg. modò adducendo. Indulgentia autem Portiunculæ ſolùm eſt primi modi Aſſiſii, alibi eſt ſecundi modi.

Nec in diplomatibus, quibus dicta Indulgentia plenaria à Summis Pontificibus conceditur aliis Eccleſiis Ordinis, apponitur particula, *ad inſtar.*

3800 Siſtemus autem praxi, fideles putant, in cunctis Eccleſiis Ordinis pro die ſecunda Auguſti lucrifieri toties, quoties, ad inſtar Indulgentiæ Aſſiſii; unde eam diem in continuis viſitationibus inſumunt: quod vidi practicari etiam Romæ, nedum à ſimplicibus, verum etiam à viris doctis, & primatibus; unde hæc Indulgentia ubique nuncupatur Portiunculæ: qua ſtante praxi, & conſideratione, quòd hæc Indulgentia ſit extraordinaria, utpote quæ ortum habuit à Chriſto Redemptore, cauſam habet Religio confugiendi ad pedes Summi Pontificis pro expreſſa conceſſione, ſicut conceſſum dicitur pro Indulgentia S. Franciſci de Paula die ſecunda Aprilis.

3801 Modò tamen adeſt Decretum S. Congreg. quo diſponitur, *ſervandum eſſe ſolitum*, apud Matthæucci *tom. 2. pag.* 100. *verb. Indulg.* ut ſequitur:

Eminentiſſ. & Reverendiſſ. Domini.

(Epiſcopus Labacenſis à parte Imperii Orator Devotus, EE. VV. humiliter exponit, quòd non obſtante Decreto Innocentii XI. de Apocryphis Indulgentiis ſub die 7. Martii 1678. quo declaravit, ſemel dumtaxat in die, plenariam Indulgentiam in certos dies Eccleſiam viſitantibus conceſſam lucrifieri, pergunt Fratres Ordinis Sancti Franciſci Reformatorum Provinciæ Carnioliæ populo perſuadere, Indulgentiam pro die ſecunda Auguſti, de Portiuncula nuncupatam eorum Eccleſiam viſitantibus conceſſam, toties, quoties, eadem die lucrifieri poſſe.

Cum autem hujuſmodi abuſus ad Summ. Pontificem ab Ordinariis deferri jubeat Sac. Congr. Concilii Trid. *ſeſſ.* 25. *de refor. cap.* 21. in decreto de Indulgentiis.

Id circo Orator quærit, & declarari petit, an præfata Indulgentia, de Portiuncula nuncupata, etiam comprehendatur ſub Decreto, & declaratione ſanct. mem. Innocentii XI. ſupra dicto. Pro qua gratia, &c.

Die 17. *Julii* 1700. *Sacra Congregatio Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, audita relatione Procuratoris Generalis, & Miniſtri Provincialis, cenſuit ſervandum eſſe ſolitum, ad* [illegible] *impreſſorem Cameralem.*)

3802 Pro Eccleſiis S. Mariæ Angelorum [illegible] *v. num,* 3806.

QUÆRES I[illegible]

3803 *Quomodo ſit intelligendum* [illegible] *es, quoties?*

PLures tenent, eſſe intelligendum, [illegible] tationes pro eodem die ſint, ſive [illegible] ter interruptæ, ſive continuatæ, qua [illegible] ſunt ampliandi.

3804 Alii docent, viſitationes debere [illegible] ſe moraliter interruptas, ut inter [illegible] aliam viſitationem, aliquod medet [illegible] interpellatio. Afferunt exemplum [illegible] nis: ſi quis enim, poſtquam Principem [illegible] ſit, ſtatim, & per plures vices abſque [illegible] pellatione ad inviſendum rediret, [illegible] tationes plus ſaperent riſus, aut [illegible] quàm prudentiæ.

3805 Si quid ſentiam, ſcire cupis [illegible] co ſecundum modum plus ſapere pr[illegible] humanæ: Primum plus pietatis, [illegible] tatis. Scio tamen cum S. Job. c. 10. D[illegible] *eſſe oculos carneos, nec ſicut videt hom*[illegible] *videre.*

PRO COMMUNICATIONE INDULGENTIARUM.

3806 IN Ordine Minorum de obſervantia adeſt Bulla Innoc. XII. die [illegible] cembr. 1695. apud Rubricas pa[illegible] noſtri Breviarii novi, ut ſequitur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

(Innocentius Epiſcopus,&c. ſalutem,&c. Nobis Dilectus Filius Fr.Franciſcus Diaz Sancto Bonaventura, Sacrarum Congregationum Indicis, Rituum, & ſuper Diſciplina, ſeu Reformatione Regularium Conſultor, ac Miſſionariorum diverſarum Provinciarum Ordinis Fratrum Minorum Sancti Franciſci Familiæ Ultramontanæ Procurator, oratione monſtravit, quòd aliàs ad ipſius inſtantiam, à fel.rec. Innocentio Papa XI. Prædeceſſore noſtro, Litteræ in forma Brevis, ſub 15. Septembr. de anno Domini 1686. emanarunt, in quibus confirmata reperitur Communicatio Privilegiorum, & Indulgentiarum, etiam Plenariam, uſque tunc non revocatarum, inter Eccleſias, Loca, Confraternitates, Congregationes, Ordines, & Perſonas utriuſque ſexus, Obedientiæ, vel directioni Miniſtri Generalis Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci ſubjectas, à pluribus Romanis Pontificibus, ipſius Innocentii, & Noſtris etiam Prædeceſſoribus, eiſdem diverſa privilegia conceſſa, à qua communicatione, prout iteratis vicibus à Sede Apoſtolica extitit declaratum, reſultare dignoſcitur, quòd quando decoratum reperitur Altare unius Loci, vel una Eccleſia, aut una Confraternitas, ſeu quævis Congregatio, ſive aliquarum è dictis perſonis aliqua Indulgentia, ſive Plenaria, ſive non, applicabili per modum Suffragii, vel non applicabili pro animabus Purgatorii, ad favorem earundem tantum perſonarum, vel omnium Chriſti fidelium conceſſa, minimè tamen revocata, qui in eo Loco, Altari, vel Eccleſia Confraternitatum, id diebus in conceſſione expreſſis perfecerint, quod per eandem conceſſionem fuerit præſcriptum: in omni Loco, Altari, vel Eccleſia, Confraternitatum, Congregationum, Ordinum, & Perſonarum præfatarum eadem Indulgentia ab omnibus reſpectivè acquiratur, qui iiſdem diebus eaſdem ibi emiſerint diligentias, in conceſſione taxatas.)

QUÆRES.

3807 *An ſtante prædicta mutua communicatione privilegiorum, & Indulgentiarum Ordini noſtro conceſſa, omnia pia loca Viæ Crucis, ſeu Calvarii à Religioſis ſeu Ordinibus utriuſque ſexus, obedientiæ, vel directioni Miniſtri Generalis Ordinis Minorum S. Franciſci ſubjectis, ubicumque terrarum ad inſtar Stationum Viæ Crucis, ſeu Calvarii Montis ejuſdem erecta, gaudeant eiſdem privilegiis, & Indulgentiis, ibi à pluribus Romanis Pontificibus pro cunctis fidelibus utriuſque ſexus conceſſis?*

3808 REſp. affirmativè; ſic namque declaratum fuit ab Innoc. XII. in Bulla relata *num.* 3806. quæ incip. *Sua nobis*, declarativa confirmationis prædictæ mutuæ communicationis factæ ab Innoc. XI. ubi inter alia reperitur reſolutio hujus dubii tenoris ſequentis.

(Sed quia adhuc poſt prædictum Decretum dubitabant nonnulli, an mens dictæ Congregationis fuerit ſtabilire, quòd Pia Loca Viæ Crucis, ſeu Calvarii, ad recolendam, ſeu meditandam Chriſti Paſſionem, à præmemoratis Perſonis, ſeu Ordinibus ad inſtar Stationum Calvarii Montis, juxtà diverſa etiam privilegia Sanctæ Sedis erecta, comprehenſa ſint in præfata mutua communicatione, eàdem Congregatio ſub die 12. menſis Novembris mox elapſi, declaravit, etiam præfata pia Loca Viæ Crucis, ſeu Calvarii, comprehendi in ſæpè dictis Litteris dicti Innocentii XI. Prædeceſſoris Noſtri, ac proinde frui, & gaudere poſſe Indulgentiis, & Privilegiis in eiſdem Litteris contentis, & expreſſis, ac Nos ſententiam præmemoratæ Congregationis ſub die 15. ejuſdem menſis No-

Novembr. pariter benignè approbavimus, ſicuti in Decreto præfatæ Congregationis, deſuper ſimiliter emanato, pleniùs continetur.]

3809 Inſuper in alio Brevi ejuſdem Innoc. XII. incip. *Debitum, &c.* Ordini noſtro conceſſo 19. Maii 1694. inſerta, ac comprobata reperitur ſequens diſpoſitio in noſtro Capitulo Generali edita, ut ſequitur.

[Quoad Tertiarios verò, & Cordigeros, ſerventur ſtatuta, ſeu Decreta Capituli Generalis Romæ, ut præfertur, anno 1688. celebrati: omnimodaque adhibeatur cura, ut in cunctis Confraternitatibus erectis, ſeu erigendis in Eccleſiis Conventuum, ſeu Monaſteriorum, &c. Exercitium Viæ Crucis, & orationis mentalis, quàm citiùs ſtabiliatur; eóque introducto, una è Dominicis, ſeu diebus feſtivis, pro quolibet menſe, à Superiore Locali, de aſſenſu diſcretorii Conventûs, ſeu Monaſterii, in perpetuum aſſignabitur, ad conſequendam Indulgentiam Plenariam, noviſſimè à SS. D. N. Innocentio XII. in Brevi, *Ad ea*; benignè conceſſam.] Quæ ordinatio in non exiguum cedet animarum profectum, ſi ubique terrarum à Noſtratibus praxi mandetur.]

3810 Ex præmiſſis Bullis vides, hujuſmodi pia loca debere eſſe erecta à Noſtris; Indulgentias verò lucrifieri ab omnibus Chriſti fidelibus utriuſque ſexûs.

3811 Indulgentiæ Stationum Viæ Crucis, & Calvarii Montis Jeruſalem, quibus per communicationem juxta præfata Brevia gaudent recenſita loca Viæ Crucis ubique à Noſtris erecta, ſunt plures Indulgentiæ Plenariæ, ac non Plenariæ, cum liberatione unius animæ à Purgatorii pœnis. Ut conſtat ex compilatione Indulgentiarum per Reverendiſs. P. Matthæum à S. Stephano tunc Miniſtrum Generalem, nunc Cephaludenſem Epiſcopum facta, & hic Panormi ... data anno 1698.

3812 Catalogum Indulgentiarum ... revocatarum habes apud Rodr. in ... Port. Lantuſcam, & Matthæucci ... *dulg. Vide prop. 37. ab Alex. VII. dam.*

DECRETUM DE APOCRYPHIS INDULGENTIIS AB INNOC. XI. APPROBATUM.

3813 [DElatæ ſæpiùs fuere ad Sacram Congregationem Indulgentiis, ſacriſque Reliquiis præpoſitam, Indulgentiæ quædam confictæ, & omnino ..., quæ per diverſas Orbis Chriſtiani partes circumferuntur; aliæ verò examinandæ, ... adhibito ſtudio inventæ ſunt, vel apocryphæ, vel à Romanis Pontificibus revocatæ, vel nullæ, quòd datum eis tempus ... ſet: quarum quidem plurimæ, ... cilem cognitionem habeant Chriſti fideles, harum rerum minùs peritos fallunt, ... indulgentiæ, remiſſioniſque pœnarum ſuorum conſequendæ fruſtrantur. Quambrem eadem Sac. Congregatio vehementer cupiens huic malo magìs in dies ſerpenti occurrere, animarum profectui, & Indulgentiarum dignitati conſulere, plures ... ſingulari diligentiâ colligi, & in Indicem referri curavit.

Tales in primis ſunt illæ, ut aſſeritur, conceſſæ à Joanne II. & Sixto IV. ... bus orationem charitatis Jeſu Chriſti Domini Noſtri, *Precor te, piiſſime Domine.* ... Urbano II. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ut ... dici ſolet, Campagnolæ, & Sanctæ V... ab Eugenio. III. Revelationi de Plagarum numero Jeſu Chriſti, facta S. Bernardo, ... Innocentio III. Archiconfraternitati, & ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Redemptionis, à Bonifacio IX. viſitanti- Capellam S. Nicolai de Tolentino in ejus feſto, à Joanne XXII. oſculantibus men- plantæ pedis Beatæ Mariæ Virginis, ab andro VI. Imagini B. Mariæ, vulgo di- Laghetti, à Leone X. geſtantibus funi- S. Franciſci, primùm in Urbe impreſ- & deinde Mediolani anno 1665. [ſuas habent, & veras Confratres Ar- confraternitatis Cordigerorum Sancti] recitantibus Salutationem Ange- ad pulſum horologii, & Imagini Con- Mariæ Virginis Immaculatæ in cir- depictæ, cujus pedibus Luna ſubjecta Pio IV. vel Pio V. Principi Senatum, à mente VIII. dicentibus Orationem : *O mysterium, &c.* & Eccleſiæ Sanctæ quam vocant, Montis Serrati, Ave- impreſſæ, tum aliæ pro animabus fidelium defunctorum, impreſſæ Ma- 10. Julii 1606. à Paulo V. cantantibus *Te Matrem Dei laudamus, te Ma- Virginem confitemur, &c.* vel ſi die Sab- interint, dum idem canitur, & Coro- Rosariis, Imaginibus, & Numiſmatibus, Medalhas appellant, ab eo benedictis, Cardinali Borromæo ſupplicante 1611. dum Eccleſia Romæ in hono- Sancti Caroli ædificaretur, & ab eodem & Gregorio XV. dicentibus : *Sia lo- il Santiſſimo Sacramento, Laus San- Sacramento*, ab Urbano VIII. in ho- ejuſdem Sacramenti precibus Cardi- Magalotti, & Sacerdotibus, celebrata dicentibus: *Ave filia Dei Patris, Ave Mater Dei filii, &c.* à Clemente X. recitanti- mane, meridie, ac veſpere conſuetam An- *Angelus Domini, &c.* & in fine: *Deo gratias & Mariæ.* Ac demùm aliæ à nonnul- Romanis Pontificibus tributæ, ut ajunt, Coronæ Myſteriorum Paſſionis Domini noſtri Jeſu Chriſti, prece Magni Ducis Etruriæ.

Talis Indulgentia Sodalitatis S. Nicolai, quâ repetitâ quinquies Oratione Dominicâ, & Salutatione Angelica, unam liberari animam quolibet die à Purgatorii pœnis affirmant. Tales aliæ Peruſii Confraternitatis Sanctorum Sebaſtiani, & Rochi, & Romæ Societatis S. Bernardi ad Columnam Trajani. Tales demùm aliæ Crucesignatorum S. Euſtorgii Mediolani, Arimini, & Bononiæ.

Ejus generis ſunt & illæ conceſſæ, ut ajunt, Capellæ Roſarii in Eccleſia S. Antonii de Rovigo, ſeu Rodigii, vel Eccleſiæ Sanctiſſimæ Trinitatis Bergomi, aut S. Petri Mōtis Todoni die feſto Inventionis Sanctiſs. Crucis, vel geſtantibus funiculum S. Franciſci de Paula, vel celebrantibus Miſſas S. Auguſtini, aut alias quinq; in honorem quinque feſtivitatum B. V. vel recitantibus Officium Sanctæ Franciſcæ Romanæ, aut Antip. *O Paſſio magna, &c.* in memoriam Paſſionis Jeſu, aut Roſarium S. Annæ [quod Congregatio Sacrorum Rituum non probat] aut orationem, quæ impreſſa cum Imagine S. Annæ circumferri ſolet: *Ave gratia plena, &c.* [quæ oratio prohibetur] aut Officium Conceptionis B. V. Immaculatæ, quod aſſerunt à Paulo V. probatum fuiſſe, aut Orationem: *Deus, qui nobis in Sancta Syndone, &c.* [excipitur Indulgentia centum dierum anno 1671. conceſſa precibus Duciſſæ Sabaudiæ ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus] aut aliam: *Ave filia Dei, &c.* poſt Communionem recitandam, vel aliquo conſpicuo ſigno venerantibus Sanctiſs. Euchariſtiæ Sacramenti nomen: Indulgentiæ rurſus octoginta millium annorũ veteri de Tabula exſcriptæ, quam in Baſilica Lateranenſi aſſervari affirmant, pro dicentibus Orationem illam verè piam: *Deus, qui pro redemptione*

Eeee 2 mun-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mundi, *&c.* tum quæ impreſſæ fuerint Papiæ anno 1670. ſub hoc titulo, *Sommario dell' Indulgenze conceſſe dalla Santità di N. S. Papa Leone X. all' Imagine della Concettione della Glorioſa Vergine Maria*, vel Piſauri ſub nomine Beatæ Joannæ anno 1608. evulgatæ, vel Barlettæ, ſeu Baruli à recitantibus quaſdam non ſanè malas Orationes lucrandæ, vel Parmæ à viſitantibus per Quadrageſimæ dies Eccleſias Tertii Ordinis Sancti Franciſci, vel Piſtorii, & Vaſtallæ à recitantibus Orationem: *Ave Sanctiſſima Maria Mater Dei, Regina Cœli, &c.* & aliæ in peculiari impreſſo libro deſcriptæ, quibus frui dicunt Devotos Seraphicos, & Benefactores.

His annumerandæ ſunt, quæ Crucibus Caravacenſibus tributæ dicuntur, vel Coronæ, ſive Stellario Conceptionis Virginis Immaculatæ, quod ex duodecim globulis precariis conſtat, vel Granis, Crucibus, & Coronis Aloyſiæ Aſcenſione Hiſpanæ Monialis Ordinis Sanctæ Claræ, vel Menſuræ altitudinis Jeſu Chriſti Domini Noſtri, vel Imagini, aut Menſuræ vulneris lateri ejus inflicti, vel Orationi, ut ajunt, in Sepulchro Domini noſtri repertæ, & Indulgentiæ, ut ajunt, innixæ revelationi factæ Sanctis Brigittæ, Mectildi, & Eliſabeth, vel Beatæ Joannæ de Cruce, & conceſſæ, ut aſſerunt, granis, quæ aliquod ex tribus granis tetigerint extantibus penes Romanum Pontificem, Hiſpaniarum Regem, & Miniſtrum Generalem Fratrum Minorum Obſervantiæ Sancti Franciſci.

Omnes verò, & ſingulas jam dictas Indulgentias Sac. Congreg. partim eſſe conſictas, & plenè falſas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini ſuffragari poſſunt; eaſque in futurum nulla in loco ut veras publicari, & lucrandas Chriſti fidelibus proponi vetat: Foliaque, & Libros, ubi ſic proponuntur, ſeu aſſeruntur, omno præcipit aboleri, niſi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ; nec tamen vult, alias, quas hoc Decretum continet, pro veris; & legitimis, tanquam probatis haberi.

Ac demum, omnes Indulgentias conceſſas ante Decretum Clemen. VIII. latum 9. Januarii 1597. Coronis, Roſariis, Granis, ſeu Calculis, Crucibus, & Imaginibus ſacris, vel ante Breve Pauli V. quod incipit Romanus Pontifex, &c. editum 23. Maji anno 1606. perſonis Regularibus quarumcumque Religionem, & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Conſtitutionem 115. Clem. VIII. cujus initium *Quæcunque*, *&c.* & Pauli V. incipientem: *Quæ ſalubriter*, *&c.* habitas per aggregationem, vel aliam communicationem ab Archiconfraternitate ... Ordine, Congregatione, Societate etiam Jeſu, Capitulo, vel Cœtu quocunque, ... ab eorum Officialibus, Superioribus, ... que perſonis, vel perſona, etiamſi ... vel ejus mentio ſpecialis, & individua ... enda eſſet, niſi fuerint deinde Romani Pontificis authoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius eſſe roboris, & momenti ... declarat.

Porro Summaria Indulgentiarum ... Congregationibus Doctrinæ Chriſtianæ, Confraternitatibus Sanctiſſimæ Trinitatis & Redemptionis Captivorum, Nominis Dei, Roſarii, B. Mariæ de Mercede, & Redemptionis Captivorum, B. Mariæ de Monte Carmelo, Cincturæ S. Auguſtini, & S. Monicæ, niſi ab eadem Congregatione recognita, non permittuntur.

Indulgentias verò Stationum Urbis, ... à Romanis Pontificibus ſingulari ... beneficio vel communicatæ ſunt, vel ... municabuntur interdum aliquibus lo...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...bus, aut perſonis, diebus tantùm Sta... in Miſſali Romano deſcriptis, ſuf... poſſe declarat: ſemel autem dum... in die Plenariam Indulgentiam in cer... dies Eccleſiam viſitantibus conceſſam, ... aliud pium opus peragentibus, lucri...

De quibus relatione facta per Secretari... ad Sanctiſſimum, cuncta Sanctitas Sua ...bavit, & inviolatè ſervari juſſit Datum ...æ die 7. Martii 1678.]

Aloyſius Card. Homodæus.

Loco † Sigilli.

Michael Angelus Riccius Secret.

ALTARE PRIVLEGIATUM

3814 EST illud, in quo à Summo Pontifice conceſſa eſt Indulgentia Ple...ria pro defunctis; quam quidem poteſt ... animabus Purgatorii concedere, eas ...rando; non directè, & immediatè per modum abſolutionis, & judicii, ut facit pro ..., cum non ſint illi ſubjectæ; ſed per modum ſuffragii, ſeu cujuſdam auxilii, of...rendo Deo de theſauro Eccleſiæ ſatisfacti...es per modum pretii condigni pro earum ...ratione.

3815 Indulgentia Altaris privilegiati, aut ... pro animabus Purgatorii conceſſa, cer..., & infallibiliter ſuum habet effectum. D. Thomas *in 4. diſt. 21. q. 1. art. 3. q. 2.* Ma...*diſp. 24. q. 3. n. 46.* Dian. *par. 9. tr. 2.* ...3. Villalob. & communior contra Lay...man, & alios. Ratio eſt, quia ex una parte pretium, quod offertur, eſt æquale debito; ... offertur de theſauro Eccleſiæ conſiſten... in ſatisfactionibus Chriſti, B. Virginis, & Sanctorum, qui eſt ſuperabundans, & nunquam deficiens: *v. tom. 3. n. 241.* Ex alia par... habetur promiſſio Dei de tali pretio acceptando, incluſa in articulo fidei de communione Sanctorum, & expreſſa in verbis Chriſti: Matth. 16. *Quodcumque ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum, & in cœlis.* Quæ promiſſio eſt univerſalis, *Quodcumque*, & non excludit animas Purgatorii; quia ly, *ſuper terram*, cadit ſupra ſolutionem activam, non ſupra paſſivam.

3816 *Communio Sanctorum*, conſiſtit in hoc, quòd corpus Eccleſiæ Catholicæ, ſeu univerſalis, prout comprehendit tres partes, *militantem*, ſcilicet viatorum in hac vita contra hoſtes animæ militantium, *ſatisfacientem*, in alia vita in Purgatorio ſatisfacientium, & *triumphantem*, Beatorum in Paradiſo Deo fruentium; eſt ita perfectè unitum, ut unius membri bono participent cætera membra, ex Apoſt. ad Rom. 2. & ex *Pſal.* 118. ſic noſtræ orationes, & ſacrificia juvant animas Purgatorii; orationes verò Sanctorum nos juvant, & illas.

3817 Hinc colliges 1. differentiam inter ſuffragia, quæ à fidelibus propria authoritate fiunt pro animabus Purgatorii, & inter ea, quæ fiunt authoritate Apoſtolica; nam illa offeruntur per modum ſimplicis deprecationis, & impetrationis, ut Deus de congruo acceptare dignetur; hæc verò per modum compenſationis, & condignæ ſatisfactionis ex vi condigni pretii, quod offertur, & promiſſionis Dei de eo acceptando, incluſæ in articulo fidei de communione Sanctorum, & expreſsè in verbis Chriſti.

3818 2. Quòd nulla Indulgentia valeat pro defunctis, niſi ſit expreſsè à Papa conceſſa pro illis; quia nullus poteſt diſponere, & offerre pretium pro illis de bonis communibus Eccleſiæ, quæ ſunt ſatisfactiones Chriſti, & Sanctorum, niſi ſolus Papa.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

QUÆRES I.

3819 In conceſſione Altaris privilegiati apponi ſolet clauſula, *dummodò in ea Eccleſia tot, v. gr. quindecim Miſſæ celebrentur quotidie* : An ſi in ea non celebrentur tot Miſſæ, conceſſio teneat?

DIan. *par. 9. tr. 2. reſ. 9.* nil de ſuo apponens, refert reſp. Bordoni *tom. 2. reſ. 9 1. num.* 8. eique adhærere videtur. Qui reſpondet non tenere, ſi numerus Miſſarum præſcribatur tanquam conditio.

3820 Addit tamen contra Rodr. Silvium, & alios, talem clauſulam regulariter non eſſe conditionem ad valorem privilegii neceſſariam; ſed apponi narrativè, attentâ ſupplicatione factâ, in qua eſt expreſſus conveniens, aut magnus ſacerdotum numerus; narrativa autem nec conditionem, nec jus facit, ex *cap. Ex litteris 3. de fide inſtrum.*

Quod ſuaderi poteſt ; nam in ſimilibus Brevibus non ſemper idem numerus ſacerdotum celebrantium præſcribitur , ſed aliquando ſeptem, aliquando quindecim, & aliquando quadraginta; quæ diverſitas non aliundè oritur, niſi ex diverſitate expoſitorum in ſupplicationibus, ad quæ Summus Pontifex attendit.

3821 Tum quia particula, *dummodò*, regulariter modum ſignificat , non conditionem. Tamb. *in meth. celebr. Miſſ. lib. 1. cap. 4. §. 4. n. 4 1.* Barb. & Sanchez: qui modus non conſtituit actum, nempè privilegium, ſed adjicitur actui perfecto.

Maſtrius *diſp. 23.* Leander *tr. 5. de pœn. diſp. 14.* Diana *par. 9. tr. 2.* Arſdekin *tom. 2. pag. 250.*

QUÆRES II.

3822 *Beneficiatus nimio ſuo labore, & magna Curia difficultate, conceſſionem Altaris privilegiati obtinuit cum clauſula, dummodò quotidie quatuor Miſſæ in ea Eccleſia celebrentur: An ſi in ea non celebrentur tot Miſſæ, conceſſio teneat?*

REſp. tenere, ſi id fiat rarò, aut aliquo caſu fortuito; minimè ſi fiat communiter. Diana *par. 9. tr. 2. reſ. 9.* Rodr. & alii apud ipſum.

Ratio primæ partis eſt, quia hæc accipienda ſunt humano modo, & moraliter, ut frequentiùs accidunt, *l. 3. 4. 5. & 6. ff. de leg.* & ſplendor Eccleſiæ non amittitur ex defectu Miſſarum, qui fortuitò, & rarò contingit.

3823 Ratio ſecundæ partis deſumitur ex reſolutione prioris quæſiti. In tantum enim in conſuetis clauſulis, *dummodò triginta, quindecim, ſeptem Miſſæ quotidie celebrentur*, diximus dictas clauſulas non apponi regulariter, ut conditiones, ſed narrativè, & ut modum; adeóque, ſi pauciores dicantur, non cadere conceſſionem ; quia cum pauciori numero ſervatur ſufficiens cultus, & decor Eccleſiæ, qui pro conceſſione Altaris à Pontifice intenditur. Non ita res ſe habet in caſu, quia clauſula quatuor Miſſarum non eſt regularis, ſed extraordinaria, & ſingularis; & ſi minùs, quàm quatuor Miſſæ celebrentur, non ſervatur cultus, decor, & ſplendor Eccleſiæ à Pontifice pro conceſſione intentus (quæ fuit cauſa laboris , atque magnæ difficultatis) adeóque colligimus, dictam clauſulam appoſitam eſſe taxativè, & ut conditionem , atque inde conceſſionem Altaris cadere , ſi communiter non ſervetur.

CAPUT IX.

De Jubilæo.

3824 Jubilæus à verbo *Jobel*, quod apud hebræos eſt *annus remiſſionis*, durare ſolet per quindecim dies, excepto Jubilæo anni Sancti, qui durat per totum annum.

3825 In eo conceduntur plures facultates 1. Abſolutionis ab omnibus cenſuris, & caſibus reſervatis, faciendæ à quolibet Confeſſario, approbato tamen ab Ordinario loci, excepto crimine hæreſis formalis, niſi exprimatur, ex Decr. Alexan. VII. 1656. 2. Commutandi, non diſpenſandi omnia vota, exceptis ſolùm votis Caſtitatis, & Religionis, ac votis promiſſionis à tertio acceptatis: vide ſuprà de voto.

3826 Jubilæus non poteſt bis lucrari, ſed ſemel. Buſemb. *lib. 6. tr. 4. cap. 1. dub. 4.* & Bonac. contra Arsdekin *tom. 2. pag. 241.* qui plures pro ſe refert. Nam clarè colligitur ex verbis Jubilæi.

3827 Qui omiſit lucrari Jubilæum in ſua patria, poteſt illum lucrari alibi, ubi tempus præſcriptum non jam eſt elapſum. Qui poſt confeſſionem iterùm peccat peccato reſervato, poteſt iterùm abſolvi, ſi non expiravit tempus. Si quis tempore Jubilæi incepit confeſſionem, quam tamen materialiter imperfectam ob juſtam cauſam opus ſit differre, poteſt tunc tolli reſervatio, & fieri commutatio votorum; imò Confeſſarius poteſt poſteà peractâ confeſſione præſtare omnia, quæ ante; quia cœptâ causâ manet nomine delegati, donec finiatur, Buſem. *cit.* Bonac. Dian. Confeſſarius poteſt abſolutionem poſt Jubilæum differre ob occaſionem proximam pœnitentis, vel quia pœnitens acceſſit ultimo die, & confeſſio non potuit perfici.

3828 Qui peccat peccato reſervato in confidentiam Jubilæi, poteſt virtute Jubilæi abſolvi, niſi expreſsè excipiantur reſervata in confidentiam Jubilæi commiſſa. Aliud eſt peccare poſitâ notitiâ, ſeu poſt notitiam Jubilæi, & aliud *in confidentiam* Jubilæi; nam *confidentia* importat, quòd notitia Jubilæi influat in peccatum, & ſit ejus cauſa, quatenùs quis illud non faceret, ſi non haberet notitiam Jubilæi, & ſpem facilis abſolutionis.

3829 Qui abſolutus eſt à reſervatis, ſi poſteà non impleat alia opera, & indulgentiam non lucretur, verè remanet abſolutus, ſi, quando confeſſus eſt habuit intentionem veram, & non fictam lucrandi Jubilæum. Imò de eo, qui omnia opera neglexit, in fine tamen, ſeu ultimo die, pœnitentiâ ductus accedit ad confeſſionem, & communionem, probabile putat Arsdekin. *tom. 2. pag. 242.* cum Diana *par. 5. tr. 12. reſ. 26.* & aliis, quòd Confeſſarius poſſit omnia opera præſcripta in alias pias actiones commutare, & reddere eum participem Jubilæi, quia tunc eſt verè impotens ad opera præſcripta peragenda. Eâdem ratione addit contra Lugo, quòd pro eo, qui omnibus præſcriptis peractis, ultimâ Dominicâ communicare non poteſt, quia inadvertenter bibit, poſſit Confeſſarius communionem in aliud opus commutare; *vide à num.* 3309.

Quamvis autem per confeſſionem invalidam, virtute Jubilæi non tollatur reſervatio; addit Clericatus *cap. 122. n. 18.* tolli reſervationem, ſi confeſſio invalida fuit facta Superiori, ita ut poſteà ſufficiat confeſſionem repetere ſimplici Confeſſario, & ab eo abſolvi; quia ſatisfecit intentioni Eccleſiæ per confeſſionem reſervatorum Superiori factam.

3830 Opera præſcripta debent omninò intra unam, & eandem ſeptimanam impleri:

imò

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

imò tria Jejunia non poſſunt aliis diebus ejuſdem ſeptimanæ impleri, v. gr. die Jovis, &c. ſed fieri debent diebus præſcriptis, Mercurii, Veneris, & Sabbathi.

3831 Non poteſt quis propria authoritate opus præſcriptum etiam in melius commutare, ſed ſolus Confeſſarius commutare poteſt, quando impotentia phyſica, aut moralis adeſt.

3832 Adoleſcentes, & ſenes, qui ex privilegio Eccleſiæ ante 21. & poſt 60. annum non tenentur jejunare, tenentur pro Jubilæo, quia eſt conditio appoſita ad gratiam Jubilæi: quòd ſi habeant cauſam juſtam non jejunandi, petant communicationem.

3833 Eleemoſyna ſufficit, quòd ſit modica, quia relinquitur arbitrio quantitas; & licèt impotentes dare eleemoſynam, ut Religioſi, & alii pauperes, probabiliter non teneantur ad aliud opus, ut vult Arsdekin *to. 2. pag.* 242. & Leander *tr.* 5. *de pœnit. diſp.* 14. *q.* 53. tutius tamen eſt, ut commutationem petant. Dominus, ſit det famulo eleemoſynam elargiendam pauperibus, & famulus eam defraudet, & pro ſe retineat, Jubilæum non lucratur, quia non præſtat in re opus præſcriptum. Leander *cit. quæſt.* 49. Diana *par.* 5. *tract.* 12. *reſolut.* 31. contra Sà.

3834 *Quantum ad viſitationem*: Si Eccleſia Regularium ſit deſignata ab Ordinario pro viſitatione, Regulares ibi commorantes ſatisfaciunt eam viſitando. Bardi contra Litanum, quia Jubilæi ſimplicem viſitationem præſcribunt. Si verò eorum Eccleſia ſit deſignata determinatè pro mulieribus, tunc tenentur viſitare alienam Eccleſiam deſignatam pro viris. Viſitatio fieri debet ex intentione lucrandi Jubilæum, quia viſitans debet orare pro intentione Pontificis.

3835 Per Jubilæum anni Sancti ſuſpenduntur extra aliæ Indulgentiæ, ſed non [illegible] conſtitutis in mortis articulo, neque ſuſpenduntur Indulgentiæ pro defunctis. Item per Jubilæos non ſuſpenditur Bulla Cruciatæ: ita declaraverunt Gregor. XIII. Cl[illegible] VIII. & Urb. VIII. apud Buſemb. [illegible] *c.* 1. *dub.* 3. *quæſt.* 3. & noviſſimè Innoc. XII. Certum tamen eſt, quòd ut quis [illegible]tur Jubilæum, & ejus Indulgentiam, [illegible] indiget Bulla Cruciatæ in locis Bullæ; [illegible] Jubilæus eſt indultum generale ſpeciale [illegible] Summo Pontifice conceſſum independenter à Bulla.

CAPUT X.

De Bulla Cruciatæ.

3836 **B**Ulla, *eſt diploma, ſeu Breve Pontificium, in quo multæ gratiæ conceduntur dantibus certam eleemoſynam [illegible] ſubſidium belli contra infideles, & [illegible]cos.*

Taxa pro Bulla virorum. Pro Cardinalibus, Epiſcopis, Inquiſitoribus, [illegible]bus, & pro inſignibus quibuſdam [illegible] videlicet pro Ducibus, Marchionibus, [illegible]mitibus, Pro Regibus, Commendatariis & aliis Officialibus Curiæ Suæ Majeſtatis, eorumque uxoribus, viris viventibus, [illegible] reales, videlicet, monetæ Siculæ decem tareni, & grana decem. Viduæ verò, [illegible] proprio titulo ex dictis gaudeant, [illegible] debent ſolùm duos reales.

Pro communibus perſonis duo reales, videlicet duo tareni, & duodecim grana [illegible] dimidio: *v. n.* 3893.

3837 Non valet Bulla, ſi pro eleemoſyna detur pecunia in individuo furtiva.

Valet, ſi pecunia furtiva fuerit [illegible] cum propria, ut diſcerni non poſſit [illegible]

...mixtionem eſt fur factus ejus dominus ...onerereſtituendi: tantundem: *v. à n.* ...1.2476.

Valet, ſi meretrix det pecuniam ex turpi ... quia licèt cum peccato, eſt juſtè ac... *v. n.* 2781.

3838 Qui Bullam accipit credito, ea ... poteſt, ſi accipiat animo ſolvendi. Si ... accipiat credito animo ſolvendi, ſed ... ſi impotentiam nullam habeat ſpem il... ſolvendi, non fruitur privilegiis Bullæ; ... reverà non eſt ſoluturus, & Bulla requi... eleemoſynam realem, ſaltem quæ certò ...tur.

3839 Bulla durat per annum à die pu... ...tionis, uſque ad diem ſequentis publi... ...nis, quæ fieri ſolet Dominica Septuage... ...æ.

Non poteſt quis ea uti, niſi verè illam ha... ...non enim ſufficit propoſitum accipien... ſufficit, ſi eam habeat domi.

Si eam amitteret caſu, probabile eſt, quòd ... ea frui; minimè, ſi ſpontè projiceret.

3840 Qui accepit Bullam in loco, ubi va... ...accedat ad locum, ubi non valet, po... ...privilegiis Bullæ, exceptis privilegiis ...ovis, & lacticiniis in Quadrageſima, ...tibus de conſilio utriuſque Medici, in ..., quibus prohibentur; quia expreſsè ...untur.

3841 Extraneus accedens ad locum Bul... ...cumq; cauſa, etiam ſumendæ Bullæ, ſi ... Bullam, poteſt ejus privilegiis frui; ... ſi redeat ad patriam, poteſt iiſdem frui, ... privilegiis quoad carnes, & lactici... Si verò alicui exiſtenti extra Regnum ... ab alio accipiatur, & remittatur Bulla, ... poteſt ille Bulla frui; quia Bulla requi... quòd qui vult Bulla gaudere, quando ... accipitur, ſit in eo loco, cui Bullla con... *v. n.* 3895.

Per Bullam plura privilegia conceduntur, quæ ibi expreſsè referuntur, & prætertim

ABSOLUTIO A RESERVATIS.

3842 Per Bullam abſolvi poſſunt omnes caſus, & cenſuræ reſervatæ, tam Epiſcopo, quàm Summo Pontifici, etiam in Bulla Cœnæ Domini, excepta hæreſi formali, & externa, etiam occulta, (de qua fusè *in tom. 2. n.* 258. *& à n.* 281. *& hic à n.* 3340. *ad* 3352.) hoc cùm diſcrimine, ut caſus reſervati Epiſcopo, abſolvi poſſint toties, quoties; ſimiliter caſus reſervati Papæ extra Bullam Cœnæ Domini, ſi ſint occulti, etiam toties, quoties; quia evadunt Epiſcopales, quatenùs videlicet abſolvi poſſunt ab Epiſcopo, ut in *n.* 3588. Si verò ſint publici, & pariter caſus Bullam Cœnæ Domini, ſive publici, ſive occulti, abſolvi poſſunt ſemel in vita, & ſemel in morte.

Si contingat, quòd quis eodem anno cadat iterùm in eoſdem caſus publicos, loquendo de reſervatis Papæ extra Bullam Cœnæ; aut in eoſdem caſus, ſive publicos, ſive occultos, loquendo de reſervatis in Bulla Cœnæ; poteſt abſolvi per ſecundam Bullam, pariter ſemel in vita, & ſemel in morte; at ſi contingat tertia vice, non poteſt accipere tertiam Bullam eodem anno: *v. n.* 3847.

3843 Doctores, qui tenent, poſſe Epiſcopum virtute Trid. abſolvere à caſibus reſervatis in Bulla Cœnæ, ſi ſint occulti, conſequenter tenent, quòd per Bullam caſus reſervati Papæ tam extra, quàm in Bulla Cœnæ, ſi ſint occulti, poſſint abſolvi toties, quoties; quia evadunt Epiſcopales: vide dicta *à num.* 3323.

3844 Dicitur *ſemel in morte*, & ſignificatur, quòd ſi quis in articulo mortis virtute Bul-

Bullæ à reſervatis abſolvitur, ſi convaleſcat, non tenetur ſe præſentare Superiori, cui ſunt reſervati; quod tamen facere debet, qui in articulo mortis à reſervatis abſolvitur ſine Bulla. Omninò: *v.n.* 3355. & 3356.

3845 [Abſolutio à cenſuris [ait Mendo *in epit. ver. Bulla Com. Cruc.*] nequit concedi, ſi detur pars læſa, niſi ei ſatisfiat, aut detur cautio ſufficiens; nec poteſt concedi à cenſuris latis ab homine in particulari, ne judicia turbentur; ſed à cæteris. Attamen præſtita ſatisfactione, aut cautione, ſeu data impotentia ſatisfaciendi, poteſt quis excommunicatus ſpecialiter ab homine, abſolvi pro foro interno conſcientiæ virtute Bullæ, à quacumque excommunicatione reſervata, & à non reſervata; & ab hac poterit abſolvi à quovis Confeſſario abſque Bulla. Quod idem dic virtute Jubilæi, aut privilegii, ſi detur: Etenim hæc abſolutio nullatenùs perturbat ordinem judicialem, cùm ſolùm proſit pro foro interno, ità ut abſolutus poſſit gaudere ſuffragiis Eccleſiæ, & a peccatis abſolvi; & pietas exigat, ut cùm per ipſum non ſtet, quominùs abſolvatur, non privetur eis bonis ſpiritualibus. At à cenſuris generalibus reſervatis non poteſt quis ideo abſolvi pro foro interno, niſi ab habente ſpecialem juriſdictionem, quia illæ cenſuræ reſervatæ ſunt etiam quoad forum internum.

Inde ſi abſolutus pro foro interno obtineat beneficium, tutâ conſcientia poterit illud retinere, & facere fructus ſuos, eſtò poſſit Judex eum illo privare. Imò ſi ille celebret, non manet pro foro interno irregularis, eſtò ſit puniendus, & habendus ut irregularis pro foro externo. Quòd ſi excommunicatus non debeat ſatisfacere cuiquam, ſed ejicere concubinam, aut quid ſimile; nequit abſolvi, niſi illud exequatur. Si autem ſit pars læſa in caſibus, in quibus non tenetur reſtituere ob impotentiam, aut quia ... incommodo gravi ſui ſtatûs, non ... tisfacere; nam ſatisfactio eſt ... tio.

In articulo mortis poteſt præſtari ... tio à cenſuris, dum conſtet, à moribundo ... linqui in teſtamento, aut aliter, ... obligationem ſatisfaciendi. Qui vel ... ordinario, vel ex delegatione abſolvit ... præſtita ſatisfactione, aut cautione, ... ret validè, ſed illicitè, quia non ſervat ... gravi juris formam. Idem dic, ſi abſolvat ... tute Bullæ; nam clauſula addita de ... ctione præſtanda, non eſt limitatio ... ſtatis, ſed admonitio formæ juris, ... id ampliùs cernitur, ſi moribundus ... retur, non petita ſatisfactione, ... tione; nam pia mater Eccleſia ... ut in his caſibus negligentia Confeſſarii ... ſuo munere obeundo præjudicet ... ti.)

3846 Virtute Bullæ non poteſt dari ... ſolutio à ceſſatione à divinis, & ... dicto, ſive generali, ſive ſpeciali, ... ſive perſonali; quia Bulla eſt pro cenſuris ... quæ impediunt receptionem Euchariſtiæ ... vel Sacramenti Pœnitentiæ, non aliis, ... juſmodi ſunt recenſitæ cenſuræ. Nec ... læ poteſt diſpenſari ſuper irregularitate ... ex delicto; quia ultrà allatam rationem ... Bulla non dat facultatem ad diſpenſandum, ſed ad abſolvendum, Tamb. ... *de Bulla cap.* 9. §. 6. *num.* 5. & 6. ... 3606.

QUÆRES.

[3]847 *An abſolutus vi Bullæ ab uno caſu* [re]*ſervato, v. gr. à duello, ſi incidat in alium* [casum] *Pontificium diverſæ ſpeciei, v. gr. in ſi*[mo]*niam realem, poſſit eodem anno vi ejuſdem* [Bullæ] *abſolvi, & ſic ſucceſſivè ſi incidat eodem* [anno] *in alios caſus Pontificios diverſæ ſpeciei?* [A]ffirmat Leander *de cenſuris tr. 2. diſp.* [.]27.q.83. cùm pluribus, quia cùm Bulla [sit fa]vorabilis, ejus verba ſunt amplè inter[preta]nda; verba autem Bullæ, *ſemel in vita*, [quibu]s facultas abſolvendi à reſervatis Pa[pæ re]ſtringitur ad unicam abſolutionem, [pote]ſt commodè explicari de abſolutione [ab] eamdem ſpeciem peccati; dato enim, [quod] Confeſſarius pluries eodem anno vir[tute] ejuſdem Bullæ abſolvat, ſemper tamen à [casibus] ſpecie diverſis verificatur, quòd ſe[mel], & non pluries ab eodem caſu reſervato [absolvit]. Et aliàs majori frueretur privilegio [qui in] plura incidiſſet reſervata, quàm qui in [pauci]ora; nam ille poſſet ſemel abſolvi à [casibus] reſervatis diverſæ ſpeciei, hic non [vero à] duobus ſpecie diverſis per duas abſo[lution]es, ſemel ab uno, & ſemel ab alio.

[38]48 Reſp. non poſſe. Bardus *De Bulla* [...]*r. 1. ſect. 1.* Quia verba Bullæ ſunt am[plè int]erpretanda, ſed non ultrà ſenſum ex[pressum], expreſsè autem ly ſemel afficit a[ctum] abſolutionis, non caſum; verba enim [sunt]: *Poſſint eligere in confeſſarium quemli*[bet P]*resbyterum ſæcularem, aut Regularem* [appro]*batum ab Ordinario, qui eos poſſit abſol*[vere] *ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis,* [ab omni]*bus peccatis, & cenſuris, reſervatis* [Sedi] *Apoſtolicæ, etiam declaratis in Bulla Cœ*[næ D]*omini, excepto crimine hæreſis* Undè ly, [semel], facultatem abſolvendi reſtringit non [solùm] quoad ſpeciẽ, ſed etiam quoad genus.

Nec eſt mirum, quòd ſic majori frueretur privilegio, qui in plura incidiſſet reſervata, quàm qui in pauciora; quia hoc eveniret per accidens, in quantùm unum mortale non poteſt ſine alio remitti.

QUÆRES II.

3849 *An Confeſſarius actu approbatus ab Ordinario in ſua Diœceſi, poſſit confeſſiones audire in alia Diœceſi virtute Bullæ Cruciatæ.*

Reſp. omninò non poſſe, ſed debere eſſe actu approbatum ab Ordinario loci, ubi fit confeſſio, Villalob. *in ſumm. tom. 1. tr. 25. diſ. 15. n. 3.* Cardenas *diſp. 2. par. 1. q. 3.* & Mendo contra Dianam *par. 1. tr. 11. reſ. 7.* Leandrum *de pœnit, tr. 5. diſp. 1. q. 70* Tamb. *de Bulla c. 11.* & quàmplures alios. Ratio eſt, quia quoad electionem Confeſſarii, Pontifex in Bulla nil privilegii concedit, ſed vult, & intendit ſe conformare Tridentino, quod requirit ad probationem actualem ab Ordinario loci, ubi fit confeſſio.

3850 Hanc fuiſſe ſuam mentem, ſæpe declaravit Pontifex, & 1. quia Bulla requirit *Confeſſarium approbatum ab Ordinario.* S. Congr. Concil. ab Archiepiſcopo Valentino interrogata, quid veniat nomine *approbati ab Ordinario*, reſpondit his verbis: *Congregatio Concilii reſpondet: Approbatum ab alio, quam à Valentino Epiſcopo in Diœceſi Valentina non cenſeri approbatũ ab Ordinario.* Quod Decr. refert Barth *de Bulla Cruc. par. 2. tr. 5. c. 1. ſect. 2. n. 19.* & Rodr. *in Bulla Cruc. §. 9. n. 5.* affirmat illud legiſſe, & per publicum Notarium fuiſſe omnibus Monaſteriis Valentiæ intimatum.

3851 Item anno 1612. emanatum fuit Decretum tenoris ſequentis:

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, cenſuit. Regulares hujuſmodi, utcumq; exemptos, non poſſe, abſq; Or-

dinarii Hiſpalenſis licentia, & approbatione, perſonarum ſæcularium confeſſiones audire, litteraſque Cruciatæ prædictas in hac re quidquam novi juris minimè induxiſſe, &c.

3852 Quod Decretum confirmavit Paulus V. ut ſequitur.

Paulus Papa V.

Nomine Venerabilis Fratris Petri Archiepiſcopi Hiſpalenſis Nobis nuper expoſitum fuit, quòd in Civitate, & Diœceſi Hiſpaleſi irrepſerit abuſus, ut Regulares abſque pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Hiſpalenſis licentia ſæcularium perſonarum confeſſiones audire &c. & vigore litterarum Apoſtolicarum ſuper Cruciata nuncupata emanatarum illa ſibi permiſſa eſſe prætendebant; quare Nos, &c. tenore præſentium ejuſdem Concilii Decretis inhærentes, Regulares prædictos non poſſe abſque Ordinarii licentia ſæcularium perſonarum confeſſiones audire, &c. abſq; licentia, & approbatione ipſius Ordinarii, &c. litteraſq; Cruciatæ prædictas in hac re quidquam novi juris minimè induxiſſe, &c. ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus, &c. non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, &c cæteriſque contrariis quibuſcumque. Dat. Romæ, &c. die 11. Octobris 1611. Pontificatus Noſtri anno ſeptimo.

3853 Deinde idem declaravit Clem. X. in Bulla de anno 1670. quæ incip. *Superna* relata ſuperiùs *in* §. 3. *n.* 3292. Quæ Bulla comprehendit præfata tria decreta, & Bullam Cruc. in illis verbis de §. 1.

Nos attendentes, quòd aliàs diverſis temporibus prædictæ dubitationes, &c. nonnullis Prædeceſſorum noſtrorum Pontificum Conſtitutionibus, earumque declarationibus definitæ fuerint, ejuſmodi definitiones in unum collectas, & in illis.

Non obſtantibus quibuſcumque Conſtitutionibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, Ordinum, Monaſteriorum, Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcumq; tam ſæcularium, quàm Regularium. Quibus verbis non ſolùm ſignificantur privilegia Ordinum, verùm etiam privilegia Cruciatæ ſæcularibus conceſſa.

3854 Denique omne tollit dubium declaratio noviſſima S. Congr. de anno 1675. Archiepiſcopus námque Hiſpalenſis ſignificavit eidem SS. Patri Clementi X. quòd non obſtante declaratione per eum anno 1670. edita Regulares prætenderent, poſſe approbatos in una Diœceſi ab uno Ordinario, aliorum confeſſiones audire virtute Cruciatæ; ac proinde ſupplicavit, ut declararet, nihil ſuffragare Bullam Cruciatæ Regularibus, aut quibuslibet aliis Confeſſariis in alia Diœceſi approbatis ad audiendas confeſſiones ſæcularium ſuæ Diœceſis Hiſpalenſis; qua accepta ſupplicatione, SS. materiam examinandam dedit Sacræ Congregationi, quæ declaravit ut ſequitur:

HISPALENSIS.

Sacra Congr. Cardinalium Concil. Trid. Interpretum ſæpiùs declaravit, Regulares non poſſe abſque Ordinarii licentia, & approbatione ſæcularium perſonarum confeſſiones audire &c. nec conſtitutionem, quæ Cruciata appellatur, in hac re quidquam novi juris induxiſſe. Romæ 16. Februarii 1675.

Decretum pro Diœceſi Valentina authenticum vidiſſe, refert Rodr. *nu.* 1133. Reliqua verò duo de anno 1611. cum confirmatione Pauli V. & aliud de anno 1675. pro Diœceſi Hiſpalenſi, authentica apud ſe habuiſſe, & modò in officio præfati Archiepiſcopi conſervari teſtatur Cardenas *diſp.* 1. *par.* 6. *q.* 3. *à num.* 286. *ad* 299.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3855 Remanet igitur firmiter oſtenſum Clementem X. in Conſt. 1. de anno 1670. comprehendiſſe Bullam Cruciatæ; & Bullam Cruciatæ non concedere privilegium, ut Confeſſarius ſive ſæcularis, ſive Regularis, approbatus ab uno Ordinario, etiamſi duret ejus approbatio, poſſit eligi ubique.

3856 Nec dicas, recenſita tria decreta emanata fuiſſe non univerſaliter, ſed pro locis ſpecialibus, ac proinde non extendenda. 1. Quia Bulla Clem. X. eſt univerſalis. 2. Quia recenſita tria Decreta non habent vim puræ legis, ſtatuti, ſed declarationis legis communis Trident. & privilegii Cruciatæ ut patet per verba: *Declaramus*: *Declaravit*. unde eorum propriè non dicitur extenſio, ſed comprehenſio; quatenùs tria decreta edita, unum pro Diœceſi Valentina, & duo pro Hiſpalenſi comprehendunt eumdem intellectum pro omni alia Diœceſi; cum enim Tridentinum, & privilegium Cruciatæ ſit idem in relatis Diœceſibus, & in aliis, ubi eſt Bulla Cruciatæ, intellectus Pontificis declarantis, quo ad approbationem Confeſſarii vigere Tridentinum, & privilegium Cruciatæ non induxiſſe novum jus; idem erit pro omni alia Diœceſi, ubi eſt bulla Cruciatæ; adeóque cum conſtet de declaratione, intentione, & intelligentia Summi Pontificis, non poteſt ab ea ſine temeritate recedi.

3857 Quibus accuratè conſideratis, cuilibet ſani intellectus conſtabit, oppoſitam opinionem affirmativam non eſſe probabilem; imò gratis dato, ſed non conceſſo, quòd aliquam probabilitatem haberet, adhuc nullo pacto poſſet amplecti; quia cum agatur de juriſdictione, & inde de valore ſacramenti, tutior opinio amplectenda eſſet, Ex Decr. Innoc. XI. *vid. prop.*

In meo Manuali Ordin. *num.* 17. excuſo graves Doctores, qui in affirmativā ſententiam abierunt; eò maxime, quia ante Bullam Clem. X. ſcripſerunt.

3858 Modò tamen opinio affirmativa non ſolum eſt improbabilis, verùm etiam ſub gravi cenſura damnata; nam poſt hæc à me bis typis data, acceſſit Bulla XII. de die 19. Aprilis 1700 quam referunt Mathæucci *to.* 1. *ver. Approbatio ab Ordinario*, & Pignatelli *in conſult. Edit. noviſſima.* Bulla eſt:

INNOCENTIVS PAPA XII.

[Cum ſicut non ſine gravi animi noſtri dolore ex nonnullorum Venerabilium Fratrum Epiſcoporum Regni Portugalliæ, & aliorum timoratæ conſcientiæ virorum delatis ad Nos querelis accepimus, quòd in Regno præfato revixerit, ac indies magis invaleſcat opinio per quaſdam fel. rec. Pauli V. Urb. VIII. & Clemente X. Romanorum Pontificum, Prædeceſſorum noſtrorū, Conſtitutiones, nec non plura Congregationem, tunc exiſtentium S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ac reſpectivè negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, decreta, dudum damnata, & reprobata, qua innixi plerique illarum partium privilegia, & indulta per literas Apoſtolicas pro Cruciata Sancta emanatas, ſeu ut vocant, Bullam Cruciatæ, conceſſa, ita intelligenda eſſe exiſtimant, ut facultas in litteris, ſeu Bulla hujuſmodi Chriſti fidelibus attributa confitendi peccata ſua cuilibet Confeſſario, per quemcumque Ordinarium ad confeſſiones audiendas approbato, locum habeat, & habere cenſeatur, etiamſi is non fuerit Ordinarius loci, in quo confeſſiones præfatas excipi contigerit. Hinc eſt, quod Nos ex debito Paſtoralis officii, quod humilitati noſtræ meritis licèt, & viribus longè impari commiſit divina dignatio, animarum periculis in re tanti momenti, qua-

 lis

lis eſt Sacramentalis confeſſio, quantùm Nobis ex alto conceditur, paterna charitate occurrere cupientes, necnon Conſtitutionibus, & decretis ſupradictis inhærentes, de Venerabilium Fratrum noſtrorum ejuſdem S.R.E. Cardinalium, primùm quidem ſupradictis negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, ſubindè verò etiam aliorum in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum à Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatorum, qui opinionem præfatam ex integro examinarunt, remque totam maturè diſcuſſerunt, conſilio, ac etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium, decernimus, & declaramus, Bullam Cruciatæ Sanctæ nihil novi juris induxiſſe, nullumque privilegium continere quoad approbationem Confeſſariorum contra formam ejuſdem Concilii Tridentini, & prædictarum Conſtitutionum Apoſtolicarum, adeo ut Confeſſarii, tam ſæculares, quàm Regulares, quicumq; illi ſint, in vim dictæ Bullæ Cruciatæ à Pœnitentibus ad audiendas eorum Sacramentales confeſſiones electi, nullatenùs confeſſiones hujuſmodi audire valeant ſine approbatione Ordinarii, & Epiſcopi Diœceſani loci, in quo ipſi Pœnitentes degunt, & Confeſſarios eligunt, vel ad excipiendas confeſſiones requirunt; nec ad hoc ſuffragari approbationem ſemel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, & Diœceſum obtentam, etiamſi Pœnitentes illorum Ordinariorum, qui Confeſſarios electos approbaſſent, ſubditi forent; confeſſiones autem aliter, & contra earumdem præſentium, aliarumque Apoſtolicarum Conſtitutionum formam deinceps faciendas, & excipiendas reſpectivè, præterquàm in caſu neceſſitatis in mortis articulo, nullas fore, irritas & invalidas, & Confeſſarios ipſo jure ſuſpenſos eſſe, & etiam rigide puniendos ab ipſis Ordinariis locorum. Porrò quamcumque contrariam opinionem tanquam falſam, temerariam, ſcandaloſam, & in praxi pernicioſam, prætenſo quovis contrario uſu, contrariaq; conſuetudine, etiam antiquiſſima, minimè obſtantibus, motu, ſcientia, deliberatione, & poteſtatis plenitudine paribus, harum ſerie damnamus, & reprobamus, contrariumque uſum, ac contrariam conſuetudinem hujuſmodi penitùs, & omnino abrogamus, & abolemus. Ac proinde omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus, cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & dignitatis exiſtant, etiam ſpecifica, & individua mentione, & expreſſione dignis, ne ſupradictam opinionem docere, tueri, aut ad praxim deducere quovis modo audeant, ſeu præſumant, ſub pœna excommunicationis per contrafacientes ipſo facto abſque alia declaratione incurrendæ, à qua nemo à quoquàm, præterquàm à Nobis, ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente, niſi in mortis articulo hujuſmodi conſtitutus, abſolutionis beneficium obtinere valeat, interdicimus, & prohibemus. Decernentes, &c. Sicque, & non aliter, &c. Sublata, &c. Irritum, &c. Non obſtantibus, &c. Romæ 19. Aprilis 1700.]

REGULARES, ET MONIALES

3859 NOn poſſunt uti privilegio Bullæ eligendi Confeſſarium qui à caſus reſervatos; conſtat ex dictis *à num. 1447 ad 1449. & à n. 3539. ad 3547.*

Poſſunt autem reliquis privilegiis Bullæ frui; quia illis in Bulla prohibetur eſus ovorum, & lacticiniorum per Quadrageſimam, niſi ſexagenarii ſint, aut militares, & c

ſequun-

ſequenter aliis privilegiis non privantur ; quia *exceptio firmat regulam in contrarium.*

COMMUTATIO VOTORUM.

3860 VIrtute Bullæ commutari poſſunt, non diſpenſari omnia vota etiam jurata, exceptis tribus : *Perpetuæ caſtitatis, Voti ſimplicis Religionis, & peregrinationis Ieruſalē devotionis cauſa.* Unde jure Ordinario vota reſervata ſunt quinque, ut in *num.* 1998. Jure autem extraordinario, & ex privilegio Bullæ ſunt tria ; nam verba clauſulæ ſunt : *Item ſumentibus Bullam conceditur, vota omnia, Vltramarino, Caſtitatis, & Religionis exceptis, in aliquod ſubſidium hujus expeditionis per eundem Confeſſarium commutari.* Ubi in ſingulari dicitur *Vltramarino*, ac proindè reſtringitur ad principale peregrinationis Jeruſalem. Et de his tribus votis diſcurre, ut à *num* 1999.

3861 Rectè ait Mendo *in epit.* (Nequeunt vota emiſſa in favorem tertii commutari per Bullam, ſi ſint accepta ; non enim conceditur facultas in præjudicium alterius, Neque poſſunt commutari vota, aut juramentum communitatum ; quia non his, ſed perſonis Bulla conceditur.

Commutatio votorum, ſicut & abſolutio à cenſuris, fieri poteſt extra Sacramentum Pœnitentiæ, virtute Bullæ, nec ad eam requiritur cauſa ; ſed ſufficit privilegium,

3862 In qualibet commutatione votorum, virtute Bullæ Cruciatæ, danda eſt eleemoſyna in ſubſidium Cruciatæ, deponenda intra Cruciatæ capſulam, à Commiſſario Cruciatæ in certa Eccleſia deſignata, quæ Panormi eſt in Eccleſia Sancti Franciſci.

Quæ eleemoſyna debet eſſe diſtincta à materia, in quam votum commutatur ; debet tamen cum materia commutationis computari,

Si votum non habeat expenſionem annexam, eleemoſyna debet eſſe arbitraria Confeſſarii prudentiæ, juxtà qualitatem, & commoditatem voventis.

Si verò habeat expenſionem annexam, eleemoſyna tanta eſſe debet, quanta eſſet expenſio facienda pro voto. Si ſit peregrinationis, quanta eſſet expenſio facienda in acceſſu, videlicet pro itinere, & mora in itinere, & in loco pro executione voti, deductis expenſis, quæ pro eo tempore fuiſſet facturus domi ; qui exceſſus correſpondet peregrinationi, & dari debet in ſubſidium Cruciatæ. Confeſſarius tamen poteſt juxta ſuam prudentiam aliquid ex illo relaxare voventi, quod ſolet eſſe ſexta pars, & quinque partes elargiuntur in ſubſidium Cruciatæ. Sit

EXEMPLUM.

3863 PEtrus vult, ut ei commutetur votū accedendi Romam ad viſitandum Apoſtolos. Tunc Confeſſarius interrogare debet, quantum judicio prudenti expendiſſet pto acceſſu, videlicet pro itinere, mora in itinere, & in loco pro executione voti : Sint ſexaginta ſcuta ; tunc deductis expenſis, quæ eo tempore fuiſſet domi facturus, quæ ſiſint triginta, computantur peregrinationi triginta ; ex his confeſſarius remittere poteſt voventi modicam partem ; praxis eſt, ut ei remittatur ſexta pars, videlicet ſcuta ſex, & injungat, ut alias quinque partes, nimirū ſcuta vigintiquatuor deponat in capſulam in ſubſidium Cruciatæ.

Inſuper per menſem, quo v. gr. erat peregrinatio quantum ad acceſſum duratura, injungat bis, aut ter jejunium, Roſarium, confeſſionem, communionem, & viſitationem Eccleſiæ, aut Capellæ in loco, ubi moratur, Sanctis Apoſtolis dicatæ. Vide dicta de Voto *à num.* 1949. *ad* 1954.

USUS

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

USUS ORATORII IN DOMIBUS PRIVATIS

2864 BUlla Cruc. concedit, ut in privato Oratorio ab Ordinario viſitato, & deſignato, habentes Bullam poſſint, etiam tempore interdicti, celebrare Miſſas, & alia divina Officia, per ſe, ſi ſint Sacerdotes, aut per alios in ſua, & ſuorum familiarium, ac conſanguineorum præſentia, & recipere Euchariſtiam, & alia ſacramenta, excepto die Paſchatis. Illi tamen, qui præmiſſis utentur, teneantur toties preces aliquas Deo fundere pro unione, & victoria Principum Chriſtianorum contra infideles. Hæc concedit Bulla Cruc.

3865 Suppoſito igitur Oratorio ritè approbato ab Ordinario, ad quod erigendum Bulla non dat facultatem, ſed ſupponit erectum. Diana *p. 9. tract.* 1, *reſ.* 23. Tamb. *de Bulla cap.* 5. §. 4. Buſem. *de Bulla lib.* 8. *dub.* 12. *quæſt.* 1. Trulench. Garcias, & alii contrà Sotum, Joan. la Cruz, Caſtropal. Suppoſito inquam Oratorio ritè approbato, Bulla Cruc. tollit reſtrictiones, quas apponit ordinarium privilegium Pontificis, oratorium privatum concedens.

3866 Unde, quia privilegium Oratorii eſt coarctatum, 1. Ad unam Miſſam, 2. Ad alios dies præter ſolemniora feſta, 3. Ad dominum domus, ejus familiam, & hoſpites nobiles, excluſis familiaribus actu non neceſſariis; Privilegium Cruc. concedit, 1. Ut poſſint celebrari, quot Miſſæ voluerit dominus eodem die, 2. Ut poſſint celebrare & alia Sacramenta Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ recipere, etiam in feſtis ſolemnioribus, una communione excepta intra tempus Paſchale in Parochia facienda; unde non prohibetur ibi die paſchatis communio ex devotione, quod patet per illam clauſulam, *etiam tempore interdicti*: ſi enim ea privilegia ... concedit etiam tempore interdicti, ... eſt plus, concedit in feſtis ſolemn... quod eſt minus; tum quia ly *etiam* ... alia, 3. Ut poſſint prædictis uſibus O... rio frui etiam familiares non neceſſ... bentis Bullam, & conſanguinei ejuſ... etiam qui non ſunt de familia, hoc eſt non ſunt commenſales, licèt ipſi non ha... beant Bullam.

3867 Per conſanguineos veniunt aſcen... tes, & deſcendentes, aut collaterales ... ad quartum gradum. Excluduntur per ... clauſulam affines; poſſint tamen compr... di per aliam nomine *familiarum*, ſaltem ... gè, quatenùs in eadem domo habitan... ratione dicuntur propriè *domeſtici*: ... magis ſi ſint commenſales habentis Bull... quia tunc dicuntur de familia.

3868 Difficultas eſt: *An conſanguinei ... familiares nõ habentes Bullam ſatisfaciant ... interſint ſacro, ubi non præſente domino ... te Bullam?*

Negat Rodr. quia ſoli domino, & ... ratione domini eſt privilegium conc... Affirmat Joan. à Cruce; quia Bulla ... reſpectum ad dominum, & non ... bit præſentiam domini eſſe neceſſa... Tamb. *cit. num.* 46. utramque partem ... bilem putat.

3869 Conſequenter ad dicta, Buſem. ... *de Bulla cap.* 1, *dub.* 12. *qu.* 2. infert, quòd ... vilegia Oratoriorum coarctet Prælatus ... rior, coarctationes tollit Bulla, ut ... fice. Si coarctet Pontifex, eas revoca... Pontifex per conceſſionem annuam ... Item ſi poſt acceptam Bullam conced... vilegium oratorii cum his reſtrictionibus ... telligi debet coarctatio pro non habe... Bullam.

3870 Oratio facienda juxta *num.* 3864 ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…eſſe unum *Ave*; ejus autem omiſſio non … actum, aut conceſſionem, nec erit … ſed venialis, quia eſt levis, nec eſt … eſſentialis, ſed modus adjectus actui … Tamb. *cit. n.* 41.

… OVORUM, ET LACTICINIORUM.

…71 IN Quadrageſima in Bulla communi prohibetur etiam Sacerdotibus ſæcu… qui tamen poſſunt iis veſci in Quadra… excepta hebdomada Sancta, quæ in… Dominica Palmarum, per aliam Bul… quæ dicitur lacticiniorum.

…72 Pro hac Bulla lacticiniorum, quæ eſt … & ab Urb. VIII. conceſſa, elargien… eleemoſyna jam à Commiſſario Gene… Cruciatæ taxata.

Taxa eſt, Pro Patriarchis, Epiſcopis, etiam …ibus, & Abbatibus juriſdictione gau…ibus, Reales viginti quatuor. Realis eſt … unus monetæ Siculæ cum granis qua…, & quarta parte grani.

Pro dignitatibus Canonicalibus Eccleſia… Cathedralium, & Collegiatarum, reales …

Pro illis, qui in dictis Eccleſiis gaudent …ibus, & pro beneficiariis ſive ani… curam habentibus, ut ſunt Parochi, … non, quorum tamen redditus annuus aſ… ad ſummam ſcutorum trecentum, rea…

Pro habentibus beneficia, Capellanias, …ones, & quoſvis redditus Eccleſiaſticos … ſcuta annualia aſcendentes, reales quatuor.

Pro cæteris Clericis, & Presbyteris ſæcu…, reales duo.

3873 Hac Bulla non poſſunt uti Regula…, & Moniales; quia ſunt excepti. Nec Epi… ex Ordine Minimorum, ex dictis *num.*

3868. Poſſunt autem uti Epiſcopi ex aliis Ordinibus, quia in illis prævalet qualitas Epiſcopatûs. Non poſſunt uti Cardinales regulares, niſi ſint Epiſcopi; quia nec Religio, nec Bulla hoc illis concedit, nec eos exprimit.

Hinc Cardinales ſæculares non indigent hac Bulla particulari lacticiniorum, ſed per Bullam communem Cruciatæ comedere poſſunt ova, & lacticinia per totam Quadrageſimam, etiam in majori hebdommada, ſicut cæteri ſæculares.

3874 Non poteſt quis, vi hujus Bullæ particularis, ſicut ſæcularis vi Bullæ communis veſci lacticiniis extra Regnum, in quo non eſt Bulla; quia hæc Bulla particularis eſt extenſio Bullæ communis, ac proinde eſt intelligenda cum eadem limitatione.

3875 In jejuniis ex voto, Jubilæo, & pœnitentia Sacramentali, nedum vi Bullæ, verùm etiam ſine ea poteſt quis veſci ovis, & lacticiniis, ſi in illis non ſit intenta explicitè, aut ex circumſtantiis implicitè abſtinentia ab ovis, & lacticiniis, quia jejunium Eccleſiaſticum ſtat cum lacticiniis.

PRIVILEGIUM VESCENDI CARNIBUS.

3876 PEr Bullam communem datur privilegium veſcendi carnibus de conſilio utriuſque medici cunctis diebus jejuniorum, etiam quadrageſimæ. Ubi (ut vides) ad uſum lacticiniorum vi Bullæ Cruciatæ non requiritur cauſa, ſed ſufficit privilegium. Ad uſum verò carnium requiritur cauſa, nempe neceſſitas, & conſilium utriuſque medici, ſi neceſſitas non ſit patienti certa.

Non dicas, hoc privilegium nullum habere effectum, quia etiam ſinè Bulla, quando neceſſitas eſt patienti dubia, poteſt quis carnibus veſci de conſilio utriuſque medici, corporis

ris ſcilicet, & animæ. Nam habet hunc effectum de Theſauro Eccleſiæ, ut habens Bullam, quamvis de conſilio utriuſque medici veſcatur carnibus, ſatisfaciat præcepto, & habeat meritum jejunii, ac ſi carnibus non veſceretur ut ex verbis Bullæ.

PRIVILEGIUM CIRCA TEMPUS INTERDICTI.

3877 UT habentes Bullam (poſſint in Eccleſiis, quibus alias divina Officia (interdicto durante) quomodolibet celebrare permiſſum fuerit, vel in privato Oratorio ad divinum Cultum tantum deputato, ab Ordinario viſitando, & deſignando, etiam tempore interdicti, cui ipſi cauſam non dederint, vel per eos non ſteterit, quo minùs amoveatur: Et qui facultatem ad id à Commiſſario Generali habuerit, etiam per horam, antequam illuceſcat dies, & per horam poſt meridiem, in ſua ac familiarium ac conſanguineorum ſuorum præſentia, Miſſas; & alia divina Officia, per ſe ipſos, ſi Preſbyteri fuerint, vel per alium celebrare facere, & tempore interdicti divinis intereſſe) ſunt verba Bullæ.

3878 Item conceditur [tempore interdicti, id eſt interdicti localis generalis, Euchariſtiam, & alia Sacramenta, præterquàm in die Paſchatis, poſſe recipere.]

3879 Item conceditur (Mortuorum corpora, niſi fortè vinculo excommunicationis innodati deceſſerint, cum moderata funerali pompa ſepeliri.)

QUÆRES.

3880 *An habens Bullam tempore interdicti teneatur ſub mortali audire Sacrum die feſto?*

NEgant Alterius, Avila, apud Tamb. de Bulla *cap.* 5. §. 2. qui hanc opinionem probabilem putat; quia nemo cogitur uti ſuo privilegio.

3881 Dico obligari ſub mortali. Villalobos, Trullench, apud Tamb. *cit.* ob ... *de num.* 2810. Quia tenetur quis implere præceptum quando poteſt; ſed tunc poteſt ... per Bullam poteſt audire ſacrum tempore interdicti; igitur.

3882 Non obſtat ratio opinionis oppoſ... quòd Bulla ſit privilegium, ac proinde ... imponat onus, ſed liberum relinquat habentem, ut eo uti velit, vel non; quia ... quoad facultatem audiendi ſacrum tempore interdicti, eſt quidem privilegium ex ... rum, non onus; ſed eſt privilegium ... ne ad pœnam interdicti, quam tollit; ... vato enim uſus Sacramentorum, ſicut & ... cleſiaſticæ ſepulturæ, eſt magna pœna: ... verò audiendi ſacrum, tali privatione ... tionis per Bullam ablatâ, non imponitur ... Bulla, ſed à præcepto Eccleſiæ de audiendo ſacrum die feſto, quod omnem fidelem ... peditum obligat; adeòque cum ... habentem Bullam jam expeditum, ... obligat.

Sit exemplum de Principe, quia ... detendo det liberam facultatē exeundi ... ille, ſi die feſto non egrediatur ad ... peccat mortaliter; non quia ſit impoſitum onus à Principe; ejus enim facultas eſt ... in ordine ad privationem exeundi, quæ ... pœna ob delictum impoſita; onus verò audiendi ſacrum imponitur ab ipſo præcepto Eccleſiæ, quod fidelem expeditum obligat

USUS INDULGENTIARUM

2883 REgulares, & Moniales, ... ſine Bulla non poſſint frui Indulgentiis ſpecialibus Bullæ, ut fruuntur ... omnibus, non indiget Bulla: habetur ... ipſa Bulla: *Exceptis tamen iis, quæ conceſſa ... ordinum mendicantium ſuperioribus ...*

fratres. Inſuper ex Decl. S.C. Conc. quam refert Turanus *pag. 215. nu. 5.* his verbis: *Ad inſtantiam fratrum minorum in Regno Siciliæ degentium*, S. Congr. Conc. die 24. Martii *reſpondit, Oratores gaudere Indulgentiis Apoſtolica conceſſis, etiam ſi Cruciatam non ſumpſerint. Habentur Archiv. Procurat. Re... S. Franciſci Tranſtiberim fol. 78.*

3884 Valdè pauperes, qui ob impotentiã ...ent non poſſunt taxatam eleemoſynam, ...lgentias alias extra Cruciatam acquirere, ...Bardip. 2. *tr.* 1. *cap.* 1. *ſect.* 6. *Quintan...*, & Lodov. à Cruce, moti ex præſum...teate Summi Pontificis, quòd non ve... Indulgentiis priventur, qui ſine culpa ...m habere non poſſunt; & ſupra afflictio... egeſtatis corporis addere afflictionem ...ra animæ. Omninò tamẽ negant Tamb. ...*r de Bulla cap.* 3. §. 7. *n.* 14. & Mendo, quia ...expreſsè pro eo anno ſuſpendit omnes ...Indulgentias pro iis, qui Bullam non ...unt.

...ULLA DEFUNCTORUM

...5 Conceditur in locis Cruciatæ: per eam elargitur Pontifex liberatio... unius animæ, ſeu Indulgentiam plena... per modũ ſuffragii pro anima defuncti, ...ò ſumente Bullam determinanda. Quæ ...gentia eſt diſtincta ab indulgentiis ...communis, quibus etiam liberatur ...

3886 Pro hac Bulla erogantur duo reales, ...reni duo, & grana duodecim cum di..., ab omnibus perſonis, tam privatis, ... inſignibus.

3887 Pro eadẽ anima poſſunt ſumi ſingu... duæ Bullæ; pia tamen conſuetudo ...ſumantur plures, ſicut plures appli... Indulgentiæ, & Miſſæ.

3888 Una Bulla non poteſt applicari niſi ... anima; quia in Bulla in ſingulari ap-ponitur: *pro anima talis perſona* Tamb. *cit.* contra Mendo, qui vult poſſe applicari pro pluribus, & tunc fructus indulgentiæ dividi pro illis pluribus pro rata.

3889 Facta applicatione pro tali anima non poteſt variare animam; quia per ipſam applicationem habuit ſuum adæquatum effectum indulgentia.

3790 Si Bulla accipiatur credito, ſuũ effectum habet facta applicatione, abſque eo quòd expectetur tẽmpus ſolutionis.

3891 Non eſt neceſſe, ut inſcribatur nomen defuncti, licèt uſus ſit, quód inſcribatur, tam nomen defuncti, quàm nomen accipientis. Nec eſt neceſſe ipſam Bullam ſervari; non debet autẽ apud ipſum cuſtodem relinqui, ut fraudes vitentur, nec poſſit alii dari

DE BULLA COMPOSITIONIS

3892 PEr hanc Bullam poteſt, 1. quis ſe componere ſuper rebus ablatis, aut aliter malè acquiſitis, quorum (factâ priùs debitâ diligentiâ) neſcit dominum, ſeu creditorem. Quæ compoſitio fieri poteſt ſuper dictis debitis incerti domini uſque ad ſummam trecentum ſcutorũ Hiſpaniæ, nimirùm trecentum ſcutorum, & viginti unius, cum tarenis octo, & granis novem monetæ Siculæ: & ita pro una Bulla poteſt ſibi retinere duas uncias, tarenos decem, & ſeptem cum granis quatuor; & ſic accipiendo tot Bullas uſque ad ſummam debiti trecentum ſcutorum.

3893 Taxa pro una Bulla eſt, ut ſolvantur duo reales à qualibet perſona, tam privata, quàm inſigni.

Non ſufficit una Bulla pro pluribus, ſed tot debent ſumi Bullæ, quot debitores, licèt debitum ſingulorũ ſit minus eo, ſuper quo poſſint componi.

Quòd ſi debitum hanc ſummam excedat,

tunc non poteſt uti Bulla quoad exceſſum, ſed fieri debet compoſitio particularis cùm commiſſario Cruciatæ, qui in Regno Siciliæ eſt Archiepiſcopus Panormitanus.

Imò poteſt quis cùm ipſo Commiſſario componi ſuper tota quantitate, qui ſolet deſignare pro Cruciata decem pro ſingulis centenariis.

3894 Hac Bulla, ſicut & Bulla communi lætari poſſunt ſolùm fideles baptizati, minimè Infideles, nec Catechumeni.

Debent exiſtere in Regno Bullæ, aut ad illud perſonaliter declinare, ſicut etiam pro Bulla communi. Undè Neapolitanus (ait Tamb.) per paucas horas Panormi manens poteſt hac Bulla lætari, vel cùm Commiſſario componi: *v.n.*3841.

In Bulla debet inſcribi nomen. Non eſt autem neceſſe, ut Bulla conſervetur. Tambur. de Bulla *c.*28.§.7. *num.* 2. contra Mendo.

Hæc Bulla prodeſt Defunctis, ſi ipſi ante mortem commiſerunt hæredi, aut alteri, ut tot Bullas pro ſe ſumeret, aut ut compoſitionem faceret cùm Commiſſario. Vel ſi commiſit, ut conſuleret Theologos; & tunc ſi hæres debeat, ſumat Bullas. Si verò nil mandaverunt, eis non prodeſt. Tunc autem hæres, ſi reperiat bona componibilia poteſt nomine ſuo Bullas ſumere, & componere.

3895 Qui furatus eſt in confidentiam Bullæ, non poteſt componi, licèt, qui peccavit in confidentiam Bullæ, poſſit abſolvi; quia primum in Bulla prohibetur, non ſecundùm, *v.n.*3828.

3896 2. Supradicta compoſitio fieri etiam poteſt ſuper bonis aliorum bona fide acquiſitis, & ſuper bonis inventis, etiam ſuper bonis naufragantium, ſi poſt debitam diligentiam inveniri non poſſit dominus; Excommunicatio autem Bullæ Cœnæ ſolùm loquitur cognito, vel comparente domino.

3897 Quæ (ait *Mendo* ver. Bulla comp. *num.* 12.) in litore maris inveniunt, [illegible] ex naufragio primi occupantis fiunt, [illegible] quæ profunduntur in aliqua ſolemnitate, [illegible] ea, quæ à domino derelinquuntur. Ligna, [illegible] inundatione fluminis aſportantur, [illegible] exigui valoris, ac longè à domino feruntur, inter derelicta habentur: ſecùs ſi talia ſint, [illegible] prudenter judicetur, dominum velle ea quærere, & recuperare. Non tamen ſunt bona [illegible] certa, quæ in incendio, aut naufragio projiciuntur. Nam dominus ea non derelinquit, & vellet, ſi poſſet, ea conſervare. Quinimò ſi res ſit peritura, niſi quis illam ſervaret, adhuc ejus dominium non acquireret, quia eſt domino non abdicatum.]

3898 Si facta jam compoſitione, & [illegible] ptis Bullis, veniat in notitiam creditor, [illegible] netur reſtituere totum, deductis expenſis Bullæ. Si partem bona fide conſumpſit, tenetur reſtituere reliquum. Si verò omnia conſumpſit, ad nihil tenetur in foro interno conſcientiæ; at pro foro externo poſſet [illegible] cogi, ait Mendo *cit.n.*15. quia [ea compoſitio [inquit ipſe] eſt quoddam genus [illegible] rendi dominium pro foro interno, [illegible] ſcriptio pro foro externo.]

[Et quidem (ſubdit idem) ſi habens bona incerta reſtituiſſet ea pauperibus, non teneretur domino comparenti reſtituere; [illegible] poſitio autem ſuccedit in eandem reſtitutionem pauperibus faciendam. Et ſeparabile [illegible] dominium in foro externo à dominio [illegible] ro interno; ſicut qui non poteſt recuperare [illegible] Petro centum aureos, & tollit ab eo [illegible] reum ejus valoris, in foro interno habet [illegible] dominium, at pro foro externo, ſi notitia [illegible] cedat ad judicem, poterit ab eo cogi, [illegible] dat, tamquam non ſuum.]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hoc autem in re noſtra verum eſt, non per ſe, ſed per accidens: Non per ſe, quia compoſitio cùm fiat auctoritate Papæ potentis liberare, & ſine ulla limitatione, ex ſe valet etiam pro foro externo. Sed per accidens, quantùm deberet in foro externo conſtare, quod eſt difficile; quia creditor poſſet dicere, compoſitionem non fuiſſe factam ſuo ſuo credito, aut ſine præmiſſa diligentia. Tamb. *cit. c.* 18. §. 5. *n.* 11. cùm Acoſta, & Lugo.

3899 3. Compoſitio fieri poteſt ſuper bonis injuſtè acquiſitis, puta per uſuras, &c. ſi facta debita diligentia ignoretur dominus.

3900 Pariter ſi dominus cognoſcatur, ſed non reperiatur, vel multùm diſtet, abſq; ſpe, quòd ſit rediturus, nec debitum poſſit illum, vel ejus hæredes tranſmitti ſine magnis expenſis, *ut in n.* 2727. Mendo *cit.* n. 34. quia tunc æquè ſe habet, ac ſi ignoretur. Et ſimiliter domino comparente non tenetur in foro interno conſcientiæ reſtituere, eo modo dicto *in n.* 3898.

3901 Fieri poteſt per eamdem Bullam compoſitio ſuper legatis. Legata poſſunt dupliciter eſſe facta, 1. ad exonerandam conſcientiam, 2. ſolius pietatis cauſa.

Quoad priora, ſit *exemplum, & reſolutio,* ex Tamb. Petrus in fine vitæ cognoſcens, aut dubitans, ſummam centum ſcutorum, eſſe ex male ablatis, & neſciens dominum, ad exonerandam conſcientiam, eam ſummam legavit certæ Eccleſiæ, aut determinato pauperi; pauper autem, & Rector Eccleſiæ habuerunt notitiam legati, & hoc non obſtante fuerunt negligentes per annum in exigendo ab hæredibus Petri legatum: in hoc caſu concedit Bulla hæredibus, ut poſſint ſe componere ſuper medietate totius legati. In hoc caſu ſupponitur, quòd hæredes legantis habeant notitiam legatarii; unde ſolùm requiritur, quòd moneant legatarium de legato relicto, niſi aliunde illud ſciverit; nam annus negligentiæ computari debet à die notitiæ legatarii.

Quoad poſteriora, ſi legata ſint facta non ad exonerandam conſcientiam, ſed alia pia cauſa, tunc ſi hæres legantis facta diligentia debita invenire, ſeu ſcire non poſſit legatarium, poteſt etiam quoad totum legatum ſe componere, modo dicto *in n.* 3892. & 3896.

2902 5. Denique fieri poteſt compoſitio ſuper fructibus debitis ex omiſſione horarum canonicarum, & ſuper fructibus ex redditibus Eccleſiaſticis malè perceptis.

3903 Diſtributiones verò, ſi percipiantur injuſtè, non poſſunt componi; quia non debentur Eccleſiæ, ſed cæteris, qui Choro interſunt. Imò idem tenet Mendo *ver. Horæ Canonicæ n.* 30. etiam ſi eſſent deſignatæ Eccleſiæ; quia tunc Eccleſia ſuccedit loco intereſſentium.

3904 Qui eſt certus de ſtipendio accepto pro Miſſis celebrandis, non recordatur tamen, pro quibus applicare debet, nec à quibus accepit, non poteſt componi, ſed tenetur ad Miſſas; quia poteſt applicare, pro quibus debet, & quos Deus ſcit.

3905 Denique rectè, ait Mendo *in Epit. ver. Bulla Compoſ. n.* 34. quòd [Dilatio in compoſitione erit peccatum mortale, computando eam cùm dilatione in reſtitutione: imò minor dilatio ſufficit ad peccatum, cùm poſſit eſſe impotentia ad reſtitutionem, non ad compoſitionem, quæ minori quantitate fit.

Cæterùm ſi quis impotens ſit reſtituere, & potens componi; non tenetur ad compoſitionem faciendam, quia id eſt privilegium; ſed poteſt expectare tempus opportunum ad reſtituendum.]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

QUÆRES.

3906 *Petrus eſt certus de debito, dubius verò, an Franciſcus, vel Joannes ſit creditor. An poſſit virtute Bullæ componi?*

RESp. cum diſtinctione; vel Petrus eſt certus de disjunctivo creditorum, nimirum, quòd creditor ſit aut Franciſcus, aut Joannes; vel eſt præciſè dubius, an creditor ſit Franciſcus, aut Joannes, & diligentiis peractis non poteſt ſe determinare. Si primum, non poteſt componi, ſed debet reſtituere utriq; pro rata dubii, juxta dicta *n. 2699.* Quòd ſi poſt diviſionem conſtet, unum illorum eſſe dominū, nō tenetur alter ſuam partem illi reſtituere, ſi diviſio fuit facta communi conſenſu; quia in prima diviſione unuſquiſque ceſſit juri ſuo. Mendo *cit. n. 13.*

Si ſecundum, poteſt componi; ratio diſparitatis eſt, quia in primo caſu, licèt Petrus ſit dubius de perſona determinata, eſt certus de disjunctivo duorum; adeóque habet locum juſtitia reſarcienda, cui cedit privilegium Bullæ. In ſecundo caſu Petrus eſt præciſè, & abſolutè dubius de perſona determinata, adeóque habet locum jus privilegii Bullæ, quo non poteſt quis ſpoliari per purum dubium.

Privilegium Commiſſarii Cruciatæ ad diſpenſandum ſuper impedimento affinitatis: *v. in n. 4242.*

De Bulla fusè agunt Bardi, Mendo, Latius Tamb. & Diana *p. 1. tr. 11.*

CAPUT XI.

De Extrema Unctione,

3907 EXtrema unctio, *eſt Sacramentum novæ legis, conſtans unctione olei ſacri, & Sacerdotis deprecatione, ordinatū ad ſalutem moribundi, quoad animam, & corpus.* Fuit inſtitutum à Chriſto, & poſteà promulgatum Jacobi *c. 5. Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, ut orent ſuper eum ungentes illum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & ſi in peccatis ſit, remittentur ei.*

MATERIA, ET FORMA.

3908 M*Ateria Remota*, eſt oleum olivarum, quod quantum ad valorem debet eſſe ab Epiſcopo benedictum: conſtat ex Tradit. Apoſt. & ex Conc. Flor. *in Armen. inſtruct.* Quòd debet quolibet anno renovari in Cœna Domini, veteri exuſto. Si novum haberi non poſſit, licet uti antiquo.

Item (ſi id requirat neceſſitas, ob infirmorum copiam) licitum, & validum erit Sacramentum, ſi oleo benedicto ſuperaddatur ſæpiùs oleum non benedictum, dummodò ſingulis vicibus minor quantitas addatur non benedicti: liquet ex antiqua praxi Eccleſiarum, *& ex Declar S. Congr.*

EMINENTISSIMI, ET REVERENDISSIMI SIGNORI.

3909 DEterminandoſi nel decreto di queſta Sacra Congregatione fatto ſotto li 2. Marzo 1679. ſopra la condanna di 65. propoſitioni, che circa il valore de' Sacramenti non ſi debba ſeguire l' opinione probabile, laſciata la più ſicura: ut è ... opinione controverſa trà Theologi, ſe per ſupplire all' Olio Santo, che mancaſſe, ſia lecito aggiungerne del non benedetto più volte, purche l' aggiunto conſiderato ſeparatamente, e in ogni aggiunta ſia minore quantità del Olio Santo, benche conſiderate tutte le aggiunte inſieme foſſe maggiore, ... qui è nato dubbio nella Dioceſi di Sevilla, nella quale per la ſua vaſtità è impratticabile benedire tant' Olio, che baſti ſarà à ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…; ſe ſia lecito fare detta aggiunta all' Olio Santo, per eſſervi molti Theologi, che tengono l'opinione negativa per più ſicura. Onde per haver la reſolutione di tal dubbio, l' Arciveſcovo di Sevilla, devotiſſimo Oratore, fece porgere all' EE. VV. un memoriale inſtitivo, nel quale ſi deducevano le opinioni de' Theologi ſopra queſto punto. Ma non havendo ſin' hora havuta la dichiaratione, ſupplica perciò l'EE. VV. degnarſi di darſela per ſicurezza, e quiete della conſcienza propria, e del ſuo gregge. Uſches.

Feria quarta die 23. Septembris 1682. in Generali Congregatione S. Officii habita in Conventu S. Mariæ ſuper Minerva coram Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis Dominis S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Lecto ſupradicto memoriali, Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Domini Cardinales Inquiſitores prædicti decreverunt in caſu propoſito, Poſſe.

Franciſcus Richardus, S. Rom. & Univerſalis Inquiſitionis Not.

3910 *Materia proxima*, eſt unctio certarum partium corporis.

3911 *Forma* ſunt verba: *Per iſtam ſanctam Unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per viſum deliquiſti. Amen.*

Invocatio Trinitatis non eſt de eſſentia, quia Conc. Flor. & Trid. præmiſſam formam indigeant.

Dubia eſt hæc forma; *Ungo te Oleo Sancto, & per ſuam miſericordiam indulgeat tibi Deus, &c.* Quia plures Doctores negant, eò quòd forma eſſentialiter profertur modo deprecativo, non indicativo.

3912 Unctiones ſunt faciendæ in quinq; ſenſibus corporis, ſub eadem forma, exprimendo tamen nomen ſenſus, qui unitur. Videlicet; Ad oculos, *quidquid per viſum deliquiſti. Amen*, 2. Ad aures, *per auditum*, 3. Ad nares, *per odoratum*, 4. Ad os, compreſſis labiis, *per guſtum, & locutionem*, 5. Ad manus, *per tactum*, 6. ad pedes, *per greſſum*, 7. Ad lumbos ſeu renes, *lumborum delectationem.* Unctio renum in fœminis non eſt decens, ideo omitti ſolet; eò maximè quia unctio ad pedes, & renes non eſt eſſentialis: *v. n.* 3917.

3913 Muti, ſurdi, cæci, aut mutilati, inungi debent propè organa ſenſuum, quibus carent; quia peccare potuerunt, licèt non per ſenſus externos, per potentias internas illis correſpondentes, vel per deſiderium actus illiciti. Arſdekin *tom.* 2. *pag.* 272. *n.* 10.

3814 Non ſufficit ad valorem unica unctio, nec pro materia Chriſma, *de quo in nu.* 3015. ſed debet eſſe Oleum benedictum diſtinctum à Chriſmare, Scotus *in* 4. *d.* 23. *litt. D.* quia opiniones affirmantes, utpotè minùs tutæ, & exponentes ſacramentum fruſtrationis periculo, non ſunt practicandæ, niſi in caſu neceſſitatis, quo non adeſſet niſi Chriſma, vel non poſſent fieri omnes unctiones, juxta dicta *in* 77.

3915 Unde tempore peſtis, aut alterius neceſſitatis, qua omnes unctiones fieri non poſſent, unica unctione ungi poteſt unum organum magis promptum, vel potiùs caput, ubi omnes ſenſus vigent, vel meliùs (ſi fieri poteſt) ungat velociter, & ſine crucis forma unum oculum, aurem, narem, manum, & os, dicendo ſub una forma totali: *Per iſtam ſanctam unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, greſſum, & lumborum delectationem. Amen.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3916 Tempore peſtis Sacerdos poteſt facere unctiones ſine contactu immediato manus, utendo virga longa Oleo tincta, quam poſtea comburat; & hoc pacto ſingulas unctiones perficere poterit. Arſdekin *cit. n.* 2. Diana.

MINISTER

3917 Hujus ſacramenti, quo ad valorem eſt ſolus *Sacerdos*, idque ex inſtitutione Chriſti: *ut in num.* 3907. Ad licitè miniſtrandum debet eſſe Sacerdos proprius, vel Parochus, aut Sacerdos de licentia Parochi.

3918 Eſt validum, ſi à pluribus Sacerdotibus ſimul fiant unctiones. Sieri *num.* 167.

Quid de Regularibus: *v. n.* 4173.

SUBJECTUM

3819 Eſt infirmus in probabili periculo mortis conſtitutus ex morbo, vulnere, partu, vel ſenectute. Conſtat ex verbis Jacobi *num.* 3907. Unde hoc ſacramentū miniſtrari non debet, *Navigantibus*, etiam ſi immineat ſubmerſio; Militibus proximè bellum aggreſſuris, damnatis ad mortem, aut parturientibus, niſi ex partu antecedenter, vel poſtea orta ſit mortalis infirmitas; quia partus ex ſe non eſt infirmitas; & hoc ſacramentum non eſt inſtitutum pro ſano. Scotus *cit. litt. B. v. num.* 2912.

3920 Pueris uſum rationis habentibus danda eſt Extrema Unctio, licèt non communio: Item moribundis ſenſibus deſtitutis, licèt communionem non poſſint recipere; ſi ante petierint, ſignum doloris dederint, aut Chriſtianè vixerint. Idem dic de phreneticis, & delirantibus; non poteſt autem dari perpetuò amentibus. Poteſt dari vulneratis, vel morſu venenoſo læſis.

3921 Qui hoc ſacramentum recipit, debet eſſe in gratia, ſaltem per contritionem ... 2962. & *n.* 2.

3922 Spontè negligere hujus ſacramenti ſuſceptionem, non eſſe mortale, ſed veniale, docet communis; quia hoc ſacramentum non eſt neceſſarium ad ſalutem, ... tantùm utile; & nullibi conſtat de præcepto. Maſtrius *diſ.* 22. *num.* 75. ... Poncium.

3923 Effectus hujus ſacramenti ſunt, ... Augmentum gratiæ ſanctificantis, 2. ... lia contra dæmonum tentationes, 3. ... miſſio venialium primariò, & per ſe, ... Remiſſio etiam mortalium, ſecundariò ... men, & per accidens, puta ſi infirmus reperiatur cum peccatis mortalibus, quæ invincibiliter ignorat, quatenus bona ... confeſſus eſt, ſed ob aliquem defectum eſſentialem, quem invincibiliter ignorat, confeſſio fuit invalida. Idem contingere poteſt in amente, qui ante incidit in peccatum mortale, de quo ſolùm habet attritionem. Tunc per accidens hoc ſacramentum confert primam gratiam, juxta illud: *in Peccatis ſit, remittentur ei*, 5. Eſt ablatio reliquiarum peccati; ex Trid. *ſeſſ.* 14. ... 2. *Peccatorum reliquiæ*, ex D. Thoma ... languor animi, torpor, mæror, triſtitia, ... dium, anxietas, & ſimiles affectiones, quæ ex peccatis præteritis oriri ... & in confuſionem inducere, 6. Eſt ... tio infirmi ab ægritudine corporis ...

3924 Hos effectus cauſari in qualibet unctione, docet Diana, Aretinus, ... quia tunc ſacramentum eſt completum. Maſtrius verò cum aliis vult, in ſingulis unctionibus cauſari gratias partiales, ... dependenter ab alia, de quo Scotus ... Illud eſt certum, hoc ſacramentum ... unum unitate integritatis, non indiviſibilitatis ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...ot. Scotus *in 4. d. 23. queſt. un*, Maſtrius ...ſ. 12. Aridekin *tom. 2. pag.* 274. Tamb. *tom.* ...*ub.* 6.

DE ORDINE.

Fusè actum eſt in Exam. *Ord. in tom. 3. à* ...n. 1.

DE MATRIMONIO CAPUT I.

De Sponſalibus.

3915 SPonſalia ſunt, *promiſſio deliberata, & mutua, ſigno ſenſibili expreſſa, fu*...*ri matrimonii, inter perſonas jure habiles.* Hinc ad valorem, 1. Non ſufficit propoſi...um, quia non inducit obligationem, ſed re...ntur promiſſio: *v. n.* 1785. 2. Non ſufficit, ...nus promittat, alter purè acceptet; ſed ...quiritur, quòd uterque promittat, 3. Re...ritur ætas ſeptennii, quia tunc præſumi...r diſcrationis, ut promiſſio ſit voluntaria, ...deliberata: *v. n.* 1789.

3916 Si parens, aut curator contrahat ...onſalia de futuro pro filio, aut filia præſen...e, & non contradicente, valida ſunt ſponſa...niſi adſit metus, quia jus accipit taciturni...tem pro expreſſione conſenſus. Si verò ...ntrahat pro abſente, tunc ſi filius, aut filia ...ſt pubes, ut ſponſalia ſint valida, opus eſt, ...t conſentiat, ſeu ut illa, quando ſcit, expreſ...è vel tacitè aliquo ſigno ſufficienti ratificet. ...eſt impubes, valida ſunt ſponſalia ſine ejus ...conſenſu inita; quando tamen eſt factus pu...bes, tenetur illa implere, non ex neceſſitate contractus, ſed ex debito honeſtatis: *v. num.* 1979.

3917 *Sponſalia valida obligant ſub morta*...*li ut una pars contrahat matrimonium, quan*...*do ab altera requiritur, niſi præfixus ſit ter*...*minus, Et qui recuſat poteſt cogi à Judice etiam per cenſuras.*

3928 *Si quis dicat*; Non ducam aliam, quàm te, *non ſiunt ſponſalia; quia illa verba ſunt vera, etiamſi nullam ducat.*

3929 *Qui promiſit ſimulatè aliquam ducere per ſe nō tenetur ad nuptias ſed damnum inde ortum compenſare. Si autem ſub tali promiſſione puellam induxit ad copulam, tenetur eam ducere, Niſi illa eſſet lōgè inferioris cōditionis, v. g. ſi vir eſſet nobilis, illa agricolæ filia; ſed ſatisfaciet dotando. Quòd ſi illa ſuæ diſparitatis conſcia conſenſit in copulam, amiſit jus ad dotem, quia cenſetur ipſa ultro decipi voluiſſe: v. n.* 2143.

3930 *Sponſalia poſteriora contra priora, etiam ſi jurata, aut copula acceſſerit, ſunt invalida.*

3931 *Liberi qui parentibus inſciis contraxerunt ſponſalia, etiam cùm iis, qui imparis ſunt conditionis, obligantur, nec à parentibus impediri poſſunt, niſi magnum ſcandalum ex matrimonio timeretur.* Diana p. 9. *tr.* 7. *reſ.* 71.

3932 *Reſiliens culpabiliter à ſponſalibus, perdit ſuas arrhas, & tenetur alterius partis reddendas, ac ad reſtitutionem, quanti ejus intererat talem contractum impleri: v. n.* 3938.

3933 Ubi Trid. *non eſt receptum, ſponſalia jure antiquo tranſeunt in matrimonium per quævis ſigna externa maritali affectu exhibita: v. gr. per copulam*: ubi verò Trid. *eſt receptum; hæc ſigna non tenent, nec ſunt licita, ſi ſint clandeſtina ſine Parocho, & teſtibus: v. nn.* 542. & 1238.

3934 Habet tamen matrimonium clandeſtinum vim ſponſalium validorum, ità ut teneantur matrimonium contrahere coram Parocho; & teſtibus, ſi contrahentes ſint impuberes, minimè ſi ſint puberes; quia Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de matr.* declarat omninò inhabiles ad contrahendum clandeſtinè contrahen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hentes. Tambur. contra *Averſam*, qui vult, ex matrimonio clandeſtino etiam inter puberes reſultare ſponſalia valida Clericatus c. 141. n. 15.

3935 Ligati aliquo impedimento dirimenti non poſſunt validè ſponſalia inire, niſi ſub conditione diſpenſationis obtinendæ; & tunc ante diſpenſationem nullum valorem habent nec publicam honeſtatem inducunt; unde diſpenſatione obtenta, requiritur novus conſenſus ad ſponſalia. Ex quo fit, quòd ſi ante diſpenſationem contraxiſſet quis cum alia, cum qua nullum impedimentum habet, contrahere deberet cum hac ſecunda.

3936 Ad ſponſalia non requiritur determinata forma, ſed ſufficit conſenſus utriuſque expreſſus verbis, aut ſignis, juxta morem patriæ

3937 Interdicti poſſunt validè inire ſponſalia, non ſic publicè excommunicati excommunicatione majori; qui tamen poſſunt validè matrimonium inire, ſed illicitè Clericatus *cit. num.* 15.

3938 In ſponſalibus apponi poſſunt conditiones, quæ ſint honeſtæ, non prohibitæ, nec matrimonii libertati repugnantes.

Unde non poſſunt apponi pœnæ, v. gr. ut qui promiſſis non ſteterit, ſolvat gemmam, centum aureos, &c. nec poteſt accipi pignus; quia repugnant libertati ac proinde prohibitæ *cap. Gemma, de Sponſalibus*

Non ſunt autem prohibitæ arrhæ ſed licitæ, ſi contrahentes non ſint Minores, ſed excedant annum vigeſimum quintum. Arrhæ ſunt *ſponſalitiæ largitates, quæ actu in ſponſalibus traduntur in benevolentiæ ſignum & matrimonii ſecuritatem.*

Poſſunt dari arrhæ ab uno tantùm ſponſo cum obligatione, ut ſi alter recuſet adimplere ſponſalia, Arrhas reſtituat, & ulteriùs eandem valorem, vel etiam duplum, triplum, aut quadruplum, non alia, [illegible] *C. de Sponſalibus.* Et tunc Arrha, [illegible] valor reſtitui debet in conſcientia [illegible] abſque legitima cauſa, duplum vero, [illegible] plum, & quadruplum non debet ante [ſen-]tentiam Judicis Ita Clericatus *cap.* 141. [illegible] 6. & 7. *v. num.* 3932.

DISSOLVUNTUR SPONSALIA
Per octo cauſas.

3939. 1. (PEr matrimonium validè [illegible] altero initum; quod quidem [illegible] cèt ſuppoſitis ſponſalibus cum alia, [illegible] ſtum, & peccaminoſum, eſt validum.)

Matrimoniū poſt ſponſalia cum una con-tractum cum alia, nedum extranea, [illegible] etiam conſanguinea Sponſæ extra primum gra-dum, eſt validum, & ſponſalia diſſolvit, quia talis conſanguinea eſt ſponſo extra-nam impedimentum publicæ honeſtatis [ex] ſponſalibus validis non extenditur [illegible] ultra primum gradum: *v. n.* 4115.

2. [Per mutuam remiſſionem pro-miſſionis) ſi ſponſi ſint pubeteres, [illegible] ſint impuberes, *cap. de illis, & cap.* [illegible] *de ſponſ. impub. v. n.* 4115.

3. [Per impedimentum dirimens [ſuper-]veniens.

4. Per enorme crimen unius partis [ſolvun-]tur ſponſalia ex parte innocentis: [illegible] eſt hæreſis, homicidium, furtum [illegible] fornicatio; & hæc quidem ante ſponſ[alia ex] parte ſponſæ commiſſa, ſi fuerint [illegible] ignorata. imò ſi ſponſa liberè p[illegible] altero tactus impudicos, oſcula & [ample-]xus, poteſt ſponſus reſilire: non poteſt [verò] ſponſa reſilire, etſi eadem ſponſus [illegible] niſi fiat in iſtis valdè enormiter [illegible] actus illi in ſponſo non ita redundant in [de-]cus ſponſæ, ſicut vice verſa redundant [illegible] *v. n.* 2149.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Si ſupervenîat notabilis mutatio, quæ ... cognita à contrahendis ſponſalibus ...lſet, v. gr. odium grave inter ſpon... magnas morum aſperitas, periculum ... probabile, quod ex matrimonio ſint ... ſcandala, aut gravia odia inter paren... alios amicos.

Si alteruter incidat in morbum, qui ſolet ... perpetuus, aut valdè diuturnus, ut mor... caducus, gallicus, lepra, &c. aut ſponſa ...tur, aut enormiter deformetur; aut ... amiſſione officii, vel alio modo red... ineptus ad rei familiaris ſuſtentationē, ... magna alterius partis debita detegan... ſponſa promiſſam dotem præſtare ne..., vel ſponſus cū magno ſponſæ incom... incipiat vagari, aut ſine ejus licentia ad ... quas terras proficiſcatur; quia tunc ... cenſentur juri ſuo renunciare.

Diſſolvuntur ſponſalia etiam jurata per ... alterius in Religionem, aut per ... ingrediendi, aut Ordinis ſacri ſuſce...em.

[illegible]40 Quando dictæ cauſæ ſunt manifeſtæ, ... ſponſalia diſſolvi ſine authoritate Ju... Quod ſi ſponſus cognito ſuo jure reſi... nihilominus carnaliter cognovit ſpon... cenſentur tacitè jure ſuo renunciaſſe, & ... ratificaſſe.

[illegible]41 Si ſponſo ſuperveniat nova hæredi... ut ſponſa ſit jam illi inæqualis, non ... habet jus reſiliendi, quia non eſt deceptus ... ſponſæ, in qua nulla eſt facta ... Item eſt de ſponſa, ſi ipſa nova ſu... hæreditas.) Hæc Arſdekin *tom.* 2. ...81. ex Buſemb. *tr.* 6. *c.* 1. *de ſponſal.*

[illegible]42 Sufficit ad diſſolvenda ſponſalia ti... exhæredationis paternæ. Oris graveolē... *notabile puzza del fiato*, aut copula ... per vim illata ſponſæ; Clericatus *c.* ... quia licet ſponſa non peccavit, eſt tamen facta valde vilis, affert ſponſo notabile dedecus: *v. n.* 4115.

3943 Ad judicem autem Eccleſiaſticum ſpectat cognoſcere, an cauſæ ſint legitimæ ad diſſolvenda ſponſalia. Tales cenſentur, ubi de malo exitu timetur. Clericatus *cit. num.* 19. *ex cap. Ex his* 10. *de Sponſalibus.* Quia Judex Eccleſiaſticus eſt Judex competens, quando agitur de validitate, aut invaliditate, licèt Laicus ſit Judex competens, ſi agatur de executione. Clericatus *c.* 141 *n.* 5.

3944 Sponſalia per ſubſequens matrimonium validum diſſoluta, probabilius eſt non eſſe extincta, ſed ſuſpenſa, ità ut mortua conjuge teneatur, qui fidem fregit, ad ſponſalia priora, ſi pars læſa velit nubere; ait Maſtrius *diſ.* 20. *num.* 82. & Brancatus contra Bonac. & Trancr. ut in ſimili dicitur de eo, quia contraxit matrimonium cum voto ſimplici caſtitatis.

3945 Qui poſt ſponſalia cum una contrahit ſponſalia cum alia, cum qua inſuper habet rem, tenetur ducere primam, & dotare ſecundam, ſi hæc erat virgo aut ſi non virgo, eam publicitate dehoneſtavit; niſi prima charitate mota ſuis ſponſalibus cederet, ut vir ſecundam duceret. Sanchez *de Matr. lib.* 8. *diſp.* 49. Diana *part.* 11. *tr.* 2. *reſ.* 70 quia per priora ſponſalia vir erat alteri mulieri adſtrictus, & ſecunda mulier per copulam nō acquiſivit jus in rem alterius. Eſt contra Caſtropal. & Pontium apud Clericatum *cit. num.* 21. qui volunt, quòd teneatur ducere ſecundam ſi hæc erat inſcia priorum ſponſalium, idque ad reparandum nimium damnum ſecundæ.

3946 At ſi moriatur prima, tunc habet locum ſecunda opinio, quòd ad reparandum damnum teneatur ducere ſecundā. Quòd ſi cum hac ſecunda non habuit rem non tene-

tur eam ducere; quia poſteriora ſponſalia ſtantibus prioribus fuerunt invalida; & quod ab initio non ſubſiſtit, tractu temporis non convaleſcit, *cap. Placet, de Conver. conjugat.* Clericatus *cit. num.* 22

3947 Qui poſt votum ſimplex caſtitatis defloravit puellam ſub promiſſione matrimonii, tenetur ad votum. Rodr. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 28. *num.* 11. Diana *in ſum. ver. Ingredi Religionem num.* 3. contra Leandrum *de matr. tr.* 9. *diſ.* 2. *q.* 5. quia hujuſmodi promiſſio, aut ſponſalia ſunt contra jus à Deo jam acquiſitum, adeóque iniqua, & invalida; ſicut à pari, qui poſt promiſſionem conjugii, aut ſponſalia, emittit votum ſimplex caſtitatis, tenetur ad ſponſalia. Villal. *tr.* 12. *diff.* 12. *n.* 9. Navar, Sanchez, Filliuc. contra Leandrum *cit. qu.* 6. quia votum eſſet de re alteri promiſſa, nec Deus acceptat promiſſionem in præjudicium tertii; ita à fortiori, ſi votum ſit prius, ſtandum eſt pro voto.

3948 Sponſalia ab initio invalida, & ſponſalia ab initio valida, quæ poſtea mutuo conſenſu diſſolvuntur, in hoc differunt, quòd invalida non pariunt impedimentum publicæ honeſtatis, bene verò valida; quod impedimentum durat etiam poſt diſſolutionem mutuo conſenſu factam. Clericatus *c.* 142 *n.* 12. *v. n.* 4115. *& à n.* 4125.

Scotus *in* 4 *d.* 28. *q un. lit. B. C. & D.* 30. *qu.* 2. & Maſtrius *diſ.* 20. *q.* 4. Leander *tract.* 9. *diſ.* 1. *&.* 2. Tancredi *tom.* 1 *de matr. lib.* 1. Tamb. *tom.* 2. *lib.* 8. *tr.* 3. Buſemb. & Clericatus *cit.*

CAPUT II.

De Matrimonio ſecundùm ſe.

3949 MAtrimonium eſt contractus, & deſcribitur, quòd *ſit Sacramentum inter baptizatos, quo vir & mulier ſibi mutuo legitimè corpora ſua tradunt, ad perpetuam vitæ ſocietatem, & remedium con-piſcentiæ.*

3950 Hinc ad matrimonium requiritur, Mutuus conſenſus contrahentium de præſenti, ad differentiam ſponſalium, ubi conſenſus eſt de futuro, & ideò ſponſalia contrahuntur per verba de futuro; *Ducam te in uxorem, ducam te in maritum,* Matrimonium per verba de præſenti: *Duco, ſeu volo te in uxorem, Duco, ſeu volo te in maritum.*

2. Requiritur, quòd conſenſus ſit expreſſus per ſigna externa ſufficientia, ſive conſtant in verbis, ſive in alio ſigno; & fiant immediatè per ipſos contrahentes, vel mediatè per procuratorem.

Si Parochus ex errore linguæ dixit ſponſo, an vellet ducere fœminam, v. gr. Ro... in maritum, & ſponſus affirmavit; validum eſt Matrimonium; quia (ut ſupponitur) ex circumſtantiis apparet, quòd voluntas Sponſi ſit ducendi fœminam in uxorem... bat. *tom.* 1. *tr.* 10. *n.* 394.

3. Quòd talis conſenſus ſit inter perſonas non legitimè impeditas. Ex jure poſitivo requiritur ætas pubertatis, *de qua in n.* ... alioquin erit nullum.

4. Demum requiritur præſentia Parochi & duorum teſtium, cum illis verbis: ... *vos conjungo, &c.* alias erit matrimonium clandeſtinum, & novo jure Tridentino nullum: *v. n.* 1238. 3913.

3951 *Miniſtri* hujus ſacramenti ſunt contrahentes: *materia*, vero, & forma eorum mutuus conſenſus, hoc modo, ... *materia, ex qua, & proxima,* eſt ... conſenſus externis ſignis expreſſus, quatenus habet rationem traditionis corporum; forma verò eſt idem conſenſus, quatenus habet rationem acceptationis: materia remota ipſa corpora contrahentium.

Effectus hujus Sacramenti eſt gratia ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ant, videlicet augmentum gratiæ; unde ipſi contrahentes debent eſſe in gratia, alioquin peccant mortaliter; quia ponunt obicem gratiæ, quam Sacramentum cauſaret.

3952 Matrimonium dicitur *ratum*, quando contractus eſt factus modo explicato, ſed non eſt ſecuta copula: Dicitur *conſumatum*, quando eſt ſecuta copula. Unde matrimonium ratum, & conſumatum, non differunt eſſentialiter, & in ratione ſacramenti; ſed accidentaliter penes copulam ſecutam, vel non ſecutam.

3953 Certum eſt, validum eſſe matrimonium inter abſentes per procuratorem initū; c. fin. de Procur. in 6. quia matrimonium non fuit à Chriſto ſemotum à linea contractus, ſed contractus ipſe fuit elevatus ad lineam Sacramenti, ſeu ad cauſandam gratiam.

3954 In procuratoribus non requiritur diverſitas ſexus, ſed poſſunt eſſe duo viri, vel duæ mulieres; quia non contrahunt nomine proprio.

Procuratori poteſt quis dare mandatum conſentiendo in eam, quam ipſe procurator nomine mandantis elegerit. Clericatus *cap.* 142. *num.* 8.

3955 Procurator autem debet adamuſſim ſervare tenorem mandati, ita ut ſi excedat, aut deficiat, invalidum ſit matrimonium.

3956 [Quid, ſi expedito procurationis mandato (ait Clericatus *cit. num.* 9.) mandans revocet conſenſum, ſed Procurator ignarus revocationis prædictæ, contrahat matrimonium nomine ejuſdem mandantis; reſp. Matrimonium eſſe nullum; quia in negotiis civilibus valent geſta per Procuratorem revocata, quando revocatio nec Procuratori, nec parti nota eſt, *l. ſi mandatum*, *ff. mandati*: tamen ſecùs eſt in matrimonio; & ratio diverſitatis eſt, quia in temporalibus, & merè politicis, Reſpublica ſupplere poteſt conſenſum contrahentium, non autem in Sacramento matrimonii, de cujus eſſentia eſt, ut interveniat verus, & realis conſenſus conjugis. Tamb. *d. cap.* 4. §. 1. *num.* 5. 6. & 7.]

3957 Item, ſi expedito mandato, antequam procurator contrahat, mandans fiat amens, tutius eſt aſſerere, quòd matrimonium ſit nullum. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſ.* 240. Tamb. *de matr. tract.* 4. *cap* 4. *à num.* 11. Clericatus *cap.* 242. *nu.* 11. quia deficit verus conſenſus realis. Sermo autem eſt de vera amentia, minimè de phræneſi ad tempus: hæc namque (ut rectè advertunt relati Doctores) æquiparatur ebrietati, quæ hominem à ſtatu humano non amovet.

3958 Et quamvis Tamb. *cit.* §. 2. cum Caſtropal. teneant, poſſe matrimonium contrahi per Epiſtolam, qua Sponſus ſcribat ſponſæ, *ſe eam ducere in uxorem*; rectè ait Clericatus *cap.* 142. *nu.* 12. hunc modum non eſſe practicandum: tam quia utriuſque conſenſus præſtari debet coram parocho, & teſtibus, ad quod non videtur ſufficere Epiſtola; quam quia hic modus eſt expoſitus fraudibus, & falſitati. Ita ille.

DE TRIBUS BONIS MATRIMONII.

3959 Fines primarii, ſeu *bona* ad ſubſtantiam matrimonii ex inſtitutione Chriſti requiſita, ſunt tria, videlicet, *Sacramentum*, *fides*, & *proles*: adeóque, ut quis validè contrahat, neceſſe eſt, ut ſaltem implicitè intendat ſe obligare ad indiſſolubilitatem, ſeu perpetuitatem, ad fidem ſervandam conjugi, & ad prolem ſtudioſè non impediendam per media illicita, ſed gratanter eam acceptandam, ac Religioſè educandam, ſi eveniat; ita ut, ſi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

omnem, aut unam tantum obligationem ex prædictis tribus poſitivè excludat, v. gr. ſi poſitivè habeat animum non ſe obligandi ad fidem ſervandam, aut ad bonum prolis, etiam per intentionem mente retentam, invalidum ſit matrimonium ex defectu conſenſus, qui eſt de ſubſtantia contractus. Scotus *in 4. d. 31. qu. un. § Ad quæſtionem litt. A. & E. v. n. 4250.*

3960 Si verò quis, dum matrimoniũ contraxit, habuit intentionem ſaltem implicitam ſe obligandi ad præfata tria bona, ſed ſimul habuit animum talem promiſſionem, & obligationem non ſervandi, mortaliter peccavit, ſed validum eſt matrimonium. Exemplum: Puella parturientium doloribus exterrita, quando matrimonium contraxit, habuit ſaltem implicitè animum ſe obligandi ad bonum prolis, ſed ſimul habuit intentionem hujuſmodi obligationem non exequendi, ſed impediendi; & in effectu ſtudioſè ſumpſit medicinam ſterilitatis inductivam: peccavit quidem, ſed validum eſt matrimonium. Scotus *cit. & diſt. 30. quæſt. 2. art. 2.* D. Bonavent. *in 4. d. 31. art. 2. qu. 3.* D Thomas *in 4. d. 31. qu. 1. art. 3.* Tancredi *tom. 1. lib. 2. diſ. 29. à num. 3. ad 7.* Tamb. *lib. 8. de matr. tr. 4. c. 2. § 3. & c. 5. § 8.* Buſemb. *lib. 6. c. 2. dub. 1. n. 5. & com.*

3961 Ratio eſt, quia intentio ſe obligandi ad ſubſtantialia contractus, ſe tenet ex parte actus primi, & inde eſt de eſſentia contractus; intentio vero obligationem exequendi, ſicut & ipſa executio, ſe tenet ex parte actus ſecundi; actus autem ſecundus accidit actui primo, & ideò ejus defectus non tollit, ſed ſtat cum ſubſtantia contractus, ut in ſimili dixi de juramento, & voto *n. 1561.*

3962 Hac ratione plures Sancti validum matrimonium inierunt, & illibatam caſtitatẽ ſervaverunt, quoniam mutuum dominium corporum ſeparari poteſt ab uſu [...] omninò lege Scotum *in 4. d. 30. q. 2.* [...] ſatis doctè oſtendit, quo pacto valid[...]rit matrimonium B. Virginis cum S. Jo[...] & inviolatum caſtitatis votum [...]

C A P U T III.

De conſenſu conditionato.

3963 CErtum eſt ex dictis, condi[...] contra tria bona matrimon[...]tare matrimonium; quia deſtruunt ej[...]ſtantiam, ſine qua conſiſtere non poteſt.

Unde matrimonium, 1. Sub hac conditio[...]ne: *Contraho tecum, donec aliam pulchriorem reperiam:* quia eſt contra bonum Sacramenti, 2. *Contraho tecum, ſi te adulterandam [...] dideris;* quia eſt contra bonum fidei, 3. *Con[...]traho tecum, ſi vitabis generare, vel [...] prolem;* quia eſt contra bonum prolis. C[...]catus *cap: 142 n. 46.* Adeòque ſermo [...] aliis conditionibus. Pro quibus.

3964 Matrimonium contractum ſub conditione de præſenti, vel præterito, *Te con[...]traho, ſi prædium, quod mihi dixiſti, ha[...] officium à Rege habuiſti,* non ſuſpendit con[...]ſenſum, quia ve[...]ta eſt, vel non eſt; ſi [...] contractus eſt validus; ſi non, invalidus [...] non ſuſpendit conſenſum conditio de futuro neceſſario, v. gr. *Te duco, ſi cras ſol oriet[...]* vel de futuro contingenti certè futuro, [...] *Si Antichriſtus naſcetur;* quia æquival[...]ceſſario.

3965 Validum eſt matrimonium contractum ſub conditione de futuro conting[...] turpi, quæ non ſit contra ſubſtantiam, [...] tria bona marimonii; v. gr. *Duco te, ſi [...]dium alienum, quod invito domino detin[...] non reſtituas.* Vel ſub conditione impoſſ[...] quia hæ condititiones habentur pro non [...]jectis, *ex cap. final. de condit. appoſ.*

3966 Matrimonium initum ſub conditione de futuro contingenti honeſto; v.gr. *Te- ducam, ſi tuus pater conſenſerit, dotaverit, &c.* validum poſita conditione. Sed conditione purificata, probabilius eſt, quòd requiratur novus conſenſus abſolutus coram Parocho; quia prior, licèt fuerit per verba de præſenti, cum fuerit conditionatus, fuit imperfectus, ac proinde habet rationem ſponſalium. Ita Tamb. *tom 2. pag.* 144. *nu.* cum Diana contra Sanchez, Lugo, & alios, qui non requirunt novum conſenſum, & proinde tenent, quòd prior conſenſus conditionatus fieri debeat coram Parocho, & teſtibus, quia habet rationem matrimonii: num. 3055.

3967 Hæc tamen ſint dicta pro intelligentia valoris matrimonii: cæterùm in praxi nullo modo conditiones ſunt à Parocho permittendæ; quòd ſi aliqua ſit conditio purificanda, expectare faciat, & ea purificata, per conſenſum abſolutum contrahant.

CAPUT IV.

De ſolemnitatibus Matrimonii.

3968 SOlemnitates Matrimonii aliæ ſunt ſubſtantiales, ſine quibus invalidū redditur matrimonium; talis ex jure Trid. eſt præſentia Parochi, & duorum teſtium. Aliæ accidentales, ſine quibus validum eſt, sed illicitum Matrimonium; tales ſunt denunciationes, & benedictio.

DENUNCIATIONES

3969 FAciendæ ſunt à Parocho, vel ab alio de commiſſione Parochi, in Parochia utriuſque contrahentis, tribus diebus feſtivis, ſed non immediatis, putà tribus Dominicis; poſſe tamen tribus diebus feſtivis immediatis, v.gr. tribus feſtis Paſchatis, tenet ſemplure; ſed praxis eſt de mediatis.

3970 poſſunt fieri intra Miſſarum ſolemnia, vel tempore concionis, aut alio tempore.

3971 Denunciationes obligationem ſub mortali inducunt, ut qui ſcit impedimentum aliquod, teneatur illud revelare, etiam ſi ſciat ſub ſecreto naturali, aut ſit occultum; ut *in tom. 2. nu. 61.* excepto Secreto Sacramentali.

3972 Qui poſt factas denunciationes, intra quatuor menſes matrimonium non contraxit, non poteſt contrahere, niſi novas denunciationes præmittat arbitrio Epiſcopi. Ex declar. Cardin. Fenech. *de debito*? quia intra tam longum tempus, potuit impedimentum aliquod, maximè affinitatis, de novo contrahi.

3973 Denunciationes omittere ſine diſpenſatione Epiſcopi, eſt mortale, niſi omittatur ſola tertia denunciato, in caſu, quòd nullum ſit periculum.

3974 Cauſæ, ob quas poſſunt Ordinarii diſpenſare, ad duo genera reducuntur. 1. Si adſit probabilis ſuſpicio, ne matrimonium malitioſè impediatur Ex Trident. *ſeſſ. 24. cap. 1. de reform.* 2. Si immineat grave periculum animæ, corporis, vel famæ ipſorum contrahentium. Clericatus *cap.* 144. *num. 4. qui ſubdit.*

[In ſpecie autem à Canoniſtis ſolent notari ſequentes cauſæ; videlicet, Primò, inæqualitas contrahentium, ubi nobilis ducit ignobilem, dives pauperem, ſenex juvenem. Si concubinarius in articulo mortis velit in uxorem ducere concubinam ad legitimandam prolem; quo caſu ſolus Parochus diſpenſare poteſt, ſi tempus non permittat acceſſum ad Epiſcopum, vel Vicarium. Tertiò, ſi puella ſit ſub tutore, qui malitioſè differat ejus matrimoniū. Quartò, ſi puella deflorata fuerit à ſponſo, quem timor ſit, ſi

differatur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

differatur, eam ampliùs non eſſe ducturum. Quintò, ſi immineat tempus Adventus, vel Quadrageſimæ, dummodò malitiosè ei aproximatum non extiterit. Sextò, ſi matrimonium contrahendum ſit inter Magnates, de quorum nullo impedimento ſatis manifeſtè conſtat.)

3975 Quando autem Ordinarius denunciationes diſpenſat, debet examinare extrajudicialiter duos teſtes.

3976 Ad impediendum matrimonium ſufficit unus teſtis etiam ex auditu, qui impedimentum, aut ejus ſuſpicionem denunciet; debet tamen teſtimonium eſſe juratum, quamvis ſecretum. Et tunc ordinarius debet ſuperſedere, & interim debitas diligentias pro veritate adhibere.

BENEDICTIO SACRAMENTALIS

3977 SUſcipitur à ſponſis post primum matrimonium ratum, ante conſumationem.

Eam omittere ſine cauſa, per ſe non eſt mortale, ſed veniale, ſecluſo contemptu. Clericatus *cit. cum com.* quia benedictio eſt quid ſolùm Sacramentale, nec de ejus obligatione conſtat.

In ſecundis nuptiis non ſuſcipitur benedictio, ſi unus ex ſponſis benedictionem ſuſceperat. Sed rectè addit Clericatus ſervandam eſſe conſuetudinem.

3978 Tempore Adventus, Quadrageſimæ, & interdicti localis generalis, conjuges non ſunt benedicendi: *v. n.* 4410.

3979 Denique Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 1. decernit (Quòd ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, ſive Regularis, ſive ſæcularis, etiamſi id ſibi ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat, alterius Parochiæ Sponſos, ſine illorum Parochi licentia, matrimonio conjungere, aut benedicere [illegible] ipſo jure tamdiu ſuſpenſus maneat [illegible] ab ordinario ejus Parochi, qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur.)

Unde à dicta ſuſpenſione non poteſt ab Epiſcopo abſolvi.

Si Sacerdos de licentia Parochi [illegible] Parochianum benedicat, aut ejus matrimonio aſſiſtat, ipſe Sacerdos, & non Parochus ſuſpenſionem incurrit. Clericatus [illegible] 154. quia Conc. Trid. in aſſiſtentem ſuſpenſionem infligit.

CAPUT V.

De Impedimentis Matrimonii.

3980 IMpedimenta ſunt duplicis generis videlicet *Impedientia* tantum & *Dirimentia.* Priora matrimonium [illegible] reddunt, non invalidum, Poſteriora verò illicitum, & invalidum.

IMPEDIENTIA SEX.

3981 *ECcleſiæ vetitum, nec non tempus feriarum.*

Atque catechiſmus, crimen, ſponſalia, votum.

Impediunt fieri, permittunt facta teneri.

1. *Eccleſiæ vetitum*, eſt prohibitio Epiſcopi, aut Parochi, 2. *Tempus feriarum* [illegible] in *n.* 2937. 3. *Catechiſmus.* Jure antiquo inter baptizandum, & eum tenentem, [illegible] eo reſpondentem inſtructione fidei [illegible] nuam Eccleſiæ, oriebatur quædam [illegible] lis imperfecta cognatio; ſed hodie [illegible] pedimentum eſt ſublatum, per Trid. [illegible] 2. *v. n.* 3003.

4. *Sponſalia* contracta cùm una [illegible] matrimonium cùm alia, niſi prius [illegible] diſſoluta.

5. *Votum* ſimplex caſtitatis impedit matrimonium, & qui cùm eo contrahit, peccat, & impeditur à petitione debiti: *ut infra à num.* ... de Imped. actus conjugalis ex voto. ... dispenſetur ad petendum debitum, ... uxore, ſemper remanet allatum impedimentum in ordine ad aliam; nam votum ... ſubſequens matrimonium ſuſpenditur, ... extinguitur.

6. *Crimen*: crimina impedientia ſunt ſex.

Inceſtus, raptus ſponſæ, mors mulieris.

Suſceptio propriæ ſobolis, mors presbyteralis,

Vel ſi pœniteat ſolemniter, aut Monialem

Accipiat, prohibent hæc conjugium ſociandum.

Inceſtuoſi cùm conſanguineis conjugis, aut ... propriis, non ſolùm contrahunt impedimentum dirimens cùm illis perſonis, erga ... orta eſt affinitas ex copula; ſed etiam (ſi ... ſit publicus) in pœnam impediuntur ... cùm omni alia perſona mundi: *ſic Raptor ſponſam* alienam, nec cùm ea, nec cùm ... licitè contrahere poteſt. *Occidens propriam uxorem*, impeditur ducere aliam. *Suſcipiens in Baptiſmo, aut confirmatione propriam prolem* malo animo ad finem contrahendi cognationem ſpiritualem cum propria ..., & ſic eam privandi jure petendi debiti, in pœnam, mortua uxore, non poteſt licitè aliam ducere. *Homicida Sacerdotis* in foro contentioſo convictus impeditur à nubendo. *Pœnitentia publica* impedit, dum du... *Qui ſcienter cùm Moniali profeſſa matrimonium contrahit*, nedum invalidè cùm ea contrahit, ſed etiam in pœnam delicti impeditur à nubendo cùm omni alia muliere.

3982 Ad hæc impedimenta criminum poteſt Epiſcopus diſpenſare. At communis opinio eſt, ea eſſe per non uſum ſublata, ac proinde diſpenſatione non indigere, nec cum iis contrahentes peccare mortaliter. Buſenb. *lib. 6. tr. 6. c. 3. dub. 1*, Leander *de matr. tr. 9. diſ. 23. §. 12. q. 2*, Sanch. Coninch. & alii apud Maſtrium *diſ. 25. qu. 5. art. 1*.

3983 Quoad quatuor impedimenta, quæ hodie ſunt in uſu,

Vetitum, Tempus feriarum, ſponſalia, votum,

Poteſt Epiſcopus diſpenſare in 1. Si prohibitio ſit ab ipſo, aut Parocho ſibi inferiori, & in 2. Modo dicto *in n. 2937*. Non poteſt in ſponſalibus, quia eſſet in præjudicium alterius ſponſi. Nec in voto abſoluto, & perfecto caſtitatis, aut Religionis, quia eſt reſervatum Pontifici.

QUÆRES I.

3984 *Puella vovit Religionem, & Virginitatem, at ob defectum dotis Monaſterium non reperit: An poſſit nubere?*

RESP. vel vovit Virginitatem, ſeu caſtitatem dependenter à Religione, vel independenter: Si independenter, non poteſt nubere, ſed tenetur ad Caſtitatem: Si dependenter, poteſt nubere, & non tenetur ad Caſtitatem; hujuſmodi eſt, 1. Si vovit Religionem, ut faciliùs caſtitatem ſervaret, 2. Si ità vovit caſtitatem, ut illam non voviſſet, ſi non ſperaſſet ſe recipiendam in Religionem, & ibi perſeveraturam; tunc, inquàm, cadente voto Religionis, cadit votum caſtitatis.

3985 In dubio, an votum caſtitatis ſit dependens à voto Religionis, ſtandum eſt pro libertate, quòd ſit dependens; juxta dicta de voto *n. 1902*. Gobat. *tom. 3. de Voto n. 304*.

QUÆRES II.

3986 *Juvenis vehementer carne vexatus, & frequenter cadens, quamvis adverterit nuptias ſibi utiliores, votum caſtitatis emiſit, quod ſæpè violat: An hoc votum ſit validum?*

CAſum proponit Gobat *tom. 3. de voto à num. 268.*

Eſſe validum tenent Bonac. *tom. 2. d. 4. quæſt. 2. p. 1. num. 26.* Gobat *cit.* & apud ipſum Leueſma, Homobonus, Trullench, & alii nonnulli. Idem dicunt de voto Religionis, non nubendi, &c. quia in his circumſtantiis votum non eſt de meliori bono, *v. num. 2816.*

Hanc opinionem firmare conatur Gobat aliis duobus caſibus.

PRIMUS.

3987 *An conjugatus impeditus à petitione debiti ob votum, aut inceſtum, aut cognationẽ ſpiritualem, poſſit petere, quoties vehementibus carnis ſtimulis agitatur, ne exponatur periculo labendi in peccata luxuriæ?*

ADquod licèt communior ſententia neget, affirmat *Quintanadvenas*; quia ſicut votum, ſic ejus obſervatio eſſe debet de meliori bono; unde licèt in principio fuerit validum, ceſſat obligare, quoties obſervatio non eſt de meliori bono; & lex humana nec eſt crudelis, nec eſt vinculum iniquitatis: Unde tunc nec lex, nec votum obligat: quia obſervatio voti eſt, cum periculo proximo labendi in peccata luxuriæ ab intrinſeco malæ, non obſervatio verò, videlicet petitio debiti, non eſt ab intrinſeco mala, ſed ab extrinſeco, ex voto, aut lege humana; adeòque tunc obſervatio non eſt de meliori bono ſed è contra;

3988 Tum quia conjux (ait Gobat) [illegible] ditus voto caſtitatis, aut inceſtu [illegible] guinea ſuæ uxoris, licitè petit ab hac [illegible] quando videt periculum incontinen[illegible] ita quando videt proprium. Qu[illegible] tiam tenet *Quintanadvenas*, etiam [illegible] diſpenſatio obtineri poſſet; quia [illegible] hoc, quòd tunc ceſſat obligare lex, [illegible] tum.

3989 Cæterùm hæc ſententia non [illegible] cticanda, niſi in caſu, quòd non poſſ[illegible] diſpenſatio ad petendum obtineri, [illegible] lum ſit in mora; tunc ſolùm habere [illegible] cum Epikeja.

SECUNDUS.

3990 *An conjugatus poſſit vovere [illegible] petiturum debitum, & poſtea concu[illegible] dem lecto;*

REſpondent Stephan. à S. Paulo, [illegible] Bonæ ſpei, apud Gobat. *cit.* [illegible] *valere ſolū pro ea parte qua vovens [illegible] sue vitare occaſiones proximas [illegible] gentes; nam qui vovit unum vovit [illegible] alterū*, utpotè ab eo inſeparabile. [illegible] cognoſcat, cubitum in eodem lecto eſſe [illegible] riculum proximum labendi in pecca[illegible] riæ, ſi non petat; & non poſſe licit[illegible] cumbere, quia conjux non conſenti[illegible] concùbere; tunc votum pro ea parte [illegible] lum, ſicut votum de non concubendo [illegible] nino votum de non petendo debitum [illegible] obligat; quia à debiti petitione ſine [illegible] abſtinere non poſſet; tunc namque [illegible] ret negare cubitum in eodem lecto [illegible] peccato negare non poteſt, conjuge [illegible] lente; ſicut ſine peccato redditionē debiti [illegible] gare non poteſt, conjuge illam volente [illegible] deberet concùbere, & ſic ſe exponere [illegible] lo proximo labendi in peccata luxuriæ [illegible] pariter ſine peccato facere non poſſe.

Ita ferè diſcurrunt.

QUOAD CASUM AUTEM PRINCIPALEM DE JUVENE.

3991 Communior ſententia docet, votum caſtitatis, Religionis, non nuſi, adeo ſub allatis circumſtantiis emiſſum eſſe validum. Leander *de voto tr. 1. d. 13.* Suarez, & aliis; *quia tota illa difficultas oritur ex ſola diſpoſitione ſubjecti, cooperante libera voluntate ejus*; minimè ex parte materiæ voti; *fidelis autem Deus eſt* (ait Apoſt. 1. ad Cor. 10.) *qui non patietur vos tentari ſupra id, quod poteſtis; ſed faciet etiam cum tentatione proventum, ut poſſitis ſuſtinere.* Et quando Apoſt. roganti, à vehementibus ſtimulis carnis liberari, non indulſit Deus, ſed reſpondit, 2. ad Cor. 12. *Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.*

3992 Quod ſi ità non eſſet, nulla eſſet profeſſio emiſſa ab eo, qui erat tentationibus vehementer vexatus: Et obligare deſineret, ſi converſio de novo contingeret Religioſo ſic diſpoſito, ut ſub ea profeſſionem non emiſiſſet; & ſic ſpoliarentur Religioſorum plurimi, quod nemo dicit.

3993 Talis igitur difficultas dat cauſam ad diſpenſationem petendam.

3994 Gobat. autem addit, aliam opinionem non eſſe ſpernendam; & propterea (ait) ſi tali offerretur matrimonium, quod ſubiiſſe non poſſet, ſine prudenti timore ſe alterum brevi non repertutum, illud non denegarem ſine diſpenſatione, dummodo contraheret cùm animo illam, quamprimum petendi, ſaltem ad cautelam. Ita Gobat.

IMPEDIMENTA DIRIMENTIA.

3995 Ante Trid. erant duodecim. Trid. addidit alia duo, & ſunt *Raptus*, & *Abſentia Parochi & duorum teſtium*, adeóque modo ſunt quatuordecim his expreſſa verſibus:

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis,
Si Parochi, & duplicis deſit præſentia teſtis,
Raptave ſit mulier, nec parti reddita tutæ.
Hæc facienda vetant, connubia facta retractant: v. n. 2358.

3996 Quinque ſunt inducta jure naturæ, & ſunt, *Error impotentia perpetua conſanguinitas in primo gradu lineæ rectæ*, puta matris cùm filio, patris cùm filia; *vis*, & *ligamen*, quæ ſunt indiſpenſabilia, & locum habent in matrimoniis infidelium. Reliqua ſunt inducta jure Eccleſiaſtico, adeóq; ſunt diſpenſabilia à Summo Pontifice, & locum non habent in matrimoniis infidelium; quia juriſdictioni Eccleſiæ, ejuſq; legibus non ſubjiciuntur: v. *de Imped. Cognat. n. 4042.*

1. ERROR

3997 Eſt duplex: *In ſubſtantia perſonæ*, & *in qualitate perſonæ*. *In ſubſtantia perſonæ*, cùm quis putans ducere unam, ducit aliam, v. gr. putans ducere Catharinam, ducit Roſaliam. *In qualitate perſonæ*, cùm quis ducit eam perſonam, quàm putat, ſed non ſub ea qualitate, quàm eam putat habere: v. gr. putans ducere Catharinam Virginem, pulchram, divitem, &c. ducit Catharinam non Virginem, deformem, pauperem, &c.

3998 Uterque error poteſt eſſe antecedens, aut concomitans. *Antecedens* eſt ille, qui dat cauſam contractui, ita ut eo non habito contractus non fieret. *Concomitans* eſt ille qui conjungitur cùm contractu; videlicet habetur, quando fit contractus, ſed non

eſt cauſa ejus, ita ut, ſi error non eſſet, adhuc contractus fieret *v. tom. 1. à n. 375.*

3999 *Error in ſubſtantia perſonæ*, ſive antecedens, ſive concomitans, invincibilis, aut vincibilis, jure naturæ dirimit matrimonium; quia aufert conſenſum circa rationem ſubſtantialem per ſe requiſitam ad matrimonium; tollit enim voluntarium, & libertatem, cùm *nil volitum, quin præcognitum.*

4000 *Error in qualitate perſonæ*, ſive antecedens, ſive concomitans (qualitate ſervitutis excepta) non dirimit matrimonium; quia non facit illud involuntarium; ſimpliciter, ſed ſolum ſecundùm quid ratione qualitatis, quæ per accidens ſe habet ad eſſentiam matrimonii, cujus per ſe objectum, & materia eſt ſubſtantia corporis, ſeu perſonæ, quæ mutuo traditur.

4001 In duplici autem caſu error qualitatis poteſt eſſe per accidens dirimens, 1. Si qualitas, in qua erratur, fuit appoſita in contractu per modum conditionis; v. gr. *duco te, ſi es virgo*; tunc enim matrimonium eſt nullum ex defectu conſenſus, quia conſenſus non fuit abſolutus circa perſonam, ſed conditionatus: *v. num.* 3964. 2. Quando error qualitatis redundat in errorem perſonæ; quòd tunc evenit, quando qualitas, in qua erratur, eſt talis, ut deſignet individuam perſonam.

4002 *Exemplum*: Petrus videns duas ſorores, unam indutam veſte alba, alteram rubra, intendit, & convenit cum earum patre ducere illam, quàm vidit tunc indutam veſte alba; Pater autem, quando faciendus eſt contractus, ſubſtituit alteram, eam induendo veſte alba, cùm quo errore Petrus cùm ea contrahit: tunc matrimonium eſt invalidum, quia qualitas illa, in qua errat, ſtante circumſtantia, qua Petrus videns duas, elegit unam, per eam qualitatem deſignatam, refunditur in ſubſtantiam perſonæ.

4003 E contra: Petrus videns determinatam puellam, audiens eam eſſe filiam Pauli nobilis, cùm ſit Joannis ignobilis, cum hoc errore contrahit: tunc matrimonium eſt validum; quia qualitas, in qua erratur, non redundat in ſubſtantiam perſonæ; quoniam vere contraxit cùm determinata perſona, cùm qua intendebat contrahere.

Reſolvatur Caſus.

QUÆRES. I.

4004 *Petrus petit à Paulo ſuam tertiam filiam, quàm audivit eſſe pulchram; Paulus recuſavit, dicens daturum primogenitam, quam prius nubere conveniebat; hinc Petrus rogavit, ut eam oſtenderet cuidam ſuo familiari fide digno, qui de ejus pulchritudine referret. Paulus dicto familiari oſtendit non primogenitam deformem, ſed ſecundam pulchram; facta relatione de pulchritudine, Petrus artificio Pauli ſub veſpertinis horis, ad lumen candelæ, contraxit per verba de præſenti cum primogenita quam Paulus obtulit, ſed non oſtendit. An Matr. ſit validum?*

RESP. matrimonium eſſe invalidum. Tamb. *lib. 8. de matr. tract.* 1. c. 2. ſ. ... contra Sanchez; quia error redundat in ſubſtantiam perſonæ; nam Petrus ... pulchritudinis relatæ ab amico, ſuam ... tionem, & conſenſum determinavit, ... perſonam, quàm obtulit pater, ſed ad ... nam, quàm vidit amicus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

QUÆRES II.

4005 Paulus habens duas filias, obtulit u-nam Petro, cui volenti videre pulchritudi-nem oſtendit filiam pulchram, at Petrus non advertens ad eam quam vidit, vel quia per obſcuratatem, vel quia ad lumen candelæ con-traxit cum alia, quam non vidit. An matri-monium ſit validum?

REſp. Matrimonium eſſe invalidum, ea-dem ratione.

Contra Tanct. *de matr. lib. 7. diſ.* 18. *n.* 18. qui diſtinguit.

4006 Si verò Petrus petiit à Paulo primo-genitam, & Paulus Petro pulchritudinem vi-dere volenti oſtendit aliam pulchram, tunc matrimonium cùm primogenita eſt vali-dum, quia jam conſenſit in perſonam. Vide diſcrimen inter hos caſus primogenitæ obla-tæ & petitæ. In primo enim Petrus vult per-ſonam pulchram, quàm ex errore putat primo-genitam, & ità contrahendo cùm primoge-nita, errat in perſona. In ſecundo vult perſo-nam primogenitam, quàm ex errore putat pulchram, & ità contrahendo cùm primoge-nita, non errat in perſona, ſed in qualitate, & ideo in 1. caſu invalidum eſt matrimonium, validum in 2.

QUÆRES III.

4007 Paulus habens duas filias, obtulit u-nam ex illis indeterminatè Petro, cui pulchri-tudinem videre volenti oſtendit aliam ter-tiam puellam pulchram non ſuam filiam: at Petrus non advertens ad eam quam vidit, contraxit cum una ex filiis Pauli, quàm non vidit. An Matrimonium ſit validum?

REſp. Eſſe validum. Tancr. *cit. num.* 18. quia conſenſus jam erat determinatus in unam ex filiis Pauli, qui per oſtenſionem ter-tiæ puellæ non fuit diſtractus à ſubſtantia perſonæ, ſed à qualitate; non inquam à ſub-ſtantia perſonæ, quia hæc fuit ſatis determi-nata ex hoc, quod fuit determinatus pater.

QUÆRES IV.

4008 Plebejus quidam Panormum petens, ſe finxit nepotem magni Ducis Hetruriæ qua fictione ſeduxit puellam nobilem ad contra-hendum cum ea. An matr. ſit validum?

REſp. Matrimonium eſſe invalidum. Tamb. *lib.* 8 *tr.* 1. *c.* 2. §. 2. *nu.* 4. Quia talis puella attentis circumſtantiis, non alia via cognovit illum, niſi ſub conſideratione, quod fuerit nepos magni Ducis, adeóq; con-ſenſit directè in qualitatem, indirectè in per-ſonam, ad cujus novam notitiam venit me-diante nova notitia qualitatis; quando autem conſenſus contrahentis directè tendit in qua-litatem, indirectè in perſonam præſentem, i-ta ut contrahens veniat in notitiam novam perſonæ mediante nova notitia qualitatis, tunc error qualitatis redundat in errorem perſonæ. Sicut è converſo, quando conſenſus contrahentis tendit directè in perſonam præſentem, & indirectè in qualitatem, tunc non redundat in errorem perſonæ; ut exem-plificatum eſt in *n.* 4003.

4009 Hinc (ut bene ponderat Tamb. *cit.*) intentio contrahentis dupliciter poteſt ſe ha-bere, 1. Ut ſit ſenſus: *Volo hunc, quem puto eſ-ſe nepotem magni Ducis.* 2. Ut ſit ſenſus: *Vo-lo nepotem magni Ducis, quem puto eſſe hunc.* 1. Modo error eſt in qualitate. 2. Modo er-ror qualitatis redundat in ſubſtantiam. In noſtro caſu conſenſus puellæ nobilis non fuit in hunc præſentem, quem putabat eſſe nepo-tem magni Ducis; ſed fuit in verum nepotem magni Ducis, quem putabat eſſe hunc.

QUÆRES. V.

4010 *Alia puella nobilis cognoſcebat Joannem quem ſæpè viderat , deinde putans eum nepotem magni Ducis,ex eo errore ducta,matrimonium contraxit. An validè?*

RESp. matrimonium eſſe validum. Tancr. *cit.n.* 17.quia revera contraxit cùm perſona, quam cognoverat, & intendebat; nova autem notitia falſa eſt qualitatis.

4011 Vide diſcrimen inter hunc,& priorem caſum; nam in illo cognitio qualitatis traxit in cognitionem perſonæ, & in eam ſic apprehenſam voluntas ſuum conſenſum direxit; quæ cùm non ſit talis, error eſt perſonæ. In hoc verò cùm perſona ſit priùs cognita, cognitio qualitatis non traxit ad novam notitiam perſonæ; adeóque error eſt ſolius qualitatis.

QUÆRES VI.

4012 *Petrus volens contrahere cum Catharina ex errore contrahit cum Roſa, hunc expreſsè eliciens actum;*Ducerem hanc, etiam ſi ſcirem,hanc non eſſe Catharinam. *An matr.ſit validum?*

RESp. matrim. eſſe invalidum. Tancr. *cit. n.* 3. quia conſenſus debet eſſe de præſenti. Unde validum eſſet, ſi diceret: *Duco te, quamvis non ſis Catharina.*

QUÆRES VII.

4013 *Paulus duas habet filias,dictas unam Catharinam,alteram Roſam. Petrus cognoſcens utramque quoad perſonas ,errans tamen quoad nomen,petiit à Paulo Roſam,putans petere perſonam,quæ revera vocatur Catharina. Paulus autem ignorans errorem Petri quoad nomen, ex dolo,dum fieri debebat contractus, præſentavit Catharinam,cum qua Petrus contraxit. An matr.ſit validum?*

RESp. matr. eſſe validum, Tancr.cit.n. quia quando conſtat de perſona, error nominis eſt accidentalis. Et dolus Pauli ſolùm mentalis; nam illa præſentatio eſt Catharinæ eſt conformis intentioni contrahentis.

QUÆRES VIII.

4014 *Puella convenit cum Paulo habente plures filios,nubere cum ſuo primogenito, poſt quam conventionem moritur is primogenitus puella ignorante , & remanet primogenitus alius frater , cum quo puella contrahit. An matrim.ſit validum?*

RESp.matr. eſſe invalidum, Tanc. cit. n. 14. quia qualitas primogeniti, propter quam facta fuit conventio, deſignavit unam perſonam individuam verè talem, ſed diſtinctam; unde contrahens cum novo primogenito ignorans mutationem perſonæ, contrahit cùm errore perſonæ.

QUÆRES IX.

4015 *Unus ex filiis Pauli fingit ſe eſſe unigenitum, quo errore ducta puella cum eo contrahit. Alter verò ex filiis ejuſdem Pauli fingit alteri puellæ ſe eſſe primogenitum, cùm ſit ſecundus. Quid?*

RESp. validum eſſe matrimonium in 1. caſu, invalidum in 2. Tancr. cit. n. 19.quia in 1.cùm non erretur in filio, ſed in ratione unigeniti, non erratur in perſona, ſed in qualitate. In 2. qualitas primogeniti deſignat perſonam individuam ab illo diſtinctam.

II CONDITIO

4016 Scilicet ſervilis unius perſonæ ignorata ab altero libero, dirimit matrimonium, ex *cap. Si quis liber* Sive ignorantia ſit antec. ſive concomitans, ſive invincibilis, ſive vincibilis, ut in *num* 3998. Nomine *ſervi*, non veniunt famuli, qui ... ob mercedem inſerviunt. Nec Coloni ...ginarii, vel aſcitii, ſunt propriè ſervi, ſed ...cipia juſto bello capta, licèt aliis vendita, ...ſi ſervi, quos poteſt dominus vendere, ...verè ſervi. Christiani autem à Chriſti... bello juſti capti, ex præſcripta conſue... non ſunt ſervi, ſed ſolùm detinentur, ... *prigioni di guerra*.

4017 Validum eſt matrimonium liberi cũ ..., cum ea ſcilicet, quæ modò eſt libe... antea fuit ſerva; quia non ſervitus præ..., ſed præſens ignorata dirimit.

4018 *Serva ignorans ſuam ſervitutem*, ſi ... fide contrahat cum libero pariter igno..., invalidè contrahit; quia ex jure ſer... præſens ignorata à libero matrimoni... dirimit; unde bona fides ſolùm eam ex... mortali.

4019 *Serva, quæ ſcit ſuam ſervitutem*, ... tamen eam eſſe impedimentum diri..., ac proindè ſuam ſervitutem non ma... libero illam ignoranti, cum eo con..., invalidè contrahit.

Ratio eſt, quia licèt ignorantiã culpæ, ... excuſet à culpa, aut pœna, igno... formæ non excuſat ab invaliditate ..., ſi forma deficiat; quoniam forma eſt ... actus. Impedimentum autem di... non eſt pœna, ſed ſe tenet ex parte ... contractus; cum enim matrimonium ... contractus civilis, poteſt Legislator; & ... Eccleſiæ pro bono regimine Reipublicæ Chriſtianæ aliquid addere, aut præſcribere, quod ſe teneat ex parte formæ contractus, ita ut ejus defectus irritum reddat contractum; uti pariter poteſt Princeps quoad alios contractus civiles in ſuo Regno: hinc ignorantia impedimenti dirimentis non excuſat ab invaliditate contractus matrimonii, quia impedimentum dirimens non eſt pœna ſed defectus ſolemnitatis, ſeu conditionis irritantis ſe tenentis ex parte formæ contractus.

4020 *Servus, vel ſerva*, cum libera, vel libero validè contrahunt nolente domino. Scotus *in 4. diſt. 36. q. 1. litt. E*, quia ſervus *habet aliquod juris in corpore ſuo; non enim privavit ſe quacumque libertate, & ad quoſcumque actus & pro quanto corpus ejus eſt ſuum, poteſt commutare cum alio, quia ſi alius, ſive ſervus ſive liber, velit eſſe contentus illa modica poteſtate ſive ad modicũ uſum, quem ſcit eum poſſe dare, benè poteſt ſibi ipſi præjudicare, & tenet commutatio* Et infrà *litt. F. & ſicut contrahunt, ita tenentur poſtea reddere debitum, pro quanto ſcilicet illi actus non impediunt à ſervitiis conſuetis*.

4021 Peccant tamen mortaliter, ſi licentiam non petant, niſi alias probabiliter timeant, quod impedirentur. Quod ſi licentiam non obtineant, tunc poſſunt validè, & licitè contrahere; quia dominus non poteſt ſine mortali matrimonium ſervis, nec ejus rationabilem, & moderatum uſum prohibere.

4022 *Servus conjugatus*, juſſus ſimul ab uxore ad reddendum debitum, & à domino ad aliquod negotium peragendum; ſi nupſit de conſenſu domini, tenetur potiùs ſatisfacere uxori, reddendo debitum; ſi verò nupſit invito domino, tenetur potiùs ſatisfacere domino, Diana *par. 7. tr. 7. reſ. 38*. Ratio pro utroq; caſu habetur ex Scoto *cit. lit. E, & F.* Pro

primo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

primo, quia dominus, dum conſenſit, ceſſit juri ſuo utendi ſervo in ſimili caſu. pro ſecundo; quia ſervi *per actus proprios ſine voluntate dominorum non potuerunt ſe facere liberiores, nec ſe à jure dominorum ſuorum magis eximere, quàm prius.*

4023 Eadem ratione peccat mortaliter dominus, ſi vendat, aut mittat ſervum in partes remotas, quò non poteſt uxor eum ſequi, ſi matrimonium ſit factum de voluntate domini. Non peccat autem, ſi ſervus contraxit ſine conſenſu domini, & domino urgeat gravis neceſſitas mittendi, aut vendendi ſervum ad partes remotas; ſolum, ſi nulla urgeat neceſſitas, peccat mortaliter, non contra juſtitiam, ſed charitatem, quæ tamen non obligat cum notabili detrimento.

4024 Serva, ſi contrahat cum libero ignorante, opera domini, aut ſaltem ſciente, & tacente domino, fit libera ex jure in pœnam delicti, & favorem matrimonii; unde matrimonium eſt validum. Item ſerva fit libera, ſi ducatur in uxorem à domino, & è converſo de ſervo. Inſuper, ſi vir ſolutus, & nullo alio impedimento ligatus: qui videlicet non ſit in ſacris, habuit ancillam in concubinam uſque ad mortem: tunc ſi nihil de ancilla, & filiis ex ipſa habitis dixit, manent liberi ex jure, ad quod requiruntur duo, nempè quòd turpis uſus ancillæ non fuerit ante mortem dimiſſus; & quòd filii non ſint nati ex concubitu damnato, videlicet ex adulterio, aut ſacrilegio, ſed ex ſoluto cum ſoluta, ita ut dominus ſervam ducere potuiſſet in uxorem, ſi voluiſſet.

4025 *Servus, qui contraxit cum ſerva ex errore*, putans eſſe liberam, validè contraxit. Scotus *in 4. diſt. 36. q. 1. litt. F*, nam *error conditionis pejoris impedit contractũ, quia impedit commutantẽ recipere tantum, pro quanto intendit commutare; ſed ignorantia melioris conditionis, vel æqualis, non impedit* [...] *contrariam rationem.*

4026 Hac ratione, liber, qui contr[...] cum libera ex errore, putans eam [...] vam, validè contraxit. Scotus [...] invenit eam deterioris conditioni[...]

4027 *Conjuges, qui validè contrax[...]* ob ſervitutem, ignoratam à libero, [...] ſervitute, ſi velint in matrimonio [...] re, poſſunt illud ratificare per nov[...] ſenſum; alioquin debent tam à pe[...] quam à reddendo debito abſtinere, [...] aliàs omnis copula erit fornicatio: [...] 4249.

De hac materia fusè agunt Dian[...] Tancred. *tom 2. lib. 7. à diſp. 19. ad* [...] der *tr 9. diſp. 12.*

3. VOTUM

9028 Solemne caſtitatis, emiſſ[...] Religione approbata, aut [...] ptione Ordinis ſacri, dirimit matrimon[...] Similiter votum ſimplex caſtitatis [...] Societatis, quod emitti ſolet elapſo bien[...] dirimit, ex motu proprio Greg. XIII. Vid[...] frà de Ordine ſacro *à num.* 4064.

4. COGNATIO

4019 Est triplex, naturalis, ſpiritu[...] & legalis.

COGNATIO LEGAL[...]

4030 Est propinquitas perſonar[...] perfecta adoptione proven[...] *Adoptio* eſt perſonæ extraneæ in filium [...] in filiam, legitima aſſumptio. Quæ [...] bet auctoritate publica, ſeu magiſtra[...]

4031 Ejus ſunt tres ſpecies, quæ [...] monium dirimunt. 1 In linea recta [...] ſum adoptantem, & adoptatum, [...] ſolos filios carnales deſcendentes [...]

quartum gradum, qui tamen non reperiuntur emancipati, ſed ſub poteſtate ipſius adoptantis, quando fit adoptio. 2. In linea collaterali inter ipſum adoptatum, & ſolos filios naturales adoptantis; qui pariter ſunt in poteſtate adoptantis tempore adoptionis, & non ultrà. 3. Inter adoptatum, & uxorem adoptantis, atque inter adoptantem, & uxorem adoptati. Unde ſecunda, & tertia ſpecies nō extenduntur ultrà primum gradum. Hinc inter adoptantem, & parentes adoptati, ſimiliter inter fratres adoptivos inter ſe, aut eorum filios, nullum eſt impedimentum; quoniam nullum jus illud ponit.

COGNATIO SPIRITUALIS

4032 EST propinquitas inter aliquas perſonas ex regeneratione ſpirituali procedens, videlicet ex Baptiſmo, vel Confirmatione, non ex aliis ſacramentis. Hæc cognatio, ex Trid. *ſeſſ.* 34. *c.* 2. 1. contrahitur à baptizato, vel confirmato, cùm baptizante, vel confirmante. 2. A baptizato, vel confirmato, cùm patrino, vel matrina, & hæ duæ cognationes dicuntur. *Paternitas, & filiatio* ſpiritualis. 3. A patrino, vel matrina cùm patre, & matre baptizati, vel confirmati 4. A patre, & matre baptizati, vel confirmati, cùm ipſo baptizante, vel confirmante, & hæ duæ poſteriores dicuntur compaternitas, & commaternitas. Inter hos tantùm contrahitur, & dirimit, non ultrà. Omninò vide *àn.* 3008. *ad* 13.

COGNATIO NATURALIS,

4033 SEu carnalis, quæ conſanguinitas dicitur, *eſt vinculum perſonarum quæ ab eodem ſtipite per carnalem propagationem deſcendunt.*

4034 *Stipes*, eſt perſona illa, à qua aliæ perſonæ, de quarum cognitione tractatur, deſcendunt.

4035 *Linea*, eſt ordinata hujuſmodi perſonarum ſeries. Eſt duplex. Recta, eſt earum perſonarum, quarum una eſt ab alia, ſive aſcendendo, ſive deſcendendo: Et *Tranſverſalis*, ſeu *Collateralis*, quæ eſt earum perſonarum, quæ deſcendunt ab eodem ſtipite, ſed una non deſcendit ab alia, ut fratres, conſobrini, &c.

4036 *Tranſverſalis*, eſt duplex: *Æqualis* perſonarum, quæ æqualiter diſtant à ſtipite, ut fratres, ſorores, &c. & *Inæqualis*, perſonarum, quæ inæqualiter diſtant à ſtipite, ut frater, & filius ſororis, &c. *Gradus* denique eſt ipſa diſtantia, quæ inter perſonas, de quibus agitur, intercedit. His præmiſſis

IN LINEA RECTA

4037 SIve aſcendentium, ſive deſcendentium, tot ſunt gradus, quot ſunt perſonæ ſeu quot ſunt factæ generationes, dempto ſtipite. Sit

SCHEMA LINEÆ RECTÆ.

4. Joannes abavus.
|
3. Jacobus proavus.
|
2. Andreas avus.
|
1. Paulus pater.
|
PETRUS STIPES
|
1. Paulus filius.
|
2. Andreas nepos.
|
3. Jacobus pronepos.
|
4. Joannes abnepos.

Ubi *Paulus*, eſt in 1. gradu conjunctus *cum Petro*, quia dempto ipſo ſtipite, qui eſt Petrus, una perſona remanet: *Andreas* in 2. quia Petro dempto, duæ perſonæ remanent, & ſic de reliquis.

IN LINEA TRANSVERSALI IN DISTANTIA ÆQUALI

4038 TOt gradibus una perſona diſtat ab alia, quot gradibus illa una diſtat à communi ſtipite, dempto ſtipite: ſit

SCHEMA LINEÆ TRANSVERSALIS.

PETRUS STIPES.

Paulus. *Frater, & ſoror 1. gr.* Roſa
| |
Andreas. *Conſobrini primi 2. gr.* Anna
| |
Jacobus. *Conſobrini 2. 3. gr.* Nimpha
| |
Joannes. *Conſobrini 3. 4. gr.* Agatha
| |
Thomas. *In nullo gradu.* Urſula

Hinc Paulus eſt conjunctus in 1. gradu cùm Roſa, quia uno gradu diſtant à Petro patre.

IN LINEA TRANSVERSALI IN DISTANTIA INÆQUALI

4039 TOt gradibus una perſona diſtat ab alia, quot gradibus perſona illa, quæ eſt à ſtipite remotior, diſtat ab eodem ſtipite, dempto ipſo ſtipite. Unde in præfato ſchemate lineæ tranſverſalis *Paulus* in 2. gradu diſtat *ab Anna*, quia *Anna*, quæ eſt remotior à *Petro ſtipite*, duobus gradibus diſtat ab ipſo ſtipite, dempto eodem ſtipite, & deſcendendo, idem *Paulus* in 3. gradu diſtat à *Nimpha*, & in 4. ab *Agatha*.

4040 In linea autem tranſverſali in diſtantia inæquali, quamvis ſola diſtantia remotior gradum conſanguinitatis conſtituat, in diſpenſationibus tamen pro matrimoniis inter conſanguineos contrahendis ex diſpoſitione Summorum Pontificum, maximè B. Pii V. conſiderari ſolet, & inde in memorialibus explicari, etiam gradus proximior ſtipiti.

4041 Sic in eodem ſchemate lineæ tranſverſalis *Paulus* dicitur primo gradu in ſecundo conjunctus cùm *Anna*. Primo in tertio cum *Nimpha*. Primo in quarto cùm *Agatha*. Denique primo gradu in quinto cum *Urſula*, & ſic in nullo; quia extra quartum gradum nulla datur cognatio. Unde quando gradus remotior eſt extra quartum, nec gradus proximior eſt exprimendus, nec diſpenſatio eſt neceſſaria, quia nulla habetur cognatio.

Similiter *Andreas* eſt ſecundo gradu in tertio conjunctus *cum Nimpha*. Secundo in quarto *cum agatha*. Secundo in quinto cum *Urſula*, & ſic in nullo. *Jacobus* eſt tertio in quarto conjunctus *cum Agatha*. Tertio in quinto *cum Urſula*, & ſic in nullo. *Joannes* quarto in quinto conjunctus *cum Urſula*, & ſic in nullo. Demùm *Thomas* in nullo eſt conjunctus cùm filia Urſulæ. Quæ exemplificata & dicta ſunt de latere ſiniſtro ad dextrum, à viris ad fœminas, pariter intelligenda veniunt de latere dextro ad ſiniſtrum, & à fœminis in ordine ad viros.

4042 Omnis igitur conſanguinitatis gradus, ſive lineæ tranſverſalis, ſive rectæ, non extenditur ultra quartum gradum, ſed ſolùm primum gradum lineæ rectæ jure naturæ matrimonium dirimere, cæteros lineæ rectæ, & omnes lineæ tranſverſalis ſolùm Eccleſiaſtico dirimere, docent

*...chmatr.tr.9.diſp.*13.§.1. Tamb. *tom.* 2.
...*lr.*2.*c.*5.*§.*1.*ā.n.*18. *& alii.*

CASUS.

...43 P*Etrus filius Annæ habuit rem cum Catharina, ex qua genuit Franciſ...m, & Paulus filius dictæ Catharinæ habuit ...tam præfata Anna, ex qua genuit Joan...m. An Joannes poſſit validè nubere cum Franciſca?*

...ſus eſt ſingularis, non tamen metaphy...s, ſed practicus, quoniam in quadam ...di parte contigit; pro faciliori tamen in...ligentia, Sit

FIGURA.

4044 Reſpondeo negativè, quia inter ...nem, & Franciſcam reperitur cognatio ...primo gradu in ſecundo, orta tamen ...tantùm ſtipite, nempe ex parte ſolius ...li, ſed iterata ex parte matris alterius, ...ut Joannes ſit Patruus ſimul, & Ne...Franciſcæ; & è converſo Franciſca ſit ...ta ſimul, & Neptis Joannis; Joannes ...dem, quia eſt filius Pauli fratris ex utero Franciſcæ, eſt Nepos Franciſcæ, & Franci... Amita Joannis; & è converſo, quia Franciſca eſt filia Petri fratris ex utero Joannis, eſt neptis Joannis, & Joannes patruus Franciſcæ.

4045 *Primo tamen in ſecundo*, quia Joannes ratione filiationis eſt primo gradu conjunctus cùm Anna, cùm qua eſt etiam ſecundo gradu conjuncta Franciſca, utpotè ejus Neptis, quatenùs eſt filia ejus filii; Franciſca enim eſt filia Petri, qui eſt filius Annæ, & frater Joannis. Ita pariter ex alia parte Franciſca ratione filiationis eſt primo gradu conjuncta cùm Catharina, cum qua eſt etiam ſecundo gradu conjunctus Joannes, utpotè ejus Nepos, quatenùs eſt filius ejus filii; Joannes enim eſt filius Pauli, qui eſt filius Catharinæ, & frater Franciſcæ.

Et conſequenter Franciſca, & Joannes conjunguntur primo gradu in ſecundo cognationis naturalis, ac proinde non poſſunt inter ſe validè nubere.

5. CRIMEN

4046 EST quadiuplex. 1. Homicidium alterius conjugis, extrinſecè ab utroque conventum, etiam ſine adulterio, factum tamen ad finem nubendi.

2. Adulterium ab utroque cognitum, cum homicidio etiam non convento, facto tamen ab uno illorum ad finem nubendi, etiam altero ignaro.

3. Adulterium conventum cùm pacto futuri matrimonii.

4. Si ſuppoſito matrimonio ſaltem rato cùm una, committat adulterium cùm alia, & inſuper contrahat matrimonium cum illa per verba de præſenti. Dirimit etiam mortua propria uxore, ita ut ſoluto ligamine non poſſit illam ducere; unde hoc impedimentum eſt diſtinctum à ligamine.

4047 Impedimentum criminis eſt à jure impoſitum ad vitandum odium ſacramenti,

& homicidium conjugis. Atſi aliqua conditio ex præmiſſis deficiat, crimen non dirimit; quia ſumus in odioſis.

QUÆRES I.

4048 Petrus conjugatus ſolitus rem habere cum Berta, una vice ſic eſt eam allocutus: *Si moreretur mea uxor, te in uxorem ducerem*; Evenit deinde caſus, ut illa deceſſerit. An poſſit cum illa nubere?

RESp. poſſe Tancr. *to.2. de matr. lib.7. pag.* 144. *n.*7. ratio mea eſt; quia non habetur impedimentum criminis; nam locutio illa non fuit promiſſio, ſed velleitas, ac ſimplex oſtenſio animi, & expreſſio amoris; Canones autem loquuntur expreſsè de promiſſione; adeóq; cum ſimus in odioſis, extendi non debent ad ſimplicis animi, & amoris oſtenſionem.

4049 Similiter non incurrit impedimentum, ſi dicat: *Si voluero, te ducam*; quia promiſſio non eſt, quæ ad propriam voluntatem refertur.

QUÆRES II.

4050 *Petrus conjugatus promiſit Bertæ ſe eam ducturum in uxorem mortua propria, & adulteravit; evenit caſus, ut hæc ſit mortua, Petrus verò matrimonium contraxit non cum Berta, ſed cum alia, adhuc cum Berta adulterium ſequens; deinde hæc ſecunda uxor deceſſit. An Petrus poſſit matrimonium inire cum Berta?*

RESp. poſſe. Silveſter *de matr. n.* 8. *verſ.* 5. §. 9. *quæritur.* Alarius *Canones conſcien. crimen.* 52. quia cum ſtante promiſſione Petrus mortua uxore, non Bertam, ſed aliam duxit, promiſſio fuit retractata per actum facti, conſcia Berta; & revera [humano modo loquendo] Petrus dicitur infidelis, & fregiſſe promiſſum: Ex communi autem ſententia, promiſſio non debet eſſe, nec explicitè, nec tacitè revocata, ſed durans.

6. CULTUS DISPARITA[S]

4051 SEu Religionis, dirimit inter bapti-zatum, & non baptizatum, [illegible] ter Chriſtianum, & Turcam; quia bapti-mus eſt janua ſacramentorum. Infidelitas [illegible] ſuperveniat poſt matrimonium, non [illegible] licèt poſſit eſſe cauſa divortii. Inter bapti-tos autem, quorum alter eſt hæreticus, [illegible] dirimit, ſed impedit, ex Concil. Carthagi-nenſi *can.* 14. & *cap. Decrevit*, [illegible] 6. ubi matrimonia cum hæreticis prohiben-tur, & mulier privatur dote; unde [illegible] Catholica cum hæretica contrahens, [illegible] mortaliter ob periculum diſcordiarum, [illegible] ſubverſionis ſui, aut prolis. Buſemb. [illegible] *tr.* 1. *cap dub.* 3. *num.* 7. *ait, in German[ia]* [illegible] *cere ex gravi cauſa, ſalvo tamen* [illegible] *rali, & ſemoto periculo, cum contra*[illegible] *tum prolis; unde de iis initio conſtitua*[illegible] *ut Catholicè educentur.*

4052 Si ex conjugibus infidelibus [illegible] convertatur ad fidem, altero in ſua [illegible] te remanente, remanet matrimonium [illegible] jux infidelis velit cum fideli cohabitare [illegible] injuria Creatoris. Si verò conjux infidelis [illegible] cedat phyſicè, videlicet, ſi non velit [illegible] li cohabitare; vel ſi recedat moraliter, [illegible] cet, ſi velit habitare, ſed non ſine injuria Crea-toris, quatenus coram conjuge fideli Chri-ſtum, & fidem blaſphemat, eam tentat [illegible] divertere, vel prolem futuram fidelem [illegible] vult, &c. tunc matrimonium, etiam [illegible] conſumatum, diſſolvitur quoad vinculum [illegible] ut conjux fidelis poſſit ad aliud matrimonium [illegible] cum Chriſtiano tranſire, ante omnem [illegible] tentiam ex lege Chriſti in privilegium [illegible] promulgata per D. Paulum 1. ad C[or.] [illegible] *Quòd ſi infidelis diſcedit, diſcedat,* [illegible] *ſervituti*, hoc eſt ligamini conjugali [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

frater, aut ſoror in hujuſmodi. Tambur. *tom.* 2. *pag.* 152. Plura Tancr. *tom.* 2. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 74. *v. n.* 4111.

QUÆRES

4053 *Turca Panormi factus liber emit ancillam, quam deinde duxit in uxorem, quæ ancilla voluit ad fidem converti, & quia vir non vult, imo prætendit eam remanſuram ſervam, quid decidendum?*

Reſp. cum Tancr. *par.* 2. *tom.* 5. *tract.* 5. *q.* 65. Si vir non velit cum ea habitare abſq; injuria Creatoris, tunc uxor non poteſt ab ... quia ex matrimonio cum libero, ... libertatem, nedum ex jure poſitivo, Gloſſ. *in cap. Si quis ancillam diſt.* 34. ſed ... naturali; nam cum conjuges fiant una caro, debet etiam inter illos fieri communicatio honoris, & ſedis; & libertas ſemel conceſſa, eſt irrevocabilis. Eadem ratione non tenetur recompenſare pretium: eò maximè, quia ipſa non eſt in culpa, quia præceptum ... obligat omnes.

4054 Item eo ipſo, quo uxor tranſit ad fidem, cogitur à præcepto Eccleſiæ, ut ſeparetur à viro infideli nolente converti ad fidem, neque cum ea habitare abſque injuria Creatoris; unde poteſt ad aliud matrimonium cum Chriſtiano tranſire, quia jam prius eſt ... irritum.

7. VIS, ET METUS

4055 Est duplex, cadens ſcilicet in virum conſtantem, & cadens in virum inconſtantem. Metus cadens in virum conſtantem, ſeu metus gravis, quatuor conditiones requirit. 1. Quòd malum, quod timetur, ſit grave, ut in *num.* 221. 2. Quòd cum fundamento, & non leviter timeatur. 3. Quòd qui minatur, poſſit minas exequi. 4. Quòd qui timet, non poſſit minanti reſiſtere, aut vitare mala, quæ timet. His deficientibus metus eſt levis, ſeu cadens in virum inconſtantem.

4056 Nomine metus gravis venit metus reverentialis ſuperioris, aut patri debitus, ſi eſt conjunctus cum rationabili timore, ne ſuperior, aut pater rigidè, vel malè tractet filium, aut filiam: *v. à n.* 1400.

4057 Ut metus gravis, ſeu cadens in virum conſtantem invalidet contractum matrimonii, tres requiruntur conditiones. 1. quòd ſit incuſſus à cauſa extrinſeca libera, nempe ab alio homine. 2. Quòd ſit incuſſus ad finem extorquendi contractum matrimonii, 3. Quòd ſit incuſſus injuſtè.

4058 *Ex defectu primæ.* Validum eſt matrimonium. 1. Si concubinarius metu inferni, vel mortis in morbo, aut naufragio concubinam ducat. 2. Si quis à medico perſuaſus non diu ſe victurum, niſi ducta uxore, eam ducat. 3. Si in carcerem conjectus, ſpe evadendi, nubat cum filia lictoris; quia tunc non ab alio, ſed à ſeipſo impellitur ad eligendum matrimonium, tanquam medium ſui boni animæ, aut corporis.

4059 *Ex defectu ſecundæ.* Validum eſt matrimonium. 1. Si quis ad mortem damnatus, ut evadat, nubat cum meretrice, aut alia juxta ſtatutum illius Religionis. 2. Si Princeps obſeſſus offerat filiam in matrimonium obſidenti, ut obſidione liberetur. 3. Si raptor, aut deflorator virginis, metu mortis ſe offerat Judici, aut ejus conſanguineis eum occidere volentibus, ad nubendum cum illa, & nubat; quia eſt metus ab intrinſeco proveniens.

4060 *Ex defectu tertiæ.* Validum eſt matrimonium. 1. Si Epiſcopus excommunicationem minetur alicui, ni ducat puellam, cum qua ſponſalia contraxit. 2. Si Judex cogat illum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

illum ad ducendam puellam, quam violavit, 3. Si quis deprehenſus in crimine cum filia, minis afficiatur, quod accuſaretur, niſi eam ducat. 4. Si puniendo ob homicidium probatum promittatur impunitas, ſi ducat filiam, aut uxorem occiſi; quia contrahenti non fit injuria, cum ipſe dederit cauſam metus juſtè incutiendi. Imò ipſe cogitur ad id, quod facere tenebatur; ac proindè metus potiùs videtur eſſe ab intrinſeco, cum ipſe ejus dederit cauſam: *v. à num.* 1800.

QUÆRES.

4061 *Puella nobilis, propria cymba tempeſtatis cauſa everſa, metu mortis contraxit per verba de præſenti cum alio nauta, ut in ejus cymba reciperetur, an validè?*

REſp. validè, Arſdekin *tom.* 2. *pag.* 286. *n.* 9. quia metus fuit ab intrinſeco incuſſus.

§ ORDO

4062 SAcer validè ſumptus dirimit matrimonium poſt ipſum contractum, non ſolùm ratione voti ſolemnis caſtitatis Ordini ſacro annexi, ſed etiam ex lege Eccleſiaſtica, quæ inhabilem ad contrahendum reddit ipſum ordinatum in ſacris, directè ratione Ordinis Sacri. Scotus *in* 4. *diſt.* 27. *q. un. litt. B. quia talis deputatur miniſterio ſacro, quod requirit munditiem mentis, & carnis*; quod magis conformatur Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *can.* 7. Hinc Ordo ſacer, eſt impedimentum diſtinctum à voto, plura videre potes apud Tancr. *de matr. tom.* 2. *tr.* 7. *diſp.* 25. *ad* 30. Tamb. *tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 3. §. 3.

4064 Utrumque ſolo jure Eccleſiaſtico dirimit. Nam votum ſolemne non dirimit ex natura rei, quà votum; alioquin votum ſimplex caſtitatis dirimeret; ſed quà ſolemne; ſolemnitas autem eſt auctoritate Eccleſiæ inducta. Bonifacius VIII. *cap. Unic. de voto in* 6. & Gregor. XIII. in Bulla *Aſcendente* [illegible] cunt, *ſolemnitatem voti Eccleſiæ inſtitutione eſſe introductam.* Item votum ſimplex caſtitatis ſolùm cœpit eſſe dirimens per Bullam Greg. XIII. *Aſcendente Domino*, antea non dirimebat.

4065 Matrimonio autem inito, antequam conſumetur, poteſt conjux Religionem ingredi, quia matrimonium ratum diſſolvitur per profeſſionem Religioſam.

4066 Matrimonio tamen jam conſummato, nec licitè, nec validè conjux ſine expreſſa licentia libera alterius conjugis poteſt Religionem ingredi, & profeſſio facta eſt nulla; ita ut mortua uxore, non teneatur ad Religionem: Uxore autem vivente, tenetur [illegible] lam regredi. Non poteſt tamen petere, ſed ſolùm reddere debitum; quia emiſſio [illegible] torum, licèt non obliget in vim profeſſionis ſolemnis Religioſæ, utpotè quæ litis præjudicium alterius conjugis, obligat [illegible] poteſt, videlicet in vim ſimplicis voti caſtitatis; ac proindè eſt impeditus à petitione debiti, in quo non præjudicat conjugi, [illegible] etiam ipſa poſt matrimonium potuiſſet caſtitatem vovere, & non petere debitum, [illegible] ita ea mortua, tenetur caſtitatem ſervare. *Quidam* 3. *Placet* 12. *de converſione conjugatorum.*

4067 Quòd ſi uterque conjux in Religione profiteatur ſine mutua licentia, [illegible] utriuſque profeſſio, quia tunc per [illegible] cti cenſentur ſibi mutuam licentiam [illegible] Pirhing *tit. cit.*

4068 De alterius autem conjugis libera & expreſſa licentia, licitum eſt per ſe [illegible] Religionem ingredi, & profeſſio eſt [illegible] Dixi *per ſe*; quia per accidens poteſt eſſe illicita, ut ſi habeat filios, qui eo indigent, ſi ſit gravatus debitis, &c.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

4069 Et quia tunc matrimonium non diſ-
ſolvitur quoad vinculum, ſed quoad uſum, ... poteſſus uxorem etiam profeſſam co-
... non peccaret contra juſtitiam, ſed ... votum.

4070 Non poteſt tamen unus conjugum Religionem ingredi, niſi alter etiam Religionem ingrediatur, *cap. Cum ſis, cap. Uxoratus*, ... *converſ. conjugat.*

4071 Quòd ſi alter velit in ſæculo remanere, tres requiruntur conditiones. 1. ... conjux ſuperſtes ſit ſenex, videlicet ſexaginta annorum, ſi vir; quinquaginta, ſi mulier, in quo datur arbitrium Epiſcopo, ut ... conſiderata conjugum complexione, valetudine, robore, &c. poſſit in caſibus particularibus de ſenectute debita judicare. 2. Ut ... ſit ſuſpectus de incontinentia. 3. Ut ... votum caſtitatis, quod eſt votum ... Inſuper ex conſuetudine eſt neceſſaria ... cognitio, & licentia Epiſcopi.

4072 Quòd ſi conjux, qui licentiam de... ſi juvenis, & nolit Religionem ingredi, ... intra annum Novitiatûs egrediatur, ... ſenex, & nolit votum continentiæ ... emittere, & alter conjux reperiatur profeſſus, ... profeſſio eſt valida, & relictus in ſæculo ... perſuaderi poteſt, non cogi, ut Religionem profiteatur, aut votum continentiæ ... ; quia votum debet eſſe liberum. ... ſi nolit, & adſit periculum incontinentiæ, tunc Epiſcopus jubere debet marito ... ut ad uxorem revertatur, *cap. prop... cit.* qui ratione voti ſolemnis ca... ſine diſpenſatione Papæ, reddere ... non petere; & uxore mortua, aut voto caſtitatis emittente, tenetur ad Religionem reverti.

4073 Si verò uxor relicta in ſæculo caſtitatem voveret, non poſſet revocare conju... profeſſum; quia ratione voti caſtitatis ne uter poſſet petere debitum. Tamb. *tom. 2. lib. 8. cap. 4. §. 1. v. n.* 4292.

DECLARATIO.

4074 ORdini ſacro eſt annexum, non præceptum (ut probabiliter tenent plures) ſed votum ſolemne caſtitatis. Fagnanus *in lib. 5. cap. Tuæ litteræ, tit. de Cler. per ſaltum promotis.* Tamb. *lib. 7. de. Ordin. cap. 3. §. 3.* Gobat. *tom. 1. tr. 8. caſu.* 20. Ratio eſt primò, quia in pluribus textibus obligatio caſtitatis Ordini ſacro annexa vocatur votum.

4075 Secundò, quia Ordinatus in ſacris, ſi caſtitatem violet per actum purè internum, puta per delectationem moroſam, aut deſiderium (ut omnes fatentur) ſacrilegè peccat; quod non eſſet verum, ſi ad eam teneretur ex ſolo præcepto Eccleſiæ; quia Eccleſia non præcipit actus purè internos.

4076 Hoc autem votum dicitur implicitum, quatenùs qui ordinatur, liberè ſuſcipit Ordinem ſacrum, cui eſt annexum votum caſtitatis; quod votum ſoli profeſſioni eſt annexum eſſentialiter, ac ex ſui natura, & eſt de ejus ſubſtantia, *cap. Cum ad Monaſterium, de ſtatu Monach.* Ordini autem ſacro eſt annexum ſolùm extrinſecè ex præcepto Eccleſiæ, *cap. Cum olim, de Cler. conjug. cap. A multis, de ætate, & qualitate ordinandi.* Ratio verò impedimenti dirimentis eſt annexa Ordini ſacro pariter ex conſtitutione Eccleſiaſtica, non ex natura rei. Scotus *cit.* & innuit Triden. *ſeſſ.* 24. *can.* 9. *Si quis dixerit, Clericos in ſacris Ordinibus conſtitutos, vel Regulares caſtitatẽ ſolemniter profeſſos, poſſe matrimonium contrahere, contractumque validum eſſe, non obſtante lege Eccleſiaſtica, vel voto, &c. anathema ſit.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

EX DICTIS RESOLVES.

4077 Primò, qui in ætate debita ſcienter ſuſcipit Ordinem ſacrum cum expreſſa intentione nolendi ſe obligare voto caſtitatis, non ligatur voto; quia votum debet eſſe voluntarium; peccat tamen tam in Ordini ſuſceptione, quam pro ſequenti tempore contra præceptum Eccleſiæ obligans eum, qui liberè Ordinem ſacrum ſuſcipit, ad ſuſcipiendam obligationem voti, & oneris Ordini annexi. At ſi nubat, invalidè nubit; quia Ordo ſacer dirimit, & irritatio non dependet à voluntate propria, ut in voto, ſed à lege Eccleſiæ.

4078 Si quando ſuſcepit, ignoravit votum, non ligatur voto; quia votum *eſt promiſſo deliberata*, nec peccavit ob ignorantiam, ſed ſi nubat, invalidè nubit; quia Ordo ſacer dirimit; & iſte, ſic veliti uti Ordine, debet voto ſe obligare. Quòd ſi nolit, diſpenſationem petat ob ignorantiam; quæ tamen difficulter præſumitur, cum hodie vulgatum ſit, Ordini ſacro eſſe annexum votum, & præceptum Divini Officii

4079 Secundò, adultus ſuſcipiens Ordinem ſacrum, non habens intentionem ſuſcipiendi, invalidè ſuſciperet ex defectu intentionis; unde poſſet nubere, & non teneretur ad caſtitatem, ac ad divinum Officium; adeòque fornicando non peccaret contra votum, ſed ſacrilegè ſuſciperet, niſi ſic ſuſciperet per violentiam, & coactionem Ita res ſe haberet quoad forum internum; quoad forum verò externum ſecundùm externa procederetur.

4080 Tertiò, qui per vim, & metum injuſtum, gravem cadentem in virum conſtantem, ab extrinſeco ab alio homine incuſſum, Ordi m ſacrũ ſuſcipit, non tamen diſſentiens, nec reclamans, validè ſuſcipit Ordinem, & inde non poteſt nubere, niſi per diſpenſationem; ſed non ligatur voto, nec præcepto divini Officii; quia ad Sacramentum validè ſuſcipiendum ſufficit voluntas ſimpliciter, quod ſtat cum metu gravi; ad votum verò, & obligationem Officii requiritur major libertas, nempe libera electione, & plena, ut dictum eſt de contractibus in *n.* 2360.

4081 Dices: qui ex metu invalidè emiſit profeſſionem ſolemnem, probato metu, poteſt validè, & licitè nubere; igitur.

Reſp. diſparitatem eſſe, quia qui ſic profitetur, invalidè profitetur ex lege Eccleſiæ *cap. ult. qui Clerici vel Monachi*, [illegible] *vi metuſve cauſa fiunt*, requirentis ad validam profeſſionem conſenſum planè liberum. Qui verò ſic Ordinem ſuſcipit, validè ſuſcipit, cum ſufficiat conſenſus ſimplex; adeòq; ſubditur irritationi matrimonii ſacro annnexæ. Pirhing. *tit.* [illegible]

4082 Hic autem, ſi poſt metum vult in uſu Ordinis permanere, tenetur ad caſtitatem & horas ſimiliter: ſi metu ceſſante ſemel ordine uſus eſt, non poteſt ab onere voto reſilire; quia uſus Ordinis eſt ratificatio Ordinis.

4083 Quartò, infans, ſi ordinetur in ſacris, validè, etſi illicitè ordinatur. [illegible] vè autem diſſentiens, nec validè ordinatur, cum aliud ſit non conſentire, & aliud poſitivè diſſentire; ait Pirhing.

4084 De tali infante ſpecialiter [illegible] Eccleſia, ut poſtquàm ad annos ad votum [illegible] tatis ſufficientes (de quibus modo) pervenerit, detur ei optio, ut ſi velit uſu Ordinis [illegible] ſed teneatur voto; quia per talem [illegible] nem implicitè votum caſtitatis emiſit [illegible] lit, poſſit nubere, ſed ordine non [illegible] Tambur. *de ordine cap.* 3. §. 3. *num.* [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

QUÆRES L.

4089 *Qui poſt annos diſcretionis ſed ante annos pubertatis, nempe ante annos quatuordecim expletos, ſuſcepit Ordinem ſacrum, ſciens eſſe annexum votum caſtitatis. An teneatur ad caſtitatem?*

Sanchez cum aliis apud Tamb. *cit. n.* 18. & Fagnanus *in lib.* 5. *cap. Tua litteræ, de eo qui per ſaltum promotis*, tenet, quòd ſicut juxta Trid. *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de Regularib.* non poteſt quis validè ligari voto caſtitatis in profeſſione ſolemni, emiſſa ante annos ſexdecim expletos; ita nec voto caſtitatis in ſuſceptione Ordinis ſacri, facta ante annos ſexdecim expletos, etiam ſi talis ſuſceptio fuerit poſt annos quatuordecim ratificata; & adeò eum poſſe licitè nubere.

Tamb. cit. cum aliis aſſerit, teneri ad caſtitatem, quia puer rationis compos validè ſe aſtringit votis.

4090 Dico 1. eum teneri ad caſtitatem, nec poſſe nubere, ſi poſt finem anni decimiquarti ratificet ſuſceptionem Ordinis anteà factam. Non teneri verò ad caſtitatem, ſed poſſe nubere, ſi poſt finem anni decimiquarti ſtatim, hoc eſt infrà triduum reclamavit, licèt antea tacuerit. Fagnanus *cit. num.* 42. & 73.

4091 Prima pars probatur ſolvendo rationem primæ opinionis. Diſparitas enim eſt evidens. 1. Quia lex Trid. irritat profeſſionem Religioſam ante annos ſexdecim emiſſam; at non votum caſtitatis Ordini annexum. 2. Quia votum Ordini annexum ſolum affert gravamen caſtitatis; at profeſſio Religioſa plura, & majora gravamina ſecum affert, nempe ultra Caſtitatem, Obedientiã, Paupertatem, Clauſuram, & religionis aſperitates; & ideo majorem deliberationẽ expoſcit Profeſſio Religioſa, quam ſolum votum caſtitatis; adeóque Tridentinum requirit pro valida profeſſione, quòd ſint elapſi duo anni pubertatis; quod non currit pro ſolo voto caſtitatis.

4092 Ordinationem ſuam ratificare quis poteſt expreſsè per actum expreſſum voluntatis, etiam internum, quo eam approbet, volens ſuo tempore ea uti; vel tacitè per uſum Ordinis, aut ejus privilegii.

4093 Secunda pars probatur à Fagnano: *Quia ante annos quatuordecim non poteſt quis, etiam ſi velit, ſe expreſsè adſtringere ad votum continentiæ, cap.* 1. 20. *q.* 1. *Ergo multò minùs poteſt tacitè per ſuſceptionem Ordinis Sacri.* Ita innoc. & Canoniſtæ. Cujus rei ratio eſt, quia de voti eſſentia eſt, quòd ſit promiſſio deliberata, hoc eſt facta cum plena advertentia & cognitione materiæ voti; quæ perfecta cognitio materiæ caſtitatis regulariter non habetur ante annos pubertatis; quia ante annos pubertatis vir non habet potentiam coeundi, nec inde poteſt matrimonium contrahere; adeóque ante annos pubertatis poteſt ſe ligare aliis votis, ſed non poteſt regulariter ſe ligare voto continentiæ, licèt annos diſcretionis teneat, niſi malitia ſuppleat ætatem, ut plenam cognitionem materiæ voti caſtitatis habeat; quia nemo poteſt renunciare ei, quod ignorat. Abbas apud Fagnanum *cit.* & per hoc ſoluta manet ratio P. Tamb.

Nec obſtat taciturnitas; quia pro eo tempore non poterat ſe voto continentiæ adſtringere; & quando poterat, poſt finem anni 14. infrà triduum reclamavit, ſeu diſſentiit.

4094 Hinc, qui poſt annos diſcretionis, ſed ante pubertatem ſuſcepit Ordinem Sacrum, ſciens, ei eſſe votum continentiæ annexum poſt Ordinis ſuſceptionem tacuit, & poſt annos quatuordecim infrà triduum etiam tacuit, licèt ordinationem ſuam non ratifi-

ratificaverit, ligatur voto, nec poteſt nubere. Fagnanus *cit. num.* 74. non ex taciturnitate, ſed ex perſe verantia conſenſus in ordinatione ſuſcepta, qui licet non potuerit ligare ad caſtitatem in principio, ob ætatis defectum, ligat eo ſublato per ſu ervenientiam ætatis. Sicut votum Religionis, quod vir emittit vivente uxore, & ea contradicente, non ligat ea vivente, ligat verò uxoris impedimento ſublato. Inſuper ipſa non reclamatio, tempore qno poterat reclamare, cenſetur Ordinis ſuſcepti ratificatio.

4095 E contrà, ſi poſt Ordinem ſuſceptum ſtatim contradixit, & in contradictione perſeveravit, poſt finem verò anni 14 Ordinationem nec approbavit, nec reprobavit, ſed tacuit, non ligatur voto, & poteſt nubere. Fagnanus *cit. num.* 70 quia cenſetur in priori diſſenſu perduraſſe; diſſenſus enim, ſicut & conſenſus, non præſumitur mutatus, niſi probetur.

4096 Confirmatur ex *cap. Majores, §. fin. de Baptiſmo*, ubi dicitur: *Dormientes autem, & amentes, ſi priusquam amentes fuerint, aut dormirent, in contradictione perſiſterent, in eis intelligitur contradictionis propoſitum perdurare.* Et Gloſſa ibi *in cap.* 1. loquens de voto ſolemni Religionis, ait: *Quia conſtabat de proteſtatione voluntatis ab initio facta, adhuc præſumitur nolle.*

4097 Suadetur exemplo ſponſalium, quæ ante uſum rationis contracta ſunt invalida ex defectu conſenſus, & per ſupervenientiam ætatis non convaleſcunt, niſi verbo, vel facto ratificentur, & non ſufficit ſola taciturnitas.

4098 Similiter matrimonium ante annos à Trid. requiſitos metu contractum, ſublato impedimento, non validatur ſola taciturnitate, ſed expreſſo conſenſu, vel copula affectu maritali habita.

QUÆRES II.

4099 *Infans ante uſum rationis* [illegible] *Ordinem ſacrum; poſt ſeptennium* [illegible] *tit, nec diſſentit, tacitè, aut explicitè;* [illegible] *cuit, negativè ſe habendo; at* [illegible] *infrà triduum reclamavit? An ligetur* [illegible]

4100 Reſp. non ligari voto, [illegible] *cit. num.* 52. Et probo, [illegible] eo diſtinguendo tempora. Primum, [illegible] ſuſcepit Ordinem: Et tunc non potuit [illegible] ri, ob defectum uſus rationis. Secundum [illegible] poſt ſeptennium: Et neque ob defectum [illegible] liberationis: *v. n.* 4054. Tertium poſt [illegible] anni 14. Et tunc non ſe ligavit; quia [illegible] contradixit, & ita nullo tempore ſe [illegible] gavit.

4101 Non obſtat character [illegible] quia votum eſt Ordini annexum, et [illegible] tutione Eccleſiæ, ut in *nu.* 4064. & [illegible] Eccleſia non poteſt invitum ad votum [illegible] nentiæ obligare, *cap. integritas* 32. q. 1. [illegible] *De his, Quibus autem voluntas* [illegible] *terrogationis tempore deſiderium* [illegible] *perſuaſerit conceſſam ab Apoſtolo* [illegible] *auferre non poſſumus.*

4102 Difficultas major eſt: *An ſi* [illegible] *ctus etiam poſt finem anni* 14. *tacuerit* [illegible] *negativè ſe habendo?*

Et etiam hunc non ligati voto, docet [illegible] gnanus *cit. nu.* 55. *Quoniam ex ſola* [illegible] *nitate* (ait ille) *in materia tam gravi,* [illegible] *judiciali non inducitur obligatio, l. Non* [illegible] *in princ. & l. Filius familias, §.* [illegible] *de procurat.*

4103 Nec obſtare (ſubdit) jura in [illegible] trarium, *cap. Diaconus* 27. *diſt. cap.* [illegible] 2. *q.* 7. quæ probant, taciturnitatem [illegible] pro conſenſu; quia procedunt, quando [illegible] taciturnitate concurrit actus poſitivus [illegible]

Di[illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Diaconus ille proteſtatus fuerat ſe velle matrimonium contrahere, nec poſſe in caſtitate permanere; poſteà ordinem Diaconatus ſuſcepit, & quamvis in ordinatione tacuerit, matrimonium poſteà contrahere non poteſt, quia facto ipſo à proteſtatione receſſit.

Atque ita præter taciturnitatem ibi intervenit actus poſitivus ſuſceptionis Ordinis Sacri, cui votum continentiæ eſt annexum; qui autem liberè recipit alterum connexorum, cenſetur ad alterum connexorum ſe obligare. Abbas *in cap. Cum in cunctis, &c.* Ita ſequi.

4104 Ulterius ſuadet exemplo: Si quis accipiat, & legat epiſtolam, in qua continetur eum debere centum, & non contradicat, cenſetur debitum confiteri; quia cum taciturnitate concurrit actus poſitivus receptionis, & lectionis litterarum ejus debitum continentium.

4105 Quando igitur actus poſitivus non concedit, taciturnitas ſolùm in favorabilibus habetur pro conſenſu, ex Reg. 6. *Qui tacet*; minimè in præjudicialibus. Bald. *conſ.* 49. quia ſicut in favorabilibus faciliter quis conſentit, ita in præjudicialibus faciliter diſſentit.

AMENS

4106 Validè, & ſi illicitè, pariter ordinatur, ut *in tomo tertio, num.* 18. & ſe reſpectivè juxtà dicta diſcurre.

9. LIGAMEN

4107 Eſt *vinculum viri cum uxore poſt contractum matrimonium legitimum, ſive conſumatum, ſive tantummodò ratum.* Dirimit quamdiu durat, ita ut non poſſit validè quis aliam ducere, niſi ſit moraliter certus de morte conjugis. Quòd ſi poſteà ille compareat, tenetur alia compars, dimiſſo poſteriori conjuge, cum quo bona fide habitavit, ad priorem redire.

Ligamen dirimit jure divino, & naturali, Trid. *ſeſſ.* 24. *can,* 2. Unde Sancti Patres, qui plures habuerunt uxores, ex divina diſpenſatione habuerunt.

4108 Qui ſine morali certitudine, & ſufficienti probatione de morte conjugis, ad ſecundas nuptias tranſiit, illicitè, ſed validè contraxit, ſi reverà, quando contraxit, prior conjux erat mortuus, ex *cap. dominus, de ſecundis nuptiis*; quia reverà tunc non erat ligamen.

4109 Ad vitandum delictum Polygamiæ ſunt adhibendæ diligentiæ pro libertate contrahere volentium; adeòque ſunt præmittendæ denunciationes, de quibus *à num.* 3969.

4110 Si alter ex ſponſis ſit extraneus, non eſt admittendus, niſi ſuam libertatem probet per atteſtationes à proprio Epiſcopo, vel Vicario Generali ſubſcriptas, & ſigillatas. Sufficit autem aſſiſtentia Parochi loci, de licentia tamen Ordinarii. In Italia adeſt inſtructio S, Congr. quæ in Cancellariis Epiſcopalibus reperitur.

4111 Turca plures habens uxores, ſi convertatur ad fidem, obligatur tenere primam, & demittere reliquas; quia ſolum primum matrimonium eſt validum; ſi prima velit cum conjuge fideli habitare ſine injuria Creatoris, ut in *n.* 4052. Aliàs poteſt ad ſui libitum, prima dimiſſa, unam ex aliis tenere; ſed cum ea debet de novo contrahere, ob invaliditatem matrimonii prioris.

4112 Si maritus mortuus reſurgat, mulier, etiam ſi ſit libera, non tenetur ad illum redire; imò non poteſt ſine novo contractu; quia ex Div. Paulo 1. ad Cor. 7. *Mulier alligata eſt legi, quanto tempore vir ejus vivit*

Quòd ſi dormierit vir ejus, liberata eſt, cui vult nubat.

Plura de mortuo reſuſcitato reſolvit Mendo *in epit. in appendice*, quæ tamen ex dictis propriis in locis patent.

10. HONESTAS

4113 PUblica honeſtas eſt propinquitas jure Eccleſiaſtico oriens ex ſponſalibus, aut ex matrimonio rato, & deſcribitur, quod *ſit publica decentia, & morum honeſtas, ut matrimonium impediatur inter perſonas ſic factas propinquas*. Ex ſponſalibus validis dirimit inter ſponſum, & conſanguinéos ſponſæ, & è converſo ſolùm uſque ad primum gradum. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 3. Non oritur ex ſponſalibus invalidis. Trid. *cit.* Ex matrimonio verò rato dirimit uſq; ad quartum gradum: *v. num.* 3939.

4114 Ex matrimoniorato, & non conſummato, non oritur affinitas, ſed publica honeſtas; nam affinitas oritur ex ſola copula.

4115 Ex ſponſalibus validis, ſi poſteà mutuo conſenſu ſponſorum diſſolvantur, adhuc remanet publica honeſtas; ratio eſt 1. Quia publica honeſtas ex Trident. oritur ex ſponſalibus validè contractis, licèt autem poſtea mutuo conſenſu diſſolvantur, verum eſt, quòd ſponſalia fuerint validè contracta. 2. Quia ſi poſt ſponſalia fuerint validè cõtracta, imò ſi poſt matrimoniũ ratũ intra bimeſtre alter ex ſponſis, aut conjugibus ingrediatur Religionem, & profiteatur, diſſolvuntur ſponſalia, & matrimonium; & tamen remanet publica honeſtas. 3. Noſtram reſolutionem firmat Decr. S. Congr. Conc. approbatum ab Alex. VII. & 6. Julii 1658.

4116 Ex ſponſalibus conditionatis oritur publica honeſtas conditione adimpleta, non priùs, quia tunc, & non priùs ſunt valida. Clericatus *cap.* 133. *num.* 76. Qui tria quæſita reſolvit, ut ſequitur:

,, 4117 *Quær.* 1. An præfatum publicæ ho-
,, neſtatis impedimentum oriatur ex matri-
,, monio rato, ſed invalido? *Reſp.* Cum di-
,, ſtinctione, quæ mente eſt valdè notanda.
,, Vel invaliditas provenit ex defectu con-
,, ſenſus, putà ob errorem in perſona, aut
,, per vim, & metum; & in hoc caſu im-
,, pedimentum publicæ honeſtatis non ori-
,, tur: vel invaliditas provenit ex quocun-
,, que alio impedimento, vel defectu, &
,, in hoc caſu oritur. Tamb. qui alios al-
,, gat *d. lib.* 8. *de matr. tr.* 1. *de impedim.*
,, §. 3. *num.* 1. 2. & 3. ubi advertit, quòd ſi matri-
,, monium ſit nullum ex defectu ſufficientis
,, conſenſus ob non debitam ætatem, in hoc
,, caſu non oritur impedimentum publicæ
,, honeſtatis ex matrimonio rato ſed ut
,, ex ſponſalibus; quia licèt matrimonium
,, non valeat, valent ſponſalia; quod re-
,, petit idem Tamb. *dict. lib.* 8. *tr.* 3. *de ſpon-*
,, *ſal. cap.* 2.

,, 4118 *Quær.* 2. An ex matrimonio rato
,, ſub conditione de futuro, hoc impedimen-
,, tum reſultet? *Reſp.* Non reſultare, ſi con-
,, ditio non compleatur; reſultare, conditio-
,, ne completa. Tambur. *dict. tr.* 1. *cap.* 3.
,, 3. *n.* 5.

,, 4119 *Quær.* 3. An conditione contracta
,, ſuper matrimonio appoſita, impedimen-
,, tum reſultans dirimat uſque ad primum
,, gradum, tanquam à ſolis ſponſalibus pro-
,, veniens, vel dirimat uſq; ad quartum, tan-
,, quàm à matrimonio proficiſcens? Reſp.
,, Eſſe hinc inde opiniones Doctorum, &
,, magis probabilem reputari, quòd dirimat
,, ſolùm uſque ad primum gradum, & ha-
,, beatur tanquam proveniens à ſponſalibus,
,, eò quia matrimonium contractum ſub
,, conditione de futuro, videtur habere vim
,, ſponſalium; nam conditione adimpleta,
,, adhuc opus eſt conſenſu ad perficiendum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

matrimonium. Tamb. *dict.* §. 3. *n.* 6. *& d.* ...*b.* 3. *tr.* 4. §. 4. *n.* 11. ubi ait, utramq; o... nem eſſe probabilem.

II. AFFINITAS.

4120 E*St propinquitas perſonarum orta ex carnali copula, ſive licita, ſive il*... Affinitas orta ex copula licita, ſe ex...dit, & dirimit uſque ad quartum gradum; ...copula verò illicita ſolùm uſque ad ſecun...dum.

4121 Contrahitur ſolùm ab uno extre...copulæ cùm conſanguineis alterius ex...mo copulæ minimè à conſanguineis u...cum conſanguineis alterius, quia affini...non parit affinitatem. Unde Petrus, qui ...buit rem cum Berta, non poteſt, etiam ...tua Bertâ, valide nubere cum ſorore Ber...; at frater Petri poteſt valide nubere cùm ...ore Bertæ: hinc eſt, quòd duo fratres vali...poſſint duas ſorores ducere.

4122 Gradus affinitatis deſumuntur ...gradus conſanguinitatis: *v. n.* 4131.

4123 Affinitas non oritur ex quacumque ...la, ſed ſolùm ex copula conſumata cùm ...tione ſeminis intra vas naturale mulie...ris.

Quòd ſi viro ſeminante, mulier non ſemi...et, licet probabilis ſit opinio, quòd non o...tur affinitas, Tamb. & Clericatus *c.* 133. ...Probabile eſt, quòd oriatur, juxta opi...nem, quòd mulier paſſive ſe habeat ad ...rationem; & quamvis probabilius ſit, ...ſe habeat activè, quantum tamen ad ...pedimentum affinitatis, eſt in praxi te...da opinio affirmativa, ad vitanda incom...oda, quæ aliàs ſequi poſſent; quia viri ...natio eſt conſtans, & apparens, minimè ...mulieris.

4124 Copula conſumata facta per vim, ...metum, quamvis non afferat patienti pœnam non petendi debitum, cum pœna ſupponat culpam; parit tamen affinitatem, quia affinitas non eſt pœna, ſed propinquitas, quæ ſemper inſurgit ex copula conſumata; ſicut etiam inſurgit, ſi copula fiat cùm ignorantia juris.

QUÆRES I.

4125 *Petrus contraxit ſponſalia cum Roſa, poſtea habuit rem cum Catharina matre Roſa. An poſſit nubere cum Roſa, cum qua ſponſalia contraxit;*

RESp. non poſſe; quia ob copulam habitam cum Catharina matre Roſæ, orta eſt affinitas inter ipſum Petrum, & Roſam; quæ affinitas orta ex copula illicita ſe extendit uſque ad ſecundum gradum, & ſic ſe extendit inter ipſum Petrum, & Roſam, quæ eſt in primo gradu conjuncta cum Catharina ejus matre: Et impedimentum dirimens ſuperveniens dirimit ſponſalia, ex *n.* 3939.

4126 Petes. 1. *An ſaltem poſſit contrahere matrimoniū cum ipſa Catharina matre Roſa;*

Reſp. neque poſſe; quia ex ſponſalibus validis initis cum Roſa, orta eſt publica honeſtas inter Petrum, & Catharinam matrem Roſæ, quæ eſt in primo gradu, & dirimit matrimonium.

4127 Petes. 2. *An dictus Petrus poſſit matrimonium contrahere cum Margarita conſobrina Roſa?*

Reſp. poſſe, ſi Margarita non ſit in ſecundo gradu conſanguinitatis conjuncta cum Catharina matre Roſæ, qualis eſt, ſi ſit conſobrina ſecunda. Ratio eſt, quia ex una parte Margarita conſobrina Roſæ, non eſt in primo gradu conjuncta cùm Roſa, & publica honeſtas ex ſponſalibus non ſe extendit ultrà primum gradum. Ex alia parte [ut ſupponimus] non eſt in primo, aut ſecundo gradu conjuncta cum Catharina, ſed in tertio, aut quarto, & affinitas ex copula illicita non ſe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

extendit ultra ſecundùm gradum; adeóque Petrus nullum habet impedimentum dirimens publicæ honeſtatis, aut affinitatis cum Margarita, atque inde poteſt cum ea matrimonium contrahere.

4128 Si verò Margarita ſit conſobrina prima Catharinæ, ac proinde in ſecundo gradu illi conjuncta, non poteſt Petrus cum Margarita contrahere; quia eſt illi affinis in ſecundo gradu, ob copulam illicitam habitam cum Catharina.

QUÆRES II.

4129 *An Infideles, qui cum affinitate, etiam in primo gradu linea recta orta ex copula conjugali matrimonium contraxerunt, ſeparari debeant, ſi convertantur ad fidem; an verò matrimonium ſit validum?*

REſp. eſſe validum, quia affinitas, eſtò conſurgat jure naturali ex copula licita, quatenus per eam vir, & mulier fiunt una caro, non dirimit tamen jure naturali, ſed Eccleſiaſtico. Et univerſaliter matrimonia infidelium inita ſervatis conditionibus juris naturæ, & juris divini, non ſervatis ſolum conditionibus jure Eccleſiaſtico præſcriptis, ſi ipſi infideles poſtea convertantur ad fidem, remanent valida; imo nulla ſolemnitate indigent; quia infideles non ſubjacent legibus Eccleſiæ: *v. num.* 3147.

QUÆRES III.

4130 *Duo Turcæ, qui invalide matrimonium contraxerunt, contra legem humanam à ſuo Principe infideli ſub clauſula irritante editam, Panormum ducti, & ad fidem converſi, volentes renovare matrimonium, recordantur, quod dum erant infideles, & in ſua patria, vir cognoverit conſanguineam ſuæ uxoris. An indigeant diſpenſatione ſuper impedimento affinitatis?*

REſp. cum diſtinctione; vel vir habuerat rem cum conſanguinea ſuæ uxoris, ver. gr. cum ejus ſorore, per copulam licitam, quatenus erat ſua uxor, & quam mortua duxit: Vel habuerat rem cum conſanguinea per copulam illicitam:

Si primum, tenentur petere diſpenſationem; quia licèt impedimentum affinitatis non ſit, niſi ex jure Eccleſiaſtico, & conſequenter non liget infideles, durante infidelitatis; affinitas tamen jure naturali ex copula licita, quia per copulam conjugalem conjuges fiunt una caro, ex quo attinentia conſanguineorum unius cum altero conjuge, & è converſo; unde aliàs cum debeant revalidare matrimonium invalidum, in ſtatu, quo ſunt fideles, ges Eccleſiæ, ſit, quòd cum verè reperiuntur affines, verè reperiuntur impediti, impedimento tempore fidelitatis, & non novo ſuperveniente, ex affinitate tempore infidelitatis contracta.

Si ſecundùm, non egent diſpenſatione, quia non ſunt affines; nam ex copula illicita non oritur affinitas jure naturali; potiùs ex ea oriuntur odia, & inimicitiæ, quàm amicitiæ, & attinentiæ conſanguineorum; ſed jure Eccleſiaſtico; & copula illicita ſupponitur facta tempore infidelitatis, quo non erant ſubditi Eccleſiæ, ſequitur, quòd advenìente ſtatu fidelitatis, non reperiantur affines, ac proinde impediti, ut diſpenſatione egeant. *tom. 2. de matr. lib. 7. diſp. 65. & 66. tom. 2. pag. 100. §. 2. nu. 1.*

QUÆRES IV.

4131 *Certum eſt, quòd ſi moriatur Fran-* ... *ſcatur Pauls, perſeveret in Paulo affinitas* ... *mnibus Franciſcæ conſanguineis natis* ... *mortem Franciſcæ, quia* cap. Fraternita- ... quæſt 10. *affinitas ſemel orta perpetuo* ... *manet. Ex hoc certo* quæritur : *An ſi poſt* ... *ciſcæ mortem naſcatur ex ejus ſorore* ... *ſit ne affinis in ſecundo gradu Paulo, ità* ... *ipſam, & Paulum nequeat validum* ... *monium contrahi?*

... ſp. affirmativè, Tamb. *tom. 2. lib. 8. tr. 1.* ... *c. 12. §. 1. n. 7.* Ratio eſt, quia affinitas ... atur juxtà conſanguinitatem, ità ut ex ... *in 4. diſt. 41. q. un. litt. B,* quoto gra- ... conſanguinitatis eſt quis conjunctus, vel ... ab uno ex extremis copulæ, toto gradu ... is eſt conjunctus, vel diſtat ab altero ... no copulæ; ſed nata ex ſorore Franciſ- ... ſtùc Franciſca mortua, eſt verè conſan- ... m 2. gradu cùm Franciſca adhuc mor- ... ur eſt verè affinis in 2. gradu cùm Pau- ... eſt alterum extremum copulæ; hinc ... non ſolùm extenditur ad conſangui- ... natos vivente uxore, ſed etiam natos ea ... tua.

II. IMPOTENTIA

... Coeundi, ſeu perficiendi copulam, non impotentia generandi, ma- ... onium dirimit. Scotus *in 4. diſt. 31. q. un.* ... Ad tertium: *Quia obligatio non eſt ab-* ... *ad bonum prolis, ſed ſub conditione, ſi e-* ... *ad g. tanter ſuſcipiendum, &c. &* ... *matrimonium eſt bi tantùm, ut in re-* ... *um, non autem ut in officium.*

4133 Hinc ſteriles, & ſenes validè contra- ... dummodo ſint apti ad copulam; & tunc ... monium eſt in remedium concupiſcentiæ, qui eſt finis ſecundarius, & minus principalis, ob quem etiam fuit inſtitutum, juxtà dictum Pauli: *Melius eſt nubere, quàm uri.*

4134 Matrimonium verò Eunuchorum, qui utroq; teſte carent, eſt nullum, non ob impotentiam generandi, ſed ob impotentiam coeundi; copula enim fieri debet per tranſfuſionem veri ſeminis, vero autem ſemine carent Eunuchi, cum emittant humorē quemdam aquoſum ſpecie diſtinctum à ſemine.

4135 Hinc impotentia coendi in tribus conſiſtit, & in uno illorum dirimit, 1. Impotentia ad penetrandum vas. 2. Ad emittendum verum ſemen. 3. Si verum ſit ſemen, ſed adſit impotentia ad emittendum illud intra vas; unde non ſufficit potentia ad emittendum extra vas, ſeu in ore vaſis.

4136 Impotentia, ut dirimat: Primò, debet eſſe antecedens matrimonium; non ſufficit, ſi ſit conſequens matrimonium, etiam ſolum ratum, antequàm ſit conſummatum.

4137 Secundò, debet eſſe perpetua, ità ut nulla arte poſſit tolli. Si perpetuitas ſit certa, ut ſi vir habeat virilia ſicca, aut amputata: vel ſi mulier ſit adeo arcta, ut nullo remedio, nec inciſione poſſit fieri apta, poteſt matrimonium ſtatim pronunciari nullum à Judice Eccleſiaſtico.

4138 In dubio perpetuitatis conceditur ab Eccleſia triennium ad experiendum bona fide; quo elapſo ſine fructu, matrimonium declarari poteſt invalidum, & diſſolvi: *v. n.* 4315. & 4516.

4139 Tertiò, D. Thom. *de ſacr. matr. q. 52. art.* 1, apud Gonet *in manuali to. 6. pag.* 563. docet, quòd impotentia ut dirimat debet eſſe ignorata, his verbis:

[In matrimonii contractu obligatur unus conjugum, alteri ad debitum reddendum; ideo ſi ille, qui ſe obligat, eſt impotens ad ſolvendum,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vendum, ignorantia hujus impotentiæ in eo, cui fit obligatio, tollit contractum: Sicut autem per impotentiam coeundi efficitur aliquis impotens ad ſolvendum debitum, ut omninò non poſſit ſolvere, ità per ſervitutem, ut liberè debitum reddere non poſſit; & ideo ſicut impotentia coeundi ignorata impedit matrimonium, non autem ſi ſciatur; ita conditio ſervitutis matrimonium impedit.]

4140 Præmiſſa impotentia dirimit jure naturæ, ſive ſit ex parte viri, ſive ex parte fœminæ, ſive ſit abſoluta, ſive ſit reſpectiva reſpectu ſcilicet hujus viri, & hujus fœminæ, taliter quòd diſſoluto inter hos matrimonio, poſſint cùm aliis matrimonium contrahere.

4141 Inſuper dirimit, ſive ſit orta ab intrinſeco, & vitio naturæ, ſive ab extrinſeco vitio artis, aut diaboli: in caſu maleficii adhiberi debent remedia tam naturalia, quàm ſpiritualia? quæ ſi non proſint, impotentia cenſetur perpetua, & matrimonium diſſolvendum per Judicis ſententiam, ex *c. Laudabilem, de frigidis, & maleficiatis.*

4142 Conjux arcta, ſi per inciſionem poſſit fieri apta, non teneri pati inciſionem; unde ejus impotentia cenſetur perpetua; tenent Clericatus *c.* 133. *n.* 95. Diana *par.* 11. *tr.* 5. *reſolut.* 11. & alii apud ipſos. Sed rectius Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 93. *nu.* 32. docet, quòd teneatur pati inciſionem cum gravi dolore, ſed non cùm periculo vitæ, aut gravis morbi.

MATRIMONIUM IMPUBERIS

4143 EST Jure Canonico invalidum, niſi malitia ſuppleat ætatem ex *c. Atteſtationes* 10. *Cod. de illis* 9. *tit. de deſponſat. impuber.*

Defectus autem ætatis matrimonium invalidat, minimè ratione impotentiæ, quia hæc in impuberibus eſt temporanea, ſed defectu conſenſus, ob quem ſicut Jus Canonicum Trid. ad validam profeſſionem religioſam expoſcit tam in viris, quàm in mulieribus ætatem annorum ſexdecim completorum: ità Jus Canonicum *n.* 4143, relatum, validum matrimonium de præſenti exigit in viro ætatem 14. annorum, & in fœmina 12 annorum expletorum, niſi malitia ſuppleat ætatem.

4144 Malitia ſupplens ætatem conſiſtit in maturitate judicii ſufficientis ad diſcernendum, & ſe obligandum in contractu perpetuo, & indiſſolubili matrimonii, atque in potentia ad copulam, de qua in *n.* 4135. Hæc autem malitia ſupplens ætatem relinquitur judicio, & arbitrio Ordinarii, qui potentiam ad copulam colligere poteſt, vel ex facto, quatenùs impubes cum alio copulam habuit; vel ex corporis diſpoſitione, aut propinquitate ad annos pubertatis.

4145 Qua ſecluſa malitia, matrimonia impuberum, ſeu verba de præſenti inter impuberes ad matrimonium apta, ex Jure Canonico habent vim ſponſalium; quia impuberes, ſuppoſito uſu rationis, ſunt apti ad contractum, verba valere debent quantum poſſunt; & quia ex Jure Canonico prohibentur valere, ut matrimonium de præſenti valere debent, ut ſponſalia.

Unde matrimonium impuberis fieri debet ex gravi cauſa, & cum licentia Epiſcopi.

4146 Quòd ſi poſteà compertum fuerit Epiſcopum erraſſe in danda licentia, ſeu in probanda malitia ætatem ſupplente, quatenùs impubes repertus eſt inhabilis ad copulam, tunc ex Jure Canonico validum eſt matrimonium; nam Eccleſia ſuppoſita dicta licentia Epiſcopi judicat inhabilitatem eſſe temporalem, ac proinde diſpenſat, ut expectetur complementum pubertatis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſi hoc elapſo, adhuc reperiantur inhabiles, tunc expectari debet completiſſimæ pubertatis ætas, quæ in viris eſt annus 18. in fœminis 14. Et ſi neque hoc tempore habiles reperiuntur, tunc utique rationabilis dubitatio oritur, an inhabilitas ſit perpetua, adeòque adhibenda eſt triennalis experientia, ut in n. 4138. Tamb. *de matr. lib.* 8. *tr.* 1. *cap.* 13. §. 3. *num.* 16.

4147 Si malitia ſupplens ætatem ſit certa, & impubes ſine licentia Epiſcopi, & gratia contrahat matrimonium, peccat mortaliter, ſed validè contrahit. Tamb. *cit.* Invalidè tamen contrahit, ſi non ſit malitia ſupplens ætatem, ut in n. 4144.

HERMAPHRODITUS

4148 SExum ſcilicet virilem ſimul habens, & fœmineum. 1. Si in neutro ſit potens, validè contrahere non poteſt. 2. Si inæqualiter participet, contrahere debet ſecundùm ſexum, qui prævalet. 3. Si æqualiter utrumque participet, & ſecundum utrumque ſit æquè potens, debet ipſe unum eligere, & ſecundùm illum contrahere; quo electo, maximè eo matrimonio durante, peccabit mortaliter, ſi alio ſexu uti vellet. Tamb. *tom.* 2. *pag.* 103.

4149 Quod ſi nupſerit ut fœmina, & proceſſu temporis prorumpat in virum, tunc cum ſit potens uti ſexu fœmineo, matrimonium eſt, & fuit ab initio nullum, quia ſexus, in quo contraxit, non erat perpetuus; quoniam latebat ſexus virilis. Pari ratione, ſi hæc fuerit monialis profeſſa, profeſſio eſt nulla, & eſt è Monaſterio educenda; non tenetur tamen ingredi Religionem virorum; quia ejus intentio non fuit, niſi ingredi Monaſterium Monialium, & ibi profiteri. Port. in dub. Reg. ver. Profeſſio in fine.

13. PRÆSENTIA PAROCHI, ET DUPLICIS TESTIS

4150 SI deſit, ubi Trid. eſt receptum, matrimonium eſt nullum, etiam ſi qui contrahere debet, ſit in articulo mortis. Matrimonium coram facie Eccleſiæ celebratum dicitur, quod celebratur coram parocho, & teſtibus.

4151 [Ubi Decretum Concilii non eſt publicatum, valere matrimonia contracta abſque obſervantia formæ à Concilio præſcriptæ] declaravit S. Congreg. Conc. 19. Januarii 1605. apud Tamb. *de matr. lib.* 8. *tr.* 6. *c.* 2. §. 3. *num.* 10.

4152 Ubi eſt publicatum, vel aliquo tempore in Parochia tanquam Decretum Concilii obſervatum, nullus tamen Parochus reperitur, ſed Eccleſia Parochialis omninò vacet tam parocho, quàm Epiſcopo, & Capitulo valentibus alium delegare; quod contingere poteſt cauſa perſecutionis ab infidelibus illatæ: tunc [matrimonium valere abſque præſentia Parochi, ſervatâ tamen in eo, in quo poteſt, formâ Concilii, ideſt adhibitis ſaltem duobus teſtibus] declaravit eadem Sac. Congregr. Conc. 19. Januarii 1605, apud Tamb. *cit.*

4153 Qui ne contrahant coram Parocho, tranſeunt ad loca hæreticorum, ubi non ſunt Parochi, & ibi more loci ſine Parocho contrahunt, validè contrahunt, ſi tranſierunt animo mutandi domicilium; invalidè verò, ſi ſecus, ſed animo revertendi. Ita Clericatus *cap.* 133. *num.* 124. cum Tamb. & de Lugo, ex Brevi Urb. VIII.

4154 Si è loco, ubi non eſt publicatum Concilium veniant ad locum, ubi eſt publicatum, invalidè contrahunt ſine Parocho, & teſtibus.

4155 Si unus ex ſponſis ſit de loco, ubi eſt publicatum Conc, alius de loco, ubi non eſt publicatum, habenda eſt ratio loci, ubi matrimonium per verba de præſenti contrahitur. Clericatus, & Tamb. *cit.*

4156 Græci Eccleſiæ Romanæ uniti, maximè inter Latinos habitantes, tenentur ſervare formam Tridentini.

4157 Sufficit Parochus viri, aut uxoris, ſi contrahentes habitent in diverſis Parochiis, etiam ſi præſens contradicat, dummodo intelligat. Tamb. *tom. 1. cit. pag.* 157. quia Trid. *c. 1 ſeſſ.* 24. *de. refor.* Parochi, & duorum teſtium præſentiam expoſcit:

4158 Hinc Fagnanus *in 1. lib. Decr. cap. Quoniam de conſtit. n.* 25. *pag. mihi* 133. refert Declarationem Conc. ut ſequitur:

[S. Congregatio declaravit, validum eſſe matrimonium contractum coram Parocho, etiam invito, & per vim adhibito, quamquam nihil eorum, quæ agebantur, vidit, & intellexit, ſi affectavit non intelligere; ut in Parocho, qui ſibi aures obturaverat; etiam ſi ex alia cauſa vocatus, adhibitus tamen ad illum actum; item coram Parocho tam viri, quàm mulieris, etiam in aliena Parochia; imo & ſi Epiſcopus illi matrimonium interdixerit Item coram Parocho etiam minoribus tantùm Ordinibus initiato.]

4159 Non ſufficit igitur pura præſentia Parochi phyſica, & materialis, qualis eſſet Parochi amentis, dormientis, ebrii, infantis, verè, & non ex affectatione diſtracti, ſeu verè non advertentis, quid à contrahentibus agatur, ſed requiritur præſentia moralis, & humana, quamvis coacta, involuntaria, aut caſualis.

4160 Sic pariter de teſtibus. Unde invalidum eſt matrimonium, ſi contrahentes ſint velo cooperti, ita ut non cognoſcantur certò à teſtibus, Item ſi teſtes non intelligant idioma ſponſorum, quamvis per interp... moneantur de contractu matrimon... ex actibus externis ſponſorum ... piant, eos matrimonium contrahe... Clericatus, qui ritè ex Pontio addi... eſſe periculoſum, quia alter ex ſponſis ... tudine affectus poſſet dicere, ſe tunc ... ba de futuro minimè de præſenti, ...

4161 Inſuper validum eſt matrim... cui Parochus, vel alius Sacerdos de ... centia aſſiſtit contra prohibitionem E... ſub nullitate matrimonii factam; quia ... copus poteſt Parochum inobedientem ... nire, minimè verò matrimonium ex ... aſſiſtentiæ irritare, contra Decr. Trid. & ... clar. Sac. Congr. de *n.* 4158. Nec pote... vum impedimentum dirimens edere,

4162 Parochus poteſt alteri delegar... matrimonio aſſiſtat, ſed non niſi Sacerd... ex Trid. *cit.* Et hic validè aſſiſtit, ... per vim, metum, aut dolum licentia... nuerit.

4163 Hic Sacerdos delegatus pote... ri Sacerdori ſubdelegare, ut aſſiſt... delegatus generaliter, putà ſi ſit con... Parocho, tanquam Capellanus, ut ... in adminiſtratione Sacramentorum; qu... legatus ad univerſitatem cauſarum, ... ſubdelegare; ſecùs ſi ſit delegatus in ... ciali. Clericatus *cit.* ex Fagnano *in cap.* ... *nobis num.* 32. *de clandeſt. deſponſat.* ... *num.* 3979

4164 Si Parochus interim ſit mor... aut privatus beneficio, Sacerdos deleg... invalidè aſſiſtit, ſi id ſciat; quia deleg... ſpirat mortuo delegante. Validè, ſi ... ſciat; quia ei aſſiſtit bona fides, & ... locatus.

4165 Validè, & ſi illicitè, aſſiſtit Paro... chus cenſuris innodatus, aut irregula... validè verò, ſi ſit hæreticus. Ratio pri...

…ut Clericatus) eſt ; quia tale jus aſſiſtendi …n eſt actus juriſdictionis , ſeu qualitas à …io Parochiali proveniens ; adeòque per …ſinas non aufertur. Ratio ſecundi ; quia …zeſim beneficia vacant; adeòque non …amplius Parochus. S. Congr. apud Fagna… in cap. *Ad abolendum* 38. *de hæret.*

4166 Peccat mortaliter , aut venialiter , …i opinionum varietatem , Parochus , ſi …mat verba Ritualis : *Ego conjungo vos in matrimonium in nomine Patris, &c.* ſed non …lidat matrimonium , quia hæc verba …ſunt de eſſentia ; non habent enim ra…nem formæ, ut ex *num.* 3652. ſed ſo… declarant matrimonium legitimè con…tum, ut ſit ſenſus : *Ego declaro vos …traxiſſe legitimum matrimonium.*

4167 Ex quo infert Tamb. *lib.* 8. *de ma…tract.* 6. *cap.* 2. §. 4. *num.* 5. quod ſi con…entes non interrogati , ex ſe ſatis expri… conſenſum, poſſit Parochus interroga…nem circa conſenſum omittere ; quia eſſet …nſus.

4168 Semper autem ſub mortali tenetur …ochus in ſuo libro Parochiali matrimonia …trata notare.

…c fere Clericatus *cit.* qui quatuor quæ… neceſſaria ex Tamb. proponit, & reſolvit …ſequitur.

QUÆRES I

4169 *An nomine Parochi in hac materia …tur ſolus Parochus, id eſt Sacerdos inveſti… beneficio?*

R Eſp. appellatione Parochi venire , ul… Sacerdotem in beneficio Curato …deputatum, etiam Epiſcopum in tota Diœ…ceſi, ac ejus Vicarium Generalem , nec non …Vicarium Capitularem Sede Epiſcopali va…cante: item Cardinales in ſuo titulo ; Lega-
,,tum à Latere in Legationibus ſuæ Provinciæ;
,, Archiepiſcopum in viſitatione Diœceſum
,, ſuorum ſuffraganeorum, vel ubi fuit ad eum
,, à ſententia Epiſcopi appellatum ; Summum
,, Pontificem in toto orbe. Sanchez *de matr.*
,, *diſp.* 7. *nu.* 10. Pontius *lib.* 5. *cap.* 10. & Tam-
,, bur. *ubi ſup. cap.* 2. §. 5. *num.* 1. ubi id exten-
,, dit etiam ad Abbates habentes juriſdictio-
,, nem quaſi Epiſcopalem ; ſi tamen ſint in
,, Abbatia inſtituti, non autem ſi tantùm in
,, commendam habeant, Diana *par.* 11. *tr.* 3.
,, *reſ.* 35.

QUÆRES II.

4170 *Si Parochus dediſſet licentiam alteri Sacerdoti, ut aſſiſteret matrimonio, ſed iſte neſciret, datam eſſe ſibi licentiam, & nihilominus aſſiſteret, eſſet ne matrimonium validum?*

,, R Eſp. diſtinguendo ; vel ipſe aſſiſtens i-
,, ſerat ad petendam licentiam , & eâ
,, obtentâ, antequam ſibi notificaretur, aſſi-
,, ſteret peccaret quidem exponendo ſe pe-
,, riculo nullitatis , at validè aſſiſteret , quia
,, conceſſio gratiæ incipit valere à puncto
,, conceſſionis factæ oratori petenti , & ac-
,, ceptanti. At ſi nullo petente fuiſſet licentia
,, data ultro per ipſum Parochum ; matrimo-
,, nium eſt nullum , quia cum à nullo dicta
,, licentia ſit acceptata , nullum parit effe-
,, ctum. Caſtropal. *diſp.* 2. *de ſponſ. punct.* 13.
,, *num* 6. Dian. *par.* 11. *tr.* 3. *reſ.* 32. & eſt tex-
,, tus *in cap. Si tibi abſenti, de præbend. in* 6.
,, Tambur. *dict. lib.* 8. *tract.* 6. *cap* 2. §. 5.
,, *num.* 7.

QUÆRES III.

4171 *Quomodo cognoſcatur, an quis ſit de Parochia, ad effectum contrahendi validè matrimonium coram proprio Parocho ;*

,, R Eſp. eſſe diſtinguenda quatuor gene-
,, ra habitantium. Primum eſt eorum

„ qui fixum habent domicilium per totum
„ annum in parochia. Secundum eſt illo-
„ rum, qui habitant pro majori parte anni
„ tantùm, ut Scholares Patavii, vel litigan-
„ tes Venetiis. Tertium illorum, qui per
„ paucos dies occaſione ſolatii, aut recrea-
„ tionis. Quartum illorum, qui vagi ſunt,
„ & nullibi morantur, ut ſunt comici, & cir-
„ culatores. Modò, perſonæ primi, & ſe-
„ cundi generis, abſque dubio contrahunt co-
„ ram Parocho, in cujus Parochia morantur.
„ Secùs eſt de illis tertii generis, quia non
„ dicuntur habere domicilium ibi, ubi ex iti-
„ nere morantur. Perſonæ quarti generis
„ cenſentur de Parochia, ubi ſe firmant,
„ quamvis citò diſceſſuri. Barboſ. *in Collect.*
„ DD. ad Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 7. Tambur.
„ *dict. cap.* 2. §. 5. *num.* 10 11. & 12. ubi tamen
„ *num.* 13. advertit, non debere Parochum
„ matrimoniis vagorum aſſiſtere, niſi priùs
„ exhibeant licentiam Ordinarii, & atte-
„ ſtationem libertatis eorundem ad tradi-
„ ta per Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 7. *de refor.*
„ *matrim.*

QUÆRES IV.

4172 *Si ſponſi ſint diverſarum Civitatum & faciant mandatum procura duobus amicis in alia Civitate commorantibus, ut eorum nomine matrimonium contrahant: An Parochus Procuratorum fuerit verus Parochus, & potuerit validè aſſiſtere matrimonio?*

„ RESP. hunc caſum non inveniri apud
„ Doctores diſcuſſum, ut notat Tam-
„ bur. *dict. lib.* 8. *tract.* 6. *cap.* 2. §. 6. *num.* 23.
„ ubi doctè equidem ſic diſtinguit: vel unus
„ ſponſus tantùm eſt abſens, & ejus loco
„ deputatur Procurator; & tunc matrimo-
„ nium poterit celebrari coram Parocho
„ ſponſi præſentis cum interventu Procu-
„ ratoris pro ſponſo abſente, at ſi ambo
„ ſponſi abſint, & uterque eorum [illegible]
„ Procuratorem ad contrahendum, [illegible]
„ curatores ſtent in alia Civitate; [illegible]
„ iſtorum Procuratorum nequaquam [illegible]
„ validè aſſiſtere matrimonio per eos [illegible]
„ ratorio nomine contrahendo, quia [illegible]
„ illorum eſt Parochus ſponſorum [illegible]
„ ceſſè erit, ut parochus ſponſorum [illegible]
„ facultatem Parocho Procuratorum [illegible]
„ di prædicto matrimonio: quod [illegible]
„ que difficile, neque grave, quia [illegible]
„ etiam ipſi ſponſi mittere atteſtationes [illegible]
„ libertatis. Ita Tamb. *ubi ſupra dict.* [illegible]

QUÆRES V

4173 *Quid dicendum de Regularibus [illegible] adminiſtrationem Sacramentorum?*

RESP. Regulares, qui ſine Parochi [illegible] præſumunt Clericis, aut laicis [illegible] mentum extremæ Unctionis, vel [illegible] miniſtrare, aut Matrimonia ſolemniter [illegible] dicere, incurrere Excommunicationem [illegible] pæ reſervatam; ex Clement. *lib.* 7. [illegible] *cap.* 1. Excuſat autem ignorantia craſſa [illegible] cenſura eſt contra præſumentes: *n.* [illegible] 4332. & 3979.

Quid de Extrema Unctione, & [illegible] quoad commenſales, hoſpites, ſervos &c. Quidque in extrema neceſſitate in [illegible] lo mortis, &c. Vide *conſt.* 31. Pii V. *ad [illegible] ceſſibilem* 15. Febr. 1307. in Bullar. [illegible] Pauli III. *licet debitum* 28. Octobris [illegible] Bullar. Paſſer. *tom.* 2. *q.* 187. *art.* [illegible] qual. *q.* 404. & 405 Gabriel. à S. Vinc. [illegible] Amandoliam *tom.* 2. *par.* 6. *ſol.* 2. *dub.* [illegible] *p.* 2. *tr.* 4. *reſ.* 170. & Bord. *reſ.* 20. *n.* [illegible] fert *conſt.* Pauli III. & Leonis IX.

Poſt relatos Pontifices, & Doctores [illegible] nò prius videndos, videri poteſt Mat[illegible] Officiali curiæ *tom.* 2. *pag.* 203. Quod [illegible] mentum Pœnitentiæ fuse dictum eſt [illegible]

DUO TESTES

4174 Debent eſſe præſentes, *ut in 4159. & 4160.* & unitim intervenire contractui, dum actu conſenſus præſtatur, ità non ſufficiat, ſi unus audiat conſenſum viri, alter mulieris.

4175 Una ſola qualitas eſt neceſſaria in teſtibus, nempe uſus rationis; unde, quælibet perſona cujuslibet conditionis, aut ſtatûs, vir, mulier, cognata, infamis excommunicata, infidelis, &c. & cujuslibet ætatis, dummodo uſum rationis habeat, eſt teſtis habilis quoad matrimonium contrahendum; quia Trid. *cit.* nullum excipit pro teſte.

Ad teſtificandum autem ſuper nullitate matrimonii non ſufficiunt, ſed requiruntur duo omni exceptione majores, *c. 1. de Conſanguint.*

14. RAPTUS MULIERIS

4176 Dirimit Matrimonium, ità ut Rapor non poſſit raptam ducere, quàmdiu manet in poteſtate raptoris; benè verò, quando fuerit à raptore ſeparata, & poſita in loco tuto, ſi tunc illa liberè conſentiat: ſed tam tunc raptor, & omnes illi, qui conſilium, auxilium, & favorem præbuerunt, ſunt ipſo facto excommunicati, ex Trid. *ſeſſ. 24. de ref. c. 6.* Ad raptum autem requiruntur tria in 4158.

4177 *Sufficit, 1. Si violentia inferatur ipſi fœminæ in principio, licèt poſtea copulæ annuat, Non ſufficit autem, ſi in principio raptui conſentiat & poſtea renitens fuerit cognita; principium enim eſt attendendum, quo violentia exercetur, 2. Sufficit, quòd ſit raptus fœminæ, ſive virginis, ſive corruptæ, ſive meretricis; non ſufficit, ſi ſit viri: ratio primi,* quia Trid. *punit offenſam, & impedimentum libertatis matrimonii, quòd habetur, etiam ſi mulier inhoneſta rapiatur. Ratio ſecundi, quia lex eſt pœnalis, adeóq; cum loquatur de viro raptore, non debet extendi ad mulierem raptricem:* ità Fenech.

CAPUT VI.

De diſpenſationibus.

4178 Diſpenſatio *eſt juris alicujus relaxatio.* Unde non poteſt fieri ſine rationabili cauſa.

4179 Diſpenſatio data ſine cauſa à ſuperiore, eſt valida, ſed illicita; data verò ab inferiori in lege ſuperioris, eſt etiam invalida; ut pariter dictum eſt de voto. In utroque caſu diſpenſantes peccare mortaliter, docent antiqui, venialiter moderni apud Dianam *part. 8. tr. 3. reſ. 6.* Clericatus *c. 136. n. 1.*

4180 Cauſæ, ob quas ſolet Pontifex in impedimentis matrimonii diſpenſare, ſunt præcipuè ſeptem.

Primò, *anguſtia loci,* ob quàm non inveniat ſibi parem, quàm ſint ibi pares.

4181 Secundò, *paupertas ſeu incompetentia dotis,* ob quàm non poſſit extra cognatos inveniri conjugium.

Non obſtante ſpe futuræ ſucceſſionis ab inteſtato, aut legati, ſi non habeat mulier parentes divites, qui teneantur, & cogi poſſint ad eam dotandam. Si mulier ſit deformis, & hac de cauſa cum ea dote non poſſit nubere extrà cognatos, cenſetur pauper; ſed id debet exprimi.

4182 Tertiò, *grave periculum litis, aut inimicitiæ.*

4184 Quartò, *ætas fœminæ excedens:* putà ſi annum 24. excedat, ne innupta remaneat.

4183 Quintò, *conſervatio familiæ illuſtris, & in Eccleſia benemeritæ.* Nobilitas eſt deſumenda à patre, non tantùm à matre.

4185 Sextò, *timor ſcandali, aut periculum infamiæ.*

4186 Septimò, *larga eleemoſyna.*

4187 Diſpenſatio, ſi in ea taceatur verum, aut exponatur falſum, dicitur ſubreptitia, ſeu obreptitia. Et eſt nulla, ſi taceatur verum, aut exponatur falſum circa cauſam finalem: non eſt nulla, ſi circa cauſam impulſivam. Cauſa finalis eſt illa, ſine qua diſpenſatio non concederetur. Cauſa impulſiva eſt illa, ſine qua concederetur diſpenſatio, ſed non tam faciliter, aut promptè. Clericatus *c.* 137. *n.* 1. cum Tamb.

4188 Subreptitia eſt diſpenſatio, & inde nulla: Primò, ſi fuit expoſitum unum impedimentum pro alio, v. gr. gradus conſanguinitatis pro gradu affinitatis, aut ſi ſub dubio impedimentum certum.

3189 Secundo, ſi factus ſit error in expreſſione Diœceſis. Clericatus *cit. num.* 21. cum Tamb. contra Dianam *p.* 8. *tr.* 5. *reſ.* 64. & Mendo *in Epit. cit. n.* 13. qui opinionem affirmativam vocat certò probabilem.

4190 Valida tamen eſt, & poteſt ab Ordinario executioni mandari, 1. Si error fuit in nomine, aut cognomine; conſtet tamen de veritate corporum, ſeu perſonarum; 2. Si fuit in exponendo gradu proximior pro remotiori; ſecus, è contra: praxis tamen eſt in hoc ſecundo caſu, ut litteræ remittantur Romam pro correctione. Clericatus, Tam. & Mendo *cit.*

4191 Si orator taceat repulſam antea ſuper eâdem ſupplicatione ſibi datam, valet diſpenſatio. Clericatus *c.* 137. *n.* 2. cùm Diana *p.* 8. *tr.* 3. *reſ.* 54. Tamb. *cit.* & Sanchez.

4192 Et quamvis Tamb. *cit.* idem doceat, ſi data repulſa à Superiore, fiat recurſus ad inferiorem habentem facultatem diſpenſandi, abſque eo quòd & repulſa notificetur: Id dico verum in caſibus, in quibus inferior habet à ſuperiore conceſſam facultatem Ordinariam, ſeu delegatam diſpenſandi, ut eſt in votis, *ex n.* 1723. & 1962. ... caſibus; in quibus inferior ſolùm eam habet ex Epikeja, ni mirùm ex rationabiliter præſumpta voluntate ſuperioris; hanc autem habet Epiſcopus in impedimentis dirimentibus, non primam, juxta dicta *nn.* 4230. & ...

4193 Qui poſt obtentam diſpenſationem ducendi Roſam conſanguineam, petit diſpenſationem pro ducenda alia conſanguinea, tenetur exponere primam diſpenſationem ... hæc fiat inutilis ex ſola mutatione ... ſius petentis; non tenetur verò, ſi per ... non ſteterit, ſed prima diſpenſatio ſit ... facta inutilis, in quantum Roſa ſit mortua ... cta Religioſa, aut nolit. Clericatus ... 3. cum Diana *p.* 8. *tr.* 3. *reſ.* 55.

4194 Qui diſpenſationem obtinuit ... impedimento criminis ob uxoricidium ... occidat ſecundam uxorem, ut ducat ... tenetur exponere priorem diſpenſationem. Clericatus *cit. n.* 4. cum Tamb. ... quia difficiliùs conceditur gratia ... delicto, quàm unico; bis, quàm ſemel.

4195 Qui obtinuit diſpenſationem ... voto ſimplici caſtitatis ad contrahendum ... mortuâ uxore petat diſpenſationem ... non tenetur primam diſpenſationem exprimere; quia in hoc non adeſt delictum ... ma diſpenſatio eſt expleta. Clericatus ... cum Tamb. *v. n.*

4196 Qui ſimul plura impedimenta ... tutius eſt, ut illa ſimul exponat, & pro ... bus ſimul, & non ſeorſim diſpenſationem ... tat, ob rationem *de n.* 4194.

Quòd ſi unum ſit occultum, alterum ... blicum, tunc poteſt, & debet ad Dataria... currere pro publico, reticito occulto ... occulto ad S. Pœnitentiariam, cui ... gnificare debet impedimentum publi...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

per quo Dataria diſpenſavit, aut eſt diſpenſata. Clericatus *cit. n.* 7.

4197 Si duæ ſint expoſitæ cauſæ, vera una, alia falſa, quarum tamen quælibet eſt ſufficiens ad diſpenſationem, validam eſſe diſpenſationem, tenet Mendo *in Epit. ver. diſpenſatio n.* 16. quàmvis faciliùs ob cauſam veram Papa diſpenſaſſet; quia *utile per inutile non vitiatur.* Idem docet Clericatus *cit. n.* ... cauſa falſa potius reputetur impulſiva, ... finalis. Tutius tamen ait, denuo ad Papam recurrere, & certum reddere de cauſa ... ob periculum nullitatis; & ità eſt practicandum.

4198 Si poſt diſpenſationem ſuper affinitate ... copula illicita cum conſanguinea ... ſeu iterum quis habeat rem cùm eadem conſanguinea ſponſæ, non requiritur nova diſpenſatio, ſi copula contingat ante executionem diſpenſationis, à delegato factam: requiritur verò, ſi contingat poſt executionem diſpenſationis, ſed ante contractionem Matrimonii. Clericatus *cit.* & Diana *p* 8. *tr.* 3. *reſ.* 65. ... diſpenſatio data non tollit affinitatem ... nova copula ſupervenientem.

DE CLAUSULIS DISPENSATIONIS.

4199 TRria in hac re à Doctoribus conſiderantur, 1. *Materia, & cauſæ diſpenſationis*: de materia, ſuper qua poteſt peti, & ... dari diſpenſatio, putà voto, irregularitate, Matrimonio, &c. fusè inſinuatum eſt in ... ſtione S. Pœnitentiariæ, *à nu.* 157. De ... actum eſt *à n.* 4180. & in propriis locis ... tarum, 2. *Forma litterarum diſpenſationis*, de qua in n. 260. 3. *Obſervanda in executione diſpenſationis.*

PRO FORO INTERNO

4200 PRima Clauſula, quod executor ab ipſo impetrante eligendus ſi *Confeſſarius Magiſter in Theologia, vel Doctor decretorum, ex approbatis ab ordinario,* Non ſufficit, ſi ſit purè licentiatus: *v. n.* 261.

4201 Secunda, *Diſcretioni tuæ committimus, quatenus ſi eſt ita.* Unde debet confeſſarius ſe informare de veritate cauſæ expoſitæ à ſolo pœnitente, cui eſt credendum, Quòd ſi Confeſſarius aliunde ſciat expoſitũ eſſe falſum, non poteſt litteras exequi; quia ſecundùm propriam ſcientiam debet exequi. Semper Sigillum Confeſſionis Cuſtodiat.

4202 Tertia, *Injuncta ei gravi pœnitentiâ ſalutari.* Pœnitentia injungenda remittitur arbitrio, & prudentiæ Confeſſarii, attentâ gravitate delicti, ſeu cauſæ, & circumſtantiis conſideratis.

Si peccatum fuit in priori Confeſſione abſolutum, & debita pœnitentia ſatisfacta, quamvis non ſit neceſſaria nova abſolutio, & pœnitentia congrui tamen, ſtante novâ accuſatione Sacramentali in litteris requiſitâ, quòd detur nova abſolutio, & pœnitentia; mitior tamen, attentâ priori; & ita eſt in praxi ſervandum. Clericatus *c.* 139. *n.* 10.

Si Pœnitentia ſit litteris præſcripta, eſt ad litteram ſervanda.

4203 Quarta, *Dummodo impedimentum ſit occultum* Quid ſit *occultum*, fusè habes *à num.* 3317. *ad* 3320. & *in tom.* 2. *n.* 72.

4204 Buſem *lib.* 1. *tr.* 2. *cap.* 4. in appendice diſpenſ. S. Pœnit. habet; Etſi aliqua impedimenta, v. gr. cognationis ſpiritualis, naturâ ſuâ ſint publica, contrahantur in facie Eccleſiæ: fieri tamen poteſt per accidens, ut ſint occulta, v. gr. 1. Ob diuturnitatem temporis, ex quo ſunt contracta, 2. Ob diſtan-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtantiam loci à loco contractæ cognationis, 3. Per mortem eorum, qui fuerunt conſcii, 4. Per ignorantiam hujus contractionis.]

Omninò tamen ſervandum eſt dictum *in n.* 3419.

4205 Verricelli *tr.* 3. *qu.* 51. *nu.* 8. excipit caſum, quo in litteris dicatur: *Dummodo impedimentum, ſeu delictum ſit omninò occultum.* Et tunc vult, occultum dici, quòd probari non poteſt; adeóq; ſi probari poteſt, non poſſit diſpenſatio executioni mandari.

4206 Quinta: *Ut conjux ignara impedimenti certioretur de nullitate prioris conſenſûs, ſed ita cautè, ut latoris delictum nunquam detegatur.* Vide *n.* 4244. *& à n.* 4247.

Aliàs clauſulas *vide in n.* 263.

PRO FORO EXTERNO

4207 Ex Clericato *c.* 138. & Tambur. *cit c.* 12. Diſpenſatio matrimonii eſt executioni danda ab eo, cui eſt à Papa directa: Non poteſt ab Epiſcopo, ſi eſt directa Vicario, & econversò.

4208 Vicarius, ceſſante officio, non poteſt diſpenſationem ab ipſo inceptam expedire, ſi commiſſio ſit realis facta, nempè Vicario, ut Vicario; ſed tunc expeditio ſpectat ad ſucceſſorem: Poteſt tamen eam expedire, ſi ſit perſonalis, facta ſcilicet per nominationem perſonæ. Clericatus *cap.* 38. *nu.* 2. cum Tamb. qui ait, perſonalem cenſeri, ſi dicatur: Tibi Joanni Vicario: *v. n.* 4226.

4209 Vicarius Capituli ſede vacante non poteſt expedire diſpenſationes matrimoniales inexpeditas à Vicario Epiſcopali relictas. Clericatus *cit.* cum Tamb. ex Canoniſtis; quia Papa parùm illi fidit; inde ſolet pro diœceſanis Sedis Vacantis Epiſcopo viciniori committere.

4210 Tunc Epiſcopus vicinior, ſi ante expeditionem Sedes fiat plena per adventum novi Epiſcopi, poteſt litteras diſpenſationis expedire, ſi executio ſit incepta: Si verò ſit integra, hoc eſt, ſi litteræ non ſint ei præſentatæ, non poteſt eas expedire, ſed Diœceſanus debet novam commiſſionem petere.

4211 Executor delegatus poteſt committere examen teſtium, vel ... tionem, minimè ipſam actualem ... tionem; quia quoad hanc Papa expectat ... ctum ipſius delegati.

4212 Informationes ſumere poteſt judicialiter, aut extrajudicialiter, ad ſui libitum prudentiam.

4213 Valet diſpenſatio, ſi cauſa ſit vera, licèt probata per falſos teſtes: Non valet in foro conſcientiæ, ſi ſit falſa, ſed ... vera per falſos teſtes.

4214 Quamvis in litteris apponi ſoleant hæc verba: *Propter has & ſimiles ... rationabiliter animum noſtrum ...* executor non tenetur, præter cauſas ... ſas, de aliis generalibus ſe informare, ... tamquàm conditio apponitur.

4215 Executor non poteſt aliquid ... nus, aut præmium pro labore diſpenſationis recipere ob clauſulam, quæ in litteris ... apponi: *Quòd ſi ſpretâ hac monitione ... muneris aut præmii, recipias, excommunicationem latam incurras.* Et quamvis ... alii apud Tamb. *cit.* & Diana *p.* 8. ... dicant per dictam clauſulam non ... eſculenta, & poculenta non magni ... cùm hæc dentur non ad corrumpendum ... dicem, ſed ad celeriorem expeditionem ... prohiberi officiali aliquid accipere ... re in expeditione, pro acceſſu ad ... dos teſtes nolentes venire, pro copia ... ſûs poſt expeditionem. Clericatus ... ab omni acceptione abſtinendum.

4216 In diſpenſatione, quæ conce...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſrmi pauperum, in qua ſcilicet non impo- nitur mulcta pecuniaria, ſed pœnitentia per opera præſcripta; non poteſt executor pœ- nitentiam, ſeu opera præſcripta mutare, mi- nuere, aut differre. Tamb. *cit. c.* 13. §. 3.

Et quamvis Clericatus *cap.* 138. *nu.* 11. pu- tet, quòd poſſit mutare ex graviſſima neceſſi- tatis cauſa; tutius tamen ait eſſe, tunc ad Datariam recurrere pro facultate minuendi, differendi. &c.

QUÆRES

4217 *Quid agere debeat executor, ſi poſt expeditam diſpenſationem comperiat ſe erraſſe?*

Reſp. Quòd executor tanquam delegatus non poteſt ſanare errorem; Tam. *cit* ¶. 1. num. 10, quia Delegatus poſtquam functus eſt munere ſuo nihil poteſt.

Qui tamen talis executor pro foro exter- no ſolet eſſe Ordinarius, cui incumbit provi- dere in quantum poteſt, ne delicta patrentur; ideò ſi errat in exequendo, debet matrimo- nium prohibere; & ſi reperiatur contractum, debet conjuges ſeparare, donec iterùm à Pon- tifice diſpenſatio concedatur.

4218 Si erravit denegando diſpenſatio- nem, pronunciando eam invalidam, tunc nil poteſt, ſed tunc debent Oratores iterùm re- currere ad Papam, ſeu Datariam, expoſito errore; non enim poteſt ut delegatus, quia ut delegatus jam functus eſt officio ſuo, pronun- ciando diſpenſationem invalidam; *ut in nu.* 4217, nec ut Ordinarius; quia ut Ordinarius non habet auctoritatem exequendi diſpenſa- tionem Pontificiam per errorem denegatam. Hic autem eſt ſermo de diſpenſatione con- ceſſa per Datariam, ſeu pro foro externo, qui ſemper, datâ ſemel ſententiâ; non admittit re- curſum ad eamdem cauſam.

4219 Loquendo autem de diſpenſatione conceſſa per S. Pœnitentiariam pro foro in- terno conſcientiæ, poteſt error in denegando commiſſus à Confeſſario ſanari; quia de na- tura fori interni conſcientiæ eſt, ut Confeſſa- rius poſſit mutare conſilium per meliorem conſiderationem, aut opinionem, & per re- ctius judicium.

Hinc fit, ut ſi Confeſſarius legitimè ab o- ratore electus aperiat litteras S. Pœnitentia- riæ, & deneget diſpenſationem, putans, cau- ſam non verificari; poſteà, re maturiùs conſi- deratâ, judicet cauſam verificari, adhuc poteſt diſpenſare; quia opinio, vel error alterius non debet obſtare oratori.

Nec obſtat, quòd litteræ fuerint apertæ, quia aperitio illa fuit materialis, quæ non ob- ſtat valori; & confeſſario injungitur aperitio formalis, videlicet cùm facultate diſpenſandi. Ità Tamb. *cit. c.* 13. §. 3.

DE CESSATIONE DISPENSA- TIONIS.

4220 Diſpenſatio non ceſſat per ceſſatio- nem cauſæ impulſivæ; benè verò per ceſſationem cauſæ finalis, ſeu principa- lis; cauſa námque principalis diſpenſationis verificari debet: *v. n.* 4186.

Pro cujus rei claritate, quinque ſunt diſtin- guenda tempora, 1. Quando mittitur ſuppli- catio ad Pontificem, 2. Quando ea lecta Pon- tifex annuit, 3. Quando executor diſpenſatio- nem concedit, 4. Quando poſt diſpenſatio- nem conceſſam matrimonium contrahitur, 5. Denique quando matrimonium eſt jam contractum. Hâc diſtinctione præmiſſâ.

Conveniunt Doctores, non eſſe opus, ut cauſa verificetur primo tempore. Tamb. *lib.* 8. *tr.* 2. §. 3. *n.* 4. Bonac. & alii apud ipſum. Quantùm ad reliqua tria tempora.

4221 Dico, 1. Opus eſſe, ut cauſa verifice- tur ſecundo tempore, nimirùm quando Pontifex annuit. Caſtrop. *tom.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 4. *p.* 15. *n.* 2. contra Tambur. *cit.* quia Ponti-

fex ſupplicationibus annuit, ſi expoſita ſint vera: Quæ opinio eſt probabilior, ſimul & tutior, adeóque ſervanda, cùm agatur de valore Sacramenti; *v. à num.* 75. *& à n.* 3256. *ad* 3284.

4222 Dico 2. Si cauſa ſecundo tempore, quando Pontifex annuit, erat vera, tertio verò tempore, quando executor illam concedit, ceſſaverit eſſe vera, poteſtas diſpenſandi ceſſat, & ſi concedatur, eſt invalida. Eſt communis, & ſequitur à fortiori, maximè ex verbis litterarum diſpenſationis, *ſi eſt ita.*

4223 Dico 3. Si cauſa ſecundò, & tertio tempore fuit vera, quarto autem tempore, quando poſt diſpenſationem ab executore conceſſam, matrimonium contrahitur, ceſſaverit eſſe vera, ceſſat diſpenſatio, & diſpenſati tenentur ſub nullitate à matrimonio contrahendo abſtinere. Sanch. *lib.* 8. *de matr. d.* 30. *n.* 14. contra Tamb. *cit. n.* 9. Ratio eſt; quia tunc diſpenſatio ceſſante cauſâ non ceſſat, quando eſt redacta ad actum irrevocabilem; diſpenſatio autem, quàmvis ſupponatur ab executore conceſſa, non dicitur redacta ad actum irrevocabilem, niſi quando Matrimonium eſt jam actu contractum; minimè antequàm contrahatur; igitur ſi cauſa, quæ ſecundo, & tertio tempore fuit vera, ceſſat ante quartum tempus, antequàm ſcilicet matrimonium contrahatur, diſpenſatio ceſſat; quoniam non eſt jam redacta ad actum irrevocabilem, ſed faciliter revocari poteſt.

Hinc ſi cauſa, ob quàm fuit diſpenſatum, fuit paupertas mulieris; ſi mulier ſive ſecundo tempore, quando Pontifex annuit, ſive tertio tempore, quando fuit diſpenſatio ab executore conceſſa, ſive quarto tempore poſt talem diſpenſationem conceſſam, antequàm tamen actu matrimonium contraheret, evaſerit dives, non poteſt matrimonium contrahere.

Non deſunt tamen Doctores, Tamb. [illegible] Buſem. *lib.* 1. *tr.* 2. *c. dub.* 4. Diana, [illegible] & alii apud ipſum, qui tenent, quòd quando agitur de re individua, & quæ non habet tractum ſucceſſivum, ſed conſummatur unico actu, & eſt permanens, ut eſt contractus matrimonii, quòd diſpenſatio non ceſſat, ſi cauſa ceſſet poſt diſpenſationem ab ipſo executore expeditam, antequàm perficiatur contractus; hâc moti ratione, quia diſpenſatio jam fuit expedita, & cùm diſpenſatio ſit relaxatio juris, per diſpenſationem jam fuit extincta obligatio legis; obligatio autem ſemel extincta non reviviſcit, & quod [illegible] ctum eſt, non reproducitur, niſi ab eo, qui producere poteſt. Unde concludunt, quòd dicta mulier, quæ poſt diſpenſationem ab ipſo executore conceſſam, evaſit dives, quia [illegible] nus acquiſivit dotem, aut hæreditatem, adhuc poſſit matrimonium, ſuper quo fuit diſpenſata contrahere. Sed hæc ratio ſolutam [illegible] per rationem noſtræ reſolutionis.

4224 Dico 4. Si cauſa ceſſet, quando jam eſt Matrimonium contractum, non ceſſat diſpenſatio: eſt communis. Ratio eſt, quia matrimonio jam contracto, diſpenſatio eſt redacta ad actum irrevocabilem; diſpenſatio autem jam redacta ad actum irrevocabilem, ceſſante cauſâ non ceſſat; adeóque ceſſante cauſâ, matrimonio jam contracto, diſpenſatio non ceſſat. Confirmatur; quia ex una parte matrimonium fuit validè contractum, quia cauſâ (ut ſupponitur) non ceſſavit ante, ſed poſt: Ex alia contractus matrimonii eſt individua, non habens tractum ſucceſſivum, ſed conſummatur unico actu, & eſt permanens.

Eâdem ratione, ſi poſt beneficium per diſpenſationem obtentum ceſſat cauſa, ob quam fuit diſpenſatum, non ceſſat diſpenſatio, [illegible] beneficium.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex quo habes, quòd quando diſpenſatio eſt de re dividua, & que habet tractum ſucceſſivum. ſi cauſa ceſſet poſt actum, ſuper quo eſt diſpenſatū, ceſſat diſpenſatio in poſterum pro reliquis actibus: Hinc qui eſt diſpenſatus ob dubiam in firmitatem ad carnes, ceſſante infirmitate, tenetur à carnibus abſtinere: Et qui ob dubiam oculorum infirmitatem, aut dubium capitis dolorem diſpenſatus ab onere recitandi horas cauſa ceſſante, tenetur ad alias; quia agitur de re dividua, habente tractum ſucceſſivum: ſup. num. 455.

4225 Diſpenſatio matrimonii, ſeu facultas diſpenſandi non ceſſat per mortem Pontificis, tam ſi res non eſt integra, ſed incepta, cap. Gratum, cap Relatum de Offic. deleg. quàm ſi eſt integra, videlicet quatenus diſpenſatio non eſt incepta; quia diſpenſatio eſt gratia, quæ non expirat morte concedentis. Nam à qua regula in jure duo tantùm excipiuntur caſus, nimirum in materia beneficii, & in recepiſſa ſtitiæ, in quibus re integrâ morien-te delegante delegatus non poteſt procedere, ut ſi cut de Præbend. in 6. & in locis cit. Clericatus c. 150. n. 3.

4226. Si delegatus moriatur, antequā diſpenſationem expediat; ſi gratia erat realis commiſſa videlicet non perſonæ, ſed officio, v. gr. Epiſcopo, expediri poteſt à ſucceſſore; ſecus minimè, ſi erat perſonalis: ſed tunc, ſi actus diſpenſationis eſſet completus, & ſolum non dediſſet literas teſtimoniales, poſſent Oratores in foro conſcientiæ diſpenſatione frui. Clericatus cit. cum Tamb. ſup. num. 4209.

Denique non ceſſat diſpenſatio per non uſum, v. gr. octo, aut decem annorum, etiam ſi orator dixiſſet, ſe nolle eâ uti, neque eam gratiam habere, ſed ut ceſſaret, requireretur, ut Oratores renunciarent, & renunciatio ſit acceptata à Pontifice: Clericatus cit. cum Tamb.

SUMMUS PONTIFEX

4227 Diſpenſare poteſt in impedimentis jure ſolùm Eccleſiaſtico dirimentibus; etiam in voto ſolemni caſtitatis, & Religionibus, ex graviſſima cauſa. ſic Alex, III. diſpenſavit cum Nicolao Juſtiniano Monacho ad nubendum, & Cœleſtinus diſpenſavit cum Conſtantia moniali profeſſâ filia Rogerii Siciliæ Regis, ut nuberet Henrico Sexto Regi. *v. num. 4252.*

EPISCOPUS

4228 Poteſt diſpenſare in impedimentis ex jure Canonico dirimentibus, quatuor conditionibus concurrentibus, videlicet (Dummodo, 1. Matrimonium ſit jam bonâ fide contractum, 2. Matrimonium ſit publicum, & impedimentum occultum; & ſeparatio ſine magno ſcandalo, infamâ, aut damno fieri non valeat, 3. Pontifex adiri non poſſit, 4. Et periculum ſit in mora) Fagnanus *lib. 1 cap. Nimis, tit. de filiis Presbiter.* Hæc eſt communis ſententia, cui adhæreo.

Ratio primæ; quia ſi matrimonium ſit cum ſcientia impedimenti contractum, diſpenſare non poteſt; nam ſicut Papa ex Conc. Trident. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 5.* excludit à ſpe diſpenſationis ab ipſo obtinendæ eos qui intra gradus prohibitos præſumpſerit ſcienter contrahere, & maximè ſi conſumare auſi fuerint; ſic potiore jure prohibet Epiſcopis tunc diſpenſare.

Ratio Secundæ; quia ſi matrimonium eſſet occultum, & impedimentum publicum, potiùs eſſet ſcandalum, ſi conjuges permanerent in copula fornicaria.

Ratio tertiæ, & quartæ; quia ſi caſus pateretur dilationem, & poſſet fieri recurſus ad

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Papam, ceſſaret neceſſitas recurrendi pro diſpenſatione ad Epiſcopum.

4229 Nec paupertas ſufficit ad execuſandum recurſum ad papam; quia pro impetratione diſpenſationis non eſt neceſſarius acceſſus perſonalis Romam. Imò pro impedimentis occultis facilis eſt recurſus (maximè in noſtris Regionibus Romæ propinquis) ad S. Pœnitentiariam per publicum tabellarium, & ab ea obtinetur diſpenſatio gratis, etiam pro ſcriptura, pro qua re aptam inſtructionem habes, *num.* 157.

Item pro impedimentis publicis fit recurſus ad Datariam, quæ legitimâ urgente causâ, etiam pauperibus accedere non valentibus diſpenſare ſolet per litteras.

4230 Ratio, quâ præmiſſis concurrentibus conditionibus poſſit Epiſcopus diſpenſare fundatur primò in conſuetudine, quam habent Epiſcopi ſuper iis diſpenſandi; conſuetudo enim dat juriſdictionem, *ex cap. cùm contingat de foro compet. c. Romana de ſent. exco. in 6. & c. Ut litigantes de Officio ordinarii, & c. Dudum, §. licet de electione v. nu.* 3214. *ad* 3281.

Secundò in Epickeja, quâ prudenter præſumitur de benignitate Summi Pontificis, quòd non velit diſpenſationem ſibi reſervare in caſu tantæ neceſſitatis, & cum tanto animarum periculo.

4231 Refert Fagnanus *cit.* ſententiam Baſilii Pontii *de matr. lib.* 8. *c.* 13. *n.* 6. quam plures moderni ſequuntur, quòd poſſit Epiſcopus in matrimonio etiam contrahendo diſpenſare in articulo mortis ad ligitimandam prolem, etiam ſi impedimentum ſit publicū.

4232 Atritè eam rejicit; quia commodum privatum prolis, & mulieris, non eſt cauſa ſufficiens, & urgens, ut inferior diſpenſare poſſit in impedimentis Summo Pontifici per Canones Concilii generalis reſervatis, maximè ante matrimonium contrahendum.

4233 Si autem princeps bona fide matrimonium contraxiſſet in gradu prohibito, aut alio impedimento jure Canonico dirimenti, & alter conjugum conſtitutus eſſet in periculo mortis; ac inſuper, ſi proles ſuſcepta per ſubſequens matrimonium, dum legitimaretur, infidelis, aut ... Regno ſuccederet; tunc (ait Fagnanus) poſſet Epiſcopus in impedimento diſpenſare, & matrimonium validare, ne ... periclitaretur.

4234 Tunc igitur poteſt Epiſcopus contra Canones etiam Concilii Generalis diſpenſare, quoties magna urget cauſa, & talis circumſtantiæ adſunt ut prudenter præſumi conditorem Canonis de caſu illo non cogitaſſe, & ſi cogitaſſet in prohibitione comprehendere noluiſſet; tunc enim locum habet Epikeja, quia non debet præſumi, conditorem Canonis fuiſſe crudelem, *cap. 3. de Poſtulat. ... de Regul. cap. Si quis rectè, & in cap. ... Monaſterium de ſtatu Monachorum ... Quid enim ſi tota Chiſtianitas, vel ... aliqua pars ejus eſſet in periculo!*

4235 Quapropter Cardenas *diſſert.* 8. *art.* 13. *q.* 1. ſubdit, hanc ſententiam ... moraliter certam, utpotè ortam ex ... præmiſſis certis, quòd conſuetudo dat ... ctionem, & quòd Epiſcopi conſuetudinem habeant in recenſitis caſibus diſpenſandi.

4236 Idem tamen tenent, non ſolùm in impedimento occulto, ſed etiam in publico, & pro foro externo, tam, poſt contractum matrimonium, quàm ante, in caſu ... urgentiſſimæ neceſſitatis; in periculo ... damni, & periculum ſit in mora; Tamb. ... Diana *p.* 11. *tr.* 8. *reſ.* 3. *ver. ſed obſerv.* ... *de matr. diſ.* 24. *q.* 9. Tancredi *to.* 4 ... *pag.* 202. Caſum adducunt de Titio, qui ... quam contraxit ſponſalia cum Berta, ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rem cum illa, inſuper factus eſt illi affinis, eo quia habuit rem cum ejus ſorore; deinde conſtitutus in proximo, & vero periculo mortis urgetur ad matrimonium contrahendum cum Betta, ut ſic reſarciatur honor puellæ, & proles fortè ſuſcepta legitimetur, vel ut ſic graves diſcordiæ ſedentur.

4237 Idem docent in ſimilibus caſibus, in quibus ex mora nubendi immineat periculum manifeſtationis delicti, & inde ſimul mortis.

4238 Inſuper Cardenas *cit.* tenet, poſſe Epiſcopum diſpenſare etiam ante contractum, ſi eadem incommoda ſequantur ante contractum, quæ poſt contractum, & concludit his verbis:

(Cum ergo tot ſint Authores de ea conſuetudine conteſtantes, conſtat, talem conſuetudinem eſſe plene probatam, atque adeò moraliter certam. Et cùm certum ſit, quòd conſuetudo det juriſdictionem, relinquitur certum, quòd Epiſcopus habet juriſdictionem ad diſpenſandum in tali caſu urgentiſſimæ neceſſitatis pro ſalute animarum. Unde conſequenter fit, quòd qui in tali caſu ineunt matrimonium cum tali Epiſcopi diſpenſatione, non eligunt opinionem probabilem, relicta tutiori, ſed ſententiam moraliter certam, atque adeò non opponuntur huic Decreto Innocentii XI. Et licèt verum ſit, quòd aliqui ex his Authoribus conteſtantibus de tali conſuetudine, loquantur de diſpenſatione poſt contractum Matrimonium; ea tamen diſpenſatio eſt ad illud contrahendum, quia quamvis tale Matrimonium dicatur contractum, revera eſt contrahendum, quia matrimonium contractum propter impedimentum dirimens debet denuò contrahi, ut ſubſiſtat: & ſi eadem urgentia neceſſitatis contingat in contrahendo, eadem eſt ratio ad diſpenſandum.) Si impedimentum ſit dubium, & non poſſit per diligentias vinci, poſſe Epiſcopum declarare, quòd non ſit opus diſpenſatione, tenet Clericatus *cap.* 135. *nu.* 9. cum Tamb. & aliis; quia præſumptio ſtat pro libertate. Non poteſt autem diſpenſare, ſi dubium ſit de juſtitia cauſæ diſpenſandi; quia tunc præſumptio ſtat pro impedimento, quòd ſupponitur certum: *v. à n.* 4295. *ad* 4298.

QUÆRES.

4239 *Petrus eſt in ſecundo gradu conſanguinitatis conjunctus cum Roſa, quàm defloravit: Urget periculum vitæ utriuſq; ni matrimonio copulentur, & honor puellæ matrimonio recuperandus: Petrus eſt graviter infirmus, ut non poſſit Romam accedere: Inſuper dictis expoſitis motivis petita fuit per litteras diſpenſatio à Summo Pontifice, qui eam denegavit, quatenus ſunt perſonæ infimæ conditionis, & periculo vitæ utriuſq; occurri poteſt auctoritate Principis, cujus ſunt Vaſſalli, qui eſt facti conſcius. An his ſuppoſitis poſſit Epiſcopus diſpenſare?*

RESP. Non poſſe. Non quidem ex conſuetudine; quia hæc eſt ſolùm quoad matrimonium contractum, non contrahendum; & in impedimento occulto, non publico; niſi in caſu publicæ, non privatæ neceſſitatis, cui non poteſt aliter provideri.

Nec dicas, conſuetudinem extendi ad contrahendum per paritatem rationis, 1. Quia conſuetudo inducitur ex actibus frequentatis, & praxi, minimè ex ſola paritate rationis, 2. Quia falſum eſt, quòd ſit par ratio; nam licèt matrimonium cùm impedimento contractum ſit invalidum, & inde poſt diſpenſationem contrahendum; urgentiores tamen militant cauſæ ad diſpenſandum poſt matrimonium, licèt invalidè contractum; quoniam ſupponitur cohabitatio conjugum, & dubium prolis, &c. & major difficultas ad eos ſeparandos.

4240 Nec ex Epikeja; quia Epikeja eſt fundata in præſumptione rationabili de benignitate Summi Pontificis, quæ non poteſt in caſu præſumi, cùm conſtet de expreſſa voluntate contraria, etiam circumſtantiis omnibus expoſitis.

Tum quia talis Epikeja in caſu non habet locum; quia agitur de neceſſitate privata duorum plebejorum; minimè de publica: nec ſumus in caſu de articulo mortis, de quo ſolùm loquitur Pontius, qui affirmativam ſententiam tenet.

Item; quia periculo dicto privato poteſt occurri per auctoritatem Principis, qui mulierem in tuto loco conſervet, & cognatos terreat, &c.

4241 Inſuper Epikeja non habet locum; quia illi reſiſtit Trid. *ſeſſ. 24. cap. 5. de refor.* quod vult, ut [in ſecundo gradu nunquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam] Reſiſtunt etiam Sacri Canones, Concilia Generalia, quæ cùm ſint edita quoad bonum publicum, non eſt in eis diſpenſandum ob bonum privatum.

COMMISSARIUS BULLAE CRUCIATAE.

4242 Ex facultate à Summo Pontifice ipſi conceſſa poteſt in foro conſcientiæ dumtaxat diſpenſare in impedimento affinitatis contracto ante matrimonium, dummodo ſit occultum, & alter conjugum bonâ fide, & ignarus impedimenti contraxerit; & quòd de nullitate prioris conſenſûs priùs certificati, tacitâque (ſi videbitur ad evitanda ſcandala) cauſâ nullitatis, matrimonium inter ſe, etiam ſecretè, de novo contrahere poſſint, prolemque ſuſceptam, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo. Hæc Bulla.

4243 Pro qua diſpenſatione danda eſt aliqua eleemoſyna in ſubſidium Cruciatæ, juxta qualitatem perſonæ. Tamb. *lib. 8. de matr. tr. 2. cap. 5. qui nu. 15.* refert practicam D. Franc. Salerno Commiſſarii Sede vacante, qui diſpenſationem cuidam pauperi conceſſit cum onere dandi tarenos ſex, qui ſunt Julii quinque, in ſubſidium Cruciatæ; &c. quòd potuiſſet minus, ſi diſpenſandus pauperior fuiſſet.

4244 Et quia diſpenſatio conceditur pro foro conſcientiæ tantùm; ſequitur, quòd ſi poſteà impedimentum publicetur, recurrendum tenda eſt à Pontifice diſpenſationis renovatio, & interim pro foro externo ſunt conjuges ſeparandi; quod eſt ſervandum, quando eſt in quolibet alio impedimento occulto in foro conſcientiæ diſpenſatum, ſi poſtea promulgetur. Eo autem tempore publicationis ſi conjuges rem habeant, non peccant peccato fornicationis, quia ſunt verè conjuges, à peccato ſcandali, ſi adſit.

Denique poteſt Commiſſarius Cruciatæ diſpenſare ad petendum debitum: *n.* 4302.

CAPUT VII.

De Matrimonio invalido revalidando.

4245 SI Matrimonium fuit invalidum ex defectu conſenſûs, vel ratione metûs: ſi defectus fuit ex una tantùm parte, altera inſciâ, ſufficit, quòd illa tantùm conſenſum renovet ſignis externis, abſque eo quod conjugi inſciæ manifeſtetur, ad matrimonium revalidandum; quia conſenſus non ſolùm habitualiter, ſed etiam moraliter & virtute permanet, quoniam uſus matrimonii exercet virtute illius conſenſûs præſtiti, & non jam (ut ſupponimus) retractati. Tamb. *lib. 8. de matr. tr. 4. cap.* 5. ex D. Thoma, & aliis quamplurimis apud ipſum.

4246 Si defectus fuit ex parte utriuſque, ...que debet novum conſenſum præſtare. ...trariantem debet per verba de præſenti ...modo; dicat vir: *Angor ſcrupulis de no-* *...matrimonii, valore, ideo ſi aliquis defectus* *...iterum duco te in uxorem*, Vel interro- ...poterit *me diligis*; illa reſpondeat: *utique* ...ſubjungat: *angor ſcrupulis, &c. ideo ſi ali-* *...defectus fuerit, vis ex nunc me in mari-* ...illa reſpondeat: *volo*, tunc ipſe: *etiam ego* *...in uxorem*: & maximè ſi copula affectu ...ali ſequatur: *v. num.* 3950. *&* ...15.

4247 Si fuit invalidum ob aliquod impe- ...entum juris Eccleſiaſtici, v. gr. cognatio- ..., affinitatis; & tunc impedimento priùs ...diſpenſationem ſublato, renovent ex ...que parte conſenſum.

...Et tunc pas ignara debet priùs certiorari ...nullitate ſaltem in genere; quia conſenſus ...utraque parte illegitimus, & cum ig- ...ntia circa ſubſtantiam, quæque dedit ...in contractui, Scotus *in 4. d. 30. qu. 1. litt.* ...Villal. alii apud Cardenas *diſ. 2. num.* ...accedit praxis S. Pœnitentiariæ, ubi in ...ula litter. ejus dicitur: *Ut dictâ muliere* *...nullitate prioris cõſenſus certioratâ, ſed ita* *...latoris delictum nuſquam detegatur,* *...monium cum eadem, & uterque inter ſe* *...ſecretè ad evitanda ſcandala contra-* *...dispenſes.*

4248 Ex quo tria colliges, 1. Quòd con- ...ignara certiorari prius debeat de nullitate ...Quòd ſufficiat certioratio nullitatis in ge- ..., non in ſpecie, 3. Non eſt opus, ut ta- ...validatio fiat coram Parocho, & teſti- ...impedimendum ſit occultum; benè ...publicum; quia cum matrimonium ...publicè contractum (licèt invalidè) ...Eccleſiæ coram Parocho, & teſtibus, ...inconvenientia, ob quæ Trid. *ſeſſ.* 24. *de refor. cap.* 1. præſentiam Parochi, & teſtium præſcripſit. Tamb. *cit.* §. 3. qui ultra quamplures Doctores, refert ſic decrevaſſe B. Pium V. Sacram Congr. Card. & Rotam Rom. Quibus accedit praxis.

4249 Plures graves Doctores apud Cardenas *cit. num.* 670 tenent, non requiri talem certiorationem, ſed ſufficere, ut ſola pars conſcia impedimenti conſenſum renovet. At Cardenas *cit. à num.* 673. & Buſemb. *lib. 6. tr. 6. cap. 3. dub.* 3. docent hac ſententiam utpotè minus tutam, & tenuis probabilitatis, non eſſe practicandam, niſi in caſu extremæ neceſſitatis puta ſi pars conſciâ prudenter timeat aliam partem diſſenſuram, & inde oriri graviſſima mala ſibi, aut proli inimicitias, ſcandala & mortẽ. Vel ſi, fœmina affinitatem contraxit cum viro, eo quia priùs rem habuerat cum illius fratre, & ſi id revelet, timet mortem, aut perpetuam inimicitiam, quæ mala non poſſint aliter evitari, quàm omittendo hujuſmodi certiorationem. Ita illi.

Addit Cardenas *n. 676.* quòd in hoc 2. Caſu conjux conſcia poterit ignoranti dicere: *Se, non habuiſſe conſenſum*, & quidem non mentitur, quia conſenſus ratione impedimenti fuit nullus, *v. à, n.* 3618

CAPUT VIII.

De indiſſolubilitate Matrimonii.

4250 MAtrimonium, tam fidelium, quàm infidelium, eſt indiſſolubile, & perpetuum, etiam jure naturæ, & divino; quia ordinatur ad tria bona Matrimonii, quæ de jure naturæ perpetuitatem important; *v. num.* 3959. Unde Chriſtus ait Matth. 19. *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet.* Et Paulus 1. ad Cor. 7. *Mulier alligata eſt legi quanto tempore vir ejus vivit*: *v. num.* 4112.

4251 Matrimonium baptizatorum con- ſummatum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſummatum in nullo caſu diſſolvi poteſt quoad vinculum. Eſt de fide ex Concl. Florent. *in decr. de* Sacr. ex Trid *ſeſſ. 24. cap. 7. v, à num.* 4051.

MATRIMONIUM RATUM,

4252 SEd non conſummatum pabtizatorū diſſolvi poteſt quoad vinculum. Primò à Papa per poteſtatem extraordinariam à Chriſto ei traditam quoad ea, quæ ſunt neceſſaria bono Eccleſiæ regimini; ſicut diſpenſare poteſt ex graviſſima cauſa in voto ſolemni, quod eſt plus.

Hinc in matrimonio rato diſpenſaverunt Greg. VII. Martinus V. Eug. IV. & B. Pius V. quos refert Arſdekin *tom. 2. p.* 129. Del bene *part. 2. de Inquis. dub.* 336. *ſect* 66. *num.* 20. *v. num.* 4178.

4253 Secundo diſſolvitur quoad vinculum per ſolemnem profeſſionem Religioſam Eſt de fide ex Trid. *ſeſſ.* 24. *Can.* 6. Idque jure Eccleſiaſtico, ut dictum eſt *à n.* 4062. & tunc poſt unius profeſſionem liberum eſt alteri conjugi ad alias nuptias tranſire.

Hinc comprehenditur profeſſio in Ordine Militari S. Joan. minimè in aliis Ordinibus Militaribus S. Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ; quia horum profeſſio, licèt ſit ſolemnis, eſt compoſſibilis cum matrimonio, cum voveant caſtitatem ſolùm conjugalem.

4354 Neque hic comprehenditur profeſſio per vota biennii in Societate Jeſu; quia Trid. declarat, hoc privilegiū dirimendi matrimonium ratum antea contractum, eſſe à Chriſto conceſſum profeſſioni Religioſæ, ſolemni, hoc eſt ſub votis ſolemnibus; profeſſio verò in Societate eſt Religioſa, ſed non ſolemnis; quia fit ſub votis ſimplicibus unde ſolùm habet dirimere matrimonium contrahendum, videlicet illis ſuperveniens; idque ex ſpeciali privilegio, & Daclar. Greg. XIII. per Bullam *Aſcendente Domino*, at non matrimonium ratum ante illa contractum. Tam... 2. *lib.* 8. *tr.* 5. *c.* 6. §. 2. *num.* 10. cum D... Societatis contra Pontium *lib.* 9. *c.* 5.

4255 Pro majori claritate ſcito, Ex... *cap Publico* 7. *de Converſ. Conjug.* p... monium ratum non conſummati... conjugibus bimeſtre ad deliberandi... liori ſtatu, videlicet de ingreſſu Reli... ita ut intra bimeſtre poſſit unus conj... etiam altero invito, ad Religionem tr... ſi matrimonium non conſumavit.

Et tunc conjux ſuperſtes, ut ad al... ptias tranſeat, expectare debet profeſſ... illius; ita ut ſi ſponſa ætatis duodecim... rum poſt matrimonium ratum ſit Relig... ingreſſa, conjux ſuperſtes expectare d... per quatuor annos, cùm non poſſit ſ... te annum 16. expletum ex Trid. vali... feſſionem emittere; & tunc matrim... tum diſſolvitur quoad vinculum.

4256 Elapſo autem bimeſtre co... tur ſub mortali reddere debitum, ... incipit jus ad petendum; unde pe... tendi neget, *v. n.* 1404. At eſt ei liber... onem ingredi, & in ea profiteri, ... tres anni in matrimonio rato pr... privilegium Religionis de diſſolv... trimonio rato, ut dictum eſt ex Trid.

4257 Quod privilegium eſt d... ptum ab Apoſtolis, & in Eccleſia p... tionem retentum ad favorem ma... ctionis.

4258 At non conceditur Ordini Sa... de Matrimonium ratum non diſſ... Ordinem Sacrum ſupervenientem, ... finitum à Joan. 22. in Extrav. Nec ... patum; adeòque ſic contra volunt... ris ordinatus juſtè poteſt ab ea re... quemcumque gradum evectus, & ... tur vel Religionem ingredi, & in ea p...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ad uxorem redire, reddendo, & non petendo debitum, ob votum caſtitatis, quòd quoad ... petendi uxori non præjudicavit, & ... poteſt.

4259 Bimeſtre computari debet à puncto ... matrimonii, ad punctum, quo finit.

4260 Quo finito, ſi conjux prætextu ingreſ... Religionis cohabitionem, aut redditionem debiti differat, tunc poteſt à Judice Ec... ſiaſtico, circumſtanciis conſideratis, aſſig... rationabili, ac peremptorio termino; & ... exactâ, compelli etiam per cenſuras ... gionem ingredi, aut cùm altero conjuge ... monialiter cohabitare.

4261 Si vir intra bimeſtre ad deliberandum ... violenter, aut metu cadente in ... constantem, uxorem cognoſcat, non ... poteſt ampliùs ipſe, benè verò ſponſa ... gionem ingredi; quia dolus, & culpa ... non poteſt præjudicare ſponſæ, niſi ex ... concubitu ſuſcepta ſit proles, & non ſit ... perſona, quæ eam commodè educare ...; tunc namque Sponſa per accidens im... à Religionis ingreſſu.

4262 Quo impedimento accidentali ſeclu... ſi ſponſa profeſſionem emiſerit, non ... conjux, qui eam coegit, ad ſecundas ... tranſire; quia licet coactè, verè matri... consummavit: *v. à n. 4251.*

4263 Si verò conjux eam renitentem vi ... poſt bimeſtre, non poteſt ſponſa ... gionem ingredi; quia elapſo bimeſtri te... ex juſtitia reddere, & Sponſus co... uſus eſt jure ſuo; unde matrimonium ... conſummatum. Pithing. *lib. 3. decr. ... 16. de converſ. conjug.*

CAPUT IX.

De impedimento actûs conjugalis ex voto.

4264 QUi poſt votum non nubendi, matrimonium contrahit, peccat nubendo; at poſtquàm nupſit, poteſt petere & reddere; quia voto non nubendi opponitur contrahere, minimè conſummare; & matrimonio contracto, jam eſt factus impotens ad votum.

4265 Qui vovit Religionem, aut ſuſcipere Ordinem Sacrum, non tenetur ad caſtitatem, antequàm profeſſionem emittat, aut Ordinem ſuſcipiat; quia non proinde votum caſtitatis emiſit.

4266 Diſcrimen autem inter hæc duo vota Religionis, & Ordinis Sacri, conſiſtit in hoc, quòd qui vovit Religionem, ſi nubat, peccat nubendo, & primâ vice conſummando, ſive petendo, ſive reddendo; peccat quidem nubendo, quia tranſgreditur votum Religionis cùm nuptiis incompoſſibile: peccat primâ vice conſummando, quia eſt ei liberū Religionem ingredi, ad id ante conſummationem tenetur, cùm profeſſio Religioſa matrimonium ratum diſſolvat.

At matrimonio primâ vice, etiam intrâ bimeſtre, conſummato, poteſt petere debitum; quia haud ampliùs eſt impeditus; non voto caſtitatis, quia votum Religionis non eſt votum caſtitatis; nec voto Religionis, quia matrimonio ſemel conſummato non poteſt Religionem ingredi, niſi in caſu adulterii; & tunc petere non poſſet, nec reddere, ſed teneretur votum implere per ingreſſum Religionis, ad quem etiam tenetur mortuâ uxore. Unde in caſu adulterii, primâ vice petendo, aut reddendo peccaret, non poſteà, quia, per remiſſionem factam amiſit

jus ad Religionis ingreſſum vivente uxore.

4267 De eo, qui vovit ſuſcipere Ordines Sacros, eodem modo diſcurrunt Rodr. & Ledeſma, volentes, quòd antequam conſummet, teneatur ingredi Religionem, ad ibi ſuſcipiendos Ordines, & ſic peccet conſummando.

At oppoſitum dico cum Leandro *de matr. tr. 11. diſ. 25. qu. 70.* Anton. à Spir. Sanct. *de matr. tr. 11. diſ. 9 ſect. 7. & aliis.* Rigidum enim mihi videtur, eum qui vovit Ordines Sacros, obligare ultra intentionem ad ſtatum tam difficilem, qualis eſt ſtatus Religionis, & contra regulas generales Juramenti, & Voti, à *num.* 1669.

Hic igitur peccat ſolùm nubendo non conſummando, etiam petendo; quia nubendo factus eſt impotens ad votum implendum; nam Ordo Sacer non diſſolvit matrimonium ratum antea contractum.

In caſu autem, quòd alter conjux adulterium committat, tunc tenetur implere votum ſuſcipiendi Ordines Sacros, nec poteſt ulterius petere, aut reddere; quia cùm adulter amiſerit jus ad petendum, eſt ei liberum non petere, nec reddere, & ſic votum implere.

4268 Qui vovit caſtitatem, ſi nubat, peccat: idem peccat primâ vice conſummando, etiam reddendo inter bimeſtre; quia intra bimeſtre, & matrimonio non jam conſummato, cùm alter conjux non habeat jus petendi poteſt negare, ſi velit Religionem ingredi.

Matrimonio tamen jam conſummato, aut bimeſtre elapſo, poteſt reddere; quia alter conjux habet jus ad petendum, & ipſe non tenetur Religionem ingredi; imo poſt conſummationem non poteſt. Petere autem nunquã poteſt, nec intra, nec poſt bimeſtre. Trullench. *in Decal. c. 2. lib 2. d. 25. num. 4.* (Excipe, niſi petat ob periculum incontentiæ, quod prævidet in altero conjuge, vel quaſi ... gratiam ſui, ſed alterius conjugis, qui præ ... recundia non petit: hoc enim non eſt ... petere, ſed reddere) Ita Trullench. ... 5. Ant. à Spir. Sanct. *de matr. tr. 11. d. ...* *cum aliis.* Ratio eſt, quia votum ſimplex caſtitatis non dirimit, ſed impedit matrimonium; unde qui cum eo contrahit, ... illud ſervare quoad partem, quam po... quæ ſibi libera eſt; adeóque non peti... tere, quia hoc eſt ſibi liberum: at ... reddere, hoc non eſt ſibi liberum, ... ſpectet ad jus alterius conjugis, cui præ... dicare non poteſt.

4269 Qui caſtitatem vovit, non ... [licèt ſit ei liberum] Religionem ... ante conſummationem, etiam ... ſtre, ob dicta *num.* 4267. Et ... fortiori ex Extrav. Joan. 22. *Antiquæ ...* *voto*: Ubi definit Pontifex, ut qui ... matrimonium non conſummatum ... eſt ad Ordines Sacros, moneatur ad Religionis ingreſſum: ſi verò ... ſponſa inſtiterit compellatur per ... ad conſummatum Matrimonium ...

4270 Pariter conjux, qui poſt matrimonium votis caſtitatis, etiam ſine ... conſenſu, emiſit, non poteſt petere, ... tur reddere.

4271 Uterque, qui ſcilicet votum ... tis emiſit ante, aut poſt matrimonium ... caſu adulterii alterius conjugis, ... petere, nec reddere; quia ... pars eſt ei libera, niſi remittat, ... delictum committat. Remittendo ... peccat; quia ſit impotens ad implendum votum. Ad poſt remiſſionem non ... reddendo; quia jam conjux delinquens reſtituta in ſuo jure petendi, & ... ret tenetur ad votum, ita ut iterum ... ſi nubat, uti ſupra.

4271 Sanchez *lib. 9. de matr. diſ. 35. n. 28.* [affi]rmat, eum, qui poſt matrimonium vo[tum] caſtitatis emiſit, poſſe reddere in ca[ſu] adulterii, & mortuâ uxore nubere; quia [vo]tum caſtitatis, quo ad partem reddendi, [e]ſt nullum.

At rectius cum Leandro *cit. quæſt. 75.* dico [n]eceſſe verum de voto non petendi, quod [q]uidem eſt compoſſibile cum matrimonio; [at] votum Caſtitatis utramque partem com[pr]ehendit, & in caſu petitionem ſemper, [re]dditionem verò, quando jus alterius [con]jugis fuerit impeditum; cujuſmodi eſt [in] caſu adulterii, aut mortis illius. Un[de] tunc votum caſtitatis, quo ad partem [re]ddendi, eſt nullum, pro quando alter [con]jux habet jus petendi; eſt validum, [pr]o quando illud amittit.

CAPUT X.

De Divortio.

[4]273 DIvortium, *eſt ſeparatio conjugum quoad thorum, & habitationem, [man]ente vinculo permanente.*

4274 Eſt duplex, perpetuum, & ad tem[pus]. Perpetuum fit cauſâ adulteriii, *cap. Gaudemus, & cap. Ex litteris de divortiis.* Ad tempus eſt, quod fit ob alias cauſas, de qui[b]us modo.

4275 Divortium perpetuum à divortio ad tempus differt per hoc, quòd in divortio per[pe]tuo poteſt conjux innocens, ſi velit, caſti[ta]tem in ſæculo vovere, Ordines Sacros ſuſ[ci]pere, aut in Religione profiteri, perma[n]ente ſemper vinculo matrimonii, quod [q]uidem, ſi eſt conſummatum, in nullo caſu [di]ſſolvitur, ex *n.* 4251. Ea autem fieri non [po]ſſunt in divortio ad tempus.

Divortium, fieri non poteſt auctoritate privatâ, ſed fieri debet auctoritate Judicis Eccleſiaſtici, cauſâ probatâ.

4276 In caſu adulterii, ſi ſit publicum, Pontius *lib. 9. de matr. c. 18.* Fenech *de divortiis*, Riccius, & alii contra Sanchez tenent fieri poſſe propriâ auctoritate. At rectiùs Clericatus, *cap. 146. num. 10.* docet, Doctores affirmantes eſſe intelligendos de foro interno, minimè de externo.

4277 Divortium perpetuum eſt permiſſum ob adulterium jure Divino, Matth. 15. *Quicunque dimiſerit uxorem, niſi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur.*

4278 Nomine adulterii ad divortium venit quævis copula, naturalis, ſodomitica, aut beſtialis, quia per quemlibet ex his conjux dividit ſuam carnem contra fidem alteri conjugi in Sacramento datam. Non veniunt tactus, oſcula, pollutio, aut copula cum fœmina mortua. Tamb *lib. 8. de matr. tr. 7. c. 3.* & Clericatus *cit.*

4279 Hæc libertas divortii eſt conceſſa conjugi innocenti, minimè conjugi adultero, qui tenetur conjugi innocenti adhærere, ſi hic nolit divortium, & ille ſit certus, nullum ſibi periculum imminere. Clericatus *cit.*

4280 Adulterium conſtare debet per probationes, aut violentas præſumptiones, putà ſi ſint teſtes de viſu, ſi adulter ſit repertus in lecto cum adultera, nudus in cubili, ſi adſint filii, ſi moretur in domo adulteræ, & alia, quæ de jure probant; *v. à n.* 2748.

4281 Quinque autem dantur caſus, quibus, non obſtante adulterio, non poteſt ad divortium deveniri. Quos refert Clericatus *cit. num.* 7. ex Pontio, Sanch. & Tamb.

1. Si uterque conjux adulterium commiſit, etiam ſi unius ſit occultum, alterum publicum, & etiam poſt divortium conjux innocens adulteretur; quia delicta compenſantur, 2. Si unus conjugum adulterium com-

mittat altero conſentiente directè, aut indirectè, uxorem malè tractando, à ſe expellendo, &c. 3. Si adulterium ſit commiſſum per vim, & metum gravem, quem non potuit repellere: *v. num.* 2094.

4. Si conjux innocens remittat culpam adulterii expreſsè, aut tacitè, videlicet recipiendo Reum ad oſcula, aut ad copulam, 5. Si conjux innocens ſciat, ſe continere non poſſe; tunc namque ad vitandum periculum ſuæ incontinentiæ, & ruinæ ſpiritualis ſuæ animæ, non poteſt ab adultero ſeparari: *v. num.* 2150.

4282 Cauſæ divortii ad tempus ſunt triplicis generis, quæ ſcilicet concernunt *periculū fidei*, ut ſi conjux ſit factus hæreticus. Vel *periculum animæ*, ut ſi conjux ad ſodomiam ſolicitet, aut ad peccatum. Vel *periculum corporis*: ut ſi conjugi ſuperveniat lepra, ſeu morbus contagioſus. Si conjux unus alterius vitæ inſidietur, aut ſævitiam exerceat in uxorem.

4283 Si conjux ſit factus hæreticus, poteſt fidelis propriâ auctoritate ab eo divertere ad vitandum periculum infectionis. Clericatus *cit. r. um.* 12. ex Sanchez *de matr. lib.* 10. *diſ. 5. num.* 6. Et hæreſis dicitur adulterium ſpirituale.

4284 Soliciatio ad ſodomiam, difficulter probatur, nam mulier patiens non poteſt eſſe teſtis ſufficiens, etiam ſi juret. Unde Sperellus apud Clericatum *cit.* monet Judices Eccleſiaſticos, ut mulieres querelam ferentes ſuadeant ut proprio pudori, ac ſuorum virorum exiſtimationi parcant, & ſic eas dimittant. Proſſeretur, ſi teſtes eſſent qui deponerent, ſe ex interjecto pariete audiviſſe preces, aut minas, ac petitiones viri & negationes mulieris, & inſuper adminicula extarent maximè duo, nimirum ſi vir ſit ſuper hoc vitio diffamatus, & mulier ſit pudica, ac timoratæ conſcientiæ. Hæc Sperellus *cit.*

4285 Morbus Gallicus probatur medi-[illegible] rum judicio, & concedit negationem [illegible] ti, atque etiam ſeparationem quoad [illegible] ſi medicorum judicio adſit periculum [illegible] mè quoad cohabitationem.

4286 Sevitia poteſt eſſe triplex, 1. [illegible] moderatê, & ex cauſa uxorem verberat, [illegible] hæc nec dicitur propriè ſævitia, nec [illegible] ad divortium, 2. Si immoderatè verberat, ſed poteſt provideri à Judice per cautionem, tunc nec datur divortium, ſed [illegible] ſtituitur cautione præſtita, 3. Si ſævitia [illegible] atrox cum timore futuræ offenſionis, [illegible] datur divortium.

4287 Judicare quando ſævitia ſit [illegible] pendet à prudentis Judicis arbitrio [illegible] ſtantis perſonæ, loci, modi, &c. conſideratis. Plura aſſignari ſolent ſigna atrocitatis, [illegible] vir ſit ſolitus in uxorem ſævire, 2. Si [illegible] tus ſit eam occidere, & ſi ſit ſolitus [illegible] qui, aut ſit crudelis naturæ, 3. Si [illegible] odium, & inimicitia inter maritum, [illegible] rem intercedat, vel quia unus alterum [illegible] no necare tentavit, vel de gravi [illegible] ſævit, ejus carcerationem procurando, [illegible] am ſi civilem litem ſuper magna [illegible] quantitate agant, 4. Si pluries uxori [illegible] parietem percuſſit. Si in eam Cultrum [illegible] nerandum jecit. Si eam in cubiculo [illegible] gatione alimentorum detrudat. In his, [illegible] milibus caſibus datur ſævitia atrox [illegible] um ſufficiens. Hæc Clericatus *cit.* [illegible]

4288 Ad hanc ſævitiam probandam [illegible] ciunt teſtes conſanguinei, affines, & [illegible] ſtici; nam hi meliùs ſcire præſumuntur, [illegible] *dec.* 155. *num.* 49. *part.* 6.

Mulier ſi tacuit, & vir à ſævitia [illegible] non poteſt divortium petere; quia per [illegible] nitatem, & cohabitationem poſt [illegible] præſumitur injuriam remiſiſſe. Cleric. [illegible] Sperello *dec.* 139. *num.* 93.

4289 Maritus non poteſt ad divortium de- rit ob dotem non ſolutam. Ità jus Cano- num contra civile. Cleric. *cit.* ex Tamb, *tr.* 1. *lib.* 5. *c.* 5.

4290 Effectus divortii, 1. In divortio per- petuo effectus eſt: *ut in num.* 4275. 2. Tam in divortio perpetuo, quàm ad tempus facto ob culpam, ut ſævitiam, conjux innocens re- cuperet dotem. Imò maritus delinquens tenetur ſolvere uxori alimenta, & expenſas litis. Et filii ſunt alendi ex bonis illius, qui dedit cau- ſam divortio. In caſu autem hæreſis ſunt edu- candi apud parentem fidelem, favore fidei.

4291 Divortium fieri poteſt abſque deli- cto, ex mutuo conſenſu conjugum, quoad Thorum propriâ auctoritate, ut plures Sancti conjuges Sancti amore ducti fecerunt: Quoad habitationem authoritate Ordinarii, qui at- tendere debet conjugum ætatem, conditio- nem, & modum vivendi, ne ex illis ſcandalum ſpiritualium aliquod oriatur: Et ipſa ſeparatio quoad Thorum intuitu perfectionis, maximè inter juvenes, fieri non debet ſine prævio, & maturo prudentum virorum conſilio.

4292 Recenſitus vir uxoratus, ſi licentiam ab uxore habeat ſuſcipiendi Ordines Sacros, non debet ad illos promoveri, niſi prius uxor in Religione profiteatur, vel in ſæculo vo- tum caſtitatis emittat, ex Extrav. *Antiqua*; de- cretum idem dic, ſi vir ad Cardinalatum ſit promovendus. Si autem de Epiſcopatu aga- tur, debet uxor in Religione profiteri.

4293 Quòd ſi dicta uxor, quæ licentiam dedit, caſtitatem non voverit, & conſilio mu- ſuo, ad periculum incontinentiæ vitandum, virum jam Ordinatum in ſacris repetat, re- manet vir ab Altari ſuſpenſus. Pro quo omni- no vide dicta à *n.* 4073.

CAPUT XI.

De debito Conjugali.

4294 A*Dulter* in pœnam amittit jus ad petendum debitum ex juſtitia: poteſt igitur petere rogando, ſed non cogere, nam tunc alter conjux habet jus ad dene- gandum, & ideo dicitur adulter amiſiſſe jus, quatenus non poteſt uti debito, invito conju- ge, ſicut antea poterat.

Hoc ad differentiam affinitatis, & voti, quibus ſtantibus, nullo modo reus poteſt pe- tere debitum ſine diſpenſatione obtinenda ab Eccleſia.

Pro adulterio tamen pœna remittitur ab ipſo conjuge offenſo, vel verbis, vel per ſigna amoris, vel ex quo adultero petenti, & roganti, liberè reddat debitum quâ factâ remiſſione ſtatim adulter acquirit jus ad pe- tendum ex juſtitia; ita ut conjux non poſſit ampliùs ex vi prioris adulterii debitum dene- gare.

Tandèm hæc pœna non incurritur neſcien- te conjuge adulterium.

4295 *Qui eſt certus* de nullitate matrimo- nii, bona fide contracti, non poteſt petere, nec reddere debitum, etiam ſi compars igno- ret; ſed debet petere diſpenſationem, & in- terim aliquâ occaſione deſumptâ ſeparari ob periculum fornicationis: quòd ſi non habeat locum diſpenſatio, quatenus impedimentum eſt juris naturæ, & non poteſt matrimonium per ſolam renovationem conſenſûs revalida- ri, v. gr. ſi erit impedimentum ligaminis, tunc tenetur fugere.

Si eſt dubius, dubio non ſcrupuloſo, ſed prudenti, non poteſt petere, antequàm dili- gentiâ factâ de veritate, rationabiliter dubium deponat, quia ſe exponit periculo peccandi;

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tenetur tamen reddere, ob periculum faciendi contra jus alterius *ex c. Inquiſitioni dua de ſen. excom.* ſi autem factâ diligentiâ inveniat motiva verè probabilia pro valore, poteſt etiam debitum petere, quia pro illo ſtat poſſeſſio bonæ fidei.

4296 *Senes*, ſi nulla ſit ſpes aliquando ſeminandi intra vas, nec poſſunt petere, nec reddere, quia intenderent mollitiem ab intrinſeco malam; benè verò, ſi ſit ſpes ſeminandi intra vas, licèt ſæpè ſeminent extra: ita Taner. *to. 2. de matr. lib. 9. q. 3. pag* 359. & Buſemb *dic. 6. tr 6. c. 3. dub. 2. Imped. impo.* quia dant operam rei licitæ procurando copulam ſibi poſſibilem, & permiſſam: *v. num.* 4316.

4297 *Cauſa matrimonii* eſt favorabilis, *ex c. final. de ſenten. & re judic.* adeòq; amplianda; *hinc in quæſtione juris* matrimonium contractum juxta opinionem verè probabilem eſt validum: quod judicium practicum de valore non eſt minùs tutum, & probabile, ſed moraliter certum; quia (ut benè ait Cardenas *diſ. 2. nu. 562.*) cùm diſpoſitio juris faciat deciſionem certam, inde eſt, quòd Regula 15. de favore ampliando, faciat deciſionem certam de valore matrimonii, utpotè materia favorabilis: *v. num.* 67. 111. & 113.

4298 Item (ait Cardenas *cit. à n.* 525) *In quæſtione facti circa valorem matrimonii, v. g. an ſit factum, vel non, id, ex quo oritur impedimentum dirimens, quando conjecturis utrimque probabilibus reſultat purum dubium ſi hoc eſt vincibile, non licet contrahere, donec vincatur dubium, ut ſtet certitudo practica pro carentia impedimenti, quia exponeretur ſacramentum periculo fruſtrationis. Si dubium eſt omninò invicibile, licet contrahere; quia profeſſio ſtat pro libertate contrahendi. Quod ſi in tali dubio ſtet præſumptio pro carentia impedimenti, & nulla ſit præſumptio pro carentia impedimenti, tunc cum tali dubio nō licet* [...] *ob periculum fruſtrationis ſacramenti*[...] Cardenas *cit. v. num* 23.

4299 Conjux tenetur ſub mortali [...] re debitum, quando expreſſè, aut [...] moderatè, & ſine peccato petitur, [...] ſta cauſa excuſat; aut niſi conjux [...] tus roget petentem, ut pro ea [...] ſet, & ille liberè condeſcendit, [...] hoc non fiat ſæpè, & cum periculo [...] nentiæ petentis.

4300 Licitè negare poteſt, ſi inde [...] at grave damnum mortis, infirmitatis [...] prolis, ſi ſit gravida: ſi videat maritum [...] contagioſo, v. gr. leprâ, &c. infectum [...] &c. Item ſi uxor ſit menſtruata, aut [...] nimis immoderatè petat.

4301 Si poſt contractum matrimonium [...] ter conjuges ſuperveniat affinitas, [...] unus habuit rem cum conſanguine[...] conjugis uſque ad ſecundum grad[...] affinitas non dirimit matrimonium, [...] dit à petitione debiti, itaut qui talem [...] lam habuit, poſſit reddere, ſed non p[...] ne mortali: *vide à num.* 4302.

4302 Maritus, ſi rem habeat cum con[...] guinea ſuæ uxoris in tertio, aut quarto [...] committit inceſtum: quia ratione [...] ex copula licita cum uxoris, eſt [...] que ad quartum gradum; at non [...] nam non petendi debitum, quia [...] incurritur ob affinitatem ſuperv[...] cum uxore, quæ cùm non poſſit [...] copula, non poteſt extendi ultra [...] gradum.

Tam in caſu affinitatis matrimonio [...] venientis quàm in caſu matrimonii [...] to ſimplici caſtitatis celebrati, diſpe[...] ſunt ad petendum debitum Epiſcop[...] privilegio Provinciales Regulares, [...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...licentia Confeſſarii Regulares, qui in
...non, monere debent pœnitentem, quòd
...uxore, non poſſint licitè nubere, ſed
...tur ad votum, & quod uxore vivente,
...caſtitatem, niſi cùm uxore Diana *p.*
...*reſ.*16. Tamb. *tom.*2. *pag.*112. *c.* 6. *nu.*
... Leander, Buſem, & *com.*

430... Superiores locales non poſſunt diſ-
...ad petendum debitum, niſi ex com-
... Provincialis, vel Generalis; quia
... Pio V. eſt conceſſa facultas. Peyr. *tom.*
...*c.*4. *§.*4. *nu.*76. Diana *p.*3. *tract.*2. *reſ.*
... & Bord. Quæ deputatio durat ad libitum
...toris.

4304 Inſuper ipſi Provinciales, aut Gene-
... & Confeſſarii ab eis ad id ſpecialiter de-
..., non poſſunt diſpenſare, niſi in Sacra-
... Confeſſionis, & in propriis domibus,
... Eccleſiis tantum. Dian. *in Sum. ver. Ince-*
...; quia hoc exprimit Privilegium.

4305 Bonac. *q.*4. *de matr. punct.* 2. Diana
...*reſ.*12. Caſtropal. & alii apud Dia-
... tenent, quòd ſciens dictam affinita-
... copula, vel cognationem ſpiritualem
... ſceptione propriæ prolis in baptiſmo,
... confirmatione, cùm propria uxore con-
..., ignorans tamen inde oriri pœnam
...tionis juris ad petendum debitum, talem
... non incurrat, ac proinde diſpenſatio-
... non indigeat, quia ignorantia pœnæ à
... poſitiva impoſitæ excuſat à pœna: ità
... contra Leandrum *de matr. tr.* 9. *diſ.* 25.
... 62. Confeſſarius tamen, in hac opinio-
... pœnitentem de impedimento monere de-
..., ut ſic ab inceſtu deterreat.

CAPUT XII.

De uſu matrimonii, & aliis obligationibus conjugatorum.

4306 TEnetur uxor virum alio abeuntem, & id requirentem, ſequi; niſi aliud ſit in contractu conventum, vel niſi inſcienter vagabundum duxerit; aut eſſet factus vagabundus poſt matrimonium, vel ſi vir vellet vagari cùm periculo animæ, & corporis; vel ſi gravis neceſſitas, v. gr. infirmitas ab itinere excuſaret.

4307 Non licèt conjugibus aliquid facere, unde generatio prolis impediatur, etiam ſi timeatur in partu periculum aut paupertas ex copia prolis; quia opponitur fini intrinſeco; qui eſt generatio. Poſſunt tamen ex mutuo conſenſu ob id ab uſu matrimonii abſtinere; non tamen poſſunt negare debitum, ſi alter petat.

4308 Vir volens legitimam copulam cùm uxore habere, peccat mortaliter, ſi ut ad eam ſe excitet, illam inchoet ſodomiticè. Leander *cit qu.*36. contra Nav. qui non eſt audiendus: quia talis actus, cùm ſit contra naturam, eſt medium improportionatum ad copulam naturalem, & ſodomia inchoata.

4309 Copula in vaſe legitimo, ſed ſitu præpoſtero, aut alio innaturali, eſt ſolùm venialis, ſi non ſit probabile periculum effuſionis ſeminis extra vas.

4310 Uxorem peccare mortaliter, ſi poſtquàm vir ſeminavit, tactibus ſe excitet, donec ipſa ſeminet, tenet Rodr. quem ſequuntur Caſtropal. & Mendo *in Epit. ver. Matrim. num.* 2. quia finis generationis, recepto ſemine viri, eſt jam perfectus. Et aliàs mulier ſoluta, ſi hoc faceret,

ret, non committeret peccatum diſtinctum à copula; quia talis provocatio, & ſeminatio poſt conſummationem copulæ ſpectaret ad generationem.

At communior ſententia negat peccare. Leander *de Matr. tr.* 9. *diſ.* 25. *q.* 41. Dian. *part.* 10. *tract.* 13. *reſ.* 42. Tamb. *lib.* 7. Decl. *cap.* 3. §. 5. *nu.* 18. Leſſius, Bonac. & Clericatus *cap.* 145. *num.* 33. Quia illa uxoris excitatio eſt completio, & excitatio copulæ: Et nimis durum eſſet compeſcere naturam jam irritatam. Inſuper eſt ſententia Scoti *in* 3. *dist.* 4. *q.* *un.* quem ultra ſcholaſticos medici ſequuntur, quod mulier concurrat activè ad generationem per veri ſeminis emiſſionem.

4311 Peccat mortaliter vir, ſi incepta copula liberè à ſeminando deſiſtat; quia eſt contra finem generationis, maximè ſi tactibus extra vas ſe polluat. Inſuper peccat; quia mulierem irritatam relinquit, & inde in periculo gravi peccandi: Peccat enim mortaliter mulier, ſi tunc irritata tactibus ſe excitet, ut ſeminet; quia hoc Doctores *num.* 4310. recenſiti concedunt intuitu ſeminis virilis jam ſuſcepti, ſine quo certum eſt finem generationis fruſtrari.

4312 Peccat mortaliter mulier, ſi ſemine ſuſcepto mingit, ſe erigit, aut invertit taliter, ut ſemen foras ejiciatur, ſi non ex accidenti, ſed ſtudioſè faciat, animo impediendi conceptionem. Clericatus *cit. num.* 30.

4313 Certò tamen probabile eſt, quòd viro ſeminante non teneatur mulier ſeminare, quia certò probabilis eſt ſententia D. Thomæ, quòd mulier paſſivè concurrat ad generationem ſubminiſtrando materiam, minimè activè per veri ſeminis emiſſionem.

4314 Conjux in abſentia alterius conjugis libidinoſè ſe tangens, & peccat mortaliter, etiam ſi non adſit pollutionis periculũ; quia hic actus cùm non fiat cum conjuge, non eſt conjugalis, nec ad finem conjug… quæ eſt ratio à mortali excuſans… dicos inter conjuges: *ut in n.* 2235… do *in Epith. ver. Matr. n.* 3. Qui… certò probabilem ab authoritate… ſententiam docentem, ſolùm ven… care, quã tenent Tamb. *lib.* 7. Decl… 41. Clericatus *cit. n.* 39. Palud, Ludov… Thomas Sanch. & alii apud ipſos…

4315 In caſu impotentiæ, ſi impotentia… antecedens matrimonium, eã cognita… 4138. & 4146. ac proinde ſi adſit peric… incontinentiæ, conjuges recurrere deben… Epiſcopũ pro ſeparatione, & ut declar… trimonii nullitatem. Quòd ſi non adſit… culum incontinentiæ, cohabitare deben… Frater, & Soror, adeoque non poſſunt… oſculis, & tactibus impudicis ſine… quia cum eorum matrimonium ratione… potentiæ ſit nullum, ſunt ſicut ſoluti… *de Matr. lib.* 7. *diſ.* 97. cum Tancred…

4316 Si impotentia ſit ſuperveniens… monio, validum remanet Matrimonium… quia Matrimonium ſemel validum… eſt validum, *ex cap. Hi qui* 32. *qu.* 7… eis non eſſe prohibita oſcula, tactus… riculum pollutionis non adſit; idque… ſtatûs conjugalis, propter jus, quod… ad copulam, ſaltem ad concupiſcentiam… dandam, & mutuum amorem foven… nent Sanchez. *lib.* 9. *diſ.* 44. *n.* 22… 19. & 20. Tamb. *tom.* 2. *de matr.*… 23. §. 5. & Clericatus *cap.* 133. *n.* 99… *dicta de ſenibus num.* 4296.

4317 Si dos deficiat, tenetur mari… menta uxori præſtare, tam ex charitate… ob ſervitia, & obſequia abea præſ… converſò uxor tenetur alere maritum… rem effectum, aut ad carceres, vel… damnatum, ſi tamen ipſa poſſibilit… beat, vel ex bonis dotalibus, aut p…

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...ibus, vel alio modo acquiſitis. Ità Cleri... c. 145. n. 8. ex Tamb.

4318 Nomine alimentorum veniunt o... neceſſaria ad victum, veſtes, habitatio... ...m, ſervos, &c. juxtà decentem conditionem ...tis.

4319 Maritus tenetur pro viribus, & juxtà ... conditionem, alimenta præſtare uxori ...ibus exceptis caſibus, 1. Si abſque cauſâ ... cum eo cohabitare, 2. Si maritus dotem ...miſſam conſequi non poſſit, & parentes, ... eam debent, ſint habiles, & nolint dare. Oncatus c. 145. n. 8. cum Tamb. *lib. 5. in Decal. c. 3. §. 3.*

4320 Si uxor ex juſta cauſâ recedit è domo ...riti, quatenùs, v. gr. eſt adulter &c. tene... maritus, uti ſuprà, ei alimenta præſtare ... domum, etiam ſi uxor aufugerit, ſed ... mariti. At ſi aufugit ex propria culpâ, ... poteſt maritus ad alimenta danda cogi; ... qui non facit, quòd debet, non recipit, ... oportet. L. Julianus 13. & ex aliis juri... In qua re attendenda eſt praxis.

ANTEPHATUM

4321 **E**St *Donatio, quæ fit à marito uxori propter nuptias.*

... marito enim poſt mortem præter dotem, ... uxori reſtituitur, elargitur alia ſumma ...niæ ob nuptiarum amorem, quæ *Ante...tum* nuncupatur, quæque donari ſolet ju..., & arbitrio prudentis, attentis condi...ne, & bonis mariti, atque uxoris; & juxta diverſitatem ſolent eſſe quinquaginta, centum, quinque centum, mille ſcuta, &c. juxta locorum praxim, conſuetudinem, & maximè dari ſolet intuitu virginitatis.

4322 Suppoſitâ paritate conditionis, viduis debetur medietas antephati, quæ donatur Virginibus.

Q U Æ R E S.

4323 *An Antephatum intuitu virginitatis lucretur à puella prius ab alio corrupta, quæ communiter putabatur Virgo;*

REſp. Affirmativè: Diana *p. 8. tr. 6. reſ.* 126. Tancred. *tom. 1. de matr.* 2. *q.* 41. Sanchez *lib. 6. diſ. 27. nu. 4.* Dixi *ab alio corrupta*; quia ſi ſupponatur corrupta ab eodem, cui poſteà nupſit; non eſt dubium, quòd lucretur.

Ratio aſſertionis eſt, quia nomine Virginis in jure ſemper præſumitur illa, quæ communi opinione exiſtimatur Virgo. Hâc ratione *in nu.* 2560. diximus, legatum pro maritanda virgine lucrari à puella clam corrupta. Dian. *p. 2. tr. 2. reſ.* 52.

De donationibus inter conjuges: *v. num.* 2372.

De oſculis, & amplexibus inter ſponſos de futuro: *vide à n.* 2227.

De conſenſu parentum in nubendo: *vide. n.* 2039.

De Matrimonio fusè & plenè agunt Scotus *in 4. diſt. 26. ad* 41. Maſtrius *diſput.* 20. Tamb. *tom.* 2. Diana *part. 3. tr. 4.* & alibi, Leander, & per duos tomos, Sanchez, & Tancredi:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN